

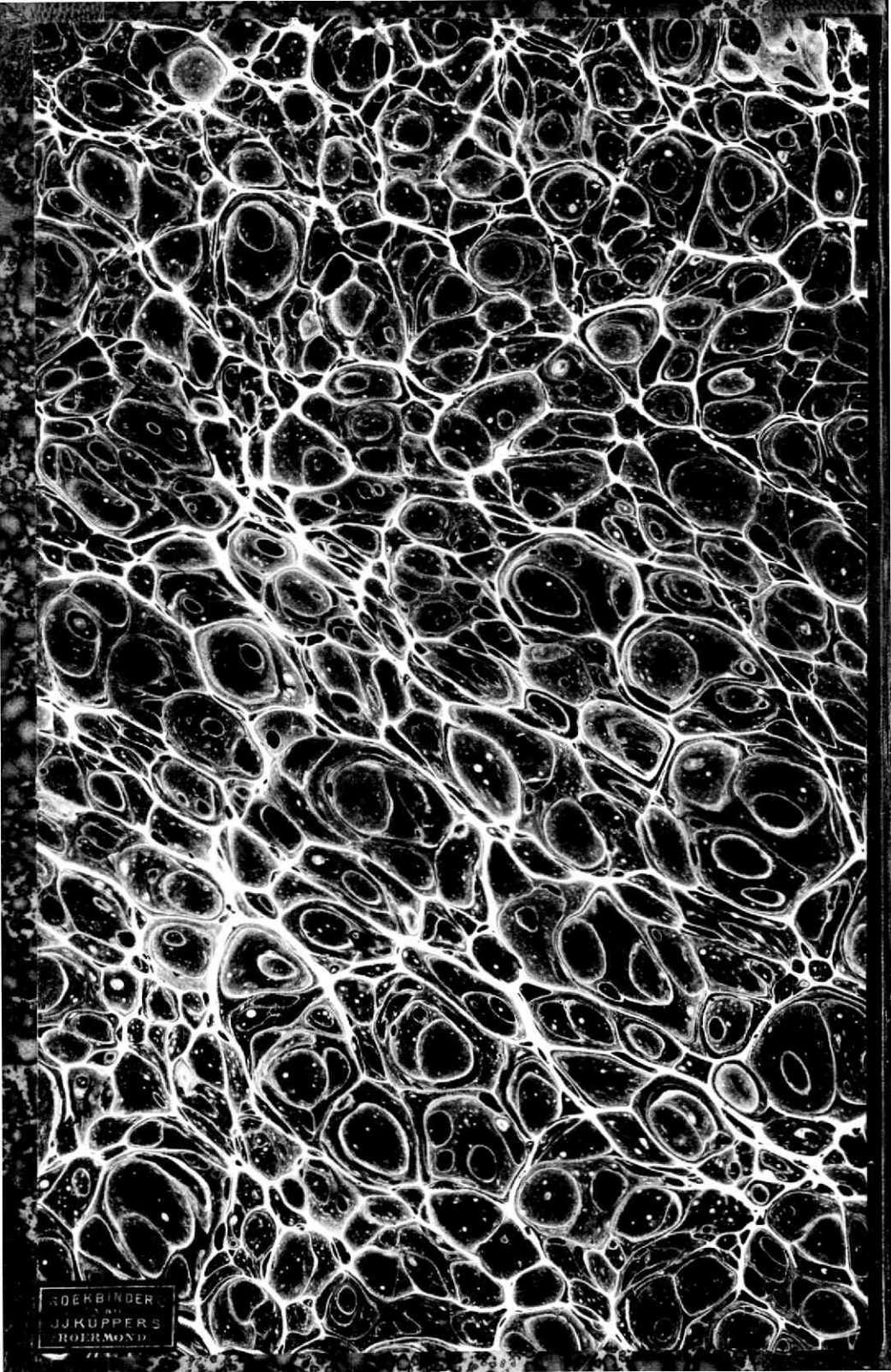

Het lijden en sterven van onzen Heer Jesus Christus : uitvoerig verhaald en overwogen

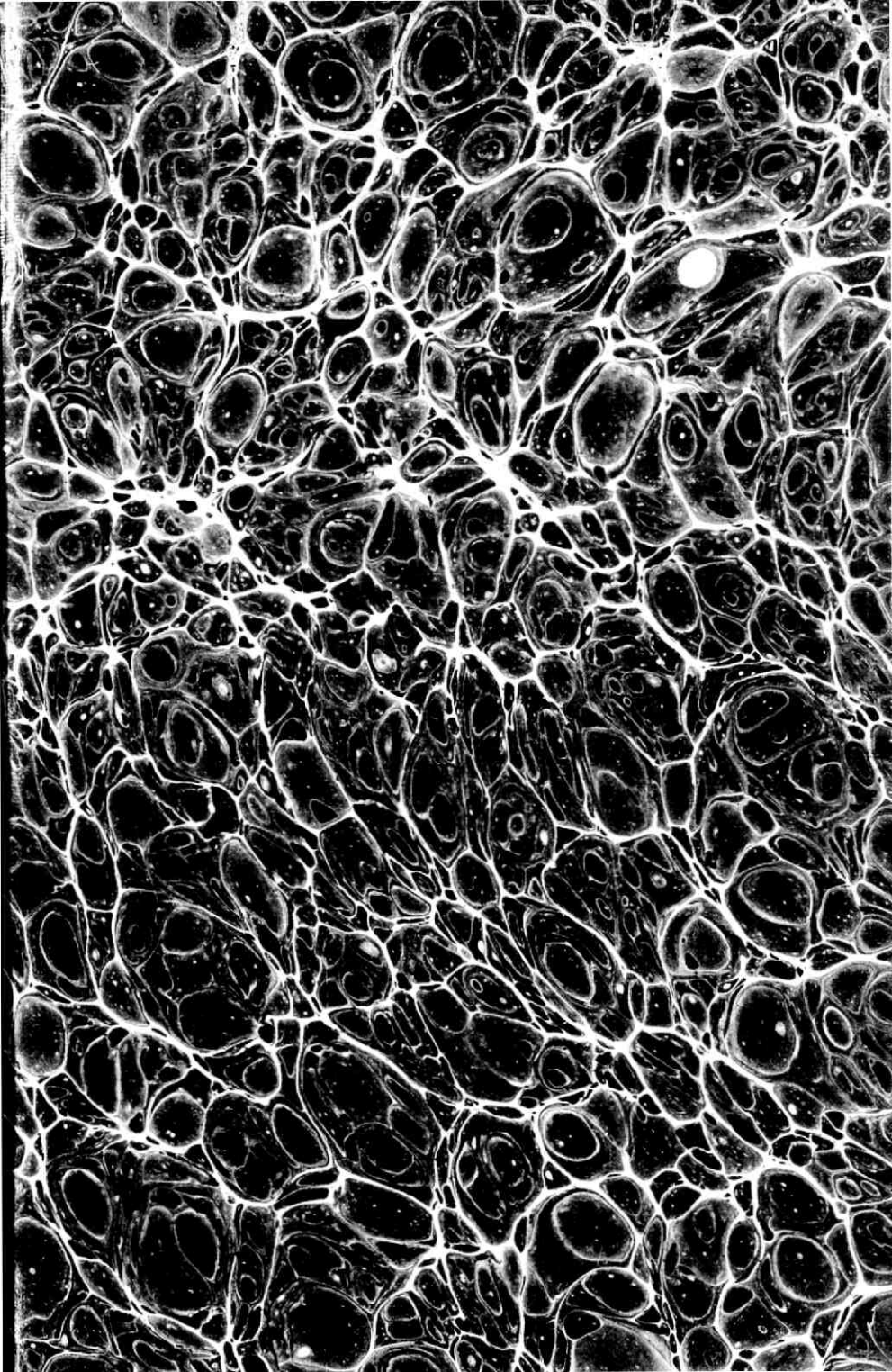
<https://hdl.handle.net/1874/236015>

HLV
Vak 71

327

BOEKBINDER
VAN
J.J. KÜPPERS
ROERMOND

L. J. A. Scholten.
nr. 6: 23:

H E T
LIJDEN EN STERVEN VAN ONZEN HEER
JESUS CHRISTUS.

Faint, illegible markings and text, possibly a stamp or bleed-through from the reverse side of the page.

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

2946 421 5

ALW Vak 21
324

H E T

LIJDEN EN STERVEN VAN ONZEN HEER JESUS CHRISTUS,

UITVOERIG VERHAALD EN OVERWOGEN

DOOR

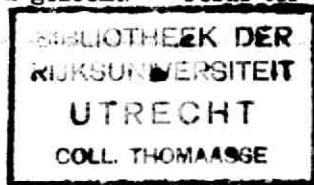
H. J. H. RUSCHEBLATT,

Rustend Pastoor en Oud-Leeraar aan het Seminarie *Hageveld*.

FEERSTE DEEL.

Jesus ter dood gezocht. — Jesus ter dood veroordeeld.

Amsterdam,

F. H. J. BEKKER,

1886.

IMPRIMATUR.

AMSTELODAMI

die XII Novembris 1886.

A. M. C. VAN COOTH,

Libr. Cens.

VOORBERICHT.

Het doel, hetwelk ik mij bij het schrijven van de Lijdensgeschiedenis des Heeren voor oogen stelde, kan in weinige woorden verklaard worden :

— om eene dankbare herinnering te wijden aan het liefdevol lijden van onzen Heer Jesus Christus en om, door eene levendige voorstelling van alle omstandigheden, welke daarvan deel uitmaken, en van de deugden, welke Hij daarin ons ter navolging voorhoudt, meer en meer ons tot eene werkdadige Liefde op te wekken en tot dankbaarheid voor die offervaardige liefde, waarmede Jesus Zich zelven voor ons ter dood overleverde ;

— om Maria, de Moeder des Heeren, die ook onze Moeder is, te vereeren door haar, waar wij ze op den lijdensweg ontmoeten, ons medelijden te betuigen voor het groote aandeel, dat zij in het lijden van haren goddelijken Zoon gehad heeft, door ons te stichten aan de vele deugden, waarvan zij in die treurige dagen het voorbeeld gaf, vooral aan die bereidvaardige gehoorzaamheid, welke ook voor het zwaarste offer niet terugschrikte, als des Vaders heilige wil het van hare liefde vroeg voor de eer van God en voor de zaligheid der menschen ;

— om — waarom het verzwegen ? — bij de noodzakelijke verandering van mijne levensverhouding nog eenigermate voor de

eer van God en voor het geestelijk heil van mijne Katholieke landgenooten te kunnen werkzaam zijn;

eindelijk om als Amsterdammer van geboorte en van inwoning eenige steenen te kunnen bijdragen voor den opbouw van een R. K. Gasthuis, waar alle Katholieken eene liefdevolle en door den geest van Jesus' H. Godsdienst bestuurde verpleging in hunne ziekte kunnen vinden. Het is niet veel, wat ik geven kan: maar gedachtig aan het woord van den godvreezenden Tobias: **hebt gij weinig, tracht ook van dat weinige bereidvaardig mede te deelen,**" durf ik met vertrouwen door dit werk een beroep doen op de liefdadigheid mijner beminde Geloofsgenooten om mijne bedoelingen te ondersteunen. Zal ook Jesus, die ons het eerste heeft liefgehad en daarom zijn leven voor ons gaf, zelfs toen wij zijne vijanden waren, niet eenmaal zeggen: **wat gij aan een van deze mijne geringste broeders gedaan hebt, deedt gij aan Mij?**

Geen ander doel stond mij voor den geest, ook geen anderen wensch koester ik dan dat doel te bereiken: of ik beantwoord heb aan de eischen, welke ik mij zelve stelde, en aan de behoeften van degenen, voor welke ik dit werk bestemde, zal de welwillende lezer zelf het best beslissen. Ik bid intusschen, dat de goede Jesus mijnen arbeid moge zegenen, dat de onbevleete Moeder-Maagd dien onder hare machtige bescherming neme, opdat dit werk zijnen roeg vinde in alle Katholieke huisgezinnen en iets moge bijdragen om in de harten van allen, die het zullen lezen, de liefde tot den goddelijken Jesus en tot zijne H. Moeder al meer te ontvlammen.

DE SCHRIJVER.

AMSTERDAM, 12 Juni '85,

Op den feestdag van het H. Hart v. Jesus.

INLEIDING.

De onderwerpen, welke gewoonlijk ter overweging worden voorgelaten, zijn rijk in verscheidenheid, boeien door hunnen inhoud en bieden veelzijdige stof aan ter toepassing op het dagelijksche leven van elken Christen. Denken wij slechts aan de zonden en hare straffen, aan de vier uitersten van den mensch, aan de deugden, welke beoefend en aan de middelen, welke ter bestrijding van het kwade aangewend moeten worden, aan God en zijne volmaaktheden, aan de meestal onbegrijpelijke leiding der goddelijke Voorzienigheid enz. Een bovenmate belangrijk onderwerp van godvruchtige overweging biedt ons het leven des Zaligmakers aan met zijne leer en wonderen, met het volmaaktste voorbeeld van alle deugden, met zijn vasten, bidden en werken.

Alwie onderrichting voor hunnen geest en opwekking voor hun hart zoeken, kunnen in elk van die onderwerpen eene onuitputtelijke bron vinden, waaraan zij hunne naar gerechtigheid dorstende zielen met volle teugen kunnen laven.

Evenwel drukken alle schrijvers over het geestelijk leven als hunne diepe overtuiging uit, dat geen enkel onderwerp zulk eene veelzijdige, belangwekkende en aan toepassing rijke stof ter overdenking aan God-minnende zielen voorstelt als het lijden en het sterven van onzen goddelijken Zaligmaker. Nergens leeren wij beter dan op Jesus' lijdensweg of onder zijn kruis de afschuwelijkheid der zonde en Gods Rechtaardigheid, welke de overtreding van zijn gebod

straf; maar ook nergens zien wij schitterender bewijzen van zijne goedheid, welke een middel ter vergeving van zonden in 't werk stelde, dat door geen mensch bevroed en door eene oneindige Liefde alleen kon uitgedacht worden. Uit geen boek gaat zulk een helder licht op ter aanwijzing van den weg, welken wij moeten volgen om tot het einddoel van onze bestemming te geraken; nergens is een treffender voorbeeld gegeven van hetgeen wij doen en laten moeten; geen Heilige zegt ons welsprekender, hoe wij de deugd beoefenen en het kwade bestrijden moeten, hoe de vijand onzer zaligheid het best overwonnen, en de Hemel het zekerst gewonnen wordt; in de overweging van Jesus' lijden zien wij ook, wat aan onze deugden ontbreekt, hoe ver wij nog verwijderd zijn van het voorbeeld van Hem, die wilde, dat wij zijne voetstappen zouden volgen; vooral op den gekruisigden Jesus starende, erkennen wij onze zwakheden en onvolmaaktheden. Van den anderen kant: wie troost en bemoediging behoeft in de moeielijkheden en wederwaardigheden des levens, wie sterkte en kracht zoekt tegen de hem dreigende gevaren, wie licht voor zijn geest en warmte voor zijn hart begeert, wie zijn geloof verlevendigen en zijne hoop bevestigen en zijne liefde ontvlammen wil, een heilig berouw wenscht op te wekken over zijne zonden en goede voornemens te maken voor de toekomst, wie voor Jesus wil lijden en in zijne liefde verlangt te sterven, hij overwege met ernst het lijden en het sterven van zijnen Verlosser. De eerbiedwaardige **Thomas van Kempen** sprak dezelfde waarheden in deze bewoordingen uit:

«Wilt gij uwe ziel zuiveren van alle vlekken en ze verrijken met alle deugden; wilt gij schitterende overwinningen op de vijanden uwer zaligheid behalen en overvloedigen troost in lijden en in tegenspoed ontvangen; wilt gij vorderingen maken in het gebed en al biddende zoete tranen van liefde storten; wilt gij volharden ten einde toe, heilig sterven en eeuwig heerschen in den Hemel — oefen u gestadig in de overweging van Jesus' leven en sterven.»

De **H. Augustinus**, die groote bekeerling der Kerk, bad dikwijls: »schrijf, o Heer! schrijf uwe heilige wonden diep in mijn hart, opdat ik daarin smart en liefde leze: smart, om voor U alle andere smart te verdragen; liefde, om voor U alle andere liefde te versmaden»

In gelijken zin verzuchtte de **H. Alphonsus**: «Schrijf, o heilig Hart van mijnen Jesus! in mijn hart al de bittere smarten, welke Gij gedurende zoovele jaren op aarde verdroegt uit liefde tot mij,

»opdat ik bij het gezicht daarvan er naar hake om iets voor U te
»lijden of ten minste uit liefde tot U met geduld al de wederwaar-
»digheden des levens verdrage.»

Paus **Adrianus**, onze beroemde landgenoot, predikte ook de overweging van Jesus' lijden en prees die ten sterkste aan als zeer heilzaam voor al de zondaars: «alwie van de helsche slang gebeten »en door het venijn van de zonde vergiftigd is, hij moet Jesus aan »het kruis met een levendig geloof, met berouw en met liefde aanzien» »en hij zal genezing vinden. Hoe zou ook wel een hart des menschen, »al ware het nog zoo bedorven, bij de beschouwing van het onme- »stelijk lijden des Zaligmakers koud en ongevoelig kunnen blijven »en volharden in de boosheid?» — «Gij zult door ondervinding leeren,» -- voegt de **H. Bernardus** er bij — «dat er geen kracht- »dadiger middel bestaat om de wonden des gewetens te heelen dan »eene naarstige beschouwing van Jesus' wonden. De gevoelens van »berouw, nederigheid, vrees, vertrouwen, geloof, liefde, van een vast »voornemen ter verbetering des levens, in een woord: alles wat tot »eene ware bekeering noodig is -- dat alles vindt gij nergens in »rijkere mate dan in de nabijheid van den lijdenden, dan aan de »voeten van den gekruisigden Zaligmaker.»

De **H. Bonaventura** gaat nog verder en noemt die overweging eene noodzakelijke voorwaarde om de deugd te beoefenen:» Zoo gij »van de eene deugd tot de andere wilt opklimmen en een volmaakt »leven wilt lijden, overdenk dan het lijden van uwen Heer Jesus »Christus, want niets doet den mensch spoediger in de volmaaktheid »voortgang maken dan de overweging daarvan.»

De **H. Chrysostomus** had reeds vóór den laatstgenoemden Kerk- leeraar dezelfde gedachten uitgesproken en zijne overtuiging in de volgende zinrijke vergelijking uitgedrukt: «gelijk eene lamp, welke »des nachts midden in een huis aangestoken is, het geheele huis »verlicht en de duisternis verdrijft, zóódat een ieder zich zelve zien »en ook de verschillende voorwerpen rondom hem heen onderscheiden »kan; evenzoo heeft onze Verlosser, toen de duisternissen der dwaling »de aarde overdekten als een helschijnende lamp boven op den »Calvarieberg zijn Kruis opgericht, hetwelk al de donkerheid verdrijft, »en ons de afschuwelijkheid van de zonde, de schoonheid van de deugd »en de waarde van alle dingen aantoot. Evenals de lamp haar »licht draagt, zoo draagt het Kruis de zon der Gerechtigheid, welke »naar alle kanten hare stralen uitschiet en de geheele wereld verlicht.»

I. Cor. II. 2.

Het zou overbodig kunnen schijnen de bovenstaande aanhalingen met nog andere te vermeerderen. Dit alleen zij nog in herinnering gebracht, dat de groote Apostel der Heidenen niet aarzelde aan de Corinthiërs te bekennen: **ik had niet voorgenomen onder u iets te weten dan Jesus en dien gekruisigd**; dat ook alle Heiligen van het N. Verbond betuigd hebben, schitterender nog door hun leven dan door hunne geschriften, hoe Jesus' lijden en sterven niet alleen hun voortdurend voor den geest stond maar zelfs in hun hart geschreven was.

Om de groote voordeelen, aan de overweging van Jezus' lijden verbonden, te genieten, om de rijkste vruchten daarvan in te oogsten, moeten noodzakelijk eenige voorwaarden vervuld worden. Een enkel woord ter nadere toelichting moge hier eene plaats vinden, in zoo verre dit mij nuttig toeschijnt voor die lezers, welke ik mij voorstel.

Wie zijne overweging vruchtbaar wil maken, moet zich in die oogenblikken van aandachtige beschouwing zooveel mogelijk voor verstrooiing hoeden, zijne gedachten verzamelen, die niet laten rond-dolen en ze op het gekozene onderwerp vestigen. Eene ingetoomde verbeelding, een kalm gemoed en gezette aandacht zijn wezenlijke vereischten voor eene goede overweging; maar daarvoor moet het hart bewaakt en de geest aan een streng toezicht onderworpen blijven.

Hierna stelt men zich in de tegenwoordigheid van God en bidt **licht** af om te leeren, wat aan zijne goddelijke Majesteit het welgevalligst is, en ook **genade** om hetgeen Hem aangenaam is in woorden te belijden en vooral in daden te beoefenen. Houdt u echter overtuigd, dat het overwegen geenszins eene oefening is, welke boven het bereik van veler krachten ligt, of dat gij de vele daaraan verbondene voordeelen met ontzaglijke moeite en als in de verte moet gaan zoeken. Een ieder, ook wie ongeleerd is, kan de waarheden des geloofs overdenken en daaruit gevolgtrekkingen afleiden, welke op zijn dagelijksch leven toepasselijk zijn. Niets meer wordt van een ieder gevorderd dan een goed gebruik maken van die drie vermogens, welke God aan elken mensch geschonken heeft, en welke een elk in het werk stelt, wanneer hij er zich toe zet om met ernst over eene of andere tijdelijke aangelegenheid, welke hem ter harte gaat, na te denken. Dan immers verzuimt hij nooit om eerst de geheele zaak met al hare omstandigheden zich duidelijk voor den geest te stellen, vervolgens ze van alle zijden goed te beschouwen, de redenen, welke

hem tot het nemen van deze of gene beslissing kunnen aansporen, en ook de kracht van elk dier redenen te overwegen; ten laatste neemt hij zijn besluit en maakt het voornemen om den een of den anderen weg in te slaan, beslist alzoo over zijne toekomstige handelwijze en bepaalt wat hem te doen staat. Niets meer behoeven wij te verrichten om eene goede overweging te houden. Door de **verbeelding** stellen wij ons in levendige kleuren die bijzonderheid uit Jesus' lijden voor den geest, welke wij ons ter overweging hebben uitgekozen, maar met al de omstandigheden, welke die gebeurtenis vergezellen en welke op ons gemoed indruk kunnen maken; door het **verstand** beschouwen wij vervolgens het feit met zijne bijzonderheden van tijd, plaats en personen, zonder de dringende redenen en aanmaningen uit het oog te verliezen, welke daaruit tot ons spreken en een overwegenden invloed op onzen wil kunnen uitoefenen, opdat wij ons bevljtigen deze of gene ondeugd te verfoeien en de tegenovergestelde deugd te beoefenen; eindelijk — en dit moet het einde maar ook de vrucht van elke meditatie wezen — vormen wij met onzen **wil** juist bepaalde voornemens, welke wij willen ten uitvoer leggen ter verbetering van ons leven en ter beoefening van deugdzame werken. Eene wonderschoone samenwerking der drie vermogens onzer ziel is alzoo hier zichtbaar: de verbeelding stelt aan het verstand het eene of andere gedeelte van Jesus' lijden ter overpeinzing voor; het verstand overdenkt het voorgestelde onderwerp met eene tot in bijzonderheden afdalende aandacht en kiest bij voorkeur ter nadere heshouwing datgene uit, wat het best voorziet in de tegenwoordige behoeften van onze ziel; aldus wordt de wil ten goede opgewekt en aangespoord tot eene heilige liefde voor wat goed en tot een heiligen afschuw voor wat kwaad is, en maakt zijne besluiten om al dadelijk in het werk te stellen, wat hij als aan God welgevallig en voor het heil der ziel als noodzakelijk of althans als nuttig heeft leeren kennen. En is eenmaal het vuur der ware liefde tot God en voor ons eigen zieleheil in ons hart ontstoken, dan zullen daaruit als lichtende vlammen goede werken en schoone deugden voortkomen, welke het sieraad en het onderscheidend kenmerk van een leerling des Heeren zijn moeten.

Bij de overwegingen van Jesus' dierbaar lijden, welke wij aan onze katholieke landgenooten ten gebruike aanbieden, hebben wij geene andere wijze van behandeling gevolgd. Vooreerst verhalen wij getrouw, volgens den aangehaalden tekst der Evangelien en volgens

eene geloofwaardige overlevering, de bijzondere gebeurtenissen uit Jesus' lijden met al de daarbij behoorende omstandigheden, telken male bij elk nieuw hoofdstuk den draad van ons verhaal wederom opvattende, waar wij dien voor eene wijle moesten afbreken. Die nauwkeurige voorstelling geeft den aandachtigen lezer stof in overvloed om over elke bijzonderheid dieper na te denken en daaraan menige nuttige beschouwing te verbinden. Ook vlechten wij in ons verhaal enkele opmerkingen in, welke den weg openen voor verder reikende toepassingen; maar om ons verhaal niet te dikwijls te onderbreken en veel van het boeiende niet te laten verloren gaan, hebben wij het raadzaam geacht vele aanmerkingen hier en daar als ter loops in te lассhen zóó echter, dat zij door den aandachtigen lezer niet over 't hoofd gezien worden en voor geest en hart opwekking aanbieden — wij strooien ze als bloemen, welke eene grasrijke weide sieren en geenzins aan de schoonheid van het geheele afbreuk doen, maar den luister er van verhoogden. Eerst aan het einde van elk besproken onderwerp plaatsen wij eenige wenken, welke als gevolgtrekkingen uit het verhaalde van zelf voortvloeien en dienen kunnen ter aanwijzing van die goede voornemens, welke onze overweging moeten bekronen. Veel echter en vooral de naaste toepassing op het christelijk leven moeten wij aan den godvruchtigen lezer zelve overlaten; de aard van ons werk evenzeer als de persoonlijke gemoedsgesteldheid van den lezer vorderen zulks van ons.

Al onze aandacht hebben wij, waar het te pas kwam, gewijd aan het groote doel, hetwelk onze goddelijke Zaligmaker Zich in zijn lijden en sterven voorstelde, aan de veelvuldige middelen, welke Hij ter bereiking van dat doel, in zijne oneindige Wijsheid of zelf in 't werk stelde of toeliet, dat anderen aanwendden. Daardoor wekken wij ons op tot eene eerbiedige en dankbare bewondering van zijne onbegrensde Liefde. Verder trachtten wij, zooveel als 't mogelijk was, zijn ondenkbaar groot lichamelijk lijden en zijn smartvol zielelijden eenigermate te schetsen — dit moet ons tot een schuldbeuust en nederig medelijden stemmen. Ook aan de onmenselijke wreedheid der beulen en hardnekkige boosheid van Jesus' vijanden, aan het onverwinnelijk geduld, waarmede Hij leed, aan de diepe ellende, waaruit Hij ons verlostte, schonken wij al onze oplettendheid — bartelijke dankbaarheid voor Jesus' overgroote weldaden, een heilige afschuw voor de verachtelijke boosheid der menschen, een diep berouw over

de zonden, waardoor wij Jesus' lijden verzaard hebben, zijn de gevoelens, welke daardoor bij ons moeten worden opgewekt.

Velerlei omstandigheden hielpen ons om een dieper inzicht in het geheim van Jesus' lijdensgeschiedenis te verkrijgen. Wij beschouwden met aandacht de **personen**, welke in die geschiedenis handelend optraden, hunne waardigheid, hun stand of hunne betrekking, hun inborst en hunne handelwijze, hunne deugden en hunne ondeugden. Wij luisterden aandachtig naar **elk woord**, dat zij spraken, naar de lasteringen en valsche beschuldigingen tegen Jesus ingebracht, naar de beschimpingen en godslasteringen, waaraan Hij ten doel stond, vooral naar Jesus' antwoorden, welke altijd van hooge wijsheid en bezadigdheid getuigden en slechts geëvenaard werden door zijn veelbeteekenend stilzwijgen. Wij herinnerden ons al de **feiten**, waaruit Jesus' lijdensgeschiedenis als was samengeweven, de martelingen welke Hij wilde verduren, de wijze waarop ze Hem werden aangedaan, de onverstoorbare kalmte en het onverwinbaar geduld waarmede Hij ze leed. Wij wierpen een weemoedigen blik in Jesus' **hart** om de medelijdende getuigen te kunnen zijn van zijne namelooze zielesmartten, van zijne droefheid en beschaming, van zijnen angst en doodstrijd, van zijne verlatenheid, vooral om zijne onuitputtelijke Liefde eenigzins te kunnen beseffen, welke geen offer te zwaar vond, als het door den wil des Vaders van Hem gevraagd en voor het heil der zondaars of noodzakelijk of nuttig was. Eindelijk vestigden wij onze oplettendheid op die **ongelukkigen**, voor wie Jesus leed en stierf, dat is: op alle zondaars, maar vooral op ons zelve, van wie elk in 't bijzonder Jesus voor den geest stond, alsof hij de eenige was, die verlost moest worden.

Er blijft ons, na de bovenstaande opmerkingen voorop gesteld te hebben, nog over eenige bronnen aan te geven, welke wij bij het schrijven van deze «lijdensgeschiedenis» geraadpleegd en, voor zooverre het met ons voorgenomen plan strookte, ten deele overgenomen hebben. Uit zeer oude schrijvers kozen wij namelijk het beste, wat zij over het door ons behandelde onderwerp hebben nagelaten.

De ZEErw. Pater L. DE LA PALMA, als schrijver van ascetische werken zeer heroemd, is mijn voornaamste gids op den soms moeielijken weg, welchen ik met mijne lezers wensch af te leggen. Hij was een spaansch Jesuïet en bereikte den hoogen ouderdom van 82 jaren. Van het jaar 1575 tot 1641 was hij lid van de Sociëteit en leefde alzoo in den bloeitijd van de spaansche, godsdienstige litteratuur, in

het tijdvak van Lodewijk van Grenada, van Joannes van Avila, van Lodewijk de Ponte, van de H. Therisia, van den H. Joannes van het Kruis; zijne «Geschiedenis van het H. lijden des Heeren» welke wij bijna in zijn geheel hebben overgenomen, was slechts eene inleiding tot een omvangrijk werk hetwelk, jammer genoeg, onvoltooid is gebleven. Zij schijnt in de laatste paar eeuwen op den achtergrond geraakt te zijn, maar in de laatste jaren door bevoegde kenners weder naar verdienste gewaardeerd, in eere hersteld en door vertalingen in het Fransch, Duitsch en ook in het Engelsch, waarvan in weinige jaren drie uitgaven verschenen, tot een gemeenschappelijk goed van de geheele katholieke wereld gemaakt. Wij achten ons gelukkig, dat een bijzonder toeval ons dat overschoone boekje in handen speelde en ons de gelegenheid aanbood, om het in de hoofdzaak bij onze landgenooten bekend te maken. Wat het meer ascetisch gedeelte van deze lijdensgeschiedenis betreft, daarin hebben wij ons tot voorgangers gekozen den ZEerw. Pater **W. Stanihurstius**, eveneens een beroemd lid der Sociëteit en schrijver van een in 1866 te 's Bosch in het latijn herdrukte «Geschiedenis van den in een sterfelijk lichaam lijdenden onsterfelijken God» en den **H. Bonaventura**, die in zijne «Overwegingen van het lijden» zoo rijk is aan treffende toespelingen en vergelijkingen, vooral aan toepassingen op het dagelijksch leven van den Christen, die Jesus' voetstappen wenschte te drukken. Ook uit den even geleerden als door warmen godsdienstijver bezielde Karthuiser-monnik **LUDOLPH DE SAXONIA** namen wij enkele zielroerende gedachten over. Dat een ruim gebruik van de nieuwe Schriftuurverklaarders door ons gemaakt moest worden, zal voor een ieder duidelijk zijn; wat echter voor velen van onze lezers van veel belang zijn zal, is, dat wij in ons verhaal eene zeer ruime plaats hebben ingeruimd aan de treffende opmerkingen en degelijke verklaringen over het lijden des Heeren, welke wijlen **MGR. P. v. D. PLOEG**, de hooggeschatte Warmondsche Hoogleeraar, als laatste erfenis van zijn hart en van zijn geest aan zijne beminde leerlingen achterliet. De vriendelijke bereidvaardigheid van een zijner uitstekendste leerlingen stelde mij in staat om die voortreffelijke aantekeningen aan mijn doel dienstbaar te maken.

EERSTE AFDEELING.

Jesus' laatste leeringen omtrent zijne Godheid.

Hoofdstuk I.

Laatste gebeurtenissen vóór de Lijdensweek.

Het lijden en het sterven van onzen Koning en Zaligmaker, den Heer Jesus Christus, zou een einde maken aan zijn sterflijk leven op aarde. Daarmede wilde Hij het heilig dienstwerk voltooien, hetwelk Hij ondernomen had, om het geheele menschelijk geslacht uit de schandelijke slavernij der zonde te bevrijden en te verzoenen met zijn Vader, om het vervolgens te verrijken eerst met een nieuw geestelijk leven van genade op aarde en hiernamaals met een eeuwig leven van geluk en van glorie, in den Hemel. Van welke zijde die ontzaglijke geheimen ook beschouwd worden — hetzij dat wij op den Persoon, die lijdt, onze aandacht vestigen, of op de wijze, waarop Hij lijdt, of op de ongelukkigen, voor wie Hij lijdt, zij zijn de verhevenste en de heiligste en de voor ons kortzichtig verstand ondoorgrondelijkste geheimen van Gods oneindige Wijsheid en Liefde, welke ooit plaats grepen, sinds God de wereld schiep, en immer zullen plaats grijpen tot aan het einde der wereld toe. Tot duidelijker inzicht van de lijdensgeschiedenis, waarin zij ons verhaald worden, kan het niet anders dan van groot nut zijn, als wij in 't kort enkele van

die verschillende gebeurtenissen in herinnering brengen, welke aan de Oversten der Joden en aan de Phariseën eene gezochte aanleiding gaven, om zulk een storm tegen den Zaligmaker te verwekken en om tot den dood van Hem te besluiten, Wien zij, al sloten zij ook hunne oogen voor het schitterendst licht der waarheid, toch als den grooten Profeet, als den Weldoener bij uitnemendheid van het geheele volk hadden moeten erkennen en belijden. Al die voorafgegane gebeurtenissen zijn ook geenszins op zich zelve staande feiten, maar dragen onder elk opzicht bij tot de groote ontkenning welke, hoe bedroevend ook, zoo heilvol voor ons allen is; zij zijn als eene geschiedkundige inleiding tot de lijdensgeschiedenis, eene geleidelijke overgang tot Jesus' gevangenneming en vreeslijk lijden. Om eene nog veel gewichtigere reden meenen wij die gebeurtenissen te moeten bespreken. Alles wat onze goddelijke Zaligmaker in de laatste dagen vóór zijn sterven sprak, en werkte, zijne leeringen en wonderwerken, waren nagenoeg de laatste en tevens de volkomenste openbaringen, de duidelijkste verklaringen van zijn Messiasschap en derhalve van zijne goddelijke zending. Mochten wij zóó spreken, we zouden zeggen, dat Jesus, vóór dat Hij ging lijden en sterven, zijn ijver als verdubbelde om schitterender en overtuigender nog dan ooit te voren zijne Godheid en zijne goddelijke volmaaktheden te leeren en te bewijzen, opdat aan de ongeloofige Joden zelfs de schijn van eene verontschuldiging zou ontnomen worden, als zij later tot straf van hun ongeloof verworpen werden. Den Naam des Vaders te verheerlijken en Zich zelve te openbaren aan de menschen — naar dat doel vooral streefde de Zaligmaker in zijne laatste levensdagen. Toen vooral zette hij de kroon op zijn leeraarsambt en voltooide den bouw van dien Tempel der waarheid, welken Hij voor alle

eeuwen oprichtte. Meer dan vroeger nog toonde Hij Zich toen als den éénig waren Messias en openbaarde zijne goddelijke Almacht en Wijsheid, zijne oneindige liefde — en dat alles in een kort bestek van weinige dagen. — Al de opgegevene redenen deden ons besluiten om ook die laatste dagen des Zaligmakers binnen den kring van onze overwegingen op te nemen, al wijken wij daardoor af van de meest algemeen aangenomene wijze van behandeling, welke de lijdensgeschiedenis begint met het uitgaan van Jesus naar den hof van Gethsemani.

Het wonder van Lazarus' opwekking uit den dood was zóó groot en schitterend, zóó algemeen bekend geworden, dat de lichtstralen, welke daaruit over de waarheid van Jesus' Godheid en Messiasschap uitschoten, de vrijwillige verblindheid en het hardnekkig ongeloof der Joden volslagen maakten. Ofschoon velen, door dat wonder verlicht, hunne oogen voor de waarheid openden, sommigen, *die ook tot Maria en Martha gekomen waren en gezien hadden wat Jesus gedaan had, gingen*, volhardend in hunne ongeloovigheid en daarom met JOES. XI, 46. boos opzet, *tot de Pharisaeën en zeiden hun, wat Jesus gedaan had.* Een ieder begreep, welken indruk dit wonder op het volk maken moest. Vooral de Oversten werden door eene groote vrees bevangen. Dadelijk vergaderden zij met hunne geestverwanten tot eene algemeene raadszitting. De eerste vraag, welke ter beantwoording werd voorgesteld, was deze: *wat staat ons te doen, daar deze mensch vele wonderen doet? Als wij Hem zóó laten begaan, zullen allen in Hem gelooven, en de Romeinen zullen komen en onze plaats en ons volk nemen.*

JOES IX, 48.

— Betreuren wij hier het hardnekkig ongeloof en tevens den

duivelachtigen nijd der Joden: zij worden door de waarheid van onloochenbare feiten gedwongen te erkennen, dat Jesus vele wonderen verrichtte ter bevestiging van zijne goddelijke zending, en zij weigeren Hem als Messias te huldigen; daarenboven kunnen zij niet dulden, dat anderen in Hem gelooven zouden en door dat geloof hun eeuwig heil bewerken; ook moest de Zaligmaker, ofschoon aan het minste verzet tegen de heerschappij der Romeinen geheel onschuldig, als een oproermaker worden voorgesteld, die zich tot een wereldsch vorst wilde opwerpen. Waartoe kan de boosaardigheid den mensch al niet verleiden, als hij eens de ongelukkige slaaf van zijne lage driften is geworden? Doch nog bedroevender bewijzen zullen wij daarvan moeten aanhalen. —

Reeds een geruimen tijd hadden de beraadslagingen geduurd, zonder dat men eene schijnbaar wettige reden vinden kon om tot de veroordeeling van Jesus te besluiten. Het schijnt ook, dat de vijandig gezinde Sanhedristen bij de geheime vrienden des Zaligmakers tegenstand ontmoetten, dat deze laatsten Hem in bescherming namen en de vijanden tot onzichtigheid dwongen. Eene weifelende besluiteloosheid was daarvan het gevolg. Waarschijnlijk zal de eene dit, de andere dat, een derde wederom iets anders hebben voorgesteld; maar niets van dat alles kon aan Caiphas, die in zijne hoedanigheid van Hoogepriester de Voorzitter van den Hoogen raad was en weldra al dat talmen moede werd, bevallen. Toch moest er een middel gevonden worden om, ware dit mogelijk, Jesus onschadelijk te maken en Hem het doen van wonderen te beletten, al zou Hij dan ook voor hunne onredelijke vrees en hun pharizeesch ongeloof met zijn leven moeten boeten; maar in allen gevalle moest een schijn van wettigheid hun misdadig opzet bedekken.

Eindelijk neemt Caiphas zelf het woord en aarzelt niet hun gebrek aan doorzicht en aan overleg, eene volslagene onwetendheid te verwijten en hen aldus toe te spreken, *gij weet niets, en gij weet niet, dat het nuttig is, dat één mensch sterve voor het volk en niet de gansche natie te gronde ga.* Hier JOES. XI. 49. bediende zich de Heilige Geest van den huichelachtigen mond des Hoogepriesters, van hem die onder alle Joden de hoogste in waardigheid was, om aan de wereld, welke naar verlossing hield, de troostrijkste en verblijdenste aller waarheden te verkondigen. De h. Joannes verzuimde niet ons op dat goddelijk oogmerk te wijzen, schrijvende: *dit nu zeide hij niet uit zich zelven; maar alzoo hij Hoogepriester was in dat jaar, propheeteerde hij, dat Jesus voor het volk sterven zou, en niet voor het volk (de Joden) alleen, maar ook om de verstrooide kinderen Gods tot één te vergaderen,* om Joden en Heidenen tot ééne kudde te maken onder éénen Herder. Van dien stond af, waarop Caiphas zijn God-tergend woord gesproken had, was dan ook de dood des Zaligmakers besloten en werd aan allen het bevel gegeven, *dat, zoo iemand wist waar Jesus was, hij daarvan kennis zoude geven, om Hem gevangen te nemen,* want JOES. XI. 56. het gevoelen van den Hoogepriester vond bij verreweg het grootste gedeelte van de raadsieden ingang.

— Begrepen die ongelukkige rechters niet, dat zij zich zelven in al hunne boosheid ontmaskerden door eerst een vonnis des doods uit te spreken en daarna den vermeenden schuldige voor hun rechterstoel te dagen? In zijne afwezigheid werd de Zaligmaker veroordeeld zonder Hem gelegenheid te geven om Zich te kunnen verdedigen, terwijl de haat en nijd, tegelijk met eene verachtelijke vrees van tijdelijke goederen te kunnen verliezen, hier het onrechtvaardigst vonnis velden. Ook wanneer die

booswichten, eenige dagen later, omgekochte getuigen tegen Jesus lieten optreden, of Hem met een nietswaardig vertoon van rechtspraak over zijne leer en leerlingen ondervroegen, was het niets dan huichelarij en schijn, om aan hun reeds geveld vonnis een glimp van wettigheid te kunnen geven. Zijn ook onze voornemens ter uitvoering van het eene of andere niet dikwijls van een dergelijk gehalte, zóó dat zij, uit booze of onedele drift ontsproten, later door schijn-redenen als 't ware moeten goed gemaakt worden? Maar zou dit iemand kunnen baten ter vergoelijking van slechte handelingen? Mogen wij er op rekenen, dat allerlei verontschuldigingen, al worden zij lichtvaardig opgeworpen of gemakkelijk gevonden, voor den rechterstoel van God zullen gelden of ook maar dienen kunnen ter afwering van verdiende straffen? Wie bij het antwoorden op de gestelde vragen nog twijfelen mocht, hij schenke zijne aandacht aan hetgeen den Joden overkwam. Zij besloten den Zaligmaker om te brengen, omdat anders de Romeinen zouden komen en volk en stad verdelgen; welnu, zij hebben hun Messias wreedaardig vermoord en juist om die gruweldaad te bestraffen, zond God de Romeinen, opdat zij de stad met den grond gelijk en het eens zoo geliefd volk van God tot een »niet-volk" zouden maken. Wel een bewijs, dat God der menschen boosheid, al laat Hij ze om wijze redenen toe, ten zijnen tijde wreekt en dikwijls door dezelfde straffen, welke zij door het plegen eener misdaad meenen te ontkomen. —

~~~~~

Wij laten voor eene wijle de afgunstige Joden hunne geheime kuiperijen voortzetten en volgen den Zaligmaker op zijne laatste schreden, om op te merken, hoe Hij de nog overige dagen

van zijn openbaar leven in den dienst des hemelschen Vaders doorbracht.

Van Bethanië, het vlek waar de uit den dood opgewekte Lazarus met zijne twee zusters, Martha en Maria woonde, begaf Zich Jesus met zijne leerlingen naar eene landstreek nabij de woestijn, waar eene stad, Ephrem geheeten, in de nabijheid van Bethlehem lag, volgens den H. Hiëronymus, op twintig mijlen afstands ten noorden van Jerusalem. Daar verbleef Hij eene wijle. Ofschoon het Evangelie de reden niet vermeldt, waarom de Verlosser naar die woeste plaats heentrok, mogen wij toch veilig aannemen, dat Hij derwaarts ging om het moordplan, door de Joden tegen Hem gesmeed, nog voor eenige dagen te verijdelen, om aan den haat zijner vijanden geen nieuw voedsel te geven en om in gebeden en overweging den tijd af te wachten, welken de Vader voor het begin van zijn lijden bepaald had. — Aldus leerde Hij ons in alles aan Gods beschikkingen ons te onderwerpen, ook den gepasten tijd en de geschikte plaats ter voorbereiding voor ons sterven te kiezen, opdat wij niet onvoorbereid door den dood overvallen worden. Wie ook zal melden, hoe Jesus die dagen van afzondering doorbracht; welke de overpeinzingen waren, waarmede Hij, den dood nabij, Zich bezig hield; hoe vurig Hij voor de zaligheid van alle menschen zal gebeden hebben; welke gesprekken Hij met zijne leerlingen wisselde; hoe groot hunne droefheid was, maar ook in welke liefde-ademende bewoordingen zij door hunnen goddelijken Meester onderricht en bemoedigd werden?

Niet vele dagen verbleef onze goddelijke Zaligmaker in die ons onbekende streek; toen het Paaschfeest naderde, trok Hij over Jericho naar Jerusalem, waar Hij het laatste Paaschfeest

vieren en weldra lijden en sterven zou. En met zulk eene vastberadenheid en een zoo snellen gang zette Hij zijne reis naar de Hoofdstad voort, *dat Hij voorging en de Apostelen*

MARC. X, 32. *verbaasd* waren over zijne beslotenheid en moed, waarmede Hij een zekeren dood te gemoet ging. Wilde Jesus hun op die wijze toonen, dat Hij, de Almachtige, met vrijen wil den dood onderging en niet tegen zijnen zin ter dood gesleurd werd? De leerlingen daarentegen *waren bevreesd*, verhaalt de h. Marcus, dat ook zij zelve met Hem gevaar zouden loopen of wel dat Hij, hun geliefde Meester, in de handen zijner vijanden zoude vallen. Een prijzenswaardige eerbied belette hen echter Jesus te verlaten. Zeker zal die vrees nog toegenomen zijn, toen Jesus, de Alwetende, de twaalf wederom tot Zich genomen hebbende hun met schrikwekkende duidelijkheid begon te zeggen, wat Hem overkomen zou. *Zie* — aldus

MARC. X, 33. voorspelde Hij — *wij gaan op naar Jerusalem, en de Zoon des menschen zal overgeleverd worden aan de Opperpriesters en de Schriftgeleerden en de Ouderlingen; en zij zullen Hem ter dood veroordeelen, en Hem overleveren aan de Heidenen; en zij zullen Hem bespotten en Hem bespuwen en Hem geeselen en Hem*

LUC. XVIII, 31. *dooden. En ten derden dage zal Hij verrijzen.* Maar de Apostelen — merkt de h. Lucas hierbij aan — *verstonden hiervan niets, en dit woord was voor hen verborgen, en zij begrepen niet wat gezegd was* — niet alsof zij de beteekenis van Jesus' woorden niet vatten of aan de waarheid daarvan twijfelden; maar hoe Hij, die machtiger dan al zijne vijanden was, een geweldigen dood zou ondergaan, en hoe zulk een smartelijk sterven overeen te brengen was met zijn Messiasschap en met het stichten van een *aardsch* koninkrijk, waarvan zij nog altijd droomden, van dat alles hadden zij evenmin begrip als van de

verlossing des menschedoms door Jesus' *kruisdood*. Aardsgezindheid kleefde hun nog aan en maakte hen onbekwaam om de groote geheimen van Gods Liefde te bevroeden. — Deze ondeugd toch houdt de oogen des menschen voor de hemelsche dingen gesloten, om ze alleen op het vergankelijke te richten; zij verblindt hem in die mate, dat hij elke edele geestdrift naar hooger doeleinden in zijn hart uitdooft en als een worm kruipt naar het tijdelijke, wat hij soms niet eens bereiken kan, wat hij althans als zijner hooge bestemming onwaardig moet verachten, wanneer dit van hem gevorderd wordt. —

Twee der meest bevoorrechte leerlingen des Heeren gaven MATT. XX, 20 bij die gelegenheid ons daarvan een afschrikkend voorbeeld. Het was op denzelfden tocht, dat de Apostelen Joannes en Jacobus door den mond hunner moeder Salome aan Jesus het eerezuchtig verzoek deden om in zijn nieuw, en, zooals zij meenden, *aardsch* Koninkrijk, hetwelk zij hoopten, dat Hij na zijne Verrijzenis zou stichten, de eene aan zijne rechter-, de andere aan de linkerzijde te mogen zitten en alzoo de eereplaats in te nemen. Dat Jesus' Koninkrijk niet van deze wereld was, dat de twaalf tronen, welke Hij hun kort te voren beloofd had, geene aardsche tronen zouden zijn, konden zij niet begrijpen. Jesus achtte het echter in zijne hooge Wijsheid raadzaam om dit verkeerde denkbeeld voor het oogenblik onbesproken te laten: later als de kracht uit den hooge over hen was neerge-daald, als de H. Geest hen alle waarheid leerde, dan zouden zij over den aard van zijn Koninkrijk beter ingelicht, bevatten hoe onverstandig deze hunne vraag geweest was. Nu gaf Hij hun alleen te verstaan, dat het toekennen van eereplaatsen in zijn Rijk geene daad van willekeur of van voorliefde was, maar dat die verdiend moesten worden door te deelen in zijn

lijden, en dat zij geschonken werden door zijnen Vader aan diegenen, wier goede werken Hij van eeuwigheid voorzien had. En Hij richtte zijn antwoord, niet tot de moeder die gesproken had, maar tot de twee eierzuchtige leerlingen, dewijl Hij zeer goed wist, dat het verzoek niet eigenlijk van haar, maar van hen kwam.

Het kan ons niet verwonderen, dat de overige leerlingen, toen zij het baatzuchtig verzoek der twee broeders hoorden, zeer misnoegd waren. Een ieder van hen zal wel die eerste plaatsen voor zich zelve gewenscht hebben. Deze veronderstelling is geenszins onwaarschijnlijk; al de Apostelen toch waren toen nog met een valsch begrip omtrent Jesus' zending behept en reikhalsden naar eene aardsche grootheid, welke hun nimmer ten deel zou vallen; allen verdienden dan ook de terechtwijzing, welke Hij hun in de volgende woorden gaf: „*Gij weet, dat de vorsten der Heidenen hen beheerschen, en dat de grooten hunne* MATT. XX, 25. „*macht oefenen tegen hen, dat de heidensche machthebbers* „*zich kenmerken door heerschzucht. Zóó zal, zóó mag, het niet wezen onder u, die geroepen zijt om de eersten te* „*wezen in mijn geestelijk Koninkrijk, waarin heerschen niet anders is dan zich zelve opofferen voor anderen, dan anderen dienen. Wie alzoo onder u groot wil worden, zij uw dienaar; en wie onder u de eerste wil zijn, zal uw dienaar wezen; want wie in mijn Rijk wil uitsteken boven anderen, mag niet heerschzuchtig zich boven anderen verheffen, maar moet zich zoo gedragen, als ware hij aller dienaar. In alles volge hij het voorbeeld van den God-mensch, die niet gekomen is om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven tot een losprijs voor velen.*”

— Voor allen, die over anderen moeten of kunnen bevelen, geldt de bovenvermelde vermaning des Zaligmakers. „In het huis „van den rechtvaardige, die uit het geloof leeft en nog verre „is van zijne hemelsche woonstede, dienen ook zij, die bevelen, „de anderen, over wie zij bevelen. Zij bevelen immers „niet uit begeerte om te heerschen, maar volgens hun plicht „om te zorgen, niet uit trotschheid om zich te verheffen, maar „uit liefde om goed te doen.” Aldus de h. Augustinus. Daarom ook noemt de Paus zich en is inderdaad: dienaar der dienaren. Wie toch dient anderen meer dan hij, die zijne krachten en vermogens, zijne gezondheid en zijn leven, al de liefde van zijn hart ten dienste stelt van zijn onderhoorige geloovigen? —

~~~~~

Toen Jesus de stad Jericho genaderd was, wilde Hij door een wonder zijner Almacht, door het genezen van lichamelijke blindheid, aan de verstokte Joden aantoonen, dat Hij, die al weldoende rondging, de ware geneesheer der lichamen niet alleen, maar vooral der zielen was, dat bij Hem slechts het licht gevonden kon worden, hetwelk allen bestraalt, die in de duisternis der dwaling en in de schaduw des doods gezeten zijn. Immers, de wonderen door Jesus ter heeling van lichamelijke krankheden gewrocht, zijn allen eene zinrijke veraanschouwelijking van hetgeen Hij wezen zal voor de ziel van diegenen, welke Hem als hunnen Verlosser erkennen. *Het geschiedde dan, toen* LUC. XVIII, 35. *Jesus Jericho naderde, dat een zeker blinde aan den weg zat te bedelen. En hoorende eene schare volks voorbijgaan — want meerderen hadden zich bij den Zaligmaker aangesloten — vroeg hij, wat dit was. En men zeide hem, dat Jesus de Nazarener voorbij*

ging. En hij riep, zeggende: *Jesus, Zoon van David, ontferm u mijner!* En die vooraan gingen berispten hem, opdat hij zwijgen zou. Doch hij riep nog veel meer: *Zoon van David, ontferm u mijner!* En Jesus stil staande, beval hem tot Zich te brengen. En toen hij genaderd was, vroeg Hij hem, zeggende: *wat wilt gij, dat Ik u doe?* Hij nu zeide: *Heer! dat ik zien moge.* En Jesus zeide hem: *wees ziende! uw geloof heeft u gezond gemaakt.* En terstond was hij ziende en volgde Hem, God verheerlijkende..

— Hoe vele onderrichtingen waren voor de Joden, en zijn ook voor ons, in dit eenvoudig maar treffend verhaal niet opgesloten! — Jesus gaat lijden en sterven; maar om te bewijzen, vóór dat Hij zoo diep mogelijk vernederd zal worden, dat Hij de ware Messias, het éénige heil van allen is, verkondigt Hij ten aanhoore van alle omstanders zijne macht over de lichamen en zielen. *Wat wilt gij, dat Ik u doe?* zulk een woord kan, zonder gevaar van iets te moeten weigeren, Hij alleen uitspreken, die onuitputtelijke schatten van eene goddelijke Almacht ten dienste van eene lijdende menschheid kan stellen. — De vertrouwvolle bede van den blinde bedelaar luidt: *Heere! dat ik zien moge;* meer behoefde hij, die het licht der oogen miste, niet te vragen: alle andere goederen waren, bij dat gemis, voor hem nutteloos. Ook voor ons sluit dit gebed alles in; het helder inzicht in Gods waarheden, het levendig geloof doet op ons alle genaden nederdalen en brengt alle deugden voort; wie zijn geest van de duisternis der dwaling bevrijdt en dien gevangen geeft ten dienste van Gods waarheid, zal ook zijn hart aan de heerschappij der driften ontworstelen. — *Het geloof des blinden maakte hem gezond;* dat zelfde geloof moest ook de Joden van hunne geestelijke blindheid genezen; doch zij weigerden en stierven daarom in hunne zonden. Zijn wij

wijzer; want wiens geloof door *goede werken leeft, hij zal zalig* worden. —

Van gelijke strekking als het voormelde wonder was Jesus' bezoek aan Zachëus, den rijken tollenaar. Of deze een zondaar was in dien zin, zoo als de Joden gewoonlijk alle tollenaars met openbare zondaars gelijk stelden en als zoodanigen verachtten, weten wij niet en het komt ook niet aan ons toe dat te beoordeelen. Zeker is het, dat hij reeds veel van Jesus had hooren spreken; dat niet enkel nieuwsgierigheid, maar eene veel hogere beweegreden hem deed verlangen, om den Zaligmaker te zien en hem niet deed aarzelen een boom te beklimmen, waardoor hij zich misschien bespottelijk maakte in de oogen van anderen. Even zeker is het ook, dat hij, toen Jesus bij hem aan tafel aanzat, zijn boetvaardig gemoed betuigde en, ware hij soms vroeger tegenover anderen onrechtvaardig geweest, zich bereid verklaarde niet alleen al het aangedane onrecht veelvoudig te vergoeden, maar voortaan ook rijkelijk milddadigheid te oefenen door de helft zijner goederen weg te schenken aan armen en behoeftigen. En Jesus van zijnen kant, ofschoon velen morden, dat Hij bij een zondaar zijn intrek had genomen, wilde van die gelegenheid gebruik maken om Zich als den barmhartigen geneesheer te toonen, die ter genezing van zieken, ter bekeering van zondaars gekomen was, om te arbeiden aan de zedelijke verheffing en van zijnen gullen gastheer en van allen, die er bij tegenwoordig waren. Zijn bezoek bleef dan ook geenszins vruchteloos. De eeuwige waarheid zelve verkondigde het aan de aanzittenden: *heden is aan dit huis zaligheid geworden, dewijl ook hij, Zachëus, een zoon van Abraham is*, alsof Hij zeggen wilde: „al meent „gij ook, dat deze Zachëus een zondaar is, en al zoude uwe

LUCAS XIX, 2.

LUCAS XIX, 9.

„meening op waarheid berusten, nu is hij, door mijne komst
 „in zijn huis, er toe gebracht om alle hebzucht, om alle on-
 „rechtvaardige praktijken te verzaken en zich als een waren
 „afstammeling van Abraham, niet alleen door afkomst maar ook
 „door navolging van diens geloof en diens deugden, te toonen.

LUC. XIX, 10. „Want daartoe *ben Ik, de Zoon des menschen*, in de wereld
 „gekomen om, gelijk een herder zijn verloren schaap, *te zoeken*
 „en *zalig te maken 't geen*, vooral van Abrahams kinderen, *ver-*
 „*loren was.*” — Zouden dezelfde zegeningen Gods ook niet
 over ons, bij Jesus' komst in ons hart, nederdalen, als wij ge-
 gelijk Zachëus, Hem ontvingen met berouw over onze missla-
 gen, met bereidvaardigheid om het anderen aangedane onrecht
 te herstellen, met onthechting aan aardsche goederen en met
 liefde voor den naaste? — Aanbidden ook wij Hem, die niet
 ophoudt op aarde te zoeken en zalig te maken, die verloren
 zijn; maar die tevens bewijst, dat Hij de ware, éénige Verlosser
 van allen is, nu wij opnieuw mogen zien, dat Hij de goddelijke
 Liefde is, die *wil*, en de oneindige Almacht, die *kan* helpen.

Hoofdstuk II.

Bethanië; het gastmaal aldaar; verraad van Judas; raadsvergadering der Joden.

Op Vrijdag vóór Palm-Zondag vinden wij onzen goddelijken Zaligmaker wederom te Bethanië, een vlek in de nabijheid van Jerusalem gelegen. Jesus vertoefde daar gaarne, vooral in de laatste dagen vóór zijn lijden. Daar toch woonden zijne hartelijke vrienden Lazarus met diens twee heilige zusters. Nog anderen hadden daar hun verblijf, die den Zaligmaker beminden en met alle bewijzen van liefdevolle toegenegenheid omringden. En het was voor Hem een zoete troost, als hij daar, in het midden der Zijnen, eenige uren mocht uitrusten van zijnen vermoeienden arbeid, als Hij in hunne liefdevolle toewijding eenige verkwikking vond voor de grievendste zielesmart, welke nu reeds Hem folterde.

Dat huis van Lazarus, hetwelk de nijdige Phariseën en Schriftgeleerden zoo gaarne ten bodem toe geslecht hadden, bevatte alzoo het nieuwe Godsrijk binnen zijne muren: Jesus, den Stichter en den Koning daarvan; de Apostelen, de toekomstige stedehouders en plaatsvervangers van den Verlosser; Maria, de maagdelijke Moeder van Jesus en de geestelijke Moeder van alle verlostten; eindelijk eene kleine schaar van oprechte en ge-

trouwe geloovigen. Doch hoe zalig allen zich ook gevoelden in het gezelschap van hunnen goddelijken Meester en Vriend, hoe zalvend de goddelijke leer ook van zijne lippen vloeide, een bang voorgevoel benauwde hunne harten. Altijd klonken die onheilspellende woorden van Jesus hun in de ooren, waarmede Hij zijn naderend lijden en sterven had voorspeld; zij kenden ook het besluit van den joodschen raad, waardoor Hij ter dood veroordeeld en zijne uitlevering bevolen was. Zoo ging de vreugde over zijn oogenblikkelijk bezit gepaard met het bange vooruitzicht Hem weldra te zullen verliezen — twee aandoeningen, welke in het hart van elken Christen moeten gevonden worden: met volle teugen drinkt het die bovennatuurlijke blijdschap in, welke het als eene immer vlietende bron vindt in de genadevolle vereeniging met Jesus; maar het vergeet ook niet, dat de kostbaarste gave in broze vazen gedragen wordt, en dat een volgend oogenblik dien band van liefde verbreken en een goed van onwaardeerbare waarde kan doen verliezen. Waren aldus allen op heilige wijze droef te moede en welde in menig oog een traan op over de nabij zijnde scheiding, Jesus' gelaat teekende geene droefheid maar hemelsche zielsvreugde; Hij wenschte gedoopt te worden met het Doopsel des bloeds; Hij luisterde niet naar de stem van vleesch of bloed; Hij haakte naar het lijden, om ons te verlossen.

MAT. XXVI.6. Den volgenden dag bereidde de dankbaarheid van Simon, den melaatsche, Hem en zijnen leerlingen een groot gastmaal. Deze Simon was vroeger melaatsch geweest en waarschijnlijk door den Zaligmaker genezen. Dat overigens van hem weinig met zekerheid bekend is, blijkt genoegzaam uit deze omstandigheid, dat eenigen hem den vader, anderen den echtgenoot van

Martha noemen. Algemeen wordt hij voor een nabestaande van de twee zusters gehouden. Ook Lazarus met zijne twee zusters waren ter maaltijd genoodigd. De zorg voor de tafel en de bediening waren aan de bedrijvige Martha overgelaten; en wij mogen er van overtuigd zijn, dat aan hare nauwlettendheid niets ontsnapte, aan haar die reeds bij eene vroegere gelegenheid getoond had, dat zij omtrent vele dingen was bekommerd. De tweede zuster, Maria, (1) had een ander en nu ook wederom een beter deel voor zich verkozen. Zij, die den goddelijken Geneesheer der zielen zoo vurig lief had, aan wie ook vele zonden waren vergeven, omdat zij veel beminde, had dit oogenblik afgewacht om aan haren Meester een nieuw bewijs van liefde en dankbaarheid te geven. Rijk zijnde en brandend van liefde, vroeg zij zich niet met angstvalligheid af, hoeveel dat offer haar kosten zou; maar haar hart alleen raadplegende, wilde zij het allerkostbaarste, wat zij geven kon, aan Jesus ten offer brengen. Toen dan de gasten aan tafel gelegd waren — de Oosterlingen namen hun maaltijd liggende aan eene lange tafel zonder ruggestuk; het hoofd rustte op den linker arm, terwijl een kussen den rug ondersteunde — kwam zij binnen met een albasten flesch, welke met kostbaren en welriekenden balsem gevuld was. Zonder schroom en door geen menschelijk opzicht teruggehouden, naderde zij de plaats, waar Jesus aanlag, brak den hals van de flesch en stortte den rijken inhoud daarvan uit gedeeltelijk over de voeten, gedeeltelijk over het

(1) Prof. Beelen merkt omtrent deze Maria het volgende aan: „Volgens een bijna algemeen gevoelen onder de Latijnen, zou deze zondares geene andere vrouw geweest zijn dan die, welke door Luc. VIII, 2 Maria Magdalena genoemd wordt, en deze Maria Magdalena dezelve persoon zijn als Maria, de zuster van Martha en Lazarus; doch anders is het gevoelen der Grieksche Vaders. De Kerk heeft aangaande dit vraagstuk geene uitspraak gedaan” — De lezer zal opmerken, dat wij het eerste gevoelen gevolgd hebben.

hoofd van haren beminden Jesus. De voeten droogde zij ver-
 JOAN. XII, 3. volgens met hare lange haren af. En *kostbaar* was die balsem,
 want de prijs daarvan beliep omstreeks honderd gulden; wel-
 riekend ook, want het *geheele huis werd van een aangename*
geur vervuld.

— Ofschoon het besprenkelen der genoodigden met wel-
 riekende wateren, naar de gewoonte van het land, geschiedde
 tot een bewijs van eerbied en van bijzondere hoogachting,
 moeten wij in die daad van Maria veel meer bewon-
 deren: een werk namelijk van het levendigst geloof, van die-
 pen eerbied, van vurige liefde, van hartelijke dankbaarheid.
 Ook navolgen. Maar hoe zal menigeen vragen? Een ieder kan
 aan zijnen Jesus een dergelijk offer brengen, als hij uit vrome
 godsvrucht Jesus' kerken helpt opbouwen, zijne altaren versiert,
 den luister der godsdienstige plechtigheden verheft; die lief-
 dewerken duiden immers op het huis van Jesus, op zijn H. Sa-
 crament, hetwelk daar bewaard wordt; zij zijn de sprekende
 bewijzen van een levend en werkdadig geloof, van eene harte-
 lijke dankbaarheid voor de overgrooten gaven, welke zijne Liefde
 ons daar te genieten aanbiedt. —

Helaas! niet allen begrepen die groote liefde-daad van de
 bekeerde zondares, zelfs zij niet, van wie wij dit het eerste
 mochten verwachten. Wat meer is: sommigen der leerlingen
 durfden dat liefdewerk als eene berispenswaardige verkwisting
 afkeuren. *De leerlingen nu* — verhaalt de Evangelist — *dit*
ziende, namen het zeer kwalijk en zeiden: waartoe dit verlies?
Want deze (zalf) had duur verkocht en (het geld dat er
 MAT. XXVI, 8. van kwam) *aan de armen gegeven kunnen worden.* Zóó
 dachten en spraken velen. De h. Augustinus meent, dat de
 leerlingen die kostbare zalving en diepe eerbiedbewijzing als

hinderlijk voor de nederigheid van Jesus hielden en uit welgezinde liefde voor de armen dat eerbetoon liever niet gezien hadden. In allen gevalle, zij waren toch niet de hoofdschuldigen. Eén van hen, Judas de Iskariother, die Jesus verraden zou, was de eerste, die openlijk zijne afkeuring durfde uitspreken en door zijn slecht voorbeeld anderen medesleepte. *Maar niet omdat hij zich bekommerde om de armen* — zegt de h. Johannes — *zeide hij dit, maar omdat hij een dief was en, daar hij den buidel had, de drager was van hetgeen daarin gestort werd.* Ware alzoo de zelf verkocht geworden, dan kwam het JOËS, XII, 6. daarvoor ontvangen geld in zijne handen en kon hij, buiten weten zijner medeleerlingen, door kleine dieverijen zich langzamerhand verrijken.

— Zouden de leerlingen, toen zij weinige dagen later vernamen, tot welk een afgrond van zedelijke bedorvenheid hun mede-Apostel verzonken was, geen bitteren spijt gevoeld hebben, dat zij zich door hem tot eene lakenswaardige daad lieten medeslepen? Zoo verderfelijk werkt een slecht voorbeeld. Maar ook deze leering is hierin voor ons opgesloten; voorbarige afkeuring van daden, waarvan het doel en strekking voor ons verborgen zijn, is altijd te vermijden, al schijnt zij ook op degelijke gronden te berusten. Pijnlijke misleiding is meestal de eerste, maar welverdiende straf voor die onbezonnen voorbarigheid. —

De leerlingen hadden zacht genoeg gesproken om door Jesus niet gehoord te worden. Maar wat kon verborgen blijven voor den God-mensch, die harten en nieren doorgronde? Jesus dan, wetende dat de liefdedaad van Maria door eenigen zijner leerlingen werd afgekeurd, en dat Judas de hoofdoorzaak daarvan was, richtte zijn bestraffend woord tot hen allen, wart den hui-

chelachtigen dief wilde Hij in zijne ontfermende Goedheid nog sparen, en zeide: *waarom doet gij deze vrouw verdriet aan, want zij heeft, geen afkeurenswaardig maar, een goed werk* MAT. XXVI, 10 *aan Mij verricht.* Waarlijk, wie het liefdevol hart van den Zaligmaker slechts eenigermate kent, zal zich niet verwonderen, dat het liefdewerk van Maria door Jesus zelven en wel met kracht werd verdedigd.

Met liefderijke toelating had Jesus den dienst van Maria aangenomen, niet zoo zeer om het genoegen, hetwelk daarin voor Hem was opgesloten; want Hij had reeds nu zijne voeten aan de nagelen en zijn hoofd aan de doornen als 't ware prijs gegeven en verlangde ook in het minste niet Zich zelven te verkwikken met den aangenamen geur van dien welriekenden balsem. Maar Hij had een groot welbehagen in Maria's offervaardigheid en om de gevoelens van godsdienstige vereering, waarmede die gebracht, en om den geschikten tijd, waarop zij bewezen was. Hare nu van zonden gereinigde ziel brandde van een heilig liefde-vuur; en als zij reeds, volgens Jesus' eigene getuigenis, veel beminde, toen zij in het huis van den Phariseer kwam om te weenen over hare misdaden en vergiffenis daarvan af te smeeken, hoe veel vuriger moest zij niet beminnen, nu al die groote schuld haar was vergeven, en zij het schitterende wonder van de opwekking haars broeders uit het graf gezien en Jesus' stichtende woorden aangehoord en zoo groote gunstbewijzen van Hem ontvangen had? Ook de tijd, waarop zij haar liefdewerk verrichtte, was zoo nabij aan zijn dood, dat hare zalving diende tot zijne begrafenis, en dat zij Hem nog in zijn leven eene eer bewees, welke haar niet vergund zou worden Hem, na zijn dood, te bewijzen. Daarom verhief Jesus haren liefde-dienst boven dien aan armen verricht, waarvan de Apostelen in deze

omstandigheid een te grooten ophef maakten; armen zouden zij immers — zeide hun de Zaligmaker — altijd bij zich hebben om hun wel te doen, maar niet hun Meester om Hem in zijn sterfelijk lichaam te vereeren. De Zaligmaker besloot zijne lofspraak en zijne verdediging van Maria met deze voorspelling: *Voorwaar zeg Ik u: overal, waar dit Evangelie zal verkondigd worden, in geheel de wereld, zal ook gesproken worden van hetgeen deze gedaan heeft, tot hare gedachtenis.* MAT. XXVI. 13

— Die voorspelling gaat alle jaren nog opnieuw in vervulling. Wanneer ons in de kerken het Evangelie voorgelezen wordt, bewonderen wij in Maria het voorbeeld van eene dankbare en teeder minnende leerlinge des Heeren. Maar hoe goed ook is altijd Jesus voor elk soort van hulp behoevenden! Eene overspelige vrouw wilde Hij niet veroordeelen en zond haar weg met de vermaning: zondig niet meer; de Samaritaansche vrouw bekeerde Hij bij de bron van Jacob; aan de Canaaneesche vrouw gaf Hij, op hare bede, het herstel van hare dochter; aan de weduwe van Naim schonk Hij de opstanding van haren gestorven zoon; aan Maria, de beruchte zondares, gaf Hij eerst vergiffenis van alle zonden, omdat zij veel beminde, verdedigde haar later tegen het verwijt harer zuster, en nu hare liefdebewijzen door zijne eigene leerlingen gehegeld werden, dulde Hij niet, dat daaraan een schijn van vlek bleef kleven. —

~~~~~

Wij hebben zoo even den ongelukkigen Judas genoemd, den toekomstigen verrader. Het is hier de aangewezen plaats om een oogenblik stil te staan en, voor zoo verre dat uit de aanmerkingen der Evangelisten op te maken is, den voortgang

van het kwaad in zijne booze ziel na te sporen — tot een afschrikkend voorbeeld voor ons allen. Wij leeren daardoor te gelijk, dat het gastmaal te Bethanië, in verband met de voorafgegane opwekking van Lazarus en met het opvolgend verraad van Judas, in elk opzicht bijdraagt tot de groote en heilvolle ontknooping van Jesus' lijdensgeschiedenis. Helaas! welk een overgang. Van Maria, de heilige bekeerlinge, op Judas, den diep gevallen Apostel; zij, eerst een slecht befaamde, openbare zondares, bekeert zich en wordt een voorbeeld van boetvaardige liefde; hij, door den Zaligmaker onder het getal zijner bijzondere vrienden opgenomen, wordt een dief, een ongeloovige, een verrader, een wanhopige, een zelfmoordenaar en — God weet het — waarschijnlijk een verdoemde in de hel. Wonderbare, goddelijke kracht der genade, welke den grootsten zondaar, mits hij met zijnen wil medewerkt, in een heilige herscheppen kan; maar ook noodlottige macht der hartstochten, als iemand daarvan zich slaaf maakt; zij worden, in den beginne zwak, weldra sterk en sleuren hem allengs, van de eene zonde na de andere, in een afgrond van zedelijke ellende, waarvan niemand de diepte peilen kan.

Judas was misschien het laatste door den Zaligmaker tot het Apostelschap geroepen. Ofschoon hij in den beginne nog geenszins de afschuwelijke booswicht van later was, schijnt hij toch den Zaligmaker met geene vrome inzichten, maar met baatzuchtige bedoelingen gevolgd te zijn. Jesus, voor Wiens Alwetendheid zelfs de geheimen des harten openbaar zijn, wist het en zal zeker niet in gebreke gebleven zijn om den leerling, eerst in het geheim, op den heilloozen hartstocht te wijzen, welke hem beheerschte, en hem tot eene moedige bestrijding daarvan aan te sporen. Doch de dringendste vermaningen schijnen op Ju-

das' verhard gemoed te zijn afgestooten. Alras hooren wij de Evangelisten verhalen, dat hij aan dieverijen zich schuldig maakte. Aan Jesus werden namelijk door de vrome geloovigen ook gaven in geld geofferd, om in zijne behoeften en in die zijner Apostelen te kunnen voorzien, om ook aan de armen aalmoezen te kunnen uitdeelen. Het bewaren dier gelden was aan Judas opgedragen; maar hij maakte een schandelijk misbruik van het hem geschonken vertrouwen en bestal de algemeene kas. En zóó slim wist hij zijne onrechtvaardigheden te bedekken, dat geene argwaan bij zijne mede-Apostelen werd gaande gemaakt; misschien leefde hij zelfs in den ijdelenvaan, dat zij ook voor den Zaligmaker onbekend bleven. Dat hij zich hierin deerlijk bedroog, zou hij weldra op gevoelige wijze moeten ondervinden. Hadden toch de geheime vermaningen van Jesus niet gebaat, de omstandigheden zouden den Zaligmaker er weldra toe dwingen om hem meer en meer, ook voor 't oog der andere Apostelen, te ontmaskeren. Dewijl Judas zijn gemoed verhardde en geen blik wilde slaan in zijn schuldig geweten; dewijl ook de liefdevolle terechtwijzingen en vermanende verwijtingen van zijnen Meester geen gewillig oor bij hem vonden, werd hij wrevelig en vijandig tegen Jesus, begon hij diens woorden op verkeerde wijze uit te leggen, zijne daden te gispen, misschien zelfs zijne wonderen als bedriegerij voor te stellen. Judas werd langzamerhand een ongeloovige, een huichelaar. Dat kon, dit mocht de Zaligmaker niet langer toelaten; dat aanstekend voorbeeld zou op de andere leerlingen hoogst nadeeliggewerkt hebben. Meer openlijk en met duidelijker aanwijzing zou Jesus, al ware het dan ook aanvankelijk in den beginne althans, in bedekte termen maar voor Judas genoegzaam verstaanbaar, hem als eenonwaardigen Apostel voorstellen.

Toen Jesus de eeuwig gedenkwaardige rede gehouden had, waarin Hij ons zijn Lichaam tot spijs en zijn Bloed tot drank

JoEs VI, 62. *beloofde, en velen uit zijne leerlingen, dit gehoord hebbende, zeiden: dat woord is hard, en wie kan dat aanhooren?* was Judas waarschijnlijk de eerste en voorganger van die morrenden; toen, van dien tijd af, *velen van Jesus' leerlingen teruggingen en niet meer met Hem wandelden*, was dezelfde ongelukkige Apostel even waarschijnlijk de aanstoker van dat oproerig verzet. Te eerder zijn wij tot die voor Judas verpletterende veronderstelling, al staat zij niet vermeld in het Evangelie, gerechtigd, omdat onder andere woorden, welke Jesus bij die gelegenheid sprak, ook deze waren: *er zijn er van u, die niet gelooven*; vooral ook om deze reden: nadat Petrus, meenende in de eenvoudigheid zijns harten, dat allen met hem van hetzelfde gevoelen waren, op de vraag des Zaligmakers: *wilt ook gij niet heengaan*, in naam van allen geantwoord had: *Heere! tot wien zullen wij gaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens; en wij hebben geloofd en erkend, dat Gij zijt de Christus, de Zoon Gods*, toen hernam Jesus, gewis met diepe droefheid zijner ziel en op den toon van medelijdenden weemoed in zijne stem: *heb Ik u niet twaalfen uitgekozen? En één van u is een duivel*. Maar Judas, tot wien dat woord, ter waarschuwing en ter bedreiging gesproken was, bleef bij den Zaligmaker, omdat hem anders eene gewenschte gelegenheid ontsnapte om zich te verrijken.

In dien gemoedstoestand was Judas tegenwoordig bij het gastmaal te Bethanië: een listige slang alzoo onder eenvoudige duiven, een wolf in schaapskleederen. Ware hij een goed Apostel en oprechte leerling des Heeren geweest, hij zoude zich verblijd hebben over de godvruchtige stemming van Maria

en over de eer aan zijnen goddelijken Meester bewezen. Maar nu was die liefde-dienst in zijn begeerlijk oog eene schandelijke verkwisting en moest bezorgdheid voor de armen als voorwendsel gebruikt worden om zijn wrevel tegen de boetvaardige Maria en vooral tegen den Zaligmaker te verbergen. Want al lang had hij een wrok tegen Hem opgevat, die eerst waarschuwde, dan bedreigde, ten laatste zijne bijzondere toegenegenheid hem onttrok. En wat er op dat gastmaal tusschen Jesus en Judas voorviel, was geenszins in staat om den reeds verafgedwaalde tot betere gevoelens terug te brengen. Immers, zijne begeerlijkheid werd bitter te leur gesteld; Jesus sprak hem openlijk tegen en verdedigde zelfs die vrouw, welke onrechtvaardig aangevallen en van verkwisting werd beschuldigd. Het waren als zoo vele druppelen olie in een brandend vuur geworpen. In de bitterheid zijns hartens verliet dan ook Judas nu voor goed het gezelschap zijns Meesters en spoedde zich naar Jerusalem. Daar zou een rijker buit te halen zijn, daar vond hij, bij de valsche Joden, genoegzame gelegenheid om al de geleedene teleurstelling en ontvangene verwijten op Jesus te wreken. Hij wist ook, dat de leden van het Sanhedrin het besluit genomen hadden den Zaligmaker om te brengen, en dat zij het bevel uitgevaardigd hadden om hun aan te brengen, waar Jesus Zich ophield, opdat zij Hem konden gevangen nemen. Waarlijk, aan een valschaard, een geldzuchtige en wraakgierige, als Judas geworden was, kon geen schooner gelegenheid aangeboden worden om aan zijne afschuwelijke hartstochten voldoening te geven. Door Jesus te verraden zou hij zich zelve wreken, geld verdienen en zich vrienden maken, daarenboven alle gevaar ontloopen van te deelen in het lot van zijnen Meester en van zijne mede-Apostelen, als de Joden hunnen haat konden bot vieren

tegen het onschuldig voorwerp van hunne afgunst en tegen diens leerlingen. Op die wijze werd het helsche plan van het afschuwelijkst verraad rijp in de booze ziel van Judas.

— De h. Paulus heeft aan zijnen leerling Timotheüs geschreven : *Wie rijk willen worden, vallen in bekoring en in een strik des duivels en in vele en onnutte begeerlijkheden, die de menschen in ondergang en verderf dompelen. Want een wortel van alle kwaad is de geldzucht, waarop sommigen belust zijnde van het geloof zijn afgedwaald en zich in vele smarten gewikkeld hebben.*

I TIM. VI, 10.

Hier is elke verklaring overbodig; de geheele geschiedenis van den rampzaligen Judas geeft ons eene afschuwwekkende verklaring van deze waarschuwendende woorden des Apostels. Ook wanneer het leven en het treurig einde van den gevallen Apostel niet luide sprak voor de waarheid van Paulus' vermaning, de rede alleen zou ons daarvan overtuigen. De geldzucht *verblindt* den mensch zóó zeer, dat hij noch het licht ziet, hetwelk van Gods openbaringen uitstraalt, noch de helle schittering van schoone voorbeelden, welke zijn oog op hoogere, onvergankelijke goederen richten, noch zelfs den beklagenswaardigen toestand, waarin zijne ziel al dieper weg zinkt; zij *verhardt* hem in die mate, dat vriendelijke terechtwijzingen en gevoelige bestraffingen hem van den weg des verderfs niet terug brengen; zij *verleidt* haren slaaf tot alle misdaden, als slechts de dorst naar goud gestild, de lust naar bezit bevredigd wordt. «Een gierigaard — zegt Paus Innocentius III — «beleedigt God en den naaste en schaadt zich zelven; aan «God onthoudt hij, wat hij Hem verschuldigd is; aan den «naaste weigert hij, wat hij hem moest mededeelen; aan zich «zelven ontnemt hij, wat hem voordeelig kon zijn; hij is on- «dankbaar tegenover God, ongevoelig tegenover zijn evenmensch,

«wreed tegenover zich zelven.» Wat zal het noodlottig einde van dat alles zijn? *Niets is snooder dan geldzucht* — zegt de H. Geest — *want zulk een mensch heeft zijne ziel veil.* —

ECCLES. X, 10.

Weldra ontmoetten wij Judas te Jerusalem in de zaal, waar de Hooge raad der Joden vergaderd was. Waarschijnlijk was het toen reeds Woensdag in de goede week: om het verhaal van Judas' daden niet te onderbreken, veroorloven wij ons deze korte omzetting in de laatste gebeurtenissen van Jesus' sterfelijk leven; straks vatten wij den draad wederom op, waar wij dien nu laten liggen.

In hunne vorige raadsvergadering (blz. 13) hadden de Oversten der Joden het voorstel van den Hoogepriester, om Jesus ter dood te brengen, goedgekeurd. De tijd echter en ook de wijze, waarop aan dat afschuwelijk besluit gevolg zou gegeven worden, waren niet besproken en een onderwerp van verdere overweging gebleven. In deze tweede vergadering werden nu die twee punten behandeld en men besloot: *om Jesus door list te vangen en te dooden, maar niet op het feest, opdat er niet soms oproer kwame onder het volk.* Deze berekeningen hadden haren grond in eene rechtmatige bevreesdheid voor de talrijke vrienden des Zaligmakers. Gedurende de Paaschdagen was Jerusalem vol van allerlei Joden, uit alle streken van Palestina te zamen gestroomd. Ook Galileërs, bij wie Jesus in hoog aanzien stond, zouden in groot getal aanwezig zijn. Onder hen had Jesus het meest gepredikt en zijne goddelijke Almacht door de schitterendste wonderen geopenbaard. Te recht moesten daarom de huichelachtige Joden beducht zijn, niet alleen dat die vrienden des Zaligmakers tot een oproer zouden overslaan, als zijn gevangen-neming hun ter oore kwam, maar ook

MAT. XXVI, 4.

dat zij hunnen beminden Weldoener uit de handen zijner vijander zouden verlossen. Daarom liever gewacht, al koste dit ook veel aan hunnen vinnigen haat; daarom ook liever met list te werk gegaan, al zouden zij daarom den gehaten Jesus van Nazareth aan mindere bespotting bloot geven.

Eerst dan, als al de vreemdelingen huiswaarts teruggekeerd waren, en de stad haren stillen, gewonen toestand had herkre- gen, konden zij hun verraderlijk plan gemakkelijker en zeker- der, ook met hoop op beter gevolg, ten uitvoer leggen. Aldus hadden zij, die valsche huichelaars, hunne voornemens vast- gesteld en hunne berekeningen gemaakt. Doch geheel onver- wachts, zonder dat zij o zulk eene gunstige gelegenheid ter vol- voering hunner plannen durfden hopen, deed zich eene omstan- digheid voor, welke hen geheel en al van besluit deed ver-

MAT. XXVI. 14 anderen. *Judas ging tot hen en zeide: wat wilt gij mij geven, en ik zal Hem u overleveren.* Zulk een aanbod konden zij, in hun haat tegen Jesus, niet afslaan; het bood hun eene al te gewenschte gelegenheid aan, om zoo spoedig mogelijk zich van Jesus te ontdoen; daarom dan ook liever hunne oor- spronkelijke plannen gewijzigd dan den verrader af te wijzen. Alle middelen immers waren goed, als deze hen slechts hielpen om hun haat op Jesus te koelen. *En zij beloofden hem der- tig zilverlingen* — het gewone bloedgeld voor een gedooden slaaf. Was het gierigheid of diepe verachting voor den gehaten Zaligmaker, welke den hoogen raad bewoog om zulk een geringe som voor Jesus te bieden? Wij weten het niet. In allen gevalle bewijst het aannemen van zulk een aanbod door Judas voor zijne afschuwelijke hebzucht en voor de ontzettende verblindheid van den gevallen Apostel. *En van toen af zocht Judas eene goede gelegenheid om Jesus over te leveren.*

— Eene gewichtige opmerking moeten wij hier ter verklaring in 't midden brengen. Niet de Joden, maar Jesus alleen bestemde het oogenblik, waarop het tegen Hem beraamde plan gelukken zou. Eerst hadden de Oversten besloten den Zaligmaker na den afloop van de Paasch-feesten gevangen te nemen; Jesus integendeel voorspelde, of daags vóór de besprokene vergadering of op den morgen van dien zelfden dag, waarop zij hunne laatste voornemens maakten, dat Hij op het aanstaande Paaschfeest zou gekruisigd worden. Ook het doemwaardig aanbod van Judas was geenszins de oorzaak, dat het gevangen nemen des Zaligmakers eenige dagen vervroegd werd. Die menschen mochten het *hoe* en *wanneer* wikken en wegen; zij mochten beslissen, of zij door list of geweld, heimelijk of in 't openbaar, volgens eigendunkelijk verwongen regels van een of ander rechtstitel of onder andere voorwendsels, of nu of later den Zaligmaker wilden gevangen nemen—al hunne raadsbesluiten waren machteloos tegen het besluit Gods: huns ondanks werden zij, toen zij hun boos en gruwelijk opzet volvoerden, de blinde werktuigen ter vervulling van de profetie van Jesus. Hij, die opgeofferd is geworden, omdat Hij zelf het wilde, bepaalde den tijd van zijn sterven en koos dien dood, welken Hij voor zijne liefderijke doeleinden het meest gepast oordeelde. Hierin ligt echter in geenen deele eene verontschuldiging voor die ongelukkige Joden opgesloten: evenmin als de Alwetenschap Gods aan de handelingen der menschen het kenmerk van hare vrijwilligheid ontnemt, evenmin zal de misdadiger verschoond kunnen worden, omdat zijne gruweldaad door Gods Alwetendheid is voorzien. Zij is en blijft het uitvloeisel van zijnen vrijen maar boozen wil, en daarom strafwaardig. —

Hoofdstuk III.

Jesus' intocht te Jerusalem. Hij weent over de stad.

Den nacht, welke op het gastmaal in het gastvrije huis van Simon den melaatsche gehouden volgde, bracht Jesus te Bethanië door. Den volgenden dag, Zondag volgens onze weekverdeeling, begaf Hij Zich naar Jerusalem, maar op eene geheel andere wijze dan Hij voorheen altijd gedaan had. Bij herhaling bezocht Hij die stad, verkondigde daar de hemelsche waarheid, berispte de huichelarij der Phariseën en beschaamde de kwaadwilligheid der Sadduceën, wrochte ook daar vele wonderen ter bevestiging zijner leer en zijner goddelijke zending. Toch was zijn geheele leven tot dus verre een leven van armoede en van nederigheid geweest, en konden de Joden niets in Hem ontdekken van dien uitwendigen praal en aardschen luister, waarmede zij zoo gaarne hunnen Messias omkleed hadden gezien; met opzet had Jesus tot dusverre ook vermeden Zich door het volk als den Messias te laten uitroepen. Nu echter, nu zijn dood nabij was, wilde Hij in plechtstatigen optocht zijne Hoofdstad binnentrekken, niet alleen om aan de Joden te toonen, dat Hij hunne aanslagen niet vreesde, en dat Hij alleen den tijd en het uur bepaalde, waarop zij hunne plannen tegen Hem

mochten ten uitvoer leggen, doch vooral om Zich door de ware Israëlieten als den voor eeuwen beloofden Messias openlijk te doen erkennen en huldigen tot eene getuigenis tegen hen, die Hem in hun hardnekkig ongeloof verwierpen. Blijken moest het ook duidelijk en overtuigend, dat al de vóórafbeeldingen, al de profetiën, tot in alle bijzonderheden, in Hem alleen vervuld werden, en dat de vervulling daarvan Hem als den waren Messias als met den vinger aanwees. Vier dagen vóór het Paaschfeest moest het paaschlam in plechtigen optocht uit Bethphage de stad Jerusalem binnen geleid worden: ook onze goddelijke Zaligmaker, het ware Paaschlam, dat wegneemt de zonden der wereld, en dat tot verlossing van allen uit de slavernij des duivels geslactofferd zou worden, wilde vier dagen vóór zijn dood van Bethphage uit zijn plechtige intrede in Jerusalem houden. Het was ook omstreeks vijf eeuwen geleden, dat de Profet Zacharias den zegepralenden intocht van Jesus voorspellende, tot Jerusalem gezegd had: *Verheug u zeer, dochter van Sion! juich, dochter van Jerusalem! Zie, uw Koning komt tot u, de Rechtvaardige, de Heiland, arm en rijdende op eene ezelin! en (en staat hier in de beteekenis van namelijk) op het veulen, het jong eener ezelin.* Maar — vergeten we niet dit op te merken: — die plechtige optocht van den Koning-Messias mocht niets van *Koninklijke* pracht hebben, niets van hetgeen het oog door uitwendigen glans bekoren of boeien kan; nederig in zijne geboorte, arm in zijn leven, met schande overladen in zijn sterven, wilde Jesus ook bij deze gelegenheid geen uiterlijk wereldsch praalvertoon; in zijne uiterlijke verschijning alleen moesten de Joden eene aanduiding vinden van hetgeen zijne onovertroffen waardigheid vorderde: slechts moesten zij eene afbeelding aanschouwen van de toekomstige inrichting des mes-

ZACH. IX, 9.

sianischen Rijks in zijne heerlijkheid. Daarom trok Jesus wel als *Koning* zijne Hoofdstad Jerusalem binnen, om van dat middepunt van den joodschen Godsdienst, van die afschaduwing van het hemelsch Sion, bezit te nemen, doch ook hier liet Hij in het nederige en in het armoedige van den optocht de tegenstelling van *zijn* Rijk met de rijken dezer aarde duidelijk uitkomen: het eenigste wat Hij toeliet, het waren de liefdebewijzen van eene Hem aanhangende menigte, de hartelijke dankbaarheid van hen, die Hij met weldaden overladen had, en straks de lofliederen van hen, in wier mond geen bedrog gevonden werd. — Geene vereering immers is God aangenamer dan die van een levendig geloof, van vurige liefde, van eene welgemeende dankbaarheid, al kunnen deze gevoelens van geene rijke offers of van stoffelijke gaven vergezeld gaan. —

Toen de Zaligmaker Bethanië verlaten en een ander vlek, Betphage, dat aan de helling van den Olijfberg en ongeveer op een half uur afstands van Jerusalem gelegen was, bijna bereikt had, zond Hij twee zijner leerlingen daarheen en gaf hun

MATT. XXI, 2 dit bevel; *gaat naar het dorp, dat tegenover ligt, en terstond zult gij vinden eene ezelin, welke vastgebonden is, en een veulen bij haar; maakt ze los en brengt ze bij Mij; en als iemand u iets mocht zeggen, zoo spreekt: de Heer heeft ze van noode; en hij zal ze terstond laten volgen.*

De twee leerlingen deden wat hun bevolen was, en brachten weldra de verlangde dieren bij hunnen Meester. Ofschoon Jesus hun zijne bedoeling niet scheen bekend gemaakt te hebben, begrepen de leerlingen al ras, welk gebruik hun Meester van die dieren wilde maken. Zij ontdeden zich daarom van hunne opperkleederen en spreidden die bij wijze van een zadeldek over de ezelin en haar veulen uit, niet wetende, op welk der

twee lastdieren de Zaligmaker zou gaan zitten. Hij koos het veulen, waarop nog geen mensch gezeten had en waarvan aldus de eerste dienst, gelijk het behoorlijk was, den Heilige gewijd werd. Zóó werd de profetie van Zacharias in den letterlijken zin vervuld: de ware, wettige *Koning*, uit het geslacht van David afstammende, door voorspellingen beloofd en lang verwacht, kwam als de *Rechtvaardige* om alle volkeren te heiligen en zalig te maken, als de *Zachtmoedige*, die met geen wreed geweld zal heerschen maar door liefde winnen. Zelfs het nog ongebruikte veulen moest door zijne zachtere geaardheid den *Vorst des vredes* aanduiden, terwijl de ezelin werd medegenomen, alleen opdat het veulen zonder tegenkanting zou voortgaan.

Langzaam en statig reed Jesus den weg op naar Davids koningsstad. De mare van zijnen optocht was Hem reeds vooruitgegaan en had vele Joden uitgelokt, om zich bij den stoet aan te sluiten, zóódat de menigte, welke den Zaligmaker begeleidde, al meer en meer aangroeide. En velen waren zij die, met vrome gevoelens beziel, Hem ter eere den weg medemaakten. Eene schare was Hem van Bethanië uit gevolgd; eene andere kwam Hem uit Jerusalem te gemoet en deze laatste bestond grootendeels uit die Joden, welke uit verschillende streken naar Jerusalem samengekomen waren om de Paasch-feesten te vieren. Hoogst waarschijnlijk zullen de meesten hunner Galileërs geweest zijn, die op bijzondere wijze aan den Zaligmaker gehecht waren, omdat Hij in hun land zoo langen tijd rondgewandeld en zoo vele en groote weldaden uitgedeeld had, maar die, wijl hun het schitterend wonder van Lazarus' opwekking zeker verhaald was, nu van nieuwe geestdrift voor den Weldoener bij uitnemendheid blaakten en te vuriger ver-

langden Jesus nog eenmaal te mogen zien. En omdat de liefdevolle dankbaarheid alle middelen te baat neemt om zich in daden te uiten, grepen zij met gretigheid de gelegenheid aan, welke een Oostersch gebruik hun aanbood. Het was namelijk in het Oosten eene aangenomene gewoonte om, als vorstelijke personen hunne plechtige intrede in eene stad deden, den weg, dien zij namen, aan beide zijden met kostbare tapijten te bedekken en met bloemen te bestrooien: midden tusschen die versieringen werd dan een genoegzaam breede weg open gelaten, waarover de vorst met zijn gevolg zich kon bewegen. Wat zij, die vrome en dankbare leerlingen des Heeren, in deze omstandigheden konden, dat wilden zij ook zoo goed mogelijk volbrengen. Jesus was voor hen de Koning, de Messias, die zijne Hoofdstad zegevierend binnentrad. Hun plicht eischte dan ook, meenden zij terecht, dat zij dien intocht zoo luisterrijk mogelijk moesten maken. In plaats van tapijten *spreidden zij hunne kleederen uit op den weg*, in plaats van bloemen te strooien *sneden zij takken van de boomen*, waarschijnlijk van palm- en olijfboomen,

MATT. XXI, 8, *en strooiden ze op den weg*. Nog was dit niet genoeg voor hun minnend hart; ook lofliederen moesten hun Koning toegezongen worden; en de lucht weergalmt weldra, en de omliggende bergen herhalen den weerklank van de jubelzangen uit de juichende menigte opstijgende: *Hosanna den zoon van David, Hosanna in den hooge!* dat is: heil den Zoon Davids, en dat ook de hemelsche Geesten Hem toejuichen: *Gezegend Hij, die komt in den naam des Heeren, de Koning Israëls.*

— Ook wij zingen den Zaligmaker, vóórdat Hij in de H. Mis onder de gedaante van brood en wijn op het altaar tegenwoordig komt, denzelfden lotzang te gemoet, om Hem bij zijne nadering te begroeten en als onzen God en Verlosser te huldi-

gen. Moge het altijd zijn met dezelfde godvruchtige gevoelens, als waarmee het van vreugde opgetogen volk jubelde! Wien anders toch dan Jesus, den Zoon van David, geldt die lofzang, welke aan het einde der Praefatie wordt aangeheven: *Heilig, Heilig, Heilig, de Heer, God Sabaoth! De Hemelen en de aarde zijn vol van uwe glorie. Hosanna in den hooge! Gezegend Hij, die komt in den naam des Heeren. Hosanna in den hooge!* —

Die kortstondige vreugde, welke door een dankbaar volk aan Jesus was bereid, moest evenwel gestoord worden door den vinnigen haat van zijne bittere vijanden. Onder die juichende scharen, welke den Zaligmaker vergezelden, bevonden zich ook Phariseën; maar met vijandelijke gevoelens tegen Jesus en zijne leerlingen hadden zij zich onder het volk gemengd. Zij konden het ook niet verkroppen, dat Jesus, Wiens dood zij reeds besloten hadden, nog in de laatste dagen zijns levens door hunne beter gezinde stamgenooten uitbundig werd toegejuicht en openlijk als Messias erkend. Zelfs dreven eenigen hunner, die den Zaligmaker het dichtst nabij waren, de onbeschaamdheid zóó ver, dat zij Hem voorstelden: *Meester! berisp uwe leerlingen*; zelve LUC. XIX, 40 die jubelzangen niet durvende tegengaan, wilden zij, dat Jesus aan die scharen, welke Hem eene in hun afgunstig oog ongepaste hulde brachten, het stilzwijgen zoude opleggen. Tot die mate kan de nijd den mensch verblinden, dat hij niet alleen gekweld wordt bij het gemis van hetgeen hij voor zich zelve wenscht, maar dat hij ook wangunstig neerziet op hetgeen een ander te beurt valt en het gaarne, zoo hij kon, zou verijdelen. Maar de nijd is altijd zijn eigen strafrechter. Dit zien wij ook hier bewaarheid. Op gevoelige wijze werden die valsche Joden door Jesus te terecht gewezen en beliepen zelve de be-

straffing, welke zij anderen hadden toegedacht: „Ik zeg u — antwoordde Jesus hun — *indien dezen zwijgen, zullen de steenen roepen.* Door dit spreekwoordelijk gezegde wilde Hij hun te kennen geven: „Ik ben de ware Messias; Ik moet door mijn „volk als zoodanig erkend worden, en uwe tegenkating zal aan „Gods besluit geen afbreuk kunnen doen; en al mocht gij ook „door uw weerspanning ongeloof eenigen van deze menigte tot „verwerping van Mij verleiden, uwe schuld zal daarom te zwaar „der zijn, maar mijn Rijk zal Ik toch vestigen tot in alle eeu- „wigheid. God is daarenboven machtig, om uit steenen zelfs „andere, geloovige kinderen van Abraham te verwekken.”

Ondertusschen was de stoet met Jesus in het midden op de kruin van den Olijfberg gekomen. Van daar kon de Zalig- maker de stad, welke nu in hare geheele uitgestrektheid aan zijne voeten lag, overzien. De aanblik van het ongelukkige Jerusalem vervulde zijn hart met diep medelijden. *Toen Hij nabij kwam* — verhaalt ons de Evangelist — *en de stad* Luc. XIX, 41, *zag, weende Hij over haar,* terwijl Hij van den eenen kant hare ondankbaarheid en verstokte hardnekkigheid, van den anderen kant de overgrootheid van de haar wachtende straffen overdacht. Zij wilde Hem niet als haren Verlosser erkennen, en na vijf dagen zou zij Hem ten kruisdood veroordeelen, maar daardoor ook het vonnis harer eigene verdelging uitspreken. Die moordkreten, welke zij alsdan tegen Hem zoude aanheffen, hoorde Hij nu reeds, maar zij zouden ook om wraak roepen ten Hemel tegen die even wreede als Godtergende huichelaars. En toch, hoe innig had Hij die stad lief gehad; hoe vurig haar geluk en hare zaligheid verlangd? Gelijk eene hen hare kiekens onder hare vleugelen vergadert, had Jesus hare inwoners onder

zijn vaderlijk bestuur tot eene kudde willen verzamelen, maar zij had niet gewild. Door leering en wonderwerken had Hij getracht haar te overtuigen, dat Hij de Messias was: maar hoorende wilde zij niet luisteren, ziende wilde zij blind zijn, en vreeselijke straffen voor hare vrijwillige verblindheid zouden weldra, als de wrekende gerechtigheid Gods, over haar neder komen. Dat alles stond Jesus op dat oogenblik levendig voor den geest — en *Hij weende!*

Zoo openbaarde zich ook nu, op treffende en aandoenlijke wijze, de goddelijke Goedertierenheid jegens het weerbarstig Israëel. Jesus weende, te midden van die juichende scharen, uit een diep gevoel van medelijden met die ongeiukkigen en toonde alzoo, dat het heil van die stad Hem nader aan het hart lag dan alle eerbewijzingen, welke Hem zoo kwistig werden gegeven; Hij weende over de zonde van Jerusalem en over den naderenden val van die rampzalige stad; Hij weende over de onboetvaardigheid van zijn uitverkoren volk, dat door de verwerping van hunnen Messias, zich vrijwillig uitsloot van het heil, hetwelk zich zoude uitstrekken tot al de volkeren der aarde. Met de tranen van Liefde en van diep mededoogen in de oogen, stortte Hij den vurigsten wensch zijns harten uit: *indien gij ook erkendet, toch nog op dezen dag, wat tot uwen vrede dient* „mocht gij, tot „op dezen dag weigerachtig, nu eindelijk in deze voor u be- „slissende dagen, nu de hemelsche Vader nog met de oogen „van Barmhartigheid op u nederziet en Mij, zijnen éénigen „Zoon, als den Vorst des vredes, ter uwer verzoening en ter „uwer zaligheid, tot u zendt, mocht gij nu nog inzien, wat voor „u heilzaam is; dan waart gij door uw geloof in Mij als den be- „loofden Messias voor den ondergang bevrijd. Maar, helaas! „het is geheel anders met u gesteld: gij zult Mij niet als uwen

LUC. XIX, 42.

„Messias erkennen, integendeel Mij verwerpen; wat u ten heil „verstrekt, blijft voor u verborgen, niet omdat het u niet ver- „kondigd werd, maar omdat gij vrijwillig uwe oogen voor het „licht der waarheid sloot. Zwaar en verschrikkelijk zullen dan „ook de straffen zijn, welke u zullen treffen” *want er zullen dagen over u komen, dat de vijanden u met een wal zullen omgeven en u omsingelen en u benauwen van alle kanten; en zij zullen u tot den grond toe verdelgen, en uwe kinderen in u, en niet eenen steen zullen zij in u op den anderen laten, omdat gij den tijd uwer bezoeking niet erkend hebt.*

— Ook deze voorspelling van Jesus is in al hare verschrikkelijke bijzonderheden vervuld geworden. Ruim veertig jaren later werd Jerusalem door den romeinschen veldheer Titus ingenomen, uitgemeord en verwoest. Maar wie onzer leest in die voorzegging niet het beklagenswaardig lot van elken verharden zondaar, of liever: wie onzer moet, als hij aan zijne vele zonden en aan zijne weinige boetvaardigheid denkt, zich niet door hevigen angst voelen aangegrepen, bij het hooren van die bedreigingen Gods? Jesus weent over de zonden van zijn ongelukkig volk, en onze oogen blijven droog bij het herdenken onzer misdaden; Hij stort tranen, als Hij denkt aan de tijdelijke straffen, welke over die zondaars zullen komen, en ons hart krimpt niet in een van schrik, als wij hooren gewagen van de eeuwige straffen der zonde, waarvan die genoemde straffen der Joden niets meer waren dan eene flauwe afschaduwing? Worden wij dan niet bewogen ter oprechte bekeering, noch door Jesus' Liefde, noch door het ons dreigend ongeluk? Leest toch gij, Christenen! in die tranen van den God-mensch en het ongeluk der onboetvaardigheid en de wanorde der driften en de boosheid der zonde, maar vóór alles leest daarin de medelijdende Liefde van Jesus

Christus ook voor verharde zondaars; leest daarin, hoe innig Hij alle menschen lief heeft en hoe smartelijk voor Hem de ondergang der zondaren is; leest daarin ook deze bede tot u gericht: „spaart Mij de grievende smart u te moeten veroordeelen, want gij ziet, hoezeer Ik u bemin.” — De tijd van barmhartigheid en van beproeving is voor ons nog niet gesloten, maar wie weet hoe spoedig die beslissende oogenblikken voor ons zullen voorbij zijn, waarin wij door eene vrije medewerking met Gods genade ons kunnen verzekeren, wat ons tot vrede strekt, tot heil en tot zaligheid. Laten wij daarom nu met den Zaligmaker in de oprechtheid van een vermorzeld hart weenen over onze zonden, om later, na uit het graf der zonden te zijn opgestaan, met Hem ons te kunnen verblijden. Zalig immers noemt Jesus allen, die treuren, omdat zij eens zullen getroost worden.

~~~~~

Toen onze goddelijke Zaligmaker *Jerusalem was binnen* MAT. XXI, 10. *gekomen, geraakte de gansche stad in beweging*, en van alle zijden stroomde eene menigte volks naar den tempel, waarheen Jesus, altijd nog door de juichende scharen vergezeld, heentrok. Doch niet allen, zelfs de meesten niet, waren zoo goed voor Hem gezind als de getrouwe Galileërs, van wie wij boven zoo schoone voorbeelden van hartelijke toegenegenheid mochten opmerken. Op verschillende wijzen gaven allen blijk van hetgeen zij voor Jesus gevoelden. Dat de nijdige Phariseën de juichende menigte in hun hart verfoeiden en met bittere spijt de eerbewijzingen aanschouwden, welke den Zaligmaker bewezen werden, kan ons geenszins bevreemden: zij haatten Hem; en toch, nadat zij reeds tot zijn dood besloten en het bevel gegeven hadden om hun aan te wijzen, waar Jesus Zich ophield, moesten zij het aanhooren. dat zoo-

velen Hem als den verwachten Messias huldigden, het aanzien, dat Hij als een Koning de Hoofdstad doortrok en ongedeerd niet alleen, maar ook hoog vereerd en luide toegejuicht naar den tempel opging als om bezit te nemen van zijn Rijk. En niemand werd er gevonden, die hun den Zaligmaker overleverde; en zij zelve durfden de handen aan Hem niet slaan uit vrees voor hetzelfde volk, dat zij tegen den Zaligmaker hadden opgeruid. Waarlijk, zij konden met alle recht maar ook ter

OES. XII, 19. hunne beschaming tot elkander zeggen: *merkt gij wel, dat wij niets vorderen? zie de heele wereld is Hem nagelopen.* Hadden zij willen zien, zij zouden begrepen hebben, dat de grimmigste haat altijd machteloos was tegen de onverstoorbare kalmte van den God-mensch, die tijd en plaats voor de macht der hel bepaalde en door zijnen almachtigen wil alleen de felste woede zijner vijanden, als Hij zulks verkoos, tot machteloosheid veroordeelde. Zoo toonde Jesus, dat Hij waarlijk God was, door zijn plechtigen intocht ondanks zijne bitterste vervolgers gehouden, door de tranen zijner goddelijke Goedertierenheid over hunne hardnekkige boosheid gestort, door ook nu wederom midden door zijne vijanden heen te gaan.

Nog anderen legden van hunne vijandige gezindheid jegens

MAT. XXI, 10. den Zaligmaker getuigenis af door te vragen: *wie is deze.* Geene prijzenswaardige nieuwsgierigheid legde hun die vraag in den mond, minder nog onwetendheid, want zij wisten zeer goed, wie Hij was, die in plechtigen optocht door de straten van Jerusalem reed; maar diepe verachting, trotsche opgeblazenheid uitten zich in die minachtende vraag. Evenwel wilde Jesus zelf niet op hunne bedekte belediging antwoorden. Die anderen, welke juichend en zingend Hem begeleidden, moesten ook tegenover zijne vijanden Hem verdedigen. En

bereidwillig en uit ware hoogachting zonder door een verachtelijk menschelijk opzicht, zonder door laffe vrees voor anderen zich te laten terug houden, beleden zij hun geloof en erkenden openlijk Jesus voor den beloofden Messias, zeggende: *deze is Jesus, de Profet van Nazareth in Galilea.*

— Waarlijk een treffend voorbeeld voor ons allen om, in alle omstandigheden, ook in de tegenwoordigheid van spotters met onzen heiligen Godsdienst, onze geloofsovertuiging niet te verzaaken maar onverschrokken, waar omstandigheden het eischen, Jesus en zijne leer te belijden. Wie Hem toch voor de menschen zullen beleden hebben, die zal Hij ook, als zijne ware leerlingen, belijden voor zijnen hemelschen Vader. —

Des avonds van denzelfden dag keerde Jesus in stilte met zijne leerlingen naar Bethanië terug en bracht hoogstwaarschijnlijk den nacht door in de gastvrije woning van Lazarus en diens zusters. Tot dat zijn uur gekomen was, wilde Hij liever des nachts de vervolging zijner vijanden ontwijken en, wanneer de verkondiging van de goddelijke waarheid het niet noodig maakte, hen nog niet meer verbitteren. Denken wij echter niet, dat onze Zaligmaker al de uren van den nacht in rust zal hebben doorgebracht. Hij, die zoo menigmaal dien langen tijd aan waken en bidden besteedde, zal zeker in die dagen van voorbereiding tot zijn naderenden kruisdood de prediking van Gods woord gedurende den dag hebben doen volgen door een langdurig gebed in den nacht. Of was de geheele inhoud van Jesus' leven tot aan zijn lijden toe niet: werken en leeren ter onderrichting van de Joden, bidden voor hunne bekeering, weenen over hunne verblindheid?

Hoofdstuk IV.

De Vijgenboom. De reiniging des tempels.

Elken dag, na zijne zegevierende intrede in Jerusalem, trok Jesus des avonds naar Bethanië en des morgens wederom naar den tempel, om aan het volk zijne laatste vermaningen en leeringen voor te houden. Het was nu Maandag morgen en nog vroeg, toen Hij naar Jerusalem ging. Denkelijk had Hij nog niets genuttigd, althans *Hij had honger. En daar Hij een vijgenboom zag aan den weg, kwam Hij naar hem toe; en Hij vond niets daaraan dan bladeren alleen; en Hij zegt tot hem: nooit in eeuwigheid kome eene vrucht van u voort. En terstond verdorde de vijgenboom.* Deze handelwijze van den goddelijken

MAT. XXI, 18

Leermeester zou voor ons kortzichtig verstand moeielijk te verklaren zijn, als wij bij den letter van het woord staan bleven en vergaten, dat het oordeel, door den Zaligmaker over dien boom uitgesproken en ook dadelijk toegepast, een veel dieperen zin heeft. Vooreest zij dit opgemerkt: in het Oosten plantte men den vijgenboom bij voorkeur aan den openbaren weg, omdat het opgejaagde stof bevordelijk werd geacht voor het ontwikkelen en het rijpen der vrucht; er waren ook drie soorten van vijgenboomen: eenigen droegen reeds in Juni, anderen in Augustus, nog anderen in den laten winter of in het voor-

jaar rijpe vruchten. Jesus kon derhalve aan dien alleen staanden vijgenboom iets meer dan bladeren verwachten; ofschoon — volgens den h. Marcus — de tijd voor *rijpe* vijgen in die dagen vóór het Paaschfeest nog niet aangebroken was. Doch waarom zocht Hij dan rijpe vruchten, waar Hij wist, dat ze niet te vinden waren? Niet, omdat Hij de geaardheid van den boom niet kende, maar om eene gewenschte gelegenheid te hebben tot het doen van een wonder; om, terwijl Hij tot dus verre altijd bewijzen van Liefde voor de menschen had afgelegd, ook eens een voorbeeld te stellen van zijne Rechtvaardigheid en Gestrengheid en van zijne Almacht in het straffen. Wij hebben hier toch eene zinnebeeldige handeling, welke ons voorspelt, wat er met den mensch gebeuren zal, wiens leven onvruchtbaar blijft; eene gelijkenis in daden, welke ons het toekomstig ongeluk van al diegenen aanschouwelijk voorstelt, welke geene vruchten voortbrengen voor de eeuwigheid. Niet de boom, al draagt hij geene vruchten het zij in of buiten den oogsttijd, is schuldig, maar de mensch, die altijd vruchten en wel goede vruchten moet voortbrengen voor den Hemel. Dit wilde de Zaligmaker door den vloek over dien vijgenboom uitgesproken te kennen geven, in het algemeen van alle menschen, maar bepaaldelijk van het joodsche volk. Die verdorde vijgenboom was het zinnebeeld van het lot, hetwelk weldra het door God zoo hoog bevoorrechte volk treffen zou, een lot door de profeten zoo menigmaal voorspeld en 't welk zóó zwaar op hen wegen zou, dat *het Rijk der Hemelen van hen zou weggenomen en gegeven worden aan een volk, hetwelk deszelfs vruchten zou voortbrengen*. Het Israëlitische volk was inderdaad een MAT. XXVI, 43 boom met bladeren maar zonder vrucht: zijne Godsdienst was vol zinrijke plechtigheden, vol verhevene verborgenheden,

vol treffende vóórafbeeldingen; het had als een kostbaar pand, ten gebruike en ter bewaring, de hoogste waarheden en de zuiverste leeringen van God ontvangen; en wat voordeel hadden de Joden met al die gunsten gedaan, welke aan geen ander volk waren geschonken? Zij hadden de ware leer van God vervalscht, zijne wet naar verkeerde overleveringen verdraaid; hunne Oversten waren blinde leidsmannen geworden; zij stonden op het punt om hunnen Messias, door alles aangeduid en afgebeeld en voorspeld, aan het schandhout des Kruises te slaan. En dor en droog en onvruchtbaar stond daar die boom door God geplant en zoo liefderijk verzorgd. Was het dan hunne schuld niet, dat Jesus door eene veelbeteekenende handeling zijne veroordeeling over zulk een volk uitsprak, 't welk aan uiterlijkheden hing en zich overmoedig verhief op uitwendige werkeilicheid, maar van binnen vol was van allerlei onreinheid; dat Hij het met eene eeuwige onvruchtbaarheid bedreigde, als het niet den weg van ware godsdienstigheid en degelijke deugd ging bewandelen, na eerst den Zaligmaker te hebben erkend en aangeboden, Wien God hun gezonden had?

— Aanbidden wij hier de Goedheid en Liefde van onzen Heer Jesus Christus, die tot nu toe van zijne goddelijke Almacht geen gebruik maakte om zijne vijanden, zooals Hij toch werkelijk konde, te treffen en te straffen; die ook, ofschoon Hij na weinige dagen van hen de grievendste beledigingen, de hevigste foltering en den schandelijksten dood zou te verduren hebben, liever aan een niets beteekenenden boom een wonder zijner Almacht toonde dan aan zijn volk, dat Hij nog beminde niettegenstaande deszelfs zonden, en dat Hij gisteren nog beweend had om zijne hardnekkige boosheid. En Jesus deed dat wonder niet uit wrevel, daarvoor was Hij, de God-mensch, niet toe-

gankelijk, maar ter leering en ter vermaning van zijne Apostelen en van het geheele joodsche volk en ook van ons allen. — Voor allen, want in die veroordeeling ligt ook voor alle menschen de nooit te vergeten waarschuwing opgesloten: wie geene degelijke, goede vruchten aan Jesus oplevert, zal als een onnutte boom verworpen, uitgeroeid en in het vuur geworpen worden; vroeg of laat komt eens de straf over zijne schuldige onvruchtbaarheid. —

Toen de Zaligmaker den volgenden dag weder langs den boom kwam, die geheel verdord was, *waren de leerlingen, dit ziende, verbaasd en zeiden: hoe is hij zoo terstond verdord?* De Zaligmaker antwoordde op die vraag niet: het was immers duidelijk, dat de verdorring het gevolg was van de door Hem uitgesproken vervloeking; maar Hij nam daaruit aanleiding om hun op de kracht en de noodzakelijkheid van een onwankelbaar geloof te wijzen.

Zóó ook moet ons geloof in Jesus zijn: een geloof, dat levend is en vruchten van liefde in goede werken voortbrengt; anders ware het een ijdel en dood geloof. Uit de vruchten immers wordt de boom gekend.

„Eens ook, — zegt de h. Augustinus — „in het laatste oordeel, „zal de Rechter aan hen, die ter linkerzijde geplaatst zijn, zeggen: gaat in het eeuwig vuur, dat bereid is voor den duivel „en zijne engelen. En Hij beschuldigt hen niet, omdat zij in „Hem niet geloofd hebben, — dit punt zal Jesus in het algemeene „oordeel onaangeroerd laten, omdat het verrichten of het nalaten der werken van barmhartigheid of van een levendig of „van een dood geloof getuigenis aflegt — maar omdat zij geene „goede werken gedaan hebben.” Want, „opdat — zegt dezelfde Kerkleeraar — „niemand zich het eeuwig leven belove uit „een geloof, dat zonder goede werken dood is, daarom zegt

„Jesus, dat Hij de volkeren scheiden zal, het eene van het andere, die goede werken verricht hebben van hen, die ze verwaarloosd hebben.” Dewijl dan de bijl reeds aan den wortel gelegd, dat is: de tijd der vergelding voor ieder van ons altijd nabij is, laten wij door goede werken onze roeping en verkiezing zeker maken. Hoe vele voorrechten hebben ook wij niet, evenals de Joden, boven anderen ontvangen! God heeft ons in de rijke weide zijner Kerk geplant, als een boom aan den waterstroom, opdat wij vruchten geven ten bekwamen tijde. Sinds onze geboorte waren wij geplaatst aan de bronnen der genade, en het lag slechts aan ons, om uit de schatten der goddelijke Barmhartigheid te putten. Die allen is komen zoeken, Hij heeft ons als besproeid met zijne tranen en gewassen in zijn goddelijk Bloed; in al de h.h. Sacramenten, welke wij ontvingen, werden de verdiensten van Jesus' lijden en sterven op ons toegepast. Wij zijn opgenomen in het erfdeel des Heeren en het recht op den Hemel is ons geschonken. Wij allen werden geplaatst in den wijngaard des Vaders met de eervolle lastgeving om daarin voor God en voor het heil onzer ziel te arbeiden. God voedde ons met het brood der sterken, om onze zwakke krachten te ondersteunen en gaf ons de heilige Kerk als eene zorgvuldige moeder, om onze schreden te richten en ons voor dreigende gevaren te beveiligen. Wat hebben wij den Heer weergegeven voor al die teedere zorgen, waarmede Hij ons omringde, voor al het licht, dat Hij op onze wegen liet schijnen, voor de genaden, welke Hij ons toedeelde? En had Hij nog slechts te klagen over onze onvruchtbaarheid in het goede, maar waren wij ook niet eene verderf-aanbrengende plant in zijnen uitverkoren wijngaard — door lauwheid, welke voor anderen aanstekelijk werd, door ergenis, welke anderen verleidelde? De over-

maat van Gods Godheid, als zij misbruikt wordt, roept over den schuldige zijne wraak af. —

Reeds den voorgaanden avond, op Zondag, *had de Zaligmaker*, volgens het verhaal van den h. Marcus, bij zijne intrede in den tempel *alles rondom gezien*, om op te merken, wat daar al geschiedde tegen den eerbied aan Gods huis verschuldigd. *Daar het echter reeds avondstond was, ging Hij*, gelijk wij reeds vermeld hebben, *met de twaalf uit de stad naar Bethanië*. Hij achtte het beter, om de bestraffing van die oneerbiedigheden tot den volgenden morgen, dat is: tot maandag morgen, uit te stellen.

Toen Hij dan, na op weg den onvruchtbaren vijgenboom veroordeeld te hebben, in den tempel kwam, zag Jesus wederom dezelfde misbruiken, tegen welke Hij reeds vroeger, omstreeks drie jaren geleden, geijverd had. Om Jesus' heilige verontwaardiging, waarvan wij dadelijk getuigen zullen zijn, beter te begrijpen, dienen wij ons het volgende te herinneren. De tempel te Jerusalem had verscheidene voorhoven; in één daarvan mochten ook de Heidenen binnengaan, en dit werd dikwijls, tot groote stoornis der godsdienstige plechtigheden en met onteering van Gods huis, ingenomen door wisselaars en kooplieden: door *wisselaars*, bij wie een ieder vreemde muntspciën, welke niet mochten geofferd worden, kon inruilen tegen gangbare, joodsche munt: dat daarbij niet zelden grove onrechtvaardigheid gepleegd werd, laat zich gemakkelijk denken; ook door *kooplieden* in duiven, andere offerdieren en verdere benoedigheden voor den offerdienst. Het eene en het andere

gaf aanleiding tot vele en groote misbruiken en was geenszins in overeenstemming met de heiligheid des tempels noch met de godsdienstige stemming van wie daar kwamen bidden. Dat kon Jesus, Wien de ijver voor Gods huis verteede, niet dulden; ten tweedenmale trad Hij op als de wreker van de eer

MAT. XXI 12. zijns Vaders en van diens huis. *Hij ging den tempel Gods in en dreef allen uit, die verkochten of kochten in den tempel; en de tafels der wijschelaars en de stoelen dergenen, die de duiven verkochten, stiet Hij omver. En Hij zegt tot hen: er is geschreven: mijn huis zal een huis des gebeds genoemd worden; doch gij hebt het gemaakt tot een roovershol.* Met zulk eene verontwaardiging in stem en gebaren, met zulk een overweldigend gezag en met zulk eene verhevene Majesteit handelde Jesus, dat niemand zich tegen Hem durfde verzetten, maar dat allen, geheel verbijsterd en door schrik geslagen, zich wegspoedden, ternauwernood zich eenige oogenblikken gunnende om het hier en daar verspreide bij een te garen.

Diep moet de indruk geweest zijn, welken Jesus opnieuw door een dergelijk optreden maakte. Was Hij niet degene, tot Wiens dood besloten was, en geeft Hij door te spreken van *zijn* huis niet onduidelijk te kennen, dat Hij de Zoon Gods is? Is Hij niet het voorwerp van den nijdigen haat der joodsche Oversten, en toch niemand durft noch kan aan zijne onweerstaanbare macht tegenstand bieden? Waarlijk, die zulk eene daad van het hoogste gezag en onder dergelijke omstandigheden verricht en met gedweë onderwerping gehoorzaamd wordt, moet grooter dan alle vroegere Profeten, moet de ware Messias zijn, de

MAL. III, 1. *Heerscher*, van Wien de Profeet Malachias voorspeld had, dat Hij tot *zijn* tempel komen zoude.

De Evangelisten vermelden niet, dat de Joden van Jerusalem

tot die gevolgtrekking gekomen zijn; ook geene enkele reden noopt ons om zoo iets van hen te veronderstellen. Zelfs het tegendeel zien wij gebeuren, iets wat ook geheel en al volgens den aard en het karakter van de Oversten der Joden was. Wat moeten — dit mogen wij vragen — die ongelukkige afgedwaalden niet in hun hart gevoeld hebben, toen zij Jesus zulk een gezag zagen uitoefenen en dat zonder Zich eenigermate te bekommeren noch om hunne verordeningen omtrent het gebruik maken van den tempel noch om het oppergezag, dat zij in Godsdienstzaken uitoefenden? Weldra vonden zij eene gelegenheid om hun haat opnieuw te koelen en de gevoelens te kennen te geven, welke hun alle rust ontnamen. Nauwelijks was de Zaligmaker in den tempel gekomen, *en er kwamen blinden en kreupelen tot Hem en Hij genas hen*, na eerst den tempel van alle handeldrijvers en woekeraars gezuiverd te hebben. De menigte, getuige van al de wonderen en ook de onderrichtingen hoorende, welke Jesus hield, geraakte in dezelfde geestdrift als waarvan zij daags te voren zulke schitterende blijken gegeven had. Kinderen zelfs herhaalden den jubelzang: *Hosanna den Zoon van David!* en zongen Jesus ter eere, wat zij gisteren op den weg van Bethanië naar Jerusalem van hunne ouders gehoord hadden. Dit was te veel voor de afgunst der Phariseën en andere huichelaars. *Zij waren zeer misnoegd* — zegt de Evangelist — niet op die kinderen, maar op den Zaligmaker zelve, omdat Hij Zich als Messias liet vereeren, iets wat hun hardnekkig ongehoorzaam volstrekt niet kon verdragen. Eenige Sanhedristen kwamen tot Jesus, om Hem rekenschap af te vragen van het gezag, dat Hij volgens hunne meening Zich onwettig aanmatigde, tegelijk ook van de hulde, welke Hij Zich liet welgevallen. Ook deze dubbele onbeschaamdheid werd naar verdienste bestraft,

MAT. XXI, 14.

de eerste op den volgenden dag, de laatste nu dadelijk.

De Oversten wilden, dat Jesus aan de kinderen het zingen en het juichen zou verbieden en met bitterheid riepen zij Hem toe: „*hoort Gij wel, wat dezen zeggen?*” „Duldt Gij die uitgela-
 „tenheid in den tempel Gods en neemt Gij die hulde aan als
 „de ware Messias?” En Jesus hun te kennen gevende, dat die
 kinderen niets dan de volle waarheid spraken, hen herinnerende
 aan eene reeds vroeger gegevene voorspelling, welke omtrent den
 Messias gedaan was en nu in vervulling ging, antwoordde: „*ja*
 „*gewis* hoor Ik het, maar hoe kunt gij u daarover ver-
 „wonderen? *Of hebt gij nooit gelezen: uit den mond van kin-*
 „*deren en zuigelingen hebt Gij lof bereid.*” De joodsche Over-
 sten kenden zonder twijfel die plaats uit een van Davids-
 psalmen en niet minder voelden zij de strenge berisping,
 welke daarin voor hen lag opgesloten; want, al haalde Je-
 sus de volgende woorden niet aan, toch moesten zij daarbij
 denken aan het verdere gedeelte van denzelfden psalm, waar-
 door zij als met den vinger aangewezen werden en dat zoo
 beschamend voor hen luidde; het geheele vers namelijk was:
uit den mond van kinderen en zuigelingen hebt Gij lof bereid
ter oorzake van uwe tegenstrevers, om den vijanden en den
wraakgierige te niet te doen. Wij kunnen ons voorstellen,
 wat er in het hart van die huichelaars omging, toen Jesus alzoo
 Zich den Messias, den grooten Wonderdoener noemde, toen
 zij op zulk eene beschamende wijze ontmaskerd werden; ook
 hoe zij, vernederd en verpletterd wegslopen; want dat zij die
 vijanden en wraakgierigen waren, getuigde hun eigen boos ge-
 weten luide en ontgensprekelijk. Zwijgende gingen zij
 heen, maar met nog bitterder wrok in het hart tegen Jesus,
 Wien zij ten dood toe haatten, maar Wiens blik van ver-

ontwaardiging zij niet eens konden verdragen; tegen Wien zij de handen nog niet durfden uitsteken, om dat zijn uur nog niet gekomen was. De Zaligmaker echter bleef nog in den tempel om te leeren en wonderen te werken; eerst tegen den avond keerde Hij met zijne leerlingen naar Bethanië terug. Aldus wilde Jesus op elke wijze, tot aan zijn dood toe, deze twee groote waarheden schitterend doen uitkomen: dat Hij de ware Messias was, en dat Hij vrijwillig sterven zou.

— Wij mogen dit hoofdstuk niet besluiten zonder te wijzen op de belangrijke les, welke aan ons allen in de tempel-reiniging wordt voorgehouden. De eerbiedwaardige Beda merkt daaromtrent het volgende aan. „Wanneer onze Heer Jesus Christus zelfs datgene, wat wel in den tempel geofferd mocht worden, in den tempel niet wilde verkocht hebben om de zucht naar geld of bedrog, wat een euvel is aan vele handelaars eigen, hoe veel strenger zou Hij het niet straffen, als Hij zag, dat eenigen zich aan lachen, aan ijdele praat of aan eene of andere ondeugd in Gods huis overgaven? Wanneer toch Jesus niet duldde, dat in zijn huis dingen gebeurden, welke op geoorloofde wijze konden gedaan worden, te grooter straf zal het bij God verdienen, als iets in de aan God toegewijde kerk geschiedt, wat nergens geoorloofd is.” De tempel te Jerusalem was, en nog in veel hoogerem zin, is elke van onze kerken het huis, de woonstede, waarin God troont om de hulde onzer vereering en aanbidding te ontvangen, ook om ons zijne onschatbare weldaden uit te deelen. Die plaats is dus alleszins heilig en mag alleen eene plaats des gebeds zijn: *Heiligheid komt* — zingt David — *Gods huis toe in de lengte der dagen.* Toen Mozes voor het brandende braambosch stond en naderen wilde, moest hij zich eerst van Ps. XCII, 5.

zijn schoeisel ontdoen, *want die plaats was heilig*, omdat God daar tegenwoordig was. Zouden wij met minderen eerbied mogen verblijven in onze kerken, waar Jesus met zijne menschheid en ook met zijne Godheid tegenwoordig is in het Heilig Sacrament des Altaars? — Nog eene andere aanmerking vraagt onze aandacht. Door de uitwendige reiniging des tempels wilde Jesus ons opwekken tot de inwendige reiniging des harten, zonder welke de uiterlijke Godsvereering geene waarde heeft. *Wij immers zijn de tempel van den levenden God, die onder ons*

2 COR. VI, 16. *wandelen, en onder ons wonen wil*; daarom moet ook ons leven aan die roeping beantwoorden. *Zelfs onze ledematen zijn*

1 COR. III, 19. *een tempel des Heiligen Geestes* en mogen dan ook niet aan de zonde dienstbaar gemaakt worden, maar moeten de waarheid dienen. Onder die voorwaarden kunnen wij ware vereerders van God zijn, kinderen van den hemelschen Vader, die Heilig zijnde, ook ons heilig zien wil.

Hoofdstuk V.

De eerste vraag der Joden. De drie gelijkenissen van den Zaligmaker.

Onze goddelijke Zaligmaker bracht in stilte, verre van het rumoer der stad, den nacht door in het vreedzame Bethanië, het grootste gedeelte daarvan wakende en biddende. Hoe geheel anders de ongelukkige leden van den Hoogen raad. De onderrichtingen en wonderen des Zaligmakers in de laatste dagen hadden op al het volk den diepsten indruk gemaakt, maar de Oversten des te meer verbitterd Zij zonnen daarom op allerlei middelen, om hun verloren invloed bij de menigte te herwinnen en den Zaligmaker gehaat te maken, en wij mogen het voor zeker houden, dat zij in den nacht tusschen Maandag en Dinsdag op nieuw vergaderden en beraadslaagden, hoe zij Jesus met strikvragen zouden vangen, om Hem bij het volk in minachting te brengen en bij de romeinsche Overheden van oproerig verzet tegen 's lands wetten of van oneerbiedigheid jegens den Keizer te kunnen aanklagen. Toen dan ook Jesus des Dinsdags s'morgens naar gewoonte in den tempel kwam, bevond Hij Zich weldra omringd door Opperpriesters, Schriftgeleerden en Ouderlingen. Al ware Jesus niet alwetend geweest, Hij zou in hunne valsche gelaatstrekken gelezen hebben, welke

snoode plannen zij tegen Hem beraamd hadden. Maar ook nu wederom zou de uitkomst bewijzen, dat de sluwste listigheid des menschen niet het geringste vermag tegen de goddelijke Wijsheid; op nieuw zou het blijken, dat het woord van den Psalmist op die huichelaars toepasselijk was: *zij hebben hunne tongen gescherpt als een zwaard, den boog gespannen, een bitter woord, om in het verborgen den onschuldige te treffen. Plotseling schieten zij hunne pijlen af op hem en vreezen niet. Een boos woord is bij hen vastgesteld. Zij hebben afgesproken strikken te verbergen.... Zij verzonnen aanslagen.*

Ps. LXIII, 6

Doch groot ook zal hunne beschaming wezen; wat toch is het gevolg van al die zoo listig gelegde lagen? *Pijlen van kinderen zijn hunne wonden en hunne tongen zijn stomp gemaakt op hen zelven, verschrokken waren allen, die hun zagen, als booswichten door God gestraft, en vreeze beving iedereen voor God, en zij verkondigden de werken Gods en gaven acht op zijne daden. En de gerechtige zal zich verblijden in den Heer en op Hem betrouwen, en alle oprechten van harte zullen*

Ps. LXIII, 8.

juichen. En God wordt verheerlijkt. Duidelijker, scherper kon de gewijde zanger die goddelooze huichelaars niet teekenen; elk woord geeft ons een hunner afzichtelijke trekken terug; elk woord schetst ook de overwinnende Macht van den zoo snood aangevallen God-mensch, die alle aanslagen zijner vijanden tegen hen zelven keert. En Jesus wordt te meer verheerlijkt, naarmate hunne aanvallen vinniger en nijdiger zijn.

Eene eerste vraag door de Sanhedristen aan den Zaligmaker, reeds daags te voren gedaan maar toen door Hem niet beantwoord, was deze: *door welke macht doet Gij deze dingen; en wie heeft U die macht gegeven?* Zij dachten daarbij aan Jesus' plechtigen intocht in Jerusalem, aan zijn reinigen van den tempel, aan

MAT XXI, 23.

zijn optreden als Leeraar van het volk, aan zijne wonderwerken. Die vraag kon, op zich zelve beschouwd en in den mond van anderen een bewijs van weetgierigheid zijn, maar in hun mond was zij onbeschaamd en beleedigend voor den Zaligmaker. Hadden zij de ooren niet vrijwillig gesloten voor de luidsprekende stem der waarheid, zij zouden uit den mond van Jesus zelve gehoord hebben, dat Hij niets predikte dan wat de Vader Hem te verkondigen, niets werkte dan wat de Vader Hem te doen bevolen had; hadden zij hun gemoed tegen de inwerking der genade niet verhard, zij zouden van Jesus' Messiaschap overtuigd zijn geworden door zijne wonderen, welke van Hem en van zijne goddelijke zending getuigenis gaven. Doch het was hun met die vraag niet te doen om onderricht te worden, wel om een wapen te vinden, waarmede zij den Zaligmaker konden aanvallen; niet om van Jesus' Messiaschap zekerheid te verkrijgen was het doel, dat zij beoogden, maar om Hem van godslastering te kunnen beschuldigen of van verzet tegen de overheersching der Romeinen. Jesus, die de geheimen van hun boos hart doorschouwde, wilde niet antwoorden. Waartoe zou ook een antwoord gebaat hebben? Toch wilde Hij hunne booze bedoelingen verijdelen om hen voor de omstaande menigte te beschamen, ook om te verhoeden, dat anderen door hen op een dwaalspoor gebracht werden, Hij verwaardigde Zich daarom hun eene andere vraag voor te stellen en zeide: *Ook Ik zal u één ding vragen; en als gij Mij dat* MAT. XXI, 24 *sult gezegd hebben, zal ook Ik u zeggen, door welke macht Ik deze aingen doe. De doop (de prediking en de gansche bediening) van Joannes, van waar was die: uit den Hemel of uit de menschen?* Deze vraag moest de afgevaardigden van het Sanhedrin in de grootste verlegenheid brengen. „Geschiedde de

„bediening — wilde Jesus vragen — op goddelijk gezag en „bevel en was Joannes alzoó een Gods gezant, een door God „gezonden Profeet? Of wel doopte en leerde hij op eigen ge- „zag of als door menschen afgezonden?” Welk antwoord ook de Joden mochten geven, het zou of door een beschamend wederantwoord van Jesus gevolgd zijn, of wel door den toorn des volks. Ware hun antwoord geweest: *uit den Hemel*, dan had de Zaligmaker hun kunnen tegenwerpen: „waarom slaat „gij dan geen geloof aan de getuigenissen, welke hij van Mij „als den Messias heeft afgelegd; waarom gelooft gij niet, dat „Ik waarlijk de Messias ben, daar toch Joannes, dien gij voor „een Profeet Gods houdt, Mij aan het volk als den waren Mes- „sias heeft doen kennen en van Mij zeide, dat Ik grooter en eer- „der dan hij ben, dat hij zich niet waardig achtte om mijne „schoenriemen te ontbinden, dat Ik het Lam Gods ben, dat de „zonden der wereld wegneemt? Een van God gezonden Pre- „diker kan het volk niet misleiden.” — Tegen deze bewijs- voering was niets in te brengen; want de ondergeschikte, maar toch goddelijke zending van Joannes stond in een zoo innig verband met het Messiasschap van Christus dat, wie Joannes verwierp, ook den Zaligmaker verwerpen, dat daarentegen al- wie in Joannes' zending geloofde ook Jesus als den beloofden Messias moest erkennen. — Zouden echter de Oversten der Joden ten antwoord gegeven hebben: *uit de menschen*, dan hadden zij den h. Joannes voor het hoofd van eene of andere secte-school, voor een onruststoker verklaard; maar dat waagden zij niet uit vrees voor het volk, hetwelk den Boetge- zant hoog vereerde, hem voor een Profeet en den Voorlooper van den Messias hield; misschien waren zij zelfs door het volk gesteunigd. Na eenige oogenblikken met elkander overgelegd

te hebben, achtten zij het raadzaam om op de klemmende vraag het stilzwijgen te bewaren en zeiden, leugenachtig en tegen beter weten in: *wij weten het niet*. Verdiend was de beschamende bestraffing hun daarop door den Zaligmaker toegediend: *Dan zeg ook Ik u niet, door welke macht Ik deze dingen doe.* MAT. XXI, 27.

Wilde de Zaligmaker niet rechtstreeks antwoorden op de vraag, welke de Joden Hem hadden voorgesteld, op eene andere wijze zou Hij het hun duidelijk maken, wie Hij was en wat zij nog verder te verwachten hadden, als zij in hunne boosheid volhardden. Hij wilde hen als schijnheiligen, als huichelaars doen kennen en hun God-tergend verzet tegen de beschikkingen en verordeningen Gods tot een afschrikkend voorbeeld voor allen in het helderste licht plaatsen. Hij bezigde drie gelijkenissen, allen even zinrijk als onheilspellend en waarin Hij, met eene wonderschoone volgorde, de ongehoorzaamheid aan Gods roeping en de onvruchtbaarheid van hun leven voor de eeuwigheid en hunne toekomstige verwerping, als zij zich niet bekeerden, voorstelde. Ook wij moeten naar de leeringen, welke daarin opgesloten zijn, met opmerkzaamheid luisteren. Mochten — dit is zeker ons aller wensch — de schrikwekkende voorzeggingen daarin gedaan tegen allen, die evenals de Joden aan Gods genade weerstand bieden, nimmer in ons vervuld worden! Het vreeselijk lot toch, aan de ongeloovige Joden aangekondigd, zou ook voor ons de straf worden, als wij zoo wreed tegen ons zelve waren, dat wij hunne voorbeeldelooze ongeloovigheid en de daarmee gepaard gaande ongehoorzaamheid aan Gods wet niet met alle zorg vermeden. Daarom is het

hoogst nuttig voor ons allen, dat wij die gelijkenissen met aandacht overwegen en — op ons toepassen.

De eerste gelijkenis is die van de twee zonen, welke beiden van hunnen vader het bevel hadden ontvangen om in zijn wijngaard te gaan werken: De eene zeide eerst: *ik wil niet*, maar later berouw hebbend over zijne ongehoorzaamheid, ging hij heen om te werken; de andere daarentegen gaf ten antwoord: *ik ga heen*, maar ging toch niet. *Wie van beiden — vroeg de Zaligmaker — heeft des vaders wil gedaan?* Zij nu antwoordden: *de eerste*, maar spraken daardoor hunne eigene veroordeeling uit, gelijk Jesus zoo scherp mogelijk door de volgende woorden te kennen gaf: *voorwaar Ik zeg u: de tollenaars en ontuchtige vrouwen zullen u voorgaan in het Rijk Gods.* En de redenen van dien voorrang er bij voegende, ging Hij voort: *„Joannes, de boetgezant, kwam tot u en predikte „de boetvaardigheid. En vele groote zondaars, die, gelijk aan „den eersten zoon, in den beginne zich tegen Gods geboden „hadden verzet, bekeerden zich op de boeteprediking van Jo- „annes en brachten waardige vruchten van boetvaardigheid „voort. Gij daarentegen, die u mengdet onder de toehoorders „van Joannes, alsof gij bereid waart naar zijne vermaningen „te luisteren en aan Gods wet u te onderwerpen, gij die, even „als de tweede zoon, Gods woord op de lippen draagt en den „schijnt aanneemt van de wet Gods tot in de kleinste bijzon- „derheden te vervullen, gij hebt den Gods-gezant met zijne „prediking verworpen, gij leeft en leert in strijd met dat woord „en met die wet van God, gij blijft ondanks al uw uiterlijk*

„vertoon van schijnheiligheid, onboetvaardige en huichelende „zondaars, maar zult ook de straf voor uwe misdaden niet ont- „gaan.” Dit alles mogen wij lezen in deze letterlijke woorden des Zaligmakers: *Want Joannes is tot u gekomen op den* MAT. XXI, 32 *weg der gerechtigheid, en gij hebt hem geen geloof gegeven; maar de tollenaars en de ontuchtige vrouwen gaven hem geloof: terwijl gij, die dit zaagt, zelfs daarna geen berouw hebt gehad om hem geloof te geven.*

— Wie onzer hoort in deze parabel niet de door allen te behartigen leering, dat de *belijdenis van Jesus' leer* zonder waarde is, als zij niet vergezeld gaat met *gehoorzaamheid aan zijne wet*? Overall en bij elke gelegenheid drukte Hij zijnen hoorderen op 't hart, dat het geloof zonder de werken des geloofs dood is en aan God niet welgevallig zijn kan. Nimmer mogen wij deze uitspraak des Zaligmakers vergeten: *niet ieder,* MAT. VII, 21 *die tot Mij zegt: Heere, Heere! zal ingaan in het Rijk der Hemelen; maar wie den wil doet mijns Vaders, die in den Hemel is, hij zal ingaan in het Rijk der Hemelen.* Geen ijdele woorden zijn alzoo genoegzaam ter zaligheid, maar daden en goede werken, welke van een levendig geloof getuigenis afleggen, worden gevorderd. In Jesus Christus *gelooven* en zijne geboden *onderhouden*, zijn de twee onveranderlijke eischen ter zaligheid.

Door eene andere gelijkenis stelde Jesus aan zijne hoorderen voor, hoe God op bijzondere wijze voor het volk van Israël gezorgd, hoe de Israëlieten daarentegen, in het algemeen genomen, zich tegen Gods genadenrijke Voorzienigheid verzet

hadden, maar dat daarom ook de zwaarste straffen hen wachtten. Zij is de gelijkenis „van den huisvader, die zijnen wijngaard, „na dien eerst goed ommuurd en van al het noodige ruim- „schoots voorzien te hebben, aan akkerlieden verhuurde en „daarna buiten 's lands vertrok. Toen de tijd van het inhalen „der vruchten gekomen was, zond hij achtereenvolgens eenigen „zijner dienstknechten af om de vruchten op te eischen, welke „hem als eigenaar moesten afgeleverd worden. Maar, helaas! „hoe onrechtvaardig en met hoe veel wreedheid werden die mis- „handeld! Dezen werden geslagen, genen gedood, anderen gestee- „nigd. Zelfs den eigen zoon des huisvaders spaarden die plicht- „vergetene huurders niet, toen die tot hen was afgezonden, maar „wierpen hem buiten den wijngaard en brachten ook hem om 't

MAT. XXI, 40, „leven.” Hierop vroeg Jesus aan zijne hoorders : *wat zal de Heer des wijngaards, als hij zal gekomen zijn, dien akkerlieden doen.* Zij, zeer goed begrijpende, dat Jesus Zich zelven op 't oog had, durfden niettemin hunne onbeschaamdheid zóó ver drijven, dat zij die moordenaars van den zoon veroordeelden, alsof zij niet de minste gelijkenis met die onmenschen hadden en antwoordden: *hij zal dien kwaaddoeners een kwaden dood aandoen en zijn wijngaard verhuren aan andere akkerlieden, die hem de vruchten zullen leveren op hare tijden.* Dit was een schandelijk veinzen omtrent hun eigen gemoedstoestand, omtrent hunne tegen den Zaligmaker beraamde plannen, Toch kon het niet anders, of zij moesten de beteekenis van die gelijkenis in al hare onderdeelen vatten en op zich zelven toepasselijk achten. Zij begrepen zeer goed, wat Jesus, de Leeraar der waarheid, met die gelijkenis bedoelde. De *wijnberg* was de Kerk van het O. Verbond. God had ze gesticht en geordend en tevens met alles toegerust, wat haar noodig was om aan hare roeping te

beantwoorden. Hij had ze van de overige, afgodische wereld afgezonderd, om ze voor den verderfelijken, heidenschen invloed te behoeden, haar door juist omschreven wetten als door een muur omringd. Daarin stond een *wijnkuip*, het altaar, waarop zonder onderbreking het bloed vloeiende, dat eene vóór-afbeelding was van het goddelijk Bloed, dat de Stichter van een Nieuw Verbond eens voor de verlossing van allen zou plengen; ook een *toren*, de Tempel, was daarin gebouwd, van waar de akkerlieden de geheele gemeente overzien en bewaken konden. De *akkerlieden* waren de Priesters en Rechters en Oudsten des volks, de wachters van Israël, aan wie God, zoo lang Hij in de verte vertoefde, dat is: van de wetgeving op den berg Sinaï af tot aan het einde des O. Verbonds toe, het bestuur over die gemeente opgedragen had, tot dat Hij zelf in zijn eigendom kwam. De *vruchten*, welke de Heer des wijngaards zich voorbehouden had, waren de erkenning van zijne opperheerschappij, dankbaarheid en liefde, ook *zorg* voor het volk om het op den rechten weg te houden. Om die vruchten op te vorderen en om tot het opleveren daarvan dringend te vermanen, zond God van tijd tot tijd zijne *dienstknechten*, de Profeten, maar die werden door Israëls leidsmannen verworpen, vervolgd en gedood, tot dat eindelijk God in de volheid der tijden *zijn eenigen Zoon*, Jesus Christus, zond hopende, dat zij voor Hem eerbied hebben en naar Hem luisteren zouden. Maar ook dien verwierpen zij en, ofschoon zij Hem voor den *Erfgenaam* des huizes, door God gezonden, erkennen moesten, zouden zij uit nijd en hoogmoed tot zijn dood besluiten, Hem sleuren buiten de poorten van Jerusalem en kruisigen buiten zijn eigen wijngaard.

Jesus, Wiens gelijkenis hier eene schrikwekkende voorspel-

ling werd, duidde hun vervolgens met eene aanhaling uit de Psalmen de straf aan, welke over hen komen zou: Israël was voorbestemd tot het bevoorrechte volk van God; maar nu zij den Messias, den sluitsteen van het door God opgetrokken gebouw, verwierpen, zou het geheele gebouw ineenstorten en de hoeksteen in zijnen val al diegenen verpletteren, welke eene schendige hand naar Gods liefdewerk hadden uitgestoken. Dit alles voorspelde Jesus met strengen ernst in deze vraag:

MAT. XXI, 42. *hebt gij nooit in de schriften gelezen: de steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, is tot hoeksteen geworden; van den*

Ps. CXVII, 22. *Heere is dit geschied, en wonderbaar is het in onze oogen? —*

Die *steen*, door de bouwlieden, door de joodsche Oversten, als met verachting weggeworpen, was *Jesus* zelf, dien zij reeds sedert lang in hun hart verworpen hadden en straks als een der laagste booswichten aan het Kruis zouden slaan. Maar — wonder van Gods almachtige Liefde — die zoo mishandelde en verguisde *Jesus* werd de hoek- of sluitsteen van een ander, nieuw en onvergankelijk gebouw, dat in zijne kracht eeuwig duren, in zijne ruimte alle volkeren der aarde zou omvatten. En wee over hen, die door eigen schuld, door hunne boosaardige hardnekkigheid het Heil der volkeren van zich gestooten

MAT. XXI, 41. hadden; vreeselijk en afschrikkend zou hunne straf zijn: *daarom — aldus ging 'de Zaligmaker voort — zeg Ik u, dat het Rijk Gods van u zal worden weggenomen en gegeven aan een volk, dat deszelfs vruchten voortbrengt. En wie op dezen steen zal gevallen zijn, zal verbrijzeld worden; en op wien hij zal gevallen zijn, dien zal hij verpletteren*, dat wil zeggen: al wie aan *Jesus* als aan den Messias zich zal geerged hebben, die zal zich zelven den ondergang bereiden; op wien echter de Messias als straffende Rechter zal nederkomen, hem zal Hij vernietigen, als tot stof verbrijzelen.

— Wij zijn, door Gods vrije genade en zonder onze verdiensten, in Jesus' Kerk, dien nieuwen wijngaard, als ledematen opgenomen, en aan elk van ons is daarin een bepaalde werkkring aangewezen ter eere van God en ter zaligmaking van onze ziel. Is het einde van onzen werktijd, het uur van ons sterven, aangebroken, dan worden door den Rechter van levenden en van dooden van ons de vruchten opgevorderd, welke wij in ons leven moesten opbrengen. Daarom is het ons aller plicht, den ons geschonken tijd te besteden in overeenstemming met Gods wil en met onze roeping. De tijd van ons leven is kort, en een groot gedeelte daarvan reeds voorbij gegaan als een rook, die vervliegt; spoediger ook dan wij denken, zullen wij aan het einde staan, aan het begin van den nacht, waarin wij niet meer kunnen werken. En wee over allen, die geene vruchten ingeooft, die geene verdiensten verzameld hebben om ze den Heer des wijngaards te kunnen aanbieden; niet alleen zal hun het Rijks Gods, de Hemel, ontnomen worden; maar ook zullen zij, die hun God en Wetgever veracht en beleedigd hebben, vallen op den steen, en ook de steen zal op hen vallen, en Christus de straf der veroordeeling over hen uitspreken in den dag des oordeels. —

De *derde* gelijkenis, van gelijke strekking als de voorgaande, is die van het koninklijk bruiloftsmaal. Zij schetst het hardnekkig ongelooft der Joden en hun halstarrig verwerpen der roeping, welke hun bij herhaling gewerd om aan de genade van het door Jesus gestichte Nieuwe Verbond deel te nemen door in Hem als den beloofden Messias te gelooven; verder voorspelt zij, dat de Joden tot straf van hunne ongeloovigheid

buiten gesloten, de Heidenen daarentegen geroepen zullen worden tot het heil des Evangelië's. De parabel is deze:

MAT. XXII, 1. „Een Koning had een groot bruiloftsfeest aangericht ter eere „van zijnen zoon. Hij noodigde ter bijwoning daarvan velen „uit, zelfs liet hij, naar Oostersch gebruik, aan de reeds genoo- „digden nog eens aanzeggen, dat zij komen moesten en dat „alles ter hunner ontvangst bereid was. Doch zij wilden niet „komen. En, of hij hun nogmaals deed aanzeggen, dat de spij- „zen voor den feestmaaltijd bereid, het kalf gemest en de ossen „geslacht en de tafel gereed was, zij bleven weigeren. Eenigen „bekommerden zich niet om de uitnoodiging des Konings en „gingen liever de eene naar zijne landhoeve, de andere „tot zijnen handel. Sommigen lieten het zelfs niet bij het „versmaden van de hun geworden uitnoodiging, maar legden „daarenboven eene oproerige gezindheid aan den dag en „mishandelden en doodden zijne dienstknechten. Bij het „vernemen van die euvelheden, ontstak de Koning in „hevigen toorn. Hij zond zijne krijgsbenden uit, verdelgde „de moordenaars en stak hunne stad in brand. Toch „moest het feestmaal doorgaan; en waren de eerst genoodigden „niet waardig om de hun zoo goedgunstig toegedachte plaatsen „in te nemen, anderen, door de dienstknechten van schei- en „kruiswegen, waar gewoonlijk het meeste volk wordt aangetrof- „fen, te zamen geroepen, vulden weldra de feestzaal. Het waren „kwaden en goeden, die nu aan de uitnoodiging gehoor hadden „gegeven. Daarom kwam de Koning binnen om zijne vreemde „gasten in oogenschouw te nemen. Toen hij een van hen be- „merkte, die geen bruiloftskleed aan had, liet hij hem aan „handen en voeten binden en naar buiten werpen, waar geweent „en geknars der tanden zijn zal.”

Wat de beteekenis dezer gelijkenis betreft, zij kon voor de Joden evenmin verborgen zijn als zij voor ons onduidelijk is. De Koning is *God* en de Zoon des Konings, de bruidegom, is onze Heer *Jesus Christus*; het bruiloftsfeest beteekent *de genade en de zaligheid*, welke de Messias door zijn lijden en sterven voor allen verdiende en in onbegrensde Liefde aan allen aanbood. Eerst was de boetgezant *Joannes*, later *de Apostelen* en, tot aan het einde der wereld, zullen alle *geloofsverkondigers* de uitnoodigers zijn tot het geestelijk feest. Maar, die het eerst geroepen waren, de Joden, bekommerden zich niet om die uitnoodiging en gaven zich liever aan zinnelijke en wereldsche beslommeringen over; eenigen mishandelden zelfs en doodden degenen, die tot hen gezonden waren. Vreeselijk zou hunne straf wezen: die moordenaars werden verdelgd en hunne stad verbrand; want — aldus voorspelde hier de Zaligmaker — de joodsche staat zou door de Romeinen vernietigd en Jerusalem verwoest worden. Dewijl de Joden geweigerd hadden aan de tot hen gerichte uitnoodiging te beantwoorden, werden de *Heidenen*, die eerst arm en zonder hulp op de openbare wegen der wereld omgedoold hadden, allen zonder eenige uitzondering, tot den bruiloftsmaaltijd genoodigd en binnen gelaten, als zij slechts aan de prediking des Evangeliës geloofden en door het Doopsel de Kerk binnentraden. Evenwel zal ook over hen het gericht gehouden worden: eens komt de Koning om zijne gasten in oogenschouw te nemen, of zij op passende wijze en behoorlijk gekleed zijne feestzaal zijn binnen getreden; want niet allen zijn waardig om aan den bruiloftsmaaltijd aan te zitten; alleen zij, die den ouden mensch der zonde hebben uitgeschud en den nieuwen mensch hebben aangedaan, welke naar God geschapen is in gerechtigheid en heiligheid. Wie niet versierd is met het

bruiloftskleed, hij wordt aan handen en voeten gebonden, om hem te beletten wederom binnen te dringen, en zóó buiten geworpen, waar geweest en geknars der tanden de wroeging zijns gewetens en de eeuwigdurende droefheid zijner schuldige ziel zal openbaren. En grootelijks schuldig was hij, die zonder bruiloftskleed was binnengekomen: elke Koning van het Oosten was gewoon aan allen, die hij aan zijne tafel noodigde, ook aan de armen, de benodigde feestkleederen te schenken. Die ongelukkige had dan, hoe arm hij ook ware en hoe onverwachts uitgenoodigd, zich van het vereischte feestgewaad kunnen voorzien. Hij had dus het geschenk en daarmee den gever versmaad.

— De toepassing van deze gelijkenis ligt voor de hand. Wij, Katholieken, zijn door Gods liefdevolle beschikking, toen wij gedoopt werden, in zijne Kerk opgenomen. Bij onze intrede tot dat koninklijk bruiloftsmaal, waarbij ons de kostbaarste gaven te genieten werden aangeboden, is ook aan ons een feestgewaad namens den Koning des Hemels geschonken: wij ontvingen door het H. Doopsel het kleed der onschuld en der heiligmakende genade. Eens breekt het oogenblik voor elk onzer aan, dat de Heer des Hemels zijne gasten in oogenschouw komt nemen om te zien, of wij met dat feestkleed versierd zijn. Dat oogenblik is het uur van het bijzonder oordeel. Wie dat feestgewaad niet draagt, wordt voor altijd van den bruiloftsmaaltijd des Lams buitengesloten en tot de eeuwige straf veroordeeld. Ons hoogste en ons voortdurend en eenigst streven zij dan dat feestgewaad rein en onbesmet tot aan den dag der vergelding te bewaren, of het wederom te reinigen van alle smetten door tranen van een oprecht berouw, als wij het mochten bezoedeld hebben door de zonde. Want zwak zijn wij, en

de volmaakte wet des Evangelii stelt ons hooge eischen. Te eerder zullen wij daarom ons feestkleed bevleeken door kleine of groote smetten. Maar de oneindige Goedheid van den Koning stelt ons tot eene volkomene reiniging in stata: de grootste zoowel als de kleinste zonden kunnen door het H. Sacrament der Biecht, worden uitgewischt. Daarom gaf Jesus aan zijne Kerk, met de zending ook de macht om, tot aan de voleinding der tijden de zonden te vergeven. Geen onreine kan in het Rijk der Hemelen ingaan; maar wie buiten geworpen wordt, hij moet het wijten aan zich zelve, omdat hij met een vermetele overmoed even als de Joden, de middelen ter zaligheid afwees en het Rijk Gods van zich afstootte.

Het kan ons, die de Oversten der Joden reeds genoegzaam kennen, niet bevreemden, *dat de Opperpriesters en Phariseen Jesus' gelijkenissen hoorende, niet alleen verstonden, dat Hij van* MAT. XXI, 45. *hen sprak* maar nu ook nog te meer *zochten Hem gevangen te nemen.* Nogmaals waren zij gewaarschuwd tegen de misdaad, welke zij aan den Messias wilden plegen; maar op nieuw ook moesten zij, door in hun ongelooft te volharden, hunne eigene veroordeeling hooren uitspreken.

Hoofdstuk VI.

De cijnspenning. De opstanding der dooden.
Het groote gebod der wet. Wiens Zoon
is Jesus Christus.

Wij zouden meenen, dat de Joden reeds genoeg door de Wijsheid des Zaligmakers vernederd waren om geene nieuwe aanslagen te durven beproeven; zij zelven waren in de strikken, waarin zij Jesus dachten te vangen, verward geraakt; tegen hun wil en dank hadden zij aan Jesus, Wien zij in de oogden des volks zochten te verlagen, eene gelegenheid aangeboden hen te beschamen en Zich zelven in zijne eerbiedwekkende grootheid te openbaren. Zij voelden zich getroffen en geen wonder, dat zij op wraak zonnen, maar tevens op eene wijze van wraakneming, welke hun alle kansen van welslagen — meenden zij — aanbood. En Jesus liet Zich dat alles welgevallen om hun afschuwelijken aard, ons ter leering en ter waarschuwing, te beter te doen kennen, ook om ons te doen inzien, tot welke verachtelijke laagheden de nijd verleiden kan, wanneer de mensch zich slaaf van die noodlottige drift heeft gemaakt; vooral om zijne toehoorders en ons met een heiligen

eerbied te vervullen voor de goddelijke Wijsheid, welke in zijne woorden sprak, eindelijk om allen te wapenen tegen de dreigende ergernis, welke hen allen bestoken zou, als zij denzelfden Jesus zoo diep mogelijk vernederd, versmaad en verguisd zouden zien. Buitendien moeten wij in Jesus' antwoorden ten minste eene zijdelingsche openbaring erkennen en dankbaar huldigen van zijne goddelijke zending, en van zijn Messiasschap. Naarmate de dagen van Jesus' sterfelijk leven opkortten, verkondigde Hij die groote waarheid al duidelijker, om ze straks, in den nacht vóór zijn dood en voor het hoogste gerechtshof van zijn volk, in de duidelijkste woorden, welke geen anderen zin toelieten, en op de volkomenste wijze te verklaren en die verklaring, weinige uren later, te bezegelen met het vergieten van zijn Bloed en met voor die waarheid te sterven aan het Kruis. Een ieder, die Jesus' antwoorden op de listige strikvragen zijner vijanden hoorde, moest minstens zich in allen ernst de vraag voorleggen: „is Hij, die zóó spreken kan, niet de Christus, de Messias?” En wij allen, die ze nu met eerbiedige bewondering nalezen, moeten in de volle overtuiging van ons hart uitroepen: niemand heeft ooit zóó gesproken, als Hij „spreekt; wie zóó spreekt, is Christus, de Zoon van den leventen God, die de woorden heeft des eeuwigens levens.” Eene aandachtige beschouwing van Jesus' antwoorden zal ontwijfelbaar deze overtuiging in ons versterken; daarom ook moeten wij nu, Jesus' levensdagen overwegende, onze oplettendheid er aan wijden.

Nauwelijks had de Zaligmaker zijne drie gelijkenissen voorgesteld, of al spoedig daarop bestormden zijne vijanden Hem

MAT. XXII, 15. met deze vraag; *Meester! wij weten dat Gij oprecht zijt en den weg Gods in waarheid leert, en dat Gij niemand ontziet, wijl Gij geen acht geeft op het aanzien der menschen.* Niets dan de volle waarheid verkondigden die huichelaars met zulk eene lofprijzing des Zaligmakers, bij Wien geen aanzien van personen gold en in Wiens mond geen bedrog gevonden werd; maar in hunnen mond was zij eene laffe en tevens listige vleierij om van Jesus een antwoord uit te lokken op de vraag, welke zij gingen voorstellen: *Zeg ons dan, wat dunkt U: is het geoorloofd den Keizer schatting te geven, of niet?* Om al de sluwe list te vatten, welke in die schijnbaar eenvoudige vraag verscholen lag, moeten wij ons deze omstandigheden uit de joodsche geschiedenis in 't geheugen terugroepen. Sinds jaren waren de Joden aan de romeinsche heerschappij onderworpen en, gelijk alle overwonnen volkeren, verplicht eene jaarlijksche schatting aan den romeinschen Keizer, die een heiden was, te betalen. Eenigen hielden dat voor ongeoorloofd, anderen daarentegen streden voor de wettigheid van die cijns-betaling. De eersten waren vooral de *Phariseën*, welke in de oogen des volks golden als de door hun stand aangewezene of als de zich vrijwillig aanbiedene wachters van de geestelijke goederen des Jodendoms, van de reine leer, van de overleveringen, ook als de voorvechters van de joodsche waardigheid en vrijheid; zij hadden dan ook de lagere klassen op hunne hand. Dezen nu hielden die cijns-betaling voor eene onwettige afpersing van het uitverkoren volk van God dat, van God alleen athankelijk zijnde, aan geen aardsch, veel minder aan een heidensch vorst mocht onderdanig zijn en daarom ook

aan niemand schatting mocht betalen ten bewijze, dat het hem als opperheer erkende. Volgens hunne denkwijze was de *tempel-schatting*, de halve sikkel door manspersonen, die den ouderdom van twintig jaren bereikt hadden, te betalen tot onderhoud van den tempel, het huis van hunnen God en Koning, de eenige wettige belasting der Joden. De anderen heetten *Herodianen* en maakten onder de Joden eene staatkundige partij uit, welke vijandig tegenover de Phariseën en het volk stond en het met Herodes hield, den Koning der Joden en door de gunst der Romeinen aangesteld; van daar ook hun naam. Zij waren de koningsgezinden van hun tijd; werden door het volk verafschuwd, maar stonden in blakende gunst bij het hof. Beide partijen betwistten niet alleen elkander den voorrang, ook zoo scherp mogelijk stonden zij tegenover elkander; maar hoe oneenig ook, nu het er op aankwam om den Zaligmaker in hunne strikken te vangen, reikten zij elkander voor eene wijle de broederhand. Van beide partijen nu verschenen eenige afgevaardigden voor den Zaligmaker om Hem de bovenvermelde strikvraag voor te leggen. Evenwel waren de Phariseën niet zelve gekomen; bevreesd opnieuw een beschamend antwoord, gelijk vroeger, van den Zaligmaker te zullen ontvangen, zonden zij liever eenigen van hunne leerlingen, die de kunst van veinzen reeds genoegzaam kenden. Al die afgevaardigden hadden het booze doel om Jesus te verstrikken; want welk antwoord — zoo meenden zij — Hij ook geven zou, in elke veronderstelling zouden zij Hem kunnen aanklagen. Luidde het antwoord, „het is geoorloofd,” dan bij het volk, dat de romeinsche overheersching als een gruwel beschouwde; was het antwoord daarentegen: „neen, het is ongeoorloofd,” dan konden zij Hem bij den romeinschen Landvoogd, den

vertegenwoordiger des Keizers, van oproerig verzet tegen het keizerlijk oppergezag beschuldigen.

Op den toon van menschen, die niets anders dan de waarheid zochten, hadden zij gesproken; maar Jesus, die hun boos opzet kende en hunne geheimste gedachten doorgrondde, gaf hun

MAT. XXII, 18. ten antwoord: *wat beproeft gij Mij, gij huichelaars! Toont Mij de cijns-munt. En zij reikten Hem een denarie aan* — de overal in Palestina gangbare munt, waarop en naam en beeld des Keizers uitgedrukt stonden en zoo de onderworpenheid van de Joden aan de Romeinen werd aangeduid. Met den vinger op het muntstuk wijzende vroeg hun Jesus: *wiens beeld is dit en het opschrift? Zij zeggen tot Hem: des Keizers. Daarop zegt Hij tot hen: geeft dan aan den Keizer, wat den Keizer toekomt, en aan God, wat God toekomt.* De bovenmenselijke, de goddelijke Wijsheid van Jesus spreekt zich hier wederom in elk zijner woorden uit. De zin toch daarvan is deze: „dewijl beeld en opschrift van deze bij u gangbare munt „getuigen, dat gij onder de heerschappij der Romeinen staat, „geeft dan aan den Keizer wat hem, als uwen gebieder, toe- „komt en wat gij, zijne onderdanen, hem verschuldigd zijt: „dit is geoorloofd en tegelijk plicht. Maar geeft ook aan God, „wat aan God toekomt; het betalen van schatting aan den Keizer „is in geen deele onbestaanbaar met de plichten, welke gij „jegens God en zijnen tempel te vervullen hebt; betaalt de schat- „ting aan den Keizer, betaalt ook de schatting aan den tempel” Door dit antwoord had Jesus beide partijen te gelijk ontwapend: de Herodianen konden Hem niet van eenig verzet tegen de wetten der Romeinen aanklagen; de Phariseën konden Hem niet beschuldigen, dat Hij de rechten van de romeinsche overheerschers voorstond ten koste van Gods rechten. De listige onder-

vragers waren dan ook, dit hoorende, verwonderd; zulk een antwoord hadden zij niet verwacht. Verlegen met zich zelve en zich schamende voor de omstanders *verlieten zij den Zaligmaker en gingen heen*; — zij gingen heen. maar evenals de duivel, na de bekoring in de woestijn, den Zaligmaker verliet om Hem namelijk weldra opnieuw lastig te vallen; want, niet verbeterd of bekeerd, maar hun spijt verkroppende, dropen zij nu af om na drie dagen Jesus' woorden te verdraaien en dan een wapen daaruit tegen Hem te smeden voor den rechterstoel van Pilatus. Doch loopen wij de geschiedenis niet vooruit; liever vestigen wij onze aandacht op de lessen, welke in Jesus' wonderbaar wijs antwoord voor ons zijn opgesloten.

— *Geeft aan God, wat Gode toekomt.* Wij hebben niets van ons-zelf; alles wat wij zijn en wat wij hebben: de ziel en hare vermogens, het lichaam en zijne krachten, het leven en de gezondheid, alle tijdelijke en geestelijke goederen, alle weldaden in de orde der natuur en der genade — dat alles ontvingen wij van God; geheel ons bestaan is een samenstel van de gunsten, welke Gods Goedheid ons schonk. Het behoort derhalve aan God en moet ten zijnen dienste aangewend worden; het is ons alleen ten gebruike geleend. Laten wij ons dan met geene valsche drogredenen misleiden: wij moeten zijn en leven en ons bewegen volgens Gods heiligen wil, en alles tot zijne eer en glorie terugbrengen; op die wijze alleen geven wij aan God, wat aan God toekomt. „Wat „is ook rechtmatiger en billijker” — vraagt de h. Augustinus — „dan voor den God-mensch te leven, zonder Wiens dood ik „niet leven zou? Wat is voordeeliger dan een God te dienen, „die mij het eeuwig leven belooft? Wat is noodzakelijker dan „een God te dienen, die mij met de eeuwige straffen dreigt?”

Twee redenen alzoo, welke ons bewegen moeten om met allen ijver naar het bereiken van onze hooge bestemming te streven: de verheerlijking Gods en het eeuwig heil onzer onsterfelijke zielen.

ROM.XIII.7,1. — *En aan den Keizer wat des Keizers is.* De h. Paulus verklaarde die woorden des Zaligmakers, toen hij aan de Romeinen schreef: *geeft aan allen, wat gij schuldig zijt: schatting, wien gij schatting; tol, wien gij tol; ontzag, wien gij ontzag; eerbied, wien gij eerbied* (schuldig zijt.) *Alle mensch zij aan de hoogere Machten onderdanig; want er is geene macht dan van God, en de bestaande Machten zijn van God verordend. Derhalve, wie zich tegen de Macht verzet, die verzet zich tegen Gods verordening; en die zich* (daartegen) *verzetten, brengen een straf-oordeel over zich zelven.* Alleen in één geval is LIJDELIJK verzet plicht: als deze of gene tijdelijke macht iets zou bevelen, wat door eene hoogere macht of wet verboden is, in die veronderstelling moeten wij met den h. Petrus zeggen: *men moet eerder aan God gehoorzamen dan aan de menschen.* Daarom ook stierven de Martelaren liever den pijnlijksten dood dan te gehoorzamen aan het wreedaardig bevel hunner vervolgers om aan valsche afgoden den wierook der aanbidding te offeren: dit toch konden zij niet zonder den eenig waren God te verloochenen, zonder de wet van God, welke eindeeloos ver boven elke menschelijke wet verheven is, te overtreden.

Een tweede aanval had Jesus van geheel tegenovergestelde zijde te verduren. Geheel verschillend van de Phariseën waren de *Sadduceërs*. De eersten onderscheidden zich aanvankelijk

van de overige Joden door een heiligen levenswandel en door eene strenge opvatting van alle wettelijke voorschriften; doch naderhand waren het menschen, minstens voor het grootste gedeelte, die zich met een bloot uiterlijken Godsdienst vergenoegden en inwendig zeer bedorven waren. De Sadduceërs vormden ook eene godsdienstige secte, maar in volkomen tegenstelling met die der Phariseën; omtrent vele punten verkeerden zij in de grofste dwalingen; zij waren de ongeloovigen onder de Joden, kenden geen hooger streven dan naar hetgene dezer aarde is, in één woord: zij waren bijna aan Heidenen gelijk. De schepping der wereld door God namen zij aan, maar niet zijn wereldbestuur; God had — leerden zij — voor eens en voor altijd zijn gebod gegeven, maar verder een ieder aan zijne eigene vrijheid overgelaten, zóó dat èn het goede èn het kwade alleen van de keuze des menschen afhing; God bemoeide Zich niet met den mensch: deze is meester en beschikt over zijn lot, en alle kwaad, dat hem overkomt, moet hij aan zich zelve wijten; God heeft daaraan niet het minste deel. Met heidensche wijsgeeren verwierpen zij verder de onsterfelijkheid der ziel en het eeuwig leven; ook aan het bestaan der Engelen geloofden zij niet. De groote meerderheid des volks was hun dan ook afkeerig en beschouwde hen met mistrouwen. Deze bemerkingen maken ons de vraag duidelijk, welke ook zij op hunne beurt aan den Zaligmaker voorstelden. Wel wetende, dat Jesus de opstanding der dooden en een eeuwig leven na den dood leerde, trachtten zij, die goddelijke waarheden bespottende en te gelijk met een even boos opzet als de Phariseën bezielde, Hem in verlegenheid te brengen. „Meester! „vroegen zij — wanneer eene vrouw achtereenvolgens meer- „dere mannen gehad heeft, van wien zal zij de echtgenootte

„zijn na de opstanding der dooden, welke Gij zegt, dat zal „plaats hebben?” Die afgedwaalden kleefden zulke grof zinnelijke denkbeelden aan, dat zij in hunne voorgewende moeilijkheid een ernstig bezwaar tegen de verrijzenis des vleesches zagen. Van de meening uitgaande, dat het eeuwig leven hiernamaals niets anders zijn kon dan eene voortzetting van dit aardsche en bijgevolg ook van het huwelijksleven, vroegen zij, aan wien der mannen de vrouw zou toebehooren na het einde der wereld; of wel — meenden zij — moest het recht van de overigen, ten voordeele van den éénen man, geschonden worden, of wel eene volgens de natuur-wet ongeoorloofde betrekking ontstaan. Beklagenswaardige waanwijzen, die zich niet schaamden met geloofspunten, die aan anderen dierbaar waren, te spotten en aan hunnen evenmensch een kostbaren troost te ontnemen, dien zij zelve door hunne ongeloofigheid verloren hadden! Een enkel woord der goddelijke Wijsheid was genoeg om den geheelen grondslag van die gewaande wijsheid te vernietigen. En de Zaligmaker, al las Hij in hun hart de geheime bedoelingen, welke hun die vraag in den mond legden, wilde toch, vooral om alle toehoorders en ook ons voor den verderfelijken invloed hunner dwaling te vrijwaren, hen met een breedvoerig antwoord terecht wijzen. Hij deed het op tweërlei wijze. Vooreerst bewees Hij hunne onkunde met de Almacht van God en dan met den inhoud der

MAT. XXII, 29. H. Schriftuur. *Gij dwaalt* — zeide Hij hun, — *niet kennende de kracht Gods*. God immers kan, omdat Hij Almachtig is, en zal ook, omdat Hij het beloofd heeft, de gestorvenen ten leven opwekken. En dan zullen die verrezenen *zijn als Gods Engelen in den Hemel*, onsterfelijk; dan ook zullen zij niet kunnen uitgehuwd worden, omdat er geen dood meer zijn zal, en derhalve

het huwelijk en de voortplanting des geslachts onnoodig is. Maar ook *gij dwalt* — vervolgde de Zaligmaker — *de Schriften niet kennende*. Om hen daarvan te overtuigen, haalde Hij slechts ééne plaats aan uit de boeken van Mozes; en met opzet koos Hij zijne bewijsvoering uit Mozes' wet, omdat deze ook door de Sadduceërs als goddelijk erkend werd, ofschoon andere schriftuur-plaatsen meer uitdrukkelijk de onsterfelijkheid der ziel leerden. *Hebt gij* — vroeg Hij hun — *aangaande de verrijzenis der dooden niet gelezen, wat door God tot u gesproken is, als Hij zegt: Ik ben de God van Abraham en de God van Isaak en de God van Jacob*. „Weinu — aldus is de bewijsvoering des Zaligmakers — „niet zóó had God kunnen „spreken, als die Oud-vaders na hun sterven geheel opgehouden hadden te bestaan; maar nu Hij Zich nog hun God noemt, „ofschoon zij reeds vóór eeuwen gestorven zijn, moeten zij ook „nà hun dood nog leven, want *God is geen God van dooden „maar van levenden*; derhalve moet er nog een leven na dit „aardsche leven zijn en ook eene verrijzenis des vleesches, „want de ziel vereenigd met het lichaam maakt den mensch uit.

— *De scharen, dit hoorende, stonden verbaasd* — verhaalt de Evangelist; zelfs eenigen van de Schriftgeleerden, die de Sadduceërs hadden hooren redetwisten, zeiden tot den Zaligmaker: *Meester! Gij hebt goed gesproken*. Zeker stemmen wij in met Luc. XX, 39. die lofspraak, want in elk woord, dat uit Jesus' mond kwam, vinden wij de uitspraak van eene goddelijke Wijsheid. Tevens danken wij den Zaligmaker, dat Hij opnieuw ons in deze zóó troostvolle en bemoedigende overtuiging heeft versterkt: wij zullen dan niet als een redeloos dier in de aarde worden weggeworpen, en ons uitzicht reikt verder dan het graf. Eens zullen wij ook, even als Christus, uit het graf opstaan en met Hem ten

eeuwigen leven verrijzen. Niet alles eindigt dan met dit leven, maar onze droefheid hier beneden gaat ginds over in blijdschap, ons lijden in verheerlijking, ons strijden in overwinning — mits wij hier ons aan den lijdenden Zaligmaker hebben aangesloten. Moed dan, Christenen! houdt nog een weinig tijds vol: al wie met Jesus in zijne beproevingen heeft volhard, Hem niet ontrouw is geworden noch om de bespottung van ongeloo- vigen, noch om de huichelachtige inblazingen van dwaalleer- aars, noch om de hooge eischen zijner heilige zedenwet, noch om de diepe verborgenheden zijner goddelijke waarheden, noch uit laffe vrees voor de menschen, noch om de veelvuldige offers, welke Jesus' leer en wet van hem vraagt, aan hem heeft de- zelfde Zaligmaker het deelgenootschap in zijn eeuwig Rijk van glorie beloofd. —

De Phariseën verheugden zich over de nederlaag, welke de Sadduceërs, hunne groote tegenstanders, geleden hadden. Even- wel moest die ook hen tot behoedzaamheid aansporen en te- rughouden om zelve nog eene poging te wagen, of zij den Zaligmaker door listig gesponnen vragen konden verstrikken. Waren zij zelve ook niet reeds dikwijls met beschaming af- gewezen of tot hunne eigene schande ontmaskerd? Maar de zegepraal des Zaligmakers en de loftuitingen, welke Hem ten deel vielen, waren een doorn in hunne nijldige oogen. Daarom dan nog eens hunne listen beproefd, al stelden zij zich aan 't gevaar bloot van wederom geslagen te worden. — De nijd en afgunst laten hun ongelukkig slachtoffer geene rust en stu- wen hem op den ingeslagen weg voort, al gaapt aan het einde

daarvan ook een afgrond. Na eerst met elkander beraadslaagd te hebben, zonden zij één hunner, die den hoogdravenden titel van leeraar der wet voerde, naar den Zaligmaker, terwijl Hij in den tempel nog leerende was, af met den last om deze strikvraag te doen; *Meester! welk is het grootste gebod der wet?* MAT. XXII, 36. Dat hunne bedoeling even boos was, als toen zij de vroeger vermelde vragen aan Jesus voorstelden, kan niet betwijfeld worden; moeilijker is het te zeggen, welke bedoeling zij met deze vraag hadden. Als hoogst waarschijnlijk mogen wij deze veronderstelling maken. De rabbijnen verdeelden de geboden, waaruit de geheele wet bestond, in twee klassen: in *grootte* of streng verplichtende, en in *kleine* of minder streng verplichtende. Dewijl de h. Schrift zelve geen onderscheid maakte, twistten zij onder elkander, welke geboden tot de eerste, welke tot de laatste soort teruggebracht moesten worden. Nu wilden zij door den Zaligmaker een algemeen beginsel hooren aangeven, dat als maatstaf ter beoordeeling kon dienen. Doch dit was, volgens hunne meening, eene onmogelijkheid; zij zouden dan in een woordenstrijd met Hem gewikkeld worden en Hij zelf in strijd met eene der partijen geraken. Daarin lag de strik, welken zij den Zaligmaker spanden, verborgen. Doch ook deze list verijdelt de goddelijke Wijsheid. Jesus noemt twee groote, algemeene geboden op, waarin al de overige geboden vervat zijn. *Gij zult* — antwoordde Hij hun — *den Heer uwen God liefhebben uit geheel uw hart en met geheel uwe ziel en met geheel uw verstand. Dit is het grootste en eerste gebod. En het tweede is daaraan gelijk: gij zult uwen naaste liefhebben als u zelven. Aan deze twee geboden hangt de gansche Wet en de Profeten.* Die twee geboden maakten den hoofdinhoud uit van alle geboden; alle andere geboden werden daartoe terug-

gebracht; niets had de Wet, niets hadden de Profeten bevolen, wat niet in die twee geboden lag opgesloten; elkeen alzoo, welke die twee geboden onderhoudt, volbrengt al zijne verplichtingen jegens God en jegens den evennaaste. Dit antwoord maakte den diepsten indruk op den wetgeleerde; alle lust was hem ontvallen om nog verder op twistzieke wijze met Jesus te redekavelen. Zijn eerlijk gemoed hernam ook de bovenhand en, getroffen door Jesus' bovenmenselijke Wijsheid, erkent hij de waarheid van zijn antwoord en prijst Hem er om zeggende: *voortreffelijk, Meester! naar waarheid hebt gij gezegd, dat Hij één eenig God is, en dat er geen ander is buiten Hem: en Hem lief te hebben uit geheel het hart en uit geheel het verstand en uit geheel de ziel en uit geheel de kracht, en den naaste lief te hebben als zich zelven, is meer dan alle brand- en slachtoffers.* Jesus, dit antwoord van dien leeraar hoorende

MARC. XII.₃₂. en in zijn hart de oprechtheid ziende, zeide: *gij zijt niet verre van het Rijk Gods*, „gij zijt op den goeden weg om Mij „voor den Messias te erkennen en alzoo aan de genade van „het Evangelie deelachtig te worden.”

— Wij kunnen God niet genoeg dankbaar zijn, dat Hij ons die twee groote geboden gegeven heeft. Wij allen zijn werklieden in den wijngaard van God; door goed daarin te werken, moeten wij vruchten verzamelen voor de eeuwigheid en, met het kleed der onschuld versierd, eens voor God verschijnen om in den Hemel te worden binnengelaten. Maar hoe ons dat geluk te verzekeren? Hoe werken en welke vruchten voortbrengen? Twee onfeilbare middelen daartoe geeft de Zaligmaker ons aan; twee vuurbakens plaatst Hij vóór ons, opdat wij op onzen weg noch ter rechter- noch ter linker-zijde afdwalen:

Bemint God bovenal, uit geheel uwe ziel. Wie niet bemint blijft in den dood der zonde, maar daarentegen: wie zich door eene innige liefde met God vereenigt en in die liefde blijft, die blijft in God en God in hem, en hij ook zal, na eene standvastige volharding, God eenmaal voor eeuwig bezitten. Geen grooter *eer* kon God den mensch geven dan dit gebod, dat wij Hem moeten beminnen. Wie toch is God, en wie zijn wij, dat wij Hem *mogen* beminnen? En beminnen wij Hem, dan worden wij daarenboven nog beloond; en om onze liefde Zich te verzekeren, bedreigt Hij ons, als wij Hem niet beminnen, met de zwaarste straffen. Moeten wij, evenals de h. Augustinus, ons niet aanklagen, dat wij die oneindige Liefde te laat gekend en te weinig bemind hebben? Dit gebod is het *eerste* en het voornaamste, omdat het de eerste plaats in ons hart moet innemen en de vervulling daarvan boven alle andere belangen, zonder eenige uitzondering, moet gesteld worden; omdat het ons de grootste vruchten en de rijkste zegening verzekert; ook omdat geen voorwerp, onze liefde waardiger, kan gedacht worden dan God.

Het *tweede* gebod, aan het eerste gelijk, is dat der naastenliefde: *gelijk* omdat het evenzeer door God als een gebod van liefde gegeven is; niemand ook kan — zoo leert de h. Joannes — *God, dien hij niet ziet, beminnen, als hij den naaste, dien hij wel* JOAN. IV, 20. *ziet, niet bemint.* Onze ziel is door God en voor God geschapen, en zij vindt hare zaligheid alleen in de liefde tot God, met welke de liefde tot den naaste onafscheidbaar verbonden is. De naastenliefde is te gelijk liefde tot God; zij is eene en dezelfde liefde, welke zich eerst tot God verheft en van daar met die kracht, welke zij uit de goddelijke bron put, hare zuiverste wateren doet uitstroomen over alle menschen, welke

evengoed als wij naar het beeld van God geschapen zijn en ook voorbestemd om Hem te kennen en met Hem in eene eeuwige liefde-gemeenschap te leven. Ook daarom nog is dit tweede gebod aan het eerste *gelijk*, omdat het den ganschen tijd van ons aardse leven en den geheelen duur van de gelukzalige eeuwigheid omvat. Slaan wij ter verduidelijking een blik op de Heiligen in den Hemel. Zij beminnen nu God met eene nog zuiverder en volmaaktere liefde dan tijdens hunne omwandeling op aarde; zij beminnen ook elkander met eene vuriger liefde dan toen zij nog op aarde leefden, dewijl allen zich inniger met God vereenigd gevoelen; maar eveneens beminnen zij ons, die hier *nog* den Hemel moeten verdienen, nog hartelijker dan te voren, daar zij nu God beter kennen, het geluk der zaligheid hooger waardeeren en onze gevaren met grootere bezorgdheid gadeslaan. Hunne grootere liefde tot God en tot elkander is de maatstaf van hunne liefde tot ons en derhalve een voorbeeld en eene opwekking tot ware naasten-liefde; maar even duurzaam als hunne wederzijdsche liefde is, even duurzaam moet onze liefde tot den naaste zijn. —

Telken male had Jesus door zijne goddelijke Wijsheid de sluwe listigheid zijner vijanden verijdeld en hunne geveinsde leergierigheid beschaamd. *Niemand durfde* dan ook — merkt MARC. XII. 34. de Evangelist aan — *Hem meer ondervragen*, noch van de partij der Sadduceërs, noch van die der Phariseën. Maar durfden zij niet meer, de Zaligmaker wilde nu op zijne beurt eene vraag van het allergrootst gewicht hun voorleggen, deels om hen

te doen begrijpen, dat zij Hem geene vraag doen moesten dan alleen uit prijzenswaardige begeerte naar onderricht in 't geen hunne zaligheid betrof, deels om hen nog te genezen van hunne valsche begrippen omtrent de roeping en de werkzaamheid van den Messias, deels om hun op gevoelige wijze hunne onwetendheid in Godsdienst-zaken onder het oog te brengen, vooral om aan hen en aan het verzamelde volk een hoog denkbeeld van zijne waardigheid in te prenten. Wel verwachtten zij een Messias; ook hoopten zij op den Messias, maar hunne aardschgezindheid verblindde hen in die mate, dat zij zich den Messias niet anders voorstelden dan als een wereldsch vorst, die in aard-sche grootheid en luister verschijnen zou, om met geweld van wapenen het vroeger zoo machtig rijk van Israël in eere te herstellen, den troon van Salomon wederom op te richten en daardoor het joodsche volk van de romeinsche overheersching te bevrijden. Deze ijdele waan deed hen met verachting nederzien op Jesus van Nazareth, die in armoede was geboren, in armoede leefde en geen ander gevolg had dan twaalf arme visschers, die Hij zijne Apostelen noemde, en eenige vrome vrouwen. Op de goddelijke leer, welke Jesus verkondigde en op de wonderen, welke Hij ten bewijze zijner Goddelijke waardigheid en zending wrochtte, wilden zij, vrijwillig blind zijnde, geen acht slaan. Voor meer dan een afstammeling van David naar het vleesch gold hun de Messias niet: dat Hij echter meer was dan de spruit uit hun vorig koninklijk huis; dat de Profeten in duidelijke bewoordingen van zijn *goddelijke* afkomst gesproken hadden — dit wilden zij niet begrijpen. De Zalig-maker vroeg hun dan: *wat dunkt u aangaande den Christus (den Messias)? wiens Zoon is Hij?* „Van wien is Hij voortge-MAT. XXII, 42
„komen; is Hij van bloot menschelijke, of tevens van godde-

„lijke natuur?” De Phariseën, geen hooger denkbeeld koesterende van den hun beloofden Messias dan wij zoo even aanstipten, gaven overmoedig ten antwoord: *David's Zoon*. Dewijl dit antwoord niets meer dan de halve waarheid bevatte en de goddelijke natuur des Zaligmakers loochende, wierp Jesus hun eene moeielijkheid op, ontleend aan een der psalmen, welke dezelfde David onder ingeving van den H. Geest geschreven had. Met verheffing van stem, om door alle omstanders verstaan te worden, riep Hij uit: *Hoe noemt dan David door den Geest Hem Heer, als Hij zegt: de Heer heeft gezegd tot mijnen Heer: zit aan mijne rechterhand, tot dat ik uwe vijanden zette tot een rustbank uwer voeten? Indien David Hem dan Heer noemt, hoe is hij diens Zoon?* Die vraag was klemmend, en het enig goede antwoord, dat er op gegeven kon worden, hield eene getuigenis in voor Jesus' Godheid. De inhoud der vraag toch was deze: „hoe kan David den Messias „zijnen Heer noemen, als deze niets meer is dan zijn zoon, „dan zijn afstammeling naar het vleesch? Geen stamvader is „gewoon zijn zoon Heer te noemen; moet dan het woord door „David, op ingeving des Heiligen Geestes geschreven, niet „beteekenen, dat de Christus meer is dan de natuurlijke zoon, dat Hij als Heer boven David hoog verheven, dat Hij God is?” *Niemand kon* — zegt de h. Mattheüs — *Hem een woord antwoorden*; al die geleerden, zoo vaardig in het uitvinden van strikvragen, moesten op die vraag des Zaligmakers het antwoord schuldig blijven. Echter, al hadden zij een antwoord kunnen vinden, zij, die schijnheilige ongeloovigen, zouden het nimmer naar waarheid gegeven hebben. Te dikwijls hadden zij Jesus, als Hij God zijnen Vader noemde, van godslastering beschuldigd, om nu toe te geven, dat David, die

in zijne koninklijke waardigheid geenen *Heer* dan God alleen boven zich kon erkennen, en den Messias zijnen Heer noemde, Hem als God gehuldigd had. Ja, hadden zij de H. Schrift geraadpleegd en naar Jesus' leer geluisterd, zij zouden even goed als wij en met dezelfde juistheid geantwoord hebben: „Wij erkennen en belijden in den Messias twee naturen: de mensche-
„lijke en de Goddelijke; Hij is de eeuwige Zoon des Vaders,
„de tweede Persoon der H. Drievuldigheid, die in den tijd
„de menschelijke natuur aangenomen heeft en in alles, behalve
„de zonde, aan ons is gelijk geworden; Hij is dus God en
„mensch te zamen; naar de menschelijke natuur is Hij *Zoon*,
„naar de goddelijke is Hij *Heer* van David.”

Hoofdstuk VII.

Jesus' laatste tempelbezoek.

Den volgenden morgen, Woensdag in de goede week, ontmoeten wij Jesus, maar nu voor de laatste maal in zijn sterfelijk leven, wederom met zijne leerlingen in den tempel. Hij zette Zich neder in het vrouwen-voorhof, waar ook de Offerkist stond. Velen naderden om daar hunne vrijwillige giften te offeren tot onderhoud van den tempel en van het altaar. Rijken en aanzienlijken brachten hunne gaven met milddadigheid; ook eene arme en behoeftige

MARC. XII, 42. weduwe kwam nader en *wierp er twee penningen in, hetwelk is één vierling*, volgens onze berekening zeker niet meer dan: een paar centen. Zeker zal die arme vrouw hare gift aan den Zaligmaker niet

JOAN. XXI, 17. getoond, evenmin Hem daarvan gesproken hebben; maar Jesus, *die alles wist*, die ook harten doorschouwt, kende haren behoeftigen toestand, zag de hoeveelheid van hare gave en tevens de vrome gevoelens van haar offervaardig hart, waarvan ook die kleine gift een sprekend bewijs aflegde. Hij kon het niet van

MARC. XII, 43. Zich verkrijgen om haar niet te prijzen; *Hij riep zijne leerlingen bijeen en sprak tot hen: voorwaar zeg Ik u: deze arme weduwe heeft meer ingeworpen dan allen, die in de offerkist geworpen hebben. Want allen wierpen er in van hunnen overvloed en, na*

hunne gift, bleef hun nog geld genoeg over; *maar deze wierp van haar gebrek alles, wat zij had, er in, heel haar levensonderhoud*, «zij gaf al het geld, dat zij bezat en noodig had om «voor dien dag in haar levensonderhoud te voorzien.» Daarom gaf zij meer dan al de overigen, niet naar de waarde van het geld, maar in evenredigheid van haar vermogen tot dat van de andere gevers.

— Leerrijk en tevens troostvol voorbeeld voor ons allen, het zij wij met tijdelijke goederen gezegend zijn of niet. »*Hebt* TOB. IV. 9. »*gij veel* — zeide de oude Tobias tot zijn zoon — *geef dan veel; maar hebt gij weinig, tracht ook van dat weinige met bereidvaardigheid mede te deelen.* En niemand schame zich voor God, al kan hij slechts weinig geven of ter leniging van den nood der armen of tot opkluisering der plechtigheden van onzen heiligen Godsdienst: niet het bedrag der gave bepaalt hare waarde, maar de goede meening, waarmede zij geschonken wordt. Hij geeft het meeste, die van het zijne het minste behoudt. Juist de kleine giften der mingevoeden zijn van grootere beteekenis dan de gaven der rijken. Waar er spraak is van liefdewerken, vormen de bijdragen der minder bedeelden meestal het hoofdbestanddeel: de macht der kleinigheden is onder stoffelijk even als onder maatschappelijk opzicht beslissend; maar van nog grootere beteekenis is de zedelijke waarde. Niets is treffender en voor God verdienstvoller dan eene liefdegift door hen gestort, die zelve nauwelijks in hunne behoeften kunnen voorzien en toch hunnen penning offeren. —

Intusschen had eene talrijke schare zich rondom den Zaligmaker verzameld om naar zijne leering te luisteren. Toen begon Hij eene allerstrengste strafrede te houden tegen de Schrift-

MAT. XXIII, 1. geleerden en de Phariseën, *die zware en ondragelijke lasten samen bonden*, door voorschrift aan voorschrift te voegen, *en ze op de schouderen der menschen legden*, maar *zelven die met kunnen vinger niet verroerden*; die, al wat zij aan vrome werken verrichtten, *deden om van de menschen gezien te worden*; die *hunne gedenk-cedels*, strepen van perkament, waarop spreuken uit de wet van Mozes geschreven stonden, *breed maakten en hunne boordsels*, de aan het einde van het opperkleed gedragene kwasten, *vergrootten* om het oog der anderen tot zich te trekken en een grooteren Godsdienst-ijver te huichelen, *die gaarne de eerste plaatsen op de gastmalen en in de Synagoge het voorgestoelte en op de marktplaatsen de begroetingen hadden*, en dat zij door de menschen *Rabbi*, meester, genoemd werden om door dien eervollen naam in hun hoogmoed gestreeld te worden.

Deze berispingen besloot de Zaligmaker met eene vermaning tot de Apostelen en derhalve ook tot ons, die in alles Jesus' bereidvaardige leerlingen zijn moeten. *Wilt niet* — zeide Hij hun — *dat men u Rabbi noeme*; wilt niet uit dwaze eerezucht naar hoogen stand of weidsche titels haken, om in hoogmoed boven uwe medemenschen u te verheffen en ter voldoening van uwe heerschzucht over anderen te kunnen gebieden; *want één is uw Meester*, God is wezenlijk en in den eigenlijken zin, van grooten niet minder dan van geringen, *de Meester*, de leidzman of voorganger en tegenover Hem *zijt gij allen broeders*. *Wilt ook niemand op aarde uwen vader noemen* of — *vader* was bij de Joden een gewone benaming voor *leermeester* — hem met den titel van leeraar begroeten, *want één is uw Vader*, die in den Hemel is, en die in den vollen zin van het woord de éénige Leeraar, de bron van alle kennis is.

— De dwaasheid van ongeloovige maar tegelijk phariseesche

vitters kan alleen in boven aangehaalde woorden des Zaligmakers eene algemeene veroordeeling zien van het aannemen en van het toekennen van eeretitels of van onderscheidingsnamen. Zou dan — vragen wij hun — de h. Paulus zóó weinig ingewijd geweest zijn in den geest van Jesus' leer, dat hij ten onrechte zich *Vader der geloovigen* en *Leermeester der Heidenen* noemde? Neen, niets meer verbiedt hier de Zaligmaker dan het hoogmoedig streven en het eerzuchtig verlangen naar titels of benamingen. Het dragen daarvan kan even goed gepaard gaan met diepe nederigheid, als het uitoefenen van gezag over anderen nog geenszins een hoogmoedigen mensch verraadt. Zond ook de Zaligmaker zelf niet zijne leerlingen de wereld in als leermeesters der volkeren, als zijne plaatsbekleeders, als gezaghebbenden, naar wie allen luisteren moesten? Maar, opdat zij met de juiste mate in die verhevene gezagsuitoefening zouden te werk gaan, opdat hunne hooge waardigheid hen niet tot trotschheid zou vervoeren, voegde Hij vermanend er bij: *Wie de grootste is van u, moet uw dienaar zijn. En die zich zelven verheft, zal vernederd, en die zich zelven vernedert, zal verheven worden.* Een ieder alzoo, die door stand of waardigheid boven anderen uitmunt, mag die voorrechten niet misbruiken om zich boven zijn evennaaste op trotsche wijze te verheffen of om hem zijne meerderheid pijnlijk te doen gevoelen; veeleer moet hij trachten in zijn werkkring door minzaamheid en ootmoedigheid te schitteren en zóó de dienaar van allen te worden. —

Wij zouden de besprokene berisping des Zaligmakers eene inleiding kunnen noemen tot de eigenlijke strafrede, waarin Hij meer rechtstreeks tot de afgedwaalde Oversten van het joodsche volk Zich richtte. Tegenover de acht-Zaligsprekingen in de

berg-rede, waarin Hij de eischen der christelijke volmaaktheid uiteenzette, doet hier Jesus zijn achtvoudig *wee* hooren over de verkrachting van de eerste voorwaarden voor een deugdzaam levenswandel, telkenmale de reden er bijvoegende, waarom Hij dat vonnis der veroordeeling over hen uitspreekt, maar tegelijk ook over ons, als dezelfde zonden in ons hart gevonden worden. Immers wilde de Zaligmaker met die straf-prediking niet alleen de Phariseën en Schriftgeleerden om hunne grove misdaden bestraffen, ook niet slechts zijne toehoorders voor het verleidend voorbeeld van die geslepene booswichten waarschuwen. Zijn blik reikte veel verder en tot aan het einde der eeuwen; waar en wanneer ook zijn Evangelie zou verkondigd worden, moest die tempel-rede een weerklank vinden in de gemoederen van al zijne geloovigen. Afschuw dan voor de goddelooze schijnheiligheid van die joodsche Oversten, maar ook bange vrees voor eigene zwakheid moeten ons vervullen bij het overwegen van die laatste redevoering des Zaligmakers in den tempel. En zeker mag wel een ieder van ons in zich zelve treden om te onderzoeken, of hij niet eenige gelijkenis heeft met het beeld, dat zijn goddelijke Leermeester hem ter leering en ter waarschuwing voorhoudt, zich afvragen of ook niet menige verbetering in zijn gedrag omtrent de door Jesus behandelde onderwerpen is aan te brengen. Zóó ook wordt elk gedeelte van Jesus' rede een leerrijk punt ter overweging. Hij sprak dan tot hen,

MAT. XXIII, 13-33. „*Wee u, gij huichelaars! omdat gij het Rijk der Hemelen, het geestelijk Rijk door den Messias te stichten, de Kerk van Christus, sluit voor de menschen, door uw slecht voorbeeld en door uwe lasteringen tegen Mij; want gij zelven gaat er niet in, omdat gij bedorven van hart en ongeloovig van geest zijt; en hen, die willen ingaan, laat gij niet ingaan; terwijl gij zelven*

„de u aangebodene genade afstoot, belet gij anderen ze aan te nemen en zijt oorzaak, door uwe valsche uitlegging van de „H. Schriftuur, dat ook anderen Mij, den Messias, verwerpen.”

„Wee u, schijnheiligen! want gij eet de huizen der weduwen op, lange gebeden biddende; daarom zult gij een zwaarder oordeel ontvangen. Zij baden lang en veel en maakten een nietswaardig vertoon van buitengewone godsvrucht en heiligheid. Hunne geheime bedoeling daarbij was om op argelooze weduwen invloed uit te oefenen en haar dan te bewegen tot afstand van hare bezittingen. Op schandelijke wijze misbruikten zij alzoo den Godsdienst tot hebzuchtige doeleinden. Wel zwaar en verschrikkelijk moet het oordeel over hen zijn, welke aan die twee misdaden schuldig bevonden worden. „Op tweevoudige wijze „wordt over hen het vonnis geveld: èn om hunne verborgene „boosheid èn om hunne openlijke veinzerij. Om het eene worden „zij veroordeeld, omdat zij boos zijn; om het andere, omdat zij „voor het uiterlijke vertoonen wat zij inderdaad niet zijn.” — „Eene geveinsde deugd” — waarschuwt de h. Augustinus — „is „geene deugd, maar eene dubbele ondeugd en daarom grootere „straf waardig.”

„Wee u, gij huichelaars! omdat gij land en zee doorkruist, om eenen Joden-genoot te maken; en als hij het geworden is, maakt gij hem tot een kind der hel, tweemaal meer dan gij (zelve) het zijt). Wel niemand zal durven denken, dat Jesus hier de bekeering der ongelooovigen tot den waren Godsdienst veroordeelt. Die gedachte is al te onzinnig, zij ware daarenboven eene godslasterlijke leugen tegen Hem, die zelf uit den Hemel was neergedaald om alle verdwaalde schapen op te zoeken en naar den waren schaapstal te brengen. Maar niet met die heilige bedoeling oefenden de joodsche Oversten de proselieten-makerij

uit. Geen ware godsdienstijver, geen warme liefde voor het zieleheil was hun drijfveer; misplaatste eerezucht om zich op een groot getal bekeerenden te kunnen beroemen, misschien ook hebzucht om van de bekeerden rijke offers te ontvangen — daarom gaven zij zich veel moeite om een Heiden tot Jood te maken. Geen wonder dan ook, dat zulke leermeesters slechte leerlingen vormden, dat zij door hun slecht voorbeeld hen nog boozeler maakten dan deze misleiden waren, vóórdat zij den joodschen Godsdienst hadden aangenomen.

„Wee u, gij blinde leidsmannen! die zegt: wie gezworen mocht hebben bij den tempel, bij het altaar, dat is niets; maar wie gezworen mocht hebben bij het goud des tempels..... bij de gift, welke op het altaar is, die is schuldig (verplicht zijn eed te houden). Wij hebben hier een voorbeeld, hoe de joodsche leeraars der wet, door listig uitgevondene verdraaiing en onzedelijke toevoegselen, de wet zelve krachteloos maakten en aan allen de gelegenheid aanboden om de goddelijke voorschriften der wet te overtreden. Zwoer iemand b. v. bij den tempel alleen, dan zou de eed niet geldig zijn; zwoer hij echter bij den tempel en bij het goud van den tempel te zamen dan had hij werkelijk een eed gezworen en was verplicht dien te houden. Op die wijze konden vreemdelingen en eenvoudige lieden, die van een dergelijk en belachelijk onderscheid niets wisten, in hunne godsdienstige overtuiging geschokt, ook gemakkelijk en dikwijls tot hunne groote schade, misleid worden. Dubbel verdiend was dan ook het strenge vonnis, dat de Zaligmaker over die verfoeilijke wet-verklaring uitsprak, over die aanranding van de eer van God. Gij blinden! wat toch is meerder de gift of het altaar, dat de gift heiligt, het goud of de tempel, die het goud heiligt. Derhalve, wie bij het altaar zweert, die

zweert bij dit en bij alles, wat daarop is, en wie zweert bij den tempel, zweert bij dien en bij Hem, die daarin woont.

„Wee u, gij huichelaars! die muntekruid en annijs en komijn vertient, en u nauwgezet toont in het onderhouden van kleinigheden, en verzuimd hebt de gewichtiger plichten der wet, het oordeel en de barmhartigheid en de trouw: dit behoorde men te doen en dat niet na te laten. Gij, blinde leidlieden! die de mug uitzijgt en den kemel doorzwelgt. Waarlijk, de Zaligmaker, die vroeger leerde, dat wij het kleine niet mogen verachten, opdat wij van het kleine verzuim niet in het grootere zouden vervallen, keurt ook hier de stipte vervulling van geringere voorschriften der wet geenszins af; maar Hij kan het niet dulden, als de eene of andere volgens phariseesche huichelarij met uitwendige, voor allen zichtbare handelingen alleen zich bezig houdt en verwaarloost wat veel gewichtiger in het oog van God is, maar door de menschen minder kan opgemerkt worden en daarom ook minder geprezen wordt. Het eene doen — roept Hij ons allen toe — maar dan ook het andere niet verwaarloozen; niets baat het den Christen, al ware hij in het allerkleinste ook *nauwstgezet*, vooral als hij het doet om lof te verwerven bij de menschen, wanneer in zijn hart onrechtvaardigheid, liefdeloosheid tegenover God heerschen.

„Wee u, gij huichelaars! omdat gij het buitenste reinigt van beker en schotel, maar van binnen zijt gij vol van roof en onreinheid — Wee u, gij huichelaars! omdat gij gelijk zijt aan gepleisterde grafsteden, die van buiten wel schoon schijnen aan de menschen, maar van binnen vol zijn van doodsbeenderen en allerlei onreinheid. Zóó schijnt ook gij den menschen wel van buiten rechtvaardig, maar van binnen zijt gij vol huichelarij en ongerechtigheid. Twee beelden — zouden wij kunnen

zeggen — om eenen en denzelfden zielstoestand van die ongelukkige atgedwaalden onder een verschillend gezichtspunt te schetsen. Onuitputtelijk is Jesus in gelijkenissen om die bloot uitwendige, schijnbare gerechtigheid te bestraffen, waaraan de inwendige gerechtigheid der ziel niet beantwoordt, en welke derhalve niets meer is dan gehuichelde schijnheiligheid. „Reinigt” — wil de Zaligmaker zeggen — „schotel en „beker, versiert vrij uwe grafsteden — beelden voor het uitwendige van den mensch — het is prijzenswaardig en kan „aan anderen ten voorbeeld verstrekken; maar vergeet daarbij „nimmer om ook uw binnenste, uwe ziel, van alle onreinheid „der zonde te zuiveren en ze te versieren met echte deugd, „zonder welke elke uitwendige reinheid waardeloos is voor „God, die in het verborgen ziet en voor Wiens alziend „oog ook de geheimen des hartens bloot en open liggen.” De zuiverheid der Evangelische leer vordert inwendige heiliging des Christen, en niets is daarmede meer in strijd dan het leven van diegenen, wier éénigst streven is om door de menschen gezien en geprezen te worden. Helaas! wat blijft hun overig voor de eeuwigheid, die hun loon reeds op de wereld gezocht en misschien ook ontvangen hebben? Zij hebben gezaaid voor den tijd, en zullen niet maaien in de eeuwigheid. Neen, duizendmaal neen, zij brengen geene vruchten voor de eeuwigheid voort; zij gaan over hun levenspad, maar vergaderen geene schooven van uitgelezene tarwe om ze den Rechter, die in het oordeel veel zal eischen, te kunnen aanbieden. Met ledige handen zullen zij daar ginds verschijnen, waar slechts verdiensten, om wille en met de hulp van God verworven, aanspraak op belooning kunnen maken.

„Wee u, gij huichelaars! die de grafsteden der Profeten opbouwt en de gedenkteekenen der rechtvaardigen versiert en zegt:

indien wij in de dagen onzer vaderen geweest waren, wij hadden met hen geen deel genomen aan den moord der Profeten. Gij getuigt derhalve tegen u zelven, dat gij kinderen zijt van hen, die de Profeten vermoord hebben. Ook hier keurt Jesus geenszins dat opbouwen van grafsteden ter eere van rechtvaardigen af; maar Hij weet, dat dezelfde Phariseën, die aldus uitwendig een grooten eerbied voor Profeten en rechtvaardigen huichelen, reeds in hun hart besloten hebben om Hem, die bij uitnemendheid is de oneindig Rechtvaardige, Wiens komst en werkzaamheid de Profeten met ontzettende duidelijkheid voorspelden, te dooden. Zij zouden dan de maat vol maken hunner vaderen, die sommige Profeten geslagen, anderen op allerlei wijze gemarteld, zelfs gedood hadden. Hunne gehuichelde eerbied voor Gods afgezanten was daarom een gruwel; zij toonden zich de echte kinderen van hunne ontaarde voorouders door hetgeen zij na twee dagen tegen den Messias en later nog tegen zijne verkondigers van het Evangelie, welke Hij hun op nieuw wilde zenden, zouden ondernemen. Daarom noemt de Zaligmaker hen *slangen, adderen-gebroed*, dat moeielijk het oordeel der hel, het vonnis dat hen ter helle doemt, zal ontvluchten. Jesus spreekt dan ook niet meer in gelijkenissen, zelfs vermaant Hij hen niet meer; al drie jaren lang heeft Hij barmhartigheid met hen geoefend en alle middelen ter hunner bekeering aangewend, en telkenmale zag Hij zijne beste pogingen verijdeld door hun halstarrig ongelooft. Er blijft Hem nu niets meer over dan het naderend strafgerecht hun aan te kondigen: *al het rechtvaardig bloed, dat op aarde vergoten is, van het bloed van Abel, den rechtvaardige, tot het bloed van Zacharias, dien gij vermoord hebt tusschen den tempel en het altaar, zal over u komen. Voorwaar zeg Ik u: dat alles zal komen over dit ge-*

slacht. Jerusalem, Jerusalem, gij die de Profeten doodt en hen steenigt, die tot u gezonden zijn! Hoe menigmaal heb Ik uwe kinderen willen vergaderen, gelijk eene hen hare kiekens vergadert onder hare vleugelen, en gij hebt niet gewild. Zie, daarom en tot straf van uw boosaardig verzet, zal uw huis, dat is: uwe stad Jerusalem, u woest overgelaten worden. »Ik heb zoo menigmaal — wil Jesus zeggen — »door mijne woorden en door »mijne wonderwerken, die de waarheid mijner woorden bevestigden, getracht u te overtuigen, dat Ik de beloofde Messias »ben, en om u zoo tot Mij te vergaderen en u voor den on»dergang te beveiligen. Maar hardnekkig hebt gij geweigerd »naar Mij te luisteren. Uwe straf zal dan ook niet uitblijven.» En de geschiedenis bewijst met hare bloedige bladzijden, dat Jesus' voorspelling in vervulling is gegaan. Hadden de Joden hunne aardsche gezindheid afgelegd en derhalve aan geen Messias gedacht, die als wereldsch koning zou optreden en de romeinsche heerschappij vernietigen, zij zouden niet tegen de Romeinen opgestaan zijn en alzoo ook geene aanleiding gegeven hebben tot dien verdelgingsoorlog, waarin Jerusalem verwoest werd en de joodsche natie ten gronde ging. Hadden zij Jesus als den beloofden Messias erkend en Hem gehoorzaamd, zij zouden ook het eeuwig wee ontvlucht hebben, waarmede de Zaligmaker hen bedreigde en waarvan hunne tijdelijke straffen slechts eene flauwe afschaduwung waren.

Ps. CXVII, 1. — *Looft den Heer, want Hij is goed; want zijne Goeder-tierenheid is eeuwig van duur.* Nimmer zullen wij de waarheid dezer woorden beter beseffen, nimmer ons meer opgewekt gevoelen om aan die uitnoodiging van den koninklijken zanger gehoor te geven dan bij de overweging van wat Jesus deed en

zijn wilde voor zijn volk, ofschoon het Hem verwerpen zou. Wij kennen het werken en het leven van dien Goedertierene, die allereerst kwam tot de verlorene schapen van Israël. Straks zullen wij Hem, onder de marteling van de kruisiging nog hooren bidden om vergiffenis voor zijne beulen en vijanden, dan Hem zien sterven ter verlossing van alle menschen. Ook voor het volk van Israël zal dat gebed niet te vergeefs gestort, dat goddelijk Bloed niet te vergeefs vergoten zijn. Niet het geheele volk der Joden zal verworpen worden. Nu dwaalt het rond over de aarde, verstrooid en veracht en met het schandmerk van een Godsmoord op het voorhoofd ingebrand; maar eens, want God is rijk in Barmhartigheid, na vele eeuwen van boete, als de volheid der tijden aangebroken en de meerderheid der Heidenen in de Kerk van Christus ingegaan is, *zal geheel Israël*, als volk genomen, zich van zijn ongelooft ROM. XI. 25. bekeeren tot het geloof in den Heer Jesus Christus. Hem blijde toeroepen: *gezegend Hij, die komt in den Naam des Heeren*, en *zóó zalig worden*. Die voorspelling van God, die blijde hoop doet Paulus, die zelf een bekeerde Israëliet was, in de vervoering zijner heilige vreugde dankbaar uitroepen: *O diepte des rijkdoms, der Wijsheid en der Wetenschap Gods! Hoe ondoorgrondelijk zijn zijne oordeelen, en onnaspeurlijk zijne wegen?* Dit is ook de blijde verwachting, welke ons bezielen moet, als wij een blik slaan op het nu zoo ongelukkig volk van Israël, maar welke ons, Christenen, ook tot een vurig gebed moet aansporen om den tijd hunner bekeering te bespoedigen. Bidt ook de Kerk niet, op goeden Vrijdag, dat God de schubben van hunne oogden doe vallen, opdat zij den Heer Jesus Christus mogen erkennen, Wien Hij gezonden heeft? —

Wij hebben de *laatste* rede des Zaligmakers aangehoord, welke Hij, de Leeraar des volks bij uitnemendheid, in het openbaar uitsprak. Acht maal achtereen sprak Hij over zijne onverzoonlijke vijanden zijn verschrikkelijk «wee» uit. Op den toon van diepen weemoed over hunne verblindheid, met eene heilige, rechtmatige verontwaardiging over hun hardnekkig ongelooft, bedreigt Hij hen met de verschrikkelijkste straffen. Jesus smeekt hen niet langer om zich te bekeeren, Hij vermaant hen niet meer; voor dien zachten invloed der Liefde zijn zij ongevoelig geworden; misschien konden nog bedreigingen, voorspelling van groote en algemeene rampen, zoo niet dadelijk, allicht later, als hunne driften uitgewoed hadden, eenigen indruk op hun verhard gemoed maken. Gelijk Mozes als Wetgever optrad onder de toenmalige Israëlieten en evenals hij weinige dagen vóór zijn sterven hen toesprak; evenzoo deed Jesus, de Wetgever van het Nieuwe Verbond. Smeekend en biddend vermaande Mozes in den beginne zijn volk om aan de Wet van God getrouw te zijn en beloofde hun, in naam van Jehova, de rijkste zegeningen als belooning voor hunne getrouwheid in het onderhouden van Gods geboden; doch bij zijn uitgang, toen hij den weerbarstigen aard van het hem onderhoorige volk bij zoo vele gelegenheden had leeren kennen, hield hij aan de Israëlieten den zegen voor, als zij wilden gehoorzamen, maar ook den vloek, als zij zich aan de hun bekende Wet Gods niet onderwierpen. Zoo ook deed Jesus bij zijne laatste verschijning in den tempel. In den beginne van zijn Leeraarsambt predikte Hij de acht zaligheden en voegde telkenmale eene heerlijke belofte achter elk van die voorschriften van christelijke levenswijsheid; doch nu Hij op het punt staat om zijn leven af te leggen, en nadat Hij van alle zijden tegenkanting

en verzet tegen zijne liefderijkste werkzaamheid heeft onder-
vonden, nadat Hij zoo dikwijls in zijn openbaar leven het
Rijk der Hemelen beloofd had aan allen, die den wil zijns
Vaders deden — nu stelde Hij aan het volk en vooral aan diens
leidsmannen de rampzalige gevolgen voor oogen, welke hunne
verwerping van den Messias en hunne loochening van de door
Hem verkondigde waarheid na zich moesten slepen.

De opdracht door den Vader aan zijn Zoon gegeven, om te
verkondigen wat Hij van den Vader ontvangen had, liep nu
ten einde. Jesus had gedaan en was geweest voor de Joden,
wat Hij kon zijn en kon doen zonder inbreuk te maken op de
onschendbaarheid van hunnen vrijen wil. Hebben zij zich voor
die weldaden ook dankbaar betoond? Helaas, zij verdraaiden
Jesus' woorden, scholden zijne wonderen als duivelskunsten,
lasterden zijne heiligste bedoelingen en zouden, na twee dagen,
de maat van de gruweldaden hunner vaderen vol maken door
hunnen Messias te kruisigen. En niettegenstaande hunne hard-
nekkige boosheid, had Jesus' Liefde zich in de laatste dagen
nog op alle mogelijke wijze ingespannen om hen tot inkeer te
brengen. Hij had Zich getoond in den vollen luister zijner
Messianische waardigheid; Hij had zijne goddelijke Almacht
bewezen door de opwekking van Lazarus uit den dood en door
andere schitterende wonderen; Hij had uitstekende bewijzen
gegeven zoowel van zijne Alwetendheid door zijne voorspel-
lingen als van zijne goddelijke Wijsheid door al hunne listig
gesponnen strikvragen te verijdelen en door Zelf hun vragen
voor te leggen, welke zij niet konden of niet durfden beant-
woorden; Hij had hun de oneindige Liefde van zijn vurig
minnend hart geopenbaard, nu eens door te weenen over hunne
zonden en door te werken en te bidden voor hunne bekeering,

IS, V. 4.

dan weder door hun den ellendigen toestand hunner ziel voor oogen te houden en hen met tijdelijke en eeuwige straffen te bedreigen, als zij zich niet bekeerden. Waarlijk, de Zaligmaker mocht klagend vragen: *Wat heb Ik aan mijnen wijngaard nog meer moeten doen en heb Ik niet gedaan?* Zeker hebben de Oversten des volks in die oogenblikken gebeeft van woëde maar ook gesidderd van angst, hoe verhard zij ook waren van gemoed en onverzettelijk in hun ongeloof. Uit die woorden en uit die daden van Jesus van Nazareth ging een licht uit, dat zij moesten zien, al sloten zij ook met opzet hunne oogen. Zij konden het zich niet ontveinzen, al wilden zij het ook loochenen, dat de ware Messias hun verschenen was, dat de Messias tot hen gesproken had. En dien Messias zouden zij verwerpen en dooden! Hoe vreeselijk zou hunne straf zijn en hier en hierna maals! De drie gelijkenissen, door Jesus hun voorgehouden, gaven het te duidelijk aan, dan dat zij omtrent den diepen zin zijner woorden in 't onzekere konden verkeerden, terwijl bij het aanhooren van die gelijkenissen een reeds vroeger gesproken woord van Jesus hun onheilspellend voor den geest moest komen: *Ik heb u gezegd, dat gij sterven zult in uwe zonden; want indien gij niet geloofst, dat Ik de beloofde Messias ben, zult gij in uwe zonden sterven.*

MAT. XXIV, 1.

En Jesus ging en vertrok uit den tempel naar den Olijfberg om daar aan de Apostelen zijne voorspellingen te doen omtrent de verwoesting van Jerusalem, het einde der wereld en het daaropvolgend algemeen oordeel, ook omtrent zijn lijden en sterven op de Paaschfeesten; tegelijk gaf Hij hun nog eene

liefderijke vermaning tot waakzame voorbereiding voor de komst des Rechters in de parabellen van de talenten en van de tien maagden.

— Met welke zielsaandoeningen onze goddelijke Zaligmaker het Heiligdom van Israël verliet, dat Hij niet meer betreden zou — wij moeten het meer gevoelen dan het trachten te beschrijven. In dien tempel was Hij door zijne heilige Moeder aan den hemelschen Vader opgedragen als Kind van nog geen jaar oud, en door twee godvruchtige Israëlieten, Simeon en Anna, als de beloofde Messias erkend en aanbeden, maar toen ook voorspeld *als tot val en opstanding van velen in Israël gesteld*, LUC. II. 34 *als een teeken, dat weersproken zou worden*. In dien tempel had Hij als Knaap van twaalf jaren drie dagen vertoefd, *zittende in* LUC. II. 46. *het midden der leeraars, hen hoorende en hun vragende, zóódat allen, die Hem hoorden, verbaasd waren over zijn verstand en zijne antwoorden*. Dien tempel had Hij, als wreker van de eer zijns Vaders, tot tweemaal toe door goddelijke Macht gezuiverd van hebzuchtige wisselaars en oneerbiedige kooplieden. Daar had Hij herhaaldelijk gepredikt en vele wonderen verricht; daar was Hij toegejuicht maar ook gelasterd, als de beloofde Messias gehuldigd maar ook als een godslasteraar beschimpt, daarin ook was die uit de wolken donderende stem gehoord, welke ter eere van Jesus sprak: *Ik heb mijnen Naam verheerlijkt door U*, JOES XII, 29. *door uwe zending, door uw leeren en werken, en zal dien wederom verheerlijken door U*, in het volbrengen van het verlossingswerk. De dierbaarste, ook de pijnlijkste herinneringen waren alzoo aan die geheiligde plaats voor Jesus verbonden, en om de zonden van zijn volk had Hij de verwoesting van dat Heiligdom zijns Vaders moeten voorspellen.

En dat huis zou verwoest en geen steen daarvan op den

anderen gelaten worden en daarmede het lot van Jerusalem en van het geheele joodsche volk beslist zijn? Niets bleef aan onzen goddelijken Jesus meer te doen over dan om nog aan ééne be-
lofte, reeds vroeger gegeven, te voldoen en dan — te lijden en te sterven. Hij was de Leeraar van het volk geweest, de Profeet bij uitnemendheid, de Weldoener van allen, de Vriend van de zondaars, de barmhartige Samaritaan — Hij zal Zich zelven tot spijze geven voor onze onsterfelijke zielen en dan aan het Kruis boeten voor de zonden der wereld. —

Hoofdstuk VIII.

De Paasch-maaltijd, eerste aanwijzing des verraders.

Het was Donderdag-morgen, de eerste dag der ongedeesemde brooden. Onze goddelijke Zaligmaker was nog te Bethanië of reeds op weg naar Jerusalem, toen zijne leerlingen Hem vroegen: *waar wilt Gij, dat wij henen gaan en voor U gereedheid* MAR. XIV. 12. *maken, opdat Gij het Pascha, het Paaschlam, kunt eten?* Om hen te doen verstaan, dat Hij aan die plechtige handeling reeds gedacht had, dat Hij door zijne goddelijke Wijsheid alles beschikte en door zijne Voorzienigheid in alles voorzag, *zond Hij Petrus en Joannes uit, zeggende: zie, als gij de stad ingaat,* LUC. XXII. 8. *zal u een mensch ontmoeten, die eene kruik water draagt; volgt hem in het huis, waar hij ingaat; en gij zult tot den heer des huizes zeggen: de Meester zegt: mijn tijd van sterven is nabij: bij u houd Ik het Pascha met mijne leerlingen. Waar* MAT. XXVI. 18 *is de eetzaal, waar Ik het Pascha kan eten met mijne leer-* LUC. XXII. 11. *lingen? En hij zelf zal u eene groote, gespreide van de noodige tafelbanken voorziene bovenzaal wijzen; en maakt daar het gereed. En zijne leerlingen gingen heen en kwamen in*

de stad; en zij bevonden alles, gelijk Hij hun gezegd had, en zij deden, gelijk Jesus hun bevolen had, en bereidden het Pascha.

Die hoogst bevoorrechte, aan wien de buitengewone eer te beurt viel aan Jesus een gedeelte van zijn huis, ter viering van den Paaschmaaltijd, te mogen afstaan, was waarschijnlijk een van Jesus' geheime leerlingen, die uit vrees voor de Joden Hem niet openlijk als den waren Messias durfden erkennen en belijden. Was het Nicodemus of Jozef van Arimathëa of Joannes Marcus — wij weten het niet met zekerheid: eene overlevering geeft den laatstgenoemde aan en voegt er bij, dat zijn huis in de bovenstad of op den berg Sion stond ter plaatse, waar onder David en Salomon de Arke des Heeren veertig jaren bewaard werd. Natuurlijk werd het verzoek van Jesus door den bevoorrechten leerling met blijdschap ingewilligd. Overigens golden de huizen te Jerusalem, in de feestdagen, als een gemeenschappelijk eigendom en mocht een ieder daarin, voor zoo verre de ruimte het toeliet, zijn tijdelijk verblijf kiezen zonder aan den eigenaar voor diens gastvrijheid eene andere schadevergoeding verschuldigd te zijn dan het vel van het paaschlam. Wat wij ook met recht mogen aannemen is dit, dat de vriendelijke gastheer en de twee genoemde Apostelen in hun dienstwerk geholpen werden door de H. Maagd Maria en door de haar vergezellende vrome vrouwen van Galiléa en door een zekeren Martialis, een van de 72 leerlingen.

Treden wij, door prijzenswaardige nieuwsgierigheid aangedreven, de aangerichte feestzaal binnen, dan vinden wij eene lange, van al het benodigde genoegzaam voorziene tafel. Het *Paaschlam*, vooraf uitgezocht, dan in het voorhof van den tempel met behulp der priesters geslacht en daarna gebraden, maakte den hoofdschotel uit. Het was de schoone en treffende vóór-

afbeelding van het Lam Gods, dat na weinige uren voor het heil der wereld zou geslachtofferd worden. Reeds vijftien eeuwen lang hadden de Joden, op Gods bevel, het geslacht en gegeten ter gedachtenis aan de bevrijding uit de Egyptische slavernij; nu zal onze Goddelijke Verlosser het eten met zijne Apostelen ter aanduiding, dat Hij, het voorbeduide maar ook het ware Paaschlam, zal geofferd worden om ons te verlossen uit de slavernij der zonde en des duivels. Naast dat Lam zien wij op een afzonderlijken schotel, *de bittere kruiden*, welke voor de Joden eene herinnering waren aan het bitter lijden, dat hunne voorvaderen onder de wreede Egyptenaren te verduren hadden, en voor ons eene vóórafbeelding zijn van de bittere smarten, welke Jesus lijden zou om den mensch uit de slavernij te verlossen. Ook ongedeesemd *brood* en *wijn* stonden op tafel en waren voor een gedeelte bestemd door Jesus, om veranderd te worden, door het woord zijner almachtige Liefde, in zijn Heilig Lichaam en Bloed tot spijze van 's menschen ziel en tot offerande der Nieuwe Wet. Voegen wij bij het opgenoemde nog de zoogenaamde *Charoset*, een dikke brij uit dadelen, amandelen, noten en andere vruchten samengesteld en met specerijen gekruid, dan hebben wij de voornaamste bestanddeelen opgenoemd, waaruit de Paaschmaaltijd bestond.

Vóórdat Jesus met de tien overige Apostelen de stad Jerusalem binnen trok, had Hij eerst afscheid genomen van zijne vrienden te Bethanië, die zoo dierbaar waren aan zijn Hart, die Hem ook de ondubbeltinnigste bewijzen van hartelijke toegeneenheid en van warme liefde gegeven hadden. Doch Hij kan, Hij mag nu niet langer in het geliefkoosd Bethanië blijven; zijn tijd van sterven is gekomen; zijn vurig verlangen om te

lijden drijft Hem naar Jerusalem. Nog één handdruk, nog één „vaarwel” en „blijf aan Mij getrouw,” nog één zegen, en Jesus spoedde Zich naar de zaal van het *laatste* avondmaal, terwijl zijne vrienden Hem met betraande oogen bleven nastaren, tot dat Hij achter de bergen verdween.

Het was in den namiddag, omtrent het vallen van den avond, dat Jesus met de twaalf Apostelen Zich aan den toebereiden disch nederzette. Waar en wanneer Judas, na zijn verraad gepleegd te hebben, zich weder bij de andere Apostelen had aangesloten, is met geene juistheid te bepalen. Zeker is het, dat de ongelukkige aan den paasch-maaltijd deelnam. Alles was gereed gemaakt door de zorgvuldige toewijding van hen, die zich met de voorbereiding belast hadden. Volgde de Zaligmaker die wijze van het Paasch-lam eten, welke God aan de Joden voorschreef, toen zij voor het eerst het Pascha in Egypte nuttigden, — dan stond Hij en de twaalven als geheel reisvaardig, met den staf in de hand en hun kleed om de lenden opgegorde en met de schoenen aan de voeten, rondom de tafel geschaard; dan doopte Hij een hijsopstruik in het bloed des lams om daarmede den bovendrempel en de beide posten der deur te besprenkelen, en aten allen van het vleesch des lams met brood en bittere kruiden, maar alles in der haast, alsof zij terstond eene verre reis moesten ondernemen. Zóó had God het aan de Israëlieten geboden ter voortdurende gedachtenis aan hunne verlossing uit de dienstbaarheid van Pharaó en aan hun uittocht uit het land der slavernij naar het land der belofte, dat van melk en honig overvloeide. Zelfs, al volgde onze Verlosser dat aloude gebruik niet — de Evangelisten vermelden alleen het feit, dat Jesus te Jerusalem paasch-maaltijd hield, maar niet de wijze waarop — de hooge beteekenis bleef

toch behouden. Het vieren alleen daarvan door den Stichter van het nieuwe Verbond in den nacht vóór zijn lijden, terwijl Hij nà weinige oogenblikken een nieuw Offer zal instellen, dat door Hem zelf het eerst en daarna van den opgang der zon tot aan haren ondergang en alle eeuwen door aan God zal opgedragen worden, dat reeds is vol beteekenis. Het zegt ons, dat elke vóór-afbeelding in werkelijkheid zal overgaan, dat Jesus door de oneindige verdiensten van zijn Bloed ons uit de dienstbaarheid der zonden zal overbrengen naar de vrijheid van de kinderen Gods, dat alsdan den Heere eene reine en onbesmette offerande zal geofferd worden, dat Hij ook een nieuw Paaschlam, zijn eigen Lichaam en Bloed, aan zijn volk tot spijs op hun weg naar den beloofden Hemel schenken zou.

Uit de aangegevene verhoudingen, welke tusschen den paaschmaaltijd der oude Wet bestonden, en dien, welken Jesus met de zijnen vieren wilde, kunnen wij al reeds besluiten, hoe vurig de Zaligmaker *verlangd heeft dat Paaschlam met zijne discipelen te eten*, vooral omdat Hij dit laatste feestmaal des Ouden Verbonds zoude heiligen door de instelling van het Allerheiligste Sacrament van zijn goddelijk Lichaam en Bloed en door de instelling van het heilig Offer der Nieuwe Wet. Zóó immers zou *Hij, die de zijnen, welke in de wereld waren, heeft lief gehad, ten uiterste*, met de volmaakste Liefde en tot aan het einde der tijden, *liefhebben*. LUC. XXII, 15. JOAX. XIII, 1

— Door zijn brandend verlangen te uiten, om aan zijne beminde Bruid, de Kerk, die hemel-spijs als het onwaardebaar geschenk zijner oneindige Liefde voor altijd na te laten, wilde Jesus ons leeren, dat wij nimmer vurig genoeg naar dat kostbaar onderpand van de toekomstige glorie kunnen verlangen, dat wij bidden moeten om in liefde tot dat gedenkteeken van

Jesus' lijden toe te nemen, om altijd met een van liefde vlam-mend hart deel te nemen aan den maaltijd, waarin Hij zelf genuttigd wordt.

Mocht Hij in elke ziel eene even bereidvaardige en liefdevolle opname vinden als in dat huis van zijnen leerling! Hij wenscht zoo vurig voor een ieder het Brood des levens te breken en den Kelk des heils te plengen; in elks hart zou Hij zoo gaarne het Paasch-feest vieren. Maar helaas! velen wijzen Hem af en gunnen Hem geen aandeel in hunne liede en sluiten voor Hem den toegang tot hunne harten, even als de Bethlemieten hunne deuren sloten bij zijne komst in de wereld. Is het niet de plicht van alle ware Katholieken, die toch zijne gave kennen, door verzuchtingen en gebeden het oogenblik te verhaasten, dat allen, voor wie Jesus zijn leven gaf, weldra aan zijnen bruilofts-maaltijd deelnemen, waar Hij zelf de spijze ten eeuwigen leven is? —

Die maaltijd was ook het afscheidsmaal, dat Jesus vóór zijn sterven aan zijne beminde leerlingen aanbod. Straks zou Hij van hen scheiden, zij zouden verstrooid worden, als de Herder was geslagen; zelfs zij zouden — wat hun nu onge-loofelijk toescheen — op schandelijke wijze de vlucht nemen, als hun Meester gevangen was genomen. Jesus wilde dan nog eens zijne getrouwen om Zich vergaderen, opdat Hij zijne laatste troostwoorden hun kon voorhouden, zijne dringendste vermaningen inprenten, vooral de grootste bewijzen zijner onein-dige Liefde geven. Toen zij dan aan de tafel aanlagen, zeide

LUC. XXII, 16. Hij hun. *Ik zal het Pascha niet meer eten, tot dat het vervuld worde in het Rijk Gods.* Vóór dat Hij ging lijden, wilde Hij nog voor de laatste maal dien maaltijd met zijne Aposte-

len vieren; maar dan niet meer. Eerst, als Hij in het Rijk zijns Vaders wederom was teruggekeerd, en als zij Hem tot aan den dood toe getrouw waren gebleven, zou Hij hen tot Zich opnemen en hun de eereplaats aanwijzen, welke zij zich door hunne verdiensten hadden verworven. En dan zou het feest, eeuwig feest zijn, waarbij geen traan gestort en geen zucht geslaakt werd, waarbij geen leed noch kommer zijn kon; waar alles nieuw, waar hunne vreugde volmaakt zou zijn en hun door niemand kon ontnomen worden. Toch wilde de Zaligmaker met die aanduiding Zich niet tevreden stellen. Vreezende door zijne Apostelen nog niet genoegzaam begrepen te zijn, neemt Hij van de vier bekers, welke op de tafel stonden, een met wijn en een weinig water gevuld, geeft dien aan zijne leerlingen en zegt hun: *neemt en deelt dien onder u: want Ik zeg u, dat Ik van* LUC. XXII, 18.
het gewas des wijnstoks niet meer drinken zal, tot dat MAT. XXVI, 29
het Rijk Gods zal gekomen zijn; niet meer tot op dien dag, waarop Ik haar (de vrucht des wijnstoks) *met u nieuw zal drinken in het Rijk mijns Vaders,* „waar gij dan „met alie zaligen uwe volmaakte bevrijding van zonde en dood „vieren zult, met Mij voor eeuwig in de hemelsche vreugde „vereenigd zult wezen.” Maar niet aan allen is dat genot, die eeuwige zaligheid beschoren. Stipte vervulling van voorgeschrevene verplichtingen, standvastige getrouwheid aan Jesus' leer, onwankelbare volharding in het volbrengen zijner geboden — het zijn de onveranderlijke voorwaarden om eene plaats in Jesus' onvergankelijk Hemelrijk te veroveren. Duidelijk geeft Hij ons dit te verstaan, als Hij zijne Apostelen prijst met de volgende woorden: *gij zijt Mij bijgebleven in mijne beproevingen,* „te midden der vervolgingen, welke Ik van de Joden heb „moeten verduren; gij zijt mijne vrienden en getrouwe volge- LUC. XXII, 28.

„lingen geweest in mijn arbeid en in mijne vernederingen. *Ik „beschik u dan ook en beloot u, gelijk mijn Vader het Rijk „Mij beschikt heeft, dat gij in mijn Rijk eet en drinkt aan „mijne tafel en op tronen zit, oordelende de twaalf stammen „Israëls;*” dat is: de hoogste gelukzaligheid geniet in heerlijkheid en glorie.

— Aldus troost en bemoedigt de liefderijke Jesus zijne Apostelen vóór zijn heengaan; doch wie onzer leest in die loftuiting en in die belofte ook niet te gelijk de onvoorwaardelijke eischen, welke vervuld moeten worden om aan dat geluk des Hemels te kunnen deelachtig worden? Hier vooral is dat prijzen voor hen eene aanmaning ter volharding, voor ons eene aansporing om hun voorbeeld te volgen. —

Pijnlijk werd het minnend Hart des Zaligmakers onder de vreugde van dien maaltijd aangedaan. *Hij ontroerde in zijn ge-*
JOAN. XIII. 21. *moed* — zegt de Evangelist. De ongelukkige Judas is daarvan oorzaak. Wij weten reeds, dat hij met de Opperpriesters afspraak gemaakt heeft om hun Jesus over te leveren, en dat zij hem dertig zilverlingen beloofden als bloedprijs voor zijn vuig verraad. En nu zit hij daar met Jesus aan denzelfden disch, in de onmiddelijke nabijheid en als een van de bijzondere vrienden van Hem, dien hij verkocht heeft. Zijne houding en drie-ste vrijmoedigheid verbergen hem voor het argeloos oog van de overige Apostelen. Dacht hij misschien, dat het aan Jesus ook onbekend was, hoe hij met diens bitterste vijanden in overleg was getreden en nu slechts eene geschikte gelegenheid zocht om zijnen Meester over te leveren? De onbeschaamde blik, welken hij rondom zich heen slaat, de stuitende vrijpostigheid, welke

hij zich veroorlooft, zelfs zijne tegenwoordigheid reeds alleen wettigt het vermoeden, dat hij het geloof aan Jesus' Alwetendheid verloren heeft. Maar van den anderen kant: herinnerde hij zich niet die voorspelling van den Psalmist, waardoor hij als met den vinger aangewezen werd: *had Ps. LIV, 15. mijn vijand mij gehoond, ik zou het verdragen; en had mijn hater zich tegen mij verheven, ik zou mij voor hem verbergen. Maar gij, o, mensch! gezind gelijk ik, vroeger ééne ziel met mij, mijn leidsman en mijn vertrouweling, gij die aangenaam met mij samen spijsdet, met wien ik in dezelfde gemoedsgesteldheid het huis van God bezocht!* Las Judas het ook niet in den stil verwijtenden blik van Jesus, dat Architofel, het afschuwelijk beeld van verraad jegens zijn vorst, die eerst vriend en raadsman, later samenzweerder tegen zijn Koning David werd, minder schuldig was dan hij zelf, die den Godmensch verkocht had aan diens vijanden voor een verachtelijk geldstuk?

Jesus wist alles, Hij die de geheimen van 'smenschen hart doorschouwt. Om aan den gevallen Judas te doen gevoelen, dat Hij al zijne geheime plannen kende, en dat Hij met volle vrijheid den dood zou ondergaan, vooral om aan den verrader den weg tot berouw te openen en aan de andere Apostelen eene aanleiding tot ergernis te ontnemen, als zij later van Judas' verraad kennis droegen, daarom sprak Hij, bij den maaltijd onder andere woorden ook deze: *voorwaar, voorwaar zeg ik u: één MARC. XIV. 18. uwer, die met Mij eet, zal Mij verraden.* Aldus wilde Jesus den verrader nog waarschuwen; en mocht Hij den verharderen booswicht ook niet dadelijk tot inkeer brengen, de Liefde dreef Hem er toe om alles, wat Hij kon, in 't werk te stellen, of Hij soms nog den rampzaligen van den rand des afgronds kon terug-

roepen. Wat er op dat oogenblik wel in het hart van den verrader moet omgegaan zijn? Hij zal al de scherpte van dat woord zeker diep gevoeld hebben, maar tot inkeer bracht het hem niet. Zelfs schijnt het hem, zoo als later blijken zal, nog meer verbitterd te hebben, en wij kunnen ons voorstellen, welk een nijdig blik hij op Jesus zal hebben geworpen.

Voor de andere elf was het eene pijnlijke aankondiging, wat Jesus zoo even gezegd had. Zij werden geheel ter neergeslagen en zeer bedroefd. Het kon ook niet anders. Zij allen immers beminden den Zaligmaker en zouden gaarne hun leven voor Hem geven. En toch één van hen, één van de twaalfen zou een verrader worden! Zulk een pijnlijken slag konden zij niet verdragen. Wij zien daar bij den Zaligmaker aangezeten een Petrus, die Jesus als den Zoon Gods beleden had, een Joannes, dien de Heer lief had, een Thomas, die met Jesus naar Jerusalem had willen gaan om met Hem te sterven, de overigen die ook, volgens Jesus' eigene getuigenis, Hem in de beproevingen getrouw waren gebleven — en toch: één van hen zou den beminden Meester aan diens vijanden overleveren! O, wij begrijpen, wij zelven gevoelen, hoe bedroevend die voorspelling des Zaligmakers voor hen zijn moest. Zij werden wel gedwongen hun eigen geweten met gestrengheid te onderzoeken. Hun hart klaagt hen niet aan — en niettemin, zij beven voor de mogelijkheid van eene misdaad, waarvan zij gruwen; hun geweten is zuiver, maar Jesus heeft gesproken en Hem, den Alwetende, moeten zij eerder gelooven dan de duidelijkste stem van een schuldeloos gemoed. Verschrikt en ontsteld staren zij elkander aan, of zij soms in de bange trekken van deze of gene de misdaad lezen, waarvan Jesus sprak. Allen zijn bedroefd, maar één alleen blijft onverschillig en koud, — Judas,

de éénige schuldige; hij die weenend en vergiffenis smeekend zich aan Jesus' voeten moest nederwerpen, hij alleen blijft ongevoelig, en geen traan van berouw welt op in zijne oogen.

— De ware deugd mistrouwt altijd zich zelve en vreest voor de mogelijkheid van eene ongetrouwheid, waaraan zij vreemd is. Zij is altijd geneigd om met den h. Paulus te zeggen: *ik ben mij* x Cor. IV, 4, *niets bewust, maar daardoor nog niet gerechtvaardigd* voor het aziend oog van God. De zonde is haar een gruwel, toch beeft zij voor hare eigene zwakheid. Doch waarom waren de Apostelen zoo bedroefd, terwijl zij zich schuldeloos kenden? Zij bedachten zonder twijfel, dat geen mensch zóó vast staat in het goede, dat hij niet vallen kan; de enkele gedachte aan de mogelijkheid van die misdaad verbijsterde hunnen geest; gaarne hadden zij uit den mond des Alwetenden gehoord: „gij zijt het niet.” Dit is de christelijke wijze van handelen der rechtvaardigen tegenover de misdaad. Zij schrikken er voor terug, als zij er van hooren gewagen; maar in plaats van ze algemeen bekend te maken en den eene of den andere als den schuldige te verdenken, onderzoeken zij liever hun eigen geweten; zij denken aan hunne eigene zwakheid, aan de mogelijkheid van een diepen val en nemen hunne toevlucht tot Hem, die alles weet en voor alle kwaad behoeden kan. En al geeft God geen veiligheidsbrief tegen de zonde en geene verzekering van hunne onschuld, zij vertrouwen op zijne hulp en worden door zijne genade tegen verloochening van zijne liefde versterkt. Aldus zijn hier de bedroefde Apostelen ons een treffend voorbeeld van liefde voor Jesus, van een sterk geloof aan zijne woorden, ook van diepe nederigheid en van geringachting van zich zelve. —

Die pijnlijke onzekerheid was echter te martelend voor hun gevoel, dan dat zij die *nog langer* konden verdragen; en tot

wien zouden zij beter om oplossing van hun bangen twijfel
 MAT.XXVI,22 zich wenden dan tot Hem, die alles wist? *Zeer bedroefd geworden, begon een iegelijk*, de eene voor en de andere na, aan Jesus te zeggen: *ben ik het Heer?* Zij drongen alzoo bij den Zaligmaker er op aan, dat Hij den verrader zou aanduiden en hen, die aan zulk eene gruwelijke misdaad onschuldig waren, door eene ondubbelzinnige verklaring van allen angst en van alle kwaad vermoeden bevrijden. Jesus, die zeker diep medelijden met hunne droefheid had en, van den anderen kant, ook dankbaar was voor de bewijzen hunner liefde, gaf hun eene eenigszins duidelijker maar nog geene volkomene aanwijzing. Zij zelve konden immers in hun eigen geweten, vooral in de vriendelijke blikken van hunnen Meester de onschuld huns hartens lezen; maar Judas wilde Hij nog niet als den verrader noemen, om hem den weg tot een rouwmoedig terugkeeren niet af te sluiten en hem niet tot wanhoop te brengen, als hij zich beladen voelde met den last van zijn geopenbaard verraad en met den afschuw van zijne gewezen mede-Apostelen. Daarom
 MAT.XXVI,23 antwoordde Jesus: *die met Mij de hand in den schotel doopt, die zal Mij overleveren.* Dit antwoord des Zaligmakers wordt ons verstaanbaar, als wij bedenken, dat er dertien aan tafel lagen en meer dan een schotelje van de amandel-brij of *charoset* op tafel stond, waarin het ongedeesemd brood en de bittere kruiden gedoopt werden. Door nu te zeggen, dat de verrader met Hem in denzelfden schotel doopte, gaf de Zaligmaker wel te kennen, dat deze niet ver van Hem afzat, maar noemde den persoon zelve nog niet. Jesus wilde den verrader nog sparen en zelf het voorschrift vervullen — ook ons ten
 MAT.XVIII,15 voorbeeld — wat Hij vroeger gegeven had: *als uw broeder tegen u gezondigd mocht hebben, ga heen en berispij hem tusschen*

u en hem alleen; indien hij naar u luistert, zult gij wven broeder gewonnen hebben. Doch zoo hij naar u niet luistert, neem met u nog één of twee, opdat door den mond van twee of drie getuigen alle zaak bevestigd worde. Maar Judas wilde niet luisteren en, ofschoon van eigen schuld bewust en ook overtuigd, dat hij als de verrader aan de Alwetendheid van den God-mensch bekend was, verhardde hij zijn gemoed. Ten einde nog eene poging te doen om den rampzalige te vermurven, kon het niet door de bekoorlijkheid zijner Liefde dan ten minste door de bedreiging met straffen, ook om den gevallen Apostel te doen begrijpen, dat Hij lijden en sterven zou niet uit dwang, maar omdat Hij zelf het wilde en wenschte, liet Jesus vervolgens deze vreeselijke bedreiging hooren: „*de Zoon des menschen* MAT. XXV. 24. „*gaat wel henen, uit het leven in den dood, gelijk er van Hem geschreven staat; maar toch, wee dien mensch, door wien de Zoon des menschen zal overgeleverd worden; en zóó* „*verschrikkelijk zal de straf zijn, welke hem wacht, dat het hem beter ware, indien hij niet geboren ware, die mensch.*” Doch ook die waarschuwing, dit blijk van Jesus' Alwetendheid en van zijne zich nimmer verloochenende Liefde, maken geen indruk op het versteend gemoed van Judas. Hij hoort de verschrikkelijke voorspelling van zijne eeuwige verwerping, van een lot vreeselijker dan nooit geboren te zijn, en 't is als of er voor hem geene eeuwigheid bestaat.

— Wat moet het aan het liefdevol Hart van den Zaligmaker niet onnoemelijk veel gekost hebben om dat woord uit te spreken, en helaas! zijn woord van medelijden en van bedreiging valt op een steenachtigen grond en brengt geene enkele vrucht voort: Judas blijft hardnekkig in zijne boosheid volharden; hij stoot elke hem aangeboden genade van zich af en snelt zijnen

ondergang te gemoet. Want, al lag het in het raadsbesluit van God, dat Jesus sterven zou als zoenoffer voor de zonden der wereld, al hadden de Profeten het ook voorspeld, dat Hij het Slachtoffer ter verlossing van den gevallen mensch worden zou — Judas is en blijft de vrijwillige en daarom de vloekwaardige verrader van zijnen goddelijken Meester.

— Jesus openbaarde nu gedeeltelijk, eenige minuten later nog duidelijker het verraad van één zijner leerlingen, alvorens het

JOAN. XIII, 18. geschiedde, opdat de anderen — aldus leert ons de h. Joannes — als het geschied was, zouden gelooven, dat Hij de Messias was. En waarlijk, welk krachtiger bewijs kon de Zaligmaker geven van de goddelijke Volmaaktheden, welke den beloofden Verlosser aan de wereld moesten kenbaar maken? Wij bewonderen in dit droevig tafereel van Jesus' laatste avondmaal het bewijs van zijne goddelijke *Atwetendheid*, welke het geheim gehouden verraad van zijnen leerling kent — van zijne oneindige *Liefde*, welke den dood des zondaars niet wil, maar dat hij zich bekeere en leve — van zijne ontfermende *Barmhartigheid*, welke het brandend lemmet niet uitdooft en het geknakte riet niet breekt — van zijne voorkomende *Goedheid*, welke het verloren schaap opzoekt en naar den wijden schaapstal wil terug brengen — van zijne bereidwillige *Offervaardigheid*, welke gehoorzaam aan den wil des Vaders zijn zal tot aan den dood des Kruises, al moest Hij ook dien lijden na het verraad van één zijner leerlingen — van zijne Messianische *Waardigheid*, dewijl in Hem alleen al de profetiën vervuld worden. Voor Judas in het bijzonder werd die openbaring van zijn verraad met eene heilige en genadevolle bedoeling gegeven. Jesus stond op het punt om het H. Sacrament zijner Liefde in te stellen, en alles was er Hem aan gelegen, dat het door geen onwaardige genut-

tigd werd. En Judas, die reeds minstens zes dagen van zijne plannen tot verraad zwanger ging, was zulk een ongelukkige. Daarom moest hij — deze was Jesus' bedoeling — door de zekerheid, dat zijn atschuwelijk verraad bekend was, verpletterd worden, opdat hij of wèl zich uit het gezelschap van de heilige Apostelen zou verwijderen om zich aan geene tweede heiligschennis plichtig te maken, of wèl, door het bewijs van Jesus' Alwetendheid getroffen en door zijne Liefde gewonnen en door zijne genade geholpen, het verschrikkelijke van zijne misdaad zou inzien en van Jesus vergiffenis zou vragen, om als berouwvol bekeerling aan de heilige geheimen deel te nemen. Helaas! elke goede bedoeling van Jesus werd door de hardnekkige boosheid van den verrader verijdeld.

Hoofdstuk IX.

De Voetwassing

Van het treurig tafereel, hetwelk de boosaardigheid van Judas ons te overwegen voorstelde, mogen wij voor eene wijle onze blikken afwenden, om ze te vestigen op een voorbeeld van de diepste vernedering, hetwelk Jesus zelf ons voorhoudt. De h. Joannes leidt het verhaal van die aandoenlijke plechtigheid in met deze verhevene woorden, waarin hij ons aan de Almacht en Godheid en Liefde herinnert van Hem, die Zich tot het nederig dienstwerk van een verachten slaaf verootmoedigde,

JOAN. XIII, 3. *Jesus*, de Koning der koningen en de Heer der heeren. Zich bewust van zijne oneindige Waardigheid, wetende, *dat de Vader Hem alles in handen heeft gegeven*, alles aan zijne Macht heeft onderworpen, *en dat Hij van God is uitgegaan*, God van God is en in de volheid des tijds de menschelijke natuur heeft aangenomen, *en tot God henen gaat* door zijne Hemel vaart, *staat op van tafel*, terwijl zijne leerlingen nog blijven aanliggen. Reeds vele, groote bewijzen van zijne Liefde had Jesus aan zijne Apostelen gegeven. Een nog schitterender blijk wilde Hij nu, op het einde van zijn sterfelijk leven, hun daarvan voorhouden, maar tevens aan hen en ook aan allen, die in

Hem zouden gelooven, een geheel nieuw en ongehoord voorbeeld van nederige dienstvaardigheid ter navolging voorstellen. Daarom ook verzuimde de Evangelist niet om, vóórdat hij over die ongehoorde nederigheid van den God-mensch ging spreken, eerst van diens Godheid en oneindige Majesteit te gewagen en op die wijze ons allen de dringende vermaning voor te houden: „al meent gij iets te zijn, vernedert u bij elke „gelegenheid en verheft u nimmer over hetgeen gij van God „ontvangen hebt. Als Jesus, die de Zoon Gods en in alles aan „den Vader gelijk was, Zich zoo diep aan de voeten van een „mensch vernederde; wat moet dan niet de ellendige mensch „doen, die niets dan stof en asch is?” Maar is het voorbeeld van den goddelijken Jesus zoo onovertrefbaar schoon en zoo hartroerend, dan ook kunnen wij geene te groote aandacht aan de beschouwing daarvan wijden.

Jesus stond op van den paaschmaaltijd en gaf aan zijne Apostelen een wenk om zich zóó en in die orde te plaatsen, dat Hij zijn voornemen gemakkelijk kon ten uitvoer brengen. Een ander schrijver meent, dat Hij Zich naar een ander, lager gedeelte van datzelfde vertrek begaf. Hoe dat ook moge geweest zijn, ofschoon de Apostelen in het minst niet begrepen, waartoe het gegeven bevel van Jesus dienen moest, gehoorzaamden zij bereidwillig, in stilte afwachtede, wat hun Meester voorhad. Wie schetst echter hunne verbazing, toen zij zagen, dat Jesus Zich van zijn oppergewaad ontdeed, een linnen doek nam en Zich daarmede omgordde, naar de gewoonte der slaven, als zij hunne meesters dienden. Hunne verbazing steeg nog, toen hun goddelijke Meester water in een bekken goot en alzo duidelijk blijk gaf, dat al die voorbereidingen dienden om hunne voeten te wasschen. Eigenlijk mogen wij ons over dat nederig dienst-

betoon van den Godmensch niet verwonderen, van Hem die Zich verwaardigd heeft nog veel grootere dingen te doen. „Hij legt — merkt de h. Augustinus hierbij aan — „zijne k'eederen af, „die, in Gods gedaante zijnde, het geenen roof achtte aan God „gelijk te zijn, maar Zich zelven ontledigde; Hij omgordde Zich „met een linnen doek, die de gedaante van een slaaf aannam; „Hij goot water in een bekken om de voeten zijner leerlingen „te wasschen, die al zijn Bloed zou vergieten om den mensch „van zijne zonden te reinigen; Hij knielde neder voor zijne „Apostelen, die gehoorzaam is gebleven tot aan den dood des „Kruises.”

Zóó ligt dan de God van Majesteit, op den grond neergeknield, in de nederigste houding, aan de voeten van arme, door eene hoogmoedige wereld verachte visschers. Hij kruipt over den vloer der zaal van den eenen Apostel naar den andere; zijne goddelijke handen, waarmede Hij het heelal draagt, zullen de met stof overdekte voeten reinigen van hen, die voor zijne oneindige Grootheid in het stof zich moeten buigen! O, wij begrijpen, dat Petrus voor dat bewijs van de diepste zelfverloochening terugschrikte en dat ook, ware hij de eerste niet geweest aan wien Jesus zijn dienstwerk verrichtte, alle anderen — de verstokte Judas alleen uitgezonderd — met ontzetting daarvoor zouden teruggedeinsd hebben.

Met Petrus, aan wien Hij bij elke gelegenheid, als aan het Hoofd der Apostelen, den voorrang gaf, wilde de Zaligmaker zijn nederigen liefdedienst beginnen. Maar die gedachte: „Jesus „Christus, de Zoon van den levenden God, zal mij de voeten „wasschen,” was voor den Apostel onuitstaanbaar. Met het levendig geloof dat hem bezielde, maar ook met die ondoordachte voortvarendheid, welke hem eigen was, vroeg hij:

„Heere! wast Gij, Zoon van God, mijn Schepper en mijn JOAN XIII, 6.
„Heer, mij, die een zondig mensch, uw schepsel en uw dienst-
„knecht ben, *de voeten*, het minst edele deel des lichaams, en
„dat met die almachtige handen, waarmede Gij de oogen van
„blinden geopend, melaatschen gezuiverd, dooden ten leven hebt
„opgewekt? — „Gij, God van God!” — deze woorden legt de
eerbiedwaardige Beda aan Petrus in den mond — „Gij, Koning
„der Engelen, de vlekkelooze spiegel van Gods Majesteit, Wien
„de hemelsche Machten aanbidden, Gij zoudt mij de voeten
„wasschen, die niets meer ben dan een aardworm; Gij knielt
„voor mij neder, Gij, voor Wien elke knie zich buigt van hen,
„die in den Hemel, op de aarde en onder de aarde zijn!”

Waarlijk die vragen, getuigende van een diep gevoel van eigene onwaardigheid maar ook van een huiverend ontzag voor Jesus' oneindige Grootheid, verbazen ons niet. Wie onzer zou niet eveneens gesproken hebben? „Wie kan” — vraagt de h. Augustinus — „aan zulk een liefdedienst door Jesus be-
„wezen denken, wie er van spreken; kan eene tong die gedachte
„uitspreken, tegen welke onze geest zich verzet?”

De Zaligmaker liet Zich door dat verzet niet van zijn liefderijk voornemen afbrengen. Petrus bood tegenstand aan Jesus' bedoelingen uit een waar gevoel van eerbied en nederigheid maar tevens uit onwetendheid van de redenen, welke den Zaligmaker tot eene zoo ongewone daad bewogen. Niet alleen een voorbeeld van nederige en liefdevolle dienstvaardigheid wilde Jesus geven, maar ook door die plechtige handeling aantoonen, dat de inwendige reinheid der ziel eene noodzakelijke voorwaarde is om op heilige wijze zijn goddelijk Lichaam en Bloed te ontvangen, hetwelk Hij hun straks te nuttigen geven zou, en tevens aanduiden, dat zij die reinheid der ziel niet

konden verwerven dan wanneer zij als gewasschen waren in zijn goddelijk Bloed, gezuiverd door de oneindige verdiensten van zijn lijden. Dit alles deed Jesus duidelijk uitkomen, en nam uit den tegenstand van Petrus aanleiding om al die heilzame lessen aan de twaalf Apostelen en aan al zijne geloovigen van alle tijden in te prenten. Hij zeide dan: *wat Ik doe, weet gij thans nog niet, maar gij zult het daarna weten*; „Ik heb „meerdere redenen om dien dienst aan u te bewijzen, en zoo „gij die kendet, zoudt gij Mij in het verrichten daarvan niet „hinderen; maar omdat zij u onbekend zijn, daarom verzet gij u; „laat Mij echter u de voeten wasschen volgens mijn verlangen, „straks zal Ik de redenen van mijne ongewone handelwijze „ontvouwen.” Ook op deze terechtwijzing sloeg Petrus geen acht; in die voetwassching niets anders ziende dan eene bloot uitwendige daad, waarvan de hoogere en geheimnisvolle betekenis hem nog verborgen bleef, gaat hij in zijn blinden ijver voort met te weigeren en durft, altijd die handeling des Zaligmakers als iets tegenstrijdigs met diens goddelijke Waardigheid beschouwende, Hem nog toevoegen: *Gij zult mij in eeuwigheid de voeten niet wasschen*. Hij kon het zich nog niet anders voorstellen, of Jesus wilde slechts een voorbeeld van ootmoed geven en wel door een allernederigsten dienst te bewijzen aan hem, die niets meer was dan een zondig mensch. Waarlijk; wij moeten nog eerbied hebben voor die ootmoedigheid van den vurigen Apostel, en wij zouden hem nog willen prijzen. Maar de liefde en de hoogachting voor zijn goddelijken Meester hadden ten laatste toch moeten wijken voor het zoo sterk uitgedrukt verlangen van Jesus. Daarom is zijn volhardend verzet niet geheel te verontschuldigen en moeten wij zijn antwoord op Jesus' herhaald verzoek als minder prijzenswaardig atkeuren.

Met allen ernst richtte dan ook Jesus zijn berispelend woord tot den weerspannigen Apostel: *indien Ik u niet wassche, zult gij geen deel met Mij hebben*, „indien gij halsstarrig blijft weigeren „en Ik u alzoo de voeten niet kan wasschen, zoo als het mijn „voornemen en mijn wil is, zult gij ter oorzake van deze uwe „ongehoorzaamheid geene gemeenschap met Mij hebben, niet „meer met Mij in vriendschap leven en in doodzonde vervallen „zijn.” Door die huiveringwekkende woorden, door die vreeselijke bedreiging maakte de Zaligmaker een einde aan Petrus' verzet. Dat zijne weigering eene groote zonde kon worden, daaraan had hij in zijne voorbarigheid niet gedacht, dat wilde hij ook niet. Diep ontzag voor Jesus, een nederig gevoelen van zich zelve alleen hadden hem doen terugschrikken, maar ongehoorzaam wilde hij niet zijn. Bevreesd geworden door de onheilspellende woorden van Jesus, getroffen door het allergrootste ongeluk, dat hem anders wacht, onderwerpt hij zich niet slechts terstond, maar biedt nu zelfs meer ter wassing aan, dan zijn Meester gevraagd heeft: *Heere!* — zegt hij — *wasch niet alleen mijne voeten, maar wasch ook*, als het zoo gesteld is en als Gij zulks wilt, *mijne handen en mijn hoofd.* — „Neen” — hernam de Zaligmaker — „dat is niet noodig om „mijn doel te bereiken: *wie zich heeft gebaad, heeft niet van „noode dan zich de voeten te wasschen, hij is geheel rein*; zijn „geheel lichaam is gewasschen; alleen de voeten, die bij het „uitgaan uit het bad den grond geraakt hebben en daardoor „bezoedeld of met stof bestoven zijn, moeten dan nog gereinigd „worden.” Toen kon de Zaligmaker aan Petrus de voeten wasschen en nà hem ook aan de andere Apostelen die, ware Hij met hen begonnen, zeker even als hun Hoofd zich tegen Jesus' verlangen hadden verzet, maar nu, door Petrus'

voorbeeld geleerd, zich gewillig aan Jesus' wensch onderwierpen.

— Met de woorden: *gij zijt rein*, wees onze goddelijke Zaligmaker op den dieperen zin, welke aan die lichamelijke wassching ten gronde lag. De Apostelen waren rein van doodzonden, maar niet van kleine fouten en gebreken, welke de rijkste uitstorting der genade zouden beletten, wanneer zij na eenige oogenblikken het goddelijk Lichaam en Bloed van Jesus ontvingen. De gevoelens van nederigheid en van liefde, welke door Jesus' welsprekend voorbeeld in hen moesten opgewekt worden, werkten er toe mede om hen tot die volmaaktere reinheid des harten op te voeren. Zóó leeren ons de Kerkvaders. De *h. Ambrosius* meent, dat Jesus door de voetwassching de overblijfselen der erfzonde en de neigingen der begeerlijkheid wegnam, dat Hij hen daardoor ook versterkte om aan alle verkeerde driften weerstand te bieden. De *h. Augustinus* verstaat onder de voeten, waarmede wij de aarde aanraken, al die verkeerde hebbelijkheden, die dagelijksche fouten en misslagen, welke ons, evenals het stof aan de voeten, zoo licht aankleven maar afgewassen worden door zelfverloochening en echte liefde tot God en den naaste. De *h. Bernardus* ziet in die voetwassching eene afbeelding van het berouw en de boetvaardigheid, welke onze ziel, zooveel mogelijk, van elke smet moeten reinigen, vóórdat wij de H. Communie ontvangen. „Wie gewassen is” — zoo zegt die Kerkleeraar — „heeft niet van noode dan zich de voeten te wassen; en „gewassen is hij, die geene groote zonde heeft, wiens hoofd, „dat is: zijne meening, en wiens handen, dat is: zijne werken „en zijn omgang, zuiver zijn. Maar de voeten stellen de neigingen der ziel voor, en wij kunnen, zoolang wij in deze

„wereld wandelen, niet altijd rein zijn zonder dat nu en dan, „meer dan geoorloofd is en voor eene wijle, de ziel toegeeft „aan ijdelheid, zinnelijkheid of nieuwsgierigheid. *Want in vele* JAC. III, 2. „*dingen struikelen wij allen.* Niemand echter verachte die, „want het is onmogelijk daarmede den Hemel in te gaan of „daarvan gereinigd te worden tenzij door Christus, en zoolang „wij er niet van gezuiverd zijn, kunnen wij geen deel met Hem „hebben; maar niemand mag om die kleine fouten zich tot „mismoedigheid laten verleiden, want Jesus wil ze ons gaarne „vergeven, als Hij ziet, dat wij bezorgd zijn om ze te ver- „beteren.” Aldus wist de vindingrijke Liefde van Jesus elk middel te baat te nemen om voor het geestelijk heil der Zijnen werkzaam te zijn; aldus leert Hij ook ons om alle zorg aan onzen geestelijken vooruitgang te besteden. —

Wij hebben het nederig dienstwerk overwogen, dat de God- mensch aan zijne Apostelen bewees; maar de redenen, welke Hem tot die diepe zelfverloochening brachten, moet Jesus zelf ons openbaren. *Gij zult het daarna weten* — had Hij aan JOAN. XIII, 7. Petrus gezegd. Die belofte zal Hij nu vervullen. *Toen Hij dan, na aan de Apostelen de voeten gewasschen te hebben, zijne kleederen genomen had en weder aan tafel zat, zeide Hij tot hen: Weet gij, wat Ik gedaan heb, wat die voetwassing beteekent en wat Ik daarmede bedoelde?* De Apostelen waren nog geheel onkundig van de liefderijke bedoelingen, waardoor de Zaligmaker tot zulk eene geheel ongewone handeling bewogen was; niet minder zullen zij met een licht verklaarbaar ongeduld, en de vurige Petrus boven allen, Jesus' uitlegging verbeid hebben. De Zaligmaker vervolgde dan: *gij noemt Mij Meester en Heer; en gij zegt wel, want Ik ben het* — „uw

„*Meester*, omdat Ik u de waarheid leer; uw *Heer*, omdat Ik „mijne Almacht toon door wonderen.” *Indien dan Ik*, die door mijne goddelijke waardigheid oneindig ver boven u verheven ben, *uwe voeten gewasschen* en Mij niet geschaamd heb aan u een dienst, anders door slaven verricht, te bewijzen en zóó u een uitstekend voorbeeld van nederige dienstvaardigheid te geven, *Ik, uw Heer en uw Meester, zoo moet ook gij elkanders voeten wasschen*, en er niet tegen opzien om aan elkander de nederigste diensten te bewijzen. *Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook gij doet, gelijk Ik gedaan heb. Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: een dienstknecht is niet meerder dan zijn Heer, en een gezant niet meerder dan die hem gezonden heeft. Indien gij dit weet*, dat ootmoed, zelfverloochening en liefde uw aller plicht is, *zalig zult gij zijn, zoo gij het doet* en overeenkomstig die verplichting u gedraagt.

— Dat Jesus hier de onderlinge voetwassching als verplichtend voorschrijft, kan door niemand met eenigen grond beweerd worden. Wat Jesus gedaan had, moest als voorbeeld dienen niet van eene uitwendige handeling maar van eene ootmoedige, zich zelve verloochenende liefde, welke zich in offervaardigheid openbaart en het onderscheidend kenmerk van al zijne leerlingen zijn moet. Zóó begrepen het ook de Apostelen, die het woord huns Meesters geenszins in letterlijken zin opvatten noch de voetwassching als eene godsdienstige plechtigheid der Kerk instelden. In de drie eerste eeuwen van hare geschiedenis wordt dan ook geen spoor van iets dergelijks gevonden; eerst later kwam zij allengs meer en meer in beoefening, werd onder de plechtigheden van Witten Donderdag opgenomen en achtten de hoogste waardigheid-bekleeders, b. v. Pausen en Christen vorsten het een voorrecht, als zij Jesus' voorbeeld ook in letter-

lijken zin konden navolgen. — De voornaamste deugden, welke de Zaligmaker ons bij die gelegenheid ter navolging voorstelde, zijn nederigheid en liefde. *Nederigheid*, door welke de Christen zijn eigen ik vergeet, zijne vermeende grootheid veracht en zich niet te hoog geplaatst waant om aan anderen liefdediensten te bewijzen, welke eene hoogmoedige wereld veracht. Altijd toch moeten wij onzen blik gevestigd houden op den Stichter en Voltooier van ons geloof, die ons van alle deugden het volmaakte voorbeeld gaf. Jesus leidde een arm en vergeten leven — wij moeten derhalve onzen aangeboren hoogmoed fnuiken; Hij was gehoorzaam tot aan den dood des Kruises — wij mogen dus aan onze driften niet den vrijen teugel vieren; Hij arbeidde in de nederige werkplaats van een armen timmerman — wij mogen ons dan nimmer schamen, al wordt ook van ons een in 't oog van anderen verachtelijk werk gevraagd; Hij wiesch de voeten zijner Apostelen — wij moeten ons nimmer aan een nederigen liefdedienst onttrekken. En dan *de liefde!* Deze toch moet elke daad heiligen en verdienstvol maken; alles moet uit liefde tot God en den naaste voortkomen, alles moet verricht worden om God te vereeren en den evenmensch in zijn geestelijk heil behulpzaam te zijn? — Echter mogen wij ons niet door valsche redeneeringen op een dwaalspoor laten brengen. *Als gij het doet, zult gij zalig zijn* — zeide de Zaligmaker. Niet slechts het weten, eene ijdele beschouwing van onze verplichtingen is genoegzaam; beoefening wordt streng gevorderd. Zalig zijn zij, die weten en doen, die gelooven en handelen, die hunne plichten kennen en ze volbrengen; „het is toch niets groots” — zegt de h. Cyrillus — „de deugd te kennen, maar ze met ijver te beoefenen.” —

Van zulk eene liefde, welke geene maat noch aanzien van personen kende, gaf de goddelijke Zaligmaker in die oogenblikken van diepe vernedering nog een schitterender voorbeeld dan wij boven overwogen. Hij wiesch de voeten niet alleen van de elf Apostelen, welke *rein* waren, maar ook van den rampzaligen Judas, wiens ziel met zware zonden was *bezoedeld*. Ook voor den afvalligen Apostel knielde de goddelijke Majesteit neder in de houding van een geringen dienstknecht; die handen, welke zoo menigmaal de vrijspraak van zonden met een be- moedigend teeken deden vergezeld gaan, raakten de voeten aan van hem, die den heilloozen weg der boosheid was opgegaan; dezelfde mond, welke geene andere woorden had gesproken dan van liefde en van vergeving, kuste, gelijk eene vrome overlevering getuigt, de voeten van hem, die geene betere gevoelens in zijn hart koesterde dan van nijd en wraak, Aan een vriend bewijzen van toegenegenheid te geven, is menschelijk; een vijand, van wien men verzoening hoopt, met voorkomenheid te bejegenen, is christelijk; maar een ver- harden booswicht, die alleen aan wraak denkt en reeds het vervolgde slachtoffer voor geld heeft verkocht en naar eene geschikte gelegenheid uitziet om het aan diens vijanden over te leveren, hem nog met bijzondere teekenen van liefde te overladen, dat is goddelijk schoon. En wij zien dat wonder van Goedheid en Barmhartigheid betoonen door Jesus aan Judas! Niemand kon zoo hoog verheven zijn en tevens zoo diep zich vernederen als de Zaligmaker; maar ook niemand is ooit zoo laag gevallen en toonde zich ooit zoo duivelachtig slecht als de verrader. Daarom liet Judas zich door Jesus de voeten wasschen, daarom was hij hardnekkig genoeg om den liefde- dienst van zijnen goddelijken Meester niet te weigeren en, in

schijn met eene onverstoorbare kalmte, zag hij, de zondaar, de oneindige Onschuld aan zijne voeten neergeknield Hartelijke dankbaarheid aan den goeden Jesus, die aldus op nieuw toonde, hoe vurig Hij wenschte ook den grootsten zondaar tot inkeer te brengen en zijn verhard gemoed door de teederste liefdebewijzen te vermurwen. Doch ook schande, wee over Judas, die koud en onverschillig blijft, terwijl de andere elf tot in het diepste van hunne ziel ontroerd waren door Jesus' afdalende Liefde, die met een blik van minachting, misschien met een spottenden lach het aanziet, hoe Jesus Zich aan zijne voeten werpt, ze wast en afdroogt en kust Zelfs zoo groote Goedheid, zoo diepe vernedering kunnen zijn gemoed niet verteederen. Sinds het noodlottig oogenblik, dat de geld- en de wraakzucht in zijne zwarte ziel wortel hebben geschoten. is Judas ongevoelig voor alles geworden, zint hij op niets anders meer dan op het voldoen van zijne lage driften, Jesus mag hem spreken van zijn aanstaand lijden en van zijne overlevering ter dood door een der Zijnen — Judas alleen blijft hardnekkig, terwijl de overigen bedroefd worden. Jesus mag het nederigst liefdewerk aan hem verrichten — Judas steekt Hem onbeschaamd zijne voeten toe. terwijl Petrus niet dan door bedreiging met het verlies van Jesus' vriendschap er in toestemt om zich door zijnen goddelijken Meester te laten wasschen. Jesus mag alle middelen aanwenden om den rampzalige nog te winnen, niets baat Hem — Judas' verstokt hart biedt aan alles wederstand en sluit zich af voor elken weldadigen invloed der genade. Hij heeft zijn Goddelijken Meester al reeds verraden en verkocht, — en eene heiligschennende Communie, de wanhoop en een zelfmoord zullen de maat zijner gruweldaden vol maken.

— Wenden wij onze aandacht van Judas af en op ons zelve,

om eens aan ons eigen leven te denken. Wie leeft als Judas, kan ook als Judas sterven. En hij verkeert in het grootste gevaar, die zijn hart niet sluit voor gehechtheid aan het aardsche en hebzucht. Wij zagen hoe Judas er toe kwam, om zijn God en Zaligmaker te verzaken. Niemand achte daarom kleine fouten gering. Zij verminderen de liefde tot God en, zijn zij eens tot eene gewoonte geworden, dan doen zij ons tot een toestand van lauwheid vervallen, welke dikwijls tot de grootste zonden verleidt. Een ieder vrage dan zich zelve af: hoe is het met den toestand van mijne ziel gesteld? Welke driften heb ik vooral te bestrijden? En wat hij voor zijn heil noodzakelijk acht, dat volbreng hij, onder bijstand van Gods genade, zonder uitstel en met alle beslistheid. —

Hoofdstuk X.

Instelling van het Allerheiligste Sacrament, van een nieuw Verbond, van een nieuw Offer, van een nieuw Priesterschap.

Het was nu ruim één jaar geleden, dat de Zaligmaker deze belofte had uitgesproken: *het brood, dat Ik geven zal, is mijn* JOAN. VI, 52. *Vleesch. Mijn Vleesch is waarlijk spijs, en mijn Bloed is waarlijk drank.* Zeker hadden de Apostelen al sinds lang verlangend naar de vervulling van die heerlijke voorzegging uitgezien, misschien er bij den Zaligmaker op aangedrongen, om hun die onwaardeerbare gave te schenken, welke zij reikhalzend verwachtten. En nog was die belofte niet vervuld, ofschoon zij uit de voorspellingen van Jesus wisten, dat Hij nà weinige uren in de handen zijner vijanden overgeleverd en ter dood gebracht zou worden. Een twijfel of Jesus hun wel geven zou, wat Hij beloofd had, kon bij hen niet opkomen; maar zou Hij de vervulling daarvan misschien tot nà zijne Verrijzenis uitstellen? Doch de handelingen, welke hun goddelijke Meester in de laatste uren verricht had, waren zóó beteekenisvol, zijne woorden zóó buitengewoon indrukwekkend, zijn gelaat schitterde

van eene zóó heilige aandoening. Zij waren door alles, wat zij zagen en hoorden, wel gedwongen de voltrekking van het groote geheim van Jesus' Liefde nu te verwachten. Nog geheel onder den geweldigen indruk van de voetwassing, buiten zich zelven van verwondering over het nooit gehoorde bewijs van zelfvernedering, bewaarden zij een diep stilzwijgen, maar konden hunne oogen van hunnen goddelijken Meester niet aftrekken; geen zijner woorden, geene enkele zijner bewegingen ontsnapte aan hunne gespannen aandacht.

En Jesus? Zijn uur was gekomen om, als de Hoogepriester naar de orde van Melchisedech, zijn Lichaam en Bloed als een waarachtig Offer aan zijn hemelschen Vader op te dragen ter verzoening van den gevallen mensch, ter verlossing van de wereld. Doch Hij wilde ook, dat hetzelfde Lichaam en Bloed, straks op te offeren aan het Kruis, voortdurend en tot aan het einde der tijden in zijne Kerk zou blijven bestaan onder de gedaanten van brood en van wijn, opdat Hij ten allen tijde het Heilig Offer van de Nieuwe Wet der genade zijn zou, en tevens de goddelijke spijze bij uitnemendheid van onze onsterfelijke zielen. Dat alierheiligste van alle Sacramenten moest, in Jesus' liefdevolle bedoeling, het sprekendste bewijs van zijne onbegrensde Liefde zijn, de bevestiging van onze hoop op eene zalige eeuwigheid, de gedachtenis aan zijn dierbaar lijden en sterven, ons hemelsch voedsel op onzen tocht door de woestijn des levens naar het ons beloofde land, eene hulp en een steun in al onze moeielijkheden en in al onzen strijd, een onderpand van geestelijke zegeningen, eene bekrachtiging van alle beloften des Nieuwen Verbonds. En nu Jesus, na jaren lang voor zijne teeder beminde Kerk met eene onvermoeide Liefde gezorgd en gewerkt te hebben, op het punt staat om den dood in te

gaan, zijn al zijne gedachten er op gericht om die geliefde Bruid met dat allerhoogste Goed te verrijken voor al de eeuwen van haar bestaan.

Nog vermoeid van het nederig werk der voetwassching had Jesus wederom zijne plaats aan tafel ingenomen. Kalme waardigheid, maar ook eene hemelsche vreugde lag over zijn gelaat gespreid, zijne oogen vonkelden van een heilig vuur, geheel zijne houding getuigde van de ontroering, welke Hem beving, nu Hij zijne vroegere belofte zou vervullen. Jesus nam dan van het ongedeesemde brood, hetwelk na den Paaschmaaltijd was overgebleven, in zijne heilige en eerbiedwaardige handen en overdenkend, dat Hij, de Barmhartige en Genadige, de gedachtenis aan al zijne wonderen ging instellen en eene goddelijke spijsze geven aan allen, die Hem vreezen, sloeg Hij zijne oogen ten Hemel, naar zijn almachtigen en eeuwigen Vader op, om ons te doen begrijpen, dat van Hem alleen alle macht en kracht uitgaat om wonderwerken te verrichten. Hij dankte Hem ook — en met die volmaaktheid zooals Jesus alleen dit doen kon — voor al de weldaden, welke Hij in zijne heilige Menschheid van den Vader had ontvangen, inzonderheid voor deze nieuwe weldaad, dat Hij zijn Lichaam en Bloed als spijsze geven mocht aan zijne Kerk. En zoo dankzeggende zegende Hij het brood met een bijzonderen zegen en — zooals eenigen meenen — in nieuwe bewoordingen, en maakte daardoor de Apostelen opmerkzaam, dat Hij een geheel nieuw, een buitengewoon groot wonder zou verrichten. Dan brak Hij het brood met zijne handen in zoo vele deelen als noodig waren om aan elk der aanliggenden een gedeelte te kunnen toereiken, en sprak vervolgens de Sacramenteele woorden: — *neemt en eet: dit is mijn Lichaam* — daarover uit en veranderde aldus

door zijne goddelijke Almacht het brood in zijn Lichaam, zóódat hetzelfde Lichaam des Zaligmakers, dat voor de oogen der Apostelen zichtbaar aan tafel tegenwoordig aanlag, ook waarlijk maar onzichtbaar tegenwoordig was onder de gedaanten van brood. De woorden, waarmede de goddelijke Zaligmaker de zelfstandigheid van het brood in de zelfstandigheid van zijn goddelijk Lichaam veranderde, duiden aan de Apostelen op de duidelijkste wijze aan, welk het voedsel was, dat Hij hun te eten gaf, want de Zaligmaker zeide: *neemt en eet, dit is mijn Lichaam, dat voor u gegeven wordt.* En wonder van de Almacht der goddelijke Liefde! Nauwelijks zijn die woorden gesproken en het brood is geen brood meer, maar Jesus Christus zelf, de eenige Zoon van God, die voor ons is mensch geworden, die de Zaligmaker der wereld is, de wellust der Engelen, de schrik der duivelen, voor Wien alle knieën zich moeten buigen.

Op dezelfde tafel stond ook een beker gevuld met wijn, waarin een weinig water gemengd was. Ook dien kelk nam Jesus in zijne heilige handen en, na eerst zijnen hemelschen Vader op nieuw gedankt te hebben, zegende Hij dien op dezelfde wijze als Hij het brood gezegend had. Toen sprak Hij, aan zijne Apostelen den Kelk toereikende, de Sacramenteele woorden—*drinkt hieruit allen! wans dit is mijn Bloed des Nieuwen Testaments,*—ook over den wijn uit en veranderde door zijne goddelijke Almacht den wijn in zijn goddelijk Bloed. Aldus duidde de Zaligmaker op nieuw door de woorden der consecratie aan de Apostelen aan, wat Hij hun te drinken gaf, want Hij zeide: *drinkt hieruit allen! Want dit is mijn Bloed des Nieuwen Testaments, dat voor velen zal vergoten worden tot vergiffenis der zonden.* En al weder is het wonder der

almachtige Liefde gewrocht: nauwelijks zijn die woorden uitgesproken, en de wijn is geen wijn meer maar het Bloed van den Heer Jesus Christus, hetzelfde goddelijk Bloed, dat toen nog stroomde in zijne aderen en den volgenden dag, tot op den laatsten druppel, zou vergoten worden aan het Kruis.

Alzoo, wat Jesus in zijne handen nam, was *brood* en wat in den kelk was, dien Hij in zijne handen nam, was *wijn*. Maar wat Hij aan de Apostelen te eten gaf, was *geen brood*, maar zijn *Lichaam*, want Hij zeide: DIT IS MIJN LICHAAM; en wat Hij aan zijne Apostelen te drinken gaf, was *geen wijn*, maar zijn *Bloed*; want Hij zeide: DIT IS MIJN BLOED. Dezelfde Almacht, welke door het enkele woord: „het worde” alles had gemaakt, werkte ook hier. „De hemel — zegt de h. Ambrosius — „en de aarde en de zeeën bestonden nog niet, maar hoort den „Heer spreken, en zij werden; Hij beval, en zij waren geschapen. „Indien dan het woord van God zóó krachtig is, dat op zijn „woord alleen ontstond, wat vroeger niet was, hoe veel te „krachtdadiger zal het zijn om, hetgeen reeds bestond, in „iets anders te veranderen?” Daarenboven: wie zou de godslastering durven uitspreken, zelfs in zijne gedachte durven toelaten, dat Jesus, die de eeuwige waarheid zelve is, in de plechtigste oogenblikken van zijn sterfelijk leven, eene onwaarheid of ook maar eene onduidelijkheid zou gezegd hebben? Neen: Hij zeide: DIT IS MIJN LICHAAM; DIT IS MIJN BLOED, en op hetzelfde oogenblik was het brood in zijn Lichaam en de wijn in zijn Bloed veranderd. Wij moeten dan onze afgedwaalde broeders en zusters van harte beklagen, die den zoo duidelijken zin van Jesus' woorden misduiden, in schreeuwende tegenspraak met hetgeen de God-mensch zeide, de H. Schriftuur leert, de

overeenstemmende getuigenis van eene eeuwenoude Overlevering getuigt, de onfeilbare uitspraak der Kerk bevestigt? Bidden, veel bidden voor hen is ons aller plicht, opdat ook zij eens mogen belijden die groote waarheden, welke wij in ons dierbaar geloof bezitten, welke ook de vreugde van ons leven en den zoetsten troost in ons stervensuur uitmaken.

Eene eensluitende overlevering vermeldt, dat ook Jesus zelf in het laatste Avondmaal gecommuniceerd heeft: Hij wilde daardoor aan zijne Apostelen een voorbeeld geven, hunnen eerbiedigen schroom voor het nuttigen van die goddelijke spijs eenigszins wegnemen en tegelijk Zich met hen op de innigste wijze vereenigen door het gemeenschappelijk nuttigen van denzelfden liefdemaaltijd. — Dezelfde overlevering verhaalt, dat de Zaligmaker aan zijne Moeder, die wel niet tegenwoordig was bij het laatste Avondmaal, doch gedurende het Paaschmaal zich in hetzelfde huis bevond, de h. Communie of zelf toegereikt of door een der Apostelen heeft laten brengen. Wie ook kon meerdere rechten op Jesus' heilig Lichaam en Bloed doen gelden dan zij, die dat Lichaam in haren schoot gedragen, Hem met hare borsten gevoed had, die in Hem haar eigen lichaam en bloed moest erkennen? Wie ook kon vuriger verlangen om in de nauwste levensgemeenschap wederom met Hem te treden, dan zij die haren Jesus negen maanden onder haar hart droeg, Hem verzorgde en beminde meer dan eene andere moeder beminnen kan? En Jesus, die de Zijnen ten einde toe liefhad en ook daarom hun die goddelijke spijs schonk, kon nog minder de Moeder vergeten, welke uit liefde tot Hem alles opofferde, alles leed, en met Hem den pijnlijksten dood, althans in hare ziel, zoude ondergaan. Wat Hij van zijne Moeder had, zijne menschheid namelijk, dat wilde Hij haar, met zijne Godheid vereenigd,

vóór zijn lijden nog tot spijze geven onder de gedaanten van brood en van wijn.

— Het zou ondoenlijk zijn hier al de voordeelen en genaden te bespreken, welke ook maar ééne waardige Communie aan den goeden Christen schenkt. Vestigen we onze aandacht slechts op deze weldaad, welke de goddelijke Minnaar der zielen zeker bedoeld heeft, toen Hij het Sacrament van liefde instelde. *Wie mijn Vleesch eet en mijn Bloed drinkt, die blijft in Mij en Ik in hem.* Dit zeide Jesus reeds, toen Hij beloofde zijn h. Lichaam tot spijs en zijn h. Bloed tot drank te zullen geven. De innigste vereeniging alzoo van den Zaligmaker met zijne geloovigen en van de geloovigen met Hem is een der grootste voordeelen van eene h. Communie — eene vereeniging zóó innig, dat de h. Cyrillus niet aarzelt deze vergelijking te maken: „gelijk twee stukken was, als zij bij elkander „gevoegd en gesmolten zijn, op eene zóó volkomene wijze ver„eenigd worden, dat zij niet meer te onderscheiden zijn, even „nauw wordt ook de Christen met Jesus vereenigd, als hij zijnen „Zaligmaker in de h. Communie waardig heeft ontvangen.” Dat wil zeggen: dan leven wij ons zinnelijk, ons zondig leven niet meer, doch Jesus leeft in ons; zijne gedachten, wenschen en verlangens worden als onze gedachten, wenschen en verlangens; zijn wil wordt als onze wil; zijn geest bezielt ons, zijne genade bestiert ons en zijn gebod geleidt ons; één met Hem zijn wij aan de zonde gestorven om voor Hem alleen te leven en dan, nà een leven van deugd en heiligheid, eens het leven der eeuwige heerlijkheid in te gaan. Met het oog op die eeuwige vereeniging met Hem in het Rijk zijner glorie, als gevolg van eene h. Communie, zeide Jesus ook dit nog: *gelijk de levende Vader Mij gezonden heeft, en Ik leef om*

JOES VI 57.

den Vader, zoo zal ook hij, die Mij eet, om Mij leven. Die
 JOES VI, 53,56. *mijn Vleesch eet en mijn Bloed drinkt, heeft het eeuwig leven,*
en Ik zal hem opwekken ten jongste dage.

— Niet alleen met Zich zelve wilde de Zaligmaker door de h. Communie ons vereenigen; het h. Sacrament des altaars moest ook het teeken der eenheid, de band der liefde, het zinnebeeld der eendracht van alle geloovigen onderling wezen. Het *teeken* der eenheid, want alle geloovigen, die aan denzelfden liefdemaaltijd aanzitten en dezelfde goddelijke spijsz nuttigen, moeten één van hart en één van ziel zijn. De *band* van liefde, want gelijk wij door de h. Communie met Jesus vereenigd en kinderen van denzelfden hemelschen Vader worden, eveneens moet de liefde ons allen als broeders en zusters met elkander verbinden. De liefde toch tot den Vader is niet bestaanbaar zonder eene oprechte liefde tot den naaste. Daarom ook zeide de

I. COR. X, 17. h. Paulus zoo treffend schoon: *dewijl het één brood is, ééne goddelijke spijsz, welke wij allen ontvangen, zijn wij allen, die deel hebben aan het ééne brood, één lichaam,* als kinderen van één en hetzelfde huisgezin, die door liefde één zijn. Eindelijk een *zinnebeeld* van eendracht, want allen, die aan de tafel des Heeren neerknielen, vergeten voor eenige oogenblikken elk verschil van stand en elke onderscheiding van maatschappelijke verhoudingen; in eendrachtige liefde zijn zij vereenigd; de dienstknecht zit aan naast zijn heer, de arme naast den rijke; kreupelen en lammen zijn zonder aanzien van personen uitgenoodigd tot den bruiloftsmaaltijd; daar veracht niemand den andere; geen afkeer noch haat mogen wonen in een hart, waarin de God van Liefde zijn intrek neemt. Bidden wij dan vurig, dat het h. Sacrament des altaars ook in ons leven al meer en meer de heerlijke vruchten van die heilige vereeni-

ging moge voortbrengen, dat wij allen één zijn in geloof en in liefde, gelijk de Vader en de Zoon één zijn van nature, en dat die goddelijke spijze voor ons de bron worde van alle genaden en van het ware leven.

Doc uwen mond wijd open, en Ik zal hem vervullen. Met die woorden had God door zijnen Profet in beeldspraak laten voorspellen, dat Hij in vollen overvloed ook de meest uitgestrekte verlangens van ons hart zou bevredigen. In geen werk der goddelijke Liefde werd aan die belofte op volmaaktere wijze voldaan dan in het Allerheiligste Sacrament. Toen de Zaligmaker het laatste Avondmaal vierde, verving Hij het Oude Paaschlam van het Israëlitische volk door een Nieuw, dat Hij zelf wilde zijn. Voor de Joden had God het *Manna* van den Hemel doen regenen, dat zoet van smaak was en alle aangenaamheid in zich vereenigde, dat den Joden geschonken werd, op dat zij op hunnen tocht door de woestijn naar het beloofde land niet zouden bezwijken. Maar aan zijne Kerk gaf Jesus, in het laatste Avondmaal, een *nieuw* Brood des Hemels, *Zich zelven* namelijk, die ook van den Hemel is neergedaald. In die hemelsche spijze proeven ook wij, hoe zoet de Heer voor allen is, die Hem beminnen; in de kracht daarvan wandelen wij ook, even als eens Elias, tot aan den berg Gods, tot aan ons hemelsch vaderland.

Doch meer nog wilde Jesus op den laatsten avond van zijn sterfelijk leven voor ons doen. Vroeger had God *Israël* als zijn bevoorrecht volk uitverkoren, daaraan zijne wetten en verordeningen — een bewijs van zijne Vaderlijke zorg — voorgeschreven en, toen het plechtig beloofd had aan Hem

Ps. XXX, 11.

te zullen gehoorzamen, door bemiddeling van Mozes en in het bloed van geslachte offerdieren een verbond met hetzelfde gesloten van liefde en getrouwheid. Maar de Joden werden verworpen, omdat zij Jehova ontrouw werden en den Messias niet wilden erkennen, Wien Hij had gezonden. En Jesus, na de volmaaktere wet van het Evangelie te hebben verkondigd, verwierf Zich een ander uitverkoren geslacht, een heilig volk, dat gelooven en naar het geloof leven zou. De ware *Christenen*, de oprechte leerlingen van Jesus, werden zijne uitverkorenen, en met hen ook sloot de Verlosser, vóórdat Hij van deze wereld wegging — nu niet door bemiddeling van een derde maar in eigen persoon, ook niet in het bloed van dieren maar in zijn eigen en goddelijk Bloed — een nieuw Verbond, toen Hij in het laatste Avondmaal tot de Apostelen, die wij hier als de vertegenwoordigers van het geheele christen volk moeten beschouwen, zeide: **DIT IS HET BLOED DES NIEUWEN TESTAMENTS.** Leggen wij dit eenigszins nader uit.

Voorheen waren bijna alle volkeren gewoon hunne onderlinge overeenkomsten, als zij die op de meest plechtige wijze wilden bezegelen, te bekrachtigen door het vergieten van bloed, somwijlen zelfs van hun eigen bloed, dat zij dan elkan-der te drinken gaven. Toen Mozes, in naam van God, met het volk van Israël een Verbond sloot, waardoor God zijn onfeilbaar woord verpandde, dat Hij de Israëlieten met allerlei zegeningen zou overladen, als zij zijne wet onderhielden, en waardoor al het volk, nadat de geheele wet was voorgelezen, beloofde Hem te zullen gehoorzamen, toen moest ook de bemiddelaar van het Oude Verbond al het volk met het bloed van geslachte offerdieren besproeien, zeggende: *dit is het Bloed des Verbonds, dat God met u gesloten heeft op al deze woorden*, dat is: op al de

voorwaarden, welke in de wet opgenoemd waren. Jesus deed nog oneindig meer in het laatste Avondmaal; want nu moest de schaduw voor het licht wijken en de afbeelding door de werkelijkheid vervangen worden. Hij had de volmaakte wet des Evangeliës gepredikt. Wie zijne leerlingen wilden zijn, moesten beloven die wet in haar geheel te onderhouden, terwijl Hij van zijnen kant hnn voor het naleven daarvan een eeuwig geluk in den Hemel beloofde. Dit verbond van liefde en getrouwheid sloot Jesus in het laatste Avondmaal met zijne Kerk, welke door de Apostelen vertegenwoordigd werd, toen Hij den wijn in zijn Bloed veranderd hebbende, zeide: *dit is het Bloed* DES NIEUWEN TESTAMENTS, *dat voor u vergoten wordt*, het Bloed, dat Ik pleng ter getuigenis, dat Ik mijne belofte zal volbrengen. En opdat de Kerk ook getuigen zou, dat zij de gestelde voorwaarden zou naleven, moest zij niet, zoo als het Israëlitische volk, met dat Bloed slechts besprengd worden, maar het zelfs drinken. Op de volmaakste wijze en voor eeuwig heeft Jesus dat Verbond, ten einde het van zijnen kant onherroepelijk zijn zoude, bekrachtigd door op den volgende dag al zijn Bloed te vergieten aan het Kruis; en opdat zijn volk altijd aan dat Verbond zou herinnerd worden, en het niet zou overtreden, liet Jesus zijn Bloed tot geestelijken drank achter in zijn h. Sacrament.

Zulk een Nieuw Verbond had God, honderde jaren nadat het Oude gesloten was, door den Profeet Jeremias laten voorspellen in deze woorden: *Zie, de dagen zullen komen, zegt de Heer, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw Verbond sluiten zal; niet naar het Verbond, dat Ik met hunne vaders maakte ten dage, dat Ik hen bij de hand nam om hen uit het Egipte-land te leiden; want zij,*

JER. XXXI, 31
HEBR. VIII, 8

zij bleven niet in mijn Verbond, en Ik heb Mij over hen niet bekommerd, zegt de Heer. Want dit is het Verbond, dat Ik met het huis Israël maken zal na die dagen, zegt de Heer. Ik zal mijne wetten in hun gemoed leggen, en op hun hart zal Ik schrijven, en Ik zal hun tot God, en zij zullen Mij tot volk zijn. En niet zal een iegelijk zijn naaste en iegelijk zijn broeder leeren, zeggende: ken den Heer! want allen zullen Mij kennen, van den kleinste tot den grootste onder hen, want Ik zal hunne ongerechtigheden genadig zijn, en hunne zonden zal Ik niet meer gedenken.

Dit Verbond, door Jesus in het laatste Avondmaal reeds met zijn nieuw uitverkoren volk gesloten, is *nieuw*, omdat Jesus zelf, de Zoon van God, èn de Stichter èn de Middelaar daarvan is; omdat het reeds den volgenden dag door het *sterven* des Middelaars voor eeuwig zou bevestigd worden; vooral omdat het in de plaats trad van het Oude, dat nu vervallen werd verklaard. Het was ook *beter*, omdat het de lastige en omslachtige ceremonieele wetten van het Oude Verbond vervangt door het zoete juk en den lichten last van Jesus' volmaakte wet; omdat het overvloedige genade geeft, om al de geboden Gods te kunnen volbrengen; omdat het ons niet slechts tijdelijke goederen, zooals aan het grof zinnelijke volk van Israël, maar geestelijke en daarom onvergankelijke goederen verzekert — mits wij de getrouwe onderhouders daarvan zijn, nadat wij in het Nieuwe Verbond zijn opgenomen door het Doopsel, even als de Joden in het Oude werden opgenomen door de besnijdenis. Eindelijk is het Nieuwe Verbond oneindig *waardiger*, omdat het niet bekrachtigd is met het bloed van redeloze dieren maar met niets minder dan met het goddelijk Bloed van den Heere Jesus Christus.

Is het Nieuwe Verbond zoo hoog verheven, zoo rijk aan genaden en aan beloften, dan ook begrijpen wij, dat onze verplichtingen te grooter zijn en onze ijver te vuriger moet wezen, om aan de heilrijke voordeelen daarvan deelachtig te worden. Uit al het betoogde leidt de h. Paulus eene dringende vermaning af tot volharding in de belijdenis des christendoms — eene vermaning, welke ook een elk van ons ter harte moet nemen. „Dewijl wij, broeders!” — aldus ongeveer spreekt hij de bekeerde Hebreëen aan — in het Bloed van Jesus Christus den grond van HEBR. X, 19 31 „een vast vertrouwen hebben, dat een nieuw gebaande en geopende weg naar het eeuwig leven voor ons gemaakt is; „dewijl wij in Jesus een grooten, hoog verheven Priester bezitten, die aan het hoofd der geheele Kerk staat, zoo laat ons „met een oprecht hart en met een levendig geloof, gereinigd „van een kwaad geweten, de belijdenis van onze hoop op eene „zalige onsterfelijkheid onwankelbaar vasthouden, want Hij, die „ze beloofd heeft, is getrouw en zal zijne belofte zekerlijk vervullen. Laat ons ook elkander tot broederlijke liefde en tot „goede werken aansporen, de godsdienstige vergaderingen bijwonen en elkander daartoe aanmanen. Verschrikkelijk toch „zou het wezen, als wij ons aan lauwheid, aan neiging tot afval, aan een verachting van Jesus, aan een heulen met zijne „vijanden ons overgaven — wij die door zijne verdiensten van „zonden gereinigd, door zijn Bloed geheiligd en door zijne Goedheid in zijn heilig Verbond zijn opgenomen. Te zwaarder „straf wacht ons dan in het oordeel, naarmate wij de waardigheid onzer uitverkiezing beter gekend en grootere genaden „ontvangen hebben; want aan God de wraak, Hij zal vergelden „en zijn volk oordeelen. Vreeselijk is het te vallen in de handen van den levenden God.”

Het Oude Verbond werd — wij overwogen het zoo even — in het laatste Avondmaal door een Nieuw en beter en volmaakt Verbond vervangen, toen Jesus zijn goddelijk Bloed als Bloed van het Nieuwe Verbond aan zijne Kerk te drinken gaf. Eene *derde* onafscheidelijk daarmede verbonden instelling van den liefdevollen Zaligmaker vraagt nu al onze aandacht.

Toen God het Oude Verbond met het Israëlitische volk gesloten had, schreef Hij verschillende offers voor, welke op gezette tijden en met juist aangegeven doeleinden aan Hem moesten opgedragen worden. Doch het Oude Verbond werd afgeschaft en daarmede al zijne offers. Evenwel zou ook het Nieuwe Verbond zijn offer hebben, maar één volmaakt offer en oneindig verhevener dan al de offers der Oude Wet, een allerheiligst Offer, waarop al de offers van voorheen duiden, waarvan zij eene onvolkomene afbeelding waren en waaraan zij hunne betrekkelijke waarde ontleenden. En dat Offer der Nieuwe Wet stelde Jesus Christus in bij het laatste Avondmaal, toen Hij het brood en den wijn in zijn heilig Lichaam en Bloed veranderde en onder die beide gedaanten Zich, op onbloedige wijze, aan den hemelschen Vader opdroeg. De woorden der instelling geven dat duidelijk aan; Hij zeide: *dat is mijn Lichaam, dat voor u* GEGEVEN WORDT; *dit is mijn Bloed dat* VERGOTEN WORDT. Aldus verklaart Jesus, dat zijn Lichaam, hetwelk na eenige uren op het altaar des Kruises zal geslachtofferd worden, nu reeds als *Offer* gegeven wordt; dat zijn heilig Bloed, hetwelk op Vrijdag middag tot den laatsten druppel toe zal vergoten worden ter verzoening van al de zonden der geheele wereld, ook nu al reeds als *Offer* vergoten wordt. Dit alles leert ook de Kerkvergadering van Trente met de volgende woorden: „ofschoon onze Heer en God Zich zelve ééns op het altaar des

„Kruises, door den dood te sterven, aan God zijnen Vader zou „opofferen, om daar eene eeuwige verlossing te bewerken, heeft „Hij toch in het laatste Avondmaal zijn Lichaam en Bloed onder „de gedaanten van brood en wijn aan God zijnen Vader op- „geofferd om aan zijne Kerk, gelijk de menschelijke natuur „zulks vordert, een zichtbaar offer na te laten.”

Alles dus stemt ons tot dankbaarheid, het zij wij het Offer zelf beschouwen of de wijze waarop, of de reden waarom, of de personen, voor wie het geofferd wordt. Niets minder dan Jesus zelf, de mensch geworden Zoon van God, is in de H. Mis èn Offeraar èn Offerande; Hij offert Zich zelve, onder de gedaanten van brood en van wijn, op aan God met zijne Godheid en zijne menschheid. Dat Offer is dus van on-eindige waarde en overtreft even eindeloos ver al de offers der Oude Wet als Jesus alles overtreft wat toenmaals of van die- ren of van veldvruchten of van iets anders aan God werd opge- dragen. Het is ook van duur even lang als het bestaan der wereld en zal opgedragen worden zoo lang er menschen zijn, die moeten gezaligd worden; want *Jesus blijft Priester in eeuwigheid*. Het wordt ook opgeofferd over de geheele we- rel; op elke plaats, waar een priester der katholieke Kerk zijn voet zet, viert hij ook die heilige geheimen van onzen Gods- dienst, en de groote profetie van Malachias gaat dagelijks nog in vervulling: *op alle plaatsen zal mijnen Naam geofferd en een rein offer opgedragen worden*. Het Offer der h. Mis is het zelfde als het Kruisoffer: in beiden aanbidden wij Jesus Chris- tus als Offeraar en Offerande. Alleen dit onderscheid moeten wij opmerken: op het Kruis offerde Zich Jesus op bloedige wijze en slechts éénmaal en als door de handen van zijne beulen; op het altaar offert Hij Zich op onbloedige wijze en meermalen

des daags en door de priesters, die zijne bedienaren zijn in het offeren. Door het h. Misoffer wordt echter in geenen deele afbreuk gedaan aan het Kruisoffer, alsof dit niet voldoende ware geweest ter verlossing van de wereld en ter verzoening van den mensch, alsof aan de oneindige verdiensten daarvan iets kon toegevoegd worden. Neen — aldus leert de h. Kerkvergadering van Trente — „door het onbloedig Misoffer wordt „het bloedig Offer, éénmaal op het Kruis gebracht, tegenwoor- „dig gesteld, duurt de gedachtenis daaraan tot aan het einde „der eeuwen voort en wordt deszelfs zaligmakende kracht toe- „gepast tot vergiffenis der zonden, welke wij dagelijks bedrijven.”

Het H. Misoffer kan aan God opgedragen worden voor *levenden*, om b. v. de genade van bekeering af te smeeken, ook voor de *overledenen* om voor hen te verkrijgen vermindering of geheele kwijtschelding van straffen en daarmede de blijde verlossing uit het vagevuur en de opname in de glorie des Hemels. Door dat allerheiligste Offer *aanbidden* wij de goddelijke Majesteit en wel op eene volmaaktere wijze dan alle Heiligen en Engelen te zamen God kunnen vereeren; *danken* wij God voor zijne weldaden en genaden en bieden wederkeerig tot dankzegging Hem het beste aan, wat wij geven kunnen; *bidden* wij voor ons zelve en voor anderen af, wat ons nuttig is naar ziel en lichaam, ook voor de zielen in het vagevuur vermindering van pijnen en kwijtschelding van straffen; eindelijk *verzoenen* wij God en verwerven zij, die in staat van genade en rouwmoedig de h. Mis bijwonen, vergiffenis van hunne dagelijksche zonden, en zij, die buiten Gods liefde leven, kunnen de genade van boetvaardigheid verwerven.

— Het doet ons leed, dat het doel en het bestek van ons werk eene bredere uiteenzetting van die aangestipte waarheden niet

veroorlooven. Toch zal een ieder, die met een dankbaar hart ze overdenkt, zich genoopt gevoelen om met den koninklijken zanger te juichen: *Loof den Heer, want Hij is goed, want zijne Goedertierenheid is eeuwig van duur. Wie kan des Heeren weldaden uitspreken, wie al zijn lof verkondigen?* God spaarde zelfs zijnen eenigen Zoon niet, maar heeft Hem voor ons allen overgeleverd, en *hoe heeft Hij ons ook niet alles met Hem geschonken*, wat wij ter zaligheid behoeven? Een nieuw Paaschlam en een nieuw hemelsch Brood, een nieuw Verbond, een nieuw goddelijk Offer! Waarlijk, wij zouden meenen, dat Jesus de volheid zijner Liefde uitgestort, al den rijkdom zijner wondermacht in 't werk gesteld had om ons gelukkig te maken; en nog vindt Hij in de schatten zijner Wijsheid en Almacht eene andere bron en opent die in het laatste Avondmaal voor zijne beminde Bruid, opdat zij daaruit de wateren putte ten eeuwigen leven. —

Ps. CV, 1.

ROM. VIII, 32.

Voor wie bestemde Jesus — aldus moeten wij vragen — al de weldaden, welke wij boven besproken hebben? Waren die aan de Apostelen alleen toegedacht of hoogstens ook aan die Christenen, welke in het Apostolisch tijdvak den naam van Jesus zouden belijden? Neen, zoo uitsluitend was de Zaligmaker in zijne Liefde niet; zijn blik reikte tot aan de uiteinden der wereld; in zijne gedachte omvatte Hij alle menschen, die ooit op aarde zouden leven. Hij was immers gekomen om *allen* zalig te maken; voor allen moesten dan ook zijne genaden bereikbaar wezen, voor allen zijne instellingen ter zaligheid dienen.

Herinneren wij ons nog eens de woorden der instelling. Je-

sus had gezegd: *dit is mijn Lichaam; dit is mijn Bloed*. Op die eeuwig gedenkwaaardige woorden liet Hij onmiddellijk volgen, tot zijne Apostelen sprekende: DOET DIT TOT MIJNE GEDACHTENIS. Hij gaf hun met die woorden — leert de Kerkvergadering van Trente — het *bevel* om hetzelfde te doen, wat Hij zelf zoo even had gedaan, namelijk om het brood in zijn Lichaam en den wijn in zijn Bloed te veranderen; en omdat de Zaligmaker nooit eenig bevel gaf zonder ook te gelijk de *macht* te verleenen om het bevolene te kunnen doen, gaf Hij hun te gelijk daartoe de vereischte macht. Het is even als of Jesus zeide: „verandert het brood en den „wijn in mijn Lichaam en Bloed, draagt dat offer op aan God, „neemt gij zelve en deelt het uit aan anderen.” Hij wijdde hen alzoo tot Priesters van het Nieuwe Verbond en stelde een nieuw *Priesterschap* in, dat in zijne waardigheid en in zijne volmacht nameloos ver het priesterschap des Ouden Verbonds overtreft, dewijl dit aan God niets beters kon opdragen dan het bloed van dieren en de vruchten der aarde.

Maar alles, wat Jesus, als Stichter der Kerk, instelde, moest in die Kerk blijven voortbestaan tot aan het einde der tijden, zoo lang er menschen leven, die de voordeelen van zijne Liefde kunnen genieten en daardoor gezaligd moeten worden. Derhalve moest ook de macht, welke de Zaligmaker aan zijne Apostelen mededeelde, en de wijding, welke zij van Hem ontvingen, overgaan op hunne opvolgers in het Apostolaat. Wij hooren dan ook de Priesters van het Nieuwe Verbond de woorden des levens verkondigen en zien hen de heilige geheimen vieren. Zij trekken de wereld door al predikende maar ook offerende en het Brood des levens brekende aan de geloovigen, die Jesus' getrouwe leerlingen willen zijn.

En dat alles TER GEDACHTENIS VAN JESUS, zoo als Hij zelf hēt bevolen heeft, of — wat hetzelfde beteekent — om aan de vermaning des h. Paulus te gehoorzamen: *Zoo dikwijls gij dit brood zult eten en dien kelk drinken, zult gij den dood des Heeren verkondigen, tot dat Hij komt*, als Rechter van levenden en van dooden. Die herinnering dringt zich dan ook onweersstaanbaar aan onzen geest op. Het was immers op den vooravond van zijn lijden en sterven, dat Jesus ons die goddelijke spijze gaf en dat aanbiddelijk Offer instelde. Het kan niet anders dan dat wij, het zij wij de H. Communie ontvangen, hetzij wij de H. Mis bijwonen, in onze gedachten dankbaar verwijlen bij Hem, die ons al die hemelsche gaven schonk, vóórdat Hij leed en stierf. Daarenboven legde de goddelijke Zaligmaker in het Offer der Nieuwe Wet en in zijn H. Sacrament van Liefde al den rijkdom van die genaden en van die verdiensten, welke Hij voor de Kerk verwierf door gehoorzaam te worden tot aan den dood des Kruises. Alles doet ons alzoo denken aan den dood des Heeren: zijne tegenwoordigheid, zijne opoffering, de genaden welke Hij mededeelt.

— Wij begrijpen, dat heilige zielen van aandoening weenen, als zij voor het Allerheiligste liggen neergekniel. Dan aanbidden zij een wonderbaar Sacrament, eene onwaarddeerbare gave, de oneindige Liefde; een brood der Engelen, dat den zwakken mensch geschonken is, opdat hij op den gevaarvollen weg naar den Hemel niet bezwijkte. Het was eene groote en door ons niet verdiende weldaad van God, dat Hij ons uit het niet trok, ons het leven gaf en onze ziel met de schoonheid zijner gelijkenis versierde. Nog grooter was zijne weldaad, toen Hij zijnen Eenig geboren Zoon in de gedaante van een dienstknecht op de wereld zond, om den gevallen mensch uit zijne diepe

ellende op te heffen en voor hem leed en stierf. Kan iemand nog grootere liefde betoonen dan zijn leven te geven voor zijne vijanden? Jesus vond, en Hij alleen kon dit, in de onpeilbare diepten van zijne goddelijke Almacht en Wijsheid en Goedheid nog een ander middel om ons tot Zich te trekken. Hij stierf om ons het verloren leven der genade terug te geven; Hij offert Zich dagelijks nog om op ons de oneindige verdiensten van zijn kruisdood toe te passen; Hij zelf wordt onze spijze om ons het eeuwig leven te kunnen schenken. *God is wonderbaar in al zijne werken*, moeten wij met den Psalmist uitroepen. Even als in het leven der Kerk de droefheid van den Goeden Vrijdag opgevolgd wordt door de vreugde van het Paaschfeest; gelijk in het leven van elken mensch de smart van het berouw en de hoop op vergiffenis, het gevaar van elken dag en de verwachting op verlossing elkander afwisselen; zoo ook is Jesus in het H. Sacrament arm en nederig als in de kribbe, en toch troont Hij ook daar in den glans zijner goddelijke Majesteit; Hij is daar tegenwoordig, die aan het Kruis stierf, maar ook de wereld overwon en allen tot Zich trekt, voor Wien ook elke knie zich buigt. Daar is de Calvarie-berg, waar wij treuren onder het Kruis, maar ook de Tharbor, waar wij onze tenten zouden willen opslaan; daar doet alles ons denken aan Jesus' dood en wij vinden er het leven voor onze ziel. In Jesus, verborgen onder geheimzinnige gedaanten, leeren wij de beteekenis van ons leven, scheppen wij moed en kracht om ons met Hem en voor Hem op te offeren. Hij leert ons het offer hoogschatten als den wortel en de bron van al wat waarlijk groot en edelmoedig in des menschen leven is, en het wordt voor ons een lust en geluk ons aan Hem te verbinden, die alles voor ons wilde zijn. Het

altaar is, in één woord: het Heiligdom der Kerk, de bron van het ware leven; daar worden de Martelaren gesterkt, de Belijders onderwezen, de Maagden gevormd, de Heiligen gemaakt. Daar begint voor een ieder het leven, dat voortduren moet in eeuwigheid.

Hoofdstuk XI.

Laatste aanwijzing van den verrader. Jesus neemt afscheid van zijne Apostelen.

Het is pijnlijk voor ons gevoel, dat wij van zulke aandoenlijke tafereelen, als wij in de voetwassing en in de instelling van het Allerheiligste Sacrament overwogen hebben, worden afgetrokken om onze aandacht alweder te moeten vestigen op den in zijne boosheid verharden Judas. Doch onnoemelijk pijnlijker moet het voor Jesus' minnend Hart geweest zijn, toen Hij zag, dat het versteende gemoed van dien booswicht door niets te verteederen was. Jesus had hem reeds op verschillende wijzen doen blijken, dat zijn verraad, ofschoon in het geheim gesmeed en zorgvuldig voor de andere Apostelen verborgen gehouden, aan zijne Alwetendheid bekend was; Hij had gewaarschuwd, bedreigd met de vreeselijkste aller straffen, hem allen tijd en elke gelegenheid aangeboden tot berouw en tot terugkeer; zoo even nog had Jesus zelf voor hem geknield en hem met even veel Liefde als den beminden leerling en zeker met het teederste medelijden de voeten gewasschen, maar niets vermurwde dat verstokte hart. Op velerlei manieren had Jesus getoond, dat Hij den dood van dien zondaar niet wilde maar wel, dat

hij zich bekeeren en zóó leven zou. En om de kroon te zetten op al zijne barmhartigheden had de Zaligmaker hem zelfs niet uitgesloten van de deelname aan zijn goddelijk Lichaam en Bloed; want liever wilde Hij van zijn verrader de afschuwelijkste verguizing ondergaan dan, door hem van den liefde-maaltijd uit te sluiten en vóór de instelling van het Allerheiligste Sacrament weg te zenden, hem nog meer verbitteren en den weg ter bekeering moeilijker maken.

Hoe weinig — of liever, dat al die vermaningen en openbaringen, dat al die verschrikkelijke bedreigingen en onuitsprekelijke groote liefdebewijzen des Heeren niet den minsten indruk maakten op Judas, daarvan gaf hij de stuitendste blijken

Toen Jesus het h. Sacrament ingesteld had, *werd Hij ontroerd* JOAN. XIII, 21. *in den geest*; het ijzingwekkende van Judas' misdaad, zijne ongeloofelijke verharding ontroerde het gemoed van Jesus meer dan het lijden, dat Hij voorzag, *en Hij sprak: voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: één uwer zal Mij verraden*. De andere Apostelen zaten bij het hooren van die herhaalde voorzegging verslagen en door droefheid overmand; maar de verrader alleen blijft koud en huichelt nog onverschilligheid. Dewijl de Apostelen reeds uit eene vorige aanduiding van Jesus wisten, dat de verrader niet ver af zat, gaf Petrus, die waarschijnlijk aan Jesus' linkerzijde geplaatst was, aan Joannes, die op de borst des Heeren rustte, een wenk om nog op eene nadere aanduiding des verraders aan te dringen. De beminde leerling, den wensch van zijnen mede-Apostel begrijpende, vroeg fluisterend, zóó dat de anderen het niet konden hooren: *Heer! wie is het?* JOAN. XIII, 26 Hierop wilde de Zaligmaker het antwoord niet schuldig blijven en zeide nauw hoorbaar aan den leerling, wien Hij lief had: *hij is het, wien Ik het brood (dat Ik in mijne hand houd) als*

*Ik het ingedoopt heb, zal toereiken. En toen Hij het brood had ingedoopt, gaf Hij het Judas Iscarioth, Simons zoon. Alleen aan Joannes en Petrus was nu de verrader aangeduid, maar niet met name genoemd, want Jesus wilde aan Judas nog altijd gelegenheid tot berouw laten: zóó eindeloos groot is Gods Barmhartigheid. De gevallen Judas had zeker uit het fluisterend spreken van Jesus met Joannes opgemaakt, dat hij als de verrader was bekend gemaakt. Toen daarop hem ook nog de bete broods werd toegereikt, werd hij hevig vertoornd en met een nijldigen blik op zijn God en Zaligmaker vroeg hij Hem met moeielijk verkropten toorn: *ben ik het, Rabbi?* ja luidde nu het antwoord — *gij hebt het gezegd*, gij zijt het; maar nog zacht gesproken werd dat antwoord gegeven, zóó dat de andere Apostelen het niet hoorden — gegeven met de trilling van diepe aandoening in de stem, met tranen van medelijden in de oogen. O, die ongelukkige Judas! dat hij zijn hart sloot voor de teederste en dringendste aanmaning van eene genadevolle Liefde, welke hem tot bekeering noodigde; dat hij niet luisteren wilde naar de vreeselijke bedreiging van Hem, die eens zijn onverbiddelijke Rechter zijn zou.*

— Even als de Liefde, zoo ook heeft de boosheid hare geheimen. Wij aanbidden de ondoorgrondelijke Liefde van den Zaligmaker, die Zich uitput om ook den diepst gevallen zondaar uit zijne ellende op te beuren; wij verafschuwen ook de helsche boosheid van den rampzaligen Judas, die tegen de inwerking van Gods genade zich blijft verzetten. Op hem, maar ook op elken zondaar, die aan Gods Goedheid weerstand biedt, is deze uitspraak der H. Schriftuur toepasselijk: *de weg der goddelozen is duisternis; zij weten niet, waar zij vallen.* Al wie de genade Gods miskent, van God, die zelfs den zondaar met wel-

daden bevoorrechtte, zoo lang met diens overtredingen geduld had, zoo lang de straffende hand zijner Gerechtigheid inhield, zulk een kan zich niet vleien, dat de straf nimmer over hem komen zal. Elke versmade vermaning, elke misbruikte weldaad, elke afgewezen genade, elke niet gebruikte gelegenheid tot berouw, zullen eens in den dag des oordeels tegen den onboetvaardigen zondaar getuigen. Door zijn verhard gemoed verzamelt hij op zijn hoofd schatten van gramschap in den dag der openbaring van Gods Rechtvaardigheid. Over hem, die hier in zijn leven, weerspanning blijft aan de tot bekeering vermanende stem van Gods Lankmoedigheid, ongehoorzaam is aan de waarheid en der ongerechtigheid blijft dienen, zal angst komen en verdrukking in alle eeuwigheid. Judas wist het, alle zondaren weten het en toch — wie begrijpt dit geheim van boosheid? — zij blijven hardnekkig volharden in hun misdadig gedrag. *Heli* een hogepriester, *Saul* een koning door God gekozen, *Judas*, door Jesus onder zijne Apostelen opgenomen, weigerden Gods genaden en werden door God verworpen, omdat zij op den dag der bezoeking Gods stem niet wilden hooren en hun gemoed verhardden. Aldus wreekt God altijd het verachten van zijne Goedheid.

Nog was het tijd geweest voor berouw en bekeering, maar Judas sloot meer en meer zijn hart voor de vermanende stem der Liefde. Zelfs het overreiken van die bete broods — voor Joannes een teeken om den verrader te leeren kennen — was voor Judas nog eene bijzondere onderscheiding, want de gastheer in het Oosten pleegde aan dischgenooten, welke hij door een bijzonder bewijs van achting en vriendschap vereeren wilde,

het in eene toespits ingedoopte brood aan te bieden; voor Jesus was het dus nog een middel om op het gemoed van den gevallen Apostel indruk te maken en, bleef deze niet onverzettelijk, van zijne boosheid te bekeeren. Doch die verharde booswicht werd door eigen schuld, bij al de middelen, welke

JOAN. XIII, 27. wendde, verharder. *Na die bete* uit de handen des Zaligmakers aangenomen te hebben, *voer de Satan in hem.* „Welk een rampzalige” — roept de h. Cyrillus uit — „die in zijn hart eerst „Jesus had opgenomen, waarin hij nu aan Satan eene plaats „inruimt. Jesus, om Hem te doen sterven, Satan, om hem te „doen heerschen; Jesus, Wien hij aan het Kruis zal slaan, Satan „aan wien hij eene onbepaalde heerschappij toestaat; Satan, „welken hij boven Jesus stelt, en Jesus, Wien hij als slachtoffer „ter kruisiging aan Satan geeft.” Reeds vroeger had de duivel den rampzalige door geldzucht verleid om zijnen Meester te verraden en diens overlevering voor eenige zilverlingen te beloven; nu echter nam de duivel geheel en al van hem bezit of liever: Judas gaf zich geheel aan zijne macht over en neemt het besluit om nog dienzelfden nacht zijn Meester aan de joodsche Oversten uit te leveren. Als een bezetene vliegt hij van zijne zitplaats op om naar buiten te ijlen; in dat gezelschap kan hij het niet langer uithouden. Jesus kende zijn verraad; hij moest denken, dat althans eenigen van de Apostelen hem voor den verrader aanzagen; hun verwijtenden blik kon hij niet verdragen, en de duivel stuwt hem voort op den weg des verderfs. Nog roept de Zaligmaker hem na, met zijne ge-

JOAN. XIII, 28. wone kalmte en treffenden toon: *wat gij doen gaat, doe dat spoedig.* Niet als een bevel luiden die woorden; zij dienen veeleer nog als eene vermaning voor Judas om van zijne booze

plannen af te zien. Het is als of de Zaligmaker zeggen wilde: „Ik ben bereid om den kelk te drinken, dien mijn Vader Mij „te drinken heeft gegeven; gaarne wil Ik sterven voor de ver- „lossing van alle menschen en zal door mijne Almacht, gelijk „Ik kon, uwe goddelooze plannen niet verijdelen; mijn uur om „te lijden en te sterven is gekomen en vrijwillig, enkel omdat „Ik wil, ga Ik den dood te gemoet. Gij van uwen kant wilt uwe „booze inzichten niet laten varen; al mijne vermaningen, al mijne „bedreigingen zijn vruchteloos geweest; volhardt gij in uw verra- „derlijk opzet, ga dan en verlaat deze plaats en ontreinig ze „niet langer door uwe tegenwoordigheid; mijne onderrichtingen „en vertroostingën, welke Ik nog aan mijne getrouwen zal voor- „houden, zijn voor u niet.”

Niemand der aanliggenden wist, waartoe Jesus hem dit zeide. JOAN. XIII, 29.
Want sommigen meenden, omdat Judas den buidel had, dat Jesus hem gezegd had: koop wat wij voor het feest noodig hebben, voor het feest, dat wel reeds met den ondergang der zon op dien dag begonnen was, maar ook den volgenden dag nog moest voortgezet worden. En zij konden in die meening verkeeren, omdat het koopen en verkoopen op feestdagen niet volstrekt verboden was; want, al waren de joodsche feestdagen ook rustdagen, de rust op den wekelijkschen sabbath-dag voorgeschreven sloot veel meerdere handelingen uit dan die, welke op hoogtijden moest onderhouden worden. Anderen, misschien ook dezelfden, dachten, dat Judas door dat woord des Heeren het bevel ontving om aan de armen eenige aalmoezen te gaan uitdeelen, omdat de groote voorliefde des Zaligmakers voor de behoeftigen hun sinds langen tijd bekend was. En Joannes en Petrus, ofschoon de verrader hun nu bekend was, konden zij gissen, dat hij nog in dien zelfden nacht van het hooge Paasch-

feest, na dien plechtigen Paasch-maaltijd gevierd en na de uitstekendste bewijzen van Jesus' Liefde ontvangen te hebben, het allersnoodst verraad zou plegen, wat ooit in 'smenschen bedorven ziel is opgekomen? Hun eerlijk gemoed en meer nog hunne reine ziel verzetten zich tegen zulk eene gedachte, welke hun reeds een gruwel toescheen.

Eén alleen verstond die woorden van den goddelijken Meester; het was de rampzalige Judas zelf. En nog is het tijd voor hem te kiezen: hij kan zich met berouw over zijne booze plannen aan Jesus' voeten nederwerpen, in de volle zekerheid vergiffenis te zullen verwerven, of volharden in zijne zonden en zijn verraad volvoeren. Helaas! die ongelukkige! hij kiest

JOAN. XIII. 30. het laatste; *als hij de bete genomen had, ging hij* na een nijdigen blik op Jesus en de Apostelen geslagen te hebben, voortgestuwd door Satan, *terstond uit* de feestzaal om zijn schelmstuk te plegen. *En het was nacht*, dat is: volgens onze tijdrekening tusschen negen en tien uren in den avond. Doch, o God! welk eene nacht, welk eene stik donkere duisternis in de schuldige ziel van Judas! Daarin schitterde niet meer het licht der waarheid noch het schoone der deugd; daarin heerschte nu de vorst der hel met vele andere duivelen; daarin spookte de afzichtelijkste zonde, het schandelijkste verraad, de laagste snoodheid; daar knaagde de wroeging van een allerschuldigst geweten; en dat alles is het verschrikkelijk beeld van den eeuwigen nacht, waarin hij zich na weinige uren later werpen, en waarop geen dag meer volgen zal, want gehuil en geknars der tanden en uiterste duisternis zullen daar zijn zonder einde.

— De alles vermogende genade van den besten der Vaders moest dan onderdoen voor de verharding van den afschuwe-

lijksten der zondaars. Hoe menig maal geschiedt dit nog niet heden ten dage. Harden strijd moet het aan Judas gekost hebben, dat hij zich tegen de inwerking der genade verzette. Waarlijk, het plegen van zulk eene afschuwelijke misdaad eischt strijd, een langen en heeten strijd tegen al die hulpmiddelen, welke de Barmhartigheid Gods in 't werk stelt om eene ziel van den ondergang te redden. Hadde menigeen zooveel geleden en gestreden om Satan van zich af te weren, als hij leed en streed om zich aan hem gevangen te geven, hij ware een groot heilige geworden. Voor Judas was, even als voor zoo vele anderen, de onwaardige nuttiging van de H. Communie de beslissende stap tot zijn verderf. Niet zonder reden schreef de H. Paulus: *Wie onwaardiglijk eet en drinkt, hij eet en drinkt zich een oordeel.* I COR. XI, 29. Deze gruweldaad verbreekt zoo licht den laatsten band, waarmede de mensch nog met God verbonden is, en welke hem nog voor het nederstorten behoedt in een afgrond van bedorvenheid en volslagen boosheid; maar juist daarom tracht ook de duivel den zondaar tot heiligschenis te verleiden en juicht met helsche lust, als hij die misdaad ziet bedrijven. Hij kan dan bezit nemen van eene ziel en ze als zijne slavin beheerschen. —

~~~~~

Toen Judas was uitgegaan om zijn goddelijken Meester aan den hoogen raad over te leveren, voelde Jesus zijn gemoed als verlicht. Het bijzijn van den verharden zondaar, het aanschouwen van den verrader, op wiens verstokt hart als op een steenen muur al de vurige pijlen der barmhartige Liefde vruchteloos waren afgestuit, had Hem met bittere droefheid vervuld. Nu Judas was heengegaan, rustte Jesus' oog met welgevallen JOAN. XIII, 31

op de elf, die Hem getrouw waren, en denkende aan zijn naderend einde, ziende ook de toekomst als reeds tegenwoordig, voorspelde Hij aan zijne beminden, welke glorie en heerlijkheid zijn vernederend lijden en smadelijk sterven en aan Hem zelve, den menschgeworden Zoon van God, en aan zijnen hemelschen Vader zouden schenken. *Nu is* — aldus sprak Jesus — *de Zoon des menschen verheerlijkt*; „nu Judas en mijne „vijanden samenspannen om Mij, hunnen Messias, gevangen te „nemen; nu mijn lijden nabij is en door den kruisdood zal „gevolgd worden, nu ben Ik in waarheid verheerlijkt.” Diepzinnig woord, hetwelk ons het geheim van Jesus' kruisoffer openbaart! Jesus was reeds in alles verheerlijkt: in de voorspellingen en vóórafbeeldingen omtrent zijne Messianische waardigheid; in zijne nederige geboorte en in zijne gedwongene vlucht naar Egypte zoowel als in zijne goddelijke openbaringen, toen Hij sprak zoo als nooit iemand gesproken had; ook in zijne wonderen, grooter dan ooit één der Profeten gedaan had — maar zijne hoogste glorie bereikte Hij eerst in zijn lijden en in zijn sterven, als Hij, gehoorzaam geworden tot aan den dood des Kruises en in schijn zelf overwonnen, zegevieren zal over zonde en dood en hel, Satans macht vernietigen, den Hemel heropenen en de aarde van den vloek bevrijden. Doch wordt aldus Jesus verheerlijkt door zijn lijden en sterven, dan ook — aldus verklaart Hij zelf — *is God in Hem*, in den zegepralenden Verlosser, *verheerlijkt*, omdat in geen ander werk der goddelijke Almacht zoo schitterend, als in de verlossing des gevallen menschdoms, de oneindige volmaaktheden Gods geopenbaard worden, vooral zijne Rechtvaardigheid in het straffen der zonden, welke zulk een zoenoffer eischen, en zijne oneindige Liefde, welke den eeniggeboren Zoon niet spaarde maar Hem ten

kruisdood overleverde, opdat deze in zijn Bloed alle zielen reinigen zou van de besmetting der zonden. *En — zoo besluit onze dierbare Jesus — indien God verheerlijkt is in Hem, dan zal God Hem verheerlijken in Zich zelven; en terstond zal Hij Hem verheerlijken.* Waarlijk, onze Zaligmaker heeft zijnen Vader in alles verheerlijkt. Immers, alles wat Hij deed en leed, was ter glorie, ter verheerlijking van zijn hemelschen Vader; zijn Naam maakte Hij bekend aan de wereld, zijn wil volbracht Hij, zijn werk deed Hij ten einde toe. De belooning voor die gehoorzaamheid mocht en kon niet uitblijven; zij moest terstond volgen ter verheerlijking van den menschgeworden Zoon. En hoe heerlijk was die belooning! De wonderen, welke den dood des Zaligmakers vergezelden, zullen getuigen luider dan woorden het kunnen uitdrukken, dat God de Vader zijnen Zoon, ofschoon die stierf aan het schandhout des Kruises, zoo spoedig mogelijk verheerlijkt heeft; boven alles echter getuigde het de glorievolle Verrijzenis uit het graf, de wonderbare Hemelvaart en het daarop volgend onvergankelijk, eeuwig leven in het Rijk des Vaders. Ziet, dat alles was het toppunt van heerlijkheid voor den Zoon des menschen, die, eens gestorven, niet meer sterft maar eeuwig leeft gezeten aan de rechterhand des Vaders.

— Hoe blijde van gemoed zullen wij zijn, ook als moeielijkheden des levens ons wachten, wanneer wij, even als Jesus onzen blik in de toekomst slaande, na onzen strijd, van Hem, die alle goed beloont, de verheerlijking mogen hopen? En toch niet veel is daartoe van ons gevraagd; slechts deze voorwaarde worde vervuld: *indien wij Jesus verwant zijn geworden door gelijkheid aan zijnen dood, dan zullen wij het tevens ook wezen door gelijkheid aan zijne opstanding;* als wij met Jesus leven tot aan den

dood in gehoorzaamheid aan den Vader, dan ook zullen wij met Hem verheerlijkt worden en eeuwig leven.

De gedachte aan zijn nabij zijnden dood stemde onzen goddelijken Zaligmaker tot droefheid. Niet, omdat Hij zelf het slachtoffer zijn zou: immers, zoo even nog had Hij Zich daarover verheugd om de heerlijkheid, welke zoowel den Vader als Hem zelve door zijn lijden en sterven zou geworden. Maar zijne Apostelen waren op die scheiding nog weinig voorbereid; zij vermoedden niet, dat reeds na één paar uren de Herder gevangen genomen zou zijn en de schapen verstrooid, dat zij zwak waren en ontrouw zouden worden. Hij wilde hun dan nog eens en in duidelijker woorden dan voorheen zijn aanstaanden dood verkondigen en aan die voorspelling zijne laatste vermaningen vastknoopen. Op een toon van weemoedige Liefde sprak Hij hen toe en gebruikte eene benaming, welke

JOAN. XIII, 33. Hij misschien tot nu toe nog niet gebezigd had: *Kinderkens!* — zeide Hij hun — *nog een luttel tijds ben Ik bij u*, mijn uur om te gaan sterven is bijna geslagen: *Gij zult Mij zoeken* en Mij wederom in uw midden terugwenschen; maar te vergeefs, want Ik moet sterven; *en gelijk Ik vroeger tot de Joden zeide: waar Ik heenga, kunt gij niet komen — zóó zeg Ik het thans ook tot u*. In geheel anderen zin dan nu had de goddelijke Zaligmaker dezelfde woorden vroeger gebezigd: toen beteekenden zij, dat er voor de Joden eens een tijd, de rampvolle tijd van het goddelijk strafgerecht over Jerusalem, zou komen, waarop zij Hem zouden zoeken om bij Hem hulp en redding uit den nood te vinden, maar dat Hij alsdan voor hen niet meer op aarde zou te vinden zijn en dat zij bij Hem

in den Hemel, waar Hij dan was, niet konden komen om Hem van daar weder op aarde te brengen ter hunner bevrijding. Nu daarentegen gaven die woorden aan de Apostelen te verstaan, dat Hij den dood te gemoet ging, maar dat voor hen de tijd nu nog niet gekomen was om hunnen goddelijken Meester in zijn lijden en sterven te volgen.

Tegelijk met de voorspelling van zijn nabijzind sterven wilde Jesus een nieuw bewijs van zijne Liefde aan de elf getrouwen geven. Meer bezorgd over hunne droefheid dan over zijn eigen lijden, wil Hij balsem gieten in hunne wonden en hen in hunne smartvolle verslagenheid niet zonder troostmiddelen achterlaten. Wanneer een teederbeminde vader van een waarlijk christelijk huisgezin zijn einde voelt naderen, roept hij zijne kinderen rondom zijn sterfbed om van hen een hartelijk afscheid te nemen. Dat is altijd een hartverscheurend tafereel. Weenende en jammerende zien wij de kinderen hun stervende vader omringen; zij vragen om zijn laatsten zegen en bidden hem om nog één woord van troost en vermaning uit zijn mond te mogen vernemen. Dat ook is de wensch van den stervende; geene andere reden bewoog hem om zijne geliefden voor het laatste rondom zich te verzamelen. Met stamelende tong, nauw hoorbaar fluistert hij zijne laatste woorden; maar elk woord komt hem uit het hart en gaat tot in het diepste van de ziel der zijnen. Het is een kostbaar erfdeel, dat hij hun als een onderpand zijner liefde medegeeft op hunnen verderen levensweg, opdat zij in het getrouw bewaren daarvan een troost en eene kracht, ook een middel om de onderlinge eensgezindheid te bewaren zouden bezitten. De goede Jesus wilde, vóórdat Hij sterven ging, niet minder doen. Al zijne laatste vermaningen, welke Hij tot zijne Apostelen en derhalve

ook tot ons richtte, kunnen in deze twee woorden samengevat worden: „bemint uwen Zaligmaker, bemint uwen naaste.”

Velen meenen, dat zij Jesus beminnen; maar hoe dikwijls laten zij het bij woorden alleen! Hoort men hen over de liefde spreken, ja dan zou men zeggen, dat zij van liefde blaakten; maar beminnen zij ook in waarheid en met der daad? Niet in eene vrome stemming des gemoeds, noch in het gevoel van geestelijke vertroosting, zelfs niet in godvruchtige oefeningen alleen bestaat de echte liefde tot God. Die zielstoelstanden en die uitwendige handelingen kunnen een middel of eene voorbereiding zijn om die deugd van God te verkrijgen, maar de deugd zelve zijn ze niet. De ware liefde bestaat in de volkomene overeenstemming van onzen wil met den wil van God en diensvolgens in de stipte vervulling zijner heilige geboden. In de allerduidelijkste bewoordingen heeft de goddelijke Zaligmaker die waarheid aan zijne Kerk op het hart willen drukken in de afscheidsrede, welke Hij tot de Apostelen hield. *Indien gij Mij lief hebt — zeide Hij — bewaart mijne geboden.... die mijne geboden heeft aangenomen en ze bewaart, die is het, die Mij lief heeft; maar ook terstond liet Jesus op die woorden deze andere volgen: die Mij niet lief heeft, bewaart mijne woorden niet.* Aldus wordt ons allen de echte toetsteen aangeboden, waarop het goud der liefde aan eene nauwgezette keuring wordt onderworpen, om als echt door God hooggewaardeerd of als valsch met verachting verworpen te worden. Zijn onze werken, hoe gering zij in 't oog eener waanwijze wereld ook mogen schijnen, in den dienst en volgens den heiligen wil van God volbracht, ja dan staan zij glansrijk de proeve door en worden door God aangenomen en beloond als geldige bewijzen van de echte deugd der liefde;

JOAN. XIV,
5, 21, 24.

veronderstellen wij daarentegen, dat onze werken niet in overeenstemming met den wil Gods bevonden worden, dan zijn zij geene werken der liefde en moeten door God als valsch klatergoud afgekeurd worden, al zou de wereld ze ook met uitbundigen lof prijzen. De wil van God, uitgedrukt in zijne geboden en in die zijner Kerk, is onze eenige maar onfeilbare regel, waarmee wij onze woorden en daden, zelfs onze geheimste bedoelingen moeten vergelijken om te kunnen opmaken, of zij het kenmerk der ware liefde dragen of niet. Elke overeenkomst daarmee maakt ze behagelijk in Gods oogen; elke afwijking daarvan doet ze alle waarde voor den Hemel verliezen. Daarom ook zullen eigenliefde, baatzucht, verlangen naar de achting der menschen, of andere dergelijke ondeugden een smet werpen zelfs op onze beste handelingen en kunnen ze van alle waarde in Gods oogen berooven. Het gehoorzamen aan Gods wet is niet de drijfveer daartoe; de belooning op ware oefeningen van liefde gezet, zal daaraan dan ook onthouden blijven.

Nader nog verklaart ons dit de H. Joannes in den eersten zijner zendbrieven: *hieraan weten wij, dat wij God kennen* I. JOAN. II, 3. met verstand en hart, *indien wij zijne geboden onderhouden. Wie zegt, dat hij Hem kent en zijne geboden niet onderhoudt, die is een leugenaar, en in dezen is de waarheid niet; maar die zijn woord onderhoudt, in dezen is in waarheid de liefde Gods volkomen geworden, en hieraan weten wij, dat wij in Hem, door ware liefde aan Hem verbonden zijn.* —

Niet alleen de liefde tot God en de daarmee gepaard gaande vervulling van Gods geboden moesten het onderscheidend kenmerk van Jesus' leerlingen wezen, ook oprechte liefde tot den naaste moest hen bezielen. Dit was de tweede verma-

JOAN. XIII, 34. ning door Jesus den Apostelen en ons als erfdeel nagelaten. *Een nieuw gebod geef Ik u* — aldus sprak Hij — *dat gij elkander lief hebt; dat, gelijk Ik u heb lief gehad, ook gij elkander lief hebt.* Reeds in het eerste gebod van God te beminnen was ook dit opgesloten en het eene kan niet zonder het andere worden volbracht; maar nu vooral was de hoogste klaarheid gevorderd; geen schijn van onduidelijkheid noch van onvolledigheid mocht in Jesus' woorden kunnen gevonden worden; zijn laatste wil moest voor geene verkeerde opvatting vatbaar zijn. Al zou Hij later door zijn Apostel doen verkondigen:

ROM. XIII, 8. *Wie zijn naaste lief heeft, heeft de wet vervuld; de gansche*
 GAL. V, 14. *wet wordt in één gebod vervuld: gij zult uwen naaste liefhebben als u zelven;* nu vooral wilde Jesus elk der twee liefde-geboden atzonderlijk aandringen en aan geen van beide eenige afbreuk doen door het eene in het andere te besluiten. Wat echter voor alles onze aandacht verdient, is dit ééne woord:

JOAN. XIII, 34. *Ik geef u een nieuw gebod.* Waarlijk, het gebod der naastenliefde was zoo oud als de wereld: God had het reeds in de harten der eerste menschen diep ingedrukt; het is een eisch der menschelijke natuur en de vervulling daarvan wordt evenzeer aangedrongen door de stem des harten als door den wil Gods; Mozes moest het in juist omschrevene termen afkondigen en de Wetgever des Nieuwen Verbonds bekrachtigde het herhaalde malen. Hoe dan — vragen wij met belangstelling — kan onze Zaligmaker dat gebod in zijne afscheids-rede *nieuw* noemen? Niet de *inhoud* van het gebod is nieuw, maar wel de *wijze* waarop het vervuld moet worden; den naaste te beminnen is altijd de plicht van allen geweest, maar hem te beminnen, *gelijk Jesus ons heeft lief gehad*, daarvan konden de vorige geslachten geen denkbeeld hebben; eerst moest dat voor-

beeld van de volmaaktste Liefde ons ten plicht gesteld worden. En hoe omvangrijk is, door het bijvoegen van die nieuwe bepaling, dat gebod niet geworden, hoe ver zijn de grenzen daarvan niet uitgezet! Beminnen den naaste, *gelijk Jesus ons bemind heeft!* Maar Hij heeft ons bemind met eene eeuwige Liefde, met eene Liefde, welke vrijgevig en offervardig was tot zulk een hoogen graad, dat Hij alles, ook Zich zelve aan ons gaf, eerst tot spijs van onze zielen, toen ten zoenoffer voor onze zonden. Is het voor ons zwakke menschen wel mogelijk om zulk een allerovertreffendst voorbeeld van Liefde na te volgen? Laten wij — om Jesus' woorden goed te verstaan — hier eene vergelijking maken tusschen het nu behandelde woord des Zaligmakers en tusschen een ander, hetwelk Hij vroeger tot de scharen der Joden richtte. Toen zeide Hij: *weest gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader volmaakt is;* nu MAT. V. 48. beveelt Hij: *bemint elkander, gelijk Ik u bemind heb.* Welnu: evenmin als de Zaligmaker door het eerste woord gebiedt, dat wij even volmaakt moeten zijn als God volmaakt is; evenmin beveelt Hij door het tweede woord, dat wij den naaste dezelfde bewijzen van onze liefde moeten geven, als Hij zelf ons gaf Die volmaaktheid Gods kan niemand bereiken; dat voorbeeld van Jesus' Liefde kan niemand in zijn geheel navolgen; maar het voortdurend en het onvermoeid streven om altijd in de vervulling van beide geboden voort te gaan, dat is plicht van elken Christen; onze volmaaktheid moet zooveel mogelijk op die van God, onze naastenliefde moet zoo veel mogelijk op die van Jesus gelijken. In dien zin is het gebod der naastenliefde waarlijk geheel *nieuw* in Christus, omdat nog nooit aan den mensch zulk een ongeëvenaard voorbeeld van Liefde ter navolging is voorgehouden; omdat hem nooit grootere drangredenen voorgesteld

en evenmin ooit krachtigere genademiddelen aangeboden zijn om die wet te vervullen. Het leven der eerste Christenen was eene verklaring van Jesus' *nieuw* gebod, van wie zelfs de Heidenen, in weerwil van hun haat tegen het Christendom, moesten getuigen. „Ziet die Christenen, hoe zij elkander beminnen en „voor elkander willen sterven;” en, Gode zij dank! ook in de latere geschiedenis der Kerk van Christus hebben nooit de schitterendste voorbeelden van eene zelfopofferende liefde ontbroken, terwijl die buiten haar nergens in die mate gezien worden.

Nadat Jesus die leerrijke vermaningen, waartoe alle andere kunnen teruggebracht worden, aan zijne Apostelen had voorgehouden, wilde Hij hen ook troosten. Hij zag, hoe zijne laatste voorspelling omtrent zijn nabij zijnden dood hen met bittere droefheid had vervuld. Zijn liefdevol Hart brak van medelijden en met de krachtigste beweegredenen sprak Hij hun niet alleen moed in, om hen te versterken tegen de nabij zijnde scheiding, maar wilde hen tevens wapenen tegen de veelzijdige moeilijkheden, welke zij in het hun opgelegde dienstwerk weldra zouden ontmoeten. Elk der woorden van den bezorgden Zaligmaker vindt ook in ons zijne toepassing en kan, als wij ze in ons hart met graagte opnemen en aandachtig overwegen, ook ons ten steun en ten troost verstrekken op eenen soms moeilijken levensweg.

Voor den kortstondigen tijd huns levens kon Jesus aan zijne Apostelen geen duurzaam geluk beloven. Voor hen, meer nog dan voor zijne andere volgelingen, zou de wereld een worstelperk zijn, eene plaats van strijd en van lijden, van

allerlei beproevingen en ten laatste van eenen in 't oog dier wereld smaadvollen dood. Bij herhaling had Jesus hun dat alles voorgezegd. Daarom richt Hij nu hunne blikken naar den Hemel en zeide hun: *laat uw hart niet ontroerd worden. Gij gelooft in God; gelooft ook in Mij. In het huis mijns Vaders zijn vele woningen* en daar is plaats voor u allen; *zoo niet, Ik zoude het u gezegd hebben, want Ik ga u eene plaats bereiden. En als Ik heengegaan ben en u eene plaats bereid heb, dan kom Ik weder ten jongsten dage, en zal u tot Mij nemen opdat, waar Ik ben, ook gij zijt.* Na hen eerst tot ware *liefde* jegens God en den naaste, dan tot een onwankelbaar *geloof* in den Vader en in Hem aangemaand te hebben, bevestigt nu Jesus hen in de blijde *hoop* op de eeuwige zaligheid. O, hoe verheugd zullen de Apostelen geweest zijn, toen zij uit den mond van de eeuwige waarheid zelve de blijde verzekering mochten vernemen, dat zij voor den Hemel waren uitverkoren. Hun goddelijke Meester zou van hen scheiden, maar die scheiding zou slechts kortstondig wezen; Hij zou van hen heengaan, maar weldra terug komen om eerst, na hun dood, hunne ziel alleen, en later, na het laatste oordeel, hunne ziel en hun lichaam te zamen op te nemen, opdat zij voor eeuwig zijn zouden, waar Hij was, in den schoonen Hemel. Kon de goede Jesus sterkere drangredenen aanvoeren om hun moed te ondersteunen, om hen aan te wakkeren tot volharding ten einde toe, welke moeielijkheden zij ook moesten overwinnen of welk lijden zij ook te verduren zouden hebben?

— Ook voor ons zijn reeds de woningen in den Hemel bereid, en wij kunnen ze ons verzekeren door goede werken. Door de beoefening van echte deugd zal ons de ingang verleend worden in het eeuwig Koninkrijk van onzen Heer en

Zaligmaker, Jesus Christus. Dat wij daarom den goeden strijd moedig strijden zonder de armen te laten zakken; de tijd der beproeving is kort, die der belooning is eeuwig. „Daar in het „Koninkrijk des Hemels — zegt de h. Augustinus — is geen „dood meer, geen kommer, geene afmating, geene zwakte, geen „honger en geen dorst, geene kwelling noch droefheid.

I. COR. II, 9. „Doch wilt gij weten, wat daar te vinden is? *Geen oog heeft „het gezien, geen oor heeft het gehoord, en nooit is het in 'smen- „schen hart opgekomen, wat God bereid heeft voor hen, die „Hem liefhebben.* Niet alleen het bezit van alle goederen, „maar nog onnoemelijk meer: de bron en de oorsprong van „alle goed, het bezit van God zelven, dat alles zal het erfdeel „der Heiligen zijn.” Is die prijs niet een oogenblikkelijk lijden overwaardig?

Een 'tweede vertroosting gaf Jesus aan de Apostelen in zijne
 JOAN. XIV, 16. belofte van den H. Geest te zullen zenden. *Ik zal den Vader „bidden — zeide Hij hun — en Hij zal u een anderen Helper „geven om in eeuwigheid bij u te blijven, den Geest der waar- „heid, dien de wereld niet kan ontvangen, omdat zij Hem niet „ziet en ook niet kent. Doch gij zult Hem kennen, omdat Hij „bij u zal verblijven en in u zijn.* En alles, waaraan de Apos-
 telen behoefte hadden, zou de H. Geest voor hen wezen: Hij zou hun verstand verlichten door hun alle waarheid te leeren; Hij zou hun wil versterken door het rijkelijk mededeelen der goddelijke genade; Hij zou in hun hart het vuur der volmaaktere liefde aanwakkeren; door hun mond zou Hij spreken, zóódat geene menschenlijke wijsheid daartegen bestand was; in de kracht des Heiligen Geestes zouden zij teekenen en wonderen doen, om alle verstand tot de gehoorzaamheid aan Jesus Christus

te onderwerpen; geen vrees of angst zou hen voor den rechterstoel van de machtigen dezer wereld doen beven, want de H. Geest zou hun de woorden in den mond leggen ten antwoord op alle bedreigingen en hun moed tot onwankelbaarheid schragen; door de genade des H. Geestes zouden zij zich zelfs verheugen, als zij voor Jesus' Naam smaad en vervolging mochten lijden. Hoe heerlijk, hoe schitterend openbaarde zich die even veelzijdige als heilrijke werking van den derden goddelijken Persoon der H. Drievuldigheid in de Kerk van Christus! Vestigen wij, om ons daarvan te overtuigen, onze aandacht slechts op de verandering, welke plaats greep in de Apostelen, toen zij op den plechtigen Pinksterdag bekleed werden met de kracht uit den hooge. Eerst zwak en wankelmoedig in hun geloof, weifelend in hun vertrouwen en aardschgezind, lafhartig in hunne vrees, zijn zij, na den H. Geest ontvangen te hebben, in geheel andere menschen herschapen. Moedig en vastberaden verkondigen zij Jesus, den Gekruisigde, eerst in Jerusalem, ten aanhoore van de gezworen vijanden des Zaligmakers, die Hem weinige dagen te voren ter dood veroordeelden; dan prediken zij Hem, die van den dood is verrezen, in geheel Palestina en roepen allen op tot boetvaardigheid over hunne zonden en tot het geloof in Hem, in Wiens Naam alleen de mensch kan zalig worden; zij dragen zijn Naam voor vorsten en voor koningen, belijden Hem onder geeselslagen en in de gevangenis; tot aan het uiteinde der wereld onderwijzen zij, allen leerende te onderhouden, wat Jesus hun bevolen had. Niets kon hen van de liefde, welke de H. Geest in hunne harten had uitgestort, scheiden: noch vervolging, noch zwaard, noch lijden, noch sterven. Zij worden gevloekt en zij zegenen; zij worden versmaad, en zij verblijden zich.

Het leven en het werken voor Jesus is hun eene vreugde en in alle verdrukking vloeien zij over van geestelijke blijdschap, de dood zelfs is hun een gewin. En dat alles werkt één en dezelfde Geest, die hun zijne zeven gaven mededeelde.

JOËL II, 28. — *Ik zal mijnen Geest uitstorten over alle vleesch* — heeft God door zijnen Profeet doen voorspellen. Derhalve zal de Vader dienzelfden Geest met al zijne genade-gaven zenden aan allen, die Hem vragen. En is de H. Geest over ons gekomen, dan verlicht Hij ons verstand, opdat wij erkennen mogen, wat waar en goed en heilzaam is; dan heiligt Hij onze zielen, want door zijne genade wordt de mensch, zoo even nog bevekt met de smetten der zonden, blinkend rein gemaakt als het licht der zon; dan versterkt Hij onzen wil tegen elke bekoring en tegen alle vervolging, opdat wij, bestraald door Gods genade, den vijand onzer zaligheid kunnen verslaan. Reeds Salomon

SPR. XXVIII, 1 zeide: *de vrome is onversaagd als een leeuw zonder schrik.* —

Ten derde vertrooste en bemoedigde Jesus zijne beminde leerlingen door hen te wijzen op de alvermogende kracht des gebeds. Wat zij nog verder noodig hadden, al wat zij ter volvoering van den hun opgedragen en zoo gewichtigen last, ter bewerking van hun eigen heil en van dat hunner evennaasten konden verlangen, zouden zij door bidden kunnen verkrijgen. Dit beloofde hun Jesus, vóór zijn scheiden, met deze

JOAN. XIV, 15. duidelijke woorden: *al wat gij mijnen Vader in mijnen Naam zult vragen, dat zal Ik doen, opdat de Vader in den Zoon verheerlijkt worde.* De Zaligmaker behoefde niet verder over dit onderwerp uit te wijden. Dit ééne woord riep den Apostelen al die vermaningen, al die beloften in het geheugen terug, welke Hij gedurende zijn drie-jarig leeraarsambt omtrent het gebed deed

hooren. Of had Hij hun niet aanbevolen te volharden in het gebed, te blijven kloppen en onvermoeid te zoeken, totdat hun de schatkamer der goddelijke Goedheid geopend werd, totdat zij den parel gevonden hadden, dien zij zochten. En nimmer zou God hun een scorpioen in plaats van een visch of een steen in plaats van brood geven; nimmer hunne bede afwijzen, als of zij ooit ter ongelegener tijde kon geuit worden. Neen: door Engelen-handen, in gouden schalen gedragen, zouden hunne gebeden, als een wierook van aangenamen geur, door de wolken heendringen tot voor den troon van Gods genade, om daar verhooring te vinden ten bekwamen tijde. Wij lezen in de handelingen der Apostelen, hoe zij aan die aanmaningen van den goddelijken Meester gevolg hebben gegeven, welk een onbegrensd vertrouwen zij op de kracht des gebeds stelden. Tien dagen achtereen bleven zij in een broederlijk gebed vereenigd, om den H. Geest af te smeeken; later, toen het werk der prediking en de zorg voor de armen te veel van hunne krachten vorderden, legden zij de laatstgenoemde zorg op de schouders van diakens, om uitsluitend zich met de verkondiging van Gods woord te kunnen bezig houden en — met het gebed. Op bijna elke bladzijde van de brieven der Apostelen bewonderen wij hun ijver in het gebed en voor zich zelve en voor anderen, vinden wij uitdrukkingen, waarin zij hunne geestelijke kinderen tot een volhardend gebed aansporen en te gelijk een hartelijke smeekbede voor zich zelve vragen. Waren ook de Apostelen geen mannen des gebeds geweest, zij hadden het Rijk van Jesus niet uitgebreid, zij hadden niets voor zijnen Naam kunnen doen, zelfs waren zij der lichtzinnige wereld en vooral der helsche machten een voorwerp van bittere spotternij geworden. Elke Christen toch, die niet gesteund en geholpen

wordt door de kracht des gebeds, is gelijk aan een krijgsknecht zonder wapenen, die niet alleen op zijn vijand geene veroveringen kan maken maar zich zelfs niet kan verweren tegen diens aanvallen.

— Hoe vele en hoe groote genaden zouden wij ons van Gods milddadige Goedheid verzekeren, als wij ijveriger in het gebed waren? Waarom — zoo mogen wij vragen — worden vele voornemens niet ten uitvoer gelegd, de geboden van God en zijne Kerk zoo lichtzinnig overtreden? Waarom hebben de bekeringen een zoo geweldigen invloed op ons hart? Waarom blijft zoo menige zondaar jaren lang als gebonden in de strikken van schandelijke gelegenheden en slechte gewoonten? Waarom zij wij kleinmoedig in tegenspoed, lauw in het godsdienstig leven, ontevreden met onzen stand en met Gods wijze beschikkingen? Waarom worden onze beroepsbezigheden en godsdienstplichten met blijkbaaren tegenzin en daarom achteloos vervuld? Geen meer afdoend antwoord kan op die beschamende vragen gegeven worden dan dit eene: omdat de ware geest des gebeds aan al die zwakken van gemoed geen kracht noch beemoediging geeft, geen prikkel ten vooruitgang is. Dit antwoord geeft ons tevens den sleutel ter verklaring van deze kernachtige spreuk van den h. Alphonsus de Ligorio: „Wie goed bidt, wordt zalig; wie niet bidt, gaat verloren.” —

Nog één wensch en nog ééne bede lagen den goeden Jesus op het Hart. *Vrede laat Ik u* — zeide Hij den Apostelen tot
 JOAN. XIV. 27. een laatsten afscheidsgroet — *mijnen vrede geef Ik u; niet zóó gelijk de wereld, geef Ik u,* „den geestelijken vrede „schenk Ik u, den inwendigen, den waren vrede des harten, „welken de wereld evenmín geven als ontnemen kan,

„den vrede, die u kracht en sterkte zal verleenen, om met de „volle gerustheid van een vast vertrouwen naar de zalige eeu- „wigheid te streven en ook om vele anderen door uwe pre- „diking, door gebed en door voorbeeld, in één woord: door „uw geheel dienstweik aan hetzelfde geluk deelachtig te maken.” Zulk een vrede wenscht Jesus in zijne oneindige Goedheid aan de Apostelen niet alleen toe, Hij gaf hun dien ook in zijne Almachtige Lietde.

En nu nog één gebed, heiliger en indrukwekkender dan er ooit op aarde is of kan uitgesproken worden. Eerst bad Jesus voor Zich zelve: *Vader! de ure is gekomen* voor Mij JOAN. XVII, 8. om te lijden en te sterven; *verheerlijk uwen Zoon*, maak Mij „als uwen goddelijken Zoon aan de wereld bekend door nà „mijner dood Mij uit de dooden op te wekken en daarna ten „Hemel op te nemen; *opdat uw Zoon U verheerlijke* door de „kennis en de aanbidding van U op aarde te bevorderen, als „Ik door mijne Opstanding uit het graf en mijne Hemelvaart „de goddelijkheid mijner leer en de waarheid mijner zending „ten overvloede bewezen en het geloof in Mijn woord als nood- „zakelijk ter zaligheid aangetoond heb.”

Daarop bad Jesus voor zijne Apostelen, „*Vader! bewaar hen*, JOAN. XVII, 11 „*die Gij Mij gegeven hebt, in uwen Naam*, doe hen volharden „in de belijdenis van uwen Naam en in het geloof aan de leer, „welke Ik hun verkondigd heb, *opdat zij één zijn* van hart en „van ziel, één in het geloof en één in de liefde, *gelijk wij één* „van natuur, van denken en van willen *zijn*. *Bewaar hen van* „*den booze*, van dien helschen vijand, welke alles, wat goed is, „wederstreeft en hen zeker vervolgen en tot afval zal trach- „ten te brengen. *Heilig hen in de waarheid*, maak hen door „vermeerdering van geloof en van liefde tot allezins waardige

„predikers der waarheid, welke Ik der wereld geopenbaard heb”

Maar ook voor al degenen bad de goedertierende Jesus, die, door het woord der Apostelen en hunne opvolgers bekeerd, eens in Hem zouden gelooven. Hij bad voor hen ook tot
 JOAN. XVII, 20 den Vader: *opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader! in Mij en Ik in U, dat zij ook in Ons één zijn.* De gemeenschap der geloovigen, de Kerk van Jesus, ingeplant in het God-menschelijke, in het verheerlijkte leven van den Zaligmaker, moet namelijk eene afschaduwing zijn van het goddelijk leven der Allerheiligste Drievuldigheid. De drie goddelijke Personen zijn één van wezen, gelijk aan elkander in volmaaktheden. Evenzoo moeten alle Christenen door éénheid van geloof, van liefde en van hoop innig met elkander verbonden zijn en gezamenlijk, hand aan hand, elkander helpende en ondersteunende, den weg naar den Hemel zich gemakkelijker maken. Daarom bad Jesus ook dit nog voor alle toekomstige geloovigen af: *Vader!*
 JOAN. XVII, 24 *Ik begeer, dat, waar Ik ben, ook zij, die Gij Mij gegeven hebt, met Mij zijn; opdat zij mijne heerlijkheid aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt.*

— De eeuwige gelukzaligheid, het eeuwig leven met Jesus, Gods oneindige Majesteit voor altijd te aanschouwen en in de aanschouwing daarvan onuitsprekelijk gelukkig te zijn — dit is het éénig ware geluk: wie dat bereikt, heeft alles gewonnen. Hoe goed moet Jesus zijn, dat Hij het voor ons heeft willen afbidden, meer nog: dat Hij het voor ons heeft willen verdienen door zijn lijden en zijnen dood! —

Hoofdstuk XII.

Maria en het verlossingswerk. Jesus neemt afscheid van zijne Moeder.

Het kan niet aan den minsten twijfel onderhevig zijn, dat de H. Maagd de reden kende, waarom de Zoon van God in haren schoot de menschelijke natuur had aangenomen. Zij wist, dat de beloofde Messias het menschelijk geslacht zou verlossen door het vergieten van zijn Bloed, door te sterven aan een Kruis als slachtoffer voor de zonden der wereld. Reeds in hare kindsche jaren had zij, in den tempel God dienende, die waarheid geleerd door het lezen en het overwegen der heilige Schriften van het Oude Verbond. Nog dieper werd zij in dat geheim der goddelijke Liefde ingewijd door de boodschap, welke de Engel haar van den Hemel bracht en waardoor haar voorspeld werd, dat haar Kind zijn volk van hunne zonden zou zalig maken; ook de grijze Simeon openbaarde haar, dat Jesus gesteld was tot val en tot opstanding van velen in Israël, tot een teeken, hetwelk weersproken zou worden. Ook Jesus wees haar op zijne zending, toen Hij, na drie dagen zoekens eindelijk in den tempel gevonden, haar zeide, dat Hij met de zaken zijns Vaders moest bezig zijn. Maar bovenal leerde zij dat geheim,

voor zoo ver een mensch het begrijpen kon, in zijne volle uitgestrektheid en ontzaglijke diepte kennen uit die menigvuldige gesprekken, welke Jesus met haar over dat onderwerp hield in het huisje van Nazareth. Als Jesus meermalen — de Evangelisten verzekeren het ons — in zijn driejarig openbaar leven de Apostelen op zijn lijden en sterven wees; dan zeker zal Hij bij herhaling, gedurende zijn dertigjarig verborgen leven, over dat zelfde onderwerp met zijne Moeder gesproken hebben.

Er ligt eene rijke stof ter overweging opgesloten in die langdurige en afzonderlijke samenspraken, welke de Verlosser der wereld met zijne Moeder hield, zoo lang zij nog zijn bijzijn mocht genieten. Dan opende Hij haar het rechte begrip der h. Schriften en bewees haar, dat de Christus eerst lijden en sterven moest, vóórdat Hij in zijne heerlijkheid kon ingaan; dan gaf Hij haar een duidelijker inzicht in zijn verlossingswerk. Dit alles zeker om zijne beminde Moeder te troosten en te bemoedigen, vóórdat een zeventvoudig zwaard van droefheid haar hart doorboorde. Ook Zich zelven ter vertroosting; want Jesus was en toonde Zich ook mensch en, zou Hij het niet versmaden in den hof van Gethsemane door een Engel versterkt te worden vóór het begin van zijn lijden; te minder zal Hij het beneden Zich geacht hebben zijn Hart uit te storten voor de teederste van alle Moeders, vóór het begin van zijn openbaar leven.

De Apostelen begrepen bijna niets van het geheim des lijdens; daarom ook kon Jesus bij hen geene ware deelneming vinden, als Hij Zich met hen daarover onderhield. Wel trachtten zij, zoo als van Petrus bij name vermeld staat, Hem te overreden, dat zulk een lijden het deel van Hem niet zijn mocht;

wel werden zij bedroefd en ook bevreesd, toen Jesus op hetzelfde onderwerp terug kwam, en hun alle hoop ontnomen was om Hem daarvan terug te houden. Maar dat waren pijnlijke gebeurtenissen voor het Hart des Zaligmakers, en Hij zag Zich genoodzaakt, nu eens hun onbezonnen ijver te matigen door eene strenge berisping, dan weder hen te bemoedigen door troostwoorden. Pijnlijker nog zou het wezen voor Jesus, als Hij in den hof zien moest, dat zij, ofschoon te voren gewaarschuwd en onderricht over hetgeen aanstaande was, zich door den slaap lieten overmannen en als 't ware hunnen Meester vergaten, zelfs toen Hij in doodsangst water en bloed zweette. Zocht Jesus als mensch ooit troost in zijne droefheid bij de Apostelen, wij mogen het zonder overdrijving zeggen: Hij heeft dien bijna nooit bij hen gevonden.

Wel bij zijne beminde Moeder, zoo dikwijls Hij haar vertrouwen maakte van de geheimen zijner ziel. In die zalige oogenblikken legde Hij aan haar zijn Hart bloot en vergunde haar een blik in de nog eenigszins verwijderde toekomst. Dan schetste Hij de lasterlijke beschuldigingen, welke tegen Hem zouden ingebracht worden, den haat en nijd en de vervolgingen der Joden, de wreedheid zijner beulen, zijn smartelijk en vernederend sterven, in een woord: den storm, welke tegen Hem verwekt zoude worden. Zeker, Jesus zal al zijn lijden op de duidelijkste wijze en met al de omstandigheden daarvan met zijne Moeder besproken hebben; maar vond dan ook dat deelnemend medelijden, hetwelk altijd een zachte balsem is zelfs voor de diepste wonden der ziel. Dan nam zij, al was het met tranen in de oogen, levendig deel aan zijn verlossingsplan, om uit Liefde tot God en tot den ongelukkigen mensch zelfs het zwaarste lijden niet te duchten en den smaadvolsten dood

niet te vreezen. Hoe goed verstonden die twee harten elkander en welk een schat van troostwoorden, al leed zij zelve name-loos veel bij de gedachte aan Jesus' dood, vond die goede Moeder in hare liefde voor alle menschen — zij die allengs een die-per inzicht in Jesus' Liefdegeheim verkreeg, die het lijden van haren goddelijken Zoon met volkomene onderwerping aan Gods heiligen wil aannam, die het met groote liefde aan den Vader opdroeg, die zich in alles met Jesus vereenigde, ofschoon zij al de zwaarte van dat offer gevoelde.

Het doet ons goed aan 't hart Maria te beschouwen in het huisje van Nazareth, terwijl zij het goddelijk Kind verzorgt. Voort-durend was zij — de Profeten immers van het Oude Verbond hadden haar dat voorspeld — met het aanstaande lijden van ha-ren Jesus in den geest bezig; hare liefde en hare smart trokken hare gedachten telkens op nieuw naar dat voor haar zoo pijn-lijk onderwerp. En kon het anders dan dat zij door hevige droefheid overstelpt werd, als zij haar goddelijk Kind aan-schouwde, hetwelk voor het vreeselijk lijden was geboren, dat zij, zoo dikwijls zij haren Jesus aan 't hart drukte, ook in hare ziel al die pijnen en kwellingen voelde, welke Hem eens zou-den overkomen, en dan met den zanger van het Hooglied uit-riep: *een bundel van myrrhe is mijn beminde; Hij zal rusten tusschen mijne borsten.*

HOOGL. I. 12

Hoe menigmaal zal die medelijdende Moeder gedacht hebben aan dat droevig oogenblik, waarop zij Hem, die haar nu den zoeten naam van *Moeder* gaf, aan het kruishout zou hooren zeggen: *Vrouw! ziedaar uw Zoon?* Hoe menigmaal zullen haar, als zij den kleinen Jesus verzorgde, voor den geest gestaan hebben en de koorden, waarmede Hij door de straten van Jerusalem gesleept, en de geeselroeden, waardoor zijn onschul-

dig lichaam verscheurd, en de nagelen, waarmede zijne handen en voeten doorboord zouden worden? Als zij haar goddelijk Kind voedde of kleepte, als zij Jesus op hare armen droeg, moet zij dikwijls tot zich zelve gezegd hebben: „voor den „pijnlijken en vernederenden dood des Kruises voed ik U op, „mijn dierbaar Kind!” Die pijnlijke gedachten kwelden haar onophoudelijk; zij was niet bij machte die uit haren geest te verdrijven; dag en nacht, als zij waakte en sliep, altijd en overal zweefde Jesus' lijden en sterven haar voor den geest; immer was zij daarmede bezig, maar ook elk oogenblik doorboorde een nieuw zwaard van bittere droefheid hare teedere ziel. Alles, wat zij wist en hoorde en zag, verkondigde haar alzoo Jesus' Kruis en dood. Maar, hoe hevig dat lijden ook ware, hoe hevig de droefheid en de angsten haar ook mochten kwelden, zij volhardde op den haar voorgeschreven lijdensweg en kende geen afwijken noch bezwijken. En daarin is zij al weder een welsprekend voorbeeld voor elken Christen, die ten koste van soms zware offers moeilijke plichten te vervullen heeft en bewijzen van volharding moet geven op een pijnlijken lijdensweg, waarop God hem geplaatst heeft en gebiedt moedig voort te gaan.

Uit die onafgebrokene overweging van het aanstaande lijden van haren goddelijken Zoon ontsprongen, als uit eene rijke bron, de heiligste gevoelens in het teederminnend hart der Moeder-Maagd. Door het bovennatuurlijk licht, hetwelk Jesus haar in de ruimste mate mededeelde, bevatte zij beter dan enig ander schepsel zoowel de verhevenheid der goddelijke Majesteit, welke door de zonden der menschen beleedigd was, als de ongenoegzaamheid der menschen, die zich zelve uit hunne diepe ellende

niet konden redden, en de bitterheid der smarten, welke Jesus voor hen lijden wilde. Dat alles overwegende en met elkander vergelijkende nam zij al meer en meer toe in de kennis van het eeuwig raadsbesluit, dat God ten gunste van de gevallen menschheid genomen had; maar dat dieper inzicht — hoe kon het anders — deed in hare medelijdende ziel al meer het vuur ontbranden van de zuiverste *liefde* tot God, die ook den zondaar nog beminde en zelfs zijn eigen Zoon niet spaarde, maar bereid was om Hem, ter verlossing van het menschelijk geslacht, aan den smadelijksten en pijnlijksten dood over te leveren. Ook innige *dankbaarheid* bezielde haar voor dien God van alle Liefde; want groot, en grooter dan voor een ander der menschen, was haar deel aan de oneindige verdiensten des lijdens en des stervens van haren Jesus; immers aan haar alleen was het gegeven om, als de nederige dienstmaagd des Heeren en als de Moeder des Verlossers, mede te werken tot de zaligheid van allen, die haar Jesus zou vrijkoopen door dat Bloed ne in dat Lichaam, hetwelk Jesus uit haar had aangenomen zij zou ook gedurende alle eeuwen, in hare onvergelykelijke waardigheid van Moeder van Gods Zoon, mogen optreden voor den troon der goddelijke genade, als de eerbiedwaardige voorspreekster voor allen, die hulp behoevend waren. Niet minder werd door die godvruchtige overdenking een teeder *medelijden* in haar aangekweekt voor alle zondaars, zóódat zij hen allen in haar hart droeg en, in navolging van haren Jesus, vurig verlangde om zich zelve, voor zoo veel zij zulks vermocht, aan hun heil en geluk te wijden. Immers, als zij werkzaam was voor hunne zaligheid, werkte zij mede tot het hooge doel, waartoe haar Jesus in de wereld gekomen was en later sterven wilde; dan oogste zij de rijkste vruchten

in van hare bereidwillige toestemming om Moeder van Gods Zoon te worden; dan ook verwierf zij de schoonste verdiensten van haar lijden, dat zij in vereeniging met het lijden van haren Zoon verdroeg.

— Wij hebben in bovenvermelde waarheden den zekersten waarborg van Maria's verlangen om ons in allen nood te willen helpen. In Jesus zag zij ook jaren lang het volmaakte voorbeeld van Liefde voor de menschen; uit Liefde voor hen, zelfs toen zij zijne vijanden waren, had Hij hunne natuur aangenomen; zij zag Hem alle soort van smart en smaad verduren, deel nemen in al hunne ellende en met liefderijke hand in al hunnen nood hulp bieden; zij zag Hem arbeiden voor hunne zaligheid; zij zou Hem zien lijden en zien sterven op het Kruis. Welk een indruk moest dit maken op het teeder hart van Maria? Kan zij, de Moeder, ongevoelig zijn voor het geluk van hen, voor wie Jesus, haar Zoon, dat alles deed en leed? De liefde deed haar ons allen als kinderen aannemen, de liefde doet haar ook altijd medelijden hebben met onze zwakheden en behoeften. —

De gezegende Maagd, toegerust met zulk een helder begrip van het lijden van haren goddelijken Zoon en nà het voortdurend en ernstig overwogen te hebben, wetende ook, dat Hij in dien nacht ter dood wilde overgeleverd worden, kwam — aldus verhaalt ons eene even eerbied- als geloofwaardige overlevering — nà Jesus te Jerusalem en nam met de heilige vrouwen, welke haar gewoonlijk vergezelden, haar intrek in hetzelfde huis, waarin onze Zaligmaker het laatste Avondmaal vieren zoude. Uit bescheidenheid evenwel en overgegeven aan den wil van haren goddelijken zoon bleef zij buiten de zaal, waarin Jesus met zijne Apostelen gezeten was. Toch

volgde zij, tot in de kleinste bijzonderheden en van minuut tot minuut, alles wat de Zaligmaker deed en zeide en instelde. Met eene alles over treffende liefde en groote nederigheid had zij den Paasch-maaltijd helpen bereiden, zooals zij reeds een en andermaal te voren gedaan had; ook geene bediening, hoe gering, versmaadde zij, daar zij wist, dat haar goddelijke Zoon zelf de voeten der Apostelen met eigene handen wasschen zou. Toen ook vernam zij, hoe Hij aan zijne Apostelen zijn H. Lichaam te eten en zijn H. Bloed te drinken gaf onder de gedaanten van brood en van wijn, en hoe Hij het heilig Sacrament des altaars instelde met dien uitdrukkelijken wil, dat het in de Kerk voortdurend zou blijven bestaan. Dewijl zij echter van grootere liefde brandde voor haren Goddelijken Zoon dan enig ander schepsel, dewijl zij meer dan enig ander mensch door God den H. Geest verlicht was, bevatte zij ook dieper en de verhevene waardigheid van dat Liefde-geheim en de onmetelijkheid der weldaad, welke daarin den menschen als erfdeel van Jesus' oneindige Liefde nagelaten werd. Om dezelfde redenen was ook hare dankzegging tot God hartelijker dan van anderen voor den troost en voor die opbeuring, welke zij nu reeds in dat Liefde-geheim genoten had, toen haar de H. Communie of door Jesus zelve of door een der Apostelen gebracht was, en welke zij daarin gedurende haar nog overig verblijf op aarde, als Jesus naar den Hemel teruggekeerd was, zeker vinden zou totdat zij voor eeuwig met Hem in den Hemel vereenigd werd.

Toen Jesus zijne afscheidsrede tot de Apostelen geëindigd had, stond Hij met kalme vastberadenheid op en te zamen

met zijne leerlingen dankte en loofde Hij God. *Na den lofzang gezegd te hebben* — verhaalt de Evangelist — *gingen zij uit naar den Olijfberg.* Waren het de zeven psalmen, welke de Joden gewoonlijk na het einde van hunne maaltijden aanhieven, of was het een nieuwe lofzang, welchen Jesus toen voor die bijzondere plechtige gelegenheid opstelde? Wij weten het niet, ofschoon de Evangelist op een algemeen bekend lof- en dankgebed schijnt te willen wijzen. In allen gevalle moeten wij uit die door het Evangelie vermelde bijzonderheid — ter onzer leering en ter onzer stichting — opmaken, hoe zorgvuldig onze goddelijke Zaligmaker was om aan zijnen hemelschen Vader voor elke weldaad dank te zeggen, daar Hij zelfs in dien nacht van zoo groote bezorgdheid en van zoo veel onrust het niet vergat, om aan zijn Vader eene dankzegging na den maaltijd aan te bieden en een gebruikelijken of een nieuwen lofzang te zingen. Aldus gaf Jesus ons het voorbeeld van het getrouw vervullen des gebods: *Als gij zult gegeten hebben en verzadigd zult zijn, zegen dan den Heer, uwen God, voor dit overgoede land, hetwelk Hij u gegeven heeft.*

De H. Maagd, — wij volgen hierin de voorstelling van den h. Bonaventura — ziende dat Jesus opgestaan was, begaf zich naar het achterste gedeelte van hare kamer om zijne laatste omarming en zijn laatste vaarwel af te wachten — een afscheid hetwelk haar zulk eene bittere smart zoude veroorzaken. Wel dra zag zij Hem binnentreden met zijne gewone kalmte en ingetogenheid. Zijn eerbiedwaardig gelaat gloeide nog van het vermoeiend werk der voetwassing, van de lange rede, welke Hij na den maaltijd gehouden had, vooral van het vuur der Liefde, welke in zijn heilig Hart brandde. Met al de genegenheid en alden eerbied, welke zulk een Zoon aan zulk eene Moeder

moest toedragen, zeide Hij, tot haar toetredende: „Ik kom tot „u, mijne Moeder! niet om u mede te deelen, wat gij reeds sinds langen tijd weet, maar om van u afscheid te nemen, op „dat Ik de zending volbreng, welke u bekend en door mijn „hemelschen Vader Mij opgedragen is. Menige oogenblikken „heb Ik doorgebracht met daarover u te onderhouden. Dank „den goeden God, dat gij zijt voorbeschikt geworden „om een Zoon te hebben, die sterven zal ter verzoening „van de Rechtvaardigheid van den Vader, die voldaan, en „voor de rechtvaardigmaking van den mensch, die met zijn „God verzoend moet worden. Wees getroost, moeder! de „vruchten zijn groot en de beproeving is kort, want spoedig „zal Ik u wederom bezoeken en dan onsterfelijk en glorievol. „Door heden te doen, wat Ik nu moet doen, vervul Ik de taak, „welke Mij is opgelegd, volbreng Ik des Vaders heiligen wil „ten einde toe. De éénige troost, welken Ik op mijn lijdens- „weg wil medenemen, is deze dat Ik u niet zonder volkomene „onderwerping aan dienzelfden heiligen wil achterlaat. Nu de „tijd geen uitstel duldt, geef Mij, moeder! uwe hand, uw vaar- „wel, uw afscheidsgroet.”

Bitter waren de tranen toen door Maria gestort; maar hoe pijnlijk de droefheid ook ware, welke toen haar hart doorboorde, zij bleef desniettemin moedig in haar leed en besloten om te gehoorzamen en zich te onderwerpen aan hetgeen God van haar eischte. Ook haar vervulde eene brandende liefde om den Goddelijken Zoon, al beminde zij Hem meer dan haar leven, te offeren voor de eer van God en voor het heil der menschen: „dat de Vader — zal zij snikkende geantwoord „hebben — U zegene en sterke van uit den Hemel; volbreng „den heiligen wil uws Vaders en drink den kelk des lijdens.

„hoe bitter die ook zij, ten bodem toe uit; uwe verheerlijking „zal daarna te grooter zijn. Deze scheiding is mij smartvol, „maar ik ben de dienstmaagd des Heeren; mij geschiede „naar Gods wil.” En Jesus, die tranen stortte, toen Hij Maria Magdalena haren broeder zag beweenen, weende toen Hij op het punt stond zijne Moeder te verlaten. Overstelpst door hun gevoel, vielen zij zonder te spreken in elkanders armen en riepen slechts met tranen van liefde elkander het laatste vaarwel toe. Jesus moest Zich eindelijk uit de omhelzing zijner Moeder losrukken, en zij bleef Hem nastaren, totdat Hij uit haar gezicht verdween. — Kunnen wij het offer van Maria wel naar waarde schatten, daarvoor genoegzaam onze dankbaarheid betuigen en ons aan haar hoog genoeg verplicht rekenen voor dat ontzaglijk groot offer, hetwelk zij bracht, toen zij haren Zoon gaf om voor ons te lijden en te sterven?

EINDE DER EERSTE AFDEELING.

TWEEDE AFDEELING

JESUS IN DEN HOF VAN GETHSEMANE.

Hoofdstuk I.

Jesus gaat naar den hof van Olijven.

JOAN.XIV,31. *Laat ons van hier gaan:* aldus besloot Jesus de afscheidsrede, welke Hij tot zijne Apostelen in de zaal van het laatste Avondmaal hield. Toen Hij dan ook een hartelijk vaarwel aan zijne beminde Moeder had toegeroepen, stonden zijne Apostelen, die zijn wenk begrepen hadden, Hem reeds af te wachten, en gezamenlijk met hen verlaat Hij nu het huis van zijnen leerling, waar Hij den plechtigen Paasch-maaltijd gehouden en de heiligste geheimen gevierd had. Voor het laatste ook doorliep Hij vrij en ongebonden de straten van het ondankbare Jerusalem, dat Hem als zijn Messias niet wilde erkennen, en Hij liet de Synagoge, welke Hem verwierp, aan hare vrijwillige verblinding over.

Jesus sloeg den weg in naar den Olijfberg, op een afstand van omstréeks vijftien minuten gaans van Jerusalem gelegen. De naam duidt reeds aan, dat daar veel olijfgeboomte was, en nu nog zijn er acht eerbiedwaardige olijfboomen over, — aldus verhalen de reisbeschrijvingen van het H. Land — welke getuigen waren van Jesus' daar geleden doodsangst. Verscheidene hofsteden of landhoeven lagen rondom den berg. Een daarvan heette Gethsemane. Daar trad Jesus binnen om te bidden, volgens zijne gewoonte. Want die eenzame en afgelegene plek bood eene stille rustplaats aan en noodigde uit tot een aandachtig gebed. Ook de toegang was voor Hem gemakkelijk, omdat de hof het eigendom van een zijner vrienden was en op korten afstand van de stad, aan de overzijde van de beek Cedron lag. Eenigszins diep in den hof bevond zich eene onregelmatige, door de natuur gevormde grot, waar de olijven geperst werden. Het is de grot van den doodsangst, waar Jesus water en bloed zweette.

Denzelfden weg had ook David, voor duizend jaren, gevolgd, toen hij, de Koning van Israël, vluchtte voor zijn trouweloozen zoon Absalom en voor zijn ondankbaar volk, hetwelk hij zoo innig lief had, maar dat hem nu voor eenen plichtvergeten opstandeling prijs gaf. Verraden door zijnen vroegeren raadsman Achitophel, beschimpt door den laaghartigen Semei, door zijn eigen zoon ter dood vervolgd, door slechts weinige getrouwen vergezeld, ging hij, onder zijn leed gedrukt, met bedekten hooft en barrevoets den Olijfberg op. Ook zoo was hij, de Koning en de Profet, in zijn lijden en in al de omstandigheden daarvan de treffende vóórafbeelding van den vervolgd en den verraden Verlosser. Alleen dit groote verschil bestaat er tusschen David en zijn grooten Zoon naar het vleesch — en deze

waarheid kunnen wij ons niet diep genoeg in het gemoed prenten — Jesus ontvlucht zijne vijanden niet, integendeel: Hij wil lijden; omdat Hij zelf het wil, zal Hij worden opgeofferd. Hij begeeft Zich naar zijne gewone plaats van gebed, welke ook zijn verrader kent, waar Hij weet, dat zijne vijanden zullen komen om Hem gevangen te nemen. De weg des lijdens ligt voor Hem open, aan het einde daarvan staat het Kruis — en met opzet slaat Hij dien weg in, want Hij zal aan den wil van zijnen hemelschen Vader gehoorzaam zijn tot aan den dood. Vroeger, toen zijn uur nog niet geslagen was, onttrok Jesus, nog Kind zijnde, Zich aan de vervolging van Herodes en vluchtte naar Egypte; op lateren leeftijd, in zijn openbaar leven, ontweek Hij de aanslagen zijner vijanden en ging, als zij Hem wilden steenigen, in het midden van hen door; maar nu zijn tijd om te gaan lijden en om te gaan sterven gekomen is, begeeft Hij Zich, waar Hij weet, dat zijn verrader Hem zal overleveren, waar zijn lijden zal beginnen. En waarom moet juist een *hof* buiten Jerusalem gelegen, en niet b. v. het huis van Lazarus en zijne beide zusters of de tempel te Jerusalem of de woning van een of ander leerling van Jesus in de stad, de bevoorrechte plaats worden, waar het ontzaglijk werk van onze Verlossing een aanvang zal nemen? Gelijk in het geheele leven van den Messias, even zoo en wel vooral in al de bijzonderheden van Jesus' lijdensgeschiedenis — wij zullen meermalen gelegenheid hebben dit op te merken — is er eene treffende overeenstemming met gebeurtenissen uit het Oude Testament aan te wijzen, vooral eene leerrijke vervulling van vroegere vóórafbeeldingen, hetzij in personen of in feiten voorgesteld. Zóó ook hier. „Evenals in een hof, het Eden of Paradijs” — aldus leert de H. Chrysostomus — „het begin

„werd gemaakt — en de oorzaak werd gesteld van des menschen tijdelijk en eeuwig lijden, van zonde en van dood, eveneens zou in een anderen hof — Gethsemane — door Jesus' lijden een begin gemaakt worden met de herstelling van 's menschen ongeluk, een begin van zijn tijdelijk en eeuwig heil, van heiligheid en van leven.” Tegenover Adam, die de zonde in de wereld bracht, en met de zonde den dood, staat Jesus, die voor de zonden der menschen boette en het leven der genaden teruggaf; tegenover den boom, welks verboden vrucht door den eersten mensch gegeten was, staat het Kruis, waaraan Jesus stierf om de schuld der menschen te voldoen; tegenover de zinnelijke lust, welke den eersten mensch tot ongehoorzaamheid verleidde, staat het vreeselijk lijden van het goddelijk Zoenoffer. Zoo is alles in het lijden van Jesus diep van beteekenis, vol leering, vol opwekking. Doch wij mogen de volgorde der gebeurtenissen niet vooruitloopen en moeten ons hier met die eenvoudige aanmerkingen vergenoegen.

Vastberaden, verlangend zelfs om met het Doopsel des bloeds gedoopt te worden, slaat Jesus den weg in naar den hof van angst en verschrikking. *Opgeruimd, als een held ter baan gaat*, Ps. XVIII, 6. zal Hij zijne vijanden te gemoet treden. Hij gaat immers een nieuw, een geestelijk Koninkrijk stichten in zijn Bloed, een rijksg gebied veroveren, waarvan de grenzen Hemel en aarde omsluiten, waarvan de duur dien van de eeuwigheid evenaart, waarvan het doel de eeuwige zaligheid van alle menschen en de hulpmiddelen zijne oneindige verdiensten zijn. Het zal Hem zijn leven kosten, maar gestorven zijnde leeft Hij eeuwig en uit zijn tijdelijken dood ontspringt het eeuwig leven voor allen, die in Hem gelooven en Hem op den lijdensweg zullen gevolgd zijn. Hij heeft dat alles van eeuwigheid gewild, Hij

heeft het meermalen voorspeld en ook zelf voorbeschikt, omdat Hij met een eeuwige Liefde ons beminde. — Zóó leert Jesus ons allen, dat wij blijmoedig gaan moeten, waar Gods wil ons roept, al zou een zwaar offer van onze gehoorzaamheid gevorderd worden; want een kruis moet ons steeds voor oogen staan en, wanneer het ons te dragen aangeboden is, met liefde omhelsd worden.

Neerslachtig, bedroefd en met angst volgden daarentegen de elf Apostelen den Zaligmaker op zijne schreden. Alles stemde hen dan ook tot droefgeestigheid. Het was reeds nacht, en de slechts flauwe schijn der maan maakte het *dal van Josaphat*, hetwelk zij doortrokken en dat eenzaam en tusschen bergen ingesloten lag, dat akelig was reeds om de herinneringen, welke daaraan verbonden waren, nog schrikwekkender. Dat dal immers was de begraafplaats van Koningen en Rechters, van Profeten en eerbiedwaardige Zangers, welke voor eeuwen reeds daar begraven waren, terwijl de ingevallene en half geopende graven als 't ware verkondigden, dat het gericht des oordeels en der vergelding reeds over hen gehouden was, hetwelk eerst nà het einde der tijden daar door den Rechter van levenden en van dooden over allen zal gehouden worden. Ook *de beek Cedron* wekte vrees aanjagende herinneringen op. Zij, *zwarte beek* bijgenaamd, liep door eene van vierhonderd voeten hooge rotsen omheinde vallei. Daar werden eertijds door de godvreezende Koningen van Juda de beelden van Baal en andere afgoden verbrand en de asch daarvan uitgestrooid, waarom dat dal ook *dal der assche* genoemd werd. De beek zelve vormde de oostelijke grens van het dal *Gehenna*, later dat van Josaphat geheeten, waar eens kinderen op de gloeiende armen van den afgod Moloch geofferd en de Profeet Isaias doorgezaagd was. Alles dus sprak hier van dood, van gruweldaden en moordtooneelen, welke het gemoed met afgrij-

zen moesten vervullen. Daarenboven heerschte in 't rond eene akelige stilte, bijwijlen onderbroken door een onheilspellend rumoer, dat uit de stad tot in de ooren der Apostelen doordrong. Alles ook deed hen aan een naderend ongeluk denken. De verdachte Judas was afwezig, en zij wisten niet, waar hij zich ophield, noch welke plannen hij beraamde; Jesus' laatste woorden waren zoo treurig geweest: Hij had immers van verraad, van een ziften door den duivel, van scheiden, van lijden, van heengaan gesproken, van vluchten en van verstrooid worden. Dit alles, ofschoon het hun nog raadselachtig voorkwam, vulde hen met angst en wel te meer, omdat zij zich geen juist denkbeeld konden vormen van het gevaar, hetwelk hun boven het hoofd hing.

— Met geheel andere gevoelens dan waarmede de Apostelen bezielde waren, sluiten wij ons bij dien droevigen stoet aan. Jesus, de groote Strijder, trekt uit om over de helsche machten en overheden te zegepralen. Onze belangstelling in dien strijd, om onzentwille gestreden, kan niet te groot wezen; onze ijver om in de overheerlijke vruchten van dien ontzaglijken kamp te deelen, mag geene grenzen kennen, want naar evenredigheid van die belangstelling en van dien ijver zullen ons ook de voordeelen toegemeten worden. Met Hem gaan dan ook wij uit, luisterende naar de vermaning van den Zanger van het Hooglied: *Kom, mijn beminde! laten wij uitgaan naar het veld, verwijlen wij in de dorpen; dat mijn beminde in zijnen hof kome.* Daar zullen wij de ooggetuigen wezen van gebeurtenissen, welke ons gemoed tot diep medelijden stemmen, ooggetuigen zijn van woorden, welke een overweldigenden indruk op onze ziel maken. Vóór alles echter moeten wij, ten einde veel nut uit onze aandachtige beschouwing te trekken, deze twee

waarheden ons levendig voor den geest stellen: wij zullen daar als in de sprekendste trekken aanschouwelijk zien voorgesteld, eerstens: de *Rechtvaardigheid* des Vaders, die om wille van onze zonden zijn Zoon zoo gestreng straft, en vervolgens de *Goedertierenheid* des Zoons, die zoo liefdevol voor onze misdaden boet. De eerste zal ons aansporen tot een oprecht berouw over het helaas! zoo groot deel, dat wij hebben in der menschen zonden, waarvoor Jesus leed; de andere zal ons, nu de Verlosser ook voor onze zonden heeft voldaan, tot eene vurige liefde opwekken voor Hem, die onze misdaden in zijn lichaam droeg tot op het Kruis. Met die Gode welgevallige gevoelens, met berouw en met liefde in den mond niet alleen maar ook in het hart, zullen wij volbrengen, wat David reeds aan allen op het gemoed drukte, toen hij vermanend uitriep:

Ps XXXIII, 15. *wijk af van het kwade en doe het goede.* Als wij met die zielsgesteldheid toegerust zijn, ziet God gaarne ons Jesus volgen, Hem die de weg en de waarheid en het leven is. Met die heilige voornemens gewapend, mogen wij ook onzen goddelijken

II. KON. XV, 21 Zaligmaker in waarheid toeroepen: *de Heer mijn Koning leeft; waar ook Gij zijn zult, hetzij in leven of in den dood, daar zal uw dienaar zijn.* Dan aanschouwt Jesus met dankbare vreugde ons aan zijne zijde, hetzij Hij in den hof van angst water en bloed zweet, of in het paleis van Caiphaz den kaakslag ontvangt, of door Herodes met zijn hof bespot wordt, of op den Calvarië-berg aan het Kruis sterft; dan ook zal Hij ons eens met Hem doen heerschen, als wij eerst met Hem geleden hebben. —

Vóórdat wij met den goddelijken Zaligmaker den hof des lijdens binnentreden, willen wij eerst nog onze aandacht wijden aan de droevige voorspellingen, aan de dringende vermaningen, welke Hij aan zijne Apostelen op den weg naar Gethsemane voorhoudt. Ook voor ons is daaruit veel te leeren.

Terwijl allen in diepe stilzwijgendheid voortgingen, elk in zijne gedachten verzonken, richtte Jesus eensklaps zijn blik op de Apostelen en sprak één van die woorden, welke hen pijnlijk treffen, hunne droevige stemming nog vermeerderen moest. Nog in de zaal van het laatste Avondmaal zijnde, had Jesus hun voorspeld, dat zij Hem ontrouw zouden worden. „Zief” — zeide Hij toen — *„het uur komt en is reeds gekomen, dat gij* JOAN. XVI. 32 *verstrooid zult worden, een iegelijk naar het zijne, en Mij „alleen zult laten.”* Nu echter wilde Hij die treurige aankondiging in nog duidelijker woorden herhalen, om hun opnieuw een bewijs zijner goddelijke Alwetendheid te geven en daardoor hen voor de volgende dagen in hun geloof te versterken, als zij door eene bittere ondervinding geleerd, de waarheid zijner vroegere voorzeggingen omtrent zijne aanstaande gevangenneming bevestigd zagen. „Gij allen” — zeide Hij MAT. XXVI. 31 nu — *„zult in dezen nacht aan Mij geërgerd worden; alles, „wat Mij dezen nacht overkomt, zal u een aanstoot zijn; gij „zult in uw geloof aan Mij wankelen en de vlucht nemen; „ziende dat Ik weerloos aan mijne vijanden overgeleverd word, „zult gij aan mijne Godheid twijfelen en Mij alleen laten. „Want er staat geschreven: Ik zal den Herder slaan, en de „schapen der kudde zullen verstrooid worden.”* Doch zij mochten daarom den moed niet verliezen: na Hem verlaten te hebben, moesten zij tot Hem terugkeeren, want die oogenblikkelijke zwakheid zou Hij in zijne Liefde hun gaarne vergeven. Twee

omstandigheden vooral zouden hen ook troosten en bemoeiden: zijne Verrijzenis ten derden dage en het spoedig terugzien van hunnen goddelijken Meester. Dit alles gaf Jesus hun

MARC.XIV,28. duidelijk te verstaan met deze woorden: „*nadat Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u voorgaan naar Galilea, en daar zal Ik u wederom om Mij verzamelen; komt ook gij daarheen.*”

Reeds tweemaal te voren, onder het laatste Avondmaal, had Jesus den Apostel Petrus berispt over zijne onstuimige voortvarendheid. Deze toch durfde, zich sterker dan de andere leerlingen wanende, driestweg betuigen, dat hij bereid was met zijnen goddelijken Meester gevangenis te lijden en den dood zelve te ondergaan; ook had hij zich, zooals weldra blijken zou, met een zwaard gewapend. Diezelfde vermetelheid, dat overdreven zelfvertrouwen, verleidde ook nu wederom hem er toe om zijnen Meester tegen te spreken en zich boven de aan

MAT.XXVI,33. allen gedane voorspelling verheven te achten: *al werden ook allen —* zeide hij in zijn overmoed *— aan U geërgerd, ik, ik zal nimmer geërgerd worden.* En of Jesus, nu tot hem alleen het woord richtende, zijne voorspelling stellig en met schrikwekkenden nadruk al herhaalde: *voorwaar, Ik zeg u, dat gij in dezen nacht, eer de haan gekraaid zal hebben, dat is: vóórdat de dageraad begint, Mij driemaal verloochenen zult* — nog is Petrus niet verslagen en herhaalt, vermetel op zijne oogenblikkelijke stemming vertrouwend: *al moest ik ook met U sterven, verloochenen zal ik U niet,* noch in dezen nacht noch ooit, wat er ook mocht gebeuren. *Desgelijks spraken ook al de leerlingen,* en legden, alhoewel minder voortvarend van aard dan Petrus, maar nu door zijn voorbeeld medegesleept, de verklaring van hunne onwankelbare getrouwheid af. Hierop wilde de Zaligmaker niet verder antwoorden; Hij, die 's men-

schen doen en laten voorziet, wist, dat een betreuenswaardige, drievoudige val van Petrus en de aanstaande vlucht van al de Apostelen, zijn woord zouden bevestigen. Dat was Hem genoeg en liever dan hen in dit oogenblik nog meer te bedroeven, wilde de goede Jesus het aan de volgende gebeurtenissen overlaten om hun overmoed te beschamen en hen tot inkeer te brengen. Het is ook dikwijls beter, om wie misdoet en een of andermaal de best gemeente vermaningen afwijst, door opvolgende omstandigheden van zijne dwalingen te laten genezen.

— Wij hebben zeker eerbied voor de goede gezindheid van Petrus en voor zijn tegenwoordig gevoel van liefde en gehechtheid jegens den Zaligmaker; maar zijn gedrag blijft ook bij deze gelegenheid afkeurenswaardig. Hoe vermetel hij sprak, zou weldra blijken; al zijne betuigingen zouden vergeten, zijne beste voornemens overtreden, zijne heiligste bedoelingen ten schande gemaakt worden. Dit moeten wij uit zijn verkeerd gedrag leeren: onze kracht ligt niet in een hoogmoedig zelfvertrouwen maar uitsluitend in de hulp van God. Uit ons zelve vermogen wij niets, maar alles in Hem, die ons versterkt; *wie op den Heer vertrouwt, zal door de Goedertierenheid des Ps. XX, 8. Allerhoogsten niet wankelen.* Al wie daarentegen op zich zelve steunt, hij bouwt op zand, en zulk een gebouw bezwijkt bij den eersten storm.

Toen Jesus in den hof van Gethsemane gekomen was, beval MAT. XXVI, 37 Hij aan zijne leerlingen: *Zit hier neder, terwijl Ik derwaarts ga en bidde.* Evenals Abraham, de stamvader van het Israëlitische volk, toen hij aan Gods bevel gehoorzaamde, met zijn zoon Izaak alleen den berg der opoffering besteeg en zijn dienst-

knechten aan den voet des bergs achterliet, eveneens liet Jesus, toen Hij Zich zelven als offer ging opdragen, zijne leerlingen aan den ingang van den lijdenshof achter. En Hij ging bidden, om Zich voor dat ontzaglijk groote werk voor te bereiden, dat Hij op Zich genomen had. Aldus leerde Hij ons, dat wij elke zaak van belang met bidden moeten beginnen, en dat in een vurig gebed de zekerste waarborg voor een gelukkig wel-slagen gelegen is. Hij gaf dan ook aan zijne Apostelen, vóór-dat Hij Zich van hen verwijderde en dieper den hof inging, deze dringende vermaning: *bidt, dat gij niet in bekoring komt.*

Luc. XXII, 40. Drie Apostelen echter, Petrus, Joannes en Jacobus, nam Hij verder met Zich mede. Deze drie waren de verbaasde getui-gen van Jesus' verheerlijking op den berg Thabor en van de wondervolle opwekking van Jaïrus' dochter uit den dood geweest, zij zouden nu ook de getuigen wezen van zijn doodsangst; zij hadden den God-mensch aanschouwd in den schitterenden luister van de hemelsche glorie en van zijne goddelijke Almacht, zij moesten Hem nu zien als den Man van smarten, die al de ongerechtigheden der wereld op Zich geladen had, en van Hem de onderwerping aan Gods wil en de noodzakelijkheid des ge-beds leeren.

MARC. XIV, 33. *En Jesus begon* — aldus leidt het Evangelie het verhaal in van Jesus' doodstrijd in den hof — *beangst te worden* — Hij liet toe, dat een gevoel van vrees en benauwdheid, tot dusverre Hem vreemd, Hem aangreep te gelijk met eene zóó hevige droefheid, dat Hij behoefte gevoelde zijn gemoed uit te storten en de drie bevoorrechte Apostelen deelgenooten van zijn zielelij-den te maken: *mijne ziel* — riep Hij hun weeklagend toe — *is bedroefd tot den dood toe.* Om ons de hevigheid van dat zielelijden te schetsen, bezigen de Evangelisten verschillende bewoordingen:

zij noemen het *droefheid*, welke eene zielesmart is, veroorzaakt door het lijden van een reeds aanwezige ramp, ook *vrees en angst*, welke ontstaan door het vooruitzien van een kwaad, dat dreigend nadert. Doch hoe wij die zielsaandoeningen ook noemen willen, zij drukten als zulk eene ondenkbaar zware last op het Hart van Jesus, dat zij, gelijk Hij zelf verklaarde, Hem den dood zouden berokkend hebben, zoo Hij door de Almacht zijner goddelijke Natuur de zwakheid zijner menschelijke natuur niet hadde ondersteund.

Welk een tafereel van een onbegrijpelijk zwaar zielelijden! Jesus kende van den beginne af al het lijden, dat over Hem komen zou; om de verdienstelijkheid er van te verhoogen, dacht Hij er voortdurend aan en sprak er meermalen over, zonder dat een enkele trek van droefgeestigheid zijn altijd opgeruimd gelaat benevelde of eene klacht over zijne lippen kwam, — en nu is Hij op eenmaal ten prooi aan den meest pijnigenden angst en van de meest martelende droetheid; Hij beeft als een riet, dat door een stormwind geslingerd wordt. Maar ook welk een ondoorgrondelijk geheim van Liefde! Hij, die ons vermaand had om geen mensch te vreezen, welke slechts het lichaam dooden maar de ziel niet schaden kan, »die zelfde „Godmensch — roept de h. Laurentius Justinianus uit — wordt „bedroefd en beangstigd? Hoe, Hij wordt droevig, door Wien „de bedroefden getroost worden? De sterkte vreest en de „kracht voelt angst en, die anderen genas, wordt zwak? Wij „zien nog geene gewapenden naderen, geen zwaarden flikkeren, „geene stokken dreigend opgeheven, en Jesus vreest? Hij is „de Aanvoerder van het Christen-heerleger en gaat ons voor „ten strijde tegen de machten der duisternis; Hij wordt ge- „naamd en is ook de Heer der heerscharen en kwam niet den

„vrede maar het zwaard brengen op de aarde, en zou Hij zelf „vreezen den strijd te aanvaarden? Maar, als de Aanvoerder „vreesde, wat moet dan wel van zijne volgelingen te verwachten „zijn? Hij is toch niet beneden zijne krijgsknechten te stellen? „En zij hebben wel rijken overwonnen, allerlei martelingen ver- „duurd, het vuur uitgedoofd, wilde beesten getemd, den dood „zelve niet gevreesd! Hij, de Voltooier van ons geloof, heeft „de belijders van dat geloof boven de zwakheid der mensche- „lijke natuur door zijne onverwinbare genade verheven — en „zelf wilde Hij bedroefd en bevreesd en beangstigd worden!” Hoe is dat alles — zouden wij willen vragen — mogelijk ge- weest?

„Jesus heeft Zich tot ons afgelaten om ons uit onze ellende „op te beuren; Hij heeft Zich vernederd om ons te verheffen.” Dit algemeene antwoord is op geheel zijn lijden en derhalve ook hier toepasselijk, maar legt ons het geheim van Jesus' angst en droefheid slechts ten deele uit. Wij moeten trachten dieper, voor zoo ver als dit den zwakken mensch gegeven is, in die wondervolle geheimen door te dringen en het ons ter stichting eenigszins duidelijk te maken, hoe het kon gebeuren, dat de Godmensch aan zulk een folterend zielelijden ten proo; was. De overweging van dit geheim van eindeloze Lietde zal ongetwijfeld op ons hart een heilzamen invloed uitwerken en ons vergunnen het oneindig minnend Hart des Zaligmakers beter te leeren kennen.

Onze goddelijke Zaligmaker had in den geheelen duur van zijn sterfelijk leven vele redenen tot droefheid en tot angst en vrees gekend, welke zijn teergevoelig Hart konden benauwen; maar thans wogen die redenen, met zoovele andere vermeer-

derd, nog drukkender en pijnlijker op zijn gemoed. Wel genoot zijne menschenlijke ziel, van het eerste oogenblik harer schepping af, de aanschouwing Gods, was zij volkomen zalig en kon ook geen enkel oogenblik ophouden zalig te zijn, omdat zij de ziel was en bleef van den tweeden Persoon der H. Drie-vuldigheid; ook Jesus' heilig lichaam zou, omdat het met zijne goddelijke natuur was vereenigd, in dien staat van heiligheid evenmin als b.v. het lichaam van Adam vóór de zonde of dat der H. Maagd nà hare Hemelvaart, of dat der Gelukzaligen nà de algemeene opstanding des vleesches, eenig leed gekend hebben — maar de goddelijke Zaligmaker kon, aan zijne ziel het *genot* der zaligheid onttrekkende, haar, overeenkomstig hare natuur, aan de pijnlijkste zielsaandoeningen, en eveneens zijn lichaam aan de grootste smarten overgeven. Vandaar dan ook die martelingen in zijn heilig lichaam en die kwellingen zijner heilige ziel; terwijl Hij daardoor bewees waerachtig mensch te zijn en tevens, dat Hij alles leed met volle vrijheid en uit Liefde voor de gevallen menschheid. Het was geene zwakheid in Jesus, als Hij hongerde of dorstte of vermoeid was in zijn lichaam; het was evenmin eene zwakheid in Hem, als zijne ziel door angst of vrees gemarteld werd. Als de oorzaken daartoe aanwezig waren, kon Hij in zijne ziel en in zijn lichaam lijden, omdat Hij dat lijden uit Liefde voor ons wilde, omdat Hij het niet wilde beletten. Eene eenvoudige, uit het dagelijksch leven genomen vergelijking stelt ons in staat, deze waarheden beter te begrijpen. Wanneer iemand door hevige pijnen in een of ander deel zijns lichaams gekweld wordt, maar een zeker werkend geneesmiddel, dat hem ter verdrijving van alle smarten ten dienste staat, niet wil aanwenden hetzij tot boetedoening voor eigen schuld, hetzij ter verzoening

van de zonden van anderen, dan zeggen wij met het volste recht, dat hij vrijwillig en uit liefde lijdt en dat hij tegelijk een mensch en, even als alle anderen, voor het lijden vatbaar is. Eveneens moeten wij van den Godmensch, Jesus Christus, zeggen. Alhoewel Hij door de Almacht zijner Godheid en krachtens zijne aanschouwing Gods, zoo wel zijn lichamelijk lijden als zijne smartvolle zielsaandoeningen had kunnen verhinderen, verwekten toch dezelfde oorzaken, die ons naar ziel en naar lichaam met leed overstelpen, in Jesus' ziel droefheid en angst en in zijn lichaam smarten, omdat Hij dat lijden niet belette, maar Zich volkomen vrijwillig daaraan overgaf, omdat Hij dat lijden voor Zich als zijn deel had uitverkoren. Zóó toonde Hij waarlijk Mensch te zijn, die volgens zijne menschelijke natuur *kon* lijden, en die uit oneindige Liefde in zijne menschheid *wilde* lijden om voor onze zonden te voldoen en ons uit de slavernij des duivels te verlossen. Jesus Christus is God en mensch. Hij kon lijden, maar leed niet meer, noch in zijn lichaam noch in zijne ziel, dan Hij zelf wilde; als mensch kon Hij aan alle pijnlijke aandoeningen der ziel en aan alle lichamelijke smarten onderworpen zijn, maar als God bepaalde Hij en het oogenblik en den duur en den omvang daarvan; geen lijden kon Hem overvallen noch verrassen; alles wat Hij leed, liet Hij vrijwillig over Zich komen naar eigen goeddunken, maar altijd toch uit gehoorzaamheid aan den Vader en uit Liefde voor den mensch.

— Het is voor ons een groote troost, dat Jesus bedroefd, bevreesd en beangstigd heeft willen zijn. De grootste vrienden van God, Heiligen, worden niet zelden door een pijnigenden angst aangegrepen bij de levendige voorstelling van eenig lijden, dat hen wacht, of door de bekoring van eene hevige neerslach-

tigheid gekweld, wanneer zij reeds onder een of ander leed gebukt gaan. Niemand mag daarom, als hem dergelijke aandoeeningen bestormen, moedeloos worden of meenen, dat hij Gods vriendschap verbeurd heeft. Die vrees voor het lijden, ook dat gevoel van droefgeestigheid, is den mensch van nature eigen; zij is geene zonde, maar een teeken van onze menschelijke zwakheid. En die zwakheid heeft ons goddelijk Voorbeeld, in alles behalve in de zonde aan ons gelijk geworden, op Zich genomen, opdat wij ons zouden beijveren om bij tegenspoed Hem na te volgen in standvastige volharding en in volkomene onderwerping aan Gods heiligen wil. „De grootste standvastigheid wordt ook niet getoond, wanneer de rampen het grootste, „maar wanneer het lijden het gevoeligst is; „niet hij” — zegt de h. Ambrosius — »legt de schoonste bewijzen van onverschrokkenheid af, wiens wonden hem voor de pijn ongevoelig maken, maar wiens pijnen het scherpst zijn.” — Onze goddelijke Zaligmaker wilde ook daarom nog in ons lichamelijk en zielelijden deelen, opdat Hij, tot zulk een hooge mate de Man van smarten geworden en deelgenoot van onze ellende, ons de verdiensten van zijne ondenkbare smarten zou kunnen schenken. „Hij heeft” — zegt dezelfde Kerkleeraar — „onze „droefheid op Zich genomen, om ons zijne vreugde te kunnen „mededeelen; Hij betrad onzen weg tot aan de kwelling des „doods, opdat wij zijne voetstappen volgende het leven zouden „terugvinden. Hij moest dan wel de droefheid voelen, niet om „ze van Zich verwijderd te houden, maar om ze te overwinnen.” — Bovendien nam onze Zaligmaker de bitterste medicijn voor onze zwakheden op Zich, opdat wij daarvan zouden genezen worden, en in Zich-zelf kastijdde Hij onze overtredingen en boette voor onze zonden, ten einde wij vergiffenis zouden

verwerven. Evenals Hij leed voor onzen hoogmoed door de versmadingen, welke Hij wilde ondergaan, en voor onze gulzigheid door de gal en den azijn, welke Hij dronk, en voor onze buitensporige vermaken door de pijnen, welke Hij leed, op gelijke wijze wilde Hij voor onze uitgelatenheid, maar vooral voor onze inwendige zonden van gedachten en begeerten boeten door de droefheid, welke zijne ziel benauwde.

Om al die redenen en om nog andere, welke wij straks overdenken, was het onzen goedertierenden Heer en beminlijken Zaligmaker niet slechts genoeg de geeselslagen te ontvangen op zijne schouders en kaakslagen in zijn heilig aangezicht en de doornen op zijn gezegend hoofd en de nagelen in handen en voeten, maar ook folterenden angst en de bitterste droefheid wilde Hij lijden in zijne heilige ziel. En gelijk Hij aan de dienaren der duisternis de macht en het verlof verleende — zonder zijne toestemming waren zij tot niets in staat geweest — om Hem te martelen, zoo ook liet Hij toe, dat de droefheid en de vrees zijne ziel bestormden.

Hoofdstuk II.

Uitwendige oorzaken van Jesus' angst.

Wij kunnen ons gemakkelijk voorstellen, hoe verbaasd die drie Apostelen zullen geweest zijn, toen zij den Zaligmaker bevreesd en zoo diep bedroefd zagen en klagend hoorden zuchten: *mijne ziel is bedroefd tot den dood toe*, toen zij zagen, dat MAT. XXVI, 38 *Hij begon bedroefd en treurig te worden*. Wel hadden zij Hem tot driemaal toe zien weenen, maar nooit eene klacht hooren uiten. Hoe ernstig ook gestemd Hij ware, zijn gelaat was altijd helder en opgeruimd, in stem en in gebaren sprak de opgewektheid van zijn geest en de blijmoedige stemming van zijn Hart; met eene indrukwekkende waardigheid paarde Hij voorkomende vriendelijkheid voor anderen; nooit stroef of bits, wist Jesus allen voor Zich te winnen en verwijderde nooit iemand van Zich door een onnoodig hard woord; ook gelaten en Zich zelve volkomen meester had Hij Zich in alle omstandigheden zijns levens getoond. Denken wij evenwel niet, dat Jesus' Hart niet altijd door bittere droefheid gekweld werd. Of kon Hij ware vreugde smaken op eene wereld, waar zijn hemelsche Vader zoo schandelijk beleedigd en zoo ondankbaar vergeten werd door de menschen, die liever zich aan den dienst van Satan

verbonden en zóó hun eeuwigen ondergang te gemoet snelden, liever dan God tot hunnen Heer en Meester te kiezen en daardoor zich een onvergankelijk geluk te verzekeren in den Hemel? Maar, die geheimen zijns Harten hield Hij voor zijne leerlingen verborgen, om hen niet te bedroeven, en klaagde ze slechts, onder tranen en zuchten aan zijnen Vader in die vurige gebeden, welke Hij zoo dikwijls Hem opdroeg, om genade en barmhartigheid voor de ongelukkige zondaars af te smeeken.

Nu echter, nu Hij lijden en sterven ging, wilde Hij aan zijne Apostelen en tegelijk aan alle volgende geslachten het leed zijns Harten openbaren, om met des te meer recht ons te kunnen toeroepen: „*Komt en ziet, of er eene smart is, gelijk aan de mijne; ziet, hoe naamloos veel Ik voor u geleden, hoe innig Ik u bemind heb;*” maar ook, om van ons met te meer aandrang eene oprechte, deelnemende en offervaardige wederliefde te kunnen eischen. Wanneer alzo de goede Jesus ons vergunt een blik te slaan in zijn door de bitterste droefheid verzadigd en door martelende vrees verscheurd Hart, dan zeker is het onze plicht, willen wij het verwijt van ongevoeligheid niet op ons laden, de redenen van die zielesmart te overwegen, opdat een liefdevol medelijden met Jesus' lijden en vooral een heilig^e berouw over de zonden, waarvoor Hij lijden wilde, Hem eenige vergoeding schenke voor zijne doodelijke zielskwellling.

De redenen nu, welke onzen Zaligmaker zoo bittere zielesmart veroorzaakten, waren veelvuldig en, dewijl Hij ze niet krachteloos maken maar ze haren pijnlijken invloed wilde laten uitwerken, op zóó overweldigende wijze ter nederdrukkend, dat zij Hem ten dood toe martelden, dat Hij van droefheid en van angst bezweken ware, hadde de goddelijke Almacht Hem

niet voor het volgend lijden gesterkt en ware het door een goddelijk raadsbesluit niet bepaald, dat de Verlosser aan het Kruis moest sterven.

Vooreerst, Jesus was reeds uitgeput van krachten door al de vermoeyenissen, welke Hij den geheelen vorigen dag ondergaan had, toen Hij van Bethanië naar Jerusalem ging, aldaar met zijne leerlingen den plechtigen Paaschmaaltijd vierde en hun de voeten wachte — een werk van diepe vernedering en evenzoo van zware lichamelijke inspanning. De instelling van het H. Sacrament des altaars, die lange afscheidsrede, zijn hoogpriesterlijk gebed, waarin Hij de schatten van zijne onuitputtelijke Liefde had uitgestort, waardoor Hij de Apostelen op alle mogelijke wijzen had getroost en bemoedigd, hen zijne kinderen, zijne vrienden, de deelgenooten zijner beproevingen noemde — dit alles had Jesus teergevoelig Hart diep ontroerd. Hij had hun voorspeld, dat hun lijden kortstondig maar hunne vreugde eeuwigdurend wezen zou; dat Hij hen niet als weezen achterlaten, maar hun den H. Geest als vertrooster, als Leeraar der waarheid geven zou; dat Hij zelf voor hen strijden ging en wonden in zijn eigen lichaam ontvangen, ten einde zij door Gods kracht eene schitterende overwinning over de booze wereld behalen konden; dat Hij naar den Vader, van Wien Hij was uitgegaan, terugkeerde, maar ook hun eene plaats in zijn eeuwig Koninkrijk bereiden ging en dan zou terugkeeren om hen op te nemen, waar Hij was — dit alles had Jesus' ziel geschokt en Hem tot tranen toe bewogen. Hij had Zich zelve vergeten om alleen te zorgen voor zijne beminde geloovigen van alle eeuwen, zijne eigene droefheid onderdrukt om die van anderen niet te vermeederen, en alzoo aan

de eischen van zijn minnend Hart voldaan, ten koste van pijnlijke inspanning.

Veel, onbeschrijfelijk veel had Jesus geleden van den rampzaligen verrader, die in zijne nabijheid aan tafel aanzat, met Hem uit denzelfden schotel at en uit Jesus' handen zijn goddelijk Lichaam en Bloed had durven aannemen. Nu eens met toespelingen op diens ongelukkigen zielstoestand, dan met duidelijker bewoordingen, nu met bewijzen van teedere Liefde, en een andermaal met dreigende vermaningen en onheilspellende bedreigingen had de Zaligmaker beproefd op dat verstokte hart eenigen indruk te maken, en helaas! geen enkel van die middelen, door liefdevolle belangstelling in Judas' eeuwig geluk ingegeven, had hem kunnen vermurwen: de zoon des verderfs bleef in de boosheid verhard. Wat moet die goede Herder der zielen daardoor niet geleden hebben, Hij die gekomen was om alle verlorene schapen op zijne schouders naar den schaapsstal terug te brengen, maar nu zijn dood te gemoet ging in de volle zekerheid, dat Hij één der zijnen verloren had?

Met ongeëvenaarde teederheid en met een Hart door droefheid verscheurd had Jesus aan zijne beminde Moeder zijn laatst vaarwel toegeroepen. En vooral in de oogenblikken van die hartverscheurende scheiding, waaraan de herinnering alleen ook het ongevoeligst hart van smart doet ineenkrimpen, moest de Zoon meester van zijne aandoening blijven en Zich zelve beheerschen om, door zijne eigene droefheid te laten blijken, der Moeder het zwaard van droefheid niet dieper in het hart te steken. Wat er op dat oogenblik in zijn Hart omging,

wilde Hij verbergen om te beter haar te kunnen troosten, die de Moeder der smarten was. Eerst in de eenzaamheid van den hof en alleen met de drie leerlingen, toen Hij buiten de tegenwoordigheid van Maria was en zijne zuchten niet door haar konden gehoord worden, ontlastte Hij zijn overstelpt gemoed en, zijne droefheid niet langer bedwingende, opende Hij zijnen mond tot die droeve klacht: *mijne ziel is bedroefd tot den dood toe*. Wie ooit onder den druk van diepe droefheid nog een opgeruimd gelaat moest toonen om het leed van anderen niet te verzwaren, kan eenigszins beseffen, welke een smart Jesus' ziel pijnigde, toen Hij haar op zulk eene wijze moest verlaten en aan de bitterste droefheid ten prooi, alleen en bijna zonder hulp en troost, achterliet, zonder haar zijn Hart te mogen openleggen.

Niet minder bedroevend voor den Zaligmaker was het den boozen wil en den haat der Joden te kennen, die Hij met weldaden had overladen, maar die nu niet alleen zijn dood be-raamden, ook op allerlei middelen zonnen om Hem met de laagste beschimpingen en diepste vernederingen te overladen, om zijn sterven zoo pijnlijk en zoo smaadvol mogelijk te maken. Zij zouden zich op Hem werpen als op een gezworen vijand, die door hen overwonnen en door God verlaten was, van Wien zij lasterend zeiden, wat de Profeet had voorspeld: *God heeft Hem verlaten, vervolgt en grijpt Hem, want niemand* Ps. LXX, 11, *kan Hem redden*. Dit verpletterend gevoel, dat Hij aan zijne vijanden zou overgeleverd worden, en dat de tijd voor hen gekomen was om al hunne woede tegen Hem bot te vieren en hunne aanslagen aan Hem te kunnen voltrekken, had Jesus reeds vroeger door den mond van Jeremias aan zijnen Vader

- KLAAGL. I, 9. geklaagd, toen Hij diens hulp inroepende zeide: *Zie, o Heer! mijne bedroefdheid, daar mijn vijand zich verheft.* Wanneer iemand — een godvruchtig schrijver maakt deze vergelijking — het brullen van een leeuw hoorende, al bevindt hij zich in veiligheid, door hevigen angst zich voelt aangegrepen, omdat hij zich voorstelt, welk eene slachting zulk een woest dier kan aanrichten, aan te grootere vrees was Jesus ten prooi, die omstuwd en aangevallen zou worden door vijanden, welke als wilde dieren zonder teugel, in volle vrijheid en naar hartelust zich op Hem gingen werpen. Toen wilde Hij ten prooi zijn aan dien pijnigenden angst, waardoor eene menschelijke ziel gefolterd kan worden bij eene levendige voorstelling van de martelingen, welke haar wachten. Hij zag op dat oogenblik,
- JER. XII, 13. hoe de profetie van Jeremias: *mijn erfdeel is mij geworden als een leeuw in het woud; hij brult tegen Mij*, hoe ook die akelige
- Ps. XXI, 13. voorspelling van David in vervulling zou gaan: *menigte van varren hebben Mij omringd, vette stieren Mij omsingeld. Zij sperren den muil op tegen Mij als een verscheurende en brutlende leeuw*; want zijn eigen, zijn bemind, het zoo hoog bevoorrechte volk van Israël zou zich tegen Hem keeren, de Oversten der Joden Hem, hun Weldoener en hun Messias, vervolgen ten dood toe. Hij zag in dat oogenblik van verschrikking tot in al de bijzonderheden de booze aanslagen zijner haters, den nijd van de meesten zijner rechters en de lathartigheid der anderen, de geheime plannen en helse listen van al zijne vijanden. Dat alles stond Hem levendig voor den geest en, dewijl Hij het wilde lijden, sloeg het Hem met doodelijken angst. Reeds eeuwen te voren voorspelde de H. Geest door den mond van den profeet Jeremias, wat vrees en angst Jesus daardoor
- JER. XI, 18. verduren moest: *Heere! Gij hebt het Mij geopenbaard en Ik*

weet het. Gij hebt Mij hunne plannen aangetoond. Ik echter was als een geduldig lam, dat ter slachtbank gevoerd werd.

Ook wist Jesus dat Hij, als straks zijne vijanden Hem aanvielen, weerloos en zonder hulp, verlaten door vrienden en bekenden, verlaten zelfs, in zekeren zin, door den Vader, aan hunne woede zou overgeleverd wezen. *Ik sla* — mocht Hij Ps. CLIX, 5. toen van Zich zelve zeggen — *het oog ter rechterhand en zie; maar niemand kent Mij. Het vluchten is voor Mij verloren, en niemand is bekommerd voor mijn leven.* En welk eene grievende smart zijn gevoelig Hart leed door zijne verlatenheid, zóódat zijne vrienden Hem alleen lieten en zijne vijanden al hun haat en nijd op Hem konden koelen, heeft Hij zelf ons willen openbaren, toen Hij door David liet voorspellen: *als water word Ik uitgestort, en al mijne beenderen zijn ont-* Ps. XXI, 15. *wricht; mijn Hart is geworden als was, dat wegsmelt in mijn binnenste; mijne kracht is, als een potscherf, verdroogd, en mijne tong kleeft aan mijn verhemelte, en Gij brengt Mij tot het stof des doods.*

Wat boven alles de heilige ziel des Zaligmakers met een angst en eene vrees vervulde, waarvan wij ons geen denkbeeld kunnen vormen, was het vreeselijk vooruitzien van den dood, die met al zijne verschrikkingen en martelingen naderde, die voor Hem zoo pijnlijk en zoo smaadvol zijn moest. Ook elk lijden, elke soort van foltering, welke de onmenselijke wreedheid zijner vijanden tegen Hem zou uitdenken, dat alles zag Hij in één ondenkbaar oogenblik tegelijk. Hij kende, Hij voelde reeds al de pijnen, welke Hij moest verduren. Wanneer wij wisten, dat een onzer evennaasten ter dood was veroordeeld, zou een ieder, door een medelijdend gevoel aangedreven, zijne

beste pogingen aanwenden om het lijden van dien ongelukkige te verzachten, vooral door zijne gedachte van het akelig schrikbeeld des doods af te trekken, want pijnigender nog dan den dood te ondergaan is dikwijls de vrees daarvoor. Maar Jesus zocht geene verlichting in zijnen angst; omdat Hij ons zoo vurig lief had, wilde Hij reeds vóóraf al de bitterheid van zijn lijden proeven en aanschouwde den vreeselijksten dood met volle bewustzijn en, zou Hij ondenkbaar veel lijden in zijn lichaam, eveneens moest de grievendste zielesmart zijn deel wezen. Van

Ps. LXVII, 1. Hem ook moest het kunnen gezegd worden: *de wateren* der verdrukking *zijn tot aan de ziel gekomen*. Daarom gaf Jesus den vrijen loop aan zijne gedachten, vestigde ze zelfs met volle vrijheid op het geheele verloop van zijn lijden en op de omstandigheden daarvan, riep dat alles voor zijnen geest, alsof het tegenwoordig was en reeds een begin van uitvoering verkregen had. Hij beschouwde, hoe de onrechtvaardige rechters Hem, die de Rechtvaardigheid zelve is, onder verdichte voorwendsels gevangen zouden nemen; met welken euvelmoed die nietswaardige wormen der aarde Hem, den Heer des Hemels en der aarde, mishandelden; met welk eene vermetele stoutheid ellendige slaven Hem bonden, die de ware vrijheid gaf. Hij zag in den geest, met welk een woest getier en met hoe groote beschaming zij Hem door de straten van Jerusalem zouden sleuren, waar Hij zoo vele en schitterende wonderen gewerkt had, en hoe de Oversten door allerlei lage kunstgrepen valsche getuigen omkochten tegen Hem, die door niemand van éénige zonde kon overtuigd worden. Daarenboven stelde Hij Zich voor, hoe zij hunne gedweeë handlangers aanspoorden om Hem in het aangezicht te spuwen en te slaan, en hoe die dienaren der hel aan hun haat bot vierden door Hem, den

Koning van alle Majesteit, met de afschuwelijkste beledigingen te overladen.

Hij overwoog, dat Hij aan Pilatus en de Heidenen werd overgeleverd, dat de landvoogd, uit menschelijk opzicht, Hem naar Herodes zou zenden, waar Hem niets wachte dan bespotting, dan de vernederenste mishandeling, als of Hij een dwaze, een zinnelooze ware. Door Pilatus zou Hij gegeeseld, door moedwillige krijgsknechten met doornen gekroond, door eene geheele bende als een spot-koning verguisd worden. Achter een moordenaar en struikroover moest Hij gesteld, als een misdadiger van de laagste soort met een kruis beladen worden, onder het gejuich zijner gezworen vijanden naar den door allen verafschuwden berg van Calvarië optrekken, en alleen door vrome vrouwen, welke Hem of uit Galilëa gevolgd waren of nu uit Jerusalem vergezelden, beweend worden. Waarlijk: wij kunnen ons niet verwonderen, dat Jesus reeds eeuwen te voren voorspeld had: *als eene zee is mijne droefheid.*

KLAAGL. II, 13

En dan dat vreeselijk Kruis, waaraan Hij drie uren lang onder naamlooze pijnen hangen zal, uitgestrekt zóódat zijne beenderen te tellen zijn, de handen en voeten doornageld, naakt en ten schouwspel van Hemel en aarde — dat vooruitzicht doet zijne menschelijke ziel, welker natuurlijke zwakheid Jesus door zijne Almacht niet wil genezen, van vrees en angst wegwijnen; Hij werd bedroefd en treurig en beangst; van uur tot uur, elk oogenblik vermeerderen zijne droetheid en benauwdheden; de strijd, welken Hij vrijwillig op Zich genomen heeft, wordt zóó hevig, dat doodelijke angst over Hem kwam. „Als eene ondra-

gelijke last" — aldus schetst de h. Irenaeus dit zielelijden des Zaligmakers — „drukte het op zijn gemoed; het samengeperste „hart stremde den omloop des bloeds; de keel, krampachtig „samengeknepen, belette de ademhaling; de ineengewrongene „handen zonken slap en machteloos op den grond; de knieën „zonder kracht knikten en sloegen tegen elkander — en Jesus „wankelde, viel neder en lag met zijn aangezicht in het stof. „De sterke van Israël, Hij die het schild der helden is, de „leeuw uit den stam van Juda, ligt als gebroken op den grond „te nauwernood nog kracht genoeg bezittende om te kunnen „zuchten. En als Hij Zich met moeite opricht en zijn blik „ten Hemel slaat, waaraan de maan in stille heerlijkheid schijnt, „is de bodem met ontelbare druppelen bevochtigd, en die „druppelen zijn het hartebloed van den God-mensch, dat onder „de persing van de vreeselijke ziele-smart door alle zweetgaten „des lichaams heendrong. *Zijn zweet werd als druppels bloed,* Luc, XXI, 45, „*dat ter aarde afdroop.* Die bloedige zweetdruppelen vielen „op de aarde om ze van den vloek te bevrijden en riepen, „even als het bloed van Abel, ten Hemel, niet om wraak maar „om barmhartigheid.

— Jesus, de sterke God, wilde voor al de martelingen, welke over Hem zouden komen, bevreesd worden tot verzoening van onze zonden, en helaas! de mensch leeft alsof hij niets te duchten had, en de zondaar lacht, staande aan den rand van een peilloozen afgrond. Laten wij toch, een ieder voor zich, deze volgende woorden tot ons zelve richten, opdat wij voor den ons dreigenden toorn ons behoeden. „Als gij buiten „Gods genade zijt, moet gij eene eeuwige straf verwachten; en

„hoe weinig is er noodig om in den afgrond neer te storten, „waar eeuwige pijn, eeuwige wroeging heerschen? Niets meer „dan één oogenblik tijds. Ook geene groote klove ligt „tusschen u en die plaats van nimmer eindigende folte- „ringen, maar eene enkele schrede slechts scheidt u daarvan „nog. Zoo gij in den staat van doodzonde, waarin gij mis- „schien verkeert, op die plaats waar gij nu staat, in dit oog- „blik waarin gij ademt, den laatsten snik geeft, wordt gij be- „graven in de hel, en het laatste oogenblik van uw kortstondig „leven op aarde is het begin van een ongelukkig leven in de „eeuwigheid. Dat u dit ongeluk, het allergrootste wat denk- „baar is, niet overkome, hangt af van Hem, die aangesteld is „tot Rechter van levenden en van dooden. Wanneer dezefde „Jesus, die voor ons bevreesd heeft willen worden in den hof, „één oogenblik zijne hand van u terugtrekt, begint gij alle denk- „bare pijnen te lijden, elke vertroosting te derver voor eeuwig. „Maar die goede Jesus heeft vrijwillig om uwentwil die marte- „ling van vrees en angst willen voeien, opdat gij door eene „heilige vrees zoudt bevangen worden en zóó zoudt vreezen, „dat een heilig berouw uw hart vermorzele, dat eene berouw- „volle belijdenis der zonden u de verlorene genade doe terug- „vinden.”

Wie weigert aan die uitnoodiging der liefde tot bekeering gehoor te verleenen, stoot de aangebodene genade van zich af en van hem — God weet hoe spoedig — zal eenmaal, als hij volhardt in zijn boos opzet, de vreeselijke bedreiging waar worden, welke God door zijn Profeet deed hooren: *het einde komt, er komt het einde; het is ontwaakt tegen u, het komt.* EZECH. VII, 5. *De vernietiging komt over u, die op aarde woont.... Nu is*

*het nabij, dat Ik mijnen toorn over u uitstort en mijne gram-
schap over u loslaat..... en gij zult weten, dat Ik de Heer ben,
die slaat.* Daarom moeten wij, zondaren, vreezen voor den nade-
renden toorn van God, vol angst zijn voor het grootste aller
onheilen, dat ons dreigt. Ook ons stervensuur is misschien

Ps. V, 14.

Ps. VII, 13.

*Intusschen heeft de hel haren muil opengesperd om alle zielen in
te zwelgen, en bedreigt ons de goddelijke Gerechtigheid: als
gij u niet bekeert, dan zwaait Hij zijn zwaard: zijn boog heeft
Hij gespannen en toegericht; doodelijk wapentuig legde Hij er
op; tot brandpijlen maakte Hij zijne schichten.* Maar ook de

JOEL. II, 12.

*ontfermende liefde vermaant ons nog: bekeert u tot Mij uit
geheel uw hart met vasten en weenen en klagen, en verscheurt
uwe harten maar niet uwe kleederen; en bekeert u tot den Heer,
uwen God; want Hij is goed en barmhartig, geduldig en van
grootte erbarming en overwint het kwade.* Mochten wij dan in

Ps. LVI, 6.

*waarheid van ons kunnen getuigen: vrees en beving hebben mij
overvallen — vrees, omdat wij de oneindige Majesteit hebben
durven beledigen; beving, voor het vreeselijk strafgericht van
den vergramden God. Dat ware het begin der wijsheid, welke
ten heil voert; het ware een waarborg, dat van ons bewaarheid zal
worden: Ik wil den dood des zondaars niet; bekeert u en leeft.*

EZECH. XVIII,

32.

„O, Liefde!” — laten wij deze verzuchtingen ten Hemel
zenden — „spaar den zondaar; o, Barmhartigheid! zie gunstig
„neder op een ellendige; o, Goedheid! neem hem in genade
„weder aan, die zijne misdaden verfoeit.” Jesus verlangt als
vergelding voor het groote en pijnlijke offer, hetwelk Hij om
onzentwil den Vader heeft aangeboden, niets meer dan dat wij
vreezen voor ons eigen ongeluk en Hem beminnen, met geheel

---

ons hart beminnen voor ons eeuwig heil. Maar dan ook moet het ons oprecht leed zijn, als wij vroegere jaren in lauwheid en onverschilligheid hebben doorgebracht; dan moeten wij het vroeger verzuimde door grooteren ijver inhalen, door werken van boete en van deugd goed maken wat helaas! in ons treurig verleden misdreven is. Die heilzame vrees behoedt ons voor het hervallen in de zonde; die liefde spoort ons aan tot het goede. —

Hoofdstuk III.

Inwendige oorzaken van Jesus' droefheid.

Geene enkele reden, hoe pijnlijk ook, kan onzen goddelijken Zaligmaker minder bereidvaardig maken, om den vernederendsten en smartvolsten doodstrijd te ondergaan uit gehoorzaamheid aan zijnen hemelschen Vader en uit Liefde voor de ongelukkige menschheid. Evenwel drukte de last, welken de Vader Hem opgelegd en Hij met volkomen vrijen wil op Zich genomen had, zóó pijnlijk zwaar op zijne heilige ziel, dat Hij in doodsangst geraakte en bloed zweette. Die taak, voor welke Hij Zich vrijwillig aangeboden had, om namelijk vrede te stichten tusschen den Hemel en de aarde, om God met den mensch te verzoenen, om te voldoen voor al de zonden der geheele wereld, om aan de oneindige Rechtvaardigheid van God een genoegzaam zoenoffer aan te bieden voor alle Hem aangedane beledigingen, om hel en dood te overwinnen en ons een nieuwen weg naar den Hemel te banen — die taak was zóó uitermate zwaar en van zóó hoog belang, dat zij het Hart van Jesus dieper ter neer drukte dan al het lijden en al de smaad, welke Hij in zijn lichaam wilde verduren. Daarom moeten wij, voor zoo veel ons doenlijk is, ook die inwen-

dige oorzaken van zijn pijnlijken doodstrijd in den hof ons duidelijk voorstellen en met een dankbaar medelijden overwegen.

De onmetelijke Liefde van den God-mensch voor den Vader was de eerste oorzaak van Jesus' bittere droetheid. Zijne heilige ziel genoot van het eerste oogenblik harer schepping de zalige aanschouwing van het goddelijk Wezen even volkomen als nu in den Hemel. Zij wist dan ook, dat de Majesteit Gods alle eer en den nederigsten dienst van alle schepselen overwaardig is, en verlangde met al het vuur van die Liefde, welke haar was ingestort, God vereerd en gediend te zien. Maar terzelfder tijd zag Jesus ook al de beledigingen, welke de boosheid der menschen van het begin der wereld af Gode aangedaan had en tot aan het einde der wereld nog zou aandoen. De smart over die verguizing van God was even groot als zijne Liefde brandend was, dat wil zeggen: dat noch de eene noch de andere voor ons beperkt verstand te bevatten is. God, de oneindige Majesteit, de oneindige Liefde, beledigd door den ellendigen mensch! niemand kan uitspreken, niemand ook kan bevroeden, welke ondenkbare smart het heilig Hart van Jesus daardoor moet geleden hebben. Wij lezen van sommige bekeerde zondaren, dat zij van berouw over hunne zonden gestorven zijn. Welk een afschrik heeft ook niet elke heilige ziel voor ééne doodzonde; en wat is de onschuldigste ziel in vergelijking met het onbevleete Lam Gods? Wie meet dan af, wie peilt de diepte van Jesus' zielelijden, die met de vurigste Liefde zijnen Vader en God den Heiligen Geest liefhad, als een enkele vonk van dat liefdevuur bij machte was om het hart van menschen van rouw te doen breken? Waar-

lijk, als wij ons over iets moeten verwonderen, dan is het hierover, dat Jesus' menschheid bij de gedachte aan al die zonden niet bezweek — en dat wij zoo weinig afschuw voor de zonde hebben, ook dat wij in weerwil van onze menigvuldige overtredingen zoo weinig vreezen. Of moet niet een ieder van ons in zich zelf treden en bedenken, dat hij een zwaren last op het Hart van Jesus gelegd heeft en dan met een vermorzeld hart den rouwmoedigen David nazeggen: *Ik ben het, die gezondigd heb, ik heb onrecht gedaan. Keer, ik bid het U, o Heer! uwe hand tegen mij.*

11 KON. XXIV.
17.

Bij die Liefde des Zaligmakers tot zijn Vader voegde zich de onbegrensde Liefde tot de menschen. Van eeuwigheid had de Zoon Gods hen lief gehad en geen zaliger vreugde zou Hij van hen genoten hebben dan wanneer zij nimmer gezondigd hadden en immer de dankbare kinderen van hunnen Schepper gebleven waren. Doch helaas! zij misdeden en veel en grootelijks. Maar Jesus alleen met den Vader en den Heiligen Geest konden volkomen beseffen, welk eene ramp het voor de zondaren was Gods genade te hebben verloren, gescheiden van God en buiten zijne vriendschap een leven te moeten leiden, rampzalig voor den tijd maar rampzaliger nog voor de eeuwigheid, dewijl zij het recht op den Hemel verloren hadden. Die gedachte aan het zoo groote ongeluk van allen, welke Hij innig liefhad, kwelde het Hart van Jesus met eene doodelijke droefheid. God, zijn Vader, zwaar beleedigd; de mensch diep ongelukkig door de zonde — het was voor Jesus een tweevoudig zwaard, dat zijne ziel doorboorde, gaande tot aan de scheiding van ziel en geest. Zijne liefde voor den Vader was oneindig, omdat Hij de God-mensch en derhalve de Liefde

zelve is; Hij beminde ook den mensch met eene eeuwige Liefde, omdat die zijn schepsel was, waarin Hij zijne gelijkenis en zijn beeld aanschouwde. Neen, wij zouden Jesus' Hart niet moeten kennen, waren wij verbaasd over zijn bloedig angst-zweet, over zijn bitter zieleleed. Hij zou onze Verlosser niet geweest zijn, als Hij niet getreurd had over de beleedigingen zijnen Vader aangedaan; als Hij niet geweend had over de ellende van den mensch en niet vurig verlangd om aan zijn Vader alle voldoening te geven en om den zondaar uit zijn ellendigen toestand te redden. Als de h. Paulus getuigt, dat de zorg voor al de gemeenten hem heviger kwelde dan al het lijden, dat hem door de vervolgers van het Christendom in het lichaam werd aangedaan, dat hij in elke geestelijke zwakheid der geloovigen deelde, dat hij brandde van smart, als één zijner geestelijke kinderen tot ongeloof of zonde verleid was, hoe groote zielesmart moet dan het ongeluk van alle menschen niet berokkend hebben aan Jesus, wiens Liefde oneindig grooter was dan die van den Apostel der Heidenen.

Zeker verlangde Jesus vurig om te lijden voor de zonden der menschen, om ze uit te wischen in zijn Bloed: voor die pijnlijke opdracht had Hij Zich met vrijen wil en uit Liefde voor ons aangeboden. Met dat liefdevol doel was Hij ook op de wereld gekomen en had Hij de menschelijke natuur aangenomen. Denken wij evenwel daarom niet, dat die zonden-last Hem niet pijnlijk ter neer drukte, dat zij Hem niet het bloedig angstzweet uit het lichaam perste en zijne ziel niet met eene doodelijke droefheid verscheurde. Hij, de oneindige Heiligheid zou alle zonden van alle tijden dragen in zijn lichaam

Ps. LIII, 6. op het Kruis! *Wij allen waren als schapen afgedwaald; een iegelijk week af van zijnen weg; maar op Hem heeft de Heer al onze misdaden gelegd.* En de goede Jesus zag in dat oogenblik van bangen doodstrijd alle zonden van alle menschen, van Adam af tot den laatsten tijd der wereld; Hij zag toen met volkomen helderheid voor zijnen geest staan al die heiligschennissen, al die moorden, al die echtbreuken, al die schandelijke begeerten, diefstallen, al dat kwaadspreken, die meeneden, die godslasteringen — in één woord: alle misdaden, welke ooit bedreven waren en nog tot aan het einde der wereld zouden bedreven worden. Met eene heilige huivering zag Hij tegelijk en de verzwarende omstandigheden, die de zonden vergezelden, en de afschuwelijkheid daarvan, dewijl de Liefde van God zoo gruwelijk er door verguisd werd, „Die droefheid van Jesus „over de zonden der menschen overtrof» — zegt de h. Thomas — „eindeloos ver het berouw van alle boetvaardigen, om „dat zijne droefheid voortkwam uit eene diepere kennis van het „kwaad en uit eene vurige Liefde tot God, ook omdat Hij die „droefheid leed over alle zonden te zamen van de geheele „menschheid.” Waarlijk, Jesus naamloos te zien lijden in zijn lichaam, moet het hart van elken mensch doen breken van smart; maar zijne heilige ziel ter dood toe gemarteld te zien onder onzen zonden-last — geen Christen kan het zich voorstellen zonder tranen van een diep gevoeld medelijden te storten. Jesus' oneindige Liefde alleen was in staat zich aan dat strenge oordeel des Vaders te onderwerpen, zich zelve aansprakelijk te stellen voor alle overtredingen der wereld en in zijne heilige menschheid te boeten voor hetgeen de schuldige menschheid misdaan heeft.

Wat ons nog een dieper inzicht geeft in Jesus' onbegrijpelijke Goedheid en tevens in zijne matelooze droefheid gedurende dien treurigsten aller nachten, is dat Hij niet alleen den losprijs ter onzer verzoening met God voldoen zou, maar dat Hij het ook deed, alsof Hij zelf de schuldige, alsof onze zonden de zijne waren. Wanneer borgen betalen moeten voor wie zij hun woord verpand hebben, dan moge hun die liefdedienst eenig geldelijk verlies berokkenen, hunne eer blijft toch ongeschonden, zelfs zij stijgen bij anderen in achting te hooger, naarmate hun medelijdend hart een zwaarder offer bracht. Geheel anders leed de goede Jesus voor ons: Hij vereenzelvigde Zich met ons als het hoofd met de ledematen; Hij wilde, dat onze misdaden als de zijne aangezien werden; Hij wilde daarvoor voldoen niet alleen door zijn Bloed, dat Hij vergieten zou maar ook door de beschaming, welke Hij nu reeds daarom leed. En waarlijk, die schaamte maakte niet het geringste deel uit van zijn doodsangst in den hof van Gethsemane. De Profeet zag dit nieuwe soort van lijden des Verlossers reeds eeuwen te voren, toen hij uitriep: *den ganschen dag staat mijne schande Mij voor oogen*, Ps. XLIII, 16. *en de schaamte mijns aangezichts bedekt Mij;... om uwentwil* Ps. LXVIII, 8 en 20. *lijd Ik smaad, dekt beschaming mijn aangezicht*; en dit zieleleed aan God klagende, sprak hij in den persoon des Verlossers: *Gij, o, Heer! Gij kent mijnen smaad en mijne schande en mijne beschaming*.

Een ieder van ons moet daarin een nieuw en schitterend bewijs zien en van Jesus' diepe zelfverloochening en van zijne alles opofferende Liefde. Hoe schandelijk onze zonden ook waren, Hij wilde de schande daarvan dragen door ze op Zich te nemen; Hij pleitte en smeekte voor de vrijspraak van groote misdadigers, even alsof hunne schuld de zijne was. Niet zelden

zien wij gebeuren, dat iemand zich aan eene groote misdaad schuldig gemaakt heeft en daarom door zijne naaste betrekkingen verzaakt en door zijne beste vrienden verlaten wordt; zij vreezen de besmetting van die schande; en mocht die ongelukkige al soms een vader of vriend vinden, die den moed heeft en medelijden genoeg, om ter zijner verdediging op te treden, ook deze zal niet nalaten zijne scherpe afkeuring over die euveldaad uit te spreken en zijne handen daarvan rein te wasschen. Doch niet zóó de groote Minnaar der zielen. De barmhartige Jesus ontzag Zich niet om zijn aangezicht met het vuurrood der schaamte te overdekken om wille van al die zonden der schande, welke wij bedreven; Hij verzaakte ons niet, al waren wij zondaars, maar durfde ons nog voor den rechterstoel der goddelijke Alwetendheid belijden als zijne broeders, zelfs als de toekomstige ledematen van dat geheimzinnig lichaam der Kerk, welke Hij stichten wilde in zijn Bloed en waarvan Hij het eerbiedwaardig Hoofd zijn zou. Vandaar, dat Hij niet slechts ten onzen gunste als voorspreker optrad, opdat wij vergiffenis onzer zonden verkrijgen zouden, maar dat Hij ook Zich zelve, als ware Hij de misdadiger, aan den dood overgaf, om de straf te lijden, welke wij verdiend hadden. Al bad dan ook Jesus tot driemaal toe, dat de lijdensbeker van Hem mocht weggenomen worden, Hij wist, dat het onmogelijk was om wille der zonden, welke Hij op Zich genomen had. De dringende bede zijner droevige, menschelijke ziel werd niet verhoord, want Gods raadsbesluit luidde, dat de God-mensch als zoenoffer voor onze zonden zou geslachtofferd worden. Omtrent Hem, den Man van smarten, ofschoon Hij klaagt over zijn lijden, was voor eeuwen geschreven: *verre van mijn heil zijn de woorden mijner zonden*; dat is: het wraakgeroep der zonden,

welke Hij op Zich genomen had, maakte zijn gebed vruchteloos. Wat schaamte zal Hem dan gefolterd hebben, die de oneindige Heiligheid zelve was, toen Hij voor den rechterstoel van God zulke afschuwelijke dingen op Zich genomen had, als de zonden der menschen zijn? En dat alles leed Hij voor ons, die alleen de beledigers waren!

Eene andere reden voor Jesus' groote droefheid, welke tevens een nieuw bewijs van zijne vurige Liefde tot ons is en ons met een heiligen moed bezielt, bestond hierin, dat zijn lijdensweg ook het levenspad voor al diegenen moest wezen, die aan de vruchten zijner Verlossing wenschten deel te verkrijgen. Voor zijn geest stonden toen, tot in de kleinste bijzonderheden, al de beproevingen, al het lijden, al het waken en vasten, al de boetedoeningen en de vervolgingen, de vermoeienissen en de arbeid, de beledigingen en verguizingen zijner volgelingen, zelfs het martelaarschap, dat zoo velen zijner getrouwen zouden ondergaan. En dat alles beschouwde Jesus niet als een lijden, dat Hem niets deerde maar als een lijden, dat Hem zelve trof. Hoe kon het ook anders? Het waren immers de kwellingen van hen, die Hij liefhad als de ledematen van zijn lichaam; het waren beproevingen, geleden uit liefde tot Hem, geleden hetzij om te boeten voor eigene zonden of voor die van anderen, hetzij om Hem niet te beledigen noch te verzoeken; het was een lijden den dienaren van Jesus aangedaan door verbitterde vijanden van zijnen Naam, door hen die Jesus' rechtvaardigen vervolgen, omdat dezen Hem aanhangen en zijne belangen voorstaan. Om al die redenen moest de voor het geringste liefdeblijk dankbare Jesus het gewicht van hun lijden in Zich zelve voelen en als zijn eigen lijden beschouwen;

Hij was daarover bedroefd, alsof het Hem zelve overkwam. Als toch Jesus later tot Paulus, die de eerste Christenen ver-
HAND. IX, 4. volgde, zeide: *waarom vervolgt gij Mij*, dan moeten wij daaruit besluiten, dat de steenen, welke het lichaam van den h. Stephanus wonden, en het vuur, dat de ledematen van den h. Laurentius roosterde, en de folterwerktuigen, welke de Martelaren verscheurden, aan Jesus niet slechts bekend waren maar tevens door Hem op hunne waarde geschat werden en met medelijdende Liefde aangenomen en dankbaar in een vurig gebed aan den Vader aangeboden zijn. Wat zij allen lijdten zouden om zijnen wil, vermeerderde Jesus' smarten en kwelde Hem niet minder pijnlijk, dan wat Hij zelf in zijn eigen lichaam leed.

Doch, helaas! Jesus' droefheid kon nog bitterder zijn dan wij ze reeds overwogen hebben. De zwarte ondankbaarheid der menschen en hunne schuldige nalatigheid, om zijne Liefde met wederliefde te vergelden, dragen daarvan de schuld. Te moeten zien, dat zooveelen zijne overgroote weldaden niet waardeerden noch dankbaar zich bewezen, dat zij geen nut wilden doen met die heilmiddelen, welke Hem zoo onbegrijpelijk veel zouden kosten; te moeten zien, dat, nadat Hij al zijn Bloed gegeven had tot een geneesmiddel voor onze geestelijke krankheden en tot een Doopsel ter afwassing van alle onreinheden der ziel, zoo velen zich niet zouden reinigen in het Bloed des Lams en daardoor den eeuwigen dood vonden — dat was eene oorzaak van droefheid, welke door niemand in al hare diepte kan begrepen, minder nog door iemand in al hare uitgestrektheid kan beschreven worden. Werd Jesus bedroefd, omdat zijne getrouwe dienaren veel en sommigen zeer veel om

zijnen Naam zouden te lijden hebben en Hem in hun leven moesten gelijken, Hij wist toch ook dat zij, nà met Hem in de beproeving volhard te hebben, eens met Hem zouden heerschen. Maar die ondankbaren zouden hunnen eeuwigen ondergang te gemoet snellen. En dit vooral verscheurde Jesus' liefdevol Hart door de bitterste smart. Wie ooit voor het welzijn van anderen gewerkt en zware offers gebracht heeft, maar voor zijne weldaden niets anders inoogste dan ondankbaarheid, miskenning en beledigingen, kan eenigermate het pijnigende Is. XLIX, 4. zieleleed van Jesus begrijpen, toen Hij, met het oog op die ongelukkigen, de klacht moest uiten, welke de Profeet Hem reeds eeuwen te voren in den mond had gelegd: *te vergeefs heb Ik Mij ingespannen, zonder nut en voor niet heb Ik mijne kracht verteerd.* Zijn lijden zou dan vruchteloos blijven, zijn Bloed te vergeefs vloeien voor die rampzaligen, welke in hunne wreedaardige hardvochtigheid zijne Liefde bespotten en zijne weldaden verachtten. Maar pijnlijker nog griefde Hem de ondankbaarheid, welke Hij van diegenen zou moeten verduren, welke zich te nauwer aan Hem moesten aansluiten en Hem des te hartelijker erkentelijkheid moesten bewijzen, omdat zij Christenen, zijne meest bevoorrechte vrienden heeten, in één woord: personen die meerdere en grootere weldaden van Hem ontvingen. — Wanneer zij zich gevoeliger beledigd achten, die hunne liefde met onverschilligheid zien beloond, wie zegt ons dan, wat Jesus moet gevoeld hebben, die zoo vol Liefde was voor de menschen, maar bij hen zoo veel vergeetachtigheid, ondankbaarheid, liefdeloosheid vond.

— Jesus was bedroefd tot den dood toe, vooral omdat wij van den engen weg afwijken, welke ten leven geleidt, en den breeden weg bewandelen, welke naar den dood voert. Jesus is

bedroefd, en een iegelijk van ons moet met diep leedwezen belijden: „ook ik ben een dergenen, om en over wie Jesus „treurde; omdat ik zondigde, was Jesus bedroefd en ofschoon ik „zondigde, was mijne ziel niet bedroefd, maar ik gedroeg mij als

SPREUK II, 14. „die ongelukkigen *die zich verblijden in kwaad te doen en juichen „over slechte daden.*” Nu Jesus door de bitterste droefheid is gepijnigd geworden om de zonden der menschen, meesten wij om elke, zelfs om de minste zonde zóó zeer treuren, dat wij met den boetvaardigen tollenaar vol berouw ons op de borst kloppen

LUC. XVIII, 13 en nederig baden: *Heer! wees mij, zondaar, genadig;* dat wij met de bekeerde Maria Magdalena, door smart overheerscht, slechts in zuchten en in tranen onze zielsdroefheid openbaarden; dat wij met den om de zonden zijns volks treurende Profet smeekten: *wie zal aan mijn hoofd water geven en aan mijne oogen eene bron van tranen, opdat ik beweene dag en nacht de verslagenen van de dochter mijns volks?* dat wij met

JER. IX, 1. den boetvaardigen David riepen: *O, Heer! tuchtig mij niet in uwe verbolgenheid en kastijd mij niet in uwe gramschap;*

Ps. VI, 2. dat wij zijne woorden tot de onze konden maken: *ik ben afgemat van mijne zuchten; iederen nacht bevochtig ik mijn bed met mijne tranen, ik besproei er mijne sponde mede.* Maar, helaas!

Ps. VI, 7. waar is het berouw, nu wij zonden bedreven hebben veel in getal en groot in hare zwaarte? Jesus' ziel is bedroefd om de beleedigen aan zijnen hemelschen Vader aangedaan, en onze zonden zijn gestegen boven het aantal der haren van ons hoofd en zij schreeuwen voor Gods troon om wraak — en geen traan bevochtigt onze oogen en geen berouw vermorzelt ons hart? Integendeel: vreugde moet nog ons deel zijn en in uitgelatenheid willen wij onze dagen doorbrengen! Maar wat kunnen wij dan, na het einde van ons leven, als wij het goede in ons

---

leven ontvangen hebben, anders verwachten dan dat wij met den rijke ook gefolterd worden? Of heeft de eeuwige waarheid ons niet voorspeld: *indien gij u niet bekeert, zult gij allen desgelijks omkomen?* Alwie dat grootste aller ongelukken wil ontvluchten, hij zegge tot den barmhartigen Jesus, maar met een vernederd en door berouw verscheurd hart: „O, Jesus! „om mijnentwille zoo diep bedroefd, ik ben die ongelukkige, „welke U deed weenen, welke U dwong door mijne misdaden „die pijnlijke zuchten te slaken. Tegen U heb ik gezondigd. „Maar ik wil mijne zonden tegen mij belijden, ze beweenen „dag en nacht in de bitterheid mijner ziel. Het is mij leed „van harte U, mijne Liefde, vergramd, U, de oneindige Goed- „heid beleedigd te hebben. Mijn berouwvol hart zult Gij niet „versmaden, want ik weet, dat Gij meer blijdschap hebt over „éénen zondaar, die zich bekeert, dan over vele rechtvaardigen, „die geene bekeering noodig hebben. Mocht ik dan ook uwe „droefheid in vreugde veranderen en die U nimmer ontroofd „worden door mijn hervallen in de zonde. Geef mij daarom „uwe genade, opdat ik in leven de uwe zij en blijve in alle „eeuwigheid.”

Hoofdstuk IV.

Jesus en zijn hemelsche Vader. Het gebed des Zaligmakers.

Geheel en al onder den pijnigenden indruk van zijne vrees en droefheid, welke Hem toen reeds den dood berokkend had den, ware de Almacht zijner Godheid aan de zwakheid zijner menschheid niet te hulpe gekomen, nam Jesus zijne toevlucht tot het gebed, ons daardoor leerende, dat wij in al onze moeielijkheden en beproevingen hulp en troost moeten zoeken en ook kunnen vinden, bij God.

JAC. V, 13.

Is iemand onder u bedroefd, hij bidde — aldus liet Hij later door zijnen Apostel Jacobus allen vermanen, en zal nu ons het schoonste voorbeeld van zulk een bidden geven. Er bestaat ook geen krachtadiger troostmiddel dan het gebed.

Ps. LXXVI, 3. Daarom zeide reeds de koninklijke Psalmist: *Ten dage mijns needs zocht ik God, des nachts waren mijne handen tot Hem opgeheven, en ik werd niet te leur gesteld. Mijne ziel wil zich niet laten troosten; ik denk aan God en verblijd mij.* Maar willen wij dien troost vinden, dan moeten wij ons wenden tot *God* — zooals Jesus deed — en niet tot de menschen. Waartoe zou het ook dienstig wezen zijn leed en zijn lijden aan hen

te klagen, die weinig troost en soms nog minder hulp kunnen aanbrengen. Na een enkel oogenblik van voldoening, hetwelk men geniet door het klagen en beklagd worden, vervalt men weder in den vorigen toestand van mismoedigheid, en het leed-gevoel wordt wederom levendig, dikwijls nog pijnlijker door de wroeging des gewetens, dat in die uitstorting des harten meer of minder met de schuld of van ongeduld of van wrevel beladen werd. De wederzijdsche vertrouwelikheden, waarvan de wereld een ruim gebruik — liever misbruik — maakt om hare moeielijkheden en teleurstellingen aan anderen te openbaren, is voor eenigen eene oorzaak van vele zonden. Hoe veel voordeeliger zou het wezen, zijn kruis in stille gelatenheid te dragen! Een kruis wordt de bron van vele en groote genaden, wanneer het geheim gehouden wordt en men er niet van spreekt dan alleen in een nederig gebed tot God. En niemand zegge: „ik kan in de treurige omstandigheden, waarin „ik mij bevind, niet bidden; mijn gemoed is te zwaar dan dat „het zich tot God kan verheffen.” Jesus kon bidden, in weerwil van zijnen angst en van zijne droefheid, derhalve kunnen wij het ook; en Hij bad werkelijk, derhalve moeten wij het ook doen. Dit alles en nog veel meer zal Jesus door zijn bidden tot den hemelschen Vader ons in den hof leeren. Nu zijne heilige menschheid, geheel overeenkomstig hare natuur, voor het lijden en den dood terugschrikte, nu Hij den storm van vervolgingen zag naderen, welken de haat en nijd van Schriftgeleerden en Phariseën, ook de trots en ijverzucht van de Hoogepriesters tegen Hem verwekten, wilde Hij zijn nood klagen en zijn overstelpt gemoed uitstorten in een gebed tot zijnen Vader, wetende dat zonder diens toelating geen haar van 's menschen hoofd valt, dat de Vader door zijnen heiligen wil

alles bestuurt en volgens de wijze beschikkingen zijner Voorzienigheid regelt.

Het was nacht; en in de sombere stilte van den bleeken maneschijn, in dien eenzamen hof, waar niemand Hem zien kon, werpt Jesus, die Hemel en aarde door het woord zijner Almacht schiep, zich plat ter aarde neder met de heiligste gevoelens van nederigheid, van eerbied en van aanbidding. Een steenworp ver had Hij Zich van de drie leerlingen verwijderd, ver genoeg om in zijn doodstrijd door hen niet gezien, nabij genoeg om in zijn bidden en zuchten door hen gehoord te worden: ver genoeg om in die eenzame en stille afzondering den vrijen loop aan zijne zuchten en tranen te kunnen geven, in genoegzame nabijheid om aan zijne leerlingen te doen begripen, hoe pijnlijk die scheiding van zijne beminden voor zijn minnend Hart was, tevens om hun een luid sprekend voorbeeld te geven, hoe zij in lijden tot God moesten bidden.

Daar ligt dan de eeuwige Zoon van God, de Heilige en Onschuldige, om ons mensch geworden, diep terneergebogen, plat op den grond uitgestrekt, met zijn aanbeddelyk aangezicht den om de zonden der menschen gevloekten grond aanrakende; Jesus, die in onze plaats ging lijden en sterven, lag daar voor het aanschijn zijns hemelschen Vaders als een worm in het stof, gelijk het den ongelukkigen, armen zondaar betaamt, als hij voor de oneindige Majesteit van God verschijnt. Zijn geelaat is doodsbleek en overdekt met het kille angstzweet; zijne ledematen sidderen, geheel zijn lichaam beeft. Nauw hoorbaar zucht Hij en klaagt het leed zijner gemartelde ziel aan den hemelschen Vader; Hij stamelt een gebed — een kort maar

hartelijk en voorwaardelijk gebed, dat een vreeselijk licht verspreidt over Jesus' smarten maar tegelijk zijne volkomene onderwerping aan den heiligen Wil des Vaders en zijne grenzenlooze Liefde tot den mensch ons openbaart; een gebed, dat de smeekbede voor alle lijdende zielen van alle tijden zijn moet. Die ternauwernood hoorbare beden, welke de akelige stilte van dien treurigen nacht onderbreken, moeten wij opvangen en in ons hart bewaren. Zij zullen niet alleen een diepen indruk op ons gemoed maken, maar ook de treffendste leeringen ons ter beoefening voorhouden. Tegelijk echter zal het, ter voorkoming van alle misverstand, dienstig wezen, dat wij ons den zin der woorden, waarin Jesus zijn gebed inkleedde, duidelijk maken.

Jesus stelt zijn lijden voor onder het gewone beeld van een kelk, die bij de Joden in overdrachtelijke beteekenis een gelukkig of ongelukkig lot, maar hier in Jesus' mond slechts het smartelijkst lijden aanduidde. Hij bidt, *dat die Kelk Hem* MAT. XXVI, 39 *moge voorbijgaan*, dat Hij dien niet behoefte te drinken — *indien het mogelijk*, indien het met Gods wil overeen te brengen is. Al dadelijk rijst de vraag op: hoe kon de Zaligmaker, die nog kort te voren met zulk eene kalme waardigheid en tevens met een volmaakt overgegevene gelatenheid over zijn door een eeuwig raadsbesluit van God vastgesteld lijden en sterven gesproken had, weinige oogenblikken later bidden om er van bevrijd te blijven; hoe kon Hij zeggen: „indien het mogelijk is,” daar Hij den wil des Vaders kende, dat Hij door zijn dood de wereld uit de slavernij des duivels verlossen moest? Het antwoord op deze schijnbaar moeilijke vragen biedt ons wederom de gewenschte gelegenheid aan om een

dieperen blik in Jesus' Hart te slaan en ons al meer van zijne Liefde jegens de menschen te overtuigen.

Jesus was God en mensch; in Hem waren de goddelijke en menschelijke natuur onafscheidelijk vereenigd. Doch zijne menschelijke natuur had, even als de onze, een natuurlijken afkeer voor het lijden, zij schrikte terug voor den dood, zij sidderde van angst bij het naderen der martelingen, welke haar bereid werden. En dat alles onderging Jesus met volkomen vrijheid, omdat Hij het wilde; Hij liet ook toe, dat zijne menschelijke natuur handelde en bad, alsof zij niet kende het raadsbesluit Gods, hetwelk wilde, dat de Zoon des menschen door zijn kruisdood den mensch met God verzoenen en den kop van het helsch serpent verpletteren zou. Zóó moest het opnieuw blijken, dat Jesus mensch was en in alles, behalve in de zonde, aan ons gelijk; zoo moest het duidelijk blijken, dat Hij alles vrijwillig, uit gehoorzaamheid en Liefde leed, ook dat zijn lijden uit Liefde voor ons doorstaan, nameloos groot was. Want zien wij Hem straks zijne vijanden onverschrokken te gemoet gaan, hooren wij Hem geene enkele klacht uiten, als Hij weldra in eene zee van smarten en verguizingen gedompeld is, dan zal dat kermend klagen en die droeve smeekbede in den hof tot den Vader opgezonden nog weerklink vinden in ons hart en ons luide blijven toeroepen: „ziet en herdenkt, hoe ondenkbaar veel Mij uwe „verlossing gekost heeft, met welke brandende Liefde Ik u „heb bemind.”

Tevens wilde Jesus ons een leerrijk voorbeeld geven, hoe wij allen, zelfs onder den druk van het smartvolste lijden, tot den Vader om bevrijding of vermindering daarvan vragen mogen, maar altijd voorwaardelijk: in zoo verre het God behaagt.

Nimmer toch mogen wij vergeten, hoe ons goddelijk Voorbeeld in den hof gebeden heeft. *Mijn Vader! indien het mogelijk is*, — aldus sprak Jesus — *laat deze kelk Mij voorbijgaan*, alsof Hij zeggen wilde; „vergenoeg U met het lijden „en de vernedering, welke Ik tot nu toe alreeds voor de verlossing des menschen verduurd heb; verg van Mij die geseling, die doornen-kroning, dien smartvollen kruisdood niet, „indien dit met uwen heiligen wil overeenkomstig zijn kan.” Nimmer zullen wij deze even troostvolle als leerrijke waarheid genoegzaam kunnen overdenken; wij moeten ze dan ook van alle zijden beschouwen, opdat haar helder licht ons op den soms pijnlijken levensweg geleide en voor afdwaling behoede.

Jesus' *menschelijke* natuur deinsde met huivering en schrik terug voor het pijnlijke werk der verlossing en slaakte ook den wensch, maar met volkomene onderwerping aan den wil des Vaders, dat de lijdenskelk mocht voorbijgaan; die zelfde natuur kon, omdat zij al onze zwakheden, behalve de zonde en wat met Jesus' volmaaktheden in strijd zou geweest zijn, had aangenomen, sidderen voor het lijden, maar zich verzetten tegen den wil des Vaders kon zij niet; zij kon beven van angst en vrees om hetgeen haar wachtte, maar zich niet te onderwerpen aan Gods wijze beschikkingen, zou eene onvolmaaktheid in den God-mensch geweest zijn. Biddende: *neem dezen kelk van Mij weg*, toonde Jesus mensch te zijn, omkleed met onze zwakheid; maar altijd zou Hij degene zijn, die van Zich zelve mocht getuigen: *wat Hem behagelijk is, die Mij gezonden heeft, doe Ik altoos*. Wij hooren dan ook den Zaligmaker aan zijne dringende bede deze voorwaarde verbinden: *indien het mogelijk is*, „indien het, o Vader! uw wil is, indien het niet in strijd is met „uw verlangen, uwen wil, uw besluit; want Ik wil niets anders

MAT. XXVI, 28 „dan wat Gij wilt,” *niet mijn wil, maar uw wil geschiede*. Aldus onderwerpt Jesus zijn menschelijken wil aan den goddelijken wil zijns Vaders en volbrengt daardoor eene oneindig verdienstelijke offerdaad van eene onvoorwaardelijke gehoorzaamheid en van de grootste verheerlijking Gods.

Doch de bittere lijdenskelk zou Jesus niet voorbijgaan; Hij moest dien drinken tot den laatsten druppel toe. Dit immers was de wil des Vaders, dat de God-mensch al het lijden naar ziel en lichaam ondergaan moest, wat de eeuwige Rechtvaardigheid vorderde van Hem, die al de zonden der wereld op Zich genomen had om daarvoor het zoenoffer te zijn, en de straffen onzer misdaden boeten zou tot op het Kruis. En Jesus wist dat en Hij wilde al dat lijden, en met volkomene gehoorzaamheid onderwierp Hij Zich aan dat vonnis van Gods vergramde Majesteit en herhaalde met volmaakte gehoorzaam-

MAT. XXVI, 39 *heid: niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij.*

— Staan wij hier een oogenblik stil en overwegen wij Jesus' woorden in ons hart. Het is zulk een wondervol schoon gebed, zoo rijk aan leering voor ons allen. Jesus' gebed leert ons in de eerste plaats, welk een krachtig middel het is ter vermeerdering van ons vertrouwen en ter opbeuring van onzen moed, wanneer wij, met kruisen beladen en door tegenspoed ter neer gedrukt, ons te binnen brengen, dat een Vader, die met eene oneindige Liefde allen bemint, ons kastijdt en voor ons geestelijk heil zijne hand zwaar op ons doet drukken. Het eerbiedig en kinderlijk uitspreken van den naam van *Vader*, al zien wij Hem met het zwaard in de hand, is dan reeds voldoende om, even onderworpen als weleer de gehoorzame Izaak onder het offermes zijns vaders, gelaten te bukken onder de hand zijner

---

Gerechtigheid, die wel slaat, maar ook de geslagen wonden heelt. Verder laat Jesus ons in zijne menschheid, welke onder het gewicht harer smart bijna bezweek, duidelijk zien, dat het natuurlijk gevoel van droefgeestigheid onder het lijden en van tegenzin voor beproeving, welke soms dreigen zich van ons meester te maken, in geenendeele aan de volmaaktheid der deugd afbreuk doen, wanneer de wil zich aan Gods beschikking onderworpen toont en met den lijdenden Zaligmaker blijft zeggen: *Vader! uw wil geschiede*; dat het ook geenszins ons als eene fout of gebrek zal aangerekend worden, wanneer wij nederig bidden van het ons drukkend leed bevrijd te worden, indien wij slechts, in navolging van Jesus, daaraan de voorwaarde verbinden: „indien het mogelijk, en met uwe liefde, „volle beschikking, Vader! in overeenstemming is.” Maar, helaas! dit is een der grootste gebreken van ons gebed, waardoor wij ook vele en groote vruchten, anders zoo gemakkelijk uit een goed bidden in te oogsten, verliezen. Wij, ongelukkige slaven der zonden, hebben zoo veel verdiend, meer dan wij hier lijden en lijden kunnen voor onze overtredingen van Gods wet, en des niet te min wij bidden als onverstandige kinderen, alsof God gedwongen is Zich naar onze verlangens te schikken en zelfs aan zijne meest liefdevolle oogmerken met ons zieleheil geen gevolg mag geven; alsof wij dadelijk moesten verhoord worden, en te blijven lijden niet dikwijls veel voordeeliger ware voor onze zaligheid dan er spoedig van bevrijd te worden. Niet zóó leerde Jesus ons bidden, wel dat Gods wil in ons volbracht worde, al zou het ons pijn doen en veel en langdurig leed berokkenen. —

Tot tweemaal toe wil Jesus voor eenige oogenblikken zijn gebed onderbreken om zijne zorg aan de leerlingen te wijden en hen tot bidden en tot waken aan te sporen. Maar wat Hij aan allen door zijn voorbeeld wil voorhouden: het was Hem niet genoeg slechts éénmaal zijn Hart voor den hemelschen Vader te hebben uitgestort; tot driemaal toe klaagde Hij zijnen nood. En telkenmale werd zijn gebed hartelijker; telkens ook werd de uitdrukking van volkomene onderwerping aan den wil des Vaders krachtiger, totdat de rustige kalmte in Jesus' menschelijke ziel teruggekeerd is, de zwakheid der menschelijke natuur zich volkomen en bereidvaardig aan den goddelijken wil onderwerpt.

Op nieuw dan werpt Zich de goddelijke Zaligmaker plat ter aarde neder, door de pijnlijkste droefheid neergedrukt „om ons de „hevigheid van zijn zielelijden” — zegt een even godvruchtig als geleerd schrijver — „te openbaren en een voorbeeld van „diepe nederigheid te geven; om ons duidelijk te maken, „hoe zwaar de last onzer zonden op Hem drukte, vooral uit „diepen eerbied voor zijnen goddelijken Vader, tot Wien Hij

MAT XXVI, 42 „zijne bede opzendt.” *Mijn Vader!* — luidt het nu — *kan deze kelk niet voorbijgaan, tenzij Ik hem drinke, ww wil geschiede*, en zoo ook bad Hij ten derden male, dezelfde woorden herhalende. Hoe lang telkens de Zaligmaker bad, of Hij nog andere woorden sprak dan welke de Evangelisten opgeteekend hebben — wij weten het niet; doch onwaarschijnlijk is het geenszins, dat Jesus uren lang gebeden heeft; want na elke vermaning, welke Hij tot de Apostelen richtte, sliepen zij wederom in, en zij zullen toch wel niet dadelijk, na tot waken te zijn aangespoord, wederom ingesluimerd wezen; ook is het niet te denken, dat Jesus telkens na een kort gebed op nieuw zal

opgestaan zijn; daarenboven verliepen er tusschen Jesus' vertrek uit de zaal van het laatste Avondmaal en tusschen zijne gevangenneming minstens verscheidene uren. En wat de woorden betreft, waarin Jesus bad: wij mogen aannemen, dat slechts die woorden in het Evangelie opgenomen zijn, welke Hij luid op uitsprak en zóó, dat de Apostelen ze konden hooren en aan alle toekomstige geslachten ter leering en ten voorbeeld overleveren. Doch wij behoeven ons met deze onoplosbare vragen niet langer bezig te houden: van veel hooger belang is de overweging der voorbeelden, welke Jesus in zijn herhaald gebed ons ter navolging voorstelt.

— Driemaal bad onze Zaligmaker om ons te leeren, dat wij volhardend moeten vragen, totdat ons smeeken verhoord is; dat wij volhardend moeten kloppen aan de deur van Gods Barmhartigheid, totdat onze nederige bede is ingewilligd; dat ons bidden te dringender moet worden, naarmate onze nood drukkender is. Zoo immers bad ons hoogst Voorbeeld in den hof. Jesus leed onbeschrijfelijk veel en zóó veel, dat de H. Lucas zijn lijden een *doodsangst* noemde; maar wat al onze aandacht verdient: dezelfde Evangelist merkt daarbij op: *in* LUC. XXII. 44. *doodsangst geraakt zijnde, bad Jesus te meer*, te langer en te dringender en vuriger; hoe langer de droefheid duurde, en hoe pijnlijker die was, hoe meer Hij ook bad. De levende voorstelling van den pijnlijksten en smaadvolsten dood welke, gewapend met den verklaarden wil des Vaders, Hem naderde, streed tegen het natuurlijk gevoel zijner menschheid, terwijl van den anderen kant zijn Geest, tot alles bereid en vol kracht, de zwakheid des vleesches aanmaande om het laatste lijden en den dood uit Gods hand aan te nemen en zich aan diens wil te

onderwerpen. In dien harden strijd van Jesus' menschelijke natuur klom de vrees en angst en steeg hare benauwheid tot zulken graad, dat niet alleen het koude doodsweet Hem van het aangezicht druppelde, maar dat ook het bloed Hem uit het lichaam geperst werd. Doch hoe meer Jesus leed, hoe vuriger Hij bad; de graad van zijn lijden bepaalde de innigheid en den duur van zijn bidden; een bloedig zweet kleurde den grond, maar een te vuriger gebed steeg op ten Hemel.

Hoe eindeloos goed is Jesus, die met vrijen wil dat lijden zijner menschelijke natuur toeliet en ook verkoos om ons te schitterender voorbeelden te kunnen geven! Op die pijnlijke en voor Hem vernederende wijze gaf Hij ons een zichtbaar bewijs en van den bitteren strijd, welke in zijn binnenste gevoerd werd, en van de volkomene onderwerping, waarmede Hij den bittersten lijdenskelk uit de handen van zijn Vader aannam; maar tegelijk leerde Hij ook ons allen, dat het hevigste lijden ons nimmer den mond mag sluiten; dat wij nimmer den moed mogen opgeven, dat wij nimmer moede van het strijden mogen worden, alsof het bidden tegen het ons overkomen leed geen hulp kan aanbrengen.

Maar de lijdenskelk — zal misschien deze of gene opwerpen — werd niet weggenomen van Jesus. Het is waar: Jesus moest alles lijden, wat van Hem geschreven stond, en den dood ondergaan, welke Hem voorspeld was. Toch werd zijn voorwaardelijk gebed verhoord. Zien wij, ter onzer onderrichting, op welke wijze.

Terwijl de God-mensch in de nederigste houding in den hof van Gethsemane vurig en lang biddende lag neergeknield, ver-

keerden al de Engelen des Hemels, hun smeeken met zijn gebed vereenigende, in gespannen afwachting, welk het antwoord des Vaders op het bidden van zijnen menschgeworden Zoon wezen zou. Mocht die lijdenskelk Hem voorbijgaan; bleef het smartvol lijden en de vernederendste dood Hem gespaard; zou het zwaard, dat zijn leven bedreigde, tegengehouden worden even als weleer, toen Izaak, de groote vóórafbeelding van den gehoorzamen Zoon des Vaders, den offerdood ontkwam? God verklaarde aan geheel het hemelsch hof, hoe het zijn onherroepelijke wil was, dat zijn Zoon den dood lijden zou; hoe Hij diens gebed aannam, waarin deze met zoo groote zelfverloochening en volkomene onderwerping Zich tot alles bereid verklaarde, wat des Vaders wil van Hem verlangde. Doch tevens verkondigde God aan de Engelen, dat Hij door zulk een pijnlijk middel zijne Rechtvaardigheid en Liefde aan de menschen openbaren zou, zijne beleedigde eer wreken, aan de wereld licht, aan den gevangene redding, aan den zondaar vergiffenis schenken en aan allen het recht teruggeven om hunne verlorene plaatsen in den Hemel weder in te nemen. En alle heilige Geesten aanbaden met den diepsten eerbied de Goddelijke Majesteit, welke hun zóó een nieuw bewijs wilde geven van hare oneindige Wijsheid en oneindige Goedheid en legden zich, met volmaakte onderwerping, bij Gods onveranderlijk raadsbesluit neder, met een heilig ongeduld de Verrijzenis van Jesus verbeidende, waardoor Hij naar verdiensten zou verheerlijkt worden.

Maar daarom zou de Vader zijn beminden Zoon in diens lijdensuren niet vergeten. Een nederig en volhardend gebed blijft immers niet onverhoord voor den troon van Gods Barmhartigheid. Al verwerft het niet juist datgene, wat de biddende

vraagt, toch doet het andere en, de verschillende omstandigheden in aanmerking genomen, betere weldaden over hem nederdalen. Ook in Jesus zien wij nu deze waarheid bevestigd.

Wel veranderde de Vader zijn raadsbesluit niet, dat Hij voor eeuwen reeds omtrent het sterven van den God-mensch en met volkomene instemming van zijn Zoon had vastgesteld; doch in zooverre verhoorde Hij Jesus' bidden, dat Hij een Engel uit den Hemel zond om Hem te versterken en te troosten. Die Engel verscheen aan den Zaligmaker in zichtbare, menschelijke gedaante en 'sprak tot Hem; hij wordt ook, en te recht, met een kruis of met een kelk in de hand afgebeeld ten teeken, dat de bittere lijdenskelk van Jesus niet zou weggenomen worden. Eenige meenen, dat het de Aartsengel Gabriël was, wiens naam „Man Gods" of „Sterkte Gods" beteekent; anderen houden hem, en met groote waarschijnlijkheid, voor den Aartsengel Michaël, dewijl deze, onder alle Engelen, meer geeigend was voor de hooge waardigheid van den Zoon Gods, en als overwinnaar van Lucifer met diens aanhang eerder geroepen scheen om Jesus' heilige menschheid voor den aanstaanden strijd te versterken, waarin de duivel opnieuw moest overwonnen worden. Evenwel, met welke troostredenen — vragen wij misschien — kon een Engel den goddelijken Zaligmaker bemoedigen, die alle middelen ten zijnen dienste had om zijn moed te ondersteunen; wat Hem leeren, aan Wien niets onbekend was? Kon een Engel aan Jesus iets zeggen wat troostvoller of zelfs even troostrijk was, als hetgeen de Zaligmaker in het laatste Avondmaal aan zijne beminde Apostelen ter hunner bemoediging had voorgehouden? Bewonderen wij hier al wederom de Goedheid en de nederigheid van ons goddelijk Voorbeeld.

Ootmoedig van harte, versmaadde Hij niet, dat zijne geboorte door Engelen werd aangekondigd en bezongen, dat Hij nà de bekoring in de woestijn door Engelen gediend werd; evenmin wilde Jesus, de Heer der heerscharen en de Koning der Engelen, weigeren, dat een Engel Hem in het geheugen al de redenen als 't ware terugriep, welke ook zijn menschelijken wil konden bewegen om het bitterste lijden uit de handen van den hemelschen Vader aan te nemen. Daarenboven „om ons duidelijk te maken — zegt de eerbiedwaardige „Beda — dat in Jesus twee naturen zijn, wordt ons in het „Evangelie verhaald, dat de Engelen Christus dienden, als ook „dat zij Hem versterkten.” Als Schepper behoefde Hij de hulp zijner schepselen niet; maar als mensch wilde Hij, die om onzentwil bedroefd werd, ook om onzentwil getroost worden. Wij mogen dan ook deze woorden in den mond des Engels leggen: „Uw gebed, o, Zoon des Allerhoogsten! is den Vader „hoogst welgevallig, omdat Gij, ook volgens uwe menschelijke „natuur voor het lijden en den dood terugschrikkende, uwen „wil aan dien des Vaders onderwerpt. Leg nu alle droefheid „af en betreed met moed den lijdensweg. Zóó zult Gij den „Vader en U zelve verheerlijken, den mensch verlossen en „voor hem de eeuwige zaligheid verdienen. Verdraag het „Kruis om de U voorgestelde vreugde. Daardoor zult Gij „ook bewerken, dat de Martelaren U met heldenmoed navolgen en alle ware geloovigen eene schitterende overwinning over „al hunne vijanden behalen. Gij wordt dan de roemrijke Aanvoerder van het heerleger van alle Heiligen.”

— Aldus leert ons Jesus dat wij, bij eigen lijden in ons zelve den troost niet vindende, waarmede wij anderen zoo menigmaal uit hunne neerslachtigheid opbeurden, ons moeten tevreden

den stellen met de vertroosting, welke God ons door den even-naaste toezendt.

De bangste strijd was volstreden. Met diepen ootmoed had Jesus de woorden des Engels, Hem in naam des Vaders toege-sproken, aangehoord. Getroost, gesterkt en bemoedigd staat Hij van het gebed op. De bijna bezwekene kracht van Jesus' mensche-lijke natuur was nu hersteld, en Hij ook als mensch wederom de moedige strijder van vroeger geworden. Als overwinnaar keert Hij uit dien strijd terug; Hij spreekt weder over zijn lijden en zijn sterven als over eene verheerlijking van Zich zelve en van zijn Vader; Hij verheugt Zich daarin als in eene schitterende overwinning. Vastberaden en onverschrokken gaat Hij zijne vijanden te gemoet: *Ziet — zeide Hij tot de drie leerlingen — het uur is gekomen, en de Zoon des menschen zal worden over-*
 MARC, XIV, 41 *geleverd in de handen der zondaars. Staat op, laat ons gaan! Die Mij verraden zal, is nabij.*

— Wonderbare kracht van een hartelijk bidden! Altijd vindt het verhooring voor den troon van Gods genade en schenkt den bidder de rijke vruchten. Al verkrijgen wij niet altijd, wat wij gevraagd hebben, God is zóó goed en zóó machtig dat Hij, ons weigerende wat voor het heil onzer ziel minder voordeelig zou wezen, ons daarvoor iets anders geeft, wat strookt met zijne liefderijke bedoelingen en beter is voor onze zaligheid. Al neemt Hij van ons den lijdenskelk niet weg, Hij zal ons ten minste moed inboezemen en het geduld geven om dien te ledigen ter zijner eer en ter vermeerdering onzer verdiensten. — Ook dit nog leert ons de biddende Jesus: wij gevoelen dikwijls eene dringende behoefte om ons hart voor God uit te storten en Hem onzen nood te

klagen; om Hem onze vrees en onzen angst te openbaren. Ons daarvoor te schamen zou eene onredelijke zwakheid wezen; Jesus en, vóór Hem, deed het ook David, zooals hij zelf getuigt: *ik stort mijne bedde uit voor zijn aangezicht, en aan* Ps. CXL, 3.
Hem klaag ik mijnen nood; maar is de tijd van lijden gekomen en wordt een bittere kelk te drinken ons aangeboden, dan moet ook ons gelaat opgeruimd en onze moed onbezweken blijven, terwijl wij op God alleen hopen en van zijne Goedheid uitkomst afwachten. Wie onzer, aan wie soms een zwaar kruis is opgelegd, denkt ook niet dikwijls met innige blijdschap aan die voorspelling, welke Gods vaderlijke Voorzienigheid aan alle lijdende zielen ter bemoediging en tot troost door den koninklijken Profeet liet voorhouden: *Die met tranen zaaïden, zullen maaien met gejuich. Al gaande en weenende* Ps. CXXV, 6
zaaien zij hun zaad, maar met gejuich zullen zij wederkomen, dragende hunne garven.

Merken wij ten slotte nog deze waarheid op: de in den hof lijdende en biddende Jesus biedt een tafereel aan, waarin met de levendigste kleuren en de boosheid der zonden en de strafende Rechtvaardigheid des Vaders en de verzoenende Liefde des Zoons worden afgeteekend: de *boosheid* der zonde, opdat wij ze met een eeuwigen haat zouden verfoeien en door een heilig berouw uitwisschen; de *Rechtvaardigheid* Gods, opdat wij Hem zouden vreezen, in Wiens handen te vallen zoo verschrikkelijk is; de *Liefde* des Zoons, opdat wij Hem wederkeerig zouden liefhebben, die met eene eeuwige Liefde ons bemint en daarom ten koste van een onbeschrijfelijk groot lijden ons verlost heeft.

Hoofdstuk V.

Jesus en zijne leerlingen.

Toen de goddelijke Zaligmaker den hof van Gethsemane was binnen getreden, scheidde Hij van zijne elf Apostelen: acht van hen liet Hij bij den ingang van die landhoeve achter; drie, Petrus, Joannes en Jacobus, nam Hij verder mede en verwijderde Zich toen ook van hen op een afstand van een

MAT. XXVI, 37 steenworp. Doch eerst nog zeide Hij hun: *zit hier neder, terwijl Ik derwaarts ga en bidde* „niet om Mij voor u of voor „anderen te verbergen, maar om te bidden en door mijn voor- „beeld u te leeren, dat gij in droeve omstandigheden tot het „gebed uwe toevlucht nemen en in stille afzondering uw har „voor God uitstorten moet.” Die scheiding was zeker eene groote reden van droefheid voor het Hart van Jesus: Hij be-

JOAN. XV, 6. minde hen meer dan eene moeder hare kinderen; *Hij had hen lief, gelijk de Vader Hem liefhad*, en nu moest Hij hen verlaten, in het uur van gevaar en van strijd; Jesus was met hen één van ziel en één van hart, en zij mochten Hem niet bijblijven! Vóórdat de vijanden Hem wegsleurden, ging de Herder heen van zijne schapen, de Meester van zijne leerlingen, de Aanvoerder van zijne onderhoorigen, de almachtige Bescher-

mer van die in nood verkeerden! Wie onzer gevoelt niet, hoe pijnigend die scheiding voor het minnend Hart van den goeden Jesus wezen moest, welk eene bittere droefheid zij ook aan de Apostelen berokkende? Met angst en droefheid zagen zij Hem na en in hunne smeekende blikken was de bede te lezen: laten wij U volgen om, zoo noodig, met U te lijden en te sterven; maar de goede Jesus wil hun het treurig gezicht van zijn doodstrijd besparen. Evenwel vergat Hij hen in zijne Liefde niet. Hij zou hen niet als weezen achterlaten, had Hij in zijne afscheidsrede gezegd; ook in zijn hevigst zielelijden zou Hij aan hen blijven denken, door de diepste smart ter neer geworpen, zijne waakzame zorg nog aan hen wijden. God is getrouw en houdt zijn woord. *Kan eene vrouw* — zegt God Is. XLIX, 14. door den Profeet Isaias — *haar kind vergeten, zóódat zij zich niet ontferme over den zoon van haren schoot? En als zij het al vergeet, Ik zal u toch niet vergeten; zie, in mijne handen heb Ik u geteekend.* Zouden wij dan niet op God blijven vertrouwen in alle omstandigheden des levens? Kan een Christen, die gelooft, moedeloos worden en zich tot de onredelijke klacht „God vergeet mij,” laten verleiden, als hij Jesus in die uren van bangen doodstrijd nog ziet zorgen voor zijne leerlingen?

Vóórdat Jesus zijn eerste gebed stortte, had Hij zijne bevoorrechte Apostelen dringend vermaand en hun gezegd: „*ver-* MAT. XXVI, 38
beidt hier en waakt met Mij, om van Mij onderwerping aan „den wil van God te leeren en Mij door uwe deelneming en „gebeden te troosten” Maar dit woord was op een steenachtigen grond gevallen. De Apostelen sliepen weldra in. De vermoeienissen van den vorigen dag en het lange nachtwaken hadden hunne krachten uitgeput, terwijl de hevige zielsaandoe-

ningen van de laatste uren hen zóó zeer geschokt hadden, dat zij de kracht misten om tegen de afmatting des lichaams te worstelen. Deze omstandigheden mogen eenige verontschuldiging voor hen wezen, toch moet het voor den lijdenden Jesus bedroevend geweest zijn, toen Hij ná zijn eerste gebed ten Hemel gezonden en de Apostelen opgezocht te hebben, zoo weinig deelneming bij hen vond. Zijne dringende vermaning, en ook Hij zelf was vergeten en wel door hen, op wier trouw en gehechtheid Hij het meest moest kunnen vertrouwen. Zij, die boven alle anderen door Hem bevoorrecht waren, die Hem ook de ondubbelzinnigste verzekeringen van genegenheid gegeven hadden, konden inslapen, toen hun Meester van angst en droefheid den dood nabij was? De Vader nam den kelk des lijdens van Jesus niet weg; zijne Moeder kon Hem niet ter zijde staan; de Apostelen sliepen; zijne anders getrouwe volgelingen waren afwezig; werwaarts Hij zijne blikken sloeg — Hij zag niemand dan den Engel, die Hem troostte. En Judas, de verrader, sliep niet, maar waakte en smeedde zijne laatste plannen en maakte de beslissende afspraak met de Oversten der Joden om zijn Meester over te leveren! Ook de andere vijanden gunden zich de zoete rust niet; hun nijd en haat waren rusteloos in de weer om valsche beschuldigingen uit te denken, om getuigen tegen Hem om te koopen, om allerlei middelen te beramen, hoe zij den gehaten Wonderdoener machtig worden, hoe Hem martelen en ter dood konden brengen; Annas verheugt zich reeds Jesus gebonden te zien; Caiphas laat de leden van den Hoogeraad ter vergadering oproepen, en door de straten van Jerusalem sluipen reeds die afzichtelijke gestalten, welke straks hun reeds zoo bezoedeld geweten nog met een vrijwilligen moord zullen bezwaren! O, wij begrijpen, dat Jesus, die dat alles in een

ondenkbaar klein oogenblik tijds overzag, van droefheid vervuld werd, toen Hij van het gebed opgestaan zijnde, zijne Apostelen niet wakende, gelijk Hij hun bevolen had, maar slapende vond. Zich beklagende over de geringe deelneming in zijn toestand, voegt Hij op berispelden toon, maar toch met zachtmoedigheid en op verschoonende wijze, eerst aan Petrus deze woorden toe: „*Simon! slaapt gij! vermoogt gij niet één uur met Mij* MARC.XIV, „*te waken?* Gij, die zoo grooten ijver voorwendet en met vermetelheid u bereid verklaardet met Mij gevangenis te lijden „en in den dood te gaan eerder dan u in Mij te ergeren; nu „zijt gij te zwak om met eenige inspanning den slaap te overwinnen en te waken met Mij, die bid en onnoemelijk veel lijd „ook om uwentwil.” Maar ook de anderen waren niet minder schuldig. Zij hadden immers het voorbeeld van Petrus gevolgd en even voorbarig als hij gesproken. Daarom richtte, zooals h. Mattheüs vermeldt, Jesus hetzelfde verwijt tot de overigen. En liefderijk allen vermanende liet Jesus deze waarschuwing er op volgen: „*waakt en bidt, dat gij niet in bekoring* MAT.XXVI,41 „*komt; de geest is wel gewillig, doch het vleesch is zwak;* „vertrouwt niet op den goeden wil, die u bezielt; want al is „de geest bereid om met Mij te lijden, uwe zinnelijke natuur „is zwak en strijdt tegen den geest en zal dien overwinnen, als „gij uwe kracht niet zoekt in de waakzaamheid en in het „gebed.”

— Wie zich onschuldig achten durft aan datgene, wat wij in de Apostelen moeten afkeuren, hij werpe den eersten steen op hen. Doch wie kan zich de handen rein wasschen? Wat doen in het algemeen de menschen anders dan waken, als tijdelijke belan-

gen moeten behartigd worden, dan slapen, wanneer het de zorg geldt voor geestelijke belangen? De meesten handelen, alsof het heil hunner ziel eer verwaarloosd dan behartigd dient te worden. Voor dingen, welke een korten tijd duren, spannen zij alle krachten in; voor de eeuwige goederen hebben zij ter nauwernood één oogenblik over. Een uur te bidden; een honderste gedeelte van hun leven te besteden aan het verzekeren hunner zaligheid door goede werken; eenige minuten lang zich met aandacht te wijden aan de voorbereiding tot het waardig ontvangen der H. H. Sacramenten; hunne godsdienst-plichten te vervullen, te zorgen voor eene christelijke opvoeding hunner kinderen — het is hun dikwijls te veel en te lastig. Maar dag en nacht te zwoegen voor een tijdelijk gewin; de hitte en koude van den dag te verdragen en hun geest met allerlei zorgen te kwellen om aan hunne zaken uitbreiding te geven — daarvoor offeren zij gaarne zelfs hunne nachtrust op, stellen zij zich aan veelvuldige gevaren bloot en achten geene moeite te groot noch eenige inspanning te langdurig. Wat is de mensch toch een onoplosbaar raadsel! Zijne hoogste belangen laten hem dikwijls koud en onverschillig; ondergeschikte aangelegenheden bezielen hem met eene blakende geestdrift; de Hemel verrukt hem niet, maar de aarde verovert geheel zijn hart; hij grijpt naar eene schaduw, maar de werkelijkheid wekt zijne belangstelling niet. Hij waakt, als hij zich aan eene geoorloofde rust mag overgeven, maar helaas! hij sluimert in, wanneer niemand minder dan Jesus zelf hem vermanend toeroept: *ontwaak, gij die slaapt, en sta op van de dooden; en Christus zal u verlichten.* Zou daarom niet menigeen deze woorden van den eerbiedwaardigen Salvianus op zich moeten toepassen: „Welk eene „verblindheid, welk eene schande! Met grooten ijver bewerkt

„gij, dat gij in de eeuwigheid ongelukkig zijt, en met hoeveel „minder zorg en mindere inspanning kondet gij bewerken, dat „gij voor alle eeuwigheid gelukkig waart?” Waarlijk! met mindere zorg: door slechts korten tijd met Jesus te waken. Gedurende ons kortstondig leven op aarde, waar wij eeuwig blijvende goederen moeten verdienen, is het ook de tijd niet om in te sluimeren in eene zorgelooze rust en ons aan eene vadzige werkeloosheid in betrekking tot onze hoogste belangen over te geven; maar wel om in het land onzer vreemdelingschap onvermoeid voort te wandelen naar het beloofde land; om op deze omstuimige zee vastberaden te blijven worstelen tegen de woedende golven, opdat wij de veilige haven bereiken; om dapper den strijd des geloofs te voeren, opdat wij den prijs der overwinning behalen; om hier vlijtig te zaaien, opdat wij ginds rijke vruchten inoogsten. En geen oogenblik mag die inspanning verflauwen; wie ook een korten tijd slechts insluimert, stelt zijn heil in de waagschaal en zich zelven aan den ondergang bloot. Doch wie wenscht met Jesus eens te heerschen, moet zich niet ontzien nu met Hem te waken. Dit zij dan ons aller leus: waken met den lijdenden Zaligmaker, tot dat het uur — ons verborgen maar God bekend — slaan zal, waarop wij uit deze wereld naar onze eeuwige woning zullen verhuizen; dan zal God ons eens zeggen: rust nu uit van uwen arbeid.

— Nog een ander soort van slapers dienen hier gegispst te worden. Wij zien hen alle dagen, zelfs moeten wij ons zelven misschien onder hun getal rekenen. Jesus' geheimzinnig Lichaam, zijne Kerk, zucht in onzen tijd onder groote verdrukking, onder den last van een onafgebroken strijd. Dagelijks gaat zij nieuwe moeielijkheden te gemoet, hare vijanden vermeerderen bijna elk oogenblik en toonen zich steeds driester en

ook begeerlijker om hare vrijheid in te korten, om haar te mishandelen en zoo mogelijk aan het kruis te slaan. En wat doen zoovelen van hare kinderen en leerlingen? Zij sluimeren in en blijven werkeloos; zij hebben voor Christus en zijne Bruid geen hart, zij hebben voor hunne Moeder geen troost, geen hulp, zij betoonen haar zelfs geene deelnemende belangstelling.

— Jesus wil, dat wij elken mensch, inzonderheid onze bedrukte broeders en zusters in het geloof, als ons zelven beminnen. Hij beschouwt als aan Hem gedaan, wat wij hun doen. Hebben wij in onze omgeving niemand, die met bitteren nood te kampen heeft, wiens bleek en uitgeteerd gezicht van rijpenden kommer getuigt? En hoe velen, ofschoon rijk aan goederen, sluiten hunne oogen voor het leed van hunnen evennaaste en hooren jammerklachten zonder door medelijden bewogen te worden tot weldoen. Hun aller slaap is schuldiger dan die van de Apostelen, omdat hij voortkomt uit lichtzinnigheid of uit hardvochtigheid of uit gehechtheid aan het aardsche, maar daarom wacht hen ook een zwaarder oordeel dan wat Jesus over de slapende leerlingen uitsprak.

Na ten tweeden male gebeden te hebben keerde Jesus naar zijne Apostelen terug en wederom *vond Hij hen slapende, want hunne oogen waren bezwaard.* Ook nu wekte Jesus hen uit hunnen slaap op en sprak hen aan; met welke woorden verhaalt ons het Evangelie niet; maar veel zal hun de goede Meester niet gezegd hebben. Hij wilde hen niet bedroeven; ook was dit alleen reeds eene strenge berisping voor hunne zorgeloosheid, dat zij al wederom door Hem slapende gevonden werden.

MARC.XIV,40. Zij waren dan ook zóó beschaamd, dat *zij niet wisten, wat zij*

Hem zouden antwoorden, wat zij ter hunner verontschuldiging zouden inbrengen.

Van het gebed ten derden male en voor goed *opgestaan zijnde* MAT. XXVI, 43
en tot zijne leerlingen gekomen, vond Hij hen al weder slapende MARC. XIV, 10.
van droefheid. Het is van algemeene bekendheid, dat de LUC. XXII, 45.
 droefheid der ziel, even als zij tranen doet storten, ook in de hersenen vochten verwekt, waaruit lusteloosheid en slaperigheid ontstaan: wij zien dikwijls daarvan het bewijs niet alleen bij zwakke kinderen, die, na veel geweend te hebben, diep inslapen, maar ook bij sterke menschen, die in droevige omstandigheden door den slaap vermand worden. Jesus wekte de Apostelen uit hunne sluimering op en zeide hun, maar nu met strengen ernst, om met nadruk zijne afkeuring uit te drukken, dat zij in zulk een plechtig maar tevens gevaarvol uur in waakzaamheid te kort schoten: *slaapt nu en rust;* MAT. XXVI, 45
ziet, het uur is genaderd, en de Zoon des menschen zal overgeleverd worden in de handen der zondaren; staat op, laat ons gaan? Die Mij verraden zal, is nabij. Het is alsof Jesus zeggen wilde: „waarlijk, het is nu wel de tijd en de plaats en „de gelegenheid om u aan den slaap over te geven, nu alles onheil voorspelt en mijne vijanden reeds naderen. Slaapt en „rust nu, zoo gij kunt; tot nu toe heb Ik u vermaand en ge- „beden om met Mij te waken en Mij door bewijzen uwer deel- „neming te troosten; maar die weinige inspanning hebt gij Mij „geweigerd. Wat Mij betreft, slaapt nu, als gij zulks vermoogt; „doch het zal u niet mogelijk zijn. Maar genoeg hierover. „Het is nu geen tijd van slapen, want het oogenblik is daar, „dat Ik gevangen zal worden genomen. Staat dan op, en „wij zullen onze vijanden te gemoet gaan.” Terwijl Jesus aldus sprak, kwam het bedroevend beeld van Judas Hem weder

voor den geest. Hij zag, hoe die ongelukkige afvallige den bloedprijs voor zijn afschuwelijk verraad zou ontvangen en reeds met eene bende in aantocht was om aan de gedane belofte gevolg te geven. Dit kwelde Hem meer dan de haat der Joden; de ontrouw van één zijner Apostelen was voor Hem een bitterder lijden dan alles wat de wreedheid zijner vijanden tegen Hem kon uitdenken. Dit pijnigend gevoel wilde Jesus voor zijne Apostelen niet verborgen houden. Na hen streng berispt te hebben vervolgde Hij ongeveer op deze wijze: „gijlieden „hebt geslapen, en hij, die Mij overleveren zal, heeft gewaakt en „kende geene rust in dezen verschrikkelijken nacht; hij heeft zijne „helsche plannen beraamd; hij nadert met rassche schreden om „ze uit te voeren. Ik ga hem te gemoet om hem te toonen, „dat Ik den dood niet vrees, dat Ik het lijden verlang.”

— Wij bewonderen den bovennatuurlijken moed van onzen goddelijken Zaligmaker; doch leeren wij ook, waaruit Hij die bewonderenswaardige kracht geput heeft. Tot driemaal toe heeft Jesus, den geheelen nacht wakende, gebeden, om ons een voorbeeld te geven en om uit het waken en uit het bidden dien moed en die kracht te putten, welke Hij wilde noodig hebben, ten einde ook naar zijne menschenlijke natuur het lijden en den dood met onverschrokkenheid en een onverwinnelijk geduld te ondergaan. Door woord en door voorbeeld leerde Hij ons aldus èn te waken èn te bidden, opdat wij de gevaren der bekoring zouden overwinnen. Beide deugden zijn voor ons geestelijk leven dringender noodzakelijk dan een krachtig voedsel voor het onderhoud van ons lichaam. Daarom vermaande de Zaligmaker zijne Apostelen: *waakt en bidt, dat gij niet in bekoring valt*. Eerstens moeten wij *waken*, want niemand weet, wanneer hem de duivel zal aanvallen, die altijd komt als een

dief in den nacht; wanneer de bruidegom nadert, wien wij met brandende lampen moeten te gemoet gaan; wanneer de Heer ons zal oproepen, aan Wien wij rekenschap verschuldigd zijn; *waken* dus om altijd op onze hoede te zijn, opdat wij niet onverwachts overvallen worden en den toegang tot ons harten onzen geest voor onzen vijand gesloten hebben — *waken* om op ons zelve te letten en met goede werken ons bezig te houden. De waakzaamheid toch in het geestelijk leven bestaat niet alleen in eene kloeke en behoedzame voorzichtigheid maar ook in eene deugdzaame werkdadigheid. Het eerste moet ons helpen, om tegen een plotseligen aanval des duivels beveiligd te zijn, wat dikwijls met eene schandelijke nederlaag eindigt; het laatste moet als eene borstwering, als eene geestelijke wapenrusting der ziel wezen, waartegen de aanvallen des vijands afstuiten. En nog, al worden al die maatregelen genomen, is dat alles tegen over zulk een bestrijder, als Satan is, niet voldoende. De geest kan gewillig zijn, maar het vleesch is zwak en werkt ontzenuwend op den geest. Het lagere deel des menschen is altijd geneigd om de wapenen neer te leggen, zelfs onder het vaandel des vijands zich te scharen en een Judas' rol te spelen. Daarom vermaande ons de goddelijke Aanvoerder ook tot het *bidden*. Ons zwak en vermoeid oog heeft behoefte aan eene goddelijke zalve, opdat het scherper zie; onze geest aan eene goddelijke wapenrusting, opdat hij alle aanvallen afsla; ons hart aan een krachtige beschutting, opdat het bestand zij tegen de vergiftige inwerking der bedorvene natuur en tegen de verleiding der wereld. In één woord: wij hebben vele genaden noodig. Uit ons zelve zijn wij te zwak om alle aanslagen van den vijand onzer zaligheid

te verijdelen; wij kunnen ook niet eenig goed ter zaligheid zonder Gods genade verrichten, bovenal niet volharden ten einde toe. Al wie derhalve niet wil bezwijken maar den vijand overwinnen, hij hanteere het krachtigst wapen, dat God hem in de handen geeft; wie verdiensten voor den Hemel wenscht te vergaderen, hij vrage de daartoe noodzakelijke genade door een krachtig gebed; al wie volharden wil en zóó zalig worden, hij bidde veel en goed. „Nà het Doopsel ontvangen te hebben” — leert de H. Thomas — „is het volhardend gebed voor den „mensch noodzakelijk om den Hemel binnen te gaan. Ofschoon „ons door het Doopsel de zonden vergeven zijn, blijft toch nà „het Doopsel de prikkel der zonde in ons over, welke ons „van binnen bestookt, terwijl de duivel en de wereld ons van „buiten aanvallen.” Opdat dan Jesus, de Rechter van levenden en dooden, eens in waarheid tot ons kunne zeggen: *ziet, het uur is genaderd, rust nu*, is èn het waken èn het bidden voor ons allen eene dringende verplichting,

Maar — deze vraag komt een ieder voor den geest — *hoe* moet onze waakzaamheid, *hoe* ons bidden wezen? Geen betere leermeesters kunnen wij ter oplossing van deze moeielijkheid raadplegen dan de Heiligen, die door woord en voorbeeld ons die groote kunst geleerd hebben, die dat groote geheim niet voor zich zelve alleen hebben bewaard, maar uit liefde aan ons hebben medegedeeld.

De waakzaamheid moet eene *tweevoudige* zijn, — aldus waarschuwt ons de H. Laurentius Justinianus. Drie vijanden hebben wij te bestrijden: den duivel, de wereld en het vleesch.

I. Pe. V, 8. *De duivel loopt rond als een brullende leeuw, zoekende wien hij zal kunnen verslinden*, en als hij door geweld niet slaagt in

zijn boos opzet, *neemt hij* in zijne aanvechtingen en bekoringen II. COR. XI. 14
de gedaante aan van een Engel des lights en weet door zijne hel-
sche list zich zóó voor te doen, alsof hij een prediker der waar-
heid en der strenge zedewet ware, altijd met de geheime be-
doeling om, onder den schijn van deugd, argelooze en onbe-
dachtzame zielen te verleiden tot het kwade. Eveneens bereidt
de booze wereld en de zinnelijkheid met hare lage lusten aan
den mensch eene menigte van hoogst gevaarlijke verzoekingën.
Wij hebben ons slechts de verscheidene ondeugden, welke hem
soms beheerschen, en die lastige en vernederende driften, welke
in zijn hart een hevigen storm verwekken, ons voor den geest
te brengen om het gevaar te beseffen, hetwelk hem de vriend-
schap met God en de eeuwige zaligheid dreigt te ontrooven.
Wie tegen al die vijanden niet waakt, niet op zijne hoede is,
zal zeker in dien moeielijken strijd bezwijken. „Kan dan iemand”
— vraagt genoemde Heilige — „zalig worden zonder de nood-
zakelijke kennis van zich zelven? Alwie dan een vlijtige be-
oefenaar der deugd zijn wil, geve nauwkeurig acht op de
inwendige beweging van zijn hart en zie goed toe, naar welke
zijde zijn gemoed heen getrokken wordt.” Doch ook uitwen-
dige waakzaamheid is hoogst noodig en deze bestaat, volgens
denzelfden Heilige hierin: „de ziel moet nauwgezet gadeslaan.
wat zij doet, opdat zij niet verkeerd handele en geen goed
verzuime, Zij moet verder nagaan, hoe zij het eene of het
andere doet, ten einde onder den schijn van goed niet eenig
kwaad in haar binnenste insluipe en zij zich zelve niet door
hare driften late medeslepen. Zij moet aan zich zelve ook
tekening geven, in welke orde zij iets verricht, opdat het
eene niet gedaan worde, vóórdát het andere moet geschie-

„den, aan het tijdelijke niet boven het eeuwige, aan het menselijke niet boven het goddelijke de voorkeur gegeven worde. „Eindelijk moet een ieder zich vergewissen, of wel alles ten „geschikten *tijde* gedaan wordt om de voortvarendheid geen na- „deel te doen toebrengen, om eene misplaatste voorliefde geen „bedrog te laten plegen, om de onbezonnenheid geen afkeer te „doen verwekken in de oefeningen der godsvrucht. Met een voor- „zichtig overleg schouwt de waakzaamheid in de toekomst en het „tegenwoordige regelt zij met wijs inzicht, opdat zij zonder aanstoot „wandeled met den evennaaste. Rijpelijk beproeft zij de begeerten, „de inblazingen, aanvechtingen en ingevingen. Het verledene „bewaart zij getrouw in haar geheugen om uit hare onder- „vinding het tegenwoordige en het toekomstige te beoordeelen.”

„Zóó moeten wij waken en dan het gebed beoefenen, waarvan de kracht” — de genoemde Heilige is nog altijd aan het woord — „zoo groot is en hetwelk door de handen der Engelen aan God „wordt aangeboden, altijd in de veronderstelling, dat het met „vurige liefde, met een levendig geloof, met eene goede mee- „ning en met nederigheid gestort, dat het ook door geene zonde „bezoedeld maar met goede werken gesierd worde. Zulk een „gebed verzoent God, verblijdt de Engelen en Heiligen, dringt „door tot in den Hemel en verwerft het gevraagde. Het jaagt „den duivel schrik aan, overwint de vijanden, hervormt de „mensen, kweekt aandacht aan, vervult de biddenden met „eene hemelsche zoetigheid, verzamelt de verstrooide gedach- „ten en doet den biddende in eene heilige aandacht ver- „wijlen. Hoe machtig een volhardend gebed is, vermag nie- „mand op genoegzame wijze te zeggen.”

Doch al die macht bezit het slechts dan, wanneer het de

vereischte voorwaarden bezit. Het moet *aandachtig* zijn en wij mogen God niet alleen met de lippen, moeten Hem ook met het h art vereeren: oneerbiedigheid of vrijwillige verstrooidheid maken het gebed, minstens voor een gedeelte, vruchteloos, zelfs zondig; „evenals het lichaam met de ziel” — zegt de H. Gregorius van Nazianze — „en de tak met den stam en de zonnestral met de zon moet vereenigd blijven, evenzoo moeten wij in het hart met God verbonden blijven, als ons gebed krachtig „zijn zal.” Vervolgens moet ons gebed *nederig* zijn, want *aan* JAC. IV, 6. *de hoogmoedigen weerstaat God, maar aan de nederigen geeft Hij zijne genade*, en de nederige tollenaar ging gerechtvaardigd naar zijn huis terug, niet zoo de trotsche Phariseer. Met die nederigheid des harten moet gepaard gaan een groot vertrouwen op Gods Goedheid, want *die twijfelt, is gelijk aan eene* JAC. I, 6. *zee-golf, welke door den wind bewogen en gestingerd wordt*, die is ongestadig en zal ook in het gebed niet volharden; *hij meene dan niet die mensch, dat hij iets van den Heer ontvangen zal*, omdat hij niet in die zielsgesteldheid zich bevindt, welke tot een goed gebed vereischt wordt. Eindelijk moet ons gebed *volhardend* zijn: *men moet altijd bidden* — beval de Zaligma-LUC. XVIII, 1. *ker — en niet moede worden*, al wordt ons gebed ook al niet dadelijk verhoord; *weest* — vermaant de H. Paulus — ROM. XII, 12. *volhardend in het gebed*; „de vrome herinneringen aan God” — leert de H. Basilius — „moeten wij als een onuitwischaar, „ingedrukt merkteeken in onze ziel dragen.” Doch hoe kan de Christen, wiens aandacht zoo menigmaal door andere, mindere belangen wordt ingenomen, zich altijd met bidden bezighouden? „Door alles” — zoo lost de H. Thomas die moeielijkheid op — „wat wij uit liefde tot God doen, wordt het bidden onder-

„houden;”.... „uw verlangen” — zegt de H. Augustinus — „is uw gebed, verlangt gij altijd te bidden, dan zal dit verlangen ook uw gebed zijn” De Zaligmaker heeft Zich verwaardigd ons dit in eene zijner openbaringen aan de H. Catharina van Sienna duidelijk te maken: „alles wat men” — aldus sprak Hij tot die heilige Maagd — „uit liefde tot God en tot den naaste doet, kan een onafgebroken gebed genoemd worden; want al wie niet ophoudt goed te doen, die houdt ook niet op te bidden.”

Hoofdstuk VI.

Jesus en Judas.

De boosheid van den afvalligen Apostel.

Zoodra Judas, omstreeks acht uur in den avond, voortgedreven door den duivel, die in hem gevaren was, de zaal van het laatste Avondmaal verlaten en zich van de andere Apostelen gescheiden had, maakte hij zijne laatste plannen en nam alle noodige maatregelen, om zijnen goddelijken Meester aan de Oversten der Joden te kunnen overleveren. Hij, eerst een dief, zou nu onschuldig bloed verraden; eens Apostel en des Heeren dischgenoot en vertrouweling, wordt nu verachtelijker nog dan een vadermoorder, schuldiger dan een godloochenaar; hij gaat zich toonen als een duivel in het vleesch. Wij zien in onze verbeelding hem door de straten van Jerusalem loopen, van het eene huis zich naar het andere spoeden; nu klopt hij de voornaamsten der Synagoge uit hunnen slaap op, aan allen zich aanbiedende om de gedane belofte te vervullen, allen waarschuwende, dat de geschikte tijd is aangebroken om zich van Jesus van Nazareth meester te maken, terwijl hij tegelijk het plan ontwikkelt, dat hij ontworpen heeft, opdat Jesus niet zou kunnen ontsnappen. Daar Judas sinds lang niet meer in den

Zaligmaker en evenmin in diens Godheid geloofde, maar Hem misschien, evenals vele Joden, voor een valschen Profeet hield, achtte hij het geraten om zijne maatregelen zóó te nemen, dat zijne voorzorgen haar doel niet misten. Dat hij in zijn boosaardig opzet alle gewenschte medewerking vinden zou, behoefde hij niet te betwijfelen. Alle vijanden des Heeren leenden hem dan ook eene bereidvaardige hand en ondersteunden zijne pogingen, welke zoo zeer in overeenstemming waren met de wenschen huns harten. Zij gaven hem dan ook gaarne de beschikking over die romeinsche soldaten, welke zij bij hooge feesten, zoo als nu met Paschen, mochten gebruiken ter handhaving van de orde. Sommigen meenen, dat het honderd en vijftwintig manschappen waren. Vreezende echter, dat dit aantal van krijgsknechten nog te gering mocht zijn, bevalen de Phariseën en andere Oversten der Joden, dat hunne dienaren hen zouden vergezellen, om alle hulp te verleenen, wanneer die noodig mocht zijn en eenig geweldig verzet zich vertoonde. Opdat de onderneming niet mislukken zou bij afwezigheid van aanvoerders en leidsmannen, besloot men, dat bij die bende ook Opperpriesters zich zouden aansluiten, onder welke mannen van groot aanzien waren, die ook het Hoogepriesterschap in vorige jaren bekleed hadden. Om nog grooter vertoon van macht te maken en alle gewicht aan die nachtelijke gevangenneming bij te zetten, zouden daarenboven verschillende bedienaars van den tempel, die met het onderhoud van het gebouw of met de zorg voor de offerande belast waren, tegenwoordig wezen.

De bende was dus talrijk en geheel en al uitgezonden door de Opperpriesters en Ouderlingen des volks, door de Schriftgeleerden en de Phariseën. Welk eene ergenis alzoó door die aanzienlijken, oudsten, geleerdsten en ook door de in schijn vroom-

sten van het voorheen uitverkoren volk van God gegeven — door hen die vertegenwoordigers van dat volk, op godsdienstig gebied, waren; op wie vóór allen de verplichting rustte om den schuldige te verdedigen, maar die nu verwoed naar Jesus' leven stonden en zelfs de anders gehate Romeinen, Heidenen dus, aan hunne booze plannen dienstbaar maakten. Verschrikkelijk voorbeeld van hetgeen de haat, gekrenkte hoogmoed, eigenliefde en schijnheiligheid vermogen en dikwijls ook ondernemen. Macht en rang en leeftijd en aanzien en geleerdheid moeten dan opgeofferd worden om de allerschandelijkste oogmerken te bereiken.

Al die menigte was gewapend met zwaarden en stokken om op elke gebeurtenis, die zich kon voordoen, voorbereid te zijn; anderen droegen fakkels, ter voorlichting op hunnen weg en ter voorkoming, dat de Zaligmaker soms, bij den bleeken schijn der maan, in het struikgewas of achter boomen Zich verborgen hield of zelfs ontsnapte; maar ook brandende lantaarns hadden zij medegenomen om, mochten de fakkels het zij door den wind of door eene andere oorzaak uitgaan, deze dadelijk weder aangestoken konden worden. Uit al die voorbereidselen en voorzorgen kunnen wij opmaken, welk eene werkkraft de ongelukkige Judas ontwikkelde om het boosaardig doel, dat zijne zwarte ziel vervulde, te bereiken; welk eene beweging en rumoer in de anders zoo stille uren van den nacht te Jerusalem werden verwekt: eene talrijke bende, samengesteld uit allerlei slag van volk uit Joden en Heidenen, uit slaven en vrijen, uit leeken en priesters, uit mannen van den vrede en van den krijg, trok de stad uit om één enkel persoon gevangen te nemen, die Zich geen ander levensdoel had voorgeschreven, dan allen uit de boeien der zonde te verlossen. Belachelijk derhalve waren al

die buitensporige voorzichtigheids-maatregelen, maar ook nutteloos. Wat toch zouden zij gebaat hebben, indien Jesus Zich niet vrijwillig in de handen zijner vijanden had overgegeven?

SPR. XXI, 30 *Geen wijsheid, geen beleid, geen raad is immers bestand tegen den Heer*; hadde Jesus niet willen gevangen genomen worden, dan ware zeker toen reeds in en door Hem vervuld geworden die treffende en groote Messianische profetie, waarin de verne-dering voorspeld werd van al de vijanden Gods: *Waarom woeden de Heidenen en maken de volken ijdele plannen! De koningen der aarde staan op en de vorsten spannen samen tegen den Heer en tegen zijnen gezalfde..... Die in den Hemel woont zal hen belachen en de Heer zal hen bespotten.* Doch onze goddelijke Zaligmaker, die de macht had om het leven wederom aan te nemen, zou het vrijwillig afleggen; Hij zou gevangen genomen en ter dood geleid worden, omdat Hij door zijne gevangenneming ons de vrijheid der kinderen Gods en door zijn dood ons het ware leven schenken moest.

De aanvoerder en leidsman dergenen, die Jesus kwamen grijpen, was de diep gevallen Judas. Hij vervulde die taak dan ook op eene wijze, welke hem de lofprijzing zijner handlangers moest doen inoogsten maar zijne schuld bij God te zwaarder maakte. Vooreerst koos hij, om zijne helsche plannen ten uitvoer te leggen, een stil uur van den nacht, met het ken-nelijk doel, dat elke opschudding vermeden en minder gelegenheid aan de getrouwe leerlingen des Zaligmakers gelaten werd, om ter zijner verdediging op te treden; zóó ook matigde hij de vrees der Opperpriesters, die beangstigd waren, dat het volk tot oproer zou overslaan, als Jesus op den feestdag gevangen genomen werd, wanneer vele Galileërs, meest allen innig aan den Zaligmaker gehecht, ter feestviering in de stad zich be-

vonden. Vervolgens achtte hij niet Jerusalem, ook de zaal van het laatste Avondmaal niet, maar eene plek buiten de stad gelegen als de meest geschikte plaats voor zijne helsche plannen: daar immers zou de Zaligmaker alleen zijn en niet zoo gemakkelijk verdedigd kunnen worden door degenen, die Hem aanhingen. En het was aan Judas geenszins onbekend, waar Jesus Zich gaarne afzonderde om te bidden en zijne leerlingen te onderrichten in de geheimen van de waarheid, welker prediking Hem door den Vader was opgedragen. Mocht echter soms de Zaligmaker pogingen in het werk stellen of om te ontvluchten of om met behulp van zijne getrouwen weerstand te bieden, ook daartegen had de booswicht zijne maatregelen genomen door zijne gehoorzame bende te voorzien met allerlei verlichtingsmiddelen en wapentuig. Ook was het voor het welslagen van Judas' onderneming eene dringende noodzakelijkheid, er was hem alles aan gelegen, dat zijne handlangers zich niet vergisten in den persoon, Wien zij moesten gevangen nemen, noch in het gunstige oogenblik, waarop zij de hand aan hun slachtoffer slaan moesten; daarom gaf Judas hun een zeker teeken, namelijk de gewone en ook onder de Joden gebruikelijke wijze van begroeting: *Wien ik kussen zal* — had hij met MAT, XXVI, 48 hen afgesproken — *die is het*. Zóó trad hij op in de verachtelijke rol van een verrader die, valsch van aard en dubbelhartig als hij is, een tweeledige bedoeling daarbij had: op die wijze kon hij zijn Meester overleveren en tegelijk zijn booze plannen voor Hem — met die ijdele hoop streelde hij zich misschien altijd nog — verborgen houden en zich, nà het verraad gepleegd te hebben, bij de andere Apostelen aansluiten, alsof eene geheel onschuldige bezigheid zijne aandacht voor eenige uren gevorderd had en hij in het minste niet eenig deel had

in die snoode daad, waarvan zij getuigen waren. Doch in allen gevalle moest de bende, als Judas zich huichelachtig bij de andere leerlingen gevoegd had, voorzichtig en tevens met kracht te werk gaan: ook dit had hij hun scherp ingeprent

MARC. XIV. 45 bevelende: *grijpt Hem en leidt Hem behoedzaam weg.* Het was alsof hij hun zeide: „het is nacht, en velen van u kennen „Jesus niet genoegzaam van aangezicht; ook is Hij iemand, „die het niet beneden Zich acht om ons strikken te spannen en aan „onze aanslagen een hinderpaal op te werpen. Doet daarom „niets, vóórdat ik het afgesproken teeken geef. Wien ik kussen „zal, Hij is het, dien gij vatten moet; maar volbrengt dan mijn „bevel met alle behoedzaamheid en groote zorg, opdat Hij niet „aan uwe handen ontkome of zijne aanhangers Hem niet „bevrijden.”

LUC XVI, 8. — *De kinderen dezer wereld zijn in hun geslacht (in hun soort) omzichtiger (in het bezorgen hunner belangen) dan de kinderen des lichts.* Aldus sprak de Zaligmaker, toen Hij de handelwijze van den onrechtvaardigen rentmeester afkeurde. Wij zien die uitspraak, in dubbelen zin toepasselijk, op bedroevende wijze waargemaakt door den rampzaligen Judas. Hoe veel zorg, welke inspanning besteedde hij niet om het bloedgeld te verdienen, dat hem was beloofd voor het laaghartigst verraad, hetwelk denkbaar is? IJver, werkkraft, sluwe berekening, listige kuiperijen, opoffering van alle rust, aanhitsing van Jesus' gezworene vijanden, alles stelde hij, de diet en verrader, in het werk, om zich te verrijken en de dertig zilverlingen machtig te worden. Geen middel werd ongebruikt gelaten, als het slechts dienstbaar kon gemaakt worden om het hartstochtelijk gewenschte doel te bereiken. Welk een ver-

schil tusschen hem en een later Apostel van Jesus ! De h. Franciscus Xaverius weende van smart en droefheid, toen hij zien moest, dat zoo velen allerlei gevaren trotseerden om een tijdelijk gewin, terwijl zoo weinigen zich eenige moeite getroosten om eeuwige goederen. En Judas spant alle krachten in en spaart zich geene vermoeyenis en gunt zich ook in den nacht niet eenige rust — om het reeds door onrechtvaardigheid verworvene geld door nog boozere middelen te vermeerderen. Dit moge wijsheid der wereld heeten, onder elk opzicht is zij vijandig aan God. Daarenboven, al zijne bemoeïngen zijn even zoo vele zonden, waardoor hij zich zelve in het ongeluk stort en anderen op den weg des verderfs medesleept. Hij is slim en sluw en werkzaam tot zijn ongeluk veel meer, dan de kinderen des lichts ter zaligmaking van hunne ziel. Maar het baatte hem niet, dat hij alles won, terwijl hij schade leed aan zijne ziel; integendeel: naarmate hij beter slaagde in het booze, stortte hij zich dieper in het ongeluk. Evenals er vele trappen naar den Hemel leiden, zoo ook bestaat de weg naar de hel uit ontelbare hellingen, en wie zich eens op ééne van die hellingen waagt, hij nadert den afgrond in steeds sneller vaart, naarmate hij dieper daalt. Wie alzoo voor den laatsten val zich behoeden wil, hij vermijde den eersten; wie niet verzinken wil in den afgrond, hij werke zich voortdurend naar boven. Mochten toch de ongelukkige zondaren begrijpen, wat kwaad de zonde hun berokkent en hoeveel zij aan den Zaligmaker gekost heeft. In elke zonde is een tweevoudig vergift verborgen, van *boosheid* namelijk en van *dwaasheid*. Ten opzichte van God sluit elke zware en groote zonde eene belediging in, welke oneindig groot moet genoemd worden, omdat zij tegen de oneindige Majesteit Gods gericht is; in betrekking tot den mensch

is zij de grootste dwaasheid, omdat hij zich, om wille van eenig kortstondig genot of van tijdelijk gewin, van het hoogste goed berooft en aan een eeuwig ongeluk overgeeft. Om voor de boosheid der zonden van de geheele wereld te boeten, nam Jesus alle lijden en zelfs den dood op Zich; om voor de dwaasheid der zonden te voldoen, liet Hij Zich op alle wijzen vernederen, verguizen, zelfs als een dwaze bespotten. En nog blijft de zondaar zijn spotten met Gods vergramde Rechtvaardigheid voortzetten. De diepste oorzaak van alle zonden is zeker deze, dat de menschen de beleediging niet achten, welke aan God wordt aangedaan, en niet beseffen, aan welk een ongeluk zij zich voor eeuwig blootstellen. Hunne voldoening kan ten hoogste kortstondig zijn; maar hunne schade pijnigt hen, als zij niet door boetvaardigheid hunne schuld delgen, voor eeuwig. Wat heeft het Judas gebaat, dat hij die verachtelijke dertig zilverlingen door zijn verraad verdiende, daar hij nu daarvoor reeds achttien honderd jaren lijdt in de hel en eeuwig, eeuwig lijden zal?

Onder geleide van Judas trok die bende, haren afschuwelijken aanvoerder waardig, op naar den hof van Gethsemane, met eene machtsvertoonng, alsof zij eene geheele rooversbende moest gevangen nemen. Zij betraden den ingang der landhoeve juist op het oogenblik dat de Zaligmaker, van den Vader door een Engel versterkt en naar zijn lijden verlangende, aan zijne Apostelen zeide: *Zie, die Mij zal overleveren, is nabij.*

Zoodra Judas zijn Meester, die zijne vijanden te gemoet was gegaan, in 't oog kreeg, trad hij op Hem toe en zeide Hem: *Wees gegroet, Meester! en hij kuste Hem.* Nooit, zelfs niet toen Satan den Zaligmaker in de woestijn bekoorde, stonden duivel-

sche boosheid en goddeijike Goedheid zoo nabij tegenover elkander, als in dit oogenblik. Het scheen, alsof Hemel en hel zich inspanden om elkander te overtreffen „De vrucht des doods” — zegt een godvruchtig schrijver — nadert den boom „des levens; de buit der hel raakt het hoofd des Verlossers; „de giftige slang rust aan het Hart, dat van Liefde brandt.” Terwijl wij zouden verwachten, dat God vuur van den Hemel liet dalen om dien booswicht te verdelgen, ziet Jesus nog met ontfermende Liefde neder op Judas' gelaat, dat door afschuwelijke driften akelig misvormd is. *Waar de zonde overvloedig werd, daar is de genade allervervloedigst geworden.* Rom. V, 20. Dit woord van den grooten Paulus mogen wij hier wel in herinnering brengen en te eerder, omdat het ons verklaart, hoe het mogelijk is dat Jesus die gruweldaad toelaat? Die afschuwelijke mond van Judas, door woorden van verraad bezoedeld, door leugen en laster en godloochening onteerd, door heiligschennis besmeurd, raakt het aanbiddelijk gelaat aan van den God-mensch, Wien te aanschouwen het grootste geluk der Zaligen in den Hemel uitmaakt. En Jesus, de oneindige Liefde dult dien smaad en verdraagt die vernedering. Waarom anders dan om te beproeven, of Hij nog een diep gevallen zondaar redden kan? Hoe vurig wenschte Hij ook dat Judas nog in dat uur den tijd zijner bezoeking gekend hadde! Zeker, het Hart van den oneindig liefdevollen Jesus was nog niet gesloten voor hem, die zich eens Jesus' uitverkorene en Apostel noemen mocht, huisgenoot en tafelvriend, zijn reisgezel en den vertrouweling zijner geheimen. Nog was het tijd voor hem, om zich aan de borst van Jesus te werpen en onder het storten van tranen te belijden: „Vader! ik heb tegen U gezondigd „en tegen den Hemel. Ik ben niet waardig een Apostel ge-

„noemd te worden; maar neem mij wederom in genade aan „als een van uwe geringste leerlingen.” Die bede ware niet onverhoord gebleven; dat woord had weerklink gevonden in het Hart des Zaligmakers; vele zonden waren hem vergeven geworden, als hij geloofd en bemind had. Het was reeds eene bijzonder groote genade, dat Jesus zijne omhelzing toeliet en hem niet afstiet. Ook Judas kon toen nog alles hopen van Jesus, die zoo vele zondaren had aangenomen; hij mocht nog vertrouwen op Jesus' Barmhartigheid, die gekomen was om allen op te zoeken en zalig te maken, die verloren waren. Maar, hij moet zich spoedig bekeeren; weinige uren slechts blijven hem nog over. En als hij zich niet bekeert, zal er weldra eene groote klove zijn tusschen Jesus en hem; dan zal hij, nog vóórdát de zon is ondergaan, liggen in het diepste der hel, voor eeuwig gescheiden van Christus, met eeuwige banden onder de duisternis in bewaring gesteld en de straf des eeuwigen vuurs lijdende.

Ons christelijk gemoed wordt met diepe droefheid vervuld, als wij zien moeten, hoe die ongelukkige afvallige, hardnekkig in de boosheid blijvende, schrede na schrede zijn laatsten en voor alle eeuwigheid beslissenden val nader komt. Eerst in het gezelschap van Jesus, staat hij nu in dienst van Satan; vroeger uitgezonden om de blijde boodschap van het Evangelie te prediken, is hij nu een leeraar in leugen en bedrog; voorheen een Apostel, is hij nu een duivel in 't vleesch geworden; voor drie jaren was hij door den God-mensch tot de waardigheid van het Apostel-ambt beroepen en bekleed met de macht om Jesus' heilige leer te verkondigen en zieken te genezen en duivelen uit te drijven; voor weinige dagen nog in schijn een leergierig aanhoorder van Jesus' openbaringen; voor weinige uren nog

gevoed met Jesus' goddelijk Lichaam en Bloed, wiens heilige handen hem toen ook de voeten wieschen, en nu, helaas! is hij zóó diep gevallen, dat hij, door den kus des vredes op het aanbiddelijk gelaat van Jesus te drukken, Hem verraadt aan de Joden, en door eene huichelachtig vriendschappelijke omhelzing Hem overlevert aan de Heidenen.

— De zondaar, als hij eens de slaaf zijner driften is geworden, schudt niet alleen alle menschelijk gevoel uit, hij vergeet ook de grootste weldaden, hij misbruikt ze zelfs om zijnen weldoener zoo grievend mogelijk te beledigen. Geen afschuwelijker voorbeeld van die zwarte ondankbaarheid bieden ons de eeuwen der geschiedenis aan dan wij in Judas verfoeien. Uit loutere Goedheid en zeker daarenboven nog met het heilige doel om zijne ziel te redden, nam Jesus hem onder het getal der Apostelen op — en hij misbruikt zijne hooge roeping om te beter zijn Meester te kunnen verraden. Toen Judas onder Jesus' bijzondere vrienden werd opgenomen, was hij nog geen volslagen booswicht, bezat ook hij eenigen aanleg ten goede; en lag er in zijn hart eene sterke neiging tot het kwade, in den omgang met Jesus vond hij opwekking en hulp om zijne driften te bestrijden; maar hij wilde van die buitengewoon heilrijke gelegenheid geen gebruik maken, en wat was daarvan het gevolg? Een akker, die niet bewerkt of met slecht zaad bestrooid wordt, zal te meer onkruid voortbrengen, naarmate hij van nature vruchtbaarder is. Jesus schonk aan hem, boven zoovele anderen, groote voorrechten, en Judas smeedde die tot wapenen, waarmede hij zijnen goddelijken Weldoener belaagde. Weldaden vergold Judas met beledigingen, Liefde met een onverzoenlijken wrok; een barmhartig zoeken beantwoordde hij met hardnekkigheid in de boosheid; de hand der

vriendschap, hem op onvergelykelijke wijze ter redding toegestoken, klonk hij in boeien, en wie hem het leven der genade wenschte terug te geven, dien leverde hij uit ten dood. — Zoo Judas, zoo ook elke plichtvergeten Christen, die, al is hij niet met zóó vele zonden als Judas beladen, zich altijd tegenover God als een ondankbare en als een trouwelooze gedraagt. Als een *ondankbare*; want reeds in den schoot zijner moeder was hij de uitverkorene van God, voorbestemd om met rijke genaden te worden overladen, en aan die roeping beantwoordde tevens de mededeeling en uitstorting van Gods weldaden, van de eerste dagen zijns bestaans af en geheel zijn leven door tot aan het oogenblik, waarop hij zich voor immer van zijn God door eigene, maar dan ook onuitwischbare schuld scheiden zal; — als een *trouweloze*; want de heiligste beloften en plechtigste verbintenissen, eerst aangegaan en daarna menigmaal hernieuwd en bekrachtigd, heeft hij geschonden, even dikwijls als hij des Heeren wet overtrad. In plaats van zijn eerste betuiging: „*De Heer is mijn erfdeel*” heeft hij voor zijn levensregel eene andere leus aangenomen: „*Ik zal niet dienen.*” Geen rampzaliger toestand is voor elken ontrouwen Christen, zoo lang hij nog leeft, denkbaar dan de beschrevene was voor Judas. En toch, evenals voor Judas de armen van barmhartige Liefde nog uitgestrekt waren om hem wederom in genade aan te nemen, als hij slechts met berouw terugkeerde, zoo kan de grootste zondaar immer vergiffenis vinden bij Hem, die tot allen gezegd heeft: *Ik wil den dood des zondaars niet, maar dat hij zich bekeere en leve.* Geen ander bewijs voor deze troostrijke waarheid behoeven wij aan te halen dan de liefdevolle woorden, welke de oneindige Goedheid tot Judas sprak als antwoord op diens verraderlijken kus.

Ps. XV, 5.

JEREM. II, 20.

EZECH XXXIII

II.

Hoofdstuk VII.

Jesus en Judas.

De ontfermende Liefde des Zaligmakers.

Hoe beleedigend die verraderlijke kus van Judas ook zijn mocht voor Jesus, die harten en nieren kende en daarom wist, met welke afschuwelijke bedoeling de verrader Hem dat teeken van liefde gaf, weigeren wilde Jesus niet en te eerder niet, omdat Hij zóó opnieuw een indrukwekkend bewijs van zijne onbegrensde Goedheid zou geven en nog eene laatste poging beproeven, om het verstokte gemoed van den afvalligen Apostel te vermurwen door eene Liefde, welke wel verguisd maar niet uitgedoofd kon worden. Terwijl Judas, door zijn onboetvaardigheid, zich een overgroot mate van toorn vergaderde voor den verschrikkelijken dag des oordeels, hield Jesus' Goeder-tierenheid niet op hem tot bekeering aan te manen. De diepste vernedering, de teederste benaming aan een verrader gegeven, de meest beschamende vraag voor den afvallige — het waren de hulpmiddelen, welke de goede Jesus in het laatste oogenblik nog in het werk stelde om den ongelukkige te behoeden voor den hem dreigenden ondergang. Doch alles was te vergeefs: Judas wilde zich verharderen tegen alle inwerking der genade; hij zou dan ook het vonnis van Gods veroordee-

ling niet ontvlieden. Wij zullen in korte trekken den loop der gebeurtenissen schetsen.

Vóóraf gaf Jesus nog aan allen, die aldaar tegenwoordig waren, eene nieuwe openbaring van zijne Godheid en een bewijs, dat Hij Zich vrijwillig in de handen zijner vijanden overleverde. Al hadden dezen een beproefden leidsman en een juist omschreven teeken, waardoor zij den Zaligmaker konden herkennen; al beschikten zij over eene meer dan voldoende macht om Hem te kunnen gevangen nemen; al zocht de verrader achter gehuichelde vriendschapsbetuigingen zijne afschuwelijke oogmerken te verbergen — Jesus' vijanden kenden Hem niet, vóórdat Hij Zich zelven bekend maakte; zij voerden Hem niet weg, vóórdat Hij hun daartoe vergunning had verleend; Judas kon zich niet verbergen, maar werd openlijk en ten aanhoore van allen als een verraderlijke vriend aangeduid.

Jesus ging ook, zoodra de bende in aantocht was, vastberaden, door geen vrees voor eenig lijden teruggehouden maar ook door geene noodzakelijkheid gedwongen, zijnen vijanden te ontmoet zonder evenwel reeds den hof te verlaten: van uit het verder gelegen gedeelte, waar Hij gebeden had, ging Hij tot bij den ingang van de landhoeve, welken de booswicht met zijne bende reeds overschreden had. En toen Judas met eene duivelachtige onbeschaamdheid, alsof hij een vriend en getrouwe leerling, geen vijand en geen verrader ware, eerst zijn vorigen Meester huichelachtig groette en dan Hem den kus — een gewoon bewijs van toegenegenheid, maar nu een middel tot verraad —

Ps. CXIX. 7. op het aangezicht drukte, toen wilde Jesus, *die vreedzaam is zelfs tegenover degenen, die Hem haten*, Zich verwaardigen dien kus van den mond van Judas te ontvangen. Want blijken moest

het aan allen, niet alleen dat Hij zelfs dengene nog liefhad die Hem verried, maar ook dat Hij Zich vrijwillig aan zijne vijanden overgaf, daar Hij het teeken niet afwees, dat de verrader hun gegeven had. Wat echter al ons begrip verre te boven gaat, is deze bijzonderheid, welke oudere schrijvers over Jesus' lijdensgeschiedenis ons mededeelen: Jesus zou Zich zoo diep afgelaten hebben, dat ook Hij zelf aan Judas, in wien reeds de duivel gevaren was, den kus gaf om zoo nog eene poging te doen, of Hij dien ongelukkige door Goedheid winnen en tot Zich trekken, of Hij wellicht door den adem zijner goddelijke Liefde, welke van Hem uitging, het doodelijk vergift van den haat en van de trouweloosheid, dat Judas den eeuwigen ondergang berokkende, uit diens binnenste kon verwijderen. Daarom zien wij — wonderbaar schouwspel — Jesus en Judas in elkanders armen, wier harten van de tegenstrijdigste gevoelens blaakten.

Op die wijze kon Judas, een wolf in schaapskleederen, de geldgierige en wraakzuchtige verrader in het kleed van een Apostel, een duivel in menschelijke gedaante, den Zaligmaker naderen en kussen, die het Lam was, hetwelk de zonden der wereld wegneemt, de Vriend der zondaren en de Overwinnaar van duivel en van hel. Wij lezen nergens in het Evangelie, dat Jesus den kus des vredes van iemand anders ontvangen of aan iemand anders gegeven heeft. Waarschijnlijk heet noch de vurig beminnende Petrus, noch Joannes, de leerling dien Jesus liefhad, noch wie ook dat voorrecht genoten. Alleen van den zoon des verderfs, wien het beter ware nooit te zijn geboren, lezen wij, dat hij zijn God den kus geven en — volgens sommigen — van Hem den kus mocht ontvangen. Groote God! hoe is het mogelijk! Hoe kon Jesus, de onein-

dige Heiligheid, Zich aldus door den allergrootsten zondaar, welken de aarde ooit droeg, laten bespotten; hoe kon Hij, de God der eeuwige glorie, Zich zoo diep vernederen tot een elendeling, die reeds aan den afgrond der hel stond! Toen David den dood van zijnen oproerigen zoon Absalom in de bittere droefheid van zijn vaderhart beweede, verweet de veldheer Joab hem zijne troosteloze smart op ruwe en onbeschaamde wijze: „gij beschaamt heden” -- sprak hij — „het „aangezicht van uwe getrouwen, die uw leven met dat van „uwe zonen en dochters en van al de uwen gered hebben. Gij „bemint die u haten, en gij haat die u liefhebben; heden „toont gij, dat gij oversten en krijgsknechten voor niets telt.” Verre zij het van ons aan den goeden Jesus, die allen bemint, maar bijzonder wie Hem liefhebben, er een verwijt van te maken, dat Hij ook den ongelukkigen Judas nog eene groote Liefde bewijst. Doch wij kunnen onze bewondering over dat ondoorgrondelijk geheim van voorkomende, ontfermende genade niet sterk genoeg uitdrukken. Een Judas aan de borst van Jesus! Zoo iets had niemand durven hopen ook van Jesus' Goedheid niet, al geldt het de bekeering van den diepst gezonken zondaar. Al doorbladeren wij de vier Evangeliën, nergens lezen wij een voorbeeld van eene Liefde zóó kwistig, zóó afdalend, zóó zich zelve vergetende. Wel zien wij eene overspelige vrouw verdedigd tegen hare beschuldigers, eene Maria, de beruchte zondares, in genade aangenomen, eene samaritaansche vrouw bekeerd, een Zachëus vereerd met Jesus' bezoek; wij lezen de zielroerende geschiedenis van den berouwvollen tollenaar en van den verloren zoon en van den weenenden Petrus; wij hebben Jesus zien weenen over Jerusalem; wij zullen Hem hooren bidden voor zijne vijanden en het paradijs beloven

aan den goeden moordenaar; wij vernemen met verbazing, hoe de Phariseën aan Jesus durven verwijten, dat Hij de vriend van zondaren was, met hen at en dronk en hen vriendelijk ontving — maar dat een verrader ligt in de armen van den God-mensch, Wiens uitlevering hij voor eenige stukken geld beloofd had, dat hij zijne afschuwelijke lippen op het goddelijk aangezicht van Jesus mag drukken, dat Jesus in die omhelzing der Liefde tranen van een voor ons bijna onbegrijpelijk medelijden uitstort op het ijskoude gelaat van den verharden booswicht, dit is een tooneel zóó onbeschrijfelijk roerend, zóó aangrijpend en zóó diep van beteekenis, dat eene oneindige, eene goddelijke Liefde alleen het aan onze dankbare bewondering kan voorhouden.

— Welk een zoeten troost en bemoediging, welk eene reden tot het onbeperkst vertrouwen op de vergevingsgezindheid van God kunnen wij uit die Liefde van Jesus putten! Van *troost*, omdat wij uit deze geschiedenis leeren, hoe zeer het heil, ook van eene enkele ziel, Jesus ter harte gaat, dewijl Hij in zijne onverwinnelijke Liefde zelf het schurftige schaap nog naloopt, steeds bereid om het naar den schaapstal terug te dragen, als het slechts naar zijne stem luisteren wil, en dewijl Hij niet eerder van het zoeken aflat dan nadat het zich door eigen schuld reddeloos in den afgrond heeft gestort — van *bemoediging*, want als Jesus zijne omhelzing zelfs aan Judas niet weigerde, dan zal Hij nimmer een zondaar van Zich afstooten, hoe zwaar die moge gezondigd hebben; dan mag niemand, al ware hij de grootste booswicht, wanhopen van Jesus vergiffenis zijner zonden te verkrijgen, als hij in droefheid des harten tot den goeden geneesheer der zielen terugkeert; dan moet een ieder hopen, dat Jesus ook hem den kus des vredes geven zal, als hij

zijne zonden met vernederd hart aan diens plaatsbekleeder belijdt.

Doch Judas was niet bekeerd; met onverzettelijke boosheid bleef hij weigeren aan de inwerking der genade zich gevangen te geven; met een hart, koud en ongevoelig als een steen, ontvangt hij de teedere blijken van de welmeenendste vriendschap; schaamteloos staat hij daar voor Jesus, hardnekkig in zijne helsche plannen, vervoerd door eene lage geldzucht, fel in zijn afkeer en haat tegen zijn goddelijken Meester; „met „een onderpand der liefde” — zegt de h. Ambrosius — slaat hij „wonden; door een liefdedienst vergiet hij bloed; door een „teeken des vredes brengt hij den doodsteek toe.” En nog is Jesus' Liefde niet uitgeput. Hebben de schitterendste bewijzen van een deelnemend medelijden met den diep ongelukkigen toestand van Judas niet gebaat, misschien zullen zalvende woorden beter indruk maken op dat verstokte gemoed. Daarom wilde Jesus bij zijne nooit te evenaren daden nog dringende woorden van Liefde voegen. Want geene enkele gelegenheid mocht voorbij gaar om hem goed te doen, die zoo boos was. Jesus wilde ook tegenover Judas waar maken, wat tot lof van Gods Lankmoedigheid door den wijzen Salomon gezongen was:

WIJSH. 12. 1. *Daarom straft Gij hen, die afdwalen, langzamerhand en, hen om hunne zonden kastijdende vermaant Gij hen, opdat zij, het kwade latende, aan U, o Heere, gelooven? Hij vermaande dan nog eens den rampzaligen Judas, in bewoordingen, niet zooals Judas' misdaden het verdienden, maar zooals eene onverwinnelijke Liefde ze ingaf en de beklagenswaardige zielstoestand van den afvallige ze vorderde. Jesus*

wilde Judas nog vriend en bij zijn naam noemen, om hem een nieuw bewijs van vriendschappelijke toegenegenheid te geven en tegelijk de afschuwelijkheid van zijn verraad onder het oog te brengen. Hij wilde minstens door die vraag Judas gelegenheid geven om, terwijl hij aan den afgrond stond, de oogen te openen en de boosheid van zijne euveldaad te beseffen. „*Vriend!*” aldus sprak Jesus, niet ver- MAT. XXVI, 50
wijtend maar vragend, alsof zijn Hart weigerde aan zulk een ongehoord gruwelstuk, als de verrader in zijn hart beraamd had, te gelooven: „*waartoe zijt gij gekomen?*” Welke reden voert u „herwaarts, met welke bedoeling zijt gij hier? Het is dan vreeselijke waarheid geworden, wat Ik u voorspelde, dat gij, een „van mijne twaalf Apostelen, Mij, uw God en uw Zaligmaker, „aan mijne vijanden zult overleveren! O, hoe diep zijt gij ge- „vallen; hebt gij wel met ernst nagedacht over al de gevolgen, „welke deze laaghartige daad na zich slepen zal en wel tot in alle „eeuwigheid, als gij niet spoedig van den boozen weg terugkeert?”

— Hoe nuttig zou het voor een ieder van ons wezen, zoo die vraag van Jesus dikwijls weerklank vond in ons hart, vooral als wij op het punt staan God door eene of andere zonde te beledigen, als de ijver in het vervullen onzer verplichtingen verkoelt, ons hart voor het moeilijke van onze levenstaak terugschrikt en de genietingen der wufte wereld meer dan de hoop op eene eeuwige belooning onze genegenheid beheerschen, als in de uren van aandacht ons hart, door verstrooidheden bestookt, niet warm wordt en vergeet, dat het in een kinderlijk, eenvoudig gebed met God moet spreken. De uitwerking van zulk eene klemmende vraag zou dan niet anders dan heilzaam wezen, ten minste als wij niet, even als Judas, alle gezindheid en alle gevoel voor wat tot onze zaligheid strekt, verloren had-

den en ook van ons, gelijk van hem, niet moest gezegd worden: *als de goddelooze in diepte van zonden gekomen is, dan spot hij met wat men deugd noemt.*

SPK XVIII, 3.

Judas wilde niet, noch aan Jesus noch aan zich zelve bekennen, waartoe hij gekomen was, om in de uitvoering van zijne helsche plannen niet verhinderd te worden. Daarom zou Jesus niet alleen vermanen; Hij zou ook een beroep doen op het hart van dien rampzalige, of hij nog tot schaamte over zijne wandaad te bewegen, of hij nog voor berouw toegankelijk ware. *Judas!* —

LUC. XXII, 9

vroeg Jesus meer biddend dan berispelend — *levert gij den Zoon des menschen met een kus?* „met een geveinsd bewijs „van vrede begint gij tegen Mij den strijd; met een huichel- „achtig teeken van vriendschap en van liefde levert gij Mij „over aan een zekeren dood — en u zelve aan den eeuwigen „ondergang? Gij gedraagt u tegenover Mij, alsof Ik steeds „uw geslagen vijand ware geweest, terwijl Ik u met weldaden „altijd overladen heb, aan u de teederste bewijzen van eene „liefderijke toegenegenheid gegeven heb. Voorheen telde Ik „u onder het getal mijner getrouwen. O, mocht gij het altijd „geweest en tot nu toe gebleven zijn! Maar helaas! tot welk eene „laagheid en trouweloosheid zijt gij vervallen. Ik klaag niet „over Mij zelve, want Mij kan niemand eenig nadeel toebrengen, tenzij Ik zelf het wil lijden; maar Ik klaag over u, over „het vreeselijk ongeluk, dat u treffen zal. Had mijn vijand Mij „gehoond, Ik zou, zonder eenige klacht te uiten, het verdragen; maar gij, dien Ik zoo gaarne nog mijn leerling zou noemen „— niet omdat gij Mij warme genegenheid toedraagt of zulks

„door uw gedrag verdient, maar omdat mijne Liefde Mij daar-
 „toe aanspoort en Ik ook het verlossingswerk, dat door den
 „Vader Mij is opgedragen, niet minder voor uwe zaligheid
 „dan voor die van anderen wil volbrengen — helaas! welke
 „plannen koestert gij, welk een afgrond graaft gij voor
 „u zelve. Ik zal lijden en sterven, omdat Ik het wil; maar
 „welk zal uw dood, welk uw lot voor eeuwig zijn? Ik zal glorie-
 „vol uit het graf ten eeuwigen leven opstaan; maar gij, in uwe
 „boosheid volhardende, zult in de hel neergeworpen worden.”

Judas bleef dezelfde; alle middelen door eene vindingrijke Liefde aangewend stuitten af op het onboetvaardig hart van den afgevalen Apostel; maar daarom zou ook in hem die bedreiging in vervulling gaan, welke de h. Paulus, met eene vergelijking ter afbeelding van Gods wrekende Gerechtigheid, over al degenen uitsprak, die de waarheid erkend en al den rijkdom van Gods genaden genoten hadden en daarna moedwillig van Christus afvallig waren geworden: *een akker, die den menigmaal op hem vallenden regen indrinkt, maar distelen en doornen voortbrengt, die wordt afgekeurd en is den vloek nabij, en zijn einde is verbranding.* De goddelijke Zaligmaker had zijn laatste woord tot den rampzalige gesproken, Hij had hem met zijne Liefde ten einde toe vervolgd om hem te bekeeren. Dat oogenblik was voor dien zondaar nog een zalige tijd, nog een uur des heils. Judas stond daar bij Hem, die gekomen was voor allen, die naar de ziel krank waren; een enkel woord met het berouw van David gestameld: *ik heb gezondigd*, ware genoegzaam geweest om Jesus' Liefde te bewegen tot het antwoord: *God heeft ook uwe zonden van u weggenomen.* Maar Judas weerhield die belijdenis, door God Hem ingegeven, op zijne lippen, omdat hij zijn hart voor het berouw gesloten hield. De armen

HEBR. VI. 7.

II. KON. XII, 18.

der goddelijke Barmhartigheid waren nog uitgestrekt om hem te ontvangen; het Hart van Jesus klopte ook voor hem nog, om hem wederom in liefde aan te nemen; maar Judas trok zich opzettelijk terug en wierp zich liever in de handen van den eeuwig rechtvaardigen God, hoe vreeselijk het ook zij. Huichelend en spottend durfde hij Jesus toevoegen: *wees gegroet, Meester!* en Jesus moest bij Zich zelve denken: *weg van Mij, Judas! weg van Mij, voor eeuwig, Satan!* De Zaligmaker zou den ongelukkige niet meer terugzien, vóórdat Hij in groote macht en heerlijkheid zou verschijnen op de wolken des Hemels om te oordeelen de levenden en de dooden. Dan zal Hij den onboetvaardige niet als een vriend omhelzen maar als een schuldige veroordeelen; dan klinkt niet langer meer het meewarig, vermanend woord: *vriend! waartoe zijt gij gekomen?* maar het voor alle eeuwen onherroepelijk vonnis: *ga van Mij naar het eeuwig vuur*; dan zal voor immer Judas wanhopend uitroepen: hoe slecht en bitter is het den Heer mijnen God verlaten te hebben. Maar te laat; het einde van den tijd ter bekeering is dan reeds lang gekomen. Hij heeft Jesus' Goedheid met kwaad vergolden en Hem haat voor Liefde gegeven; *hij hield van vervloeking en zij is hem overkomen; hij had geen lust aan zegening, die zal verre van hem afblijven; hij trok vervloeking aan als zijn gewaad; zij is als water in zijn binnenste en als olie in zijn gebeente gedrongen.*

Ps. CVIII, 18.

— Dit is het lot van al degenen, die de Goedheid des Heeren lasteren, die spotten met zijne genade en het goddelijk Bloed des Jams met voeten treden, dat geslachtofferd is geworden voor al de zonden der geheele wereld. Vreeselijk lot van den zondaar, die zich niet bekeert! God zal hem daartoe niet dwingen; want vrij ook tot het kwade is en blijft de mensch; maar

hij kan het goede willen en volbrengen en derhalve ook zich bekeeren, omdat hem altijd de noodige genade gegeven wordt door God, wiens natuur Goedheid, wiens werk Liefde is. Wie verloren gaat als Judas, moet het even als deze aan zich zelve alleen wijten. God reikt aan een ieder de behulpzame hand toe om uit zijne ellende te kunnen opstaan; al wie de hem toegestokene hand weigert aan te nemen, werpt zich met volle vrijheid in den afgrond van een eeuwig wee. Zoo lang de zondaar leeft, is Jesus voor hem de goede Herder, die het verlorene schaap blijft opzoeken en hem daarom vermanend toeroept: „Vriend! waartoe zijt gij gekomen; bedenk den toestand, „waarin gij verkeert; overweeg welk het einde van uw leven „zijn moet; vrees voor het lot, hetwelk u wacht, als gij in die „zonden sterft.” Maar nà het leven is de tijd van ontferming voorbij en die van straf en wraak aangebroken.

Zalig hij, die niet als Judas zich verhardt tegen de inspraak der genade, maar als de verloren zoon zich in de armen zijns Vaders werpt en schuld belijdt en zijn hart verscheurt door berouw. Al waren zijne misdaden ook gewassen boven het aantal der haren van zijn hoofd, *de boosheid van zijne goddeloosheid zal hem niet schaden op den dag, waarop hij zich van zijne goddeloosheid bekeert*, en uit den mond der eeuwige Liefde zal hij mogen hooren: *vertrouw, mijn zoon! uwe zonden worden u vergeven*. Een oogenblik, ééne zucht des harten, ééne traan uit waar leedwezen gestort — is genoeg om den slaaf des duivels te herscheppen in een kind Gods, om voor hem de hel van den onboetvaardigen Judas te sluiten en den Hemel van den bekeerden Petrus te openen. Zoo eindeloos goed is God, die zoo hartelijk wenscht, dat alle menschen zalig worden. —

Ez. XXXIII¹².

Hoofdstuk VIII.

Jesus en zijne vijanden.

Zoodra Judas den kus des verraads op het gelaat van Jesus gedrukt had, ging hij, verbijsterd door de Zachtmoedigheid van zijn slachtoffer maar niet veranderd, aangeklaagd door de verwijtende stem van zijn geweten maar niet bekeerd, eenige schreden achteruit. Evenwel mengde hij zich niet onder de andere Apostelen — daarvoor scheen hem de moed te ontbreken — maar voegde zich wederom bij de bende van soldaten en dienstknechten, waar hij ook beter op zijne plaats was. Ook niet dadelijk vielen Jesus' vijanden op Hem aan. Hadden zij misschien niet begrepen, wat Judas met het afgesproken teeken bedoelde; of was hij te ver vooruit gegaan, zóódat zij het niet gezien hadden, toen hij Jesus den kus gaf? Die veronderstellingen kunnen waar zijn; maar boven allen twijfel is het verheven, dat Jesus alles zóó bestierde, dat Hij niet op de door Judas bepaalde wijze gevangen genomen zou worden, maar op eene wijze, die zonneklaar moest bewijzen, dat Hij Zich vrijwillig en zóó en dan eerst, als Hij zelf het wilde, aan de handen zijner vijanden overgaf. Niet het verraad van Judas noch de macht zijner vijanden mochten Hem de boeien aan-

leggen; zijn vrije wil en zijn verlangen om te lijden alleen moesten Hem den dood te gemoet voeren. Opdat ook nimmer aan Jesus eenige zwakheid of onmacht, zelfs niet in zijne gevangenneming noch in zijn lijden noch in zijn dood, kon verweten worden, zoude Hij, vóór Hij zijne handen uitstak om Zich te laten binden, nog eene schitterende getuigenis afleggen van zijne oneindige Majesteit, een wonder doen van zijne Almacht. Dewijl die bende hunne heiligschennende handen aan Hem nog niet slaan mocht, trad Jesus, alles wetende wat Hem zou overkomen, verlangende om den lijdensbeker, dien de Vader Hem te drinken had bevolen, te ledigen tot den bodem toe, met eene onverstoorbare kalmte en indrukwekkende waardigheid vooruit naar zijne vijanden en vroeg hun: *Wien zoekt gij?* Doch JOAN. XVIII, 5. zij schenen zóó verblind te zijn, dat zij Jesus niet herkenden, ofschoon Hij daar dicht en in persoon voor hen stond en Judas, die zich onder hen geschaard had, hun den Zaligmaker kon aanwijzen. Eerst moest Jesus Zich zelve openbaren. Vandaar ook het vreemdsoortig antwoord, dat zij gaven en waarin zij als van een hun onbekenden persoon gewaagden. *Wij zoeken* — luidde hun antwoord — *Jesus, den Nazarener.* Nu het hun overtuigend gebleken was, dat al hunne voorzorgen, al hunne listen ijdel en nutteloos waren, dat zij Jesus niet kenden en minder nog konden gevangen nemen, als Hij zelf Zich niet aan hen bekend maakte, zeide Hij hun, *Ik ben het.*

— Welk een wondervol treffend woord! Hoe zinrijk en machtig tevens! Het werd uitgesproken, niet op den toon van beleedigde Majesteit maar van vriendelijke Goedheid; doch het doet ons ook denken aan zoo vele andere woorden, waardoor Jesus vroeger dikwijls zijne verbitterde vijanden beschaamde, hunne huichelarij ontmaskerde, hunne handen, die zich dreigend tegen

Hem verhieven, krachteloos maakte; vooral aan dat woord, waarmede Hij aan de zieken de gezondheid terugschonk en aan de dooden het leven en zelfs aan de zondaars de vergiffenis gaf. *Ik wil, word gereinigd; sta op en wandel; jongeling! sta op; Lazarus! kom uit; uwe zonden worden u vergeven; ga in vrede en wil niet meer zondigen* — wij hebben ze menigmaal gehoord die woorden van goddelijke Almacht en van barmhartige Liefde, en zij sloegen ons met stomme verbazing maar dwongen ook eene dankbare hulde af voor Hem, die ze mocht uitspreken. En nu is het dezelfde God-mensch, die aan zijne verwoedde vijanden, welke zijn dood gezworen hebben, durft toevoegen: *Gij zoekt Jesus van Nazareth; Ik ben het.* Maar nu noopt eene andere reden den Zaligmaker tot die verklaring: de eerbiedige gehoorzaamheid aan zijnen Vader, de medelijdende Liefde voor de diep ongelukkige menschheid, het brandend verlangen om haar door zijn lijden van de eeuwige straffen te verlossen, dat alles dringt den goeden Jesus Zich aan zijne haters te openbaren. Zóó spreekt alleen de oneindige Liefde van een God, die gehoorzaam wenscht te worden tot aan den dood des Kruises.

Ook voor een ieder van ons is in die twee woorden eene lange reeks geopenbaard van weldaden, welke ons geschonken zijn en voortdurend nog geschonken worden! Veertig eeuwen hebben gezocht en onder tranen gebeden om den beloofden Messias, die de boeien der hel verbreken zou, de zonden der wereld wegnemen, des satans macht fnuiken, den mensch de ware vrijheid hergeven — en Jesus alleen kan in waarheid zeggen: *Ik ben het.* Er was eenmaal een tijd, vóór eenige jaren, dat wij in een ondoorgrondelijk niet bedolven lagen; God dacht reeds aan ons en wij bestonden nog niet; wij zouden nimmer het

zoete leven genoten hebben, als God door het woord zijner Almachtige Liefde ons niet uit dien grondeloozen afgrond geroepen, naar zijn beeld en gelijkenis gevormd en ons den adem des levens ingeblazen had — en vraagt gij: wie was het, die ons schiep? dan mag en moet Jesus u antwoorden: *Ik was het, door Wien alles, wat werd gemaakt is.* Nauwelijks geschapen, hebben wij onzen Schepper vergeten, zijn wij met zondigen overmoed tegen Hem opgestaan en schaamden ons niet zijne Goedheid met zwarten ondank te vergelden, zeggende: wij willen U niet dienen; maar opstandelingen geworden tegen het heilig gezag des Vaders, schuldig aan schennis van eene goddelijke Majesteit, werden wij kinderen van gramschap, die verdienden naar eene plaats van straf gesleurd te worden, waar een nimmer eindigend wee, eeuwig gehuil en geknars der tanden zijn zal, waar de knagende worm van een schuldig geweten nimmer sterven kan. Wie was het wederom, die uit den hoogen Hemel nederdaalde en Zich aan de pijnigers overgaf en, onze schuld op Zich nemende, boette in zijne menschheid, wat wij niet konden voldoen? Jesus wederom antwoordt: *Ik ben het, die u door mijn Bloed heb vrijgekocht;* Ik ben de „goede Herder, „die het verloren schaap opzocht, totdat Ik het vond, en toen op „mijneschouderen naar den éénigen waren schaaftal terugbracht.”

Het is alzoo een woord, dat van Almacht, van Liefde, van Barmhartigheid tot ons spreekt, maar tevens — en mochten wij het nimmer vergeten -- van onverbiddelijke Rechtvaardigheid; *Ik ben het,* roept Jesus ons toe, uw Vader, Wien gij beminnen, uw Leermeester, Wien gij hooren, uw Loon, waarvoor gij werken, uwe Kracht, waardoor gij volharden moet -- maar ook: *Ik ben het,* die uwe zonden kent en oordeelt en straft; *Ik ben het,* in Wiens handen te vallen zoo vreeselijk is, en die ziel en lichaam kan werpen in de hel,

- HEBR. IV. 12. Dat woord van Jesus *is levend en werkdadig en doordringender dan alle tweesnijdend zwaard en gaande tot aan de scheiding van ziel en geest, van gewrichten en merg*. Het is het woord van Hem, die eens uit het brandende doornenbosch sprak:
- DAN. X. 9. *Ik ben, die is*; van Hem, van Wien Daniël zeide: *ik hoorde de stem zijner rede en, toen ik ze hoorde, lag ik verschrikt op mijn aangezicht en mijn gelaat raakte den grond*; het is het woord van Hem, die met den adem zijnes geestes den toen nog hoogmoedigen en vervolging-zieken Saulus ter aarde wierp O, gij dwazen! die u tegen Christus durft verzetten, Hij spreekt: *Ik ben het*, en gij ligt ter aarde. Gij, onzinnigen! gij hebt samengezworen om te vernietigen, wat Jesus heeft opgebouwd, om de Kerk af te breken en de rots te doen springen, waarop zij grondvest is: één woord des Heeren, één ademtocht zijnsmonds is voldoende, en gij stort machteloos in het stof. En wat zal het zijn, als dat woord van den Machtigen God eens uit den mond van den rechtvaardigen Rechter over het dal van Josaphat weergalmen zal: *Ik ben Jesus, dien gij vervolgd hebt*. Gij hebt getwijfeld, maar dan zal al uw twijfel verdwijnen; gij hebt zijne Godheid geloochend, en Hij zetelt daar voor uwe verbijsterde oogen in de heerlijkheid van zijne goddelijke Rechtsmacht; gij hebt niet geloofd aan de onsterfelijkheid, en Hij zal door zijne Almacht u tot een leven zonder einde veroordeelen. Gij, die zoo menigmaal met de straffen van God gespot hebt, zult dan van angst en vrees en bange verwachting van hetgeen gaat gebeuren, verdorren; gij die, om de wroeging van uw geweten te smoren, de geboden Gods als menschelijke uitvinding hebt veracht en de schandelijkste zonden als zwakheden der natuur verontschuldigen wildet, zult dan, als gij den Zoon des menschen op de wolken ziet, wenschen

dat de bergen op u vallen en de heuvelen u bedekken. Maar dat zal den zondaar niet gegeven worden. Zijne vernedering zal nog smartvoller zijn dan die van de bende in den hof, en pijnlijker ook, omdat zij onherstelbaar is.

Ook die ongelukkigen in den hof, welke gekomen waren om Jesus gevangen te nemen, werden ondanks zich zelven gedwongen van zijne goddelijke Almacht getuigenis af te leggen. Op het enkele woord: *Ik ben het* — een woord van eerbiedwekkende Majesteit, tegelijk van verpletterende verschrikking — deinzen die dienaren des duivels van schrik terug en vallen toen, als waren zij door een hemelsch vuur getroffen, plat ter aarde neder; ook Judas deelde in die diepe vernedering van hen, wier afschuwelijke aanvoerder hij was. Zóó moest al weder een nieuw licht verspreid worden over de waarheid, dat Jesus' vijanden niets tegen Hem vermochten, dat Hij hunne overmacht en listige aanslagen kon ontkomen, als Hij zelf Zich niet aan zijne vijanden overgaf; zóó ook wilde Jesus ons met eene heilige vrees vervullen voor het naderend oordeel als Hij, de Rechter van levenden en dooden, aan de door schrik verbijssterden zal toevoegen: „Ik ben het, die het vonnis uit-
 „spreekt, *dat de goddeloozen ten gronde gaan door den adem* JOB. IV, 9.
 „*Gods en verslonden worden door den adem zijns toorns*; Ik, van
 „Wien voorspeld was, *dat Hij de aarde slaan zou met de roede*
 „*zijnsmonds en den goddelooze zou dooden met den adem zijner* Ps. XI, 4.
 „lippen.” „Wat toch zal Hij — aldus vraagt de h. Augustinus dat woord van Jesus overwegende — „doen, als Hij zelf zal „komen oordeelen, die zoo doet, als Hij geoordeeld wordt? Wat „zal Hij niet kunnen, als Hij eens zal heerschen in zijn Rijk, die

„zulke dingen doen kan, nu Hij op het punt is van te sterven.” En toch hoe gering is het getal van hen, die dat ander woord, door den heiligen man Job gesproken, diep in hun hart inprenten: *wie heeft God wederstaan, en is onverlet gebleven?*

JOB. IX, 4.

Moed en vreugde zullen zeker de zielen van de elf Apostelen hebben vervuld, toen zij het wonder van Jesus zagen, die door één woord de geheele bende op den grond deed neder-vallen; waarschijnlijk zullen zij, begrijpende dat Jesus' vrijheid bedreigd werd, maar tevens aardschgezind als zij waren en nog geenszins vertrouwd met het geheim van Jesus' lijden, de hoop gekoesterd hebben, dat hun Meester andermaal midden door zijne vijanden zou heen gaan en al hunne sluwe plannen verijdelen. Doch hoe spoedig werd die zoete hoop teleurgesteld. De nacht des lijdens, het uur der duisternis was immers aangebroken.

Gedurende al den tijd, dat de krijgs- en dienstknechten op den grond lagen uitgestrekt, stond de Zaligmaker in kalme waardigheid en met een hemelsch geduld daar voor hen, tot dat zij, voelende dat dezelfde macht, welke hen ter aarde had geworpen, hun het opstaan vergunde, zich hadden opgericht.

JOAN. XIII, 6.

Voor de tweede maal vroeg hun nu Jesus: *Wien zoekt gij?* Ook zij herhaalden hun reeds gegeven antwoord, alsof zij niets buitengewoons ondervonden hadden: *Jesus, den Nazarener.* Even rustig en waardig als de eerste maal hernam de Zaligmaker: *Ik heb u gezegd, dat Ik het ben,* hen daardoor herinnerende aan hetgeen zoo even met hen geschied was en hun op nadrukkelijke wijze hunne machteloosheid verwijtende. Om hun nog een ander bewijs van zijne Oppermacht te geven zegt Hij hun, niet op smeekenden toon maar op den toon van een streng bevel: *indien gij dan Mij zoekt, laar dezen gaan.* Aldus gaf Jesus,

die door één woord zijne vijanden ter nederwierp, den dood nabij nog een bewijs van zijne Liefde en zorg voor zijne elf Apostelen en strekte zijne beschermende hand over hen uit. Want zwak waren zij nog in hun geloof en niet bestand tegen de vervolging; hunne gevangenneming had voor hen eene te zware beproeving kunnen wezen en hen tot afval verleiden. Daarom bond Jesus door een nadrukkelijk bevel de handen zijner vijanden en verbood hun iets tegen zijne Apostelen te ondernemen. En die woestelingen moesten gehoorzamen aan dat verbod, want eene hoogere macht sprak daarin dan de dolle drift hunner onbeteugelde hartstochten, dan de wraakzucht, welke hen verteerde en naar het bloed van Jesus en zijne volgelingen dorstte. Hoe zou ook anders Petrus den hof ontkomen en vrij en ongedeerd in weerswil van die overmacht ontvlucht zijn, vooral nadat hij zich door zijne voorbarigheid had laten vervoeren en het oor van den dienaar des Hoogepriesters afgehouden had. Zóó werd ook de voorspelling vervuld, welke Jesus in dien zelfden nacht gedaan had: *van degenen, JOAN. XVIII, 9, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik niemand laten verloren gaan.*

De onstuimige aanval van Petrus, waarvan wij zoo even ge-
waagden, had op de volgende wijze plaats. Onder de menigte
van dienstknechten, welke met de soldaten gekomen waren,
bevond zich een zekere Malchus, dienaar van den Hoogepries-
ter. Hetzij hij minder nog dan de anderen genegen was om
voor het dreigend woord van Jesus, al ware het één oog-
blik, zijne booze plannen op te geven, hetzij hij laatdunkend
en vol eigenwaan zich als iemand, die tot het huis van Caiphas

behoorde, het recht toekende om het eerst de handen aan Jesus te mogen slaan, hetzij hij zich vijandiger nog dan zijne medegezellen tegen den Zaligmaker toonde om al de lasteringen, welke hij in zijns meesters huis tegen Jesus had opgevangen, hij scheen, om welke reden dan ook — zoo mogen wij het ons voorstellen — zich op den voorgrond geplaatst te hebben. Toen dan Jesus Zich aan de bende bekend gemaakt en hun het opstaan vergund had, was Malchus de eerste, die zijne heiligschennende handen naar Hem uitstreckte. De Apostelen, dit ziende en misschien uit het zoo even gebeurde opmakende, dat Jesus verdedigers zocht en op ontvluchten bedacht was, schoten toe

Luc. XXII, 49, en vroegen Jesus: *Heer! willen wij toeslaan met het zwaard?*

Luc. XXII, 38 Waarschijnlijk hadden zij, uit verkeerd begrip van Jesus' woorden na het laatste Avondmaal gesproken: *die geen zwaard heeft, verkoope zijn kleed en koope een zwaard*, twee zwaarden medegenomen. Petrus althans had er één onder zijn kleed verborgen en, zoo deerlijk als hij evenals de overige Apostelen zich in de beteekenis van Jesus' woorden misleid had, even onbedachtzaam maakte hij van dat gevaarlijk wapen misbruik. Voortvarend als hij altijd was, wacht hij het antwoord van Jesus niet af, maar slaat onbezonnen op Malchus in, treft hem op het hoofd en houdt hem het rechteroor af.

Wij mogen die daad van Petrus bestempelen met den eere-naam van ijver en van moed in het verdedigen van zijnen Goddelijken Meester, toch kleeft daaraan de smet van onbesuisdheid en van overmoedige onbezonnenheid. Hoe licht ontbrandt een God-minnend hart; hoe zwaar valt aan hetzelfde om gelaten en werkeloos toe te zien, als het kwade de overhand heeft en de onschuld onderdrukt wordt. Ook Mozes wilde liever sterven dan van de afgoderij van zijn volk getuige te

moeten wezen; Elias verborg zich in eene spelonk om de gruweldaden van Israël niet te moeten aanschouwen; Jeremias had geene tranen genoeg om de zonden van de afvallige Joden te beweenen. Zeker, wij zouden moeten wenschen, dat er in onzen tijd van lauwheid meerdere naturen als die van Petrus waren, om zich tegen hen te verzetten, die zich aan Jesus vergripen. Doch niet alle ijver is volgens de voorschriften der wijsheid. De roekeloze daad van Petrus werd dan ook door Jesus zelve op strenge wijze afgekeurd en de dader zelf met grooten ernst berispt. De Zaligmaker moest den minsten schijn vermijden, als ging Hij gedwongen den dood in, als wenschte Hij door aardsche macht verdedigd te worden. Zoo even nog had Hij zijne vijanden op den grond geworpen, hen verslagen, vóórdat Hij hun gevangene werd, hen verpletterd door één enkel woord, vóórdat Hij Zich liet binden — en nu zou Hij de machteloze hulp zijner Apostelen aannemen? Altijd en op elke wijze had Hij in woorden geleerd en door daden getoond, dat Hij zijn leven zou afleggen, zóó en wanneer Hij dit wilde, dat Hij sterven zou, omdat Hij zelf den dood als zijn deel verkoren had. Op nieuw gaf Hij ook nu het bewijs, dat Hij met vrijen wil den weg des lijdens insloeg en vervolgen zou tot aan het einde. Daarom scheidde Hij, die vrede kwam stichten tusschen Hemel en aarde, de strijdenden en maakte vrede tusschen den onberaden Petrus en de bende, welke van alle zijden op den Apostel aanviel. Met groote gestrengheid sprak Hij tot Petrus, ook om te voorkomen, dat de andere tien het slechte voorbeeld van hun mede-Apostel zouden navolgen: „Laat het zóó LUC. XXII, 51 „ver komen, dat zij Mij gevangen nemen; steek uw zwaard in „de schede; het is nu geen tijd om met wapengeweld te strijden, „maar om met geduld alles te lijden en zóó te overwinnen.”

Daarenboven, om zijne taak als Leermeester ten einde toe volbrengen, gaf Hij nog aan zijne leerlingen eene belangrijke onderrichting en tevens een overtuigend bewijs van zijn vurig verlangen, dat de wil des Vaders door Hem in alles volbracht, dat alle voorspellingen, welke op Hem betrekking hadden, vervuld werden. Op die wijze hoopte Hij ook op het gemoed der Joden eenigen indruk te maken, als Hij hun de straffen voor oogen stelde, waaraan zij zich blootstelden door een Onschuldige ter dood te brengen. Daarom voegde Jesus bij de reeds aangehaalde woorden tot Petrus nog deze toe, en wel ten aan-

MAT XXVI,⁵² hoore van allen: *„die het zwaard genomen hebben, die zonder „wettig gezag het zwaard gebruiken en tegen alle recht in ie- „mand dooden, zij allen zullen door het zwaard omkomen;”* immers allen moesten het weten, *dat men gestraft wordt, waar-*

WIJSH. XI. 17. *door men gezondigd heeft; dat een ieder, die in gevangenschap leidt, in gevangenschap zal gaan; dat wie doodt, met het zwaard gedood zal worden; „wat mij betreft”* — aldus wilde Jesus verder zeggen — „Ik wensch niet der dood te ontvlieden, maar neem

OPENB XIII,¹⁰ „dien bereidwillig aan; want Ik beschouw dien niet als door „s menschen hand Mij berokkend maar als door den Vader

JOAN. XVIII, 11 „Mij voorbeschikt. *Zou Ik den kelk dan niet drinken, dien de „Vader Mij gegeven heeft?* Mocht Ik echter in dit onzalig uur „hulp verlangen, gij, noch uwe mede-Apostelen, zoudt Mij kunnen verdedigen, zwak als gij zijt en ongewapend en weinig in „getal; maar Ik had slechts mijn mond te openen en mijnen „Vader te bidden. Of *meent gij, dat Hij Mij niet terstond*

MAT. XXVI,⁵³ *„meer dan twaalf legioenen Engelen* — voor ieder van hen en voor Zich zelve één legioen, d. i. vele duizenden Engelen — „zal verschaffen? Doch verre zij die bede van Mij; *hoe zou- „den anders de Schriften vervuld worden, die zeggen, dat het*

„zóó geschieden moet, dat Ik een gewelddadigen dood moet ster-
ven ter verlossing en zaligmaking van het gevallen mensch-
dom.”

Daarna herstelde Jesus het onrecht, hetwelk Petrus in zijne onbezonnenheid veroorzaakt had. Altijd vol medelijden zelfs voor het onheil van zijne bitterste vijanden; evenzeer bezorgd, dat Petrus' misslag voor die krijgsknechten niet eene aanleiding worden zou tot wraakoefening; niet minder verlangend om allen schijn te vermijden, alsof Hij door de zijnen geweld had laten gebruiken; ook om aan zijne vijanden geen enkel voorwendsel te geven ter zijner veroordeeling, alsof Hij Zich verzet had; om al die redenen wilde Jesus niet, dat Malchus eenigszins leed door de onberadenheid van een Apostel. Hij nam het afgeslagen oor, zette het op zijne plaats en genas de wond door zijne Almacht. Zoo leerde ons de Zaligmaker in daden, wat Hij vroeger in woorden had verkondigd: *doet wel aan die u* MAT. V. 44. *haten*; zoo wilde Hij zijne vijanden onder eene nieuwe verplichting tot dankbaarheid leggen en, kon het, hunne harten winnen door een herhaald bewijs van zijne Goedheid; maar ook — en mocht ons die vertroostende waarheid in allen lichamelijken nood levendig voor den geest staan — zóó zien wij, dat bij Hem heeling te vinden is voor alle wonden, welke ons door de zonden of om de zonden geslagen zijn.

Eindelijk leeren wij uit Jesus' woorden ook dit nog: de wapenen, welke door een Christen tegenover onrecht moeten gehanteerd worden, bestaan in een lijdzaam geduld en een deugdzaam voorbeeld. Daardoor worden de lastertongen het beste tot zwijgen gebracht en de aanslagen van benijders of belagers het eerst machteloos gemaakt. Waren gebed en tranen ook niet altoos de geliefkoosde wapenrusting der Kerk, zonder dat

haar zegetocht ook maar één oogenblik vertraagd werd door de schijnbare zwakheid van hare wapenen? Of heeft ooit eenig mensch zich moeten beklagen, als hij zijne handelwijze regelde naar dit voorbeeld van den vervolgden David: *op God stel ik mijn vertrouwen; ik vrees niet; wat zou een sterveling mij doen!*

Ps. LV, 5.

De hoofdschuldigen in het treurig tooneel van Gethsemane waren, behalve Judas, de Oversten der Joden; de anderen waren niets meer dan huurlingen of handlangers, door geld omgekocht of door een hoog bevel medegezonden. Tot de eersten richtte Jesus dan ook eene korte maar strenge strafrede, waarin Hij hun al het beleedigende van hunne handelwijze tot een verdiend verwijt maakte. Al waren zij ook met die eerbiedige behoedzaamheid te werk gegaan, welke aan de waardigheid van Jesus' Persoon verschuldigd was, nog zou het feit alleen van zijne gevangen-neming als hoogst smaadvol en onteerend moeten verafschuwd worden, dewijl Jesus over den grootsten invloed bij het volk beschikte en om zijne woorden, deugden en wonderen en weldaden hoog vereerd en bemind werd. Door die nooit geëvenaarde voorrechten en hoedanigheden was de woede zijner vijanden al drie jaren lang bedwongen, want herhaalde malen had de lust hen bekropen, hadden zij reeds allerlei plannen gesmeed om aan Jesus de handen te slaan; maar nooit hadden zij hun boos opzet ten uitvoer durven brengen uit vrees voor het volk, dat Hem minstens voor een groot Profeet hield. En nu waren zij in den nacht komen aanrukken met gawapende macht, alsof het de gevangen-neming gold van een door allen gevreesden booswicht. Die opzettelijke beleediging was

pijnlijk voor den Zaligmaker en werd ook zóó diep door Hem gevoeld, dat Hij daarover het stilzwijgen niet wilde bewaren; andere verguizingen in zijne lijdensuren verdroeg Hij zonder daarover eenige klacht te uiten, maar van deze wilde Hij niet zwijgen. Kalm en Zich zelve volkomen meester, met eene majestueuse waardigheid, niet minder als met hoogen ernst bracht Hij aan zijne vijanden onder 't oog, met hoeveel smaad zij Hem overlaadden en hoe schandelijk zij zich in dienst stelden van de macht der hel. Tot de geheele menigte, welke daar rondom Hem stond, in het bijzonder tot de Oversten der Joden en de Ouderlingen des volks sprak Hij: *„evenals tegen een roover „zijt gij uitgetrokken met zwaarden en stokken. Toen Ik dagelijks „— dag aan dag en vele dagen achtereen, in den laatsten tijd dage- „lijks — met u in den tempel was, hebt gij de handen tegen Mij „niet uitgestoken, omdat toen niet de macht daartoe aan u ver- „leend werd; maar dit is uw uur en dit de macht der duister- Luc. XXII, 52 „nis; nu is het uur gekomen, dat gij uw boos opzet kunt vol- „brengen, dat de macht van Satan, wiens werktuigen gij zijt, „is vrij gelaten.”*

Nadat Jesus die woorden gesproken en daardoor aan zijne vijanden alle vrijheid gegeven had om hunnen haat op Hem te koelen, was het oogenblik gekomen, waarop de Zoon des menschen in de handen der zondaars Zich zou overleveren, maar ook het beslissend oogenblik, waarop het zaad der vrouw den kop van het helsch serpent verpletteren ging. Jesus stak dan vrijwillig zijne handen uit om Zich te laten binden en als een Lam ter slachtbank te laten leiden. En allen, de aanvoerder met zijne manschappen, de Oversten der Joden met hunne dienstknechten, vielen eenparig en bevend van woede op Hem aan. Touwen en koorden en ketenen waren weldra om hals en len-

Ps. XXI. 13.

den en handen geslagen van Hem, die Zich liet gevangen nemen om aan allen de ware vrijheid te hergeven, Wiens boeien de ketenen onzer zonden verbrijzelen. *Als honden en dolle stieren, als een brullende leeuw* hadden zij de handen aan Hem geslagen en Hem gegrepen, alle voorzorgen gebruikende, welke de verrader hun aanbevolen had, en onmiddellijk daarop gaat een woest gejuich op uit die door haat zinnelooze menigte, nu zij hun gevreesd Slachtoffer in hunne macht hebben; tierende en brullende van een helsch genoegen, omdat nu althans hunne aanslagen met het gewenschte gevolg bekroond zijn, sleuren zij den goddelijken Zaligmaker als een verachten booswicht, die alle medelijden onwaardig is, weg naar Jerusalen en — welk een verschil — langs denzelfden weg, welchen Hij gevolgd had, toen Hij vóór vier dagen als Sions Koning zijne Hoofdstad zegevierend en toegejuicht binnentrok. Welk een verschil — zeiden wij — bitter zeker voor den goddelijken Lijder, maar leerrijk tevens voor ons, opdat wij, wanneer voorspoed ons voor een oogenblik toelacht, ons altijd gewapend houden voor den naderenden tegenspoed; opdat wij altijd voorbereid zijn op alle wisselvalligheden van ons leven op aarde.

— Het kan onze verbazing niet verwekken, als wij de getuigen er van zijn, dat de vijanden der Kerk haar, die de vertegenwoordigster van Christus is op aarde, voortdurend op gelijke wijze behandelen. De grootsche overwinningen, welke zij op het ongeloof en de zedeloosheid heeft bevochten, staan in de geschiedenis opgeteekend; de wonderen, welke zij in haar achttien honderd-jarig bestaan gewerkt heeft, zijn met zulk schitterende letters geschreven, dat een blinde alleen ze niet zien kan. En toch staan duizenden, met grimmigen haat beziel, ten strijde toegerust om haar te vernietigen, minstens om haar

in zóó enge boeien te slaan, dat een langzaam sterven het noodzakelijk einde zou moeten zijn. Doch nimmer zal hun die toeleg gelukken, daar Jesus door zijn lijden en zijnen dood voor haar de glorie der onvergankelijkheid heeft verworven.

~~~~~

Nauwelijks zagen de Apostelen, dat Jesus geboeid werd weggevoerd of allen verlieten Hem en vluchtten weg. Alleen Petrus en een andere leerling, de h. Joannes, keerden weldra terug en volgden hun goddelijken Meester *van verre. De Herder was geslagen, en de schapen werden verstrooid.* Dat was meermalen van de Apostelen voorspeld, maar werpt niet te min een treurig licht op 's menschen onstandvastigheid, ook ná de beste voornemens. Hoe pijnlijk moet die zwakheid der Apostelen voor het Hart van Jesus geweest zijn! Om hunne veiligheid te verzekeren had Hij aan zijne beulen bevolen hun geen leed aan te doen; zijne teedere zorg moest hun een waarborg zijn, dat zij in zijne nabijheid geen letsel zouden bekomen, en toch namen zij schandelijk de vlucht, toen zij hunne liefde en aanhankelijkheid het meest moesten betoonen, toen Jesus hun troost en hunne hulp het dringendst scheen te behoeven. Waar zijn ze nu gebleven al die edelmoedige besluiten van onwankelbare trouw; waarin toonen zich nu die betuigingen van onverbreekbare gehechtheid? Thomas wilde met Jesus ten dood gaan; Petrus achtte zich sterk genoeg om nimmer in de vernedering van zijnen Meester geërgerd te worden, om met Hem gevangenis en alles te lijden; ook de anderen hadden met hem ingestemd. Al die voornemens zijn dan in rook vergaan; al die verzekeringen zijn dan gebleken niets meer te zijn dan ijdele woorden, welke door

den wind worden medegevoerd en geen vasten grond vinden. Helaas! zoo zwak is de mensch, vooral wanneer hij, evenals de Apostelen, het bidden en het waken vergeet. Zoo wordt de laffe vlucht der Apostelen voor ons nog een afschrikwekkend en leerrijk voorbeeld; en liever willen wij uit hun gedrag een voorzichtig mistrouwen op eigene krachten leeren dan hen overmatig beschuldigen. Waarschijnlijk zijn wij in minder hachelijke omstandigheden bezweken, voor een minder groot gevaar teruggeschrikt dan waarin zij op dat oogenblik zich bevonden.

Hoe vinnig de leerlingen van Jesus gehaat werden, blijkt duidelijk uit eene omstandigheid, welke bij de gevangen-neming van Jesus voorviel en door den Evangelist Marcus ons wordt medegedeeld. Een jongeling, die volgens alle waarschijnlijkheid een vriend en leerling des Zaligmakers was en in de nabijheid van den hof van Gethsemane woonde, werd door het nachtelijk rumoer uit zijn slaap opgewekt en, verschrikt opgestaan zijnde om te zien wat er gaande was en om, zoo het den Zaligmaker betrof, Hem te verdedigen, volgde hij in zijn nachtgewaad den geboeiden Jesus een eind wegs. Doch nauwelijks opgemerkt, werd hij door de bende gegrepen en kon slechts aan hunne woede ontkomen door zijn bovenkleed in de handen zijner vijanden te laten. Wel een bewijs, wat de Apostelen van die woeste en aan alle leerlingen des Heeren vijandig gezinde menigte te vreezen hadden, als zij door het machtwoord van Jesus — *laat hen gaan* — niet beveiligd waren.

Al de elf Apostelen zullen wij eerst — volgens eene geloofwaardige overlevering — in den loop van Zaterdag te zamen vereenigd vinden in het zelfde huis, dat zij Donderdag in den avond met Jesus verlaten hadden. Daar ook verbleef de heilige

Maria in stille overweging met de andere vrouwen verzonken. Weenende over de scheiding van haren Jesus, aanhoorde zij — waarschijnlijk uit den mond van den H. Joannes — het pijnigend verhaal van het gevangen nemen en van al de omstandigheden, welke er mede gepaard gingen. Doch hoe ook door de grievendste smart gefolterd, zij bleef de Koningin der onoverwinnelijke Martelaren, medelijdend met haren goddelijken Zoon en te gelijk volkomen onderworpen aan den heilwil des Vaders.

~~~~~

Vóórdat wij den hof, zoo rijk aan dierbare herinneringen, voor goed met Onzen goddelijken Zaligmaker verlaten, wijden wij nog eens onze aandacht aan die verblinden, welke Jesus' goddelijke wondermacht hadden ondervonden en toch zich niet bekeerden. Als groote zondaren waren zij ter nedergeworpen, maar zij stonden niet op als boetvaardigen. Van hen ook gold het vreeselijk woord van den Profeet; *Gij, o Heer! hebt hen geslagen, en zij voelden niet; Gij hebt hen verbrijzeld, en zij wilden de tuchtiging niet aannemen; zij hebben hunne voorhoofden harder gemaakt dan een steenrots, en zij willen zich niet bekeeren.* Hoe verschrikkelijk groot is toch de kracht der geestelijke verblindheid! Alwie daaraan zich overgeven, zien en hooren niet, zij voelen niets. Inspraken der genade, vermaningen, bedreigingen, wroeging van het geweten, een schrikverwekkend machtsvertoon van God — alles laat hen koud en onverschillig. De angsten des harten worden gesmoord in de verstrooijing van nieuwe zonden; tuchtiging en rampen des levens worden geweten aan een onverbiddelijk noodlot, niet aan de straffende Rechtvaardigheid van God, die daardoor tot inkeer aanmaant; plotselinge sterf-

JER. V. 3.

gevallen soms van metgezellen in de boosheid mogen voor één oogenblik den schrik om het hart slaan, maar worden wel dra vergeten in den roes van bedwelmende hartstochten. Zulke ongelukkige verblinden waren die Joden en Heidenen in den hof; doch ook onder de Christenen worden zondaren aangetroffen, even blind, omdat hunne oogen zelfs door geene zichtbare wonderen geopend worden, even hardnekkig in het kwade, omdat hun gemoed niet vermurwd wordt door de teederste bewijzen van belangstelling. Wat meer is: er zijn er helaas! die Gods weldaden misbruiken als middelen tot het plegen van nieuwe misdaden en, vermetel op Gods Barmhartigheid vertrouwende, voortgaan in de zonde, omdat God goed is. Een ieder vrage zich in allen ernst af: mag de mensch zich door te zondigen ongelukkig maken, omdat hij zoo menigmaal Gods Liefde heeft ondervonden, na zijne zonde; op nieuw aan zonden zich overgeven, omdat Jesus in zijn aardsch leven de zondaars liefderijk ontving? God heeft aan een ieder van ons door zijnen prediker doen aanzeggen: *voeg geene zonde bij zonde en zeg niet met een vermetel vertrouwen: groot is de Barmhartigheid des Heeren, Hij zal Zich over de menigte mijner zonden ontfermen; want erbarming en gramschap gaan spoedig van Hem uit en zijn toorn rust op de zondaars,* dat is: Barmhartigheid daalt neder over hen, die zich op bekeering en verbetering van leven toeleggen, maar toorn komt op hen, die zich in hunne boosheid verharden. Wie alzoo door een vermetel vertrouwen op Gods Lankmoedigheid zijn knagend geweten meent te kunnen stillen en zich veilig waant met

het woord van God door den Profeet verkondigd: *Ik wil den dood des zondaars niet, maar dat hij zich bekeere en leve, of zich tegen elke straf verzekerd acht, omdat hij al menigmaal*

ECCL. V, 6.

Ez. XXXIII, 11.

tot zich zelven heeft kunnen zeggen: *ik heb gezondigd en wat* ECCL. V, 4.
leed is mij overkomen? hij moge bedenken, dat dezelfde God,
 Wiens geduld hij tergt, ook gezegd heeft: *de goddelooze zal in* Ez. III, 18.
zijne boosheid sterven; de ziel, welke gezondigd heeft, zal ster- Ez. XVIII, 20.
ven. Zeker, God is rijk in Barmhartigheid, en Hij heeft aan
 vele, groote zondaren bijna onnoemelijke misdaden vergeven:
 Adam en Eva nam Hij wederom in genade aan; van David
 nam Hij allergrootste zonden weg; Saulus maakte Hij van een
 vervolger der Kerk van Jesus tot den Apostel der Heidenen;
 de tranen van den berouwvollen Petrus waren Hem dierbaar;
 — maar die zondvloed dan, die verdelging van vijf steden, dat
 vergaan van den verharden Pharao met zijn goddeloos leger, de
 afgrijselijke dood van duizenden in de woestijn, het verwerpen
 van Saul, het plotseling sterven van Heli en zijne twee zonen, het
 omkomen van die achttien, welke door een invallenden toren in
 Siloë verpletterd werden, het akelige sterven van een Judas —
 verkondigen zij niet luide en schrikwekkend de waarheid, welke
 Jesus eenmaal uitsprak: *als gij geen boetvaardigheid doet, zult* LUC. XIII, 4.
gij allen op gelijke wijze vergaan? Is uw ziel kostbaarder in
 Gods oogen dan die der oproerige Engelen, welke om ééne
 enkele zonde verloren gingen, dan zoo vele andere zielen,
 welke om mindere en kleinere zonden aan eeuwige vlammen
 zijn prijs gegeven? Of zou God om uwentwil zijn eeuwig
 besluit veranderen? Wee over hem, die zulks zou verwachten;
 het allergrootste van alle ongelukken zou hem uit die bedrie-
 gelijke rust doen opschrikken maar dan ook voor eeuwig. Bij
 God is geen verandering noch overschaduwing van terugkeer;
 Hij heeft het eens gezegd: „de zondaar, die zich niet bekeert,
 zal in zijne zonden vergaan,” en het blijft voor eeuwig vastge-
 steld. Wij mogen, of liever; wij moeten blijven hopen op zijne

Goedheid maar tegelijk zijne Rechtvaardigheid vreezen — hopen om niet tot wanhoop, vreezen om niet tot vermetelheid te vervallen; Jesus is het Lam, dat de zonden der wereld wegneemt, maar ook de Rechter, die nàdat wij uit het leven gescheiden zijn, met de strengste Rechtvaardigheid oordeelt. Laten wij daarom gehoorzaam zijn aan zijne vermanende stem als aan die van eenen ontfermenden Vader, maar tevens zijne straf-fende hand duchten als die van een vergramden Rechter. Dit was de wijsheid van allen die eens zondaren waren en nu heiligen zijn geworden. In alle omstandigheden van ons tijdelijk leven moet dit treffend woord van den h. Augustinus, dien grooten boetvaardige, ons levendig voor den geest blijven: „Wat is billijker en rechtmatiger dan dat wij leven voor een „God, zonder Wiens sterven wij niet zouden leven; wat is „voordeelijker dan dat wij een God dienen, die ons eene eeuwige „belooning beloof; wat is noodzakelijker dan dat wij een God „dienen, die ons met eeuwige vlammen dreigt?”

DERDE AFDEELING

JESUS VOOR DE GEESTELIJKE RECHTERS.

Hoofdstuk I.

Jesus wordt naar Annas gesleurd.

De Heilige Israëls werd, als een misdadiger geboeid, door den haat van zijne verwoede vijanden naar Jerusalem ter dood gesleurd, maar in de plannen van God als de Hoogepriester, die in zijn lijden aan God een welgevallig offer zou aanbieden ter verlossing van de wereld en het nieuwe Verbond bezegelen zou door het vergieten van zijn Bloed. Het moest reeds na middernacht geworden zijn, want hoeveel was er al gebeurd, sinds Jesus het laatste Avondmaal geëindigd had? Het was al laat, ruim acht uur in den avond, toen Judas uitging en de Zaligmaker zijne lange afscheidsrede en daarna zijn hoog-priesterlijk gebed begon; de weg naar Gethsemane was met langzame schreden afgelegd; tot driemaal toe en langen tijd, waar-

schijnlijk drie uren, had Jesus gebeden; veel tijds was er verlopen met het gesprek tusschen Jesus en zijne vijanden, met het berispen van Petrus en het genezen van Malchus; ook het gevangen-nemen en het binden van Jesus hadden eenigen tijd gevorderd. Daarom mocht nu, meende die bende, niet getalmd, met spoed moest gehandeld worden, indien de alreeds vergaderde raadslieden niet in hunne verwachtingen te leur gesteld en de gevangene Jesus nog vóór het aanbreken van den morgen ter dood veroordeeld zou worden. Met haast stelt zich dan die woedende bende, onder luid geschreeuw en woest getier, in beweging, en sleept den stevig geboeiden Jesus voort, evenals weleer Josef, door zijne broeders als slaaf verkocht, door de Madianieten naar eene harde slavernij werd weggevoerd. Allen juichen over het welslagen hunner pogingen, en de geduldige Jesus lijdt naamloos veel van de brood-dronkenheid en de wreedheid zijner vervolgers.

Wij hebben reeds den weg aangewezen, welken de goddelijke Lijder gedwongen werd te volgen; doch wie kan naar waarheid beschrijven alles, wat Hij in ziel en lichaam bij de eerste schreden, die Hij op zijnen langen lijdensweg zette, ondergaan heeft? Even smaad- als smartvol was die tocht en toen reeds mocht Jesus deze klacht van Sirachs zoon op Zich toepassen:

ECCL. LI, 10. *men omringde Mij van alle kanten, en niemand stond Mij bij. Ik zag uit naar hulp van menschen, maar die was er niet.* Met gebonden handen, met ketenen of koorden om hals en lendenen geslagen, werd onze Zaligmaker, nu eens aan zijne boeien voortgesleurd, dan weder onder stompen en slagen voortgestuwd. Afgemat en daarenboven belemmerd in zijne beweging kon Jesus Zich niet zoo snel vooruit spoeden, als de onstuimige haast der bende het van Hem vorderde, en was, nu

eens struikelende, dan plat ter aarde neergevallen, het voorwerp van bittere spotternij en lage mishandeling. Van alle kanten vielen dan de stokken met bonzend geweld op het onschuldig lichaam van Jesus neder om Hem tot opstaan te dwingen, terwijl diepe groeven aan hals en handen de bewijzen leverden, met welk eene wreedheid die beulen hun Slachtoffer voortsleurden. Zijn Bloed teekende den weg, waarlangs Hij meer voortgetrokken werd dan Zich voortbewoog, terwijl de omliggende heuvelen weergalmden van de vloeken en godslasteringen, welke tegen Hem werden uitgeworpen. Zóó ging het altijd voort van Gethsemane, en over de beek Cedron tot aan het huis van Annas. Zelfs vermeldt eene geloofwaardige overlevering, dat Jesus op de Cedron-brug neerviel en den indruk der beide knieën in een steen achterliet, ook dat Hij door die ellendelingen in het morsige, modderige water van die beek, waarin zich door een riool het offerbloed en de onreinheden van den tempel en wellicht ook van de stad ontlastten, werd neergeworpen en toen doornat en met slijk en vuil overdekt door middel der koorden en ketenen er uitgetrokken is.

Dat de Zaligmaker eerst naar den in jaren en in ondeugden vergrijsden Annas, den schoonvader van Caiphas geleid werd, is door het Evangelie-verhaal boven allen twijfel verheven. Geen enkel der Evangelisten geeft echter ons van die baldadige vernedering aan Jesus met opzet aangedaan de reden op. Annas was zeker een man van hoog aanzien te Jerusalem en vroeger Hoogepriester geweest; maar was hij ook de voornaamste drijver van al hetgeen tegen Jesus ondernomen werd? Had

hij aan zijn schoonzoon in last gegeven, om die eer, dat Jesus bij hem gebracht werd, aan zijn schoonvader te bewijzen, en hoopten de dienaren des Hoogepriesters voor hunne bereidwillige gehoorzaamheid eene goede belooning te ontvangen, als zij aan Annas de gelegenheid gaven zich in Jesus' vernedering te kunnen verlustigen; had Annas de 30 zilverlingen aan Judas beloofd en moest de verrader ze bij hem in ontvangst nemen; was het afgesproken, dat Jesus zóó lang bij Annas zou vertoeven, totdat een genoegzaam aantal leden van den hoogen raad in het huis van Caiphas bijeen waren? Met groote waarschijnlijkheid kunnen al deze vragen bevestigend beantwoord worden; dit is in allen gevalle zeker, dat Annas die onderscheiding, als de voorstelling van Jesus aan dien booswicht zulk een naam verdient, te danken had aan den grooten invloed, waarover hij beschikte, vooral aan zijn bekenden haat tegen Jesus, ook aan zijne sluwe listigheid, welke bij het volgende rechtsgeding te stade kon komen.

Tot dus verre slechts volgden de gewapende romeinsche krijgsknechten; zij hadden den van hen gevorderden dienst meer dan genoegzaam bewezen en konden nu met eene geldelijke belooning ontslagen worden. Ook Judas was bij de bende gebleven, ontving — volgens de oude schrijvers — zijn bloedgeld uit de handen van Annas en vertrok om zijnen goddelijken Meester, dien hij overgeleverd had, niet terug te zien, vóórdat deze ten oordeel kwam. Wat Petrus betrof, deze zou op zijne vlucht, na Jesus' gevangen-neming zich eenigen tijd in eene grot — aldus verhaalt eene niet onvertrouwbare overlevering — schuil gehouden hebben maar weldra, tot bezinning gekomen, den stoet gevolgd hebben dien hij bij het licht der flambouwen uit de verte gemakkelijk kon onderschei-

den. Eene zeer begrijpelijke nieuwsgierigheid, vooral hartelijke gehechtheid aan Jesus gunden hem geene rust, maar eene laffe vrees voor de vijanden zijns Meesters hield hem op verren afstand. Ook Joannes had zich nu bij hem gevoegd en de beide bevoorrechte leerlingen gingen te zamen naar Jerusalem op, waarschijnlijk langs denzelfden weg, dien Jesus volgde.

Zoo was dan onze goddelijke Zaligmaker, die weenende ter wereld kwam en in droefheid en vernedering geleefd had, het laatste en het pijnlijkste gedeelte van zijn lijdensweg ingeslagen. Aan het einde daarvan stond het Kruis; maar niets kon den goddelijken Lijder terughouden om den lijdensbeker ten bodem toe te ledigen. Hij had de ketenen van onze zonden Zich laten aandoen; door de banden zijner Liefde werd Hij met een zoet geweld naar den dood getrokken. In die twee omstandigheden, welke wij nimmer uit 't oog mogen verliezen, ligt voor elk onzer eene duidelijke aanwijzing opgesloten, met welke gevoelens wij van nu af tot aan het einde toe den Zaligmaker op zijn lijdensweg moeten volgen. Om de boeien van onze zonden te verbreken en ons de vrijheid van kinderen Gods terug te geven, liet Hij Zich knevelen. Hij kon van zijne Goedheid niet verkrijgen, dat wij, de schepselen zijner almachtige Liefde, in de slavernij der zonde en des duivels onzen eeuwigen ondergang te gemoet gingen, en wilde daarom onze geheele schuldenlast op Zich nemen en Zich als een misdadiger laten binden om door zijn lijden ons van het pijnigend juk der zonden te bevrijden. Wij moeten dan wel met den Profet Jeremias verzuchten: *de Gezalfde, de Heer, werd* KLAAGL. IV, 20 *gevangen in onze zonden. Berouw* alzo, een heilig leedwezen moet ons bezielen over het groote aandeel, dat wij hebben in de zonden, waarvoor Jesus lijden en sterven

gaat. Doch ook de volgende woorden van denzelfden Profeet moeten wij in ons gedrag waar maken: *in uwe schaduw*

KLAAGL. V, 10. *willen wij leven onder de volken, onder de schaduw van uwe genade en in de liefde tot U, mijn God en mijn Verlosser. Of heeft Jesus Zich ook niet daarom laten binden om ons door de zoete boeien van eene dankbare liefde met Zich te vereenigen? Welk een gelukkige ruil: aan ongelukkige zondaren worden de vernederendste ketenen van schande en van schuld afgenomen en daarvoor in plaats bood Hij hun de banden der Liefde aan. Met de banden der Liefde trok Ik hen aan*

OSEE. XI, 4. — mag Jesus herhalen — *en Ik was voor hen, alsof Ik het juk van hunnen nek nam en Ik wendde hun spijs toe.* Kan er dan iets rechtmatiger zijn dan dat wij Hem uit *liefde* volgen, die alle liefde waardig is en uit Liefde tot ons heeft willen geboeid worden? Zeker, het juk des Heeren blijft altijd een juk en wij allen moeten met Hem verbonden blijven door het onderhouden van zijne geboden en door ons te onderwerpen aan de beproevingen, welke Hij ons overzendt; aan eenigen zelfs geeft Hij de uitstekende genade hen door de belofte van de Evangelische raden nog nauwer met Zich te vereenigen; maar

ECCL. VI, 31. *al die boeien zijn banden des heils.* Ons leven op aarde mag geen leven van ongebondene vrijheid, van laffe rust, van ongestoorden vrede zijn, maar het moet een leven wezen van dienstbaarheid onder de wet van God, van onafgebroken inspanning voor het hoogste goed, van een strijd zonder einde tegen elken vijand. Wie daartegen opziet, zou, evenals de Apostelen bij de gevangenneming van Jesus vluchten, zijn Zaligmaker in de uren zijns lijdens schandelijk verlaten; wie daarentegen zijne bloedige voetstappen blijft volgen, erkent en huldigt Hem als zijn voorbeeld met de volle zekerheid, dat hij in zijn leven

wel vele kruisen zal te dragen hebben, maar dat hij ook na zijn dood met den nu verheerlijkten Jesus zal beloond worden. Wat God van de eeuwige Wijsheid zeide, mogen wij op de Liefde tot den goddelijken Zaligmaker toepassen: *Luister, mijn zoon! en neem verstandige raadgeving aan en verwerp mijnen raad niet. Steek uwen voet in hare ketenen en uwen hals in haren halsband; buig uwe schouders en draag haar en laat hare kluisters u niet verdrieten; kom tot haar met geheel uwe ziel en onderhoud hare wegen en uit al uwe krachten; zoek haar op en zij zal zich aan u doen kennen; en zijt gij haar machtig geworden, verlaat haar niet; want in 't eind zult gij rust vinden in haar, en zij zal voor u in blijdschap verkeerem. En hare ketenen zullen u tot een sterk beschutsel dienen en tot een stevigen grond, en hare kluisters tot een prachtgewaad.* —

Wij aarzelen geenszins om de meest gevolgde voorstelling tot de onze te maken en houden het er voor, dat bij Annas niets bijzonders voorviel, en dat onze goddelijke Zaligmaker spoedig naar den Hoogepriester van dat jaar overgebracht werd. De Evangelist Matthëus geeft de door ons gevolgde orde van gebeurtenissen aan; alleen de h. Joannes *schijnt* aan te duiden, dat het eerste verhoor en het geven van den kaakslag in het huis van Annas voorvielen. Doch die moeilijkheid wordt gemakkelijk opgelost. Eerst houdt Joannes zich bezig met een gedeelte van hetgeen bij Caiphas voorviel; later bemerkte hij, hoe hij voorbijzag te melden, dat de Zaligmaker van Annas' naar Caiphas overgebracht was; na dit verzuim door eenige ingelaschte woorden goed gemaakt te hebben, zet hij zijn afgebroken verhaal weder voort. Wij hebben ons derhalve niet verder met den booswicht Annas te bemoeien. Van

hem vermeldt de geschiedenis ook niets bijzonders; wij weten alleen, dat hij een Sadduceër was, en dus aan geene onsterfelijkheid der ziel geloofde, geene straf noch belooning na dit leven verwachtte, al zijn geluk in de wereld zocht en geen prijs op deugd of godsdienst stelde. Toch ging hij er grootsch op, dat vijf zijner zonen de hoogpriesterlijke waardigheid achtereenvolgens bekleedden. Leerrijk is het echter voor ons hier op te merken, welk eene afschuw-wekkende voorstelling wij in dien man zien van elken verharden zondaar. Annas laat niet af van kwaad te doen en van kwaad te stoken; zijn ambt mag hij verliezen en zijn stand mag veranderen, maar in zijne boosheid en in zijn haat tegen God blijft hij zich gelijk tot in hoogen ouderdom. Anders slaapt hij in dat nachtelijk uur; maar nu er spraak van is om Jesus te vervolgen, kan hij geene rust vinden — evenzoo de zondaar: elke inspanning voor het goede is hem te lastig; maar rust en gezondheid, krachten en geld, alles heeft hij veil, als hij slechts zijne booze lusten kan involgen. Annas verheugt er zich over, dat hij Jesus gebonden voor zich mag zien, dat hij over Hem mag zegevieren, die zoo menigmaal en in de scherpste bewoordingen het misdadige drijven en de huichelarij van de phariseesche en andere secten gegeeseld heeft. Nu zou hij en zijn aanhang in het vervolg wel niet langer door den gehaten Nazarener verontrust worden! Eveneens is de gewaande overwinning, de valsche rust van den boosdoener, die zijn geweten gesust heeft en door allerlei drogredenen over de waarheden van het Evangelie meent gezegevierd te hebben. Hoe kort duurt die vermeende zege! Na drie dagen triomfeerde de verrezene Jesus over alle pogingen om Hem uit den weg te ruimen; weldra zouden er geen Judas, geen Annas, geen Caiphas, geen Herodes noch Pilatus meer zijn op aarde;

maar Jesus zou leven in eeuwigheid. Hoe ras zullen ook alle droombeelden van den zondaar voor den rechterstoel van den vergramden God als rook vergaan zijn?

Al nemen wij aan, dat het huis van Annas op geringen afstand — volgens eene overlevering 170 schreden — lag van Caiphas' paleis — het was toch eene nieuwe en pijnlijke vernedering voor Jesus, toen Hij andermaal door ruwe en baldadige dienstknechten over Jerusalems straten, met ketenen beladen en stevig geboeid, werd voortgesleurd. En dat Hij van zulk een doortrapten deugniet, als Caiphas was, geen vriendelijker of zelfs welwillender behandeling mocht verwachten, kunnen wij met zekerheid opmaken uit hetgeen wij van hem vermeld vinden. Hij was een trotsch en verwaand mensch; door geld had hij de Hoogepriesterlijke waardigheid van den wreeden Herodes gekocht; sommigen meenen, dat hij zich tien jaren achtereen in die waardigheid had weten te handhaven; in den Hoogen raad had hij zich reeds lang wederrrechtelijk van den voorzittersstoel meester gemaakt; op zijne waardigheden was hij zeer naijverig, omdat zij hem aanzien, rijkdom en grooten invloed verschafften; hij had, evenals zijn schoonvader, den Zaligmaker een vinnigen haat toegeworen, was het algemeen erkende hoofd van Jesus' vijanden, en had de andere leden van den Hoogen raad tot zijn boos opzet overgehaald en reeds bij voorbaat het doodvonnis over Jesus geveld, beslissende, „het is nuttig, dat één mensch sterve, „opdat het geheele volk niet ten gronde ga.” Dat zulk een booswicht niet slechts zijne reeds lang beraamde plannen ten uitvoer leggen, maar ook met eene duivelachtige wreedheid zou uitvoeren, was geheel in overeenstemming met zijn eerloos karakter.

Hij beschikte tevens over eene bende huurlingen even gedwee in het opvolgen zijner wenken als laag van aard en onmenschelijk van inborst. Of zij den Zaligmaker niet kenden, nooit iets van Hem gehoord of gezien hadden, wat hunnen rijd kon wekken, alleen van zijne wonderen en leer hadden hooren gewagen, dit hield hen niet terug om tegen Jesus als tegen hun bittersten vijand te woeden. Zij hadden Caiphas en Annas en andere Oversten der Joden den Zaligmaker zoo dikwijls hooren lasteren en met de zwartste kleuren hooren afschilderen; zij waren daarenboven door schoone beloften omgekocht, door loftuitingen geprikkeld over hetgeen zij dien nacht alreeds verricht hadden; zij wisten, dat een hooger loon gezet was op grootere mishandelingen van Jesus. Kortom: door allerlei hulpmiddelen, waarvan de boosheid alleen het geheim bezit en de kracht kent, was hun afschuwelijke geardheid tot een fellen haat opgezweept tegen Jesus, aan Wien zij geene enkele schuld konden ten laste leggen, aan Wien zij tot dus verre geheel vreemd waren gebleven.

Hoog in aanzien, maar in deugd en in liefde voor recht en billijkheid ook al tot een laag peil gezonken, was de Hooge raad der Joden, het zoogenaamde Sanhedrin, waaraan het ver raad van Judas zijnen Meester had overgeleverd. Die raad bestond uit Opperpriesters, uit Schriftgeleerden en ook uit Ouderlingen, welke uit de aanzienlijksten van den leekenstand gekozen werden. De Hoogepriester was de Voorzitter en maakte het getal van de 72 volledig. Het kon alzoo een hoogst eerbiedwaardige vergadering zijn, waarin de deugd en rechtschapenheid en wetenschap en bezadigdheid haren troon hadden opgeslagen, maar helaas! op haar was van toepassing gebleven, wat de Profeet Isaias in zijnen tijd van de geheele stad jam-

merende klaagde: *hoe is zij geworden gelijk een ontrouwe, die* Is. I. 21.
getrouwe stad, die vol recht was! De rechtvaardigheid woonde in
haar en thans is zij een moordhol. Uw zilver is veranderd in schuim
en uw wijn met water vermengd. Uwe vorsten zijn onrechtvaardig
en gezellen van dieven. De ellendige Caiphas, de listige vijand van
 Jesus is hun aller hoofd en voorganger in het booze; Annas
 was zijn evenbeeld in aanleg en in karakter; de anderen evenaarden
 hen in het bestrijden van Jesus' leer, in het loochenen zijner
 wonderen, in het verachten van zijne goddelijke zending; geen
 enkele hunner erkent Jesus voor hetgeen Hij is, allen haten
 Hem als den Wonderdoener, Wien het volk vereert; slechts
 twee, in zoo verre wij weten, hielden Jesus voor een Leeraar
 door God gezonden; al de zeventig overigen waarschijnlijk be-
 schuldigden Hem van omgang met den duivel en zochten, door
 hun haat voortgedreven, Hem te doden; in hun afgunstig oog
 was Jesus niets minder dan een bedrieger, een opruier van het
 volk, een mededinger naar de volksgunst, die, hoe dan ook,
 onschadelijk moest worden gemaakt.

Nu wij de verwoede vijanden kennen, wier uur gekomen is;
 nu wij weten, aan welke naar bloed dorstende onmenschen de
 oneindige Onschuld, de Heilige der Heiligen is overgeleverd,
 moeten wij met den lijdenden Verlosser het huis van Caiphas
 binnen treden, waar Jesus ondenkbaar veel lijden zal tot boete
 voor onze overtredingen maar tevens de schitterendste getui-
 genissen zal afleggen ter onzer leering, ook de treffendste voor-
 beelden van deugd zal voorhouden ter onzer onderrichting.

Toen reeds een groot gedeelte der raadsleden vergaderd was,
 toen ook eene onstuimige menigte, door de mare van Jesus'
 gevangenneming en door het nachtelijk rumoer gewekt, zich
 voor het paleis van den Hoogepriester had verzameld, werd

onze goddelijke Zaligmaker naar zijn bittersten vijand heengeleurd. Niet allen echter werden met Hem binnen gelaten; alleen de dienstknechten en die tot het huis van Caiphas behoorden mochten binnen gaan; voor de overigen, hoe nieuwsgierig zij ook waren naar hetgeen ging gebeuren en welke pogingen zij ook aanwendden, bleef de deur gesloten en werd — vrouwen waren oudtijds vooral bij de Joden als deurbewaaksters aangesteld — door eene dienstmaagd bewaakt. Een van Jesus' leerlingen echter, naar alle waarschijnlijkheid de h. Joannes, kwam zonder eenige hindernis binnen, want hij was bij den Hoogepriester bekend, daar hij of van aanzienlijkere familie dan de overige Apostelen of vroeger met Caiphas meermalen in aanraking geweest was. De bedienden kenden hem dan ook, en de dienstmaagd liet, ofschoon zij anderen moest afwijzen, hem zonder moeite te maken binnen treden. Maar Petrus stond nog buiten. Zoodra Joannes dit bemerkte, wisselt hij eenige woorden met de portierster en op zijne voorspraak mag nu ook Petrus binnen gaan.

In het voorhof of op de binnenplaats vinden zij eenige dienaren rondom een vuur gezeten, hetwelk dezen ontstoken hadden om zich tegen de koude des nachts te beschermen. Zonder zich te bedenken en met zijne gewone koelbloedigheid neemt ook Petrus daar zijne plaats om te zien, hoe het met Jesus zou afloopen. Dat de h. Joannes bij hem bleef, is meer dan onwaarschijnlijk. Zou hij anders den onbedachtzamen Apostel, of door woorden of minstens door gebaren, niet gewaarschuwd en voor den noodlottigen val behoed hebben?

Jesus staat nu aan de willekeur zijner verbitterde vijanden over-

geleverd. Zij hebben Hem in hun haat gezocht en — tot hun ongeluk gevonden. Een lichtstraal der goddelijke genade was reeds meermalen in hunne booze ziel doorgedrongen; menig woord des Verlossers had zoo dikwijls hun schuldig geweten doen ontwaken, maar alles te vergeefs. Dewijl zij in hun ongeloof en in hunne boosaardigheid wilden volharden, in hun zondig leven niet wilden gestoord worden, trachtten zij den goddelijken Leermeester der waarheid en der zedenwet uit den weg te ruimen, in hunne daden het woord van Jeremias vertolkende: *laat ons Hem uit het land der levenden verdelgen*, JEREM. XI, 19. *opdat zijn naam niet meer herdacht worde.* Zij mochten hunne gezindheid verbergen achter huichelachtige schijnheiligheid, maar Hij die harten en nieren doorgrondt, had hun reeds lang te voren het masker afgerukt, zeggende: *Gij, gij hebt den duivel* JOAN, VIII, 44 *tot vader en wilt de lusten uws vaders doen: die was een menschenmoorder van den beginne af, en hij is in de waarheid niet staande gebleven.* Ook die verdiende bestraffing bracht hen niet tot inkeer, maar verhardde hen nog meer in het kwade, zóódat Jesus, die alles vooruit wist, hun reeds bij een andere gelegenheid dreigend toevoegde: *Ik ga heen, en gij zult Mij* JOAN. VII. 34 *zoeken en in uwe zonde zult gij sterven.*

— Zóó waren de Joden ten tijde des Zaligmakers; even schuldig zijn de verstokte bestrijders van Jesus' Naam in onze dagen. Sinds Jesus ten Hemel gevaren en aan de rechterhand des Vaders gezeten is, kunnen de goddeloozen Hem niet meer naar het leven staan, maar doen in hunne verblindheid, wat Saulus vóór zijne bekeering deed: zij vervolgen Jesus in zijne h. Kerk. Die moet gehoond, gelasterd worden en, gedaagd voor de vierschaar, waar waanwijsheid en ongeloof en opzettelijke verdraaiing of verminking van historische feiten het pleit be-

slechten, veroordeeld worden alsof zij zedeloosheid en vervalsching van begrippen predikt. En die strijd tusschen het Rijk Gods en het rijk van satan op aarde zal immer, volgens Jesus' voorspelling, onafgebroken voortduren tot aan het einde der tijden. Terwijl de goddelijke Stichter er voor zorgt, dat steeds nieuwe kampioenen voor zijne eer en voor het heil der zielen in het strijdperk treden, is satan er op uit om zijne aanhangers voltallig te houden en zoo mogelijk te vermeerderen ten aanval en ter bestrijding van al wat waar en zedelijk is. Doch merken wij hier het groote verschil op tusschen voorheen en nu. Jesus gaf met vrijen wil Zich over ter dood, en Hij stierf; maar door zijn dood verdiende Hij een onvergankelijk, eeuwig leven voor zijne Kerk. Zij kan dan wel vervolgd, en hare kinderen gemarteld worden, maar sterven kan zij nimmer; haar bloed wordt een vruchtbaar zaad; haar lijden eene onverwelkbare kroon, elke strijd eene nieuwe overwinning. Dit is de beschaming harer bestrijders maar tevens de troost harer dienaren. De beproeving duurt slechts kort voor elken strijder van Jesus en gaat voorbij als eene schaduw, maar kan een eeuwig gewicht van onvergankelijke glorie bewerken, als zij met christelijken moed en met eene heilige volharding verdragen wordt. Te schitterender ook zal de kroon der vergelding voor een ieder wezen, naarmate hij een roemrijker aandeel in dien soms bangen strijd zal gehad hebben. —

Hoofdstuk II.

Eerste verhoor voor Caiphas.

Jesus wordt in 't aangezicht geslagen.

Zoodra Jesus voor Caiphas stond, — Jesus die de Hoogepriester in eeuwigheid is en door zijn dood een eeuwig leven voor allen verdienen zou, — voor Caiphas, den uitgedienden Hoogepriester der Oude Wet, die den Messias ter dood ging veroordeelen maar zelf verworpen werd — begon die huichelaar met een voorloopig onderzoek, al waren nog niet alle raadsheeren tegenwoordig. Dit was geenszins de éénige onregelmatigheid, waaraan hij zich schuldig maakte. Volgens de joodsche wetten, toenmaals geldig, moesten de terechtzittingen over halszaken bij dag plaats hebben; elke vrijspraak werd nog dienzelfden dag, maar elke veroordeeling eerst den volgenden bekrachtigd; op een feestdag of op den vooravond daarvan mocht geen oordeel geveld, aan den beschuldigde moest een pleitbezorger gegeven en getuigen ter zijner verdediging gehoord worden; het begin des rechtsgedings moest aangevangen met hetgeen ten voordeele, niet met hetgeen ten zijnen nadeele pleitte. Al die door billijkheid voorgeschrevene wettelijke bepalingen werden op de allerschandelijkste wijze over-

treden; geene enkele daarvan werd tegenover Jesus onderhouden. Dat hunne wetten op de overtreding van die voorschriften strenge straffen en ongeldigheid van het vonnis bepaald hadden, werd nu evenmin door die onrechtvaardige rechters in aanmerking genomen als zij straks zullen bedenken, dat de Mozaische wet op het afleggen van valsche getuigenissen dezelfde straf gezet had, welke op de betichte misdaad stond. Tegenover den gehaten Jesus van Nazareth scheen alles geoorloofd; voor den oneindig Rechtvaardige bestond geen recht, en Hij, die in de wereld was gekomen om ons van de verdiende strengheid der goddelijke wet te verlossen, wilde al de hardheid van eene wederrechtelijk toegepaste menschelijke wet lijden. Aldus stond de Onschuld zelve weerloos overgegeven aan den haat van hoogst schuldigen, die niets minder dan zijn ondergang gezworen en zijn doodvonnis reeds vooraf bepaald hadden; — de eeuwige Rechter van levenden en van dooden voor zijne schepselen, aan wie Hij zelf het eerbiedwaardig rechtsambt over zijn uitverkoren volk in handen had gegeven, maar die het nu schandelijk misbruikten om den Heer van leven en van dood te doen sterven. In de geheele lijdensgeschiedenis is er geen tafereel, waarin de bewonderenswaardige Zachtmoedigheid van Jesus tegelijk met de afschuwelijke boosaardigheid van zijne vijanden duidelijker uitkomt dan nu de goede Jesus als een boosdoener staat tegenover den huichelenden Caiphas.

Met het doel om het terrein, als wij zoo mogen spreken, te verkennen en zich te vergewissen welke beschuldigingen met de meeste hoop op welslagen tegen den Zaligmaker konden ingebracht worden, begon Caiphas zijn eerste onderzoek. Maar op welk eene

schandelijke wijze? In een vroeger gehouden raadsvergadering had hij zich — men verlieze dit niet uit 't oog om het onwetige van zijne handelwijze te vatten — als *beschuldiger* van Jesus opgeworpen en nu trad hij op als zijn *rechter*; hij had den Zaligmaker reeds vroeger *des doods schuldig* verklaard, vóórdat hij Hem *gehoord* had; nu ging hij alle pogingen aanwenden om Hem voor een opruier des volks, voor een bedrieger en voor een dwaalleeraar tegen de wet en overlevering te doen doorgaan. Hij ving aan met Hem over twee punten te ondervragen: over zijne *leerlingen*; wie en van waar zij waren; hoe Hij hen verzameld had, en waar ter plaatse zij zich nu ophielden; vervolgens over de *leer*, welke Hij verkondigd had. Hoe eenvoudig in schijn die vragen mochten wezen, zij teekenden sluwe listigheid van den Hoogepriester. Hij ondervroeg Jesus over zijne *leerlingen*, om Hem te kunnen beschuldigen van oproer te stichten door Zich in het geheim een aanhang gemaakt te hebben tegen het gezag der Romeinen; hij ondervroeg Jesus over zijne *leer*, om Hem te kunnen beschuldigen van godslastering door in het verborgen tot afvalligheid van de Mozaische wet te hebben aangemaand. Het doel, den booswicht geheel waardig, was alzoo om Jesus in zijn antwoord te kunnen vangen en in zijne woorden iets te vernemen, wat tot eene hatelijke beschuldiging aanleiding kon geven. Maar ook de geslepen Caiphas zou, niet minder dan zijne voorgangers in strikvragen, door de eeuwige Wijsheid beschaamd worden.

Op de eerste vraag wilde Jesus het antwoord schuldig blijven. Zijne *leerlingen* waren immers genoegzaam bekend; een ieder wist, dat zij slechts twaalf in getal en daarenboven ongeletterde en ongewapende mannen waren, van wie niemand iets te vreezen had; daarenboven hadden zij allen zich in hun Meester geër-

gerd en in dien droevigen nacht de vlucht genomen, zóódat Jesus weinig ter hunner eer of verdediging kon en tot hunne schande niets wilde inbrengen; ook zou uit zijn antwoord omtrent zijne leer genoegzaam blijken, wat er van zijne leerlingen was. Wat Jesus' *leer* betrof, daarover een onderzoek in te stellen, behoorde zeker tot de bevoegdheid van den Hoogepriester, die toezicht over elke nieuwe leer moest houden. Had dan ook Caiphas volgens geweten en uit plichtsbefef gehandeld, hij zou gewis een ander antwoord van Jesus ontvangen hebben; nu verdiende hij geen duidelijker dan het volgende. De Zaligma-ker antwoordde met een beroep op de geheele openbaarheid van zijne leer; zij was door allen gehoord en kwam van God, en daarom kon Hij zijne leerlingen ook niet met eene slechte bedoeling verzameld hebben. *Ik heb openlijk tot de wereld gesproken —* zeide Hij — ; *Ik heb altoos in de Synagoge en in den tempel geleerd, waar alle Joden samen komen; en in het verborgen heb Ik niets gesproken,* „niets dat met mijne openbare leering niet „overeenstemde of voor openbare verkondiging niet bestemd „was; Ik sprak altijd vrij en onbewimpeld, ten aanhoore van „allen, die Mij wilden hooren, voor eene groote menigte van „allerlei stand, in kleinere synagogen en in den grooteren tempel. „Ik behoef dus Mij zelven niet te verdedigen; dat kunnen allen „doen, die mijne hoorders waren.” *Wat ondervraagt zij Mij?* »ondervraagt hen, die gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; zie, zij weten, wat Ik gezegd heb, want al heb Ik „soms met mijne leerlingen afzonderlijk besproken, wat Ik in „gelijkenissen aan het volk voorstelde, nooit predikte Ik iets „in 't geheim, wat verschillend was van hetgeen Ik in 't open- „baar zeide, of wat zij verborgen moesten houden en aan de „geheele wereld niet mochten verkondigen.”

— Dit antwoord even waardig als beteekenisvol, waardoor Jesus ook duidelijk te kennen gaf, dat Hij in geenen deele bevreesd was zijn levenswandel en zijne leer te rechtvaardigen, bracht Caiphás in eene niet geringe verlegenheid, daar hij er niets in vinden kon, wat tot eene beschuldiging aanleiding gaf. Voor ons daarentegen zijn heilrijke lessen in dat antwoord opgesloten. — Het eeuwig Woord des Vaders, de bron van alle waarheid en van alle wijsheid, wordt behandeld als een bedrieger des volks, de eeuwig rechtvaardige Rechter staat als een schuldige voor een booswicht, die de heilige waardigheid van het Hoogepriesterschap misbruikt om te beter een onschuldige te kunnen veroordeelen. Klagen wij dan de ondoorgrondelijke oordeelen van God nimmer aan, als wij soms in de wereld de boosheid zien zegevieren over de deugd, onschuldigen onderdrukt zien door zondaren, als aan slechten boven goeden de voorkeur gegeven wordt. God is goed en wijs, en zou dat kwaad niet toelaten, indien Hij tevens niet machtig genoeg was om daaruit veel en groot nut te trekken. — In zijne diepe vernedering behoudt Jesus eene openhartige vrijheid van spreken en maakt er een heilig gebruik van, als het gevorderd wordt om den wil zijns Vaders te volbrengen of om diens eer te verdedigen; ook wij mogen nimmer zoo vreesachtig of laf zijn, dat wij uit een verachtelijk menschelijk opzicht aan de waarheid te kort doen of Gods heiligen Naam aan de spottèrnij van anderen prijs geven, door te zwijgen als spreken dienstig zijn kan. — Oprecht en waarheidlievend was ons goddelijk voorbeeld altijd in al zijne woorden en in geheel zijne leer, zódat Hij zijne toehoorders ten allen tijde als getuigen durfde oproepen van hetgeen Hij gesproken had; zijn wij met zijnen geest beziel, dan moet elk van onze woorden en elke van onze daden

den stempel dragen van onge Kunstelde eenvoudigheid en oprechtheid, zóódat wij ons over niets behoeven te schamen noch voor de menschen, noch voor God, als in den grooten dag des oordeels de meest verborgen handelingen en de geheimste bedoelingen des hartens geopenbaard zullen worden.

De verlegenheid, waarin Jesus' kalm en bondig antwoord den Hoogepriester bracht, werd door een der omstanders opgemerkt. Om aan Caiphas een dienst te bewijzen, overtuigd ook dat tegen Jesus geene wreedheid ongeoorloofd was, gaf hij den Zaligmaker een slag in het aangezicht, Hem bijtend toevoegende:

JOAN. XVIII, 22. *moet gij zóó antwoorden aan den Hoogepriester?*

Hoe durfde — die vraag komt onwilkeurig bij ons op — een ondergeschikte dienstknecht zich aan zulk eene onbeschaamde handeling plichtig maken; zich zulk eene daad van laagheid en gemeenheid veroorlooven? Hij had met het rechtsgeding niets te maken; hij mocht zelfs in de tegenwoordigheid der rechters het woord niet nemen, minder nog eigendunkelijk beslissen of Jesus goed of kwaad gesproken had; en in zijn overmoed gaat hij zóó ver, dat hij Jesus een kaakslag geeft! Onbeschaamder kon het niet. En door die hooge vergadering wordt geen enkel woord van berisping over die snoode daad uitgesproken, geen teeken van afkeuring gegeven! Hoe diep moeten die rechters niet gezonken zijn! Of hadden zij dan alle gevoel uitgeschud niet slechts voor billijkheid en recht, ook voor betamelijkheid? Een weerlooze, een onschuldige mag door een laaghartigen ellendeling — sommigen noemen hem den ons reeds bekenden Malchus — mishandeld worden en dat in

de tegenwoordigheid van mannen, die daar gezeten zijn om naar plicht en geweten te oordeelen! Misschien hebben zij dien onverlaat bovendien nog door een goedkeurenden glimlach beloond, in allen gevalle zich aan de snoode daad medeplichtig gemaakt door hunne stilzwijgendheid. Hooren wij, hoe de h. Augustinus zijne diepe verontwaardiging over die gruwel-daad uitdrukt: „als wij overdenken, Wie den kaakslag ontvangt, „dan is het waarlijk niet te verwonderen, zoo de wensch in ons „hart opkomt, dat er vuur uit den Hemel neerdaalde om den „booswicht te verdelgen, of dat de aarde openscheurde om hem „te verzwelgen, of dat de duivels hem aangrepen om hem te „verscheuren of dat hij met nog grootere straffen mocht ge- „troffen zijn.”

De gedachten der menschen zijn niet die van God. Beven wij van een heiligen toorn bij het herdenken van die wreede mishandeling den Zaligmaker aangedaan; ook dankbaar vereeren wij de onverwinnelijke Goedheid van den geslagen Jesus in het schoone voorbeeld van Zachtmoedigheid, dat Hij bij deze gelegenheid ons voorhoudt. Die kaakslag was zoo wreedaardig mogelijk, allersmadelijkst, beschamend en tevens hoogst onrechtvaardig. *Wreedaardig*, want hij werd toegebracht door een woedenden dienstknecht, die van verlangen brandde om de belediging, welke volgens zijne meening aan zijnen meester was aangedaan, te wreken; hij werd toegebracht door de met eene ijzeren handschoen gewapende hand en met zulk eene kracht, dat — zooals de h. Vincentius mededeelt — Jesus op den grond geworpen en eene diepe wond in zijne wang geslagen werd. *Smadelijk*, want in de tegenwoordigheid van de aanzienlijksten des volks werd Jesus, de oneindige Majesteit en tevens de door het volk als een groot Profeet beminde Leer-

meester, onteerd door een man uit de laagste volksklasse en zóó, dat de bloedige sporen van die pijnlijke vernedering op zijn beminnelijk gelaat voor allen zichtbaar bleven. *Beschamend*, omdat die mishandeling Jesus werd aangedaan onder het vernederend verwijt, alsof Hij op oneerbiedige wijze gesproken had tegen de vertegenwoordigers van het hoogste gezag onder de Joden, en daarvoor niet streng genoeg gestraft kon worden. *Onrechtvaardig* ook, omdat wraak alleen over een vermeende belediging, geenszins een volgens de wet en met billijkheid geveld vonnis de snoode hand van den wreedaard bestierde. En Jesus was nog niet eens van eenig misdrijf beschuldigd, veel minder overtuigd en veroordeeld; niets anders had Hij gezegd dan hetgeen de strenge waarheid van Hem vorderde en bewoordingen gebezigd, waarin het heilig bewustzijn van eigene onschuld zich uitsprak, maar geene belediging voor den Hoogepriester lag opgesloten. Was er iets strafwaardigs in die woorden? En wie moest het beoordeelen en veroordeelen en ook bestraffen, als er iets misdreven was? Zeker geen lage huurling, geen door hartstocht verblinde woesteling.

En wat doet de zachtzinnige Jesus? Zijn heilig Bloed vloeit met stroomen uit de gapende wonde; de rechters verheugen zich over de vernedering en marteling Hem aangedaan; die dienstknecht ziet, nog dreigende met zijn bebloede vuist, Hem met een valschen grijnslach in het bloedende gelaat; de omstanders bespotten Hem. Wat zal de Zoon Gods doen? Vuur en zwavel vanden Hemel laten regenen om al die rampzaligen te doden en in een eeuwig verderf neer te werpen? Als wij dit van Hem verwachtten, zouden wij het verwijt verdienen, hetwelk Hij vroeger tot Joannes en Jacobus richtte, die ziende, dat eene stad der Samaritanen hunnen goddelijken Meester niet wilde

ontvangen, Hem vroegen: *Heere! wilt Gij, dat wij zeggen, LUC. IX, 55. dat er vuur van den Hemel nederdale en hen verslinde?* En wat gaf Jesus hun ten antwoord? *Gij weet niet, van hoedani- gen geest gij zijt. De Zoon des menschen is niet gekomen om zielen te verderven maar om ze te behouden.* O, neen; zoo lang de tijd van Barmhartigheid nog niet gesloten is, kent Hij, die nederig en zachtmoedig van harte is, geen ander vuur dan dat der Liefde en wil Hij liever zachtmoedig berispen dan ge- streng straffen. Met de teederste Zachtmoedigheid en met on- verstoerbare kalmte richt Hij het woord tot den booswicht, die Hem geslagen heeft en zegt hem: *indien Ik kwalijk JOAN. XVIII, 23. gesproken heb, getuig van het kwade;* „toon dan het onbetamelijke van mijn antwoord hier voor de rechtbank aan; *maar heb Ik „wel gesproken en is er niets berispelijks in mijne woorden, „waarom slaat gij Mij dan zonder reden.”* Dat was een be- zadigd antwoord, tevens een voorbeeld van rustige terechtwij- zing en van voldoende afkeuring over zulk eene wijze van rechtspleging. En Jesus wilde het geven, opdat niet de minste schijn zou blijven bestaan, alsof Hij den Hoogepriester iets onbetamelijks gezegd had. — „Welk antwoord” — aldus vraagt de h. Augustinus — „kon meer waar en edelmoedig „zóó afdoende ter zelfverdediging en zóó redelijk zijn? Hij, „die de wereld had geschapen, kon elke straf op dengene doen „nederkomen, welke zijne heiligschennende hand tegen Hem „had opgeheven; maar Jesus wilde ons de lijdzaamheid leeren, „waardoor de wereld veroverd is. En zoo iemand vraagt, „waarom Jesus, volgens zijne eigene woorden, de andere wang „niet aanbod nà op de eene geslagen te zijn, dan luidt ons „antwoord, dat Hij bereid was om niet alleen de andere wang „maar zelfs zijn geheel lichaam aan de beulen over te geven,

„opdat het door geeselslagen verscheurd en aan 't Kruis kon „genageld worden. Doch hier leerde Hij ons door zijn voor- „beeld, dat de Evangelische raad van volmaakt geduld niet „nageleefd moet worden door eene bloot uitwendige, lichame- „lijke vertooning, maar door eene nederige voorbereiding des „harten. Het kan zoo licht gebeuren, dat wie de andere wang „voor de slagen aanbiedt, in een opgewonden toestand van „toorn daartoe overgaat, terwijl het beter ware, als hij van de „waarheid getuigenis aflegde in oprechtheid en met kalme „waardigheid, tevens bereid om met gelatenheid nog grooter „onrecht te lijden.”

— Hoe vele voorbeelden, welke leerrijke vermaningen worden ons allen hier voorgehouden in woorden en in daden! Jesus had tot Caiphias de bitterste verwijtingen kunnen richten; al zijne aanslagen, kuiperijen en listen, geheel zijne huichelarij kunnen ontmaskeren; Hij had dien booswicht dadelijk met den dood kunnen straffen, welke Hem in het aangezicht sloeg, en die zeker veel schuldiger was dan Oza, die tegen Gods uitdrukkelijk verbod met zijne hand de wankelende verbondsark ondersteunde en om die oneerbiedigheid op staanden voet met den dood gestraft werd. Doch Jesus wilde ons de deugd van zachtmoedigheid en de wijze van beoefening daarvan leeren. Hij vernedert Zich en geeft nog een ernstig antwoord aan den Hoogepriester, alsof Hij tegenover welgezinde rechters staat — maar een antwoord, waarin tevens eene vriendelijke terechtwijzing ligt opgesloten; Hij lijdt en vraagt liever aan zijn vijand naar de reden van die mishandeling dan dat Hij ze naar verdienste bestraft. Wie denkt hier niet aan het vroeger gesproken woord van denzelfden Jesus: *leert van Mij, want Ik ben*

Hoe schoon is die zachtmoedigheid en hoe rijk aan de beste vruchten. Zij maakt ons lievelingen van God en van de menschen; *zalig immers zijn* — verklaarde Jesus — *de* MAT. V, 4. *zachtmoedigen, want zij zullen de aarde* of het land der le- MAT. XI, 30. *venden, den Hemel, bezitten* en tevens, terwijl zij nog hier strijden, zullen zij *rust vinden voor hunne zielen*; en wat den naaste aangaat, die als beschuldiger wordt beschouwd: *Zoo* ROM. XII, 20. *uw vijand honger heeft, geef hem te eten* — vermaant de h. Paulus — *heeft hij dorst, geef hem te drinken; want dit doende, zult gij kolen vuurs op zijn hooft vergaderen*, dat wil zeggen: gij zult hem eene gevoelige smart van beschaming aandoen, welke hem tot inkeer zal brengen, tot berouw over het u aangedane ongelijk en welke hem aldus van vijand tot uw vriend zal maken.

Hooren wij, in welke gloeiende taal de h. Ephrem den lof van die deugd bezingt: „de zachtmoedige is met elke andere „deugd versierd. Hij verheugt zich, wanneer hij beleedigd „wordt en, wie toornig zijn, weet hij te bedaren. Hij blijft kalm „onder de berisping, gelaten in moeielijkheden, opgeruimd in „beproevingen. Geen overmoed kan hem bedroeven, en ver- „nederingen maken zijne vreugde uit. In voorspoed wordt hij „niet trotsch, tegenover een ieder behoudt hij zijne bedaard- „heid, is gehoorzaam met alle onderdanigheid en bereidvaardig „tot alle goede werken. Hij staat ook bij allen hoog- „aangeschreven en wordt door een iegelijk geprezen. Van alle „huichelarij is hij vreemd en vijand van alle boosheid. Hij „verlaagt zich nimmer tot eenige valscheid en wordt nimmer „slaaf van den nijd. Lastertaal verafschuwt hij, en het kwaad- „spreken duldt hij niet. Wie anderen bedillen zijn hem een „gruwel, wie van anderen het kwade rondventen, veracht hij

„O, welk een rijkdom van zaligheid ligt in de deugd van zachtmoedigheid opgesloten; hoe oogst zij den bijval in van alle weldenkenden.”

Maar van den anderen kant: hoezeer is het te bejammeren, dat die deugd zoo weinig gekend en nog minder beoefend wordt! Waarlijk, de zoete vrede zou op aarde heerschen en een nu ongekend geluk het zalig deel van allen wezen, zoo zij van goeden wille waren. Doch dat zalig genot aan de zachtmoedigen verzekerd wordt met onbegrijpelijken overmoed afgewezen door zoovelen, die liever zich slaven maken van ongetemde hartstochten en daardoor aan zich zelve en aan zoovele anderen alle rust en allen vrede des harten ontrooven. Eene wraakgierige wereld veracht de zachtmoedigheid als eene laffe zwakheid en spot er mede als met eene kleingeestigheid van een verweekt gemoed. Haar stelregel luidt: geene belediging dulden; geen onrecht ongewroken laten; voldoening eischen voor elk hatelijk woord. Vandaar ook, dat de gramstorige, niet alleen wanneer hij geslagen wordt, maar ook wanneer hij slechts een minder aangenaam gezegde hooren moet, in drift opvliegt. Dan kookt zijn bloed, het rood des toorns kleurt zijn gelaat, de lippen trekken krampachtig samen, zijne oogen schieten vuur, zijne tong stoot onverstaanbare geluiden uit en met eene van woede bevende hand grijpt hij naar elk voorwerp, wat een wapen kan worden om zijn vermeenden tegenstander te treffen. En nog is zijn wraak niet bevredigd: lastertaal en kwaadspreken, geheime kuiperij en oorblazerij moeten den vijand zedelijkerwijze dooden, hem in den goeden dunk bij anderen zoo laag mogelijk doen dalen en in zijne stoffelijke welvaart benadeelen. Zóó wil het de onzinnige hoogmoed, het trotsche eergevoel eener wereld, welke vijandig

is aan de liefdevolle wet des Christendoms. „Wie — vraagt de h. Bernardus —” dwaalt hier? Christus, die den kaakslag „ontving maar, geslagen zijnde, niet dreigde, of de wereld, die „elke ook ingebeelde belediging wreken wil?” Geen twijfel: wie zich nog Christen noemt, moet de uitspraak van Christus als zijn levensregel onderschrijven. Doch — welke eene schromelijke afwijking? — Velen van hen, die Jesus' leer huldigen en zijn voorbeeld prijzen en zijne wet aannemen, maken zich vrijwillig aan overtreding van het grootste gebod der naastenliefde schuldig! „O, booze dienstknecht des Heeren,” — moeten wij hier met Jesus zelven zeggen — *uit uw eigen mond* LUC XIX. 22. *wordt gij geoordeeld*; gij veroordeelt u zelf, terwijl gij Jesus' voorbeeld toejuicht en het niet navolgt! Gij geeft toe dat, volgens uwen goddelijken Leermeester, beledigingen niet mogen gewroken maar moeten vergeven worden — en gij zoekt u te wreken! Wat gij in uwen Zaligmaker bewondert, doet gij niet; wat Hij door zijn voorbeeld verbiedt, wilt gij niet laten! Onwetendheid kunt gij niet als verontschuldiging aanvoeren; derhalve klaagt uwe boosheid u aan en is uw schuldig geweten uw rechter. Wat beroemt gij u nog op den eernaam van Christen, als gij de deugd, welke elken Christen sieren moet, niet beoefent? Bid toch, dat gij Jesus niet in woorden alleen maar vooral in daden zóó bemint, dat gij zijne voetstappen drukt en met Hem alles lijdt, alles verdraagt, aan Hem de wraak overlatende, die rechtvaardig oordeelt. Dit is een der voorwaarden, opdat gij Jesus, om u vernederd en geslagen, van aangezicht tot aangezicht eens zult mogen aanschouwen.” —

Hoofdstuk III.

Tweede verhoor voor Caiphas.

De getuigen.

Ware het eerste verhoor door den Hoogepriester naar recht en billijkheid ingesteld en geleid, dan zou Jesus zeker door het boven vermelde antwoord reeds alleen dit althans gewonnen hebben, dat het of als goed aangenomen of als slecht wederlegd en Hij zelf daarvan overtuigd ware geworden. Geen van beiden gebeurde, omdat het verhoor onregelmatig en daarenboven de rechters partijdig, door de laagste drift vervoerd waren, en de geheele raadsvergadering reeds bij voorbaat besloten had om den Zaligmaker ter dood te brengen. Wraakzucht, haat en nijd waren de drijfveeren, welke al hunne gangen bestuurden en hun de hatelijkste plannen ingaven; terwijl eene denkbeeldige vrees, dat de Romeinen zouden komen en volk en tempel verwoesten, als voorwendsel genomen werd, waarachter zij hunne booze lagen verborgen. Toch moest er een schijn van wettigheid aan het rechtsgeding gegeven en daarom tegen Jesus getuigen opgeroepen en gehoord worden, die eene verklaring aflegden of eene beschuldiging inbrachten welke, hoe valsch dan ook, eene gewenschte aanlei-

ding kon zijn om Hem ter dood te veroordeelen. Of er eene genoegzame reden aanwezig was om een doodvonnis tegen Jesus volgens recht te kunnen uitspreken, daaraan was hun weinig gelegen: een *schijn* van wettigheid was hun voldoende. Dan was hun goede naam gered en tevens een gewenscht middel voorhanden om straks op den romeinschen landvoogd een heilloozen invloed te kunnen uitoefenen.

Het eerste verhoor van Caiphas, wat wij een voorloopig verhoor mogen noemen, was geëindigd met het ons bekende antwoord des Zaligmakers en met den door Malchus gegeven kaakslag. Intusschen waren de Opperpriesters, Schriftgeleerden en Ouderlingen — leden van den Hoogen Raad — voltallig geworden; alleen Josef van Arimathëa en Nicodemus, de twee vrienden en leerlingen des Heeren, waren afwezig. Wij mogen aannemen, dat het reeds twee uur na middernacht was geworden. Deze eigenlijke zitting van het Sanhedrin was dus tegen eene duidelijke wetsbepaling, welke elke rechterlijke vergadering des nachts verbood en de daarin genomene besluiten krachteloos verklaarde. Maar deze moeielijkheid werd zonder angstvalligheid door die wetschenners over 't hoofd gezien: in eene morgen-zitting zouden zij die onregelmatigheid — dachten zij — herstellen kunnen. Van hooger belang achtten zij een ander voorschrift der rechtspleging. Volgens de joodsche wet werden er, om iemand ter dood te kunnen veroordeelen, minstens twee getuigen gevorderd, die niet alleen eensluidend in hunne verklaring bevonden werden, maar die ook hem beschuldigden van eene misdaad, waarop de doodstraf bepaald was. Dat dit ten laste van Jesus ten eenenmale onmogelijk was, kan door niemand in twijfel worden getrokken. Zijn leven was zóó vlekkeloos rein en zijne

leer zóó goddelijk volmaakt, dat noch in het eene noch in het andere Hem eenige smet kon aangewreven worden. En toch zaten die ellendigen daar om over Jesus recht te spreken, neen: om Hem aan hunnen haat op te offeren. Maar ook nu zou de boosheid in hare eigene strikken gevangen worden. Wij kunnen zonder moeite ons voorstellen, hoe blijde die handlangers der hel waren, toen zij Jesus gebonden en diep vernederd voor zich zagen staan. Zoo vele leden van den raad als er waren, zoo vele kinderen van Satan die, allen door hoogmoed opgeblazen en door haat en nijd verteerd, er naar haakten om het bloed van dien Onschuldige te vergieten. Met de diepste verachting sloegen zij hunne oogen op hun gevangene; in hunne gelaatstreken, in hun grijnslach, in de blikken, welke zij met elkander wisselden, sprak hunne wraaklust en stonden hunne oogmerken te lezen. Wij gissen dan ook reeds, wat het getuigen-verhoor zijn zal, hetwelk zij als dekmantel voor hunne plannen zullen gebruiken. Het mag geene verdediging zijn van Hem, dien zij ten onrechte haatten, maar het moet niet anders dan eene beschuldiging van Hem wezen. Daarom worden niet zij als getuigen opgeroepen, die door Jesus genezen of ten leven opgewekt zijn, in één woord: niet zij, die eene of andere weldaad van den Zaligma-ker ontvangen hebben: dezen mochten eens ten voordeele van Hem spreken en herhalen, hetgeen zij vroeger ter zijner eere

MARC. VII,37. luide verkondigden: *Hij heeft alles wel gedaan.* Integendeel, die
 MAT. XXVI,56 verkrachters van alle recht *zochten valsche getuigen*; zij raapten allerlei slag van volk bijeen; anderen kochten zij om; allen, die zich aanboden om tegen Jesus te getuigen, en daardoor zich in de gunst van de Oversten der Joden wilden dringen, waren hun welkom. Zij wilden geene andere getuigen dan *tegen* Jesus, en daarom moesten zij *zulke* getuigen *zoeken* en er op bedacht zijn *val-*

sche getuigen aan te werven, want het was hun er niet om te doen omtrent Jesus en zijne leer onderricht te worden, maar Hem ter dood te kunnen leiden. Doch, tot hunne groote beschaming, vielen zij zelve in den kuil, welken zij voor Jesus gegraven hadden. Al die aangeworvene getuigen spraken elkander tegen; *hunne getuigenissen* — zegt het Evangelie MARC XIV, 56. — *kwamen niet overeen* en boden alzoo geen enkelen rechtsgrond aan, waarop een of ander vonnis, minder nog een doodvonnis tegen Jesus kon geveld worden. Hoe kon het ook anders? Jesus was de Onschuld, de oneindige Heiligheid zelve, in Wiens mond geen bedrog gevonden werd, voor Wien den heiligen wil des Vaders te doen eene dagelijksche spijze was.

Konden zij ook iets anders tegen den Zaligmaker inbrengen dan hetgeen zij Hem vroeger reeds verweten hadden: dat Hij met den vorst der duivelen omging door den duivel uit te drijven; dat Hij den Sabbath-dag overtrad door het genezen van zieken; dat Hij met tollenaars en zondaren verkeerde? Jesus had even dikwijls al die beschuldigingen als ongerijmd en lasterlijk afgewezen en overtuigend wederlegd door een beroep op zijne volmaakte onschuld, toen Hij aan zijne vijanden toeriep: *Wie van* JOAN. VIII, 46 *u zal Mij van zonden overtuigen?* Of zouden zij Hem beschuldigen, zooals eenige uren later hunne Oversten voor Pilatus, dat Hij het volk opruide, dat Hij het volk verbood om aan den Keizer schatting te betalen? Een enkele blik van Jesus ware voldoende geweest om die God-vergetene rechters opnieuw het vuurrood der schaamte op het aangezicht te jagen, evenals toen Hij voor de eerste maal hunne listen verijdelde en hunne sluw overlegde strikvragen ten schande maakte.

Aldus werd de leugen beschaamd door de waarheid en de verlegenheid van den Hoogepriester niet weinig vermeerderd

door het diepe stilzwijgen, dat de Zaligmaker tegenover die valsche getuigen bewaarde. Geen woord kwam over zijne lippen ter zelf-verdediging of ter verwerping tegen die beschuldigingen. Ten laatste traden twee andere getuigen op met eene aanklacht welke, zoo zij gegrond en genoegzaam bewezen ware geweest, misschien voldoende reden voor eene veroordeeling ter dood had opgeleverd. De eene beschuldigde

MAT. XXVI.²¹. Jesus, als had Hij gezegd: *Ik kan den tempel Gods afbreken en dien binnen drie dagen weder opbouwen*; de andere haalde Jesus' woorden aan maar met eenige verandering en zeide:

MARC XIV.⁵⁸. *wij hebben Hem hooren zeggen: Ik zal dezen tempel, die met handen gemaakt is, afbreken en in drie dagen eenen anderen bouwen, die niet met handen gemaakt is.* Het doel van deze beschuldiging was blijkbaar om den Zaligmaker te kunnen betichten, dat Hij lasterlijk of met minachting van den heiligen tempel Gods gesproken had. Doch het was eene onder alle opzichten *valsche* getuigenis. Vooreerst had Jesus geenszins gezegd: *Ik kan* of *Ik zal* dien tempel afbreken, maar tot de

JOAN. II, 19. Joden sprekende, die Hem een bewijs zijner goddelijke zending vroegen, had Hij gezegd: *breekt dezen tempel af.* Verder had Jesus met zijne woorden niet bedoeld den stoffelijken, uit steenen opgetrokken tempel maar den levenden tempel zijns lichaams, daardoor te kennen gevende dat, zoo de Joden Hem het leven ontnamen, Hij het den derden dag daarna wederom zou aannemen door zijne Opstanding uit het graf. Valsch derhalve en door boosheid uitgedacht was die beschuldiging; zij legde aan Jesus woorden in den mond, welke Hij niet gebruikt, en verdraaide den zin van die, welke Hij gesproken had. Zóó moest Jesus bij het volk gehaat gemaakt en aan de rechters een voorwendsel gegeven worden om Hem te kunnen veroordeelen.

Evenwel werden alle plannen der boozen verijdeld: de raad zelve durfde aan deze aanklacht geene meerdere waarde toekennen dan aan de vorige, terwijl Caiphas al meer in verlegenheid werd gebracht.

En Jesus bewaart bij het aanhooren van al die lasterlijke aantijgingen, in 't midden van die door hartstocht verleide getuigen, een waardig stilzwijgen met zulk eene kalmte en bedaardheid, alsof niet over Hem gesproken werd. Doch wat zou het spreken Hem ook daar gebaat hebben, waar slechts een verachtelijke schijn van rechtbank zetelde, waar Hij wist, dat zijn dood reeds besloten was, waar dus niet het recht maar de haat alleen het oordeel velde? Ook was er niets strafwaardigs tegen Hem ingebracht, terwijl de rechters met geen ander doel ondervroegen dan om in zijne antwoorden of in de woorden van anderen iets te vernemen, wat tot een schijnbaar wettig vonnis aanleiding kon geven. Zijn eerste antwoord was ook zóó slecht ontvangen, dat het wel voor allen duidelijk moest zijn, hoe de geheele raad afkeerig was om naar de waarheid te luisteren. Redenen genoeg voor den goddelijken Zaligmaker om, dewijl Hij door te spreken onder die aanwezigen geen nut kon stichten, aan alle volgende eeuwen door zijn stilzwijgen een leerrijk voorbeeld van bewonderenswaardig geduld en van nederige zachtmoedigheid voor te houden. Caiphas echter kon zijn ongeduld niet bedwingen; hij zag in, dat alle listen niets gebaat hadden, dat hij op die wijze zijn doel niet zou bereiken, dat al de aanklachten der getuigen geen enkelen grond ter veroordeeling aanboden; hij moest althans voor zich zelve erkennen, dat de onschuld van Jesus, Wien hij met onverzoenbaren haat vervolgde, schitterend bewezen was door de tegenstrijdigheid der beschuldigingen, welke

op zijn aanstoken tegen den Zaligmaker waren ingebracht. Blakende van toorn nam hij zijne toevlucht tot een nog ongebruikt middel om Jesus te dwingen zijn stilzwijgen te verbreken. Den schijn aannemende alsof zwaarwichtige en ware beschuldigingen tegen den Zaligmaker waren aangevoerd, stond hij van zijnen zoo onwaardig door hem bekleeden zetel op en vroeg op verwijtenden toon: *antwoordt Gij niets op hetgeen dezen*

MAT. XXVI. 62 *tegen U getuigen?* Waarschijnlijk hoopte de Hoogepriester, dewijl hij met alle aangewende middelen zijn doel, om den Verlosser als schuldig aan staatsburgerlijke misdaden te kunnen brandmerken, toch niet bereikte, dat Jesus in zijne verdediging reeds nu verklaren zou de ware Messias te zijn, en dat hij daarop de beschuldiging van *godslastering* kon inbrengen en het doodvonnis uitspreken

LEV. XXIV. 16 volgens eene door God zelven gegeven wet: *al wie den Naam van God lastert, zal den dood sterven; steenigen zal hem de gansche gemeente.* Doch voor die belijdenis der hoogste waarheid was nu het oogenblik nog niet aangebroken; plechtiger en schitterender zou Jesus straks die grondwaarheid des Christendoms getuigen; daarom *zweeg de Zaligmaker en antwoordde niets.*

— Hij leert ons alzoo, dat stilzwijgendheid een buitengewonen luister en eene hoogere volmaaktheid aan de lijdzaamheid bijzet, dat het van groote deugd getuigt onder verasmadingen in stil geduld te lijden en daarin te volharden; vooral wilde Hij ons de waarheid inprenten, dat onze verdiensten bij God des te grooter zullen zijn en onze rechtvaardigheid op hoogere belooning bij God mag aanspraak maken, als wij onder den last van grievende beledigingen en van lasterlijke beschuldigingen nog een nederig en voor anderen beschamend stilzwijgen onderhouden. Zooeven nog, toen Caiphas Hem over zijne leer ondervroeg, had Jesus het ant-

woord niet willen schuldig blijven, omdat het strekken kon tot eer van zijnen hemelschen Vader en ter onderrichting van zijne vijanden; ook toen Hij in het aangezicht geslagen was, berispte Hij den woesten dienstknecht, omdat Hij niet dulden mocht, dat er een blaam zou kleven op zijn ongeschonden naam; straks zal Hij ook spreken, omdat Hij zijne Godheid moet belijden; maar nu wil Hij geen woord uiten, omdat hier zelf verdediging nutteloos was en ons voorbeelden van diepe vernedering en van een alles overwinnend geduld moesten voorgehouden worden. Jesus leert ons daarenboven, dat het spreken bij dergelijke gelegenheden, zelfs al zijn onze woorden op zich zelve goed, iets zeer gevaarlijks is, omdat allicht daarbij andere woorden gevoegd worden, welke door wrevel of toorn ingegeven zijn. In vele omstandigheden is het daarom beter en veiliger te zwijgen dan te spreken, overeenkomstig het voorbeeld van den Psalmist, die van zich zelve getuigde: *Ik wil Ps.XXXVIII.2 behoedzaam zijn op mijn gedrag, dat ik niet zondige met mijne tong; ik breidelde mijnen mond, als de goddelooze tegen mij stond. Ik verstomde en vernederde mij.* Terzelfder gelegenheid hield ons Jesus opnieuw een schitterend voorbeeld voor oogen van die groote en nooit volprezene deugd van zachtmoedigheid van harte, welke eeuwen te voren van Hem voorspeld was door den koninklijken Profeet die, alsof hij bij het besproken tafereel tegenwoordig ware geweest, den Persoon van Jesus sprekende invoert: *mijne vrienden en bekenden komen in mijne Ps.XXXVII.12 nabijheid, maar blijven staan, en mijne nabestaanden houden zich in de verte. En zij, die uit zijn op mijn leven, oefenen geweld, en die mijn ongeluk zoeken, spreken leugens en smeden listen den ganschen dag. Doch ik, aan een doove gelijk, hoorde niet en, even als een stomme, deed mijnen mond niet open. En*

Ik ben geworden als een mensch, die niet verstaat en in wiens mond geen tegenredenen zijn. Ook wij zouden, ware altijd ons geweten zuiver en konden wij met den h. Paulus getuigen:

COR. I, 12. *onze roem is deze: de getuigenis van ons geweten, dat wij in deze wereld in eenvoudigheid des harten en in oprechtheid Gods verkeerd hebben,* tegen den haat onzer vijanden geen krachtiger verweermiddel ter onzer verdediging hebben dan in een indrukwekkend stilzwijgen, aan God de zorg voor onzen goeden naam overlatende; dan zouden wij gelaten kunnen zwijgen en met geduld verdragen, als lastertongen ons vervolgen of de nijd ons aanvalt of eene kwaadsprekende tong reeds lang vergetene geheimen openbaart om den herwonnen goeden naam te bezwalken. „Geen schooner voorbeeld” — zegt de h. Ambrosius — „dan Jesus. Toen Hij ondervraagd „werd, zweeg Hij om aan te toonen, dat de verdediging onzer „onschuld niet gelegen is in luid geschreeuw, niet in het op- „roepen van getuigen voor eene rechtbank, maar in de zui- „verheid van geweten.”

~~~~~

Caiphas werd door al dat oponthoud in zijne booze plannen gedwarsboomd, omdat hij zoo gaarne met allen spoed een einde aan dat nachtelijk verhoor gemaakt zag; bovendien was hij niet weinig te leur gesteld. Zijn eerste toeleg was geweest om Jesus aan overtreding van de romeinsche wetten schuldig te kunnen verklaren en als een staatsmisdadiger veroordeeld te zien. Maar de getuigen spraken elkander tegen; alle beschuldigingen bleken valsch te zijn; de boosheid was overtuigd tegen zich zelve gelogen te hebben, en Jesus had geen beteren verdediger van zijne schuldeloosheid kunnen vinden dan juist het getui-

gen-verhoor, dat tegen Hem was ingesteld. Nu dan alle listen, al de sluwe berekeningen van den Hoogepriester te schande gemaakt waren, werd hij genoodzaakt eenen anderen weg in te slaan en den Zaligmaker tot eene voor den geheelen raad afgelegde belijdenis van zijne Godheid als te dwingen. Allen, die daar als rechters zaten, wisten zeer goed, dat Jesus Zich bij herhaling den Zoon van God genoemd had, den Messias door afbeeldingen aangeduid, door de Profeten voorspeld en door den Vader gezonden. Doch dit was hun niet genoeg. Zij wilden die goddelijke waarheid nu zelven uit zijn eigen mond vernemen, niet om in de leer des heils onderricht te worden, maar om den God-mensch wegens godslastering te kunnen veroordeelen.

— Hier moeten wij opnieuw de bijzondere leiding van Gods Voorzienigheid bewonderen: onze goddelijke Zaligmaker wil en zal sterven, maar van geene andere misdaad beticht dan van die, dat Hij Zich den Zoon van God had genoemd. Zóó worden die ongelukkige Joden gedwongen de diepste geheimen van hun boos hart open te leggen. Zij willen Jesus niet voor hunnen Messias erkennen. Al pleiten alle voorspellingen van het Oude Verbond voor Hem; al heeft eene stem uit den Hemel Hem tot driemaal toe en luide als den welbeminden Zoon des Vaders verkondigd; al heeft Jesus zijne goddelijke zending door de reinheid van zijne leer en door de heiligheid van zijnen levenswandel zoo wel als door de voorspelling van de toekomst en door zijne wonderen op de schitterendste wijze bewezen — Hij mag, Hij zal — zoo willen zij in hunne verblindheid — hun Messias niet zijn, en daarom moet Hij sterven. Kunnen zij Hem om geene andere reden veroordeelen, welnu: liever nog hunne afschuwelijke plannen geopenbaard dan Hem in 't leven gespaard.

Hoofdstuk IV.

Jesus door den Hoogen raad ter dood veroordeeld.

Wij staan altoos nog met den goddelijken Lijder voor den rechterstoel van den onrechtvaardigen Caiphas en van zijnen gelijkgezinden raad; maar zullen nu de oorgetuigen zijn van de treffendste belijdenis door Jesus zelven van zijne Godheid afgelegd. Wij dringen dan ook zoo dicht mogelijk tot Jesus door om geen enkel zijner woorden te missen. Eerst moeten wij vernemen, wat de huichelachtige Caiphas aan Jesus ter beantwoording voorstelde om dan het antwoord van Jesus te aanhooren en te overwegen.

Met allen nadruk en met eene bijzondere klem zegt dan MAT. XXVI. 63 Caiphas tot Jesus: ***Ik bezweer U bij den levenden God***, dat is: „ik beveel U in den Naam van den waren God en op „zijn gezag verplicht ik U, terwijl Gij aan oneerbiedigheid „tegenover Hem en mij, zijnen Hoogepriester, zult schul- „dig zijn, als Gij nu nog zwijgt, en aan meened, als Gij ons „de waarheid niet openbaart, ***dat Gij ons zegt, of Gij de „Christus zijt, de zoon Gods***. Dit was opnieuw eene schending van een algemeenen regel des rechts, die verbiedt, dat

een beschuldigde geplaatst worde tusschen de moeielijke keuze om een meened te doen of om zijne eigene zaak te verzwaren. Wat was daaraan voor die goddelooze rechters gelegen, voor hen, die muggen uitzogen en den kemel doorzwelgden, die de boosheid als wijn dronken?

Genoeg is het voor ons doel die wetsverkrachting aangestipt te hebben. Andere, gewichtigere onderwerpen vragen nu al onze aandacht. Elk woord, elke omstandigheid van ons verhaal zegt ons, dat het nu een der plechtigste oogenblikken is van de geheele lijdensgeschiedenis des Heeren. Hij die vraagt, is de, ofschoon onwaardige, Hoogepriester van Gods uitverkoren volk; de raad, in wiens naam hij het woord neemt, is de aanzienlijkste vergadering ter wereld, die over de heiligste belangen van het volk Gods moet beslissen; Caiphas gebruikt voor zijne woorden den vorm van een eed en plaatst het verwachte antwoord onder de hoede van Gods Waarachtigheid; de Persoon, Wiens belijdenis gevraagd wordt, staat daar geboeid en diep vernederd als een booswicht, maar is in waarheid de eeuwige Zoon van den levenden God; de zaak, welke behandeld wordt, is van een alles overwegend belang en beslissend voor tijd en eeuwigheid. In ademlooze stilte verbeidt de geheele vergadering, ook alle Engelen des Hemels, zelfs de hel met alle duivelen het antwoord van Jesus.

Zal onze Zaligmaker ook nu zwijgen of, zoo als Hij meermalen deed, de listige ondervragers door eene wedervraag beschamen? Zoo Jesus het gewenschte antwoord geeft, dan is zijn sterven zeker en geeft Hij aan zijne goddelooze rechters het zoo vurig verlangde middel in de hand om Hem te kunnen veroordeelen?

Eeuwige dank aan den goddelijken Lijder! Ofschoon Hij

wist, dat de veroordeeling op zijne getuigenis volgen zou, nu het de waarheid gold van zijn Messiasschap en van zijne Godheid, wilde Jesus niet zwijgen maar beleed die waarheid niet kalme en verhevene Majesteit. Met diepen eerbied voor den aangeroepen en heiligen Naam zijns Vaders en om in geen punt te kort te doen aan de waarheid, welke Hij ten allen tijde gepredikt had, antwoordde Jesus met alle klem: *Gij hebt het gezegd, Ik ben het.* En opdat niemand door zijne kortstondige vernedering, waarin Hij voor zijne haters staat, geërgerd en van het geloof in die waarheid teruggehouden zou worden, voegde Hij als in een adem, maar ook als eene bedreiging voor alle ongeloofigen, er bij: *Gij zult den Zoon des menschen zien gezeten aan de rechterhand der Kracht Gods en komende met de wolken des hemels.*

Het verdient al onze aandacht, met welk een bijzonderen nadruk de goddelijke Zaligmaker Zich in zijn antwoord aan Caiphass *den Zoon des menschen* noemt. Daarin is een groot geheim opgesloten, het geheim namelijk van de Menschwording van Gods Zoon. Onder die benaming was Hij voorspeld ge-

DAN. VII, 13. worden: *ik zag in een nacht-gezicht* — aldus verhaalt de Profeet Daniël — *en zie, er kwam een op de wolken des Hemels als eens menschen Zoon en Hij kwam tot den Oude der dagen* (den eeuwigen God) *en werd voor zijn aangezicht gebracht* — die voorspelling was ook aan de Oversten der Joden bekend.

Eveneens zag Stephanus, weinige dagen na Jesus' Hemelvaart, HAND. VII 55. *den Zoon des menschen staan aan Gods rechterhand.* Jesus zelf noemt Zich bij voorkeur *den Zoon des menschen, die niets heeft,*

MATH. VIII, 20 *waarop Hij zijn hoofd kan te ruste leggen, maar de macht*

MATH. IX, 6. *bezit om de zonden te vergeven; Zoon des menschen, die door*

MATH. XI, 19, *zijne vijanden gescholden wordt* als een vraat en wijndrinker

maar *de Heer is van den Sabbath; Zoon des menschen*, die aan MATH. XII, 8.
het Kruis verheven, maar *door den Vader zal verheerlijkt* JOAN. XII, 34.
worden. Wat aldus — dit alles moeten wij in die benaming JOAN. XII, 23.
 lezen — het Woord, de tweede Persoon der H. Drievuldigheid,
 van nature niet was, dat is Hij uit Liefde tot de menschen
 geworden: Hij nam de gedaante van een dienstknecht aan en
 werd *Mensch*; Hij is echter de Zoon des menschen bij uitnemend-
 heid, ontvangen van den H. Geest, geboren uit eene onbevleete
 Maagd, zooals Isaias voorspelde; Hij is de Eerstgeborene
 onder vele broeders, Hoofd van een nieuw geslacht, de Erfge-
 naam der beloften. Het is alsof Jesus met dat woord verklaart:
 Ik ben, die komen zou en werkelijk kwam en nog eens komen
 zal. In die benaming ligt zijne Liefde en nederigheid, maar
 ook zijne toekomstige verheerlijking en rechtsmacht geopenbaard;
 daarin zien wij het verledene zoo wel als het tegenwoordige
 en het toekomstige verkondigd, hoe Hij alleen de Verwachte
 van alle eeuwen was, de vervulling van alle profetieën werd,
 het Middenpunt is van alle tijden, de Vader der toekomstige
 eeuw zijn zal.

Die, voor alle ware leerlingen des Heeren verblijdende, maar
 voor Caiphas en zijn goddeloozen raad verpletterende waarhe-
 den moesten die God-vergetene huichelaars uit den mond van
 den vernederden Jesus aanhooren. Zij moesten vernemen, dat
 die door hen gehate Jesus eens als Opperheer en als Opper-
 priester zou gezeten zijn aan de rechterhand des Vaders om
 een wereldoordeel te houden en reeds in het bijzonder oordeel
 zou recht spreken over goed en kwaad.

Welk een antwoord, gegeven in de zekerheid van daarom
 den dood te moeten ondergaan? Een antwoord, dat de hel

doet beven van woede, maar ook alle Engelen van heilige vreugde doet juichen, omdat door de belijdenis van Jesus' Godheid millioenen den Hemel zullen binnen gaan — een antwoord dat Jesus nog bevestigen zal door er voor te sterven.

Laten wij die woorden wel beseffen en diep in ons hart prenten; zij zijn aan ons allen als eene dierbare erfenis nagelaten, van Hem, die voor onze zaligheid sterven gaat. „*Ik ben het*” — antwoordt Jesus aan de Joden — „en bezweer het bij den levenden „God, mijnen hemelschen Vader, dat Ik de ware Messias ben, dien „uwe Profeten hebben voorspeld, dien alle vóórafbeeldingen van „het oude Verbond aangeduid hebben, dien ook God reeds in het „Paradijs heeft beloofd. Geen anderen Verlosser kunt gij ver- „wachten; in niemand anders dan in Mij is heil te hopen; wie in „Mij gelooft, zal zalig, wie in Mij niet gelooft, zal veroordeeld „worden; want Ik alleen ben de weg en de waarheid en het „leven. Het is Mij niet onbekend, dat gij aan mijne woorden „geen geloof slaat, en daarom is het dienstiger, dat Ik door „schrikwekkende teekenen dan met woorden tot u spreek. „Weet dan, en Ik zeg het ulieden met allen nadruk; van nu „af aan zult gij, uit al hetgeen met Mij gebeuren en over u „komen zal, moeten opmaken, dat Ik alleen degene ben, tot Wien Ps. CIX, 1. „is gezegd: *zit aan mijne rechterhand*, en Wien Daniël *zag op DAN. VII, 13.* „*de wolken des Hemels komen om te oordeelen levenden en dooden.* „Dan is het de dag van jammer en van wee; dan zult gij smee- „ken, dat de bergen op u vallen en de heuvelen u bedekken, „maar te vergeefs: het is de groote dag van vergelding en van „wraak, en de hoeksteen, dien gij nu verwerpt, zal u ver- „pletteren. Nu ziet gij Mij nog in mijne vernedering en ver- „smading, als een beschuldigde en verworpene; maar dan zult „gij Mij aanschouwen in mijne goddelijke Majesteit en voor

„Mij sidderen van angst als voor den almachtigen Bestuurder „van de geheele wereld, die zijn volk ter overwinning heeft „geleid, als voor den Rechter van allen, die aan een ieder „vergelddt naar zijne werken.”

Die getuigenis van Jesus is zeker hoogst kostbaar voor ons geloof. Die verklaring door Jesus afgelegd op dat allerge-wichtigst oogenblik, voor Caiphas, den Hoogepriester en voor-zitter van een raad, welke het geheele volk van Israël verte-genwoordigt door zijne eersten in rang, in geleerdheid en in ouderdom — die belijdenis was de plechtigste en volledigste getuigenis, welke Hij ooit van zijne Godheid heeft gegeven, terwijl Hij die nu met een eed bevestigde en straks met zijn Bloed zal bezegelen. Ook aan duidelijkheid liet zij niets te wenschen over; geen enkel zijner woorden kon in een ande-ren zin opgevat worden dan waarin het bedoeld en uitgespro-ken was. De Joden namen dan ook met het volste recht Jesus' uitspraak in den letterlijken zin op en zijn aldus, zeker huns ondanks, eene getuigenis voor het geloof in Jesus' God-heid, hetwelk wij dankbaar belijden. En alles, wat bij Jesus' sterven voorviel zoo wel als wat over het joodsche volk geko-men is, geeft getuigenis voor de waarachtigheid zijner woorden; de natuur, welke Hem als haren Schepper vereert bij zijn dood, de wonderen, welke Hem als God verkondigen, de zon welke over zijn sterven treurt, het scheuren der rotsen en des voorhang-sels, het opengaan der graven, dat alles — niet minder de verwoesting van Jerusalem en de ondergang der Joodsche natie en de verwerping van dat rampzalig volk verkondigen luide: **waarlijk deze is de Zoon Gods**, de beloofde Messias, in en door Wien wij moeten zalig worden, uit Wien alle heil is, in Wien wij alles kunnen vinden wat ons noodlig is om tot den Vader te komen.

— Welk eene lange reeks van gevolgtrekkingen vloeien uit die ééne waarheid voort voor een iegelijk, die beter dan Caiphas op zijne eeuwige belangen bedacht is? Jesus Christus is God; derhalve moeten wij in Hem en in zijne openbaring gelooven; Jesus Christus is God, derhalve moeten wij aan Hem en aan zijne geboden gehoorzamen. Ons geloof moet alzoo beleden worden met den mond en met het hart, vooral door werken, want anders leven wij niet uit het geloof en zou ons geloof dood wezen. Verder nog: Jesus is God, maar dan ook is zijne Kerk eene goddelijke instelling, eene onfeilbare leermeesteres der openbaring, de zuil en grondvest der waarheid, en hare geboden zijn verplichtend als die van Jesus, Wiens plaatsvervangster zij op aarde is; de Sacramenten zijn bronnen, waardoor Jesus' verdiensten ons toestroomen; genoegzame genaden worden ons gegeven om onze verplichtingen te vervullen, om de door Jesus gegevene beloften vervuld te zien, om de door Hem bedreigde straffen te ontkomen. Aan het klemmende van die gevolgtrekkingen kan niemand zich ontwingen. Wie in Jesus gelooft, moet al die andere waarheden als zijn levensregel aannemen. En eers zal Jesus, op de wolken des Hemels gezeten, komen oordeelen, om den eene als zijn waren leerling te belijden, den andere als een loochenaar zijner goddelijke Majesteit te verzaken.

Wij zouden mogen verwachten, dat die bedreiging door Jesus op dat plechtig oogenblik uitgesproken eenigen indruk op den Hoogen raad en den voorzitter gemaakt, dat zij ten minste hen tot nadenken gebracht had om de waarheid van Jesus'

getuigenis te onderzoeken en van Hem bewijzen voor zijne be-
wering te vorderen. De zaak was toch ernstig genoeg en ver-
diende aller belangstelling. Doch niets van dat alles geschiedde;
de felste haat had hen met volkomene blindheid geslagen. Noch
het aller belangrijkste onderwerp, hetwelk behandeld werd, noch
het hooge aanzien, hetwelk Jesus bij het volk genoot, worden
in aanmerking genomen.

Caiphas, in zijn hart verheugd, toen hij Jesus aldus hoorde
spreken, zou zijne rol van huichelaar blijven vervullen ten
laatste toe. Hij veinsde daarom droefheid over de, zooals hij Jesus'
belijdenis noemde, uitgesprokene godslastering en scheurde, gelijk
de Joden bij diepe verontwaardiging of groote droefheid gewoon
waren te doen, zijne kleederen, waarschijnlijk van den hals tot
aan den gordel; maar hij vergat tevens zich zelve in die mate,
dat hij het oordeel der andere rechters vooruit liep en, zonder
hun gevoelen te vragen of hunne meening te vernemen, opnieuw
ook het joodsche strafrecht schennende, dat verbod een aan-
geklaagde op zijne eigene bekentenis alleen ter dood te veroor-
deelen, dadelijk zijn oordeel en tevens zijn vonnis velde, uit-
roepende: *Hij heeft God gelasterd! Wat hebben wij nog ge-* MAT. XXVI, 65
tuigen van noode? Zie, nu hebt gij de godslastering gehoord.
Wat dunkt u tot welke straf moet hij veroordeeld worden?
En zij antwoordden en zeiden: Hij is des doods schuldig.

— Waarlijk, Jesus was des doods schuldig — niet omdat
Hij eene godslastering gesproken had, want Hij was de eeuwige
Zoon van God; maar omdat Hij, God zijnde en mensch geworden,
al de zonden der wereld op Zich genomen had om daarvoor
te boeten en te lijden tot aan den dood des Kruises; omdat
Adam den dood in de wereld gebracht had door zijne zonde,
en Jesus, de Stamvader van een nieuw geslacht, in de we-

reld gekomen was om alle menschen aan den eeuwigen dood te onttrekken door zijn sterven. Er ging dan ook onder de talloze rijen van hemelsche Geesten een blij vreugdegejuich op, nu de verlossing van de gevallen menschheid door het Bloed van den God-mensch aanstaande was; de Vader bekrachtigde het vonnis op de aarde over zijn Zoon uitgesproken, en Jesus zelf, brandende van verlangen om met zijn Bloed de schuld der menschen te delgen, herhaalde in de stilte des har-

Ps. XXXIX, 7 ten, wat Hij in de wereld komende gezegd had; *slachtoffer en offerande wildet Gij niet, o God! ter verzoening van de zonden, maar een Lichaam hebt Gij Mij toebereid; brandoffers voor de zonden behagen U niet. Toen sprak Ik, zie Ik kom om uw wil te doen door mijn leven te offeren ter verlossing van de wereld.*

Maar daarom waren die Oversten der Joden niet minder schuldig. Verblind door haat en nijd hadden zij den Heer des levens en den Koning der eeuwige Glorie verworpen, zóó ook alle voorrechten vertreden, welke de Goedheid Gods aan zijn uitverkoren volk toebedeeld had. De straf volgde hunne misdaad op den voet. „Caiphas — zeggen vele schrijvers — „ver- „scheurde zijne kleederen en vertoonde daardoor de afzichte- „lijke boosheid en de helsche afgunst, welke in zijne lage ziel „huisvestten; die in misdaden vergrijsde Hoogepriester schold „Jesus' belijdenis voor eene godslastering, maar door het loo- „chenen van die waarheid ontnam hij aan de Synagoge de „reden van haar bestaan en verzaakte eene waarheid, waarop „de katholieke Kerk steunt en zoo den storm der eeuwen „trotseert en de machten der hel overwint.”

Het was nu ruim drie uur in den nacht geworden. De raadsheeren gingen uiteen om de nog weinige uren van den nacht

aan den slaap te wijden, als de zoete rust hare plaats kon vinden in een gemoed, hetwelk door de hevigste hartstochten bestookt, door de afzichtelijkste boosheid bezoedeld was.

En Jesus? Helaas! welk een bedroevend antwoord geven ons op die belangstellende vraag de Evangelisten, als zij ons het volgende, afschuwelijke tafereel voor oogen houden, waarin wreedheid en helsche boosaardigheid om den voorrang dingen.

Hoofdstuk V.

Mishandelingen en bespottingen van Jesus

Aan den grootsten booswicht wordt nog medelijden betoond, vooral als hij ter dood veroordeeld is. Het menschelijk gevoel, dat bij weinigen zich verloochent, heeft deernis met zijn ongelukkigen toestand en reikt hem ook nog zijne liefdegaven ter leniging van zijn leed en ter verzachting van het pijnlijke zijner laatste oogenblikken. Spijs en drank, ten minste ook een elendig strooleger worden hem aangeboden om zijne verzwakte krachten te herstellen en hem te versterken voor den naderenden doodstrijd, troostwoorden worden hem toegesproken om zijn gezonken moed op te beuren. Voor den goeden Jesus echter mocht geene verlichting van smarten bestaan, Hem mocht geen oogenblik van rust gelaten worden; integendeel, allen spannen samen, als waren zij duivels voor eenige uren aan de hel ontvloden, om Hem zoo wreedaardig mogelijk te pijnigen en zoo laaghartig mogelijk te verguizen.

Inderdaad, als duivels waren die beulen, aan wier baldadige brooddronkenheid de Sanhedristen den Zaligmaker hadden overgeleverd, toen de raadsvergadering was opgeheven. Als

honden dol van woede vielen die gerechtsdienaars en knechten van den Hoogepriester op het Lam Gods aan; met een helsch genoegen omringden zij Jesus om aan Hem hunne onmenschelijke wreedheid te beproeven, evenals het grauw altijd gewoon is te doen, wanneer aan zijne willekeur aanzienlijke personen worden prijsgegeven, wier deugd hunne woede prikkelt, omdat zij hun een scherp verwijt is. Doch alle moedwil, welke ooit in lateren of vroegeren tijd in soortgelijke gevallen vertoond werd, staat eindeloos ver achter bij die gruweldaden, welke de Profeten en ook Jesus zelf voorspeld hadden en de Evangelisten nu in slechts weinige woorden schetsen. Wel huiveren wij van verontwaardiging, als wij dat akelig schouwspel overdenken, maar verwonderen kunnen wij ons niet. De overheden van die onmenschen hadden hun niet alleen vrijheid gelaten, maar tevens hen tot die wreedheid aangespoord, door lasteringen en bespottingen hen met diepe verachting voor Jesus bezielde, door een verleidelijk voorbeeld geleerd, dat tegenover Jesus hun alles geoorloofd was; ook den haat, waarvan zij zelven gloeiden, hadden zij in hun hart aangestookt. Die wreedaards hadden daarenboven gezien, dat de aan Jesus gegevene kaakslag ongestraft gebleven en zelfs met een glimlach beloond was; zij waren dus overtuigd, dat het hun tot eene verdienste zou aangerekend worden, als zij Jesus op 'tgrievendst hoonden en op 'twreedardigst pijnigden. Jesus was immers, gelijk zij het zich wilden voorstellen, als een godslasteraar, als een valsche profeet veroordeeld, die geen aanspraak op mededoogen maken mocht en niets beter verdiende dan als een volksbedrieger gemarteld te worden. Bovendien geeft de h. Marcus niet onduidelijk te verstaan, dat eenigen der raadsleden, hunne waardigheid ten eenemale vergetende, dat onmenschelijk spel met Jesus begonnen en aan

die woestelingen een voorbeeld gaven, hoe zij den veroordeelden Jesus liefst mishandeld zagen.

Wel een gruwzaam spel dreven zij met den God-mensch.

Is. L, 6. De Profeet Isaias had het voorzeggd: *mijn lichaam bied Ik hun, die Mij slaan, mijne wangen hun, die Mij den baard uitrusten; mijn aangezicht keer Ik niet af van hen, die Mij schelden en bespuwen*. Vreeselijke nacht voor den goddelijken Lijder — een nacht, welke met de sterkste verbeelding spot. Nøg meer in bijzonderheden afdalende dan de voorspelling van Isaias is de akelige schildering, welke de h. Marcus, leerling van denzelfden Petrus, die dat hartverscheurend tafereel uit

MARC. XIV, 65. de verte aanschouwde, ons daarvan geeft: *En eenigen begonnen Hem te bespuwen, en zijn aangezicht te bedekken, en Hem met vuisten te slaan, en tot Hem te zeggen: profeteer! En de dienaren gaven Hem kaakslagen*. Voegen wij hierbij nog, wat de h. Lucas mededeelt: *de mannen, die Hem in bewaring hielden, bespotten Hem en sloegen Hem. En Hem overdekt hebbende, sloegen zij Hem op het aangezicht en vroegen*

LUC. XXII, 63. *Hem, zeggende: profeteer, wie is het die U geslagen heeft, en vele andere dingen zeiden zij al lasterende tegen Hem* — dan zijn wij eenigermate in staat om ons een flauw denkbeeld te vormen van hetgeen Jesus in die vreeselijke uren der duisternis heeft moeten lijden. Doch daarmede mogen wij ons niet tevreden stellen; tot in bijzonderheden moeten wij dat lijden van Jesus overwegen. Wij verplaatsen ons dan in den geest naar de gevangenis, waar Jesus zoo veel voor ons verdragen heeft, waar Hij om onzentwil zoo diep vernederd is geworden. Het is waarschijnlijk een vunzige ruimte, ter nauwernood door het sombere licht van eene walmende lamp of flambouw verlicht, maar genoeg

om de afzichtelijke troniën en wreede gelaatstrekken van de beulen te onderscheiden. Sommigen meenen, dat zij den Zaligmaker met ketenen aan eene lage zuil gekluisterd hebben om zonder tegenstand te ontmoeten hun afschuwelijk werk te kunnen voortzetten.

Nog eens, welk tafereel! *Eenigen begonnen Hem te bespuwen* — een teeken van de diepste verachting, een bewijs van afkeer zóó groot en vernederend, dat het menschelijk gevoel er van gruwet en Joden en Heidenen eenstemmig het als de laagste belediging beschouwden, welke iemand kon aangedaan worden. De Joden kenden daarenboven al het verachtelijke van eene zoodanige mishandeling uit hunne wet en uit verscheidene verordeningen Gods; zij wisten uit hunne heilige boeken, hoe Job het als een smartelijk lijden beklaagde, dat eenigen hem in het aangezicht spuwden — en zulk een smaad moest onze Jesus verduren, bij Wiens geboorte de Engelen van blijdschap zongen: „*Eere zij God in de Hoogste*” (hemelen); over Wiens LUC. II 14. hoofd, na zijn doop in den Jordaan, de Hemel zich opende, en de H. Geest in de gedaante van eene duif nederdaalde, en van Wien de Vader getuigde: *Deze is mijn welbeminde Zoon*, MAT. III, 17. *in Wien Ik mijn behagen heb.* Die Jesus onderging zulke belediging in zijn heilig aangezicht, welks aanschouwing nu het zalig genot der Engelen en Heiligen uitmaakt! Bij die teekenen van de diepste verachting voegden die booswichten de pijnlijkste mishandeling: *zij sloegen Hem* nu eens met vuisten dan weder met de vlakke hand, onverschillig waar de slagen vielen, vooral in het aangezicht of op de wangen om de pijniging tegelijk te vernederender te maken; de h. Cyrillus vermeldt het als zeker, dat zij den Zaligmaker zelfs met roeden in het aangezicht geeselden. En geen onderbreking van dat gruwzaam spel geeft eenige verademing aan den ge-

martelden Jesus: nauwelijks heeft de eene zijne woede gekoeld en aan zijne spotlust voldaan, of een ander treedt toe met dezelfde wreedheid in 't hart en beproeft, onder hoongelach der omstanders, zijne woeste kracht op het heilig gelaat des Zaligmakers, totdat ook hij, moede van het slaan, zijne eerlooze plaats inruimt voor anderen, die branden van verlangen en wier vuisten jeuken om hun aandeel in die algemeene mishandeling te hebben. Nog is hunne vindingrijke baldadigheid niet uitgeput. Hun mond kon geen afzichtelijk vuil meer uitwerpen; hunne rechterhand is krachteloos geworden; maar zij kunnen den Zaligmaker nog *bespotten en lasteren*. En God alleen is het bekend, welke zielesmart, grievender dan alle lichamelijk lijden, Jesus toen heeft moeten verduren. Wij kennen reeds die lasteringen, welke zoo dikwijls tegen onzen goddelijken Zaligmaker gedurende zijn leven werden uitgebraakt door wie Hem haatten. En nu werden zij niet alleen herhaald indien vreeselijksten aller nachten, ook nog vermeerderd met andere, welke aan den goeden Jesus — zoo mogelijk — alle eer ontnamen, Hem voorstelden als den laagste, als den verachtelijkste der menschen. En dan die bespottings? Mij dunkt, wij hooren die ellendigen aan Jesus toebijten: „Gij wilt een Profeet heeten, Gij wilt „Koning genoemd worden — wij zullen U toonen, welk een „Koning Gij zijt en U kroonen, zooals Gij het verdient, en „U een troon oprichten aan een Kruis. Gij wilt den tempel afbreken — wij zullen U dien overmoed pijnlijk vergelden. „Maak U bereid voor een gruwzamen dood. Gij, Galileër! zult „uw loon ontvangen. Wat Gij nu lijdt is niets in vergelijking van „hetgeen U wacht. Geen straf te zwaar, geen sterven te pijnlijk voor een godslasteraar en volksopruier.” En opnieuw regenden de slagen van alle zijden op het heilig Hoofd van Jesus.

Drie uren lang, omstreeks van drie uur in den nacht tot zes uur in den morgen, duurt die foltering naar ziel en lichaam. Jesus, de Koning der Glorie, staat daar voor ons met een gelaat door afzichtelijk uitwerpsel bedekt; Hij, de schoonste der menschenkinderen, draagt in zijn heilig aangezicht de bloedige sporen van de vuistslagen; de Engelen Gods bedekken hun gelaat voor de Majesteit van den Zoon Gods en nu is het Hoofd van den God-mensch opgezwollen en met bloed geperwd! Aanschouwt den Zaligmaker in dien medelijden-wekkenden toestand en — aldus vraagt de h. Chrysostomus — „meent „gij niet, dat de duivels uit de hel zijn losgebrokeu en dat zij „van de lichamen dier verachtelijke handlangers van bedorven „meesters bezit hebben genomen om door hen hunnen haat „op den Verlosser der wereld uit te storten? Zoo vele beulen, „zoo vele duivelen in menschelijke gedaante! En in het midden „van hen staat de zachtmoedige Jesus, bespuwd, ten bloede toe „geslagen, diep vernederd en schandelijk verguisd!”

— Wij weten, waarom Jesus dat alles wilde lijden. Omdat Hij namelijk allen met eene eeuwige Liefde heeft bemind. Doch dit antwoord lost het raadsel niet op, waarom de Zaligmaker ook *dat* lichamelijk- en *dat* zielelijden als zijn smartelijk deel heeft uitverkozen. Nog eene andere reden dan zijne buitensporige Liefde lag daaraan ten gronde; want elk soort van zijn lijden voldeed voor eene of andere soort van der menschen zonden. Jesus heeft dat zware offer zijner vrijheid in die akelige gevangenis willen brengen en Zich door snoodaards laten martelen, om te boeten voor die noodlottige vrijheidszucht der zondaren, die geen ander doel schijnen te kennen dan te voldoen aan hunne lage lusten, aan hunne schandelijke begeerlijkheid en hoovaardij. De overtreder van goddelijke wetten heeft geen begrip van de

ware vrijheid der kinderen Gods. Hij kent en zoekt geene andere vrijheid dan zich los te maken van Gods geboden, dan teugellooze ongebondenheid in zijn doen en laten. Daarom sprak God reeds door een zijner Profeten den zondaar aldus verwijtend toe: *gij hebt mijne banden verbroken en gezegd: ik wil U niet dienen.* En welk is het antwoord door den zondaar, althans in daden, gegeven? „Ik wil mijn eigen heer en mees-
 „ter zijn; zelfstandig, zonder mij door lastige voorschriften
 „te laten binden, wil ik door het leven gaan; mijnen wil alleen
 „zal ik in al mijn doen en laten volgen.” Door deze en dergelijke uitspraken verklaart hij zich vrij en van alle wetten onafhankelijk. Maar die gewaande vrijheid voert naar het verderf. De gehoorzaamheid daarentegen der kinderen van God, die zich door de goddelijke Wijsheid en Liefde laten geleiden, maakt hen waarlijk vrij — vrij van zonden en van de verlagende heerschappij der hartstochten. Dit verklaarde de
 JOAN. VIII, 32. Zaligmaker zelf, toen Hij tot de Joden zeide, *de waarheid zal u vrij maken.* Wel mogen wij daarom de volgende woorden tot de onze maken .

„Jesus wilde — aldus spreekt een godminnend schrijver —
 „in die gevangenis opgesloten en aan de wreedste mishandelin-
 „gen prijs gegeven worden om door zijne oneindige verdiensten
 „ons van de eeuwige pijnen der hel te verlossen, om ons van
 „de knellende banden der zonde te bevrijden, ook om onzen
 „eigen wil te binden en in de gevangenschap der gehoorzaam-
 „heid aan God te brengen. Die Liefde, ons waar geluk be-
 „oogende, moet door ons met wederliefde beantwoord worden.
 „Wij moeten dan van nu af aan de gevangenen van Jesus zijn,
 „geboeid, evenals de h. Paulus, aan Hem door de liefde-
 „banden, zóódat niets ons voortaan nog van Hem scheidt.

„Maar zoo dikwijls hebben wij de treurige ondervinding van „onze ontrouw en wankelmoedigheid opgedaan. Een nederig „en dringend gebed tot den lijdenden Jesus blijve daarom ons „wapen ter volharding.”

Met opzet hebben wij eene aan Jesus in den kerker aangedane belediging nog onbesproken gelaten. Wij vestigen daarop nu al onze aandacht. Jesus werd namelijk op de gruwzaamste wijze gehoond in zijne heilige waardigheid als *Profeet*, evenals Hij door de doornen-kroning in zijne *koninklijke* en op het Kruis in zijne *Hoogpriesterlijke* waardigheid beschimpt zal worden. Hij was in waarheid de goddelijke Leermeester, *in Wien alle schatten van Wijsheid en van Wetenschap verborgen waren* — het COL. II, 3 *ware Licht, hetwelk iederen mensch verlicht, die komt in deze wereld* — *de weg en de waarheid en het leven*. Hij had Zich JOAN. I, 9. als den Profeet bij uitnemendheid geopenbaard; ook het volk had Hem vereerd en bemind als een Profeet, machtig in woorden en in werken; Hij had de geheimen der toekomst verkondigd en overtuigend bewezen, dat niets aan zijne Alwetendheid verborgen kon blijven. En nu helaas! welk eene bespottung! *Hem overdekt hebbende, sloegen zij Hem op het aangezicht en vroegen Hem, zeggende: profeteer! wie is het, die U gestagen heeft?* LUC. XXII, 64. Zoo wilden die booswichten de profetische waardigheid des Zaligmakers belachelijk maken en Hem als een bedrieger des volks verguizen. Die boosheid was zeker een allergrootste misdaad tegen de oneindige Heiligheid en Waarachtigheid van den God-mensch gepleegd, maar die dienst-knechten en dat andere gespuis waren de hoofdschuldigen niet.

De geheele zwaarte van die afgrijselijke bespotting valt op de Oversten der Joden, die de anderen opgehitst hadden tot die gruweldaad, opdat Jesus zijn naam als Profeet en daarmee zijn invloed bij het volk verliezen zou. Was toch de Zaligmaker eenmaal in die waardigheid verguisd en aan het volk de meening opgedrongen, alsof Hij het misleid had, dan zou het geen partij voor Hem trekken en aan zijne vijanden vrij spel laten om Hem naar hartelust ter dood te brengen.

Hoe liefdevol daarentegen was Jesus' bedoeling in het ondergaan van die grievende vernedering! Aan zijnen hemelschen Vader wilde Hij eene genoegdoening aanbieden voor al die zonden, welke tegen de goddelijke waarheid bedreven worden. Door Zich te laten beschimpen in zijne heilige waardigheid van Afgezant Gods, van den goddelijken en laatsten aller Profeten, voldeed Jesus voor dat gruwelijk ongeloof en die zedeloze afgoderij der Heidenen, die *de heerlijkheid van den onbederfelijken God verwisselden met de gelijkenis eens beelds van een bederfelijk mensch, en van vogelen en van viervoetige en van kruipende dieren*, — voor de vervalsching der waarheden en verdichting van overleveringen door de Joden, *die het gebod van God overtraden om hunne valsche overleveringen*, — voor het halsstarrig verzet van alle ongelooovigen, *die het gehoor afwenden van de waarheid en zich keeren tot fabels*, in één woord: voor de zonden van al die ongelukkigen, op wie dit woord van den Profeet toepasselijk is: *wee u, die het booze goed en het goede boos noemt, de duisternis tot licht en het licht tot duisternis maakt, die het bittere in zoet en het zoete in bitter verandert. Wee u, die wijs zijt in uwe eigene oogen*. Ook boette Hij voor hen, die steeds in list en bedrog met anderen omgaan, die aan leugentaal, als ware zij niet zondig, zich overgeven, die door schuldige onwetendheid

RO M. I, 23.

MAT. XV, 4.

211M. IV, 4.

Is. V, 20.

de geboden van God overtreden, die hunne zonden door ijdele verontschuldiging trachten te vergoelijken.

Wij, Katholieken! hebben — en Gode zij eeuwige dank — van onze prilste jeugd het ware geloof ontvangen en zijn daarin bevestigd door een grondig onderricht, terwijl voorbeelden van allerlei deugden ons met een zoet geweld overhaalden tot het naleven van die voorschriften, welke datzelfde geloof voor ons verplichtend maakte. Vergeten we dan ook nimmer, welken smaad en hoe vele bespottingen Jesus heeft willen lijden om al die genaden voor ons te verdienen; stellen wij ook, medewerkende met Gods genade, alle pogingen in 't werk om dat geloof niet alleen met den mond te belijden maar vooral door een godvruchtig en rein leven te betuigen. Wie die gaven Gods op hare waarde schatten, zullen ook zich verre houden van alle vergift, hetwelk heden ten dage verspreid wordt. Dagbladen, slechte boeken, verkeerde gezelschappen zijn het, die de haterlijke rol van die deugnieten overgenomen hebben, welke den Zaligmaker sloegen en bespotten. Wie alzoo hunnen Verlosser waarlijk beminnen en Hem hartelijk dankbaar zijn voor de overgroote weldaden, welke Hij ons in zijne onverdiende Goedheid boven zoo velen heeft geschonken, zij moeten dat kwaad verre houden en van zich zelve en van allen, voor wie zij eens verantwoording af te leggen hebben.

Hoofdstuk VI.

Petrus verloochent den Heer Jesus Christus.

Wij kunnen ons eenigszins den gemoedstoestand van Petrus voorstellen, waarin hij verkeerde, toen hij op voorspraak van den h. Joannes binnen gelaten was. Schaamte, dat Hij zijnen goddelijken Meester lafhartig had verlaten, liefde voor Jesus, eene belangstellende nieuwsgierigheid naar hetgeen met zijnen Meester gebeuren zou, verdringen zich in zijn hart. Met die voor hem cervolle gevoelens trad hij binnen; maar zonder er op voorbereid te zijn, ziet hij zich onverwachts geplaatst tegenover eene woeste bende, welke daar rondom een kolen-vuur geschaard is en op luidruchtigen toon allerlei verhalen omtrent Jesus' gevangen-neming opdischt, terwijl een elk het aandeel roemt, dat hij daarin gehad heeft. Ook de valsche getuigen — dunkt ons — zijn aanwezig, welke tegen Jesus beschuldigingen ingebracht en zoo hun Judas-loon hebben verdiend; zij maken allerlei afspraken, als hun dienst nog mocht gevraagd worden, en mengen daarbij vele godslasteringen tegen den gehaten Galileër, terwijl zij hunne vreugde uiten, dat de list en sluwheid van Jesus' vijanden eindelijk zullen zegevieren.

In zulk een gezelschap bevindt zich eensklaps de Apostel; eene oogenblikkelijke verrassing maakte zich van hem meester en, zonder een besluit te kunnen vormen omtrent de wijze, waarop hij zich gedragen zal, is hij reeds te midden van eene gevaarlijke gelegenheid, welke voor hem de noodlottigste gevolgen zal voortbrengen. Hij waande op een goeden weg te zijn, schreef zich de heiligste bedoelingen toe, maar zonk daar het diepst weg, waar hij het hoogste, verre boven alle anderen, meende te staan. Wat hem, den vurigen Apostel, overkwam, kan te eerder aan zwakke zielen gebeuren. Daarom ligt in deze treurige geschiedenis van Petrus een hoogst leerrijke vermaning voor ons allen opgesloten.

De plaats van Petrus' diepen val stellen wij ons volgender wijze voor. Het paleis van Caiphas vormt een ruim vierkant, hetwelk van alle zijden een groot voorhof of binnenhof omsluit. Daarbij was een voorgebouw of portaal, van waar men naar het platte dak en naar de boven-verdiepingen opging. Uit dit portaal trad men ook door eene deur in het binnenhof, waarop de beneden-vertrekken van het paleis uitkwamen. Blijkens de voorstelling van den h. Marcus lag de zaal, waarin Jesus voor Caiphas en het Sanhedrin te recht stond, een weinig hooger dan het binnenhof. In de onmiddellijke nabijheid van de gerechtszaal bevond zich de gevangenis, waarheen Jesus na zijne veroordeeling gebracht werd en waar Hij de boven beschrevene mishandeling te lijden had. Op het binnenhof was door de knechten des Hoogepriesters en de gerechtsdienaren een groot vuur ontstoken om zich tegen de koude des nachts te verwarmen. Alle opmerking verdient het, dat de h. Marcus, de leer-

ling van den Prins der Apostelen, de verloochening van Petrus vollediger verhaalt dan een der andere Evangelisten. „Marcus — zegt de h. Chrysostomus — „is daarvan door zijnen leer- „meester zelven onderricht, en daarom moeten wij hem hierom „inzonderheid bewonderen, dat hij de schuld van zijnen meester „niet slechts niet verzweg, maar die voor alle geslachten nauw- „keuriger dan zijne mede-Evangelisten te boek stelde.” Maar ook dit mogen wij uit het verhaal van dien leerling besluiten: welk een levendig berouw moet de ziel vanden gevallen Petrus niet verscheurd hebben, dat hij altijd aan zijne zonden dacht en zelfs al de treurige bijzonderheden van zijnen drievoudigen val door zijnen leerling voor alle eeuwen liet opteekenen? Wij mogen dan ook eene nauwkeurige beschrijving van die verloochening geven zonder vrees van te kort te doen aan den eerbied, welken wij aan het Hoofd der Apostelen, den eersten Paus, verschuldigd zijn, en te eerder is dat niet ongeoorloofd, omdat God om hoog wijze redenen dien val toeliet. De groote boeteling van het Nieuw Verbond is in zijne zonden voor ons zeker een afschrikkend, maar ook in zijne bekeering een opwekkend voorbeeld.

Terwijl het voorloopig verhoor van den Zaligmaker, ruim twee uur na middernacht, door Caiphas en eenige leden van den Hoogen raad plaats greep, stond Petrus in den binnenhof bij het vuur zich te warmen. Hij was zooo *binnen* — zooals de

JOAN. XVIII, 17

MAT. XXVI, 69

h. Joannes zegt — binnen het paleis van Caiphas, maar tevens *buiten* — zoo als de h. Matthëus vermeldt, buiten de gerechtszaal. Waarschijnlijk zal Petrus, zich vreemd in zulk een slecht gezelschap gevoelende, eene onverschillige houding aangenomen hebben en ook den schijn, als stelde hij geen belang in het geen met Jesus gebeurde. Dit ontrok hem eene wijle aan de

aandacht der aanwezigen. Lang echter kon hij niet onopgemerkt blijven. De dienstmaagd, welke hem had binnen gelaten, kreeg achterdocht. Was zij beangstigd, omdat zij Petrus tegen het haar gegeven bevel toegang verleend had; viel haar de vreemde houding van den Apostel op; wilde zij hem verlegen maken en aan de verachting van de omstanders prijs geven? Zeker zal eene of andere dezer redenen haar bewogen hebben om Petrus in het nauw te brengen. Een oogenblik haar dienstwerk aan de deur verlatende, treedt zij op den Apostel toe en hem, bij het licht des vuurs in het gelaat aanzierende, vroeg zij eerst nog met eenigen twijfel: *zijt gij ook niet een der leerlingen van dien mensch?* maar, na nogmaals Petrus scherp te hebben aangestaard, was elke twijfel bij haar weggenomen en durfde zij zonder aarzeling het als zeker voorstellen en hernam; *ook gij waart met Jesus den Galileër* en zich tot alle omstanders wendende, riep zij uit: *ook deze was met Hem.* Er lag eene diepe verachting voor den goddelijken Zaligmaker in die woorden opgesloten; de naam van Nazareër, van Nazareth, waaruit volgens der Joden meening niets goeds kon komen — en van Galileër, dien zij volgens Matthëus Hem gaf, waren in den mond van Jerusalemsche Joden volstrekt geene eeretitels. Toch was die vraag, die aanval van eene geringe dienstmaagd niet zóó vreeswekkend. De Hooge raad zocht toen Jesus' leerlingen nog niet; en die woeste dienstknechten zullen nog onder den indruk van Jesus' machtig bevel, *laat dezen gaan*, geweest zijn. Was Petrus, bij het zien van een hem dreigend zwaard, door eene oogenblikkelijke vrees bevangen, dan kon men vermoeden, dat de grootheid van het gevaar hem verbijsterd had, en wij zouden hem te meer nog beklagen eerder dan veroordeelen; maar door eene zwakke dienstmaagd zien wij den Apostel overwonnen,

JOAN.XVIII,17

MAT,XXVI,69

LUC,XXII,56.

die zich onverwinnelijk waande; die onverschrokken strijder in den hof van Olijven wordt door een enkel woord omvergeworpen. Doch verwonderen wij ons daarover niet. Petrus zelf was zwak geworden, omdat hij de vermaning van zijnen goddelijken Meester in den wind geslagen en verzuimd had te bidden en te waken. Vroeger had hij, toen hij de zee on-

MAT. XIV, 2. der zijne voeten voelde wegzinken, gebeden: *Heere! behoud mij*, en bleef behouden; maar nu zonk hij diep, omdat hij met de kracht des gebeds zich niet gewapend had. Ten aanhoore van allen gaf hij dan ook aan die dienstmaagd ten antwoord: *Ik*

JOAN. XVIII, 17 *ben het niet; ik weet niet en ik versta niet wat gij zegt. Ik*

MAR. XIV, 68. *ken Hem niet.* Zoo bleek dan de waarheid van Jesus' woorden:

MAT. XXVI, 47. *het vleesch is zwak.* Nu Petrus gezift werd als tarwe door Satan, die zich hier, evenals weleer in het paradijs, bedient van den mond eener vrouw om den sterkeren man ten val te brengen — nu valt hij en verloochent zijn goddelijken Meester. Het is waar: Petrus zondigde meer door verrassing en met leugenachtige ontkenning; maar hoe was het mogelijk, dat die woorden: „ik ben zijn leerling niet, ik ken Hem niet” — den Apostel over de lippen kwamen, die zoo kort te voren nog ter verdediging van Jesus het zwaard getrokken en een dienstknecht het oor afgeslagen had?

— Hoe dat mogelijk was in hem, die blaakte van liefde voor Jesus, die zoo vurig was in zijn geloof en bezielde met de beste voornemens — kunnen wij slechts uitleggen door het vermetel vertrouwen, waarmede Petrus zich ongewapend, noch door bidden noch door waken ten strijde toegerust, aan de grootste gevaren blootstelde. Hij dacht er niet aan, dat hij, uit zich zelve zwak, Gods genade dringend noodig had; hij meende sterk te zijn tegen alle gevaren en nergens lezen wij,

dat hij gebeden, wel dat hij geslapen heeft. Roekeloos ging hij een huis binnen, waar geen geloof aan Jesus gevonden werd, waar de goddelijke Meester gehaat en mishandeld, waar diens aanhangers belasterd en bespot werden. Petrus mengde zich onder de vijanden van Jesus, maar wilde Hem getrouw blijven; hij wilde zich met de kinderen der wereld aan een kolenvuur warmen en zijne ziel van de besmetting des omgangs met boozen zuiver houden; vuur in de handen dragen en zich niet branden. Een schromelijke val bewijst, dat zulk eene vermetelheid ten ondergang leidt. Door een misdadig vertrouwen op zich zelf verblind, had hij niet geluisterd naar Jesus' vermaningen, als deze in zijne Liefde hem tot gebed en waakzaamheid aanspoorde; hij vreesde niet, al voorspelde Jesus hem den diepsten val, en hij achtte zich tot het moeielijkste in staat, al zeide Jesus hem het tegendeel. Zulk een hoogmoedig zelf-vertrouwen maakt den mensch zorgeloos, wiegt hem in een doodelijken slaap en ontzenuwt hem ten eenemale. Het geheim daarentegen van eene onverwinnelijke kracht ligt in het bewustzijn van eigen zwakheid verbonden met een onwrikbaar vertrouwen op God; in eene voortdurende waakzaamheid vereenigd met een ootmoedig smeeken. Al wie deze vier verweer-middelen aanwendt, is sterk tegenover den machtigsten vijand en blijft overwinnaar; wie ze echter verwaarloost, is zwak, al wordt hij door eene machteloze dienstmaagd aangevallen, en zal niet alleen bezwijken, maar ook vervallen van kwaad tot erger. Petrus diepere val strekt daarvoor ten bewijze. —

Het was dringend noodzakelijk voor Petrus, dat hij het ge-

vaarlijk gezelschap verliet. Denkelijk vernam hij reeds de verwijtende stem van zijn schuldig geweten; althans hij verwijtende zich en ging door eene openstaande deur uit het binnenhof naar het boven beschrevene portaal. Het was omstreeks drie uren in den nacht geworden en Jesus stond voor den nu voltalligen hoogen raad. De haan kraaide voor de eerste maal en werd waarschijnlijk door den Apostel gehoord; maar in zijne verlegenheid dacht hij niet aan Jesus' voorspelling.

Toen Petrus de deur uitgegaan was, trad hem eene andere dienstmaagd in den weg en hem ziende, riep zij den omstanders toe: *deze was ook met Jesus den Nazareer*. Dit ééne woord deed den Apostel besluiten om op zijne schreden terug te keeren. Was het valsche schaamte, om voor geen leugenaar gehouden te worden, of het verlangen om den schijn te vermijden, alsof hij uit vrees de vlucht nam, of de wensch om alle verdenking, dat hij met den gevangen Jesus in eenige betrekking stond, verre van zich te houden, welke hem de noodlottige gedachte ingaf, om zijne vorige plaats bij het kolenvuur te hernemen en zich opnieuw aan de gevaarlijkste gelegenheid bloot te stellen? In allen gevalle: hoe deerlijk zal hij voor die vermetelheid boeten? Nauwelijks staat hij weder onder dat slecht gezelschap, of eerst één en daarna meerderen spreken hem aan en vragen: *zijt ook gij niet een van zijne leerlingen?* Petrus, door vrees en angst overmeesterd, ook zijne eerste verklaring willende staande houden, verloochende Jesus voor de tweede maal, maar veel dieper viel hij nu: de eerste maal loochende hij met een leugen; nu loochende hij met eene valsche be-zwering: *en wederom — zegt de Evangelist — loochende hij met een eed: ik ken Hem niet*. Helaas! hoe weinig gelijkt nu Petrus op zich zelve van vorige dagen, toen hij tot Jesus

zeide: *Heer! ga van mij, want ik ben een zondig mensch* — *Heer!* LUC. V, 8.
tot wien zullen wij gaan? Gij alleen hebt de woorden des eeu- JOAN. VI, 69.
wigen levens — *Gij zijt de Christus, de Zoon van den leven-* MAT. XVI, 2
den God.

— De weg der zonde is glibberig; wie er zich op waagt, glijdt al lager en lager naar den afgrond af; een moedig terugkeeren alleen kan voor een volslagen ondergang behoeden. Daarom is *gelukkig de mensch, die niet wandelt naar den raad der Ps. I, 1.*
goddeloozen, noch op den weg der zondaren staat..., maar die *zijn vermaak vindt in de wet des Heeren en dag en nacht zijne wet overdenkt; hij zal zijn gelijk aan een boom aan een waterstroom geplant, die zijne vruchten geeft ten zijnen tijde.* Doch Petrus had gedurende de laatste uren verzuimd in de overweging van Jesus' woord en vermaning de noodige kracht te putten tegen den hem zoo duidelijk voorspelden strijd; hij had daarenboven uit eene laffe vrees zich van den Zaligmaker verre gehouden, daarentegen met eene onverklaarbare onbezonnenheid vrijwillig zijne plaats in het gezelschap der boozen gekozen, en hij moest tot zijne diepe beschaming en tot zijn altijd-durenden spijt ondervinden, dat de eerste stap op den weg der zonde tot verdere en altoos verderfelijkere stappen leidt.

Bij den eersten val wordt het geweten nog door wroeging verontrust; bij een tweeden val is de angst al minder evenals de afschuw voor het kwaad; maar bij een derden kost de grootste misdaad den zondaar al zeer weinig en de hardvochtigheid neemt al meer en meer eene noodlottige overhand boven de heilzame vrees van vroegere dagen. En is eenmaal die worm van het knagend geweten door eene opeenstapeling van zonden tot zwijgen gebracht, dan is alle kracht tot tegenstand gebroken en aan den duivel bijna vrij spel gelaten met zulk

eene ongelukkige ziel. Elke nieuwe zonde verwijdert meer van God, versterkt den vijand onzer zaligheid, verzwakt den zondigen mensch en brengt hem zijnen eeuwigen ondergang al meer nabij. Hoe kon Petrus dit dreigend woord der H. Schriftuur, dat hem zeker bekend was, in dat uur van bekoring vergeten:

ECCLI. XIX, 1. *die het kleine versmaadt, gaat allengskens ten gronde.*

Terwijl Jesus de plechtigste verklaring van zijne Godheid en van zijne waardigheid als Messias aflegde en daarom door den Hoogen raad ter dood veroordeeld werd, moest Hij aldus de grievendste belediging van zijn meest bevoorrecht leerling ondervinden. *Nà een tusschenpoos van omstreeks één uur* nà de tweede verloochening staat Petrus wederom op de binnenplaats. Hoe hij daar kwam; waarom hij die voor hem zoo noodlottige plek opnieuw opgezocht had, weten wij niet en de Evangelisten vermelde.. het evenmin. Dat echter die plaats voor hem nog noodlottiger dan vroeger werd, bewees de uitkomst. Verschillende en bijna gelijktijdige, maar daarom ook allergrootste aanvallen brengen hem tot den diepsten val. In Gethsemane had Petrus alleen voor zijnen Meester gestreden en daardoor zich het meest doen kennen. Nu komt er een van Caiphas' dienstknechten, een bloedverwant van Malchus, wien Petrus het oor had afgehouden, en ooggetuige van hetgeen in den hof gebeurd was, en zegt: *heb ik u niet bij Hem in den hof gezien?* Petrus antwoordde met een nieuwe leugen; maar alles hetgeen hij inbrengt om zijne onbekendheid met den Zaligmaker te betuigen, verried hem te meer. Hij was van geboorte een Galileër, en zijne uitspraak maakte hem als zoodanig kenbaar. Dewijl nu de meeste van Jesus' leerlingen als

Galileërs bekend stonden, bevestigde de tongval van Petrus het door de dienstmaagd reeds gewekte vermoeden, dat ook hij een van hen was, die Jesus van Nazareth volgden. En zóó afdoende was dat bewijs voor velen, dat zij, *die daar stonden, toetraden en tot Petrus zeiden: Voorwaar, ook gij zijt een van hen, want ook uwe spraak maakt u bekend.* Dewijl de Apostel het niet kon ontkennen, raakte hij al meer en meer in verlegenheid en, niet wetende wat te doen, maar ook zich zelve niet willende bloot geven, *begon hij (zich zelve) te vervloeken en te zweren: dat hij dien mensch niet kende.* Begrijpen wij dit wel om de geheele diepte van den afgrond te peilen, waarin de ongelukkige Apostel zich nederwierp; het was alsof hij zeide: „Gij, o „God! hoor mij; verpletter mij met uwe gerechte wraak, als „ik tegen mijne overtuiging spreek; de aarde moge onder mijne „voeten wegzinken; ik mag op dezen stond den verschrikkelijk- „sten dood sterven, als ik een van Jesus' leerlingen ben, zelfs „als ik Hem ken.”

Hoe diep was Petrus gevallen! Hij die, toen Jesus zijn val en de ergernis van alle Apostelen voorspelde, zoo onwankelbaar vast in zijne trouw en dermate tot alles bereid meende te zijn, dat hij aan den Alwetenden Jesus durfde verzekeren nimmer in Hem te zullen geërgerd worden, gaarne met Hem gevangenis en zelfs den dood te willen lijden. En nu hij zijnen goddelijken Meester bespuwd, geslagen, bespot zag, nu dus het oogenblik daar was om Jesus moedig te belijden als zijnen Meester, in Wien hij geloofde en Wien hij als den Messias aanbad, nu bleef hij bij dat gruwelijk schouwspel niet alleen lijdelijk toezien, maar verloochende daarenboven zijnen God, en niet eens, maar tot tweemaal, tot driemaal toe, en telken male erger: eerst met een leugen, toen met een valschen eed, eindelijk met eene zelf-vervloeking.

Diepere en pijnlijkere wonden werden daardoor in het teergevoelig Hart van Jesus geslagen dan door de mishandelingen van zijne vijanden in zijn heilig aangezicht. Omstuwde van razende wreedaards, aan de laagste spotternijen ten doel gesteld, ter dood veroordeeld, moet Jesus nog lijden, dat Hem de bitterste zielesmart wordt aangedaan door twee van zijne Apostelen: Judas is zijn verrader geworden, en Petrus verloochent Hem! Alle omstandigheden droegen er ook toe bij, om dat lijden zoo bitter mogelijk te maken. Petrus was een zijner meest beminde leerlingen, wien Hij tot steenrots zijner Kerk, getuige van zijne verheerlijking op den berg Thabor en van zijne doodelijke droefheid in den hof van Gethsemane gemaakt, aan wien Hij de sleutels van het Rijk der Hemelen gegeven had. Al die hem uit loutere Goedheid geschonkene voorrechten weerhielden Petrus evenmin om Jesus, zijn Leermeester en zijn Zaligmaker, af te zweren als al de vermaningen, al de buitengewone verlichtingen, welke hij zoo ruimschoots ontvangen had; zelfs eenige weinige uren te voren had hij nog Jesus ontvangen onder de gedaanten van brood en wijn. En nu, vreeselijke zwakheid van den mensch! Petrus verloochende Jesus in 't openbaar en nam den schijn aan, als hadde Hij nooit eenige gemeenschap met Hem gehad, en schaarde zich aldus, minstens voor het uiterlijke, onder het getal zijner verbitterde vijanden; Petrus pleegde die gruwelijke misdaad niets slechts éénmaal als bij verrassing, maar beging ze opnieuw, tot driemaal, telkenmale daarbij eene omstandigheid voegende, welke de belediging grievender maakte; eindelijk, Petrus verloochende zijnen Heer en Meester, toen deze meer dan ooit troost behoefde en aan het bitterste lijden ten prooi was. Judas had Hem zoo even in de handen zijner vijanden overgeleverd — dat had

Petrus gezien — en in plaats van aan Jesus hartelijker liefde en grooter trouw te betoonen ter verzachting van zijn ziele-smart, zondigde hij zoo zwaar mogelijk tegen denzelfden goddelijken Zaligmaker. Alle omstandigheden vereenigden zich derhalve: èn de bijzondere uitverkiezing van Petrus èn de aard zijner zonde èn het getal zijner misdaden èn de tijd, waarin zij gepleegd werden — al die bijzonderheden maakten zijn val voor hem schandelijker en voor den goeden Jesus te smartvoller.

— Wie eenig begrip heeft van de vurige Liefde, waarvan Jesus' Hart brandde, kan het eenigermate beseffen, hoe ondenkbaar veel Hij geleden heeft door dat verraad van het Hoofd zijner Apostelen. Doch vergeten wij niet — deze vermaning houden ons de Kerkvaders voor — hier de wijze toelating der goddelijke Voorzienigheid in den val van den Apostel dankbaar te huldigen. Niet zonder reden liet God dien drievoudigen en gedurig zwaarderden val toe van hem, wien Jesus tot Hoofd zijner Kerk had aangesteld. Petrus moest door zijne gebleken menschelijke zwakheid van alle vermetel zelf-vertrouwen voor altijd genezen worden, en door zijn betreurenswaardig voorbeeld aan ons ter waarschuwing toeroepen: *wie meent te staan, zie I COR. X, 12 toe, dat hij niet valle.* Maar is iemand ook diep gevallen als Petrus, — dit ook leeren wij uit Petrus' voorbeeld — hij wanhope niet aan Gods Barmhartigheid, dewijl ook Petrus — gelijk wij straks zullen overwegen — door tranen en berouw zijne overgrootte schuld uitwischte en de verloren vriendschap van zijnen Jesus herwon. Nederig ook en nauwgezet in behoedzame waakzaamheid op zich zelve moest de h. Petrus worden; daarom schijft de h. Augustinus: „ik verstout mij „tot die hoovaardigen te zeggen, dat het voor hen, die door

„welbehagen in zich zelve gestruikeld zijn, nuttig is in eene „openbare zonde te vervallen, opdat zij daardoor aan zich „zelven mishagen. Het was voor Petrus voordeelijker, toen hij „over zich zelve ontevreden, weende om zijne zonde, dan „toen hij, met een volledig vertrouwen op eigen krachten, in zich „zelven behagen vond.” „Ook moest Petrus leeren” — zegt de h. Gregorius — „hij die de toekomstige herder der Kerk was, „medelijden te hebben met alle zwakken.” Ten laatste: Petrus, de eerste Paus der Kerk, hij die aan allen boetvaardigheid ter vergiffenis van zonden zou prediken, moest zelf een voorbeeld van de strengste en volhardende boetvaardigheid zijn.

Zoo weet God, ons ter leering en ter opwekking, ook uit het kwade nuttige lessen te trekken. En buitengewoon groot is het aantal van degenen, die door Petrus' voorbeeld van hunne zedelijke bedwelming moeten genezen worden. Eenigen verloochenen Jesus in zijn *leven*, daar hun leven aan het zijne niet gelijkvormig is; anderen verloochenen Hem in zijn *Kruis*, als zij onder tegenspoed morren, zelf-overwinning en versterking vluchten; dezen verloochenen Hem in zijne *Leer*, als zij die zich niet willen eigen maken noch op hare waarde schatten, en aan de valsche leerstellingen der wereld boven haar den voorrang geven; genen verloochenen Hem, in zijne *Instellingen*, wanneer zij geen eerbied koesteren, geene gehoorzaamheid betoonen, geene aandacht wijden aan zijne onfeilbare Kerk, aan zijne H. Sacramenten en andere hulpmiddelen ter zaligheid. Al wie dan Petrus op de eene of andere wijze in zijne verloochening nagevolgd is, hij volge hem ook in zijne boetvaardigheid.

Hoofdstuk VII.

De bekeering van Petrus.

Buitengewoon groot was de zonde van den diep gevallen Apostel; zij droeg het hatelijk karakter van heiligschennis, omdat Petrus priester en Apostel was; zij sloot de grootste erge- nis in tegelijk met de zwartste ondankbaarheid. Zal ook de straf, door den beleedigen God-mensch aan den trouwelozen Petrus opgelegd, geëvenredigd zijn aan de misdaad? Jesus had vroeger gezegd: *die Mij zal verloochend hebben voor de menschen*, MAT. X, 33. *dien zal Ik ook verloochenen voor mijnen Vader, die in den Hemel is.* Maar de Profeet had ook van Hem voorspeld: *een geknakt* MAT. XII, 20. *riet zal Hij niet breken, en een rookend lemmet niet uitdooven.* Wat moeten wij dan van de Almacht der beleedigde Majesteit verwachten: eene wrekende Gerechtigheid of eene vergevende Barmhartigheid? Het oordeel der verwerping wordt door God over den mensch niet uitgesproken dan na zijn dood; zoo lang hij de grens der eeuwigheid niet heeft overschreden, kan ook de grootste zondaar nog vergiffenis vinden en wordt zelfs door de Liefde van God, dien hij beleedigde, vervolgd en tot bekeering dringend en op velerhande wijzen aangemaand. Voor alle zondaren, zoo lang zij leven, blijft Jesus de goede Herder, die het verlorene schaap opzoekt om het op zijne schou-

ders naar den verlaten schaapstal terug te brengen. Dit was Hij ook voor den ongelukkigen Petrus.

LUC. XXII, 61. *Terwijl Petrus nog sprak, kraaide de haan voor de tweede maal. Petrus hoort het — dit was voor hem eene eerste genade — en hij siddert van angst en schrik; zijne zonde staat in al hare afschuwelijkheid hem voor den geest en drukt met al hare zwaarte op zijne misdadige ziel. Maar de barmhartige Jesus, ofschoon door hem verloochend, vergeet hem niet. doet zijn schuldig geweten ontwaken en reikt hem eene medelijdende hand toe om hem uit zijn diepen val op te beuren.*

Het was omstreeks drie of vier uur in den morgen, en de haan had de eerste schemering van den dageraad aangekondigd. Het doodvonnis was over Jesus geveld, en Hij zelf zou weldra zijn of was reeds ten prooi aan de bespottingen en mishandelingen van Caiphas' ellendige dienaren. Terwijl Hij uit de gerechtszaal naar de gevangenis geleid werd of alreeds — gelijk eenigen het voorstellen — op allerlei wijze verguisd en als een worm vertrapt werd, dacht Jesus nog aan zijn diep gevallen, maar altijd nog beminden leerling: *Jesus keerde Zich om — verhaalt de Evangelist Marcus — en zag Petrus aan. En Petrus herinnerde zich het woord, dat Jesus tot hem gezegd had: eer de haan tweemaal kraait, zult gij Mij driemaal verloochenen. En hij begon te weenen.* Die blik was voor den diep gevallen Apostel eene tweede genade.

En welk een blik moet dat geweest zijn! Een blik van diepen weemoed en bittere droefheid, maar ook van onuitputtelijke Liefde en goddelijke Erbarming. Alles moet de ongelukkige

Apostel daarin lezen: een zacht verwijt over zijne zonde, ook eene aansporing tot vertrouwen. Die blik was voor zijn geest als een lichtstraal en voor zijn hart eene vonk, welke het vuur der liefde deed ontbranden. In één oogenblik herinnerde Petrus zich Jesus' voorspelling, tevens de woorden des levens, welke hij zoo menigmaal uit Jesus' mond had gehoord; hij herdacht de vele van Jesus ontvangene weldaden, de gunstbewijzen hem boven de andere Apostelen verleend; hij bracht zich ook zijne herhaalde betuigingen van onveranderlijke getrouwheid, zijne heilige voornemens te binnen. Bij die twee boven genoemde, uitwendige genaden voegt Jesus nog eene inwendige genade, welke buitengewoon groot en krachtig moet genoemd worden. Jesus vernedert Petrus, terwijl Hij hem te gelijk ondersteunt; Hij beschaamt hem door hem te toonen, welke eene Goedheid hij beleedigde; Hij openbaart hem de afschuwelijkheid zijner zonden, maar verzekert hem ook de vergiffenis van al zijne misdaden, als hij slechts berouw heeft; Hij bedroeft, maar troost hem ook; Hij slaat hem, maar geneest terzelfder tijd. En Petrus! O, welke zalige en zoete aandoeningen maken zich meester van zijn hart! Helaas! met een leugen, met een eed en met een vloek heeft hij zijn Meester verzaakt en is in zijn eigen oogen hatelijker geworden dan die wreedaards, welke hij zijn goddelijken Meester ziet martelen. En nog is die Jesus zóó eindeloos goed, dat Hij een blik van medelijden en van Barmhartigheid op hem, den ontrouwen leerling, werpen wil. „Wanhoop niet, vraag vergeving en Ik ben voor u wederom de liefdevolle Meester van voorheen.” Petrus las dat alles in Jesus' oogen, en zijn hart werd vermorzeld door een heilig berouw; hij verafschuwde zich zelve, maar hoopte nog op de Liefde van zijnen Jesus.

MARC. XIV, 72. *Petrus herinnert zich het woord* — schrijft de h. Marcus — *dat Jesus tot hem gezegd had*, niet alleen het woord, waardoor zijn val voorspeld was, maar ook dat woord, waarmee Jesus zoo menigmaal aan groote zondaars alles vergeven had, die gelijkenissen waarin Gods Barmhartigheid met de levendigste trekken geteekend werd, ook de Liefde, waarmee Jesus eene beruchte zondares en eene overspelige vrouw ontvangen had — al die herinneringen van voorheen worden in hem opgewekt, en zijne ziel wordt door bittere droefheid verscheurd. *Hij begon te weenen* uit een diep gevoeld berouw, te weenen om vergiffenis af te smeeken, te weenen ook uit vrees voor zijne zwakheid, of hij soms nog in het toekomende wankelen zou in zijne getrouwheid, te weenen met de nederige bede om hulp en kracht.

Zoete tranen ! die het overstelpt hart ontlasten, Gods gramschap stillen, de ziel rein wasschen van alle smetten; kostbaar zijn ze in de schatting van God, weldadig voor den berouwvollen zondaar. Zij waren ook eene buitengewone groote genade van den barmhartigen Jesus, en Petrus heeft daaraan op buitengewone wijze beantwoord. Ter bekeering is de genade van God noodzakelijk maar ook de medewerking van den mensch; zonder die twee voorwaarden kan dat werk ter zaligheid niet tot stand komen. Leerrijk voor ons allen is het daarom in bijzonderheden na te gaan, hoe de h. Petrus zich van zijnen val oprichtte en nà zijne opstanding geleefd heeft.

SPR. XXIV, 16 *De rechtvaardige struikelt zevenmaal en staat wederom op; maar de goddeloozen storten neder in het onheil.* Ook den heiligste kan het ongeluk overkomen, dat hij in zonden valt; maar dit

is het kenmerkend onderscheid tusschen eene oogenblikkelijke zwakheid en eene verharde boosheid, dat de eerste de boetvaardigheid als middel ter verzoening met God aangrijpt, de laatste daarentegen ze veracht. Petrus koos, in tegenstelling met Judas, het beste deel en werd behouden.

Veelsoortig en tevens hoogst leerrijk was vooreerst de ondervinding door Petrus in zijn val opgedaan. Hij had nu geleerd, dat alle goede voornemens, de heiligste beloften, zelfs eene jarenlange oefening in de deugd de ziel niet beschutten tegen het gevaar van een diepen val, als zij niet toegerust is met een groot mistrouwen op hare eigene krachten en met een nog grooter vertrouwen op Gods alvermogende genade. Vervolgens had hij ondervonden, dat de ware liefde zich eerst voor goed openbaart, niet zoo zeer wanneer geen aanval de rust der ziel komt storen, maar als een storm van bekoring opsteekt, en de duivel zijne helsche macht in 't werk stelt, zoekende hoe hij haar aan plicht en geweten ontrouw kan maken. Zou ook de h. Petrus later niet dikwijls bij zich overdacht hebben, dat geen gevaar gering mag geacht, dat elk slecht gezelschap, ook voor wie zich sterk wanen, eene naaste aanleiding tot ontrouw aan God kan worden, dat eene eerste stap op den weg der zonde gewoonlijk voor velen, zoo niet voor allen, het begin is van verdere afwijkingen, dat wie het gevaar bemint daarin zal vergaan? En dan die vermaningen des Zaligmakers, die aansporing tot waken en tot bidden — nimmer meer zullen zij hem uit het geheugen gewischt zijn. Door eigene, droevige ondervinding geleerd, waarschuwde hij dan ook later met allen nadruk zijne beminde geloovigen tegen de verleiding des satans, wiens heillooze kracht hij zelf zoo bitter had ondervonden. Het was alsof hij zijn eigen val,

hun en ons ter onderrichting, beschreef, toen hij hun toeriep:

I Pe. V, 8.

Weest nuchter en waakt! want uw tegenstander, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, zoekende wien hij zal kunnen verslinden. Weerstaat hem, sterk zijnde in het geloof. En

I Pe. III, 13

Wie kan zonder aandoening deze andere vermaning van den Prins der Apostelen lezen? *Wie zal u kwaad doen, als gij ijveraars in het goede zijt? Maar ook, als gij iets lijdt om wille der gerechtigheid, zalig zijt gij. Vreest niet uit vreeze voor hen en wordt niet ontroerd, maar heiligt den Heere Christus in uwe harten; en weest altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk, die u rekenschap vraagt van de hoop, die in u is.* Dat alles leerde Petrus voor geheel zijn volgend leven uit zijn noodlottigen val. Niet minder opwekking moeten wij allen daarin vinden om de grove tekortkomingen te vermijden, waaraan die Apostel zich schuldig maakte en welke de onmiddelijke aanleiding voor zijne driefvoudige verloochening waren.

Doch moeten wij soms evenals hij eene groote ontrouwheid jegens God betreuren, zijn schitterend voorbeeld van eene heilige en strenge boetvaardigheid is ons een onfeilbare aanwijzing, hoe de verlorene heiligmakende genade herwonnen, hoe de verbeurde vriendschap met God weder aangeknoopt moet worden.

Ofschoon Petrus, de groote boeteling, door een diep gevoeld berouw getroffen en zijn hart als doorwond was van een heilig leedwezen wilde hij niet, zoo als misschien menigeen verwacht zou hebben, zijne verloochening van Jesus in 't openbaar herroepen. *Hij ging naar buiten*, buiten het paleis van Caiphas, om in 't geheim den vrijen loop aan zijne tranen te laten. Want zijn val had hem nederig van harte gemaakt, en zijn

LUC. XXII, 62.

vertrouwen op zich zelve geschokt of liever geheel vernietigd; hij durfde zich aan geene nieuwe proef, zijne zwakheid aan geen tweede gevaar blootstellen. Zoo leerde hij aan alle zwakken — en wie onzer is het niet — de gevaarlijke gelegenheden te vluchten, elk verlangen te onderdrukken, hetwelk hen zou aandrijven om zich, na eene vóór korten tijd tot stand gebrachte bekeering, al aanstonds met een onnoodig vertoon als boetvaardigen te doen kennen en als geheel veranderd van gezindheid zich in het openbaar voor te doen, zonder dat zij tegen de beproeving, welke hen dan zeker zou overkomen, door de kracht van boven genoegzaam zijn gesterkt. Evenmin deed de h. Petrus eene enkele poging om zich aan de voeten van Jesus te werpen ten einde vergeving en barmhartigheid af te bidden; de schaamte en een diep geyoel van onwaardigheid hielden hem terug; liever wilde hij daarom door tranen en zuchten al datgene afsmeeken en verkrijgen, wat in woorden af te vragen hij, na zulk een diepen val, nog niet durfde. Meer dan eene reden bewoog hem ook om in een stil smeeken zich te verdiepen, dewijl hij overtuigd was, dat geene verontschuldiging behoeft gevraagd te worden voor een misslag, welke beweend wordt, en dat zelfs een ieder, al gebruikt hij geene woorden ter verschooning, toch zijne ziel van alle smetten reinigen kan door tranen van berouw. Om dan een vrijeren loop aan zijne tranen te kunnen geven, ging hij naar buiten; want die plaats onder de gerechtdienaars met haar rumoer en wilde uitgelatenheid was wel geschikt om den eene of den andere tot afval te brengen, maar niet voor het waardeeren van de tranen der liefde. Veel troost echter en bemoedigende opbeuring had hij noodig; en tot wie kon hij zich beter wenden dan tot de heilige Moeder van Jesus? Haar klaagde hij dan ook — le-

zen wij bij een godvruchtig schrijver — zijn leed; in haar deelnemend hart stortte hij zijn vermorzeld hart uit; aan haar beleed hij het eerste zijne overgrootte schuld; en zij verstiet hem niet, maar sprak hem moed in en vertrouwen, hem wijzende op de oneindige Goedheid van haren goddelijken Zoon. Aldus bemoedigd door haar, die toen reeds als de toevlucht en voorpraak der zondaren optrad, ging hij heen en verborg zich, volgens eene geloofwaardige overlevering, in eene rotsspelonk om te zuchten en in een vloed van tranen zijn overstelpt gemoed te ontlasten, maar ook zijne ziel van alle schuld te reinigen.

Wij noemden boven den h. Petrus den grooten boeteling van het Nieuwe Verbond. Hij verdient dien eeretitel ten volle, en is ook daarin voor ons allen een leerrijk voorbeeld. Zijn berouw bezat alle eigenschappen, welke het noodzakelijk hebben moet om geldig te zijn voor God en om de vergiffenis van zonden te doen verwerven. Niet in woorden alleen of met den mond slechts betreurde Petrus zijne misdaden; woorden schenen hem zelfs overbodig; maar zijn hart was verbrijzeld door een heilig leedwezen en uit geheel zijne ziel verfoeide hij zijne kortstondige ontrouw aan Jesus. En dat alles kwam bij hem voort, niet uit afschuw voor zijne zwakheid noch uit wrevel over zijn weinigen moed, zelfs niet uit vrees voor de groote straffen, welke hij door zijne zonden had verdiend o, neen, maar omdat hij zijnen beminden Meester, den goeden Jesus, zoo grievend had beleedigd, zoo schandelijk had gehoond, daarom stortte hij tranen van bittere droefheid. Het gekraai van den haan had hem uit zijn doodslaap wakker geschud; de genadevolle blik van Jesus was als eene lichtstraal in zijn

geest gevallen om hem de voor een oogenblik vergetene waarheden in 't geheugen terug te roepen, was als een vuur in zijn ijskoud geworden hart doorgedrongen om het te verwarmen met den gloed der bovennatuurlijke liefde. Petrus liet die groote genaden niet ongebruikt voorbijgaan. Hij was in een oogenblik van een groot zondaar veranderd in een heiligen boetvaardige. Al zijne zonden stonden hem in een ondenkbaar klein oogenblik voor oogen; hij kende ze, verfoeide ze uit het diepste van zijn hart; zij waren hem oprecht leed uit liefde tot Jesus, Wien hij zwaar beleedigd had, maar op Wiens Liefde en Goedheid hij toch bleef vertrouwen. Zóó weenende, zóó met het aangezicht op den grond neergedrukt en de koude aarde met de heete tranen van een heilig berouw besproeiende, bidt hij vergeving af. Geen der menschen ziet of hoort hem; maar God, die in het verborgen ziet en de zuchten des harten hoort, ziet met welgevallen neder op den berouwvollen zondaar en spreekt in den Hemel het woord der vergeving uit. Wat vreugde onder de koren der Engelen, toen zij Petrus in den vroeger zoo vurig minnenden Apostel herschappen zagen — meer vreugde over hem, den boetvaardige, dan over de andere tien, welke niet zoo diep gevallen waren. Zijne bekeering was dan ook volkomen. Zoo even nog een groote zondaar, brandt hij nu van liefde; zoo even nog zwak, is hij nu wederom de onwrikbare rots, waartegen de machten der hel te vergeefs hare aanvallen zullen richten. Wonderbare kracht der goddelijke genade, welke de zwakheid in kracht doet verkeeren, den gevallene niet alleen opricht, maar zelfs uit een vreesachtige den onverwinbaar sterke weet voort te brengen!

Evenals het berouw van Petrus volmaakt was, zoo ook zijn voornemen. Beiden moeten samengaan. „Het berouw — al-

dus leert de Kerk van Jesus — „is een leedwezen des harten „en eene verfoeiing der bedrevene zonden met het vaste voor- „nemen ze niet meer te bedrijven.” Laten wij het wel over- denken, hoe de eerste Paus der onfeilbare Kerk ook aan deze voorwaarde heeft voldaan. Zijn voornemen was even vast als algemeen en werkdadig. Welke moeielijkheden hem ook overkwamen of aan welke beproevingen en gevaren hij ook blootgesteld was, van wankelen en minder nog van bezwijken zien wij nergens meer eenig spoor: door Gods genade gesterkt, die hem na zijne bekeering opnieuw tot de eeuwige heerlijkheid in Christus Jesus had geroepen, leed hij en werkte hij jaren lang onvermoeid voort, zóódat hij in het goede al meer vervolmaakt werd. Ook hij moest zeker niet minder dan de h. Pau-

II COR. VII, 5. *lus van zich getuigen: wij leden allerlei druk: van buiten strijd, van binnen vrees; ook hem zal misschien evenals zijn mede-Apostel een engel Satans gegeven zijn om hem door bekoringen te kwellen; maar dien weerstond hij sterk in het geloof zijnde en, na eens door eene droeve ondervinding geleerd te hebben, hoe het toegeven aan eene oogenblikkelijke zwakheid den mensch van kwaad tot erger doet vervallen, vreesde hij voortdurend, dat hij, na anderen gepredikt te hebben, zelf zou verloren gaan, en liep zóó in den wedstrijd om eene onvergankelijke kroon, dat hij die verkreeg, en zijne roeping zeker maakte door goede werken.*

Ps. L, 5.

Hij erkende zijne ongerechtigheid, en zijne zonde stond hem steeds voor oogen. Deze woorden van den koninklijken Zanger vinden ook op den bekeerden Petrus hunne volle toepassing,

Toen al zijne zonden reeds van hem waren weggenomen, wilde hij nog geheel zijn volgend leven lang boete en strenge boete doen. De h. Clemens, een leerling en tweede opvolger van den h. Petrus, verhaalt, dat zijn berouw zóó groot en voortdurend was, dat hij gedurende alle jaren van zijn leven elken nacht, als hij het gekraai van den haan hoorde, zich op de knieën wierp en bitter begon te weenen, dat hij nimmer ophield vergiffenis voor zijn misslag af te bidden. Een ander schrijver uit de tweede eeuw, Nicephorus, verzekert, dat zijne oogen van het vele weenen bloedrood en zijne wangen doorgroefd waren van de stroomen van tranen, welke hij vergoot. Zijn lichaam behandelde hij hard en kon het niet vergeten, dat eene overdrevene vrees voor lichamelijke pijnen ook eene aanleiding was geweest voor zijne drievoudige verloochening. Door lichamelijke boetplegingen strafte hij zich zelve voor die zwakheid en gebruikte, volgens getuigenis van den h. Gregorius van Nazianze, voor spijze niets anders dan brood, kruiden en smakelooze peulvruchten. Aldus tuchtigde hij het lichaam, dat voor hem een werktuig van zonde was geweest, door jarenlange versterving. Maar de tranen van boetvaardigheid waren hem niet voldoende, als hij daarmede het zweet en het bloed van het Apostolaat niet verbond. Duizend levens zou hij willen gegeven hebben voor zijnen Jesus, die zoo goed was, maar Wien hij zoo grievend had beleedigd. Vermocht hij echter dat niet, ten minste zal hij door arbeid, door lijden en door eenmaal den marteldood te sterven zijne liefde tot Jesus betuigen. Hij heeft zooveel goed te maken, groote ergernis te herstellen. In het paleis van Caiphas, in tegenwoordigheid van eene menigte dienstknechten had hij zijnen Meester verloochend, zijne ontrouw was ook algemeen bekend ge-

worden. Weldra zou hij op eene openbare plaats, ten aanhoore van duizenden, zonder vrees voor gevangenis of geeseling of dood, Jesus als den Heilige en den Rechtvaardige belijden en aan allen, het volk en zijne Oversten, in de duidelijkste woorden verklaren, dat er voor niemand zaligheid te hopen is dan in Jesus den gekruisigde. En niet alleen Jerusalem, maar de geheele wereld zal die aanmaning tot het geloof in den God-mensch en tot boetvaardigheid over bedrevene zonden verneemen uit den mond van hem, die zelf eens zijnen Meester verloochende en zich zóó aan groote misdaden schuldig maakte. Eindelijk mocht hij zijn boetvaardig en werkzaam leven met een roemrijken marteldood besluiten. Onder den wreeden Nero, een der hardnekkigste vervolgers van het Christendom, werd hij ter dood veroordeeld. Nà eerst op de wreedaardigste wijze, bijna ten doode toe, gegeeseld te zijn, zou hij sterven aan een kruis. Doch hij had nog kracht genoeg om als eene gunst te verzoeken, dat hij met het hoofd omlaag aan het kruis geslagen werd. Zijne diepe nederigheid dulde niet, dat hij sterven zou als zijn goddelijke Meester gestorven was.

— Zóó zien wij in Petrus' bekeering de kracht der goddelijke genade uitschitteren; zoo is hij ook een opwekkend voorbeeld voor alle zondaren om hem na te volgen in zijn heilig, berouwvol leven, daar ook zij allen niet minder dan hij bij den goeden Jesus eene medelijdende Liefde en eene voorkomende vergevingsgezindheid zullen vinden, mits zij slechts vertrouwen op zijne Goedheid hebben en medewerken met de genaden, welke Hij hun aanbiedt. Dagelijks nog geeft Jesus de trefendste bewijzen van die Barmhartigheid en Goedheid; zelfs een ieder van ons moet het dankbaar met den h. Thomas

van Villanova uitroepen: „Wie kan het uitspreken, hoe groot „de Barmhartigheid des Scheppers is jegens den zondaar, zoo „lang deze nog in leven is. Zie, daar is een schepsel, het „maaksel van Gods almachtige handen, voor wien de Hemel „als erfdeel bereid is, en toch ontziet zich de mensch niet om „tegen zijnen Schepper op te staan, Hem te vergrammen, diens „geboden te verachten en nog op zijne zonden te roemen. Die „mensch maakt er niets uit zijnen God te beleedigen en Hem „tot vijand te hebben. God ziet dat alles, en Hij doet alsof „Hij niets zag; zelfs roept Hij dien zondaar nog en geeft hem „goede gedachten in; Hij wacht hem af en noodigt hem uit „ter bekeering. Intusschen voedt hij nog dien mensch, bewaart „hem nog voor ongelukken en bewijst hem veel goed. Doch „de hoogmoedige zondaar veracht God en luistert niet naar de „stem des roependen. Hij vlucht en God, die den zondaar tot „een eeuwig vuur veroordeelen of in een oogenblik vernietigen „kon, gaat hem na, opdat hij zich bekeere. Nog meer doet „God: als de zondaar, na langen tijd en na vele jaren, slechts „eene enkele traan van oprecht berouw stort, dan vergeeft „hem God, neemt hem aan als zijn kind en omarmt hem met „de Liefde eens vaders; Hij denkt niet meer aan diens zonden, „vermenigvuldigt zijne geestelijke gaven, overlaadt hem met „weldaden, versiert hem met zoovele genaden, als hadde die „zondaar een geheel leven lang, onafgebroken getrouw, zonder „eenige beleediging Hem gediend. Overgroote Barmhartigheid, „oneindige Goedheid!

Hoofdstuk VIII.

Het laatste verhoor van Jesus voor Caiphas;
zijne tweede veroordeeling.
Judas' wanhoop en dood.

Het was de morgen van Vrijdag geworden — van dien eeuwig gedenkwaardigen dag, — *ongelukkig* voor dat in zijne verblindheid hardnekkige volk der Joden, hetwelk nu de maat zijner vaderen vol maken en door de afschuwelijkheid van een Godsmoord de zwaarste straffen op zich laden zou. — *gezegend* van den anderen kant boven alle dagen, omdat die dag niet eindigen zou, vóórdat de zonden der menschen geboet, de Vader door het Bloed van zijnen goddelijken Zoon verzoend, de wereld verlost en de heerlijkheid des Hemels, door de zonde verloren, wederom herwonnen zoude wezen. Ofschoon reeds in den nacht te voren de raad der Joden in het huis van Caiphas vergaderd was geweest en nà vele valsche getuigen te hebben gehoord, den Zaligmaker op zijne eigene bekentenis veroordeeld had, belegde de Hoogepriester zoo spoedig mogelijk eene derde vergadering in den vroegen morgenstond. Eene dringende reden noopte hem daartoe. Het voorgaande, in den nacht gevelde vonnis

was onwettig en zeker in de oogen des volks zonder waarde. Dat die raadsvergadering in den morgen belegd werd alleen om deze reden, dat niet alle leden bij het tweede verhoor zouden aanwezig geweest zijn, kunnen wij niet aannemen. Hetgeen de Evangelist Joannes ons van het derde verhoor in den morgenstond vermeldt, dat namelijk het geheele Sanhedrin, al de Opperpriesters en Schriftgeleerden en Ouderlingen vergaderd waren, datzelfde verzekert ons de Evangelist Marcus van het tweede verhoor in den nacht. Neen; deze laatste raadsvergadering werd zeker gehouden met het hoofddoel *ten einde Jesus ter dood te brengen* MAT. XXVII, 2 en met de neven-bedoeling om te beraadslagen, hoe zij het zouden aanleggen om het door hen gevelde doodvonnis door den romeinschen Landvoogd te doen bekrachtigen, want zonder hem konden zij geene doodstraf toepassen. En zij maakten allen spoed. Al waren ook al de leden van den Hoo-gen raad reeds grijsaards of minstens hoog in jaren gevorderd, en al mochten de raadsvergaderingen van het Sanhedrin niet voor acht of negen uur in den morgen beginnen, hunne angstige gejaagdheid gunde hun geene rust en liever overtraden zij de door eene wet vastgestelde bepalingen dan aan hun ongeduldig gemoed eenige perken te stellen. Wij zien hen allen dan ook reeds omstreeks vijf uur in den morgen wederom bijeen, of wel in de gewone vergaderzaal of wel nog in het paleis van Caïphas. Dit laatste gevoelen beroept zich en, volgens onze meening, te recht op deze woorden van den h. Joannes: *zij voerden Jesus van Caïphas naar Pilatus*, waardoor hij schijnt JOAN. XVIII, 25 aan te duiden, dat Jesus onmiddelijk uit het huis van den Hoogepriester naar het paleis van den Landvoogd gevoerd werd.

Nà eerst overwogen te hebben, welke beschuldigingen zij

Pilatus konden inbrengen en hoe zij dezen tot instemming in hun doodvonnis konden overhalen, doen zij Jesus opnieuw voor hunne rechtbank brengen. Wel zijn de boeien van Hem voor eenige oogenblikken geslaakt, maar in welk een ellendigen toestand verschijnt Hij voor zijne goddelooze rechters! Zijne polsen en zijn hals zijn opgezwollen en gescheurd van het sterk aanhalen der koorde; zijn baard is gedeeltelijk uitgerukt; zijne wangen zijn gewond door de slagen en geheel zijn gelaat met bloed en afzichtelijk vuil overdekt. Zoo staat dan de goddelijke Opperpriester van het Nieuwe Verbond wederom als een verachtelijke boosdoener, voor Wien geene versmading en vernedering te groot kunnen zijn, voor eene vierschaar van onrechtvaardige rechters. Getuigen, die voor Hem pleiten, zijn niet opgeroepen, een verdediger van Hem is er niet; zelfs worden er geene getuigen gehoord, die Hem aanklagen. De afspraak schijnt gemaakt, dat Caiphas in naam van den geheelen raad nogmaals de vraag zal herhalen, welke hij reeds in de nachtelijke zitting gedaan had; hetzelfde antwoord van Jesus — meenden zij te recht — moest gegeven worden en daarmede eene genoegzame reden om den

Luc. XXII, 66. Zaligmaker opnieuw te veroordeelen.

Indien Gij de Christus zijt — zoo luidde dan opnieuw hunne vraag — **zeg het ons**. Reeds vroeger hadden zij, volgens het verhaal van den h. Joannes, aan Jesus hetzelfde gezegd: *hoe lang houdt Gij ons gemoed in twijfel? Indien Gij de Christus zijt, zeg het ons dan openlijk*. Toen antwoordde hun Jesus niet rechtstreeks op hunne vraag, maar beriep Zich eerst op hetgeen Hij hun aangaande zijn Persoon en zijne bediening meermalen geleerd had, en vervolgens op zijne bediening en op zijne werken of wonderen, welke van Hem getuigenis gaven. De Joden, den zin van zijne woorden juist met de meeste hoop op welslagen tegen den Zaligmaker bij

voorkeur opvattende, hielden zijn zijdelingsch antwoord voor eene getuigenis zijner Godheid en daarom voor eene godslastering; zij namen dan ook steenen op om Hem te dooden. Maar toen ontging Jesus hunne handen, omdat zijn uur nog niet gekomen was en Hij niet den dood der steeniging maar den dood des kruises sterven moest.

Nu echter was 't uur der duisternis en ook de tijd gekomen om nog eens met verpletterende duidelijkheid zijne Godheid en zijne Messianische waardigheid te belijden. Vooreerst wilde Jesus aan zijne vijanden toonen dat Hij, de Alwetende, zeer goed wist, wat er in hun hart omging en dat zij geenszins hunne vraag deden om de waarheid te kennen, maar alleen om eene beschuldiging te vinden, waarop zij met een schijn van recht een doodvonnis konden uitspreken. Hij antwoordde hun daarom: „indien Ik het u zeg, gij zult Mij niet gelooven, al zou Ik het LUC. XXII, 68 „uit uwe wet en uit de Profeten ook bewijzen; en zoo Ik u „ook ondervraag, gij zult Mij geen antwoord geven, al zou Ik „door het stellen alleen van vragen u het bewijs leveren, dat „Ik waarlijk de Christus ben. Of heb Ik u niet, in de laatste „dagen nog, ondervraagd over den doop van Joannes, over „den Messias, den Zoon en tevens den Heer van David, over „den bouwsteen, die door de bouwlieden is verworpen maar „tot hoeksteen was bestemd en ook geworden is? Op al die „vragen hebt gij het antwoord willen schuldig blijven om geen „antwoord te moeten geven, dat uw ongeloof beschaamde. Ook „zult gij Mij, wat Ik ook zeggen of vragen zou, niet loslaten, „want gij zoekt niets anders dan Mij te dooden. Doch al zijt „gij daarom niet waardig om de waarheid te hooren, welke „gij niet zoekt, al verdient gij niet, dat Ik die groote waarheid „voor u belijd, toch wil Ik daarvan voor u en voor alle eeuwen

„getuigenis afleggen, opdat het blijke, dat geene vrees zelfs niet „voor den dood, welke Mij wacht, Mij kan terughouden van „de belijdenis eener waarheid, welke Ik moet verkondigen. „Weet dan en neemt het wel ter harte: *van nu aan zal de „Zoon des menschen*, dien gij hier als uw veroordeelde en in een staat van diepe vernedering voor u ziet staan, *gezeten zijn „ter rechterzijde der kracht Gods.*”

Veel beteekenend en vreesverwekkend antwoord! De aangeklaagde daagt zijne rechters om hunne hardnekkige verblindding voor zijn rechterstoel; Hij houdt hun voor oogen, dat egenover vrijwillig ongeloovigen elke leering, tegenover verstokte zondaars alle pogingen om hen op den rechten weg terug te brengen, vergeefsch zijn; Hij laat Zich veroordeelen, maar kondigt Zich tevens aan als den Wreker van alle onrecht.

Waardig ook was dat antwoord, getuigende van goddelijke Majesteit niet minder dan van bovenmenschelijken moed; het moest die snoode rechters doen sidderen van angst. Zij hoorden het en begrepen den zin er van; maar de stem van hun schuldig geweten smorende en den schijn aannemende, alsof zij het nog duidelijker wilden hebben uitgedrukt, *zeiden zij nu allen;*

Luc. XXII,70. *zijt Gij dan de Zoon Gods? En Jezus zeide: gij zegt het; want*

Ik ben het. Hunne vraag is beantwoord zoo duidelijk mogelijk; zij zullen Jesus nu van godslastering opnieuw kunnen beschuldigen en Hem andermaal ter dood veroordeelen. Meer wenschen zij niet; zij kunnen nu aan hunnen helschen haat bot vieren. Nauwelijks hebben zij dan ook Jesus' woorden vernomen, of zij schreeuwen het uit: *wat behoeven wij nog getuigen tegen Hem van eene of andere misdaad? Want wij zelven hebben het uit zijnen mond gehoord*, dat Hij Zich voor den

MAT. XXVI,65 Zoon Gods uitgeeft. En evenals voor eenige uren in den

nacht, zullen zij ook nu met eene duivelsche vreugde uitgeroepen hebben: *Hij heeft God gelasterd; Hij is des doods schuldig.*

Priesters, Ouderlingen en Schriftgeleerden, al die drie voornaamste standen van het joodsche volk, waren met geheel hunne ziel vijandig tegen Jesus, die niet in den luister der koninklijke waardigheid opgetreden was, die daarenboven de aanmatigen der Priesters en de aardschgezinde verwachtingen der Oversten van het volk en de kleingeestige letterzifterijen der Schriftgeleerden met zoo veel kracht bestreden en te schande gemaakt had. Zulk een Messias wilden zij niet en vroegen Hem dan ook slechts, of Hij de Christus was, om in zijn bevestigend antwoord eene reden te vinden voor zijne veroordeeling. Aldus bestierde het God, dat zelfs de vinnigste vijanden des Zaligmakers tot de bekentenis gedrongen werden, dat Jesus' waardigheid als *Messias*, als *Verlosser* des menschelijken geslachts, de éénige reden van zijne veroordeeling was, maar ook, dat zij zelven het vonnis onderschreven, waardoor zij als *volk Gods* verworpen werden.

Zij leidden Jesus, nà Hem opnieuw gebonden te hebben, weg MARC. XV, 2. *en leverden Hem over aan Pilatus, den romeinschen Landvoogd.*

Hoe gaarne zouden wij, even belangstellend als Petrus om te weten wat met den Zaligmaker gebeuren zal, Hem aanstonds naar Pilatus volgen. Doch een ander onderwerp, akelig en verschrikkelijk, vergt nog eerst onze aandacht. De ongelukkige Judas, de verrader van Jesus, zwerft rond door de straten van Jerusalem met den duivel in zijne ziel en de wanhoop in zijn hart. Wij hebben hem uit het oog verloren bij het paleis van Annas

en ontmoeten hem nog eens, maar helaas! nu voor de laatste maal, in den vroegen morgen bij den tempel des Heeren. Waar hij in die lange uren van den nacht geweest is, wat hij gedaan heeft, weten wij niet en geen enkel woord van het Evangelie wettigt eene of andere gissing. Alleen dit is zeker, dat hij zijn bloed-geld ontvangen heeft, maar ook dat het hem als vuur in de handen brandt. Vreeselijk moet het zielelijden van den rampzalige geweest zijn. Elk uur, elk oogenblik had hem de afschuwelijkheid van zijne misdaad beter doen inzien en tevens de wroeging van zijn geweten vermeerderd. Het blijkt niet, dat Judas zulk een noodlottigen afloop van zijn verraad, als Jesus' ter dood-veroordeeling was, verwacht had; minstens had hij zich zelve trachten te overtuigen, dat zijne lage daad niet zulk eene treurige uitkomst zoude hebben en dat de haat van Jesus' vijanden zich met eene of andere bestraffing zou tevreden stellen. Maar zoodra hij vernomen had, dat de Hooge raad den Zaligmaker eerst in den nacht ter dood veroordeeld en in den morgen het vonnis bekrachtigd had, toen hij met eigen oogen zag, dat Jesus, als een ter dood veroor-

MAT. XXVII. 3. deelde, geboeid naar Pilatus gevoerd werd, *kreeg hij berouw*, besepte het lage en het afschuwelijke van zijne misdaad, werd onder de folterende wroeging over zijne snoode daad als verpletterd en wenschte zijn verraad te kunnen herroepen. Maar het berouw, dat vergiffenis doet verwerven en de verlorene vriendschap van Jesus doet herwinnen, dat ontspruit uit liefde tot God, die beleedigd is — zulk een berouw kende het verstokte hart van Judas niet. Het was niets meer dan spijt, voortkomende uit gewetenswroeging, slechts eene bittere wrevel tegen zich zelve, omdat de gevolgen van zijn snood verraad verder reikten dan hij bedoeld had; niet over de boosheid

zijner misdaad, ook niet over de boosaardige oorzaak zijner zonden, maar alleen over de rampzalige uitwerkselen van zijne euveldaad had hij berouw. Met zulk een berouw had hij zich nog kunnen verheugen, als Jesus b. v. slechts gegeeseld ware. „Zijn berouw” — zegt een godvruchtig schrijver — „was als dat „van iemand, die vrijwillig een ander gevaarlijk wondt, maar spijt „gevoelt, wanneer deze aan de ontvangene wonden bezwijkt.” Daarenboven nam de duivel, die reeds in hem gevaren was, al meer en meer bezit van zijne ziel; en terwijl hij, vóór het plegen der misdaad, deze als minder sneed aan Judas had voorgesteld, liet hij ze hem, nu zij volbracht was, in al hare afzichtelijke boosheid zien, ontnemt hem bovendien alle vertrouwen op vergiffenis en stort in zijn hart de wanhoop der hel.

Was er dan ook voor dezen ongelukkige geen hoop meer? Ach! had hij geweend evenals Petrus en zijne droefheid geklaagd aan de heilige Moeder van Jesus, zij zou, hoe zwaar deze door hem mocht beledigd zijn, voor hem eene voorspraak geweest zijn om de genade van een oprecht berouw te verkrijgen, zij had hem vertrouwen op de onuitputtelijke Liefde van haren goddelijken Zoon ingeboezemd, zij had hem moed ingesproken en hem herinnerd, dat hij nooit eenigen zondaar, hoe zwaar die ook misdreven had, door haren Jesus had zien afwijzen. Of hadde hij slechts gebeden in de stilte zijns harten, dan zou ook zijn smeeken voor den troon van Gods Barmhartigheid niet onverhoord zijn gebleven en de alvermogende genade had ook zijn geest verlicht om te erkennen, dat hij de goddelijke Liefde in Jesus had gehoond, en zijn hart vermurwd om door een voor God geldig leedwezen, door een berouw, dat hij zich vergrepen had tegen de oneindige Goedheid des Heeren, vergiffenis te verwerven,

Maar niet dien waren weg der bekeering sloeg Judas in. Niet tot God, niet tot de liefderijke Moeder van Jesus wendde hij zich; naar Jesus' vijanden, naar hen, die hem in het ongeluk gestort hadden, begaf hij zich. Naar de Opperpriesters, naar de Ouderlingen, allen leden van het Sanhedrin, spoedt hij heen, terwijl zij of zich nog in het huis van Caiphas bevonden, of reeds op weg

MAT.XXVII,4 naar Pilatus of in den tempel waren, *en bracht hun de dertig zilverlingen en wierp ze weg in den tempel.* Om eenigszins zijne misdaad goed te maken, wilde hij den koopprijs van zijn verraad teruggeven; want — zoo mogen wij ons zijnen gedachtengang voorstellen — verbrak hij het eens aangegane verdrag en gaf hij de reeds ontvangene geldsom terug, dan zou hij niet schuldig zijn aan hetgeen verder nog over den Zaligmaker komen kon. Bij dit herstellen van zijne ongerechtigheid voegde hij nog eene in zijn mond allergewichtigste bekentenis van Jesus' vlekkelooze onschuld en van zijne afschuwelijke misdaad: „*Ik heb gezondigd* — riep hij hun in zijne wanhoop toe — *door rechtvaardig bloed over te leveren,*” met andere woorden: „ik mag dat geld, door een schandelijk verraad verdiend, niet behouden; ik wil om wille van dat geld niet verantwoordelijk wezen voor al hetgeen die mensch, in wien geene schuld is, lijden zal, noch u eenige reden ter verontschuldiging van uwe boosheid overlaten, zóódat gij zoudt kunnen zeggen: een van zijne leerlingen, die Jesus van Nazareth goed kende, heeft Hem aan ons overgeleverd. Want verneemt dit van mij: ik, die zijn leerling geweest ben en drie volle jaren met Hem verkeerd heb, ik getuig het voor u allen: Hij is een Rechtvaardige en een Heilige. Het is waar: door mij werd Hij voor geld aan u verraden en overgeleverd; maar dat was mijne misdaad, welke ik nu erken en voor u belijd en ten

„bewijze van de waarheid mijner woorden -- het sterkste bewijs „hetwelk ik geven kan, die altijd aan het geld gehecht was — „ik verzaak aan dat schandelijk verdrag; ik wil die zilverlingen niet langer behouden; daar, neemt gij uw geld terug.”

Wij zouden bij het zien, hoe hij het bloed-geld haat, bij het hooren, hoe hij zijne schuld belijdt en Jesus' onschuld betuigt, waarlijk beginnen te hopen, dat hij den ééuig goeden weg ter bekeering is ingeslagen. En inderdaad: nog ééne traan van berouw, nog ééne bede om vergiffenis en ook Judas ware gered. Maar neen: hij heeft alle vertrouwen verloren en de akelige wanhoop der hel overmeestert hem. Een weerga van den rampzaligen Apostel vinden wij in den goddeloozen *Antiochus*, van wien, in weerwil van zijn spijt over de uit den tempel te Jerusalem geroofde schatten, in weerwil van zijne belijdenissen en van zijne voornemens, welke ondraaglijke pijnen hem afpersten, gezegd is: *ook deze booswicht had tot den Heer, van wien hij* 2 MACH. IX, 13 *toch geene Barmhartigheid verkrijgen kon*, dat wil zeggen: niet kon verkrijgen met die gemoedsgesteldheid, welke niet uit een vermorzeld, God minnend hart voortkwam; ook een weerga in die *biechtelingen*, welke hunne zonden betreuren slechts om natuurlijke redenen of uit slaafsche vrees en welke, zonder een oprecht terugkeeren tot God, meenen te kunnen volstaan met eene oppervlakkige belijdenis en het bidden der opgelegde boete.

Wie zou ook niet verwacht hebben, dat Judas' tweevoudige belijdenis eenigen invloed op het gemoed van die Oversten der Joden had uitgeoefend? Wel was hij diep gevallen, een bedorven mensch geworden; maar hij was toch ook een van hunne gedweë handlangers geweest, die zich aan hunnen dienst had verkocht ten nadeele van Jesus, en nu ook diende gehoord te worden in zijne verdediging ten gunste van Jesus. Wie zou

ook niet verwacht hebben, dat die Joden hem minstens eenige troostwoorden hadden toegevoegd? Maar neen: die onmenschen, door hunnen ingekankerden haat voor alle menschelijk gevoel ontoegankelijk geworden, te verblijd dat zij eindelijk het sinds lang beoogde doel bereikten, hebben voor hem niets over dan diepe verachting en wijzen hem met bittere spotternij af, zeggende: „*wat gaat ons dat aan*; zoo gij gezondigd hebt, dat is „uwe, niet onze zaak; *gij moogt toezien*, hoe gij dat goed „maakt; wij voor ons hebben verkregen, wat wij zochten; wij „hebben ons doel getroffen door uwe bemiddeling; gij zelf zult „uwe verantwoording dragen voor het deel, hetwelk gij hebt „in den dood van Hem, Wien gij nu onschuldig genoemd, maar „wij ter dood veroordeeld hebben.”

MAT. XXVII 5.

Welke priesters, welk antwoord! Zij, die booswichten, geven toe, dat hij gezondigd heeft, dat hij onschuldig bloed overleverde; en tegelijk beweren zij, dat het zijne schuld alleen, niet ook de hunne is! Zoo het misdadig was Jesus te verraden, niet minder schuldig waren zij, die dat verraad voor geld gekocht hadden; zoo Judas zijnen goddelijken Meester schandelijk verkocht, zij waren even misdadig, die de verachtelijke voordeelen er van genoten; zoo de euveldaad, welke Judas tot wanhoop bracht, geene andere was dan dat hij Jesus in de handen van diens vijanden had overgeleverd, zij veroordeelden hunnen Messias ter dood en willen Hem aan het kruis slaan. En desniettemin durfden zij, toen Judas de overeenkomst verbrak en den prijs daarvan hun wenschte terug te geven, zich daaraan houden en tegelijk alle schuld van zich afwerpen.

En welk een *wreeddaardig* antwoord! Judas zocht troost bij hen en vroeg om hulp, en zij zien hem met verachting aan; hij was hun medehelper geweest en nu verstooten zij hem; zij

zien den ongelukkige ten prooi aan de vreeselijkste zielsfoltering, maar daarover bekommeren zij zich niet; zij hebben hem immers betaald; wat kan hij meer vorderen? Eén hartelijk, één deelnemend woord had hem misschien van de vertwijfeling der wanhoop teruggehouden en belet om de hand aan zijn eigen leven te slaan, maar hun ijskoud antwoord verplettert hem. Nog een oogenblik zal hij hen met verwilderde blikken hebben aangestaard; hunne minachting, hun grijnslach verbittert hem nog meer; hij vervloekt hen in zijn hart en werpt de geldstukken in den tempel.

En hij vertrok — laat de Evangelist er op volgen — uit den tempel en zwierf eenigen tijd in de straten van Jerusalem rond, alleen, door allen verstooten, zonder hoop op God. Welke pijnigende gedachten zullen zich van hem meester gemaakt, welke kwellende herinneringen zich aan hem opgedrongen hebben! Daar, in dat huis had hij met Jesus aan tafel aangelegen en zijne laatste vermaningen aangehoord; daar in die straat had hij aan Jesus' zijde gewandeld en de bewijzen van eerbied en van liefde gezien, waarmede zoo velen zijnen Meester omringden. Wie hij ontmoette, vreesde hij, want in huane blikken vol verachting las hij het woord „verrader”; zijne door angst en wroeging verwrongene trekken maakten hem tot een voorwerp van afschuw voor wie hem zagen; hij zoekt de eenzaamheid en zij drukt hem loodzwaar op het hart: gaarne zou hij zijn bedrukt gemoed in het hart van een vertrouwden vriend hebben uitgestort en het scheen hem, dat allen hem ontvluchtten; zonder te weten waar hij liep, met de haren ten berge gerezen, met het kille angstzweet op het gelaat, waggelende op zijne voeten, van vertwijfeling zijne handen wringende, ziet hij zich eensklaps geplaatst voor de zaal van het laatste Avondmaal.

Andere herinneringen worden wederom in hem wakker! Daar heeft Jesus hem, den onwaardige, niet uitgesloten van de hoogste liefde-bewijzen, zelfs niet van de deelname aan zijn heilig Lichaam en Bloed; daar ook zijn gepleegd verraad geopenbaard, hem nog gesmeekt om terug te keeren, bedreigd met de zwaarste straffen; hij hoort opnieuw het verschrikkelijk woord:

MAT. XXVI, 24 „Wee den mensch, door wien de Zoon des menschen zal overgeleverd worden; het ware hem beter, zoo hij niet geboren ware.” en hij kon het niet uithouden; hij zou voor altijd dat alles vergeten, zich zelven vernietigen willen; maar dit is hem niet gegeven. Voort weer, altijd voort; waarheen weet hij niet; eene angstige gejaagdheid laat hem geene rust; hij doolt weer verder en — daar hoort hij rumoer en geschreeuw — onwillekeurig richt hij daarheen zijne schreden; hij staat voor het paleis van Pilatus en — ziet Jesus, dien hij verried, geboeid en ter dood veroordeeld. Het is eene genade, welke God hem nog geeft. Wat zal hij doen? Door die woeste menigte heendringen, zich aan Jesus' voeten neerwerpen en uitroepen: „vergiffenis mijn Jesus! genade en erbarming met een diepgevalen zondaar! „Maar” — geeft de duivel hem in — „Hij zal „u niet aanhooren, u van Zich verstooten, en gij zult ten spot „zijn van al die omstanders.” En Judas? „Het is waar” — zoo lastert hij — „mijne zonde is te groot dan dat ik vergiffenis „verdien; Jesus zelf heeft het wee over mij uitgesproken; vóór „mij geene zaligheid, geen hemel meer,” Door den duivel voortgedreven ijlt hij heen en, uit gewoonte, slaat hij den weg in naar Gethsemane. Nieuwe herinneringen martelen hier zijne gefolterde ziel. Daar hoorde hij: „Judas verraadt gij Mij met „een kus? Vriend! waartoe zijt gij gekomen?” Nog ziet hij, hoe de vijanden van Jesus en ook hij zelf op het enkele woord: „Ik

„ben het, *Wien gij zoekt*” door eene goddelijke macht verpletterd op den grond nedervielen. En dien Jesus heeft hij verraden, ter dood geleverd! Het leven wordt hem een last; de dood alleen, meent hij dwaselijk, kan een einde maken aan de marteling, welke hem foltert. Waarom het leven nog bemind, dat hem geen verademing schenken kan, en de dood niet gezocht, welke alles zou doen eindigen? Die gedachte aan zelfmoord — satan weet ze als eene uitkomst hem voor te stellen — en Judas denkt nog een oogenblik na; geen ander middel, meent hij, blijft hem over om aan de foltering van zijn spijt en wroeging te ontkomen; hij slaat een touw om een tak van een vijgeboom — eenigen meenen, dat het de vijgeboom was, welken Jesus kort te voren gevloekt had — hij steekt zijn hoofd door den strik en verhangt zich, en *toen hij zich ver-* HANL. I, 18.
hangen had, is hij doormidden gebarsten, nadat zijn lichaam, waarschijnlijk door het breken van den strop, voorover gevallen was, *en zijn zijne ingewanden uitgestort*.

~~~~~

Ongelukkige Judas! Verdiend hadt gij de grootste straffen en zij zijn over u gekomen tot straf voor uwe misdaden, en omdat het voor elk ander onmogelijk was u naar verdiensten voor uwe misdaden te doen boeten, daarom zijt gij uw eigen rechter en uw eigen beul geworden. Verafschuwd door Engelen en door menschen, hebt gij niet gewild, dat de aarde uw lichaam en de hemel uwe ziel zou bezitten, en koost gij voor verblijfplaats de lucht, waar de duivelen wonen, die zich van u meester maakten en, volgens de voorspelling van den Profect, *als vijanden zich aan uwe rechterhand plaatsten*.

Ps. CVIII, 6.

O, Judas! slechtste van alle menschen! gij hebt bij al uwe

andere misdaden nog eene grootere gevoegd; gij hebt gewanhoopt aan Gods Barmhartigheid en die boosheid overtreft nog ver al uwe andere zonden. Ach! Waarom riept gij, in die uren van wanhoop, niet den tijd in uw geheugen terug, toen gij met Jesus omwandeldet en met eigen oogen mocht aanschouwen, hoe die goede Herder der zielen het verloren schaap opzocht en alle zondaars met Liefde ontving? Al waren uwe zonden onder alle opzichten buitenmate groot en afschuwelijk, gij moest u herinnerd hebben, dat dezelfde Jesus, ofschoon uw hart en uwe plannen kennende, u de voeten wiesch en u zijn goddelijk Lichaam en Bloed tot spijs en drank reikte, hetwelk Hij ook voor u offeren zou; dat op hetzelfde oogenblik, waarop gij Hem verriedt, Hij u nog tot zijne vriendschap uitnoodigde en nog zijn vriend noemde. Gij hadt kunnen, gij hadt moeten vertrouwen, maar gij hebt niet gewild.

O, gij rampzaligste van alle menschen! Durfde gij niet tot Jesus u wenden, waarom u niet in de armen geworpen van de medelijdenste aller moeders? Maria zou u bij de hand naar Jesus geleid hebben om voor u vergiffenis af te bidden, a's Hij verrezen was, of toen Hij nog hing aan het Kruis, om ook voor u te lijden en te sterven. Zij zou ook voor u eene alles vermogende middelaars geweest zijn. Ach! hadt gij slechts gehoopt! Toen Jesus bad voor zijne vijanden, zou Hij ook voor u den hemelschen Vader gesmeekt en de vergeving verworven hebben. Ongelukkige verblinde! Gij liet u door den duivel verleiden tot zonde niet alleen, ook tot wanhoop en vergat de oneindige Goetheid; door uw eigen geweten aangeklaagd en veroordeeld, hebt gij u zelve, omdat gij niet wildet vertrouwen, in een eeuwig ongeluk neergestort!

Judas is heen gegaan naar zijne plaats — zeide de h. Petrus

— naar de plaats der verdoemden, welke hij door eigen schuld HANL. I, 25. tot *zijne* plaats gemaakt had. „Hij heeft” — merkt de h. Paus Leo aan — „zijne misdaad tegen het Hoofd aller Heiligen op „zijn eigen hoofd doen nedervallen. Eerst vonnist hij zich „zelve en wordt dan de onzalige voltrekker van zijn eigen „straf. Zelf werpt hij zich in den tijdelijken en eeuwigen dood; „hij vergrijpt zich aan het tijdelijke leven van Hem, die het „eeuwig leven is, en hij schiet het tijdelijke en het eeuwige „leven er bij in. De zonde is haar eigen rechter en beul ge- „worden.” Dit oordeel vellen alle heilige Vaders over het ramp- zalig uiteinde van den verrader. Slechts twee Kerkleeraars meenen, dat hij misschien nog in de laatste oogenblikken van zijn zondig leven door een oprecht berouw genade heeft gevonden bij den rechtvaardigen God. Zeker, bij God is niets onmogelijk; een oogenblik is genoegzaam om den grootsten booswicht de verlorene vriendschap met God te doen herwinnen. O, mocht de ongelukkige Judas dat zalig oogenblik gekend hebben! De oneindige Liefde van Jesus hadde gezegevierd over een verstokt gemoed, en de hel telde een verdoemde minder.

Wat ons aangaat, het oordeel aan God overlatende, die in alles rechtvaardig oordeelt, willen wij uit Judas' waarschijnlijk ramp- zalig einde leeren, waartoe de mensch vervallen kan, die zich aan de misdaad overgeeft.

Ook voor hem was een troon bestemd en het rechtersambt weggelegd: *Ik beschik u* — had Jesus tot de *twaalf* gezegd — LUC. XXII, *dat gij in mijn Rijk eet en drinkt aan mijne tafel, en op tro- nen zit, oordeelende de twaalf stammen Israëls.* Wat heeft hem van die tafel geweerd en van dien troon gestooten en uit het rijk verbannen, hem van de hoop op eeuwige goederen be- roofd? Niets anders dan de begeerlijkheid, welke *eene woer* - I TIM. VI, 10.

tel is van alle kwaad. Hij wilde rijk worden aan geld en werd arm aan genade en verloor daardoor het recht op de eeuwige glorie. De geldzucht vlechte een strik voor zijne voeten, waarin hij zich verwarde, maar ook een koord voor zijn hals, waarmede hij zich verhing. Uit zijne hebzucht ontsproot zijn verraad, door zijn verraad kwam hij tot wanhoop, zijne wanhoop wierp hem waarschijnlijk in de hel. Doch, is hij een verworping geworden, zijn eigen verderf was hij zelf, niet het oordeel van Jesus, die gekomen was om allen zalig te maken. Een woord; „red mij, goede Jesus!” en ook

Luc. VII, 50. hij zoude gehoord hebben: *uw geloof heeft u behouden; ga in vrede.* Maar nu: welk eene beschaming zal zijn gelaat bedekken, als hij zijne vorige mede-Apostelen als rechters zal zien zitten over alle volkeren der aarde, als hij Matthias onder hun getal zal opmerken, de plaats innemende en de waardigheid van het Apostelaat bekleedende, waarvan hij is afgeweken! Welk een ongeluk op dienzelfden dag in de hel neer te dalen, waarop de Zaligmaker der wereld het werk der Verlossing volbracht en stierf voor de zaligheid van alle menschen! Mocht ook Judas op dien dag erkend hebben, wat hem tot vrede was! Maar de wanhoop maakte de maat zijner boosheid vol.

— De grootste beleediging, welke God aangedaan kan worden, is deze: wanhopen aan Gods Barmhartigheid. Wie aan die misdaad zich plichtig maakt, loochent God, omdat hij door zijne vertwijfeling beweert meer zonden te kunnen bedrijven dan God kan of wil vergeven, en alzoo ontkent hij, dat God oneindig is in zijne Volmaaktheden. Doch waarom zou een zondaar ooit aan de wanhoop zich overgeven? Zou Jesus dan den eeuwigen ondergang van een zondaar willen, voor wien Hij gestorven is? Hij verbiedt een ieder te twijfelen aan zijne Liefde, en Hij gebiedt

aan ieder te blijven hopen; en zal Hij, die wil, dat wij vergiffenis afbidden, ze weigeren aan hen, die ze afsmeecken? Jesus leed en stierf, opdat allen zalig kunnen worden; en nà zijn sterven zou Hij een zondaar verstooten, die vergeving vraagt om wille van zijne oneindige verdiensten? O, neen, duizendmaal neen: Jesus houdt niet op oneindig goed te zijn, omdat de mensch diep in de boosheid is gezonken; des menschen misdaden kunnen niet zoo afschuwelijk zijn als Jesus' Goedheid groot is; de schuld des zondaars kan zeer zwaar wezen, maar de verdiensten van Jesus zijn oneindig. Mochten wij allen, wanneer de satan ons door de voorstelling onzer zonden het vertrouwen wil ontnemen, toch altijd bedenken, dat Jesus voor allen de vergiffenis van alle zonden verdiend heeft, en dat wij, met berouw tot God terugkeerende, in Hem een liefdevollen Vader vinden, die ons aan zijn hart drukken en aan ons den kus des vredes geven zal. Al hebben wij ook zwaar gezondigd, Hij is en blijft de Barmhartigheid zelve, op Wien wij hopen moeten en door Wien wij nimmer zullen beschaamd worden. —

De Oversten der Joden hadden geweigerd de hun door Judas aangeboden zilverlingen aan te nemen; want zij wilden in geen deele het eens met hem gesloten verdrag verbreken en daardoor zich berooven van de groote voordeelen, welke het hun schonk. Door ze in ontvangst te nemen, zouden zij zich verplicht hebben om van alle vervolging tegen den Zaligmaker af te zien en Hem de vrijheid te hergeven. Dit was in het minste hunne bedoeling niet; integendeel waren zij vast besloten hunne goddelooze plannen ten einde toe ten uitvoer te leggen en niet te rusten, vóórdat zij Jesus ter kruislood

verwezen zagen. Al meende Judas gezondigd te hebben; zij daarentegen wendden voor eene prijzenswaardige daad verricht te hebben door het leven te koopen van Hem, Wien zij een godslasteraar durfden noemen. Zij hadden dan ook — volgens een waarschijnlijk gevoelen van geloofwaardige schrijvers — het geld ter betaling van het allersnoodst verraad uit den gewijden Tempelschat genomen, omdat het voor eene zaak besteed werd, welke den Godsdienst betrof, omdat zij daarvoor, veinsden zij, den dood kochten van Hem, dien zij als een bedrieger en opruijer des volks scholden.

Doch nauwelijks had de wanhopige Judas die geldstukken met verachting in den tempel geworpen en zich verwijderd, of hunne hebzucht kwam boven. De Opperpriesters raapten de zilverlingen op en beraadslaagden wat er mede te doen. *Mat. XXVII, 6.* *is niet geoorloofd* — zeiden zij tot elkander — *die in de schatkist des tempels te werpen, omdat het een bloedprijs is.* Die valsche huichelaars! zij maakten er geene zonde uit een bloedprijs uit te betalen aan een verrader, die zijn Meester had verkocht, en het daarvoor benodigde geld uit de heilige schatkist te nemen; maar nu het verraad gepleegd en het bloedgeld hun met verachting door den rampzaligen verrader voor de voeten was geworpen, nu mocht het niet in dezelfde schatkist teruggebracht worden. Zij, die kameelen hadden doorgeslikt, vertoonen zich nu in de rol van angstvalligen en ziften muggen.

Maar, op welke wijze zou dan die som besteed worden? Spoedig was hun plan gemaakt. De rijken onder de Joden bezaten hunne familie-graven; de minder gegoeden werden op eene algemeene, voor hen bestemde begraafplaats ter aarde besteld; maar jaarlijks stierven er te Jerusalem vele vreemdelingen, vele niet-Joden of Heidenen, wier

stoffelijk overblijfsel zij niet wilden bijzetten onder de lijken van hunne geloofsgenooten. Zij kochten daarom voor die zilverlingen van een pottenbakker een akker, die van geringe waarde was, deels omdat al het leem, hetwelk voor een dergelijk bedrijf gebruikt kon worden, er reeds uitgehaald was, deels omdat het stuk gronds lag in het dal Hannam, dat voor de meest verafschuwde plaats bij Jerusalem en voor eene afbeelding der helgehouden werd. Judas, die in de nabijheid van die gevloekte plaats zich opgehangen had, was de eerste die er begraven werd. *Hij verwierf* alzo *een akker van het loon zijner ongerechtigheid* — het loon van zijn verraad, het loon dat eene bedriegelijke wereld uitdeelt aan allen, die om hare luimen zondigen. HAND. VI, 13.

— Het is vol van beteekenis en van diepen zin, dat voor den prijs van Jesus' Bloed eene rustplaats werd aangekocht voor de Heidenen, die zouden geroepen worden tot de kennis der waarheid, als de Joden die versmaad hadden. Daarenboven vervulden die joodsche Oversten, ofschoon onbewust, door het aankopen van dien akker, eene oude voorspelling van den Profet Zacharias, die van een Herder gewaagt, aan Wien de kinderen Israëls dertig zilverlingen uitbetaalden, opdat zij van Hem bevrijd zouden worden; en de Profet wierp ze daarop, op bevel des Heeren, den pottenbakker toe. Toen de h. Evangelist Matthëus zijn Evangelie schreef, droeg die akker nog den naam van *Hakeldama* d. i. van *bloedakker* en wordt heden ten dage nog aan de pelgrims onder dien naam aangewezen. Het was bekend geworden, voor welk geld hij was aangekocht en van de eerste tijden des Christendoms af werd die herinnering aan de misdaad der joodsche Oversten door een scheldnaam vereeuwigd, ofschoon zij hunne booze daad achter den schijn van menschlievendheid trachtten te verbergen.

VIERDE AFDEELING

JESUS VOOR DE WERELDLIJKE RECHTERS.

Hoofdstuk I.

Jesus wordt naar Pilatus gevoerd.

„Zoodra het doodvonnis voor de tweede maal over Jesus „door den Hoogen raad der Joden was uitgesproken, stonden „alle raadsleden op en voerden Jesus geboeid naar den toen- „maligen Landvoogd, Pontius Pilatus.” Met deze korte, maar beteekenisvolle bewoordingen schetst het Evangelie-verhaal ons het begin van den eigenlijken lijdensweg van onzen Heer Jesus Christus. Wij zullen achtereenvolgens de verschillende omstandigheden van dat bittere lijden ons zoo duidelijk mogelijk voorstellen en ook breedvoerig uiteenzetten. Dit is noodzakelijk tot recht verstand van de volgende gebeurtenissen, dienstig ook ter opwekking van ons medelijdend gevoel voor den lijdenden Zaligmaker.

Nauwelijks was het doodvonnis herhaald, of Jesus werd opnieuw, en waarschijnlijk steviger nog dan vroeger geboeid met touwen aan de handen en met een koord of keten om de lenden en den hals. Het was namelijk bij de Joden eene gewoonte om, wanneer iemand door de geestelijke macht aan den wereldlijken arm werd uitgeleverd, hem stevig en met ketenen te binden ten bewijze, dat hij geoordeeld en zijne zaak onderzocht, dat hij om zijne misdaden ter dood veroordeeld was. Te eerder zullen de Joden dit gebruik tegenover Jesus gevolgd hebben om Hem des te meer aan de algemeene verachting prijs te geven en te heviger Hem te kunnen pijnigen.

Welk een treurig tafereel biedt ons dat nieuwe lijdens aanschouwen! Jesus, die twee dagen te voren nog predikte in den tempel en door eene goddelijke Wijsheid al zijne listige onderzoekers beschaamde; die zes dagen vroeger hetzelfde Jerusalem zegevierend als de Messias was binngetrokken onder het vreugdegejuich van een met weldaden overladen maar ook dankbaar volk en onder loftuigingen, waarvan die stad nooit voorheen getuige was geweest; die drie jaren lang om zijn heilig leven en goddelijke leer als een bij uitstek groot Profeet werd vereerd en door de macht zijner wonderen duizenden aan zijn Persoon had verbonden, diezelfde Jesus werd nu, als een booswicht van de ergste soort gekneveld en onstuwd van verachtelijke gevangen-bewaarders, door dienstknechten zonder menschelijk gevoel langs de straten gesleurd. Het was reeds volle morgen, zes uur op den dag. De geheele stad is op de been; al de straten zijn vol van nieuwsgierigen; aan deuren en aan vensters staan duizenden om een schouwspel te zien, dat geheel nieuw voor hen is. Nooit was iemand, zoo wel bekend en zoo algemeen geacht, aan zulk eene diepe vernedering

prijs gegeven. Dat de gevoelens des volk verdeeld waren, hebben wij reeds vroeger opgemerkt; velen zullen zich dan ook over Jesus' lijden verheugd, velen ook daarover tranen van medelijdende liefde gestort hebben. Onder de laatsten behoorde voor allen de h. Moeder des Heeren. Zij was, wie kan er aan twifelen, van alles onderricht, wat met haren goddelijken Zoon gebeurde. Het was haar medegedeeld, hoe Jesus voor den Hoogen raad gebracht en daar ter dood veroordeeld was; dat Hij nu door het Sanhedrin aan de macht des Romeinschen Landvoogds werd overgeleverd, opdat het vonnis zou voltrokken worden. Het hart van die minnende Moeder werd door de bitterste droefheid overstelpt bij de gedachte aan hetgeen haar Jesus leed. Zij wilde echter getuige van zijn lijden, ook deelgenoot daarvan wezen, al kon zij Hem in zijnen deerniswaardigen toestand niet aanschouwen zonder dat de grievendste smart hare teedere ziel verscheurde. Zij verliet dan voor eene wijl de plaats harer afzondering en werd gevolgd door de h. Maria Magdalena en andere vrouwen, ook door den h. Joannes, die zich bij haar aangesloten had, terwijl de andere Apostelen waarschijnlijk door de straten der stad of over het veld rond doolden vol bezorgdheid om zich niet als Jesus' leerlingen bekend te maken, maar tevens met eene belangstellende nieuwsgierigheid naar hetgeen hunnen Meester zou overkomen. Doch de h. Maagd, wier hart altijd zoo innig met dat van Jesus was vereenigd, kon het niet van zich verkrijgen om op verren afstand van Hem te blijven; zij wilde hare tranen mengen met zijn zweet en bloed, met Hem zelven lijden om door hare deelneming Hem te vertroosten en zijn lijden door haar medelijden zoo veel mogelijk te verzachten. Zij schaarde zich daarom onder de menigte op den weg, waarlangs Jesus gesleurd werd, maar met zóó groote behoedzaam-

heid en zelfbeheersching, dat zij aan die woeste benden, welke haar voorbij trokken, geene aanleiding gaf om haar eenig beleedigend woord toe te voegen of haar op onbetamelijke wijze te behandelen. Het verdient ook al onze opmerking, dat Jesus gedurende al de uren van zijn lijden de grootste zorg droeg voor de eer en voor den eerbied aan zijne heilige Moeder verschuldigd; nergens vinden wij vermeld, dat bij eene of andere omstandigheid iemand van Jesus' vinnigste haters zich aan hare waardigheid vergreep of ook slechts door een enkel woord haar zelve griede. Evenwel volgde zij den lijdenden Jesus als op den voet en stond naast Hem onder het Kruis, te midden van woestelingen en wreed-aards, die alle menschelijk gevoel schenen te hebben uitgeschud. Zóó wilde het Jesus; de tongen en handen zijner vijanden, die Hem zelve beschimpen en mishandelen, breidelde Hij door zijne Almacht, opdat geen enkele zijne beminde Moeder zelve kon deren. Haar martelaarschap moest geheel in haar hart geleden worden, waarin zij met de diepste nederigheid maar tegelijk met al den gloed van hare ongeëvenaarde liefde aan den hemelschen Vader opofferde en haren goddelijken Zoon en met Jesus ook haar eigen leed en lijden.

Geheel verschillend was de gemoedsstemming van die gerechtsdienaars en andere lage handlangers van den Hoogen raad, welke den Zaligmaker of voortstuwden of voortsleepten en door hunne woeste vreugde en luidruchtig geschreeuw genoegzaam vertolkten, welk een vinnige haat tegen Jesus van Nazareth in hunne bedorven ziel woedde. Wat die Oversten der Joden, welke den stoet openden, aangaat: uit hunne minachtende gebaren, uit hunne spottende woorden, uit hunne afzichtelijke tronies kunnen wij opmaken, hoe verblijd van

harte zij zijn, nu zij den gehaten Jesus naar een wissel dood geleiden. Al die Opperpriesters, nog verbitterd, omdat Jesus hun zoo dikwerf het masker der huichelarij heeft afgetrokken, al die Schriftgeleerden, de kastijding der beschaming nog voelende, evenals toen Jesus hunne dwalingen uit de heilige Schriften wederlegde, al die Ouderlingen nog verontwaardigd, omdat Jesus hunne menschelijke overleveringen verwierp door een plechtig beroep op de geschrevene wet van God, ook omdat Hij hunne aardschgezinde verwachtingen omtrent een Messias, die als wereldsch vorst zou optreden, had te schande gemaakt — zij allen brandden van een onzalig verlangen om den vrijmoedigen en toch nederigen Jesus te zien sterven. Die ellendelingen kenden nu geen grooter genot dan Jesus op den weg naar zijn dood zoo schandelijk mogelijk verguisd en vertrappt te zien.

Hun haat werd ruimschoots voldaan. De weg, welken Jesus gedwongen werd te volgen, was lang en moeilijk. Van de hoogte af, waarop het paleis van Caiphas gelegen was, werd Hij naar de beneden stad gevoerd om het rechthuis te bereiken; straks zal Hij langs denzelfden weg naar het paleis van Herodes geleid worden, om weldra door dezelfde straten wederom teruggebracht te worden naar den rechterstoel van Pilatus. Driemaal alzoo moet Jesus denzelfden weg maken onder dezelfde pijnlijke en vernederende omstandigheden, ten prooi aan de mishandelingen van het laagste gemeen. Of de Oversten der Joden ook ruimschoots gelegenheid hadden om zich te verzadigen in het aanschouwen van Jesus' lijden, reeds vóórdat Hij naar den Calvarie-berg ter kruisiging gesleurd werd!

Nu wij de vijanden van Jesus kennen, moeten wij ook weten

wie Pontius Pilatus was, voor wien wij weldra Jesus als een ter dood veroordeelde zullen zien staan, want aan de Joden was sinds hunne overheersching door de Romeinen het recht ont-nomen om eenig doodvonnis ten uitvoer te brengen. Dit be-rustte bij uitsluiting van alle anderen in handen van den ro-meinschen Landvoogd, en Pilatus bekleedde, in den laatsten tijd van Jesus' leven, die waardigheid over een aanzienlijk ge-deelte van Palestina, Hij was van aanzienlijke geboorte, maar wreed van inborst, hebzuchtig en wispelturig; hij was dan ook bij de Joden zeer gehaat; alleen met Caiphas stond hij op goeden voet, dewijl hij gedurende zijn tienjarig bestuur dezen of minstens leden van diens familie bijna onafgebroken in de waardigheid van Hoogepriester gehandhaafd had. Vele en groote misdaden worden hem ten laste gelegd: de godsdienstige gebruiken van het volk eerbiedigde hij, in strijd met het uitdrukkelijk gebod des Keizers, al zeer weinig; het geld van den tempel gebruikte hij voor vreemde doeleinden; als een bewijs van zijne wreedheid halen wij alleen aan, dat hij vele Galileërs, terwijl zij in den tempel offerden, wreedaardig had laten ombrengen. Uit al die bijzonderheden kunnen wij opmaken, waarom Pila-tus zoo bevreesd werd, toen de joodsche Oversten hem met eene aanklacht bedreigden, als hij Jesus durfde loslaten. Welnu, voor zulk een man werd onze Zaligmaker terecht gesteld, en wie van het rechtsgevoel van dien Pilatus nog eenige goede ver-wachting mocht koesteren, zal weldra door den treurigen loop der gebeurtenissen beschaamd worden.

Omtrent het hoofddoel, waarmede de Oversten der Joden den Zaligmaker aan Pilatus overleverden, kan, volgens onze mee-ning, geen de minste twijfel bestaan. Pilatus moest het door 't Sanhedrin gevelde doodvonnis door zijn rechterlijk gezag be-

krachtigen en door zijne soldaten doen uitvoeren. Om hem te eerder daartoe over te halen, wilden de Joden Jesus niet door drie of vier leden slechts, als gevolmachtigden van den geheelen raad, overleveren; al de raadsheeren moesten voor Pilatus verschijnen om aan hunne aanvraag meerderen nadruk te geven en op den rechter te grooteren invloed uit te oefenen; de Landvoogd moest door het aanzienlijk aantal en door de hooge waardigheid van de aanklagers bevreesd gemaakt worden, opdat zij te gereeder hun oogmerk bereikten. Het was hun dan ook hoogst wegevallig, toen zij zagen, dat eene groote menigte volks zich bij den stoet aansloot; zóó werd den rechter ontzag ingeboezemd, aan hunne volgende beschuldigingen meer kracht bijgezet en tevens op bedekte wijze met oproer bedreigd, als soms Pilatus weigeren mocht hunne onrechtvaardige eischen in te willigen.

Om het gezegde doel — het vurig verlangen van hunne boosaardige ziel — te bereiken, zouden zij twee middelen in 't werk stellen. Eerst wilden zij nog beproeven om Jesus als staatsmisdadiger, als schuldig aan overtreding van romeinsche wetten te doen doorgaan; Pilatus moest dan wel, meenden zij, als wreker van 'slands wetten en als handhaver van 's Keizers oppergezag optreden en zijn doodvonnis vellen, terwijl zij zelve, als hij eens op den voorgrond geplaatst was, voor de gevreesde vrienden van Jesus beveiligd zouden wezen. Het geheele verloop van het volgend rechtsgeding toont dit allerduidelijkst aan. Mocht evenwel dit plan niet gelukken, dan konden zij altijd nog, als op een tweede middel ter veroordeeling van Jesus door Pilatus, op hunne eigene wet zich beroepen, welke elken godslasteraar ter dood veroordeelde, en Jesus was, volgens hun goddelooze meening, te recht als zoodanig door de hoogste

rechtbank van het joodsche volk gebrandmerkt. Zoo dachten zij van den gewenschten uitslag zeker te wezen. Slaagde de eerste poging niet, zeker toch zou de Landvoogd aan hunnen tweeden dringenden eisch niet kunnen, niet durven weerstaan en minstens den Zaligmaker aan hunnen haat overlaten, om met Hem naar goedvinden te laten handelen. Of zij de stille hoop koesterden, dat Pilatus den Zaligmaker ter *kruisdood* zou veroordeelen, is niet moeielijk uit te maken. Wel geeft het Evangelie niet de minste aanduiding voor dat gevoelen; ook houden eenige Schriftuurverklaarders het voor onwaarschijnlijk; toch komt het ons voor, dat al wie genoemde bedoelingen aan de Joden toeschrijven, het veel gemakkelijker verklaren *eerstens*, waarom in het geheele rechtsgeding voor den Landvoogd geen enkele maal gerept wordt van de *steeniging*, welke door de joodsche wet als straf bepaald stond op godslastering, waarvoor Jesus ter dood was veroordeeld; *ten tweede*, waarom Jesus' vijanden straks Pilatus op zijne vraag: „wat moet ik met den Koning der Joden doen” toeschreeuwden: *kruisig, kruisig Hem!* alzo eene straf eischten, welke niet dan door de Romeinen en wel voor de grootste misdaden alleen, vooral voor majesteit-schennis en opstand, waarvan ook de Joden den Zaligmaker voor Pilatus in den beginne beschuldigden, werd toegepast.

— Liever dan ons in dergelijke ondergeschikte geschilpunten te verdiepen, bewonderen wij ook hier de bijzondere leiding der goddelijke Voorzienigheid. Huns ondanks moesten de Joden door al hetgeen zij tegen den Zaligmaker beraamden en ook in 't werk stelden de plannen van God dienen. Zonder het te weten en te willen, bewerkten zij, dat de Profetie van Jesus in vervulling ging; *zij zullen Hem overleveren aan de Heidenen om Hem te bespotten en te geeselen en te kruisigen*, dat ook, toen zij door

den geheelen raad, als vertegenwoordiger van het gansche volk, den Zaligmaker aan de Romeinen overleverden, die vóórafbeelding van Jesus bewaarheid werd, welke van Hem in de

EXOD. XI, 6.

opoffering van het Paaschlam gegeven was: *de gansche gemeente van de kinderen Israëls zal het slachtofferen.* Bovendien zal die profetie van Zacharias hare vervulling verkrijgen, welke

ZACH. XII, 6.

luidde: *zij zullen opzien tot Mij, Wien zij doorboord hebben.*

Wat echter het aandeel der menschen betreft, hetwelk zij door hunne boosheid in al dat lijden van den hun geschonken Messias zullen hebben, dat liet God toe voor zoo veel als het Hem goeddunkte om zijne plannen te volvoeren. De Vader had besloten, dat zijn eenige Zoon, mensch geworden, geen anderen dood dan den kruisdood sterven zou, en de Joden werden door eigen schuld daartoe de handlangers van Satan, die nu op het Slachtoffer voor de zonden der wereld zijne heltsche macht kon uitoefenen, omdat de vergunning hem van boven gegeven was. Ten slotte vinde nog deze opmerking hare plaats. Jesus werd door den geheelen raad ter dood veroordeeld; van den Hoogepriester naar den Landvoogd gevoerd; door de Joden aan de Heidenen overgeleverd; allen derhalve spanden samen tot den dood van den Verlosser der wereld, die ook voor alie menschen sterven zou. Allen hadden de ware vrijheid der kinderen Gods gehaat en waren van den eenigen weg der waarheid afgeweken: maar Jesus zou door zijn sterven voor allen de ware vrijheid verdienen en voor hunnen geest een licht doen opgaan, dat allen, die in de schaduw des doods gezeten waren, beschijnen moest, opdat zij, uit de duisternis der dwaling en des bederfs verlost en tot kinderen des lichts en der heerlijkheid Gods gemaakt, aan God een offer zouden opdragen van lippen, welke zijn Naam belijden, —

Hoofdstuk II.

Eerste verhoor van Jesus voor Pilatus.

Meestal hadden de romeinsche Landvoogden over dat gedeelte van Palestina, waartoe ook Jerusalem behoorde, hunne gewone verblijfplaats te Caesarëa. Alleen bij hooge feesten sloegen zij voor eenigen tijd hun zetel op te Jerusalem en lieten zich vergezellen door eene aanzienlijke troepen-macht om te beter de orde te kunnen handhaven en, des noods, elk begin van oproer dadelijk te kunnen onderdrukken. Ter gelegenheid van het Paasch-feest had ook Pilatus de gewoonte zijner voorgangers gevolgd. Zijne krijgsknechten waren gelegerd in de burcht Antonia, welke de ruimte van een paleis had. Op een rots van ongeveer vijftig ellen hoog gelegen, was zij door onderaardsche gangen met den tempel verbonden; aan de vier hoeken stonden vier torens, drie van 50 en een van 70 ellen hoog; links en rechts liepen trappen naar beneden en boden den soldaten eene geschikte gelegenheid om zich in de stad te verspreiden ten einde het volk in bedwang te houden en elk welslagen van eenig oproer te voorkomen. In of bij die burcht moet ook het rechthuis, tevens tijdelijke woning van den Landvoogd, geweest zijn; eene voorzaal en eene daaraan ver-

bondene binnenplaats van verschillende vertrekken en ook van de gerechtszaal omringd, mogen wij voor de voornaamste afdelingen van dat gebouw houden; aan de voorzijde was eene verheven met steenen belegde plaats — wij zouden ze „stoep” noemen — aangebracht; daar stond de rechterstoel, waarop de Landvoogd zich nederzette, zoo dikwijls als hij recht sprak, minstens als hij een doodvonnis velde. Die verhevene plaats wordt door den Evangelist met een grieksch woord „Lithrostotos” d. i. met steenen geplaveid, ook „Gabbatha” d. i. „verhevenheid” genoemd.

Zoodra de Oversten der Joden met den geboeiden Jesus aan het rechthuis gekomen waren, lieten zij Hem door de gerechtsdienaars naar binnen leiden, maar zij zelve bleven buiten staan, om niet verontreinigd te worden. Het binnengaan namelijk in de woning van een Heiden, gedurende de feestdagen van de ongedeesemde brooden, scheen hun ongeoorloofd toe: hoe licht zouden zij daar iets verbodens aantreffen en, zóó verontreinigd tot aan den avond, verhinderd worden te eten van de vreugdeoffers, welke in den voormiddag opgedragen en dan genuttigd werden. Merken wij hier al weder de huichelarij van die schijn-vromen op: zij waren beducht voor eene mogelijke wettelijke verontreiniging; maar zij waren niet beangst om zich te beladen met eene bloedschuld door den dood van een onschuldige te eischen; zij waren er op bedacht om zich het nuttigen van de paaschoffers, welke slechts eene vóórafbeelding van Christus waren, niet onwaardig te maken; maar zij schroomden niet het ware Paaschlam ter dood te brengen. Misschien koesterden zij ook eene stille hoop, dat Pilatus daarom te spoediger hun eisch zou inwilligen, als hij bemerkte, dat zulke vromen op het punt van godsdienst zoo bij uitnemendheid nauwgezette mannen eene veroordeeling van hem vroegen.

Hierin bedrogen zich die huichelaars, die weldra zelven, volgens het werk hunner handen, het kwade tot loon hunner zonden zouden ontvangen. Eene enkele inschikkelijkheid echter wilde de Landvoogd, tegen zijne gewoonte in, hun betoonen door aan hun godsdienstig bezwaar te gemoet te komen en hen niet tot het binnentreden in zijn paleis te dwingen: *hij kwam zelf* JOAN.XVIII,29 *uit tot hen*; maar verder ging zijne toegevendheid niet. Wij mogen het voor zeker houden, dat hij eenigszins bekend was geworden met hetgeen Jesus betrof; hij was immers een vriend van Caiphas en zal wel uit diens mond iets van de plannen der Joden vernomen hebben; ook waren van hem eenige soldaten gevraagd om bij Jesus' gevangenneming hulp te verleenen. Wist hij ook toen reeds niet, dat de Joden Jesus van Nazareth uit nijd hadden overgeleverd? Waarschijnlijk zal hij ook dadelijk na het binnenkomen des Zaligmakers eenige woorden met Hem gewisseld hebben en, door diens kalme en eerbiedwekkende waardigheid getroffen, ten zijnen gunste gestemd geworden zijn. Altemaal redenen voor Pilatus om niet aanstonds in het vonnis der Joden te berusten en zonder een persoonlijk onderzoek daaraan zoo dadelijk maar gevolg te geven. Neen — en hierin prijzen wij hem — naar recht en plicht wil hij zelf onderzoeken en oordeelen, en zal misschien nu tot Jesus' vijanden hetzelfde gezegd hebben, wat later een zijner opvolgers tot de vijanden van Paulus zeide: „*de Ro-* HAND.XXVI6 *meinen zijn niet gewoon iemand te veroordeelen, eer dat de* „*beschuldigde zijne beschuldigers voor oogen hebbe en gelegenheid* „*tot verantwoording krijgje om zich van het aangetijgde te zui-* „*veren.* Gij hebt dezen mensch, die naar allen schijn vrij van „*alle blaam en onschuldig is, voor mij gebracht; welke beschul-* JOAN.XVIII,29 *diging brengt gij tegen Hem in?*” In die vraag lag ook eene

uitdrukking van afkeuring over de mishandelingen, welke zij den Zaligmaker hadden doen ondergaan en waarvan de rechter de bloedige sporen vooral in Jesus' aangezicht zag

Niet weinig waren de Joden over deze vraag van den romein-schen Landvoogd gebelgd; hunne waardigheid en hun aantal — zoo waanden zij — moesten elken twijfel onmogelijk maken aan de schuld van Hem, dien zij, leden van den Hoogen raad, over-leverden. Toch durfde Pilatus hen ter verantwoording op-roepen en hen aldus zijdelings of van eene onredelijke vijande-lijke gezindheid tegen Jesus of van eene laakbare vooringe-nomenheid met zich zelven beschuldigen. Dat was te veel voor het trotsche gemoed en den nijdigen aard van die Joden. On-hebbelijk en verbolgen luidt dan ook hun antwoord: *indien deze geen boosdoener ware, zouden wij Hem aan u niet hebben overgeleverd*; het is als wilden zij zeggen: „het moest om u te „overtuigen, genoegzaam zijn dat wij, geleerde en rechtschapene „mannen, zelfs priesters en de voornaamsten des volks, u de „bekräftiging van een met algemeene stemmen door ons ge-„veld vonnis komen vragen. Welk eene onbeschaamdheid om van „ons nog eene juist omschreven aanklacht te vorderen; ons woord, „onze daden moeten luid genoeg tegen dien mensch getuigen.”

JOAN. XVIII, 30

Welke afschuwelijke leugenaars, welke valsche huichelaars! Een voorgehangen masker van vroomheid moet de allersnoodste beschuldiging van „boosdoener,” tegen den Heilige der heiligen ingebracht, goed maken! Jesus een *boosdoener!* Groote God! hoe is het mogelijk, dat Gij niet den mond deedt verstommen, die zulk eene godslastering tegen uwen Feniggebo-ren Zoon durfde uitbrengen? Zij allen mogen hier als getuigen optreden, die door Jesus van den onreinen geest zijn verlost, de zieken die door Hem genezen, de melaatschen die gerei-

nigd zijn; al de dooven die van Hem het gehoor, de blinden die het gezicht, de dooden die van Hem het leven herkregen. Wie Jesus als *Weldoener* wil leeren kennen, hij ondervrage den blindgeborene, en deze zal antwoorden, dat hij ziende werd door dat de almachtige, goede Jesus zijne oogen met een weinig speeksel bestreek — den sinds acht en dertig jaren lamme, die door één enkel woord van Jesus het volle gebruik van zijne ledematen herkreeg — de dochter van den Overste der Synagoge, die door Jesus ten leven werd opgewekt in het bijzijn harer ouders en van drie Apostelen. Zijn de getuigen van die wondervolle weldaden nog te gering in aantal — de geheele stad Naïm getuigt blijde van de opwekking van den jongeling der weduwe, bijna geheel Jerusalem van de opstanding van Lazarus. Duizenden en duizenden kunnen als ooggetuigen geroepen worden, dat Jesus hen, na hunne zieken genezen te hebben, op wonderdadige wijze spijzigde in de woestijn, eveneens de scharen, welke Hem ter eere jubelden: „Hij heeft alles wel gedaan.” Van den anderen kant: al die gezworen vijanden des Zaligmakers konden, hoewel zij den ganschen nacht gezocht en valsche getuigen en ook leugens te baat genomen hadden, Hem van geene enkele misdaad overtuigen. Toch hielden die booswichten, die Jesus zonder reden haatten en goed met kwaad vergolden, het in hunne gehuichelde nauwgezetheid van geweten voor eene belediging van hunne waarheid, toen de rechter eene juist omschrevene beschuldiging en bewijzen van schuld vroeg. Zonder het te willen, vervulden zij aldus eene profetie, welke van den Messias gezegd was, en legden derhalve zonder het te weten, eene schitterende getuigenis af van de waarheid, dat Jesus de ware Messias was, toen zij de volgende woorden waar maakten: *zij sperrèn den mond* Ps. XXI, 14.

Ps. CVI^W, 2.

op tegen Mij, als een verscheurende en brullende leeuw;... de mond des goddeloozen en de mond des arglistigen is tegen Mij geopend; zij spraken tegen Mij met eene valsche tong; zij omringden Mij met woorden des haats en zonder reden bestreden zij Mij. Zoo is dan ook hier wederom de hand van God zichtbaar. Terwijl de boosheid liegt, viert de waarheid hare zegepraal; huichelaars lasteren den goddelijken Zaligmaker, maar door hunne lasteringen zelve verkondigen zij, dat Jesus niemand anders is dan de Messias zelf, van Wien het voorzeggd was, dat Hij aldus gelasterd zou worden. Dikwijls zijn de vinnigste vijanden der waarheid — wij zien hier er een sprekend voorbeeld van — hare luid-sprekendste verkondigers. Daarom ook hooren wij Jesus geen enkel woord ter zelfverdediging inbrengen; Hij kan die zorg aan zijne onverzoenlijke haters overlaten; zij mogen met woorden Hem een boosdoener schelden; inderdaad roepen zij Hem als den Messias uit.

Ook voor Pilatus was het duidelijk, dat hij te doen had met menschen, die van hoogmoed opgeblazen en door drift verblind waren. Hij gevoelde, dat andere, dieper liggende redenen, dan welke hem bekend waren, de Joden er toe brachten om van hem, zoo eensklaps en nog zoo vroeg in den morgen een vonnis te vergen tegen iemand, die minstens voor het uiterlijke alle waarborgen gaf van eene onbevleete onschuld, van Wien hij nooit eenig kwaad vernomen had. Bovendien, dacht hij er in de verte niet aan, dat het Sanhedrin de bekrachtiging en de voltrekking van een *doodvonnis* van hem verlangde; hij ging van de veronderstelling uit, dat het hier, niet om eene halszaak, maar slechts om ondergeschikte

rechtszaken te doen was, welke voor de joodsche rechtbank konden afgedaan worden, waarmede hij zich niet behoefde in te laten en waarvan hij liever al de verantwoordelijkheid op de Joden wilde schuiven. Hij gaf hun daarom dit eenigszins ontwijkend en schuchter antwoord: *neemt gij Hem en oordeelt* JOAN. XVIII, 31.
Hem naar uwe wet.

Dit antwoord, ofschoon het zwak was en blijken gaf van een vreesachtig gemoed en van een geheim verlangen getuigde om buiten de zaak te blijven, noopte toch de Joden tot eene duidelijker verklaring van de geheimen huns harten; zij konden nu niet langer verzwijgen, dat zij den dood van den Zaligmaker wilden: *ons* — antwoordden zij — *is het niet geoorloofd iemand ter dood te brengen*, als zeiden zij: „wij hebben „Hem reeds ter dood veroordeeld, maar de macht om dat vonnis „uit te voeren is ons ontnomen; wij brengen Hem daarom „voor uwen rechterstoel, ten einde gij ons vonnis zoudt bekrachten en dan volgens de wetten van uw land voltrekken.” Treffend is de bemerking, welke de h. Joannes hierbij maakt: dit alles geschiedde, zegt hij, *opdat het woord van Jesus* JOAN. XVIII, 32.
vervuld wierde, dat Hij gesproken had, aanduidende welk een dood Hij sterven zou. En inderdaad, duidelijk was het voorezeggd, welken dood de belofde Messias zou ondergaan. Reeds de oude profetieën hadden gesproken van het doorboren der handen en voeten van den Messias, van zijne verheffing aan een kruis, van het openen zijner zijde; Jesus zelf had bij herhaling voorspeld, dat Hij aan de Heidenen overgeleverd en aan het Kruis genageld zou worden. Deze soort van straf oefening wenschten dan ook de Joden op Jesus toegepast te zien en niet die der steeniging: een dood zoo gruwzaam en zoo vernederend mogelijk moest het einde van den Zaligmaker wezen.

Uit dat antwoord der Joden ging voor Pilatus een nieuw licht op; hij hoorde het in de duidelijkste bewoording uitgesproken, dat zij niets minder beoogden dan Jesus' ter dood-veroordeeling; maar tevens begreep hij, dat hij, nu het eene halszaak betrof, zijne rechterlijke tusschenkomst niet weigeren mocht en wel gedwongen was die aangelegenheid voor zijn rechterstoel te behandelen.

Den Joden werd het uit de houding, welke Pilatus aangenomen had, al meer en meer klaarblijkelijk, dat een niet met redenen omkleede eisch in geenen deele genoegzaam was om Pilatus voor hunne oogmerken te winnen; dat zij beschuldigingen Luc. XXIII, 2. moesten voordragen om hun doel te bereiken. *En zij begonnen Jesus te beschuldigen zeggende: wij hebben bevonden, dat deze ons volk verleidt en verbiedt schatting te betalen aan den Keizer en zegt, dat Hij zelf Christus, de Koning, is.*

Drie beschuldigingen, drie lasterlijke leugens! Ook die booswichten zelven waren daarvan overtuigd; maar als zij slechts Jesus ter kruisdood konden brengen, waren ook de afschuwelijkste middelen hun welkom. Of hadden zij ooit den Zaligmaker verrast, terwijl Hij geheime vergaderingen hield en door opruiende redevoeringen het volk opzette? Zijne leer verkondigde Hij ten aanhoore van allen, in den tempel en in de Synagoge, waar het volk te zamen kwam; daar had Hij allen vermaand om te gehoorzamen aan hunne Oversten en Schriftgeleerden, omdat dezen de plaats innamen en gezeten waren op den stoel van Mozes; door de heiligste leeringen had Hij ten allen tijde het volk tot het goede aangespoord; toen zij naar den hof van Gethsemane optrokken, om Hem gevangen te nemen, lag Jesus in een diep gebed verzonken; toen Caïphas Hem over zijne leer ondervroeg, durfde Hij Zich beroepen op allen, die Hem gehoord hadden. Wat de tweede beschuldiging

betrof — het was nog geen drie volle dagen geleden, dat Jesus die huichelaars beschaamde en hunne strikvragen ten schande maakte door te leeren: *geeft den Keizer, wat des Keizers is*: ook de heffers van de jaarlijksche tempelschatting konden getuigen, hoe nauwgezet Jesus in het betalen daarvan was, dewijl Hij zelfs een wonder gedaan had om de vier drachmen voor Zich en voor Petrus te betalen. De derde beschuldiging, dat Jesus zich Christus, *den koning*, genoemd had, vraagt al onze aandacht.

Toen het volk Jesus Koning wilde maken, vluchtte Hij naar de bergen en ontweek daardoor aan den aandrang der scharen: Hij toch schuwde elke aardsche grootheid. Evenwel was de beschuldiging — stellen wij dit voorop — waar, *niet* in den zin, welken de Joden aan de benaming van *Koning* hechtten, maar wel in de beteekenis, die wij door Jesus zelven daaraan straks voor Pilatus zullen hooren geven. De Joden hadden — reeds meermalen moesten wij het opmerken — een valsch begrip van het Messiasschap: zij verbonden daaraan een aardsch koningschap. Volgens hunne dwaalbegrippen moest de Messias een wereldsch vorst wezen en het oude koninkrijk van Israël in zijn vorigen luister herstellen; zelfs de leerlingen des Zaligmakers waren van die meening niet vrij gebleven. Dewijl nu Jesus èn vroeger èn voor weinige uren nog voor den Hoogen raad verklaard had de Messias te zijn, maakten zij nu daaruit, geheel in strijd met Jesus' duidelijke verklaringen en tegen hunne eigene overtuiging, de valsche gevolgtrekking, en droegen die als eene beschuldiging voor, alsof Hij Zich voor een wereldsch Koning uitgaf, derhalve het volk van den Keizer aftrok en een oproermaker was. Zoo schreven zij hunne eigene en opzettelijk verkeerde opvatting den Zaligmaker toe;

zoo maakten zij van datgene, wat zij zelve hoopten, eene grief tegen Jesus, ofschoon Hij bij elke gelegenheid deze dwaze meening bestreden had; zoo bouwden zij eene akte van beschuldiging op hetgeen zij verwachtten en Jesus altijd had afgewezen. Ware huichelaars en leugenaars! Dat Pilatus die beschuldiging in vollen ernst opnam, mogen wij hem niet euvel duiden: het was zijn recht en zijn plicht. Zij raakte een teeder punt aan, inzonderheid voor een romeinschen Landvoogd, die voor het gezag des Keizers moest borg blijven; ware zij ook bewezen, dan zou Jesus daarom reeds alleen schuldig aan hoog verraad wezen en, volgens de romeinsche wetten, den kruisdood verdiend hebben; bovendien mocht die beschuldiging, vooral onder de toch reeds licht tot oproer overslaande Joden, en nu duizenden vreemdelingen in de stad opgehoopt waren, niet voorbij gezien worden. Deze opmerkingen stellen ons in staat om de gedragslijn, welke Pilatus gaat volgen, te begrijpen en, van zijn standpunt af beschouwd, te waardeeren.

De eerste aanklacht achtte hij de minste aandacht geheel en al onwaardig: ware zij gegrond geweest, wie zou er eerder van vernomen hebben dan hij, die door zijne spionnen van alles onderricht werd, wat er in zijn gebied voorviel. De tweede aanklacht kon voor Pilatus alleen in aanmerking komen, als de derde beschuldiging bewezen was; immers had Jesus Zich als wereldlijk koning opgeworpen, dan zou hij ook verboden hebben aan den Keizer schatting te betalen; had Hij daaren tegen Zich niet als koning uitgegeven, dan ware de vraag over de wettigheid van die schatting een geschilpunt, hetwelk toch reeds door de Joden in verschillenden zin werd besproken en waarin een landvoogd zich niet behoefde te mengen, als slechts het geld gestort werd. Pilatus hield zich dan, en om zeer

goede redenen, alleen met de derde beschuldiging bezig, maar die behandelde hij ook met alle nauwgezetheid. De Joden buiten latende staan, ging hij naar binnen en als rechter liet hij Jesus, die intusschen binnen het rechthuis aan de bewaking der gerechtsdienaars was overgelaten, voor zijn rechterstoel brengen. „Hij doet dit” — merkt de h. Chrysostomus aan — „omdat hij een hoogen dunk van Jesus had en alles nauwkeurig wilde onderzoeken, verwijderd van de woelige en nijldige Joden.” Dat deze laatsten onderwijl het welslagen van hunne helsche plannen berekend en overwogen, ook het volk tegen den Zaligmaker opgezet zullen hebben, is aan geen twijfel onderhevig.

En *Jesus staat voor den Landvoogd*. Hij heeft alle vrijheid MAT. XXVII, 11 van spreken en zal daarvan ruimschoots gebruik maken — ter onderrichting van Pilatus en ook van ons allen. Het volgende gesprek ontspoon zich nu tusschen den onschuldigen Zaligmaker en den tot nog toe onpartijdigen rechter. *Zijt gij* — vroeg Pilatus — *de Koning der Joden?* Het kan zijn, dat de Landvoogd deze vraag op cenigszins spottenden toon uitsprak om den deerniswaardigen toestand, waarin Jesus daar voor hem stond; wij mogen evenwel niet vergeten, dat de verhevene majesteit, welke altijd in Jesus' houding en gelaat uitschitterde, en de heiligste onschuld, welke in Jesus' blikken te lezen was, den rechter onwillekeurig diepen eerbied afdwongen, dat Pilatus volgens recht en billijkheid een onderzoek naar de hoofd-beschuldiging moest en ook wilde instellen. Jesus, die als Alwetend God alles wist, wat er tusschen Pilatus en de Joden was besproken, ofschoon Hij de beschuldigingen der Joden niet gehoord had, die ook wist, in welken zin de Landvoogd de vermelde vraag tot Hem richtte, voegde zich echter naar zijn toestand

van aangeklaagde en stelde deze wedervraag aan Pilatus:

JOAN. XVIII. 34 *zegt gij dit uit u zelven, of hebben anderen het u van Mij gezegd?* De zin van deze vraag des Zaligmakers is deze: „zegt gij dit in de beteekenis, welke gij als Romein en Heiden aan dat woord van „koning” verbindt, of wel in die, „welke mijne beschuldigers daaraan hechten; bedoelt gij eene „koninklijke waardigheid volgens uwe eigene opvatting of wel „zulk eene, waarvan de geestelijke, geheimnisvolle beteekenis „aan mijne aanklagers geenszins onbekend is, maar welke zij „met opzet miskennen om Mij van iets strafwaardigs te kunnen „betichten?” — en dringender nog voor Pilatus — „hebt gij „uit eigene ondervinding eenige reden om Mij te betichten, „dat Ik tegen den Keizer ben opgestaan; of is het alleen, om „dat mijne landgenooten Mij van zulk een misdad beschuldigd „hebben?” Aldus werd Pilatus tot nadenken gedwongen en moest gevoelen, dat Jesus ten onrechte en valschelijk beschuldigd was; aldus ook wilde Jesus te kennen geven, dat het Hem wel degelijk bekend was, wie die steenen op Hem geworpen hadden, al waren de handen ook verborgen, welke ze slingerden. Het schijnt, dat het woord van den Zaligmaker den rechter eenigszins wrevelig maakte; althans met minachting voor alle

JOAN XVIII. 35 Joden bijt hij Jesus toe: „*ben Ik dan een Jood*, dat ik van „joodsche zaken en twistvragen iets weet of mij daarmede be- „moei; weet ik in welken zin de Joden hun koningschap op- „vatten, wat de Joden onder de benaming van koning, dien „zij ook Messias noemen, gewoon zijn te verstaan? Kon ik die „vraag uit mij zelven stellen, als anderen ze mij niet hadden „ingegeven? Ik vraag het u dan ook niet, omdat de zaak mij „persoonlijk aangaat, maar omdat ik rechter ben, die over eene „tegen U ingebrachte beschuldiging moet oordeelen. *Uw volk*

„en de Opperpriesters hebben U aan mij overgeleverd; wat hebt Gij gedaan, dat tot die beschuldiging aanleiding kon „geven?” Op deze laatste vraag had Jesus, aan alles geheel onschuldig, het antwoord kunnen inhouden. Doch zijdelings wil Hij den rechter te woord staan, door met alle vrijmoedigheid getuigenis af te leggen van *zijn* Koningschap en van *zijn* Rijk; daardoor tegelijk zijne onschuld bewijzen en, Pilatus van zijne onschuld overtuigende, aan den rechter te kennen geven, dat Hij meer was dan een gewoon mensch. Met andere woorden: Jesus verklaarde aan Pilatus, dat Hij werkelijk Koning, de Messias-Koning is, maar niet in den verkeerden en door zijne vijanden uitgedachten zin van een aardsch vorst; Hij zegt hem ook, wie alleen zijne volgelingen, zijne ware onderdanen zijn. *Mijn Koninkrijk — zeide Jesus — is* JOAN. XVIII, 36 *niet van deze wereld.* Eenvoudige, maar veel beteekenende woorden! Jesus' Koninkrijk is niet alleen het hemelsche Rijk der gelukzaligen, maar ook de gemeenschap van alle geloovigen, die Christus' leer belijden, de Kerk welke Jesus door zijn prediking en lijden heeft verworven. Dat Rijk is wel *in* de booze en bedorven wereld, maar niet *van* die wereld. Dat Rijk heeft geen aardschen oorsprong, maar ontleent zijn ontstaan aan God, dewijl Jesus, de menschgeworden Zoon des Vaders, het stichtte. Ook het doel en de krachten daarvan behooren niet tot deze wereld: het beoogt niets anders dan de eeuwige zaligheid der zielen, en de middelen welke daarin werken, en de wetten welke er in heerschen, en de beloningen welke er in voorgesteld worden — dat alles is bovenaardsch. Eveneens is het verheven boven de vergankelijkheid en den korten duur van al wat in deze wereld is. Om dit aan den heidenschen Landvoogd door een voor hem duidelijk en door een voor allen

afdoend bewijs te staven, wijst Jesus hem op het beteekenisvolle feit, dat er bij zijne gevangenneming geen geweld tegen geweld gepleegd is, en laat op de voorgaande verklaring onmiddellijk volgen: „indien mijn Koninkrijk van deze wereld ware, mijne dienaren, die Mij dan zeker ter zijde stonden, zouden wel strijden, dat Ik niet overgeleverd werde aan de Joden; maar nu niemand voor Mij ten strijde trekt, moet het ook voor u blijkbaar zijn, dat mijn Koninkrijk niet van hier, niet van deze wereld is, en van Mij noch voor u noch voor uwen Keizer iets te vreezen is, dat derhalve de beschuldiging der Joden tegen Mij ingebracht geheel ongegrond is.” Ofschoon Pilatus den geheelen en diepen zin van die woorden niet vatte, en als Heiden ook niet kon vatten, maakte hij toch deze juiste gevolgtrekking er uit op: *Gij zijt dus een Koning?* En Jesus, die slechts zijdelings geantwoord had, toen Hem gevraagd werd: *Zijt Gij een Koning der Joden*, legt nu de allerduidelijkste verklaring af: „**Gij zegt het, Ik ben een Koning**, „maar” — begrijpen wij dit wel — „niet alleen van een of ander volk, maar van allen, én van **Joden** én van **Heidenen**, die Ik **allen** in mijn geestelijk Rijk wil opnemen.”

Nog nader wil Jesus aanduiden, van welken aard zijn Koninkrijk is. „*Hiertoe ben Ik geboren* — aldus gaat Hij voort — „en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, om getuigenis van de **waarheid** te geven, om de waarheid en niets anders dan de waarheid te prediken. En wilt gij mijne onderdanen kennen? *Al wie uit de waarheid is*, die uit de waarheid en niet uit de leugen is, die rechtgeaard van gemoed is en aan de genade beantwoordt, hij neemt de waarheid, welke Ik verkondig, meer en meer aan, *hoort naar Mijne stem*, gehoorzaamt Mij als Koning en onderhoudt mijne geboden.”

Gewis, het was er ver af, dat Pilatus de onuitputtelijk diepe beteekenis van al die openbaringen des Zaligmakers begrepen heeft; maar zoo veel ten minste heeft dat onderhoud uitgewerkt, dat bij hem de overtuiging werd gevestigd, eerstens dat Jesus geheel en al onschuldig was aan de Hem toegedichte misdaad van te streven naar een aardsch koningschap, ten tweede dat er geen enkele reden bestond, waarom Hij Jesus volgens den eisch der Joden ter dood mocht veroordeelen. Evenwel was hij niet genegen om het gesprek over wat waarheid is voort te zetten, en evenmin verlangend om nader ingelicht te worden omtrent hetgeen Jesus zijdelings aan de Oversten der Joden ten laste had gelegd, dat zij namelijk de waarheid haatten en daarom ook den Prediker der waarheid vervolgden. Met eene laakbare luchthartigheid, alsof er voor hem niets aangelegen was, met een spottenden twijfel, alsof ook hij daarnaar niet moest onderzoeken, riep hij lichtzinnig uit: *wat is waarheid*, wat gaat die mij aan? Tegelijk gaat hij naar buiten tot de Joden, neemt Jesus mede, geeft zijne diepe overtuiging te kennen en roept hun toe op Jesus wijzende: *Ik vind geene schuld in Hem* aan al datgene, wat gij Hem ten laste gelegd hebt. Hiermede eindigde het eerste verhoor van Jesus voor Pilatus; dit was ook de eerste maal, dat Pilatus eene openlijke verklaring aflegde en van Jesus' onschuld en van de onrechtvaardige handelwijze zijner beschuldigers. JOAN. XVIII, 39

Ook wij luisteren, maar met grootere leergierigheid dan die Romeinsche Landvoogd, naar Jesus' veel beteekenende woorden. Wel staat de onschuldige Jesus als een misdadiger voor den wereldschen rechter, maar in ons oog is en blijft Hij de Profet bij uitnemendheid, die de woorden des eeuwigen levens ver-

kondigt. Wel staat Hij, de verzoenende God-mensch, maar ook de Rechter des Hemels en der aarde, voor den rechterstoel van zijn schepsel, in de nederigste houding en als een verachtelijke booswicht geboeid; maar wij weten, dat Hij door het wreede oordeel, hetwelk over Hem geveld zal worden, ons de genade verdient, opdat wij onze ziel voor de zegenrijke inwerking zijner waarheid open stellen en zoo een barmhartig oordeel van God mogen verwachten. *Wat is waarheid?*— deze vraag, door de waanwijzen der wereld met een spottenden glimlach afgewezen, moet al onze aandacht innemen, want in de oplossing daarvan ligt het geheim van ons bestaan, het doel van ons leven, de aanwijzing van onze bestemming opgesloten. Van de juiste beantwoording dier vraag hangt ook ons tijdelijk en meer nog ons eeuwig geluk af. Wij kunnen God niet genoeg danken, dat wij deelgenooten zijn geworden van dat Rijk van Jesus, waarin de genade wordt gegeven, welke ons vrij maakt van de banden der zonde, en waarin de waarheid wordt gepredikt, welke als een fakkel ons voorlicht op den weg naar de eeuwigheid, en wetten gelden, welke al onze neigingen zelfs de geheimste gedachten regelen, al onze handelingen besturen. Al wie dan ook een goed gebruik maakt van de voorrechten, welke zijn Koning hem heeft geschonken, volgt diens voorbeelden en beoefent diens deugden en zal eens in zijne glorie deelen. Maar daarvoor wil ook de Koning Jesus naar zijn welgevallen beschikken over den tijd en de krachten en den arbeid van al zijne onderdanen, zonder bij iemand eenigen tegenstand te ontmoeten; onder die voorwaarden is Hij beminnelijk in zijne macht, vaderlijk bezorgd voor het geluk der zijnen en bereidt Hij voor zijne getrouwen eene kroon van onverwelkbare glorie. Dat Rijk der waarheid maakt ook den last der geboden licht, omdat

---

het de genade geeft en tegelijk den moed inboezemt om de lastige heerschappij der driften te onderdrukken, en het den mensch 't zoete juk van Jesus' wet doet zoeken uit liefde voor God en uit verlangen naar de belooning, welke hem is weggelegd; dat Rijk doet ons eene zoete vreugde smaken zelfs te midden van het lijden, van de vernederingen en van de verachting der menschen, want het leert ons, dat alwie met Jesus zijn kruis gedragen heeft, ook eens met Hem zal verheerlijkt worden; eindelijk, dat Rijk verheft ons tot eene waardigheid, waarmede geene enkele dezer wereld kan vergeleken worden: het maakt ons meester van ons zelve, vriend van God en erfgenaam des Hemels. Vernieuwen wij daarom de zoo dikwijls vergetene voornemens en zeggen wij het aan den lijdenden Jesus, »Gij, „alleen, o, Heer! zult heerschen over mijnen geest en mijn „hart, over mijne ziel en mijn lichaam; geef mij de genade, „dat Gij mijn Koning zijt in mijn leven en mijn sterven om „mijn Koning te blijven in alle eeuwigheid.”

Hoofdstuk III.

Jesus voor Herodes.

Welk een verpletterend woord voor de Joden moet het ge-
LUC XXIII, 4. weest zijn, dat Pilatus hun wrevelig toevoegde: *Ik vind geene schuld in dezen mensch!* Zij hadden hunne drie beschuldigingen tegen Jesus ingebracht; hij had ze onderzocht en den beklaagde ondervraagd; en nu komt hij, na een nauwgezet verhoor, hij die als rechter was ingeroepen, zijne beslissing mededeelen en zegt hun met volle overtuiging: „dezen mensch heb ik onschuldig bevonden aan alles, waarvan gij Hem hebt aangeklaagd; „in Hem is geene schuld, geene misdaad te ontdekken.” Vernederender kon die uitspraak niet zijn voor die hatelijke leugenaars, ook niet beschamender voor die hoogmoedige Oversten, welke nu als vuige lasteraars gebrandmerkt waren in het oog van hun eigen volk en zelfs van de door hen verachte Romeinen. Zij hadden Jesus een boosdoener durven noemen, en Pilatus
SPR. XV, 17. verklaart Hem ten aanhoore van allen onschuldig. *Wie een gerechtige veroordeelt, is een gruwel voor God,* had hun wijze koning Salomon vroeger gezegd. Zouden zij in dat oogenblik van vernedering aan dat woord van veroordeeling niet gedacht hebben? Hoe dit zij, hunne booze plannen gaven zij niet op.

Wel waren zij door de moedige houding van Pilatus gedwaarsboemd, wel zagen zij al hunne hoop voor 't oogenblik vrijdeld, maar te luider herhaalden zij hunne valsche aanklachten, ze met nieuwe vermeerderende; te onstuimiger drongen zij op de veroordeeling des Zaligmakers aan. De h.h. Evangelisten hebben ons hunne afschuwelijke lasteringen willen overleveren, ten einde het lage van hun karakter in een helder licht te stellen. *Zij hielden aan* — aldus verhaalt de h. Lucas — *zeg-* LUC. XXIII, 5 *gende: Hij ruit het volk op, door geheel Judëa leerende, na begonnen te hebben van Galilëa tot hiertoe. — Toen Hij door de Opperpriesters en de Ouderlingen beschuldigd werd,* — *zegt de* MAT. XXVII, 12 *h. Matthëus, maar voegt er veel beteekenend bij — antwoordde Hij niets.* Zij mochten Hem, luidkeels schreeuwende, betichten, dat Hij een oproermaker en volksverleider, een verachter der wet en schenner van den Sabbath, in één woord: een boosdoener was, die goddelijke en menschelijke wetten voor niets achtte; maar op het hooren van al die aanklachten onderhield Jesus een diep stilzwijgen. Hij had immers geene verdediging noodig, daar Hij reeds onschuldig verklaard was; elke verdediging zou ook nutteloos geweest zijn, daar zijne vijanden niet de waarheid wilden hooren, maar door haat en nijd zich lieten verleiden. Is het ook wel te verwonderen, dat Jesus eindelijk de verkondiging der waarheid onthoudt aan hen, die zich al zoo lang tegen de waarheid bezondigd hadden? Jesus zwijgt ook daarom, omdat Hij zoo de leugen beschaamt, de voorspellingen vervult, zijns Vaders wil volbrengt en aan allen, die evenals Hij onrechtvaardig beschuldigd worden, een voorbeeld geeft van lijdzaam geduld.

Voor Pilatus was dit stilzwijgen onbegrijpelijk: zoo iets was hem gedurende de vele jaren van zijn rechtersambt nog niet

voorgekomen. Een aangeklaagde doet geen enkele poging om zich vrij te pleiten van de hem aangewrevene misdaden en wel van misdaden, waarop als straf de gruwzaamste dood stond! Daarvan kon hij, de Heiden, zich geen begrip vormen. Zelfs trachtte hij den Zaligmaker tot zelf-verdediging aan te zetten, zeggende: *hoort Gij niet, hoe veel zij tegen U getuigen? Doch Jesus bleef zwijgen en antwoordde hem op geen enkel woord, zóódat de stedehouder zich zeer verwonderde*, niet slechts over die kalme bedaardheid en dat onverwinnelijk geduld, over die doodsverachting, waarvan Jesus opnieuw blijk gaf, maar ook over die eerbied afdwingende waardigheid, welke nu nog schitterender uitkwam dan zoeven in het rechthuis.

MAT. XXVII, 14

Onderwijl vermeerderde de verlegenheid van den Landvoogd van minuut tot minuut Den Zaligmaker veroordeelen wilde Hij niet, dewijl Hij van Jesus' onschuld overtuigd was; Hem loslaten durfde hij niet, daar hij de Joden vreesde. En nog altoos stijgt de woede van de Oversten des volks; al dringender eischen zij Jesus' veroordeeling. Reeds boven vernamen wij, dat de joodsche Oversten hunne vorige beschuldigingen, al waren die alreeds door den ingeroepen rechter afgewezen en voor niet ontvankelijk verklaard, opnieuw inbrachten en door aanwijzing van plaats, waar die verdichte misdaden zouden gepleegd zijn, daaraan meerdere kracht wilden bijzetten. „Hij verkondigt eene „leer, welke het volk tot opstand tegen het gezag des Keizers aanzet; Hij begon die al in Galilëa te prediken, ging vervolgens „geheel Judëa door en heeft ten laatste die leer ook hier, in „deze hooftstad, verbreidt, zóódat er alle gevaar bestaat voor „een algemeen opstand, als de hoofdlieder niet uit den weg „geruimd en het oproer niet in zijne geboorte gestikt wordt.” Aldus schreeuwden zij. Ofschoon nu Pilatus van al die laster-

lijke aantijgingen niets geloofde; toch waren zij hem welkom en boden eene gewenschte gelegenheid aan om zich aan deze netelige zaak te onttrekken. Was Jesus, — zoo redeneerde de Landvoogd — ofschoon te Bethlehem in Judëa geboren, van opvoeding en verblijf een Galilëer, dewijl Hij bijna dertig jaren te Nazareth gewoond had, dan behoorde Hij tot het rechtsgebied van Herodes, die juist ter gelegenheid van het paascheest zich te Jerusalem ophield. Zijn besluit was dan ook spoedig genomen: *Vernemende, dat Jesus uit het gebied van Herodes* Luc. XXIII, 7 *was, zond hij Hem tot Herodes, die ook zelf in die dagen te Jerusalem was.* Meer dan eene reden bewoog Pilatus tot dien gevaarlijken stap. Was er in Galilëa oproer gepredikt, dan zou — daarmede wiegelde de laffe rechter zijn geweten in slaap — Herodes het best over de schuld van Jesus daaraan kunnen oordeelen; hij zelf zou door zoo te handelen die lastige rechtszaak zich van de schouders schuiven zonder de Joden tegen zich in het harnas te jagen en zich achter het oordeel van Herodes, hetzij dan vrijspraak of veroordeeling bevattende, kunnen verschuilen tegenover zijn eigen geweten en de Joden en eveneens tegenover den Keizer. Gevaarlijk echter en gewaagd ook was in hooge mate die stap: vooreerst gaf Pilatus eene zaak uit de handen, welke aan zijne rechtsmacht was onderworpen en waarover hij beslissen moest; dan stelde hij Jesus, dien hij aan alles onschuldig erkend en ook verklaard had, aan eene mogelijke veroordeeling bloot; ten laatste zette hij den wankelenden voet op den glibberigen weg van eene laakbare toegevendheid, van een schuldig wijken voor den aandrang van Jesus' vijanden, die hij veeleer om hunne valsche aanklachten had moeten bestraffen. Doch aan dat alles was Pilatus weinig gelegen, mits hij zijne handen in onschuld meende te kunnen wasschen. Moed maakt altijd

sterk, maar vrees, laffe menschevrees ontzenuwt zelfs den sterkste en verleidt hem tot daden waarover hij, zoodra hij tot bezinning is gekomen, niet alleen zich schamen moet, maar welke hem zelfs tegen wil en dank van kwaad tot erger vervoeren, totdat hij eindelijk neerstort in een afgrond van ongerechtigheid, welke spot met alles wat heilig is. De geheele lijdensgeschiedenis geeft ons daarvan geen afschrikwekkender voorbeeld dan wij in Pilatus moeten verafschuwen.

~~~~~

Herodes bijgenaamd Antipas, tot wien de Zaligmaker gezonden werd, was viervorst van Galilëa en broeder van Philippus, viervorst van Iturea, en van Archelaus, viervorst van Judëa. Deze laatste was, uit hoofde van zware beschuldigingen, welke tegen hem te Rome waren ingebracht, door den Keizer naar Vienne in Frankrijk verbannen, en sinds dien tijd werd Judëa door romeinsche Landvoogden bestuurd, van welke Pontius Pilatus de zesde was. De drie bovengenoemde broeders waren zonen van Herodes den Groote, koning van Judëa en moordenaar der onnoozele kinderen van Bethlehem en omstreken. Drie diepbedorven telgen alzoo van een afschuwelijken vader. Herodes Antipas, soms, maar in oneigenlijken zin, „koning” betiteld, wordt door de geschiedenis geschandmerkt als een wellusteling, als valschaard en huichelaar en als wreedaard. Voor zijne Overheid in Rome kroop hij als een lage vleier, omdat zijne macht en zijn aanzien daarvan afhingen; tegenover mededingers was hij sluw en listig, maar tegenover zijne onderdanen heerschzuchtig en hardvochtig. Godsdienst bezat hij niet; van geboorte een Heiden, hield hij het voor 't uiterlijke met de Joden om dezen te believeen, maar onderhield van het

Judaïsme niet meer dan hij voor zijne staatkundige doeleinden dienstig oordeelde; het liefste heulde hij met de Sadduceërs, welke aan de onsterfelijkheid der ziel niet geloofden en een wellustig leven leidden; hij behoorde alzoo tot de klasse van die verblinden, welke slechts het tegenwoordige wilden genieten en zich om de eeuwigheid niet bekommerden. Ofschoon gehuwd met eene Arabische prinses, leefde hij in bloedschendingen en overspeligen omgang met de echtgenooten van zijnen broeder Philippus, Herodias genaamd, en liet op verzoek harer dochter den heiligen Joannes den Dooper, die het ergelijk gedrag van den viervorst berispt had, in de gevangenis onthoofden. Uit het Evangelie van den h. Lucas vernemen wij, dat hij alles vernomen had, wat Jesus verrichtte, maar het beneden zich achtte zelf den Zaligmaker op te zoeken en naar zijne leer te luisteren; dat hij, door Jesus' wonderen verschrikt, meende dat de h. Joannes de Dooper van den doode was opgestaan; dat hij zelfs den Zaligmaker, dien hij niet gaarne in zijn gebied zag, met eene list, door Hem schijnbaar welmeenend te laten waarschuwen voor een levensgevaar, zocht te verwijderen. Op aansporing van zijne eierzuchtige boeleerster ging hij later naar Rome om den koningstitel te vragen; doch hij zag zich bitter te leur gesteld; niet alleen werd hem de afgebedelde gunst geweigerd, maar integendeel, van vele en groote misdaden aangeklaagd, werd hij naar Lyon verbannen; eindelijk stierf hij in Spanje. Gedurende zijn bestuur over Galilëa leefde hij in vijandschap met Pilatus, waarschijnlijk om een verschil over den voorrang en de machtsoefening, vooral omdat hij, na de verbanning van zijnen broeder, zoo vurig het gebied over Judëa begeerde, dat nu door Pilatus bestuurd werd. De bekende joodsche geschiedschrijver, Flavius Josephus, geeft nog eene andere reden van

die vijandschap aan. Pilatus had, ter herstelling van eene kostbare waterleiding, van de Joden groote geldsommen uit hunnen tempelschat afgeperst en van Herodes werklieden gevraagd. Terwijl reeds over dien gewelddadigen maatregel van den Landvoogd groote verbittering onder het volk heerschte, gaf de sluwe Herodes, om het volk tot nog grootere woede op te zweepen, aan zijne bouwlieden den geheimen last het metselwerk scheef op te trekken. Dit geschiedde, en weldra lag de toren van Siloë in puin, in zijn val achttien Jerusalemers verpletterende. Later wreekte zich Pilatus, toen hij bij het volgende Paaschfeest vele der Galileërs bij het offeren door verkleede Romeinen liet ombrengen *en hun bloed met hunne offers mengde*. Er ontstond toen een oproer, waarbij *Barabbas* en waarschijnlijk ook de twee andere moordenaars werden gevangen genomen.

LUC. XIII, 1.

Monsters van dat soort heerschten toenmaals over de Joden; aan zulke diep gezonkene wezens werd ook de oneindige Onschuld overgeleverd. Zelfs aarzelde Pilatus niet, hoewel hij den aard van Herodes zeer goed kende, zijne oude vijandschap te vergeten en aan zijn mededinger een blijk van erkenning en van rechtsbevoegdheid te geven door Jesus naar hem te zenden. Dat hij den Zaligmaker reeds voor onschuldig verklaard had, dat hij door den Zaligmaker aan een wellustigen en wreedaardigen mensch uit te leveren zijne eigene lafhartigheid openbaarde; dat hij den Onschuldige aan het grootste gevaar prijs gaf, dit alles baarde hem geene zorg, als hij slechts buiten dat lastig rechtsgeding blijven kon. Ook mogen wij aannemen, dat de Joden, nu zij den Landvoogd voor hunne plannen nog niet gewonnen hadden, geenszins onwillig waren om, wat zij van Pilatus niet verkregen hadden, bij Herodes te be-

proeven. Deze had zich immers altijd inschikkelijk voor de Joden getoond; hij was lichtzinnig en vijand van elke strenge opvatting der zedenwet; en wat het zwaarste bij hen woog: hij was de gelijkgezinde zoon van dien vader, welke den Zaligmaker al dadelijk na diens geboorte naar het leven had gestaan; hij had ook den Boetgezant laten onthoofden, en te eerder zou hij Jesus veroordeelen, nu zij Hem van oproerigheid en van opruiing der Galileërs zouden beschuldigen. Zóó dachten die vijanden van Jesus; maar de wijze beschikkingen der goddelijke Voorzienigheid beoogden geheel iets anders: Jesus moest terecht staan voor elke soort van rechtbank: eerst voor Annas, dan voor Caiphas en voor den Hoogen raad, die oordeelden als de hoogste geestelijke macht der Joden; vervolgens voor Herodes, de hoogste wereldlijke macht der Joden; ten laatste voor Pilatus, de hoogste wereldlijke macht der Heidenen. En verstouten wij ons om voor een oogenblik de reden daarvan te gissen — wie onzer aarzelt dankbaar te erkennen, dat Jesus' vlekkelooze onschuld voor al die rechters moest uitschitteren, en dat Hij ons bij elke gelegenheid nieuwe voorbeelden van zijne stilzwijgendheid, lijdzaamheid en nederigheid zou geven. Zóó weet God ook in het bitterste lijden van zijnen goddelijken Zoon voor hen, die Hem beminnen, alles ten goede te doen keeren.

Spoedig waren de Joden na Pilatus' besluit vernomen te hebben, met het onschuldig slachtoffer van hunnen haat op weg naar het paleis van Herodes. Dezelfde treurige stoet, welke wij reeds opgemerkt hebben, bewoog zich wederom door de straten van Jerusalem. Het was omstreeks acht uur in den morgen, toen Jesus voor Herodes stond, waarschijnlijk in het huis van diens vader, dat in de nabijheid van de burcht Antonia lag, waarin

voor eenige jaren de drie Wijzen uit het Oosten gevraagd hadden, *waar is de nieuw geboren Koning der Joden? Wij hebben zijne ster gezien in het Oosten en zijn gekomen om Hem te aanbidden*, waaruit ook het krijgsvolk gezonden was om al de kinderen van het mannelijke geslacht beneden de twee jaren in Bethlehem en binnen deszelfs landpalen om te brengen. Het gerucht, dat Jesus van Nazareth naar den viervorst van Galiléa werd overgebracht, had zich weldra verspreid en eene nog grootere menigte op de been gebracht. Ook Herodes wist al spoedig, welke eene eer hem te beurt zou vallen en was verheugd Jesus voor zijn rechterstoel te zullen zien staan, van Wien hij zoo veel gehoord en Wien hij sinds langen tijd verlangd had van aangezicht tot aangezicht te mogen aanschouwen; zelfs koesterde hij de stille hoop, dat Jesus wel op zijn verzoek een of ander wonder zou verrichten om zijne gunst te winnen en zoo in vrijheid gesteld te worden. Hoe pijnlijk zou hij teleurgesteld worden. Ware het zijn verlangen geweest goed onderricht te ontvangen, niets had hem belet Jesus te hooren, die sinds drie jaren in 't openbaar predikte en niemand, ook den armsten bedelaar niet, van zijn gehoor had uitgesloten; maar een Meester, die ook tot het gewone volk sprak, die Zich met armen bezig hield, was voor dien hooghartigen viervorst te gering; Hem op te zoeken en onder zijne hoorders zich te scharen, dat scheen aan dien trotschaard vernederend toe. Te dieper zou hij, die listige vos, nu beschaamd worden tot zijne

MATH. VII, 6. *welverdiende straf. Had ook Jesus niet gezegd: geeft het heilige niet aan de honden en werpt uwe parelen niet voor de zwijnen.*

Zoodra de Zaligmaker voor Herodes verschenen was, begon

LUC. XXIII, 6. *deze Hem met vele woorden te onderwerpen en zocht gelegenheid om met Hem verscheidene onderwerpen te bespreken.*

Wat Herodes al vroeg, vermeldt ons het Evangelie niet. Waarschijnlijk zal hij te kennen gegeven hebben, welk een genoegen het hem deed een man voor zich te zien, die in zijn gebied geleefd en gepredikt, die aldaar een grooten naam verworven had door zijne leer en zijne wonderen; hij zal denkelijk gezegd hebben, dat hij sinds langen tijd verlangde Hem te zien en dat hij nu in de gelegenheid was om Hem uit eene groote moeielijkheid te redden en Hem zoude vrijlaten, als Hij van zijnen kant zijn aanzoek niet afsloeg; hij zal Jesus misschien ondervraagd hebben, of Hij degene was, aan Wien koningen uit het Oosten geschenken ter aanbidding hadden aangeboden tot groote ontsteltenis van zijnen vader en van geheel Jerusalem, of wel de h. Joannes de Dooper, dien zijn vader had laten onthoofden. Wat die wonderen zelve van Jesus aanging, zal hij gevraagd hebben, of alles waar was, hetgeen de faam over zijne wondermacht vermeldde, en ten laatste zal hij de geheime wenschen zijns harten geopenbaard hebben, Jesus mocht ook voor hem en voor zijn hof een wonder verrichten op zijne bede, hetgeen Hij zoo herhaaldelijk in tegenwoordigheid van anderen gedaan had zonder daartoe te zijn aangezocht; hij was immers zijn vorst en rechter, die over leven en dood beschikte.

Dit zijn gissingen, maar zeer waarschijnlijke gissingen. Zeker is het, dat Herodes geene enkele vraag deed, welke een antwoord noodig had of waardig was. Hij werd dan ook behandeld, zoo als hij het verdiende: *Jesus antwoordde Hem niets*, LUC. XXI, 10. wilde geen wonder doen, zelfs geen enkel woord spreken. Aan Pilatus had Jesus een antwoord niet geweigerd, omdat deze een Heiden was, die de waarheid wenschte te vernemen en te verdedigen, ofschoon hij zich later door laffe vrees liet overmeesteren. Doch Herodes, die uit ijdele nieuwsgierigheid vroeg

en met eene kinderachtige lichtzinnigheid om een wonder bedelde, die daarenboven uit haat tegen de waarheid den prediker van Gods wet had laten onthoofden en de stem van den roepende in de woestijn had doen verstommen, was elk antwoord onwaardig. Aan eenvoudigen en nederigen van harte had Jesus met groote Liefde alles geopenbaard en verklaard, wat het Rijk der Hemelen betrof; maar de heiligste mond opende zich niet voor een ijdel geklap; aan waanwijzen der wereld, aan hoogmoedigen van geest gaf Hij niet meer dan zijne Rechtvaardigheid eischte — en ruimschoots had die ongeloovige en zedeloze vorst dat ontvangen. Doch die genaden had hij verwaarloosd, en tót straf liet Jesus hem over aan de verblindheid van zijnen geest en aan de bedorvenheid van zijn hart. Minder nog zou hij Jesus een wonder zien werken. Genoeg had Herodes van de wonderen, door den Zaligmaker verriicht, hooren gewagen; ware hij bezorgd geweest om de waarheid te kennen en de bevestiging daarvan te lezen in wonderteekenen, hoe gemakkelijk ware het hem geweest om oor- en ooggetuigen te ondervragen, die hem zeker alle waarborgen gegeven hadden voor de echtheid van de wonderen, welke van Jesus vermeld werden, en hij zelf had daaruit de gevolgtrekking kunnen maken, dat, wie zulke werken uit eigen macht deed, door den Vader moest gezonden zijn en meer dan mensch, dat hij God was. Doch Herodes bekommerde er zich niet over, of hij den waren weg des heils niet kende noch leerde wat hem ter zaligheid dienstig was. En om aan zijne ijdele trotschheid voldoening te schenken of om hem in 't oog van laffe vleiers te verheffen — waarlijk, daarvoor was Jesus niet in de wereld gekomen.

LUC XXIII, 10. Evenals de koning worden ook *de Opperpriesters en Schrift-*

geleerden, die daar stonden Jesus *hevig beschuldigende* door den Zaligmaker op gevoelige wijze bestraft. Zij hadden de vragen van Herodes gehoord en met gespannen aandacht toegeluisterd, of de Zaligmaker een antwoord zoude geven; zij wisten hoe vurig Herodes verlangde een wonder te zien en waren bevreesd, dat Jesus diens gunst door een wonderteeken winnen zou. Om elken voor hunne plannen nadeeligen invloed te weren moest Herodes, hoe dan ook, vijandig gestemd worden tegen Jesus; daarom namen zij ook nu wederom tot valsche beschuldigingen hunne toevlucht. Voor Caiphas luidde het, dat Jesus den tempel wilde verwoesten en Zich godslasterlijk den Zoon Gods noemde; voor Pilatus, dat Hij Zich koning maakte en verboden had aan Caesar schatting te betalen; nu voor Herodes zal het geheeten hebben, dat Hij met Joannes samen gespannen had om hem bij 't volk te belasteren wegens zijn huwelijk met Herodias, dat Hij dienzelfden Joannes geprezen en hem daarentegen een vos genoemd had; dat zijn koningschap gevaar liep, nu die mensch tot den mannelijken leeftijd gekomen was, dien nog kind zijnde zijn vader meende te moeten vreezen. Doch hen evenmin als Herodes verwaardigde Jesus met eenig antwoord; Hij geeft hun zelfs de reden niet op van zijn stilzwijgen en bestraft hunnen hoogmoed door niets te antwoorden.

— De waanwijsheid der wereld kan dit welsprekend zwijgen niet begrijpen; wij moeten, voor zooveel het ons gegeven is, de Eeuwige Wijsheid met eerbiedige aandacht beschouwen tegenover de dwaasheid van den eigenwaan.

Jesus heeft in zijn lijden enkele malen gesproken, meerdere malen gezwegen, aldus door zijn voorbeeld het opvolgen aandringerende van eene kernspreuk, welke Hij zelf reeds voor eeuwen door Salomon liet verkondigen: *er is een tijd van spre-* ECCL. III, 7.

ken en een tijd van zwijgen. Toen Caiphás den Zaligmaker vroeg: *zijt Gij de Zoon van God,* en toen Pilatus Hem vroeg: *zijt Gij Koning,* antwoordde Jesus: *Gij zegt het; Ik ben het,* want het was toen de tijd van spreken, omdat de eer des Vaders en de verkondiging der eeuwige waarheid en de liefde voor de menschen het spreken vorderde, en Jesus zweeg bij die gelegenheden niet, ofschoon het spreken Hem het leven zou kosten. Toen een dienstknecht des Hoogepriesters, om zijn meester te believeu, Jesus in het aangezicht sloeg, Hem te gelijk eene les van welvoegelijkheid gevende, ook toen sprak Jesus, omdat Hij een antwoord verschuldigd was tot zijne rechtvaardiging, want het vermoeden, dat Hij onbetamelijk tegen den Hoogepriester gesproken had, mocht niet blijven bestaan noch in de meening van zijne rechters of van zijne beulen noch in de geschiedenis van zijn lijden; toen sprak Hij ook te onzer onderrichting en ter beschaming van zijne vijanden.

Daarentegen: toen Schriftgeleerden en andere Oversten der Joden, ofschoon hunne woorden bij het volk voor onomstootelijke waarheden golden, als slangen hunne tongen tegen Hem scherpten, bewaarde Jesus een diep stilzwijgen, Hij die de tongen der kinderen welsprekend maakt en de woorden des levens heeft, aan Wiens Wijsheid ook al zijne vijanden geen weerstand konden bieden; toen de Hoogepriester Hem vroeg: „antwoordt Gij niets op hetgeen dezer tegen U getuigen,” zweeg Jesus en antwoordde niet; toen de romeinsche Landvoogd, om Hem eene geschikte gelegenheid ter zelfverdediging aan te bieden, zeide: „zie eens, van hoevele dingen zij U beschuldigen”, antwoordde Jesus niets, zóódat Pilatus zich verwonderde; toen Jesus door Herodes ondervraagd en door de Joodsche Oversten valschelijk aangeklaagd werd, opende Hij zijnen mond

niet tot eenig antwoord. Bij al die gelegenheden, al *werd Hij* I PE. II, 23 *gescholden, wilde Hij niet weder schelden; al leed Hij, dreigde Hij niet, maar gaf Zich over aan die Hem onrechtvaardig oordeelden.* Rijk aan treffende en veelzijdige leeringen is dit zwijgen van ons goddelijk Voorbeeld. Wij stippen alleen de belangrijkste daarvan aan.

Jesus' zwijgen was in de eerste plaats *eene boete* voor de verontschuldigingen, welke wij ten onrechte inbrengen, en voor onze overtredingen, welke wij door te spreken bedrijven. Jesus behoefde Zich niet te verdedigen: in zijn mond was geen bedrog gevonden, en niemand kon Hem van zonde overtuigen. Aan Hem zou ook eens eene schitterende en eeuwige rechtvaardiging gegeven worden voor Hemel en voor aarde. Doch om voor onze schuld te lijden, liet Hij zich voor zijne rechters de houding welgevallen van een zondaar, die met eene overgroote schuld beladen was, en Zich van allerlei misdaden aanklagen, omdat wij zoo onnoemelijk veel met onze tong misdoen. Of hebben wij niet gezondigd door onnutte woorden, door een morrend klagen in tegenspoed, door misdadige verontschuldigingen in de biecht, als wij onze overtredingen aan een toeval, aan verrassende omstandigheden, aan den duivel alleen toeschreven, misschien zelfs God daarvoor in zekere mate aansprakelijk stelden? Bezwaren ons niet die eerrooverij door kwaadspreken of lastertaal, die uitingen van toorn, van verachting, afgunst en leedvermaak, van oorblazerij of van laaghartige vleierij — alle zonden tegen de liefde des naasten bedreven? Daarvoor boette Jesus door zijn stilzwijgen bij het aanhooren van de gruwelijkste lasteringen, want aller zonden had Hij op Zich genomen en wilde onder de boosdoeners gerekend worden, omdat Hij de misdaden van allen droeg. Verder was Jesus'

stilzwijgen een *voorbeeld* van diepe *vernederings*. Nooit werd eene hoogere waardigheid, eene heiligere onschuld zoo beleedigend gehoond en zoo smaadvol belasterd als die van onzen Heer Jesus Christus. Hij was de eeuwige Zoon des Vaders, de Schepper van allen, de Rechter van levenden en dooden; Jesus had derhalve het volste recht, toen Hij in die drievoudige waardigheid verguisd werd, om de strengste genoegdoening voor die beleedigingen te eischen; maar Hij verkoos een nederig zwijgen en een geduldig lijden, om ons te leeren, hoe wij ons in dergelijke omstandigheden te gedragen hebben. Waarlijk, wij zouden over valsche beschuldigingen en zelfs over een veroordeelend afkeuren der menschen ons al zeer weinig verontrusten, als wij van de overtuiging doordrongen waren, dat elke ongerechtigheid met geduld geleden voor den rechterstoel van God eene bron van geluk en van glorie zal worden. Eindelijk was Jesus' zwijgen een *voorbeeld* van *zachtmoedigheid*. Wie ooit versmadigingen heeft moeten ondervinden, weet hoe licht het hart des menschen tot gramschap geneigd is en hoe gaarne het zich wreken zou. Bij Jesus vinden wij van dat alles niet het minste spoor. Wel voelt Hij in zijn hart het grievende der verguizingen, maar Hij offert die ziel-smart met eene alles overtreffende Liefde voor ons arme zondaars op aan den hemelschen Vader, die Hem gezonden had om zielen zalig te maken. Aldus houdt Hij in zijn voorbeeld ons ter navolging voor, wat Hij vroeger in woorden ons gezegd had: *leert van Mij, dat Ik zachtmoedig en ootmoedig van harte ben*. Hoe verre zijn zij van dat voorbeeld verwijderd, die telkenmale in toornige woorden losbarsten, als een minder aangenaam woord hun toegevoegd wordt, als eene of andere handeling voor hunne eer beleedigend schijnt. Dan wordt zoo ras

aan lage driften de vrije teugel gelaten en — wat aan elk redelijk mensch onbegrijpelijk moet voorkomen — wat wij van anderen niet willen verdragen, hetzelfde doen wij alsdan anderen aan; wij achten ons beledigd en ontzien ons niet den evenmensch metterdaad te beledigen; onze waardigheid of eer meenen wij gekrenkt en toornen daarover, maar tegelijk verlagen wij ons zelve en vergeten alle betamelijkheid door gramstorig te worden. Komt hier de spreuk niet te pas: *meet met dezelfde maat uit, waarmede gij wilt, dat u toegemeten worde*; en ook deze: *doet aan anderen, wat gij wilt, dat anderen aan u doen*? Verlangen wij door anderen met voorkomendheid en op liefdevolle wijze behandeld te worden, laten wij zelve dan onze ziel in lijdzaamheid bezitten, en een ieder zal eerbied voor onze deugd hebben en zich ontzien ons te krenken hetzij in woorden hetzij door daden. Geen beter middel is er om harten te veroveren en de liefde van allen te winnen dan de geduldige zachtmoedigheid van Jesus ook onder de smadelijkste beschimpingen na te volgen.

Hoofdstuk IV.

Jesus wordt door Herodes bespot en naar Pilatus terug gezonden.

Herodes had begeerd Jesus te zien, niet met eene prijzenswaardige bedoeling, zooals Maria Magdalena, om door een boetvaardig berouw de vergiffenis van zijne vele en zware zonden van Hem af te smeeken, maar om zijne nieuwsgierigheid te bevredigen en misschien ook om zijn twijfel omtrent den persoon van Jesus, het gevolg van eigen kwaad geweten over den moord aan den h. Joannes den Dooper gepleegd, te doen ophouden. Het zien van Jesus bleef dan ook voor hem vruchteloos en maakte hem niet tot een bekeerling; wel werd zijne begeerte vervuld en kon hij zich verblijden in het aanschouwen van Jesus, maar die blijdschap miste alle zedelijke waarde voor God, omdat zij voortkwam uit het voldaan worden van eene ijdele nieuwsgierigheid en hem niet, evenals Zachëus, aanspoorde om het gedane orrecht goed te maken en zijn berouw door werken van liefde te betoonen. Hij ondervroeg ook den Zaligmaker met vele woorden, maar Jesus, die het booze hart van den trotschen wreedaard en vuigen wellusteling doorschouwde, zweeg op al die vragen, omdat Hij in diens

hart geene liefde voor deugd en waarheid ontdekte, zelfs geen geloof aan God en aan de eeuwigheid zag. Herodes bedelde om een wonder te zien, en Jesus gaf hem geen ander teeken te bewonderen dan van een nederig en lijdzaam zwijgen te midden van de lasterlijkste aantijgingen, maar de overweldigende kracht en de diepe beteekenis van dat schitterend wonder bleven voor dien dwaas verborgen.

Het bevreemdt ons dan ook geenszins, dat Herodes zich beschaamd gevoelde door de waardige houding van Jesus, diep vernederd ook voor zijne hovelingen, van wie hij gewoon was niets anders te hooren dan laffe vleitaal, die hem zelfs afgodische eer bewezen; dat hij zich machteloos gevoelde tegenover den geboeiden Jesus en barstte van spijt, nu zijn hoogmoed gekwetst was. Doch hij zou zich wreken en wel op de laaghartigste wijze; hij meent veracht te zijn en zal smaad met smaad vergelden. Het beteekenisvolle zwijgen van Jesus had de bewondering opgewekt van Pilatus, die nog wel een Heiden was; datzelfde zwijgen wekte de woede op van Herodes, die voor een geloovigen Jood wilde doorgaan, maar een trotschaard was en zijn hoogste genot vond in loftuizingen te aanhooren en eerbewijzingen te ontvangen. Herodes had aan Jesus geen enkel woord kunnen ontlokken van dankbaarheid voor de diensten, welke hij Hem aanbood, van bede om van het gevaar des doods bevrijd te worden, van zelfsverdediging tegen zware beschuldigingen, ook geen enkel blijk van goeden wil om aan zijne verlangens te gemoet te komen. Zulk eene wijze van handelen — meende hij — kon haren grond niet hebben in menschelijke wijsheid — en daarin had hij recht — maar volgens zijne valsche meening in dwaasheid en onverstand; hij zal dan Jesus bespotten als een onmachtige, omdat Hij geen wonder doet;

als een onwetende, omdat Hij niet antwoordde; als een lafhartige, omdat Hij Zich niet verdedigde.

— Herodes' handelwijze moet wijsheid der wereld heeten, welk e de Wijsheid Gods dwaasheid durft noemen; maar van zulk een waanwijze heeft God gezegd: *Ik zal de wijsheid der wijzen*

I COR. I, 19. *vernietigen en het verstand der verstandigen zal Ik verwerpen.*

Herodes mag het diepzinnig zwijgen voor domheid houden, dat geduld voor ongevoeligheid, die schijnbare werkeloosheid voor onmacht; eens, maar dan waarschijnlijk tot zijn schrik, zal hij moeten aanschouwen, dat aan Jesus alle macht in den Hemel en op aarde gegeven is, dat Hij met den adem zijns monds de goddeloozen verplettert. Gelukkig daarentegen zij, die Jesus in zijne diepste vernedering nog als hunnen God erkennen en door woord en daad belijden; zij zullen, al worden zij door eene wufte en lichtzinnige wereld als dwazen gescholden, Hem als Rechter niet behoeven te vreëzen; hunne onmacht voor de wereld zal machtig blijken te zijn voor God, hunne vermeende dwaasheid ware wijsheid, hunne schijnbare onwetendheid de echte wetenschap, welke de eeuwige glorie zocht en ook gevonden heeft.

LUC XXIII, 11 *Herodes met zijne krijgslieden verachtte Hem; en Hem een wit kleed omgedaan hebbende, bespote hij Hem.* Aldus spreekt het Evangelie, doch treedt in geene verdere bijzonderheden om ons te melden, waarin die bespottung en die verachting bestond. Wie zal echter in staat zijn om de beleedigingen en verguizingen door die twee woorden aangeduid, te beschrijven? *Hij verachtte, hij bespote Hem* — welk eene diepte van boosaardige vernedering aan Jesus aangedaan ligt

in die woorden opgesloten, welk eene wraak door den gekwetsten hoogmoed van Herodes uitgedacht. Wie bedenkt, dat eene ongeloovige en zedeloze hofhouding, dat verdierlijkste menschen hier den spot drijven met den Heilige der heiligen, kan eenigermate beseffen, hoe ondenkbaar veel Jesus in dat uur heeft moeten lijden. Zij hadden veel van den Zaligmaker gehoord en van dat alles maakten zij een voorwerp van bittere spotternij: Jesus werd — aldus mogen wij het ons voorstellen — beschimpt om zijne nederige geboorte, om zijne armoede, om zijne schamele kleeding; men verweet Hem, dat zijne Moeder eene vergetene vrouw was, dat Hij geene andere leerlingen dan twaalf onwetende visschers had kunnen vinden; zijne woorden werden verwrongen en zijne leeringen verdraaid en zijne wonderen nagebootst; niets werd vergeten, geheel het leven en al het werken van den Zaligmaker in een bespottelijk daglicht voorgesteld; vooral zijn koningschap stond ten doel aan beschimping en Hij, die de ware Messias van hen allen was, werd als een zinneloze verguisd. Dan barstten alle omstanders in een luidruchtig lachen uit en Herodes, nu blijde dat hij aan zijn wrok eenige voldoening kan geven, stemt met dat hoonend schaterlachen in, en spoort bovendien zijne laffe hovelingen, nu eens door woorden dan weder door handgeklap, aan tot nog andere beleedigingen. Jesus laat Zich dat alles welgevallen en, met de oogen neergeslagen, opent Hij zijnen mond niet tot eenige klacht, minder nog tot eenig verwijt. De oneindige Liefde wil met de diepste verachting overladen worden om te boeten voor onzen hoogmoed.

De spotlust van die wellustelingen is nog niet voldaan. Zij kunnen den Zaligmaker ook door daden verguizen. Koningen

en bekleeders van hooge waardigheden droegen dikwijls, ter onderscheiding van hunnen stand, witte met goud omzoomde kleederen, ook die naar eene of andere hooge waardigheid dongen, kleeadden zich in zulk een gewaad; maar ook menigmaal werden zij, die van hun verstand beroofd waren, in zulk een kleed gestoken om hen bespottelijk te maken. Welnu, Jesus heeft zich Koning genoemd en Zich in hun oogen als een zinneloze voorgedaan; daarom dan ook Hem een wit kleed omgeslagen en Hem aldus tot een voorwerp van nieuwen spot gemaakt. Die inval behaagde aan Herodes zóó buitenmate, dat hij dien niet alleen toejuichte maar ook den Zaligmaker met dat spotkleed omhangen door de straten van Jerusalem naar Pilatus terug liet voeren. Daardoor moest tevens blijken, wat die ongelukkige vorst met zijne bedorvene vleiers van Jesus dachten: Hij scheen hun een dwaze toe, en de eeuwige Wijsheid Gods moest, als een onnoozele uitgedoscht, aan de algemeene bespotting worden prijsgegeven.

— Voor onze door het geloof verlichte oogen, ook volgens Gods beschikking, heeft dat witte kleed eene geheel andere beteekenis: het teekent ons de volmaaktheid van Jesus' vlekkelooze onschuld, en het leert ons, dat wij de bloedige voetstappen van het Lam Gods zonder smet moeten drukken in onbevleetheid der ziel, opdat wij eens onder het zalig getal van degenen mogen gerekend worden, van wie door den h. Joannes in het boek der openbaring gezegd wordt:

OPENB. III, 4. *Zij zullen met Mij wandelen in witte kleederen; want zij zijn het waardig. Wie overwonnen heeft, zal zóó met witte kleederen bekleed worden, en zijnen naam zal Ik niet uitwischen uit het boek des levens, en Ik zal zijnen naam belijden voor mijnen Vader en zijne Engelen.*

Merken wij ook dit nog op tot onzen troost, als wij evenals ons goddelijk Voorbeeld om de deugd bespot worden. De wereld is niet rechtvaardiger voor ons dan Herodes voor Jesus was; gelijk de spotzieke viervorst den Zaligmaker, ofschoon hij Hem van geene schuld kon overtuigen, aan de algemeene verachting wilde prijs geven, niet minder verguist de booze wereld den braven Christen, die aan God en zijn geweten getrouw blijft. Zelfs in hare wijze van spreken verraadt zij haren afkeer van al hetgeen goed en rechtvaardig en zedelijk is: de misdaad wordt geprezen en de deugd belasterd; bij de wereld heet openbaring van geheimen beleefdheid in den omgang, ongebondenheid is beschaafdheid in manieren, sluwheid geldt bij haar voor wijsheid, wraakneming wordt geroemd als een bewijs van mannelijken moed; daarentegen wordt de wijze voorzichtigheid der braven als lomphheid gescholden, zedigheit als onbeholpenheid bespot, godsvrucht voor veinzerij, eenvoudigheid en waarheidsliefde voor bekrompenheid van verstand en dwaasheid gehouden. Aldus weet de in het booze verzonkene wereld door allerlei drogredenen aan elke handeling die kleur te geven, welke met hare beginselen het meeste strookt, juist als Herodes een wit spotkleed vond om den Zaligmaker verachtelijk te maken. Zou echter het eindoordeel eens door den Rechter over allen te vellen ook luiden evenals dat der wereld? Niemand die het gelooft, zelfs de diepst gevallen mensch niet, als hij buiten het gewoel der wereld geplaatst naar de stem van zijn geweten luistert.

Nā Jesus bespot te hebben, zond Herodes Hem naar Pilatus

terug. Het witte kleed hing den Zaligmaker nog om de schou-
 ders en stelde Hem aan het schaterend spottgelach eener groote
 menigte bloot, welke de straten vulde of in hunne huizen Hem
 zagen voorbij sleuren. Evenwel ontving Jesus in zijne diepste
 vernedering nog van zijne vijanden, huls ondanks, een schit-
 terend bewijs van zijne algeheele onschuld aan al de misdaden,
 van welke Hij voor Herodes was beschuldigd. Door de een-
 voudige terugzending van Jesus naar Pilatus, getuigde namelijk
 Herodes, dat de Zaligmaker niets strafbaars in Galilëa had be-
 dreven, dat ook de aanklacht, alsof Jesus door zijne leer het volk
 in die landstreek zou hebben opgeruid, allen grond miste en
 geene enkele reden aanbod om het rechtsgeding tegen den
 beschuldigde voort te zetten; en, daar de beschuldigers aan
 den Zaligmaker verweten, dat Hij in Judëa hetzelfde gedaan
 had als in Galilëa, was daarmede de geheele aanklacht verval-
 len en Jesus opnieuw onder alle opzichten onschuldig verklaard.
 Nog meerdere malen zullen wij dergelijke onschuldigverkla-
 ring van Jesus uit den mond van zijne bitterste vijanden zelven
 hooren herhalen; want God wilde, dat Jesus voor elke rechtbank
 beschuldigd werd, maar Hij beschikte het ook zóó, dat zelfs
 de vijanden van Jesus het „niet schuldig” moesten uitspreken.

Luc. XXIII, 12. *Op dienzelfden dag werden* — aldus gaat de Evangelist Lucas
 verhalend voort — *Herodes en Pilatus vrienden; want te vo-
 ren waren zij met elkander in vijandschap.* Dit verwondert
 ons geenszins. Pilatus was in groote verlegenheid, maar eene
 geveinsde betuiging van achting jegens Herodes, wiens onder-
 danen hij had doen vermoorden, kan hem er uit redden en
 hij zond den onschuldig verklaarden Jesus naar de recht-
 bank van zijn vijand; Herodes daarentegen zag in het onder-
 werpen van Jesus' rechtsgeding aan zijne uitspraak een bewijs

van erkenning zijner vorstelijke bevoegdheid, beschouwde dit als eene genoegdoening voor vroeger ontvangene beledigingen en, toen hij zijn toorn gewroken had op Jesus, wist hij niet wat hij verder met Hem doen zou: — het beste, meende hij, zou zijn om de beleefdheid van Pilatus te beantwoorden — en hij zond Jesus naar den romeinschen Landvoogd terug. Aldus werd de lijdende Jesus eene schijnbaar toevalige aanleiding, dat twee gekrenkte, elkander vijandige bewindvoerders, een Jood en een Heiden, vrienden werden, en tegelijk de speelbal van twee booswichten, die spotten met het lijden van een onschuldige.

— Hoe dikwijls zien wij ook nu niet, dat de vriendschap der boozen de ondergang is van de onschuld? Door wederzijdsche plichtplegingen en beleefdheden werden die twee onrechtvaardige rechters vriendschappelijk gezind; doch, terwijl beiden zich aan die netelige zaak wilden onttrekken, werkten zij, elk op zijne wijze, samen tot den dood van den schuldeloozen Jesus, dewijl elk van beiden Hem aan de versmading en de foltering, ook aan den moedwil van den andere over liet, ofschoon zij beiden zijne Onschuld betuigden en volgens hunnen plicht Hem moesten vrij laten. Reeds de eerste Christenen gaven aan hunne verontwaardiging over zulk eene snoode onrechtvaardigheid lucht, toen zij later, God een dankgebed toezingende over de bevrijding der Apostelen, uitriepen: *waarom hebben de Heidenen gewoed en de volkeren ijdele dingen verzonnen? De koningen der aarde zijn opgestaan en de vorsten zijn bijeengekomen tegen den Heer en tegen zijnen Gezalfde. Want in waarheid zijn in deze stad tegen uwen heiligen dienstknecht Jesus, dien Gij gezalfd hebt, bijeengekomen Herodes en Pontius Pilatus met de Heidenen en de volkeren Israëls, om te doen* HANDL. IV, 25

wat uwe hand en uw raadsbesluit bepaald hadden, dat geschieden zou.

Het aanknoopen van vriendschapsbetrekking met Herodes woog in geen deele op tegen de bittere teleurstelling, welke Pilatus ondervond, toen de Zaligmaker opnieuw voor zijnen rechterstoel gebracht werd. Hij had gehoopt en ook verwacht, dat Herodes dit zoo moeilijk rechtsgeding ten einde zou brengen door den beschuldigten Jesus of vrij te laten of te veroordeelen. Daar echter Herodes den Zaligmaker wel bespot maar niet veroordeeld terugzond, werd de Landvoogd gedwongen om zich met die rechtzaak wederom bezig te houden, waarvan hij zich zoo gaarne bevrijd had. Ook trokken Jesus' onverbiddelijke vijanden, de Oversten van het volk, al weder naar het rechthuis op, altijd blakende van woede tegen hunnen Messias. Wat zou Pilatus doen? Den Zaligmaker ter dood uitleveren verbood hem zijn geweten; Hem loslaten durfde hij niet uit vrees voor de Joden. Het schijnt, dat hij voor 't oogenblik een manmoedig besluit nam. *Hij riep de Opperpriesters en de Oversten en het volk te samen* en gaf hun een kort overzicht van hetgeen tot dusverre besproken en verhandeld was omtrent Jesus. „*Gij hebt —* zeide hij tot hen *— dezen mensch tot mij gebracht, als eenen, die het volk verleidt. En zie, ik heb Hem eerst, afzonderlijk, toen ik Hem bij mij in de rechtzaal liet komen, vervolgens in uwe tegenwoordigheid, toen ik Hem naar buiten had laten brengen, ondervraagd, en vond in desen mensch, geene schuld aan de dingen, waarvan gij Hem beticht. Maar ook Herodes niet; want ik heb u met den beschuldigde tot hem gezonden, en zie, er is niets door Hem bedreven, dat den dood*

„*verdient*, anders zou die vorst Hem niet zóó terug gezonden „maar ter dood veroordeeld hebben.”

Wij juichen die moedige taal des Landvoogds zeker van harte toe en zijn hem dankbaar voor deze *tweede* onvoorwaardelijke verklaring van Jesus' volkomene onschuld. Doch — wie zou het uit den mond van een rechter kunnen verwachten — die vrijspraak van elke misdaad wordt gevolgd, niet door: „ik zal Hem dus de vrijheid teruggeven en zijn leven en zijne „veiligheid weten te beschermen” maar door dit alleronrechtvaardigst besluit: *ik zal Hem dan kastijden* d. i. geeselen en dan *loslaten*. Wij gloeien van verontwaardiging, als een rechter zijne openlijke betuiging van de algeheele onschuld des aangeklaagden besluit met het vonnis Hem te doen geeselen? Wat heeft Jesus dan misdaan, waardoor Hij die gruwzame en vernederende straf verdiend heeft? Tot tweemaal toe heeft Pilatus verklaard, dat er *geene* schuld in Jesus is — en toch laten geeselen? „Wees het — roept een godvruchtig schrijver den rechter toe — „met u zelve eens, Pilatus! Zoo Christus „onschuldig is, waarom spreekt gij Hem niet vrij? Zoo gij „meent, dat Hij gegeeseld moet worden, waarom noemt gij „Hem dan onschuldig?” Tot zulk eene diepte van laagheid doet de rampzalige menschenvrees den laffen dienaar van eens anderen grillen vervallen; hij kent zijnen plicht en durft dien niet vervullen; hij veroordeelt het kwade en bedrijft het om wille van anderen; hij erkent de onschuld van zijnen evenmenschen en, ofschoon schoorvoetend, vervolgt hij hem om anderen niet te mishagen. Zoo handelen alle bloohartigen, die liever hunne eer wegwerpen en hun geweten bezoedelen dan de gunst van anderen verliezen. Even diep viel ook Pilatus. De uitvoering echter van zijn even wreed als onrechtvaardig

vonnis bleef nog eenigen tijd uitgesteld om redenen, welke wij in het volgende hoofdstuk bespreken.

— Wij hebben eerst nog den plicht van hartelijke dankzegging te vervullen aan onzen goddelijken Zaligmaker voor zijn voorbeeld van vrijwillige vernedering en voor de pijnlijkste boete, welke Hij ter voldoening voor onzen hoogmoed op Zich genomen heeft. Niets was voor ons dringender noodzakelijk.

ECCL. X, 15.7. Het begin van alle zonden is de hoovaardij; wie zich aan haar overgeeft, zal zich aan vele gruwelen schuldig maken, en zij zal hem eindelijk ten gronde richten. Geen wonder dan ook, dat zij bij God en de menschen gehaat is. De eerste zonde werd bedreven, toen Lucifer aan God gelijk wilde wezen en zijn troon opslaan boven dien van zijnen Schepper; de eerste zonde werd op aarde bedreven, toen Eva naar de verleidelijke inblazing van den door hoogmoed gevallen satan luisterde: „gij „zult gelijk goden zijn.” Sinds dien dag van jammer is de hoovaardij des levens te zamen met de begeerlijkheid des vleesches de grootste zedelijke kwaal van alle tijden. Door die zonde ook is de dood in de wereld gekomen en met den dood tijdelijke en eeuwige rampen. Daarom wilde Jesus zoo onnoemelijk veel lijden in zijne eer en goeden naam, zoo smadelijk gehoond en verguisd worden, om te boeten voor den hoogmoed der menschen en hun de deugd van nederigheid te leeren. God wilde in Christus Jesus alles herstellen; daarom moest onze Zaligmaker zelf de verworping der menschen worden om hen op te richten uit die peillooze diepte van zedelijke bedorvenheid, waarin zij verzonken waren. Doch geen herstel is voor den gevallen mensch mogelijk, als hij zich niet vernedert onder de machtige hand van God. De nederigheid is de moeder van alle deugden evenals de hoogmoed de va-

der is van alle ondeugden. Een trotschaard beoefent niet de deugd van geduld, is niet zachtmoedig, kent geene toewijding, verbreekt den gemeenschappelijken band der liefde, hoopt niet, omdat hij in zich zelve alles meent te vinden, en veracht een kinderlijk, eenvoudig geloof; genaden ontvangt hij weinig, omdat God aan de hoogmoedigen weerstaat; verdiensten voor den Hemel vergadert hij niet, omdat hij zijn loon bij de menschen zoekt. Het heerlijk deel van den nederige is juist het tegenovergestelde: vriend van God, wordt hij met allerlei gunsten overladen, loopt den weg van Gods geboden met reuzen-schreden af en, al gaat hij soms weenende langs moeielijke paden, met vreugdegejuich bereikt hij den eindpaal zijns levens, een rijken schat van verdiensten mededragende. Wie een enkel oogenblik aan die waarheden zijne aandacht wil schenken, begrijpt de dringende vermaning van Jesus: *leert van Mij, dat* MATH. XI, 2. *Ik nederig van harte ben:* hij bevat ook den diepen zin van dit andere woord van Hem, waardoor Hij het noodzakelijke der ootmoedigheid in een veelbeteekenend beeld ons voorhoudt: *Ik zeg u, tenzij gij u bekeert en wordt als de kinderen,* die van MAT. XXVIII, 3 *geen rang of eerezucht weten maar eenvoudig en nederig zijn, zult gij niet ingaan in het Rijk der Hemelen.* Verwonderen wij ons over die uitspraak niet. Zonder deugd is de Hemel onbereikbaar, maar ook zonder nederigheid is geene ware deugd mogelijk. Verheven is het *geloof*, maar is de nederigheid de begeleidster daarvan niet, dan zal het geen enkel oogenblik beveiligd voor afdwaling wezen; troostvol is de *hoop*, maar bij het gemis van nederigheid zal zij ontaarden of in een vermetel vertrouwen of in wanhoop; kostbaar in Gods oogen is de *liefde*, maar zonder nederigheid is zij verwaten, stoot den evennaaste af en werkt niets ten goede; verdienstvol is een aandachtig *gebed*, maar als

de nederigheid ontbreekt, wordt het huichelarij als dat van den Phariseër; het schoonste sieraad der ziel is de *zuiverheid*, maar die gaat ras te loor, als zij door geene nederigheid beschut wordt; in één woord: elke deugd is schoon en verdienstelijk voor God, als zij de nederigheid tot gezellin heeft, maar zonder deze is zij verdacht en waardeloos.

Hoofdstuk V.

Jesus, Barabbas en Procula.

Het woord „loslaten” zoeven door Pilatus uitgesproken, werd misschien met eene geheime bedoeling gebezigd. Het was Paascheest voor de Joden, en op een dier dagen mochten zij naar hunne keuze de invrijheidstelling van een gevangene eischen. Die gewoonte dagteekende van het begin der romeinsche overheersching; althans voor dien tijd wordt daarvan geene melding gemaakt. Bij de Romeinen was het reeds sinds lang een gebruik om op hunne hooge feestdagen aan een of anderen gevangene ter eere hunner afgoden de vrijheid te geven; ook op de geboortedagen der Keizers werd aan eenige staatsmisdadigers kwijtschelding van straf verleend. Bij de Grieken was dezelfde gewoonte in zwang gekomen. Dit heidensch gebruik brachten de romeinsche overweldigers over in de door hen onderworpene gewesten, om zich zelve den schijn van grootmoedigheid te geven en den overwonnenen voor het werkelijk verlies hunner vrijheid eenigermate schadeloos te stellen door hun eene schaduw van machtsbevoegdheid in te willigen. Bij de Joden hadden zij daarvoor het hoogste feest, het Paascheest aangewezen, waarschijnlijk om, volgens hunne sluwe staat-

kunde, hen de herinnering te doen vieren van hunne bevrijding uit de Egyptische slavernij, waarvan het Paschen telken jare de gedachtenis verlevendigde, en zoo hunnen nationalen trots te streelen. Op dat gebruik scheen Pilatus te doelen, toen hij van het loslaten des Zaligmakers sprak; maar om toch aan de Joden nog eenigszins ter wille te zijn, zou hij Jesus eerst laten geeselen en door zijn Bloed den dorst van

MARC. XV 8. diens vijanden naar wraak trachten te lesschen. *Als dan de schare opgekomen was en begon te eischen hetgeen Pilatus altijd voor hen gedaan had*, was die eisch hem zeer welkom. Dat aan de Joden toegekende recht kon — meende hij — als hij die gelegenheid goed wist te gebruiken, een geschikt middel worden om Jesus uit de handen der Oversten te bevrijden. Immers de *overheden* alleen hadden den dood van Jesus geeischt, maar de keuze van den gevangene was aan het *volk* overgelaten; stelde hij nu slechts een bij het volk gehaten booswicht tegenover Jesus, Wien hunne Oversten uit nijd hadden overgeleverd, maar die reeds bij herhaling en voor elke rechtbank aan elk misdrijf onschuldig was verklaard, dan werd zonder eenigen twijfel door het volk, dat Jesus genegen was, de voorkeur aan den Zaligmaker gegeven, zijne invrijheidstelling en de terechtstelling van den andere geeischt. Aldus dacht Pilatus, maar *deerlijk* zal hij te leur gesteld worden, al schijnen alle omstandigheden gunstig voor zijne plannen te wezen.

Drie boosdoeners bevonden zich in de gevangenis, welke ter kruisdood veroordeeld waren en op dienzelfden dag moesten sterven. De misdadigste van die drie en misschien hun aanvoerder heette Barabbas. Hij was een struikroover, een oproermaker en had in een opstand, waarvan wij reeds boven spraken, een moord bedreven: misdaden, welke hem tot een voorwerp

van afschuw bij het volk gemaakt hadden, waardoor hij derhalve aller toegenegenheid verbeurd, aller haat beloopt had. Tegenover dien beruchten booswicht stelde Pilatus den goddelijken Zaligmaker, die bij het volk bekend stond als een weldoener, die het geheele land rondgegaan was aan allen zijne weldaden uitdeelende, die om zijne leer geëerd was als de Profet bij uitnemendheid, grooter dan er ooit een door God was opgewekt, die door zijne wonderen aller verbazing gaande gemaakt maar ook veler dankbaarheid en liefde gewonnen had. Dit alles wist Pilatus en opzettelijk stelt hij het volk voor de keuze tusschen die twee alleen, daarbij rekening houdende met den afkeer des volks voor een roover en moordenaar en met de genegenheid der beweldadigden voor Jesus, van welke er nu velen te Jerusalem tegenwoordig waren. Zijne bedoeling moge dan ook goed geweest zijn, toen hij het volk vroeg: *wien wilt gij, dat ik u loslate? Barabbas, of Jesus, die Christus* MAT. XXVII 17 *genoemd wordt*, „die algemeen als de Messias aangezien wordt „maar ook daarom alleen aangekjaagd is, omdat Hij Zich als „den Messias verklaard heeft” — toch moet zijn voorstel als hoogst onrechtvaardig veroordeeld worden en wel om eene tweevoudige reden.

Vooreerst plaatst hij door zijne wijze van doen den onschuldigen Jesus op ééne lijn met een beruchten booswicht, en hield zich alsof hij beiden, voor het uiterlijke althans, als gelijkstaande beschouwde. Grievender belediging kon aan Jesus niet aangedaan worden. Veronderstellen wij voor een oogenblik, dat Barabbas een rechtschapen mensch, een heilig man geweest ware, ook dan nog mocht zijn naam, tegenover dien van Jesus, zelfs niet genoemd worden. Wij allen belijden, dat Jesus het eeuwig Woord des Vaders, de in den tijd mensch

geworden Zoon Gods is, de Heilige der Heiligen, God van alle eeuwigheid. Hij is de weg, de waarheid en het leven; zonder zijne hulp kunnen wij niets verdienstelijks voor den Hemel verrichten. Hij is aller Verlosser, de liefdevolle Geneesheer van onze zielen, de barmhartige Vriend van alle menschen; Hij is de grootste Weldoener van allen en ons opperste Goed, uit Wiens volheid wij allen alles ontvangen, genade in dit tegenwoordige, glorie in het toekomstige leven. Al spreken wij tot lof en eer van Jesus alles wat we vermogen, het blijft nog eindeloos ver beneden hetgeen Hij verdient; geene tong der menschen, zelfs der Engelen niet, is in staat om den Zoon des Vaders en den Zaligmaker der menschen naar behooren te prijzen. Wie siddert en beeft niet van verontwaardiging, als hij die oneindige Goedheid en Heiligheid gelijk ziet gesteld met een deugniet, met een beruchten misdadiger, die de schrik der menschen was? Een roover op eene lijn geplaatst met den Gever van alle goed, een moordenaar met Hem, die het leven kwam geven aan de geheele wereld! Waarlijk, deze belediging overtreft nog den smaad, welchen Jesus leed aan het Kruis: toen werd Hij gerekend als te behooren onder misdadigers, nu werd Hij met den beruchtste van allen gelijk gesteld. Verfoeilijke ongerechtigheid der menschen, maar ook onbegrijpelijke Liefde van den God-mensch, die zulk eene versmading wilde lijden om te voldoen voor onze dwaasheid, daar wij meenen God en zondige begeerten tegelijk te kunnen dienen.

Daarenboven laat Pilatus het geheel en al van de keuze des volks afhangen, of Barabbas, die reeds om rechterlijk bewezen misdaden ter dood veroordeeld is, of wel Jesus, die reeds door een joodschen en heidenschen rechter van alle schuld is vrijgesproken, ter dood zal worden uitgeleverd. En toch hij alleen

was rechter, die over schuld of onschuld moest oordeelen en de straf bepalen, als de schuld bewezen was. Recht en billijkheid werden alzoo op heiligschennende wijze verkracht en overgeleverd aan de luimen van een volk, dat wispelturig van aard en daarom gemakkelijk nu eens tot dit, dan weder tot een ander gevoelen was over te halen. Zonderling en onrechtvaardiger wijze van rechtspleging zal wel nooit gehoord zijn. Reeds heeft de rechter tot tweemaal de onschuld des aangeklaagden betuigd, en opnieuw roept hij de beslissing in van de omstanders, alsof niet hij alleen het vonnis kan en moet vellen. Zulk eene laffe daad wekt afschuw, ook al gold zij den oneindig Heilige niet. Zelfs in de boven vermelde gewoonte kon de onrechtvaardige rechter geene enkele verdediging van zijne lafheid vinden. Wel is het hem er om te doen om Jesus te redden, maar het doel heiligt de middelen niet; wel moest hij die geringe inwilliging aan het volk doen, dat hij, de oppermachtige stadhouder, hun de keuze liet om de vrijheid van één gevangene te vorderen uit de velen, welke in die dagen hunne terechtstelling moesten verwachten; maar hij had aan hunne keuze de drie ter kruisdood veroordeelde moordenaars kunnen voorstellen; wel eischte het Paaschfeest, het eigenlijke verlossingsfeest der Joden, dat hun ter herinnering daaraan de invrijheidstelling van een *veroordeelde* vergund werd, maar daarom mocht hij den *onschuldig* verklaarden Jesus niet plaatsen naast den ellendigsten booswicht. Het was ter zijner verontschuldiging ook niet genoeg, dat hij aan de Joden als 't ware in den mond gaf, wien zij moesten kiezen, toen hij hun voorstelde: *Wie wilt gij, dat ik loslate, Barrabas of Jesus*, MAT. XXVII, 18 *die Christus genoemd wordt? Wilt gij, dat ik u den Koning* MARC. XV, 9. *der Joden loslate?* Hij was immers van Jesus' volkomene on- JOAN. XVII, 39.

schuld overtuigd; hij wist, dat de Oversten der Joden Hem uit nijd hadden overgeleverd. Daarom had hij den Zaligmaker eenvoudig moeten loslaten en aan het volk de keuze laten tusschen boosdoeners, welke door het gerecht reeds veroordeeld waren; dan had hij 's lands wetten naar recht gehandhaafd en tevens het voorrecht des volks geëerbiedigd zonder krenking van zijn geweten.

— Maar de door satan ingegevene vrees sloot hem den mond, toen hij ter verdediging der onschuld spreken moest. Diezelfde duivel belet de slaven van het menschelijk opzicht zich voor God te verklaren, ofschoon zij Hem in het geheim des harten aanbidden; zich te verzetten tegen de zedeloosheid of ongerechtigheid, waarvan zij getuigen zijn, ofschoon zij inwendig er over zuchten. De waarheid houden zij als gevangen en maken zich door hun stilzwijgen aan een soort van geloofsverzaking schuldig. Aldus wordt de deugd, zelfs door hen die haar liefhebben, verraden en overgeleverd aan de bespottung van wie haar haten; aldus worden de goddeloosheid en de losbandigheid aangemoedigd en verbreid door hen zelve, die op godsdienst en zedelijkheid nog prijs stellen. Wie zulke zwakken van hart van deze hunne voor anderen ergelijke en voor hen zelve noodlottige kwaal wil genezen, hij valle hen aan door hunne laaghartigheid hun duidelijk voor oogen te stellen, opdat zij zich schamen, ook door hen met eene heilige vrees voor een hoogerem Rechter te doordringen, opdat zij van den verderfelijken weg terugkeeren. Niet anders handelde God met Pilatus om hem tot inkeer te brengen en voor verdere en nog noodlottigere stappen op den weg van lakenswaardige toegevendheid te behoeden.

Toen Pilatus zich op den rechterstoel had neergezet en in bange verwachting verkeerde, aan wien der twee voorgestelden door het volk de vrijheid zou gegeven worden, verschijnt er plotseling een bode, die van wege zijne echtgenootte hem deze waarschuwing overbrengt: „*bemoei u niet met dien rechtvaardige*,“ MAT. XXVII, 19 „*dige*, wacht u wel iets ten nadeele van dien onschuldige te „doen,” en om aan hare vermaning nog meer klem bij te zetten, liet zij deze bijzonderheid er bij voegen: *want ik heb heden in een droom veel geleden om Hem.*

Volgens eene geloofwaardige overlevering heette die vrouw Claudia Procula, was met een moedig karakter toegerust en had reeds de afgoderij afgezworen na de kennis van den waren God geleerd te hebben. Zij behoorde, evenals toenmaals meerdere romeinsche vrouwen, welke in het land van Palestina vertoefden, onder de bekeerlingen tot het Jodendom. Het driejarig werken en leeren van Jesus was voor haar niet onvruchtbaar geweest; het had haar met eerbiedige bewondering vervuld voor den grooten Profet, voor den goddelijken Wonderdoener. En niet alleen had zij een hoogen dunk van Jesus opgevat; zij hield zich ook van zijne volkomene onschuld overtuigd en vreesde niet die te verdedigen, waar het te pas kwam. Dat zij door God op bijzondere wijze is beloond geworden voor haren ijver gelooven wij gaarne op het gezag van vele Kerkvaders. Men verhaalt ook van haar dat zij, door nog meerdere genaden begunstigd, na Jesus' Verrijzenis het katholieke geloof heeft aangenomen en in geur van heiligheid is gestorven. Haar naam staat dan ook vermeld onder het getal der Heiligen, welke in 't bijzonder door de Grieksche Kerk vereerd worden. Eenigen meenen, dat de h. Paulus van haar melding maakt in zijn tweeden brief aan Timothëus. „De zon der

„gerechtigheid” — merkt de geleerde Origenes hierbij aan — „werd voor den rechterstoel van Pilatus verduisterd, maar „verlichtte door het uitgieten harer stralen in die mate de „vrouw van Pilatus, dat zij Jesus als den Zaligmaker der we- „reld erkende en aldus de eeuwige zaligheid verworven heeft; „Hij, die als een schuldige voor Pilatus' rechterstoel stond, „trof als God het gemoed der vrouw met schrik en angst, „niet opdat Hij vrijgesproken, maar opdat zij behouden zou „worden.”

Voor Pilatus was de waarschuwing, welke zij hem deed toekomen, van ver uitgestrekte beteekenis en vol van leering. Het was, als liet zij zeggen: „laat dien mensch los, omdat zijne zaak „zeer netelig is, liever nog: spreek Hem vrij, want ik ben „van zijne onschuld overtuigd. Ik geef het u wel in bedenkning. „Velen noemen uit nijd Hem schuldig, maar zij kunnen het „rechterlijk niet bewijzen; velen beschuldigen, de Oversten der „Joden veroordeelen Hem, maar niemand kan Hem van eenige „misdad overtuigen. Laat u in deze zaak meer leiden door „den eisch der billijkheid dan door het geschreeuw der Joden; „laat ons liever de vriendschap van allen verbeuren, mits de „onschuld verdedigd en het recht gehandhaafd blijve. Dat „die Mensch rechtvaardig en derhalve onschuldig is aan alles, „wat Hem ten laste gelegd wordt, daarvan ben ik zóó over- „tuigd, — ik weet niet door welke droomen, welke mij dezen „nacht met angst vervuld hebben — dat al de beschuldigingen „door de Joden tegen Hem ingebracht, mij van het tegen- „overgestelde niet kunnen overtuigen.”

— Op eene schrikwekkende wijze was door middel van een droomgezicht aan Claudia de afschuwelijkheid der misdaad aangetoond, welke tegen den Zaligmaker gesmeed werd. Van dit

buitengewone voorrecht maakte zij — wij hoorden het reeds — het beste gebruik. Geenszins als die vreesachtige karakters, welke voor elke moeielijkheid terugschrikken, welke liever in een laf niets-doen indommelen dan zich aan een mogelijken ongelukkigen uitslag hunner bemoeiingen blootstellen, bleef zij werkeloos of zweeg zij waar spreken plicht was. De achting voor *Jesus* drong haar om van zijne onschuld getuigenis af te leggen; de eerbied voor Hem deed haar elke Hem aangedane belediging levendig gevoelen en gaf haar het verlangen in ze alle zoo veel mogelijk te voorkomen. De liefde voor haren *echtgenoot* liet haar geen rust; zij wilde hem, den rechter, zijne verplichting voorhouden om geen onschuldige te veroordeelen; zij wenschte zoo vurig hem van den weg des verderfs terug te houden, kon het niet door hoogere beweegredenen dan ten minste door liefde voor zijne vrouw en door vrees voor de rampen, welke hem anders zeker zouden treffen. Het is van het hoogste belang — dit leeren de gehuwden vooral uit het gedrag van Claudia, — dat echtelieden elkander van het kwade afhouden en tot het goede aanmanen, en dit te meer, omdat zij ten allen tijde toegang tot elkander hebben, terwijl anderen dikwijls de stem der vermanende waarheid niet kunnen doen hooren, vooral omdat zij om hunne wederzijdsche liefde dringender tot elkanders hart kunnen spreken.

Wie aan de echtgenoot van Pilatus dat droomgezicht heeft ingegeven, daarvan melden de *Evangelisten* ons niets. Van de Kerkvaders echter geven verre weg de meesten als hun gevoelen te kennen, dat niemand anders dan God aan de vrouw

van Pilatus die boodschap zond, en wel met het doel om haar de onschuld des Zaligmakers te openbaren en om den goeden wil van Pilatus te versterken door middel der vermaningen, welke zij aan hem moest doen toekomen. Volgens dit gevoelen wist zij ook, dat Jesus een rechtvaardig en heilig man, misschien zelfs dat Hij de Zoon van God was, en dat groote rampen de stad Jerusalem en hare inwoners boven het hoofd hingen, omdat zij met zoo vinnigen haat den dood van hun Verlosser eischten. Zij zou dan ook beangstigd geweest zijn, dat haar echtgenoot, die Jesus' rechter was, ruimschoots deelen moest in de straffen, door welke de valsche beschuldigers bedreigd werden. Vandaar hare bede: *vergrijp u niet aan dien Rechtvaardige*; „zorg geen deel te hebben in de veroordeeling en den „dood van dien onschuldigen Mensch; want weet het wel, „reeds heb ik, in den verloopenen nacht, om zijnentwil, vele angst- „ten en pijn doorgestaan door dingen, welke mij in een visioen „getoond zijn.”

Dat aan de vrouw van Pilatus en niet aan hem zelve die verschijningen door God gegeven zijn, daarvoor vinden wij de meest gegronde reden hierin, dat Pilatus daaraan misschien geen geloof geslagen, of ze ten hoogste als een niets beduidenden droom beschouwd, ze ook verzwegen, en had hij al er overgesproken, het joodsche volk ze toch niet geloofd zou hebben, dewijl het zijne ingenomenheid met den Zaligmaker kende, en 't er voor gehouden had, dat hij ze verdichtte om Jesus uit hunne handen te redden. Daarom ontving die goede vrouw die openbaringen, leed daardoor veel; zij ook geloofde daaraan en had den moed om ze te openbaren. Wij kunnen ons verbeelden, hoe Pilatus bij het vernemen van die boodschap zijner echtgenootte ze niet slechts met angstige bezorgd-

heid overdacht, maar ook aan den bode en vele vragen voorstelde en menig antwoord mede gat om het aan zijne vrouw over te brengen. Uit dat alles kon het volk opmaken, wat er gaande was en weldra werd door de stad verspreid, wat aan de echtgenoot van Pilatus ten voordeele van den Zaligmaker in een visioen geopenbaard was. Dat allen daarin eene onwraakbare getuigenis erkennen moesten omtrent Jesus' onschuld uitgesproken en tevens een blaam op al diegenen geworpen, welke Hem haatten en beschuldigden, kan voor niemand aan eenigen twijfel onderhevig zijn.

Eenige schrijvers zijn van meening, dat het de duivel was, die Pilatus' vrouw door die verschijningen vrees aanjoeg om zóó den dood des Zaligmakers te voorkomen, welke, zooals hij al meer en meer begon in te zien, de omverwerping van zijn rijk der duisternis zou ten gevolge hebben. Doch dit gevoelen is meer dan onwaarschijnlijk. Wie toch kan gelooven, dat satan van den eenen kant het sterven des Verlossers verhinderen wilde door de vrouw van Pilatus met verschijningen te verschrikken, en van den anderen kant de Joden aanhitste om met zoo groote woede en met onbuigzame hardnekkigheid den dood van Jesus van Nazareth te eischen? Had hij werkelijk Jesus' lijden willen doen eindigen en diens sterven willen voorkomen — wij spreken hier natuurlijk naar de wijze der menschen — geen gereeder en gemakkelijker middel stond hem ten dienste dan het gemoed der priesters tot medelijden te bewegen. Immers, hadden de Joden hunne valsche beschuldigingen ingetrokken, dan ware de geheele zaak geëindigd en de Landvoogd had er niet verder op aangedrongen. Al nemen wij voor een oogenblik ook het onwaarschijnlijke aan, dat die verschijningen het werk des duivels waren, hoe dan is daarmede te rijmen

de niet te loochenen omstandigheid, dat zij inderdaad tot meerdere eer en glorie van den Messias strekten? Jesus is ter dood veroordeeld op eene wijze, dat allen van zijne onschuld getuigenis aflegden, niet alleen menschen, zooals Herodes die Hem bespotte, zooals de rechter die Hem veroordeelde, en Pilatus' vrouw, welke hem die boodschap zond, en de hoofdman en soldaten, welke Hem kruisigden, maar ook de geheele natuur, welke bij Jesus' dood beroerd werd — had nu de duivel die droomen aan Pilatus' vrouw ingegeven, dan ook moeten wij aannemen, dat de duivel zelf getuigd had voor Jesus' onschuld. Wie dit aanneemt, geeft doorslaande bewijzen, dat hij des duivels geardheid niet in aanmerking neemt.

De vermaning moest wel diepen indruk op het gemoed van Pilatus maken, dewijl zij hem door eene beminde vrouw was voorgehouden, vooral wijl zij het gevolg was van een droomgezicht, waaraan vele Heidenen als aan eene uitspraak van hunne goden gewicht hechten. Hij, de zwakke rechter, stond dan nu tusschen twee vuren; van de eene zijde bepleitten Jesus' vrijspraak zijne eigene overtuiging, de dringende vermaning van zijne vrome gemalin en de haar ingegevene onthullingen; van de andere zijde eischten Jesus' veroordeeling het onstui-mig dringen der joodsche Oversten en zijne eigene laffe vrees. Helaas! ook nu wederom zal hij bij dezen tweestrijd in zich de stem van zijn beter geweten smoren, plicht en eer met den voet vertreden en zich vrijwillig in het verderf storten. Zóó zal ook in hem bewaarheid worden: een verblinde laat zich niet door visioenen verlichten; bij goddeloozen blijven

alle vermaningen vruchteloos. Had Pilatus willen luisteren, hij zou in den droom zijner vrouw deze aansporing Gods gehoord hebben: *Ontwaak, gij die slaapt, en sta op van de dooden, en Christus zal u verlichten.* EPH. V. 14.

— Merken wij ter onzer onderrichting nog dit op. Bij dit tooneel zien wij van beide kanten verschillende invloeden, ten goede en ten kwade, voor en tegen Jesus, werkzaam: *tegen* Jesus de Oversten der Joden, het geheele Sanhedrin als de vertegenwoordiger van het gansche volk; *voor* Jesus — wondervolle beschikking der goddelijke Voorzienigheid — de heidensche Landvoogd, ofschoon zwak, en zijne vrouw maar deze beslist en krachtig. Zou hierin ook eene voorbeduiding te lezen zijn van de later, en door eigen schuld, gevolgde uitsluiting der Joden uit de Kerk van Jesus en van de opname der Heidenen daarin? — Ten slotte moeten wij de Liefde des Zaligmakers zelfs voor zondaren dankbaar bewonderen.

Waarlijk, Jesus toont in alle omstandigheden, dat Hij de Verlosser van allen is, dat Hij de zaligheid van allen wil. Pilatus herinnerde Hij aan het heil zijner ziel door den droom van diens vrouw, Judas door den kus, Petrus door het kraaien van den haan, Herodes door een vermanend stilzwijgen, Malchus door hem het afgeslagen oor te genezen, de Joden door zijne wonderen, anderen door zijne weldaden, allen door de sprekendste bewijzen zijner Godheid. Wie ook deze bladzijden moge lezen, wanneer hij een blik op zijn afgelegde levensbaan werpen wil, hij zal moeten bekennen, dat de mensch door God op vele en wonderbare wijzen ter zaligheid geroepen wordt. Eenigen drijft God als door geeselslagen in zijn schaapstal binnen, anderen trekt Hij tot Zich door de zoete banden van liefde; dezen lokt Hij door voorspoed, op anderen werkt Hij door tegenspoed; met

den eene handelt Hij op zachte, met den andere op krachtige wijze. Niemand kan zoo vurig zijne zaligheid wenschen, als God die verlangt. Om de menschen zalig te maken, is God de Zoon zelf mensch geworden en voor allen gestorven. Hoe zouden wij dan nog kunnen twijtelen aan de mogelijkheid van vergiffenis te verwerven, nadat wij gezondigd hebben, of van het verkrijgen der noodzakelijke genaden om niet in zonden te hervallen? Wij kunnen ook niet in dezelfde mate ellendig zijn, als God barmhartig is. „Ja, o, mijn God! — roepen wij dankend uit — wij belijden het: uwe Goedheid is „grooter dan onze boosheid zijn kan; al waren onze zonden „vermenigvuldigd boven de zandkorrels aan het strand der „zee, zij zullen nimmer uwe Goedertierendheid overtreffen; „daarom ook bid ik nu: *maak mij zalig om uwe Barmhartig- „heid.*”

Ps. VI, 5.

Hoofdstuk VI.

Jesus wordt achter Barabbas gesteld.

Van het korte oponthoud, door de boodschap van Procula aan Pilatus veroorzaakt, maakten de Oversten der Joden een schandelijk misbruik door het volk tegen den Zaligmaker op te hitsen en het over te halen om den dood van Jesus en de bevrijding van Barabbas te eischen. Welke middelen ter overreding zij daartoe gebruikten, staat nergens vermeld; maar wij zullen niet ver van de waarheid verwijderd blijven, als wij hun de volgende woorden in den mond leggen:

„Al is Barabbas een roover en moordenaar, erger nog is het „een godslasteraar te zijn; al heeft gene in een oproer den „eene of andere gedood, wat is dit in vergelijking met de mis- „daad van den tempel Gods, welke door de geheele wereld „geëerbiedigd wordt, te willen afbreken? Daarenboven, het is „een geringer misdrijf oneenigheid of twist te verwekken in eene „enkele stad dan oproer te prediken in een geheel land. Zou „Barabbas zich ook al niet verbeteren ter vergelding van de „weldaad, welke gij hem door zijne bevrijding bewijst, dan „hebt gij altijd nog de macht in handen om hem naar ver- „diensten te straffen; maar neen: gij moogt iets beters van hem

„verwachten; met de levendige herinnering aan den akeligen „toestand, waaruit gij hem redt, en met innige dankbaarheid „voor de hem bewezene gunst zal hij een gehoorzaam burger „worden en zich nimmer meer tegen de wetten des lands noch „tegen het recht van anderen verzetten. Doch die daar, is „zóó ingenomen met Zich zelve dat, al bevrijdt gij Hem van „den dood, Hij u nimmer dankbaar wezen, zóó vrij in het „uiten van zijne meening, dat Hij altijd dezelfde blijven zal, „gaande van stad tot vlek om overal de driften van het volk „aan te wakkeren. Toont gij u nu medelijdend jegens Hem, „nimmer zult gij weder in de gelegenheid wezen om zijn ver- „derfelijken invloed te snuiken. En meent gij dien rechter te „kunnen vertrouwen? Met geene andere bedoeling stelt hij de „loslating van Jesus, die Zich zelve Koning genoemd heeft en „het volk tegen den Keizer opruide, aan u voor dan om in „uwe keuze een bewijs te vinden, dat gij Hem tot Koning „verlangt, en om ons tot straf daarvoor onder den hardsten „druk der romeinsche heerschappij te doen lijden. Wantrouwt „die twee: beiden zijn uwe geheime vijanden; beiden spannen „samen om u alle vrijheid te ontroofen. Kiest dan, als gij „uwen tempel, uwen God, uwe vrijheid en uwe welvaart lief „hebt, Barabbas en niet Jesus! De eene vrij, de andere aan het „kruis." Met dergelijke valsche voorstellingen wisten zij het volk tegen den Zaligmaker op te zetten — het volk, dat altijd met diepen eerbied naar Jesus' leer geluisterd en zijne wonderteekenen toegejuicht had, maar nu zou bewijzen, hoe veranderlijk het was in zijne genegenheid en vatbaar voor alle verkeerde indrukken. Satan heeft door den afschuwelijken mond van de Sanhedristen een moordkreet onder die menigte geworpen, en men kan reeds in hunne woeste blikken lezen,

dat zij wedra met de woede der hel den kruisdood van den onschuldigen Jesus zullen eischen. Van de wereld is geene dankbaarheid te verwachten. Wij zien het in de geheele lijdensgeschiedenis van den Zaligmaker bewezen. Maar dit mag ons, evenmin als het ons goddelijk Voorbeeld terughield, niet afschrikken om ook aan ondankbaren wel te doen.

Ofschoon nu nog meer dan vroeger door angst gepijnigd, ook van wege God gewaarschuwd, alhoewel nog vuriger verlangende om Jesus te kunnen loslaten, kon toch Pilatus zich niet boven zijne vrees voor de Joden verheffen. Hij verviel in zijne vorige zwakheid en onrechtvaardigheid; voor de tweede maal deed hij de onverstandige vraag; *welke van de twee wilt gij dat u losgelaten worde?* MAT. XXVII, 21 Zelfs scheen hij al het gewicht van zijn laaghartig voorstel nog niet eens te gevoelen, niet te bevroeden, dat Jesus, al werd Hij door het volk bevrijd, toch door de gelijkstelling alleen met Barabbas onteerd zou zijn, dat Hij alsdan niet als een Onschuldige losgelaten maar als een boosdoener begenadigd was door de vrijwillige keuze van eenige duizenden, die uit enkel medelijden en om wille van het plechtig Paaschfeest Hem het leven geschonken hadden maar even gemakkelijk zijn doodvonnis zouden hebben uitgesproken. Evenwel was het volk in het minste niet genegen om deze geringe gunst aan hunnen Weldoener te schenken. Het was dan ook door Gods raadsbesluit voorbeschikt, dat Jesus aan zijn volk en aan allen, die ooit leefden, de hoogste weldaad nog zou bewijzen door voor alle menschen te sterven, en God liet toe, dat de Joden hunne vrijheid misbruikten en door hun haat zich lieten verblinden. Er stijgt dan ook, op de herhaalde vraag van Pilatus, uit die menigte een algemeene moordkreet op; het woest geschreeuw der gansche schare weergalmt over het plein en door de

LUC. XXIII, 19. omliggende straten: *maak dezen van kant en laat ons Barab-
bas los.*

— Rampzalig volk van Israël! Het moet kiezen maar volgt roekeloos zijne verblinde leidsmannen en stort zich in het ver-
HAND. III, 14. derf door *den Heilige en den Rechtvaardige te verloochenen en te eischen, dat een moordenaar hun geschonken werd, door den Oorsprong des levens te dooden.* Aldus verwerpt het zijn Koning, zijn Messias, om straks te vorderen, dat Hij ter kruisdood uitgeleid worde, om te wenschen, dat zijn Bloed over hen en over hunne kinderen kome. Het zijn nu niet alleen de verbitterde Sanhedristen, die Jesus' dood eischen; maar het geheele volk zelf, misleid en opgehitst door hunne Oversten, spreekt de verwerping van hun Messias uit. Hetzelfde volk, dat vijf dagen geleden Jesus als hunnen Koning, als den door God gezonden Verlosser begroette, verzaakt nu Hem, die het verloren leven der genade komt hergeven en de verbrokene orde herstellen; maar het zou zich daardoor ook zijn geestelijk leven ontnemen en zijn maatschappelijk volksbestaan verwoesten. Zoo vinnig was ook hun haat, dat zij zelfs den Christus niet met name wilden noemen, maar Hem vol verachting slechts aanduidden door hun godtergend woord: *weg met dezen.*

— Niet alleen de stemmen van het volk van Israël schreeu-
den om den dood des Messias; nog meer vragen de wraak-
roepende zonden van alle menschen den kruisdood van hunnen
HEBR. VI, 6. Verlosser. Zoo dikwijls toch zij, *die eenmaal verlicht zijn geweest en ook de hemelsche gave gesmaakt hebben en aan den Heiligen Geest zijn deelachtig geworden, en ook gesmaakt hebben het goede woord van God, zoo dikwijls zij zijn afgevallen....* even vele malen *kruisigen zij den Zoon Gods opnieuw.* Elke bekoring is eigenlijk niets anders dan eene voorge-

stelde keuze tusschen goed en kwaad, dat is: tusschen Jesus en Barabbas; maar elke instemming in de beking is evenzoo eene achterstelling van Jesus bij Barabbas — alzo eene keuze, waardoor boven het allerhoogste Goed aan het grootste kwaad de voorkeur wordt gegeven, waardoor de mensch niet minder dan de Joden zich aan de grootste dwaasheid en te gelijk aan de zwartste ondankbaarheid tegenover Jesus schuldig maakt. Buitensporig *dwaas* immers handelt hij, die zich door Satan, zijnen grootsten vijand, laat overhalen om het zoete juk van Jesus' heilige wet te verwisselen voor de onteerende dwingelandij van de laagste hartstochten, om God en den Hemel prijs te geven voor de schande en de pijnen van de hel; *ondankbaar* ook handelt hij, die Jesus, zijn Weldoener, ofschoon deze zelf arm is geworden om allen rijk te maken, den Gever van alle goed, die de schatten zijner Liefde uitstort over allen, verwerpt maar den duivel verkiest, die tijdelijke en eeuwige rampen over het geheele menschelijke geslacht heeft gebracht. —

~~~~~

Verslagen en teleurgesteld hoort Pilatus die moordkreten, welke van alle kanten opgaan. Nochtans voldoet hij niet op staanden voet aan den eisch van de opgeruide Joden. In weerwil van den hardnekkigen haat der Oversten, hoopt hij altijd nog bij het lagere volk betere gevoelens te kunnen opwekken. Ook voor eigen behoud moet hij bezorgd zijn; de waarschuwing zijner echtgenoot: „bemoei u niet met dien „rechtvaardige; ik heb dezen nacht veel om Hem geleden,” staat hem altijd nog levendig voor den geest. Hij is en blijft overtuigd van Jesus' onschuld, maar eene laffe menschenvrees weerhoudt hem van doortastend betoon van moed. Liever wil hij de

vrijheid van Jesus afbedelen dan volgens hem verleende vol-
 LUC. XXIII, 21 macht zelfstandig handelen. *Andermaal sprak hij hun toe,*
 MARC. XV, 12. *daar hij Jesus wilde loslaten, wat wilt gij, dat ik doe met den*
Koning der Joden, alsof hij zeggen wilde: „laat u door ver-
 „keerde inblazingen van den rechten weg niet afbrengen noch
 „door eene oogenblikkelijke drift vervoeren; zoo gij tusschen
 „twee booswichten te kiezen hadt, zou uwe keuze ten gunste
 „van Barabbas niets onrechtvaardigs in zich bevatten; maar
 „nu leidt de bevrijding van een moordenaar tot de veroor-
 „deeling van een Onschuldige, die reeds alleen daarom moest
 „bevrijd worden uit de handen van uwe Oversten, omdat zij
 „Hem uit nijd aan mij uitleverden.”

Elke redenering is evenwel vruchteloos tegen het woest ge-
 weld der hartstochten. Pilatus heeft zich beroepen op eene woedende menigte, en hij ontvangt geen antwoord dan een nieu-
 MAR. XIV, 13. wen, door afschuwelijken haat ingegeven eisch: *zij schreeuwden:*
 MAT. XXVII, 23 *kruisig Hem; allen zeggen: laat Hem gekruisigd worden.* „Hij
 „is beschuldigd van oproer; dat Hij de gewone straf voor
 „oproermakers onderga.” Zoo moet Jesus niet alleen ver-
 worpen, ook tot de wreedste en vernederendste straf verwezen
 worden. Eerst heette het „Barabbas vrij;” toen: „weg met
 Hem;” nu: „kruisig Hem.” Drie moordkreten, waarmede
 dat rampzalig volk met klimmende woede zijnen Verlosser
 tot den schandelijksten dood veroordeelt en op zich zelf
 voor tijd en — God weet het — misschien ook voor
 eeuwigheid alle rampen laadt. Nog wil Pilatus zich niet
 gevangen geven; nog zal hij eene welgemeende schoon zwakke
 poging in 't werk stellen om Jesus te redden: hij vraagt het
 hun, met allen ernst en diep verontwaardigd over eene zoo
 LUC XXIII, 23. verregaande en zoo hardnekkige boosheid af: *wat kwaads*

heeft Hij dan toch gedaan! Ik vind geene doodschuld in Hem. Zoo betuigt hij dan voor de derde maal Jesus' onschuld, maar — merken wij dit op — naar mate de woede des volks dreigender wordt, al zwakker wordt zijne verdediging, al meer wijkt hij voor den onstuimigen aandrang van Jesus' vijanden. Eerst verklaarde hij: „ik vind geene schuld in Hem;” daarop: „ik heb geene schuld in Hem gevonden aan datgene, waarvan „gij Hem beschuldigt” — maar nu luidt het al: „ik vind geene „doodschuld in Hem.” Doch heeft de Heiligheid zelve dan iets anders misdaan; is de onschuldige Jesus van een of ander misdrijf overtuigd, waarvoor Hij eene mindere straf dan de kruisiging verdiend heeft? Wij weten het beter en Pilatus ook. Eigenbelang, toegevendheid aan onwettige eischen, laaghartige vrees van de volksgunst te verliezen doen den zwakken rechter al dieper vallen. Wat helpt het hem? Al luider en woedender weergalmt de moordkreet. Pilatus mag zeggen: *ik zal Hem kastijden en dan loslaten*, het volk is er niet door voldaan; zelfs het woord „loslaten” doet de woede des volks al hooger stijgen; schreeuwend en tierend gilt die onstuimige menigte uit, als eenig antwoord op zijn onrechtvaardig voorstel: *Kruisig Hem, kruisig Hem.* Israël bereidt aldus het kruis voor zijnen Verlosser, die niets dan goed aan zijn volk gedaan heeft; maar wij zien ook door het afschuwelijk geweld der hartstochten van het volk en door de verfoeilijke zwakheid van den rechter Jesus' dood voorbereid en het eeuwig raadsbesluit van God in werking gaan.

— Wij verfoeien van ganscher harte de boosheid der Joden; evenwel mogen wij niet verzuimen hier wederom de goddelijke Barmhartigheid jegens den zondaar te bewonderen. Jesus wordt smaadvol verguisd en verworpen, maar tegelijk

wordt de verlossing van het geheele menschelijke geslacht beslist overeenkomstig Gods beschikkingen. Zelfs voor Barabbas was het een buitengewoon groote genade, dat hij met achterstelling van Jesus van den dood gered werd. Al deed zijne vrijlating hem slechts de aandacht op Jesus vestigen en al dreef eene zeer begrijpelijke nieuwsgierigheid hem slechts naar den Calvarie-berg, om van Jesus' sterven getuige te zijn, ook dan nog moest alles wat hij zag en hoorde een overwelgenden indruk op hem maken, en meer nog dan op den goeden moordenaar, die zich in het laatste uur bekeerde. Of hij echter den vroegeren bondgenoot in de misdaad gevolgd is in zijne bekeering weten wij niet.

Doch Barabbas is voor ons meer dan een enkel persoon: hij is de vertegenwoordiger van het met zonden beladen menschelijk geslacht. Dat mocht niet verworpen, dat moest gered worden; daarom wilde Jesus in zijne plaats en in de plaats van alle zondaren ter kruisdood overgeleverd worden, Jesus die gekomen was om allen zalig te maken. Elke zondaar is niet minder een moordenaar en opstandeling dan Barabbas was. Onze stamouders stonden in het Paradijs tegen God op en berokkenden aan zich zelve en al hunne nakomelingen — de h. Maagd alleen uitgezonderd — den tijdelijken en den eeuwigen dood. Ook een ieder, die doodzonde bedrijft, verzet zich tegen God en zijne wet en scheidt zich als oproerling van de gemeenschap met God af; hij is ook een moordenaar, niet alleen van zijn eigen zieleven maar dikwijls ook van dat van anderen door zijn slecht voorbeeld en door de ergernis, welke hij geeft. Aanbidden wij hier, bij het overdenken van die bedroevende waarheden, de oneindige Goedheid van den beleedigden God. Voorzeker, niets ware rechtvaardiger geweest, dan wanneer Hij den booswicht Barabbas en met

---

hem elken zondaar aan de verdiende straffen prijsgegeven en zijnen Eeniggeboren Zoon van den gruwzamen dood des Kruises bevrijd had. Maar neen: Jesus moet sterven om den schuldigen Barabbas te bevrijden; het Lam Gods geslacht worden om de zonden der wereld weg te nemen. O, gij Engelen des Hemels! staat verstomd en gij, menschen! beeft en siddert van aandoening. Een nooit gezien tafereel wordt aan uwe oogen voorgesteld: de met schuld beladen mensch wordt gespaard uit Barmhartigheid en op den onschuldigen Jesus vallen al de slagen der goddelijke Gerechtigheid; de zondaar wordt vrijgesproken, omdat de Heilige der Heiligen is veroordeeld; de boosheid wordt uitgewischt, omdat de Onschuld ter kruisdood zal overgeleverd worden; hij die geestelijk dood was, zal ten leven worden opgewekt, omdat Hij, die ons aller Leven is, sterven zal.

Hoofdstuk VII.

Pilatus besluit Jesus te laten geeselen.

Het offer, door den romeinschen Landvoogd aan de woede van het joodsche volk gebracht, was geenszins onbeduidend. *Ik zal Hem dan kastijden en loslaten*, had Pilatus tot de Joden gezegd en zou nu dat voornemen ten uitvoer brengen. Ofschoon Jesus in het huis van Caiphas reeds zoo wreedaardigin het aangezicht geslagen, zoo schandelijk bespuwd en bespot en mishandeld, zoo even nog door Herodes op de laaghartigste wijze beschimpd was, durfde die onrechtvaardige rechter nog aan de Joden voorstellen den Zaligmaker te laten kastijden, te zullen geeselen. Geene enkele geldige reden kon hij aanvoeren voor het rechtmatige van die straoefening, welke even vernederend als pijnlijk was en volgens de van kracht zijnde wetten der Romeinen, alleen op slaven en de grootste booswichten mocht toegepast worden. De geheime bedoeling, waardoor Pilatus zich tot die onrechtvaardigheid liet verleiden was — dunkt ons — deze: hij wilde aan den haat der Joden eenige voldoening geven.

Bij de Romeinen was de geeseling in zwang of wel als een gedeelte der doodstraf of wel als middel om eene schuldbekentenis af te persen of als straf voor mindere misdaden. Maar Jesus als een ter

dood veroordeelde of als een misdadiger te doen geeselen of om Hem te dwingen schuld te belijden — geene dier redenen kon Pilatus tot zijn laffe daad bewegen: hij had immers nog geen vonnis over Jesus geveld, zelfs Hem onschuldig verklaard. Neen, door die geeseling moesten de Joden bevredigd worden, en te eerder omdat Jesus, na die vernederende straf te hebben ondergaan, voor altijd in de oogen des volks onteerd zou zijn en derhalve nimmer meer naar de waardigheid van het koningschap zoude durven staan noch Zich eenigen aanhang kunnen verwerven. Bovendien ware hij zelf op die wijze van dat lastig rechtsgeding ontslagen en voor den Keizer verantwoord, als hij nu of later door de Joden van toegevendheid voor Jesus of van geheime verstandhouding met Hem beschuldigd werd. Wij voor ons meenen geene andere bedoeling aan den Landvoogd te mogen toeschrijven. Dat de stem der gerechtigheid zich tegen dat schandelijk besluit verzette baatte niet; zij werd gesmoord door de lage zucht naar eigen belang en door eene verachtelijke neiging om het menschelijk opzicht te dienen. Al bemerkte Pilatus dan ook zeer goed, dat zijn voorstel geen gereeden ingang bij de Joden vond, wilde hij toch zijn plan ten uitvoer leggen, hopende dat zij, Jesus gegeeseld ziende, van gezindheid zouden veranderen.

Bij die misdadige *bedoeling* voegde Pilatus eene laffe *vrees*. Door den onstuimigen eisch der Joden in 't nauw gebracht, bevreesd ook voor een oproer en beducht voor zijne persoonlijke veiligheid wilde hij liever eene gruweldaad plegen door het heilig recht te schenden dan de onschuld te verdedigen door eenig gevaar moedig onder de oogen te zien. Hij had iets gedaan om Jesus uit de handen zijner vijanden te bevrijden, maar niet alles wat hij doen moest; goedgunstig voor

Jesus gestemd, gedroeg hij zich te gelijk dienstvaardig tegenover de Joden. Ten laatste bezweek hij voor den aandrang der boozen en, om aan kwaadwilligen niet te mishagen, pleegde hij het schreeuwendst onrecht. Uit twee kwaden koos hij het grootste; want het was voor hem een grootere ramp, dat hij den Rechtvaardige liet geeselen, dan het fiere verzet tegen den haat der Joden voor hem had kunnen worden. Vreesde hij een oproer, hij beschikte over genoegzame krijgsmacht en ook de verplichting rustte op hem om het te onderdrukken; vreesde hij voor zijn leven, hij had moeten bedenken, dat het roemvol is zijn leven te geven voor de verdediging der onschuld; dit ware ook voordeelig voor hem geweest: dan had hij den tijdelijken dood in dien eervollen strijd kunnen vinden maar waarschijnlijk het eeuwig leven verworven.

Doch geene dezer redenen hield Pilatus op den weg der boosheid tegen. Het was de eerste zwakheid niet, waaraan hij zich schuldig maakte; het zou ook niet de laatste zijn. Hij dacht en hoopte, dat die ééne onrechtvaardigheid hem voor eene tweede zou vrijwaren, en zij werd voor de wraakgierige Joden eene aanleiding om hem tegen wil en dank op den eens betreden weg al verder voort te stuwen. Het volgende verloop der lijdensgeschiedenis zal dit duidelijk aantoonen. Intusschen meende de onrechtvaardige Landvoogd — zoo mogen wij het ons voorstellen — zich bij den Zaligmaker te moeten verontschuldigen. Hij begaf zich met Jesus in den voorhof van het rechthuis en, waarschijnlijk zich beklagende over den wreeden aard en de hardnekkigheid van het joodsche volk, dat hem noodzaakte tot eene misdaad, welke hij zelf verfoeide, zal hij — dunkt ons — den Zaligmaker in dezer voege hebben toegesproken: „Gij hebt de woede van het volk opgemerkt en ook de

„middelen, welke ik aanwendde om U te bevrijden. Ik zie „duidelijk in, dat de tegen U opgewekte storm het gevolg „is van haat en van boosheid; maar wie kan een woedend volk „tegenhouden of doen luisteren naar de stem der rede? Het „is noodzakelijk, dat Gij eenig kwaad lijdt, om een grooter te „ontkomen. Reeds stelde ik mij aan een groot gevaar bloot „door U te verdedigen; wilde ik nog verder U de hand boven „het hoofd houden; dan stortte ik mij zelve en misschien het „geheele wingewest in het verderf; en wildet Gij aan elke kastij- „ding ontsnappen, gij zoudt uw leven verliezen. Slechts één „middel blijft er over om daarvoor gevrijwaard te worden: „met geduld moet Gij eene straoefening ondergaan, waardoor „uwe vijanden kunnen bevredigd worden. Dan ben ik van „allen verderen aandrang bevrijd, en Gij hebt uw leven gespaard; „zoo het noodig is, bereid U er op voor om gegeeseld te „worden.”

Welk ander antwoord kon de goede Jesus, altijd nederig en zachtmoedig van harte, lijdende ook met geduld, op dat voorstel geven dan in de stilte zijns harten te herhalen, wat de koninklijke Profeet zeide: „*ik ben bereid voor de geeselslagen*, Ps. XXXVII, 18 „bereid voor alles in den volsten zin des woords, als Ik slechts „lijden kan voor den ongelukkigen mensch, wien Ik zoo innig „lief heb.” Jesus weet, dat een stortvloed van slagen op Hem zal nederkomen, dat *het getal slagen naar de grootheid van het misdrijf zijn zal*, derhalve zonder maat en getal, want ook Deut. XXV, 2 „de zonden, voor welke Hij boeten wil, zijn ondenkbaar groot en ontelbaar — en Jesus zegt; *Ik ben bereid*; Hij weet, dat *vele smarten den goddelooze wachten*, en daar Hij voor ons Ps. XXXI, 11

---

een vloek heeft willen worden, is Hij bereid alle pijnen in zijn lichaam te lijden in onze plaats; Hij weet, dat er geene gezondheid in onze ziel is, dat Hij te onzer genezing over zijn geheel lichaam moet gewond worden, en Jesus herhaalt het: *Ik ben bereid voor de geeselslagen.*

Wij behoeven niet ver de redenen te zoeken, waarom onze Verlosser ook de geeseling als een gedeelte van zijn lijden Zich had voorbeschikt.

Onze goddelijke Zaligmaker verklaart Zich tot het smartelijkst en vernederendst lijden bereid, omdat Hij de onmetelijke voordeelen kent, welke daaruit zullen voortspruiten. Het heilige werk van der menschen verzoening moest volgens de beschikking van God door een overgroot lijden volbracht worden, want Jesus wilde door een overmaat van smarten en vernedering aan de goddelijke Rechtvaardigheid een meer dan voldoende zoenoffer opdragen. Bovendien, daar Jesus voor elk soort van zonden op eene geheel bijzondere wijze wilde boeten, daarom zou Hij, door de geeseling in zijn lichaam te lijden, voldoen voor den schuldigen opstand van ons vleesch, voor al de zonden van zinnelijkheid en van wellust door gedachten en begeerten, door woorden en werken bedreven. Geen beter middel ook om den zondaar de afschuwelijkheid zijner misdaad en het lage zijner driften aan te toonen en den afgrond van zedelijke ellende te openbaren, waarin de onkuische zich vrijwillig nederstort, als hij zich tot slaaf van de schandelijkste hartstochten verlaagt. Eindelijk wilde Jesus, door die ondenkbaar groote pijnen te ondergaan, voor ons de genade verwerven, dat wij ons vleesch met zijne begeerlijkheden kruisigen en eene deugd beoefenen, welke den mensch aan Engelen gelijk maakt.

— Bij het overwegen van de opgenoemde redenen, waarom Jesus wilde gegeeseld worden, moeten wij met dankbare bewondering uitroepen: Jesus' Liefde is onuitputtelijk in hare offervaardigheid; zij meent niets gedaan te hebben, zoo lang zij niet alles gedaan heeft! Hoe treffend toch toont zich hier wederom de Barmhartigheid des Verlossers ook met de grootste zondaars; hoe brandend is zijne Liefde om hen uit de diepte hunner ellende op te beuren. Doch welk een schrille tegenspraak tusschen ons gedrag en Jesus' voorbeeld! Hij is bereid om alles voor ons te lijden, en wij willen zijne voetstappen niet drukken, al geldt het ons eigen zieleheil. Zelfs dan zijn wij niet alleen voor onze hoogste belangen dikwijls onverschillig, maar schijnen ook slechts bereid te zijn om Hem te vergrammen. Als verleiders ons tot ongerechtigheid uitnoodigen, zeggende: *werpt* SPR. I, 14. *het lot met ons; een buidel zij ons aller buidel*; als brassers ons toeroepen: *komt, laten wij den wijn halen en volop ons dronken* IS. LVI, 12. *maken*; als wufte slaven van deze wereld ons willen overhalen en zeggen; *welaan dan, laat ons de tegenwoordige goederen* WIJSH. II, 2. *genieten en de schepselen gebruiken, terwijl wij nog jong zijn, en spoedig; laat ons met kostelijken wijn en balsem ons verzadigen, en dat geen bloem des tijds ons ontga.* — in al die tot zonde leidende omstandigheden zijn velen zoo lichtvaardig bereid de stem van den verzoeker te volgen. Doch als Jesus ons toeroept: „onderhoudt mijne geboden, volgt Mij, neemt „mijn kruis op” dan zijn wij niet bereid, en durven we zelfs zeggen: wij bidden U, houd ons voor verontschuldigd, en gaan, evenals de jongeling uit het Evangelie, bedroefd heen, want het is ons zoo moeilijk om van de verbodene vermaken der wereld te scheiden en de strikken te ontvluchten, welke zij in dartelen overmoed aan onze deugd spant, om de gevaren te

ontwijken, waarin de deugd zoo dikwijls voor de verzoeking bezwijkt.

Daarenboven hebben wij waarschijnlijk alreeds dikwijls, hetzij door Gods genade aangespoord of door eene dringende vermaning van onzen Zielsbestuurder opgewekt, met den Profeet uitgeroepen: *bereid is mijn hart, o God! mijn hart is bereid*, ook om te boeten voor onze verledene zonden; maar nauwelijks voelen wij Gods vaderlijke hand over ons gekomen om ons in het vuur der beproeving te louteren, en wij roepen even spoedig met een anderen Profeet uit: *uwe hand zij verre van mij, en uwe verschrikking kome niet over mij*. Even dikwijls hebben wij met Petrus pochend gesnoefd, wanneer wij in een nog eenigszins verwijderd verschiet moeielijkheden zagen, welke overwonnen moesten worden om aan onze gemaakte voornemens getrouw te blijven: *Heere! met U ben ik bereid ook in den kerker en in den dood te gaan*, en helaas! op het woord eener zwakke dienstmaagd, dat is: bij den eersten aanval der bekoring of bij het gevoelen van eenige zwaarigheid bezweken wij opnieuw, vergaten onze voornemens en hervielen in onze vorige ongerechtigheden.

Niet zóó mogen wij de belooning der deugd verwachten; immers, niet ieder die tot Jesus zegt: *Heere, Heere! zal ingaan in het Rijk der Hemelen, maar wie den wil doet mijns Vaders, die in den Hemel is, hij zal ingaan in het Rijk der Hemelen*. Het baat ons niet betuigingen van liefde en van gehechtheid met woorden te uiten, als wij ze dadelijk metterdaad tegenspreken; het helpt ons niet, als wij rap met de tong zijn in het belooven, maar even traag in het volbrengen.

Ps. LVI. 8.

Luc. XXII. 33.

MATH. VII. 21.

Wij hebben getracht een blik te slaan in het gemoed van den romeinschen Landvoogd en van den goddelijken Verlosser. Groote God! welk een verschil tusschen den onrechtvaardigen rechter en het onschuldig slachtoffer van diens zondige zwakheid! Pilatus treedt het heilig recht met de voeten, hij zal onschuldig bloed doen vergieten om aan de wraakzucht van Jesus' vijanden eenige voldoening te geven; Jesus daarentegen wil gegeeseld worden om aan Gods Rechtvaardigheid een zoenoffer aan te bieden, en zijn heilig Bloed zal bij stroomen vloeien om zelfs voor zijne bitterste vijanden genade en barmhartigheid te verwerven.

Verfoeilijk in onze oogen is Pilatus om zijne vreesachtigheid, verfoeilijker nog de *Joden* om hunne boosaardigheid. Zij toch hebben door hunnen onstuimigen eisch, dat Jesus ter dood uitgeleverd zou worden, den Landvoogd tot dat wanhopig besluit gedreven, en nu zij bemerken, dat de Zaligmaker het slachtoffer van Pilatus' zwakheid worden zal, verheugen zij zich alreeds in het lijden, dat over den gehaten Jesus zal nederkomen en waaronder Hij volgens hunne meening of bezwijken of wat — indien hij blijft leven — een voorspel wezen zal tot een vernederenden dood, welken zij wel van den toegeevenden Landvoogd zullen weten af te dwingen. Wij zien hen dan ook, met den grijnslach van het leedvermaak om hunne lippen, in breede rijen geschaard voor het rechthuis — die rampzaligen, welke vroeger door den Zaligmaker in eene heilige verontwaardiging genoemd waren slangen-gebreed, schijnheiligen, van buiten wit gepleisterde maar van binnen met afzichtelijk vuil gevulde graven, kinderen van Profeten-moordenaars. Wij zien daar staan — de Oversten der Joden, die anderen tot ergenis verstrekken en hen in de misdaad voorgaan; de Ouderlingen, die rijk aan jaren maar arm

aan deugden zijn; — de Schriftgeleerden, wier namen niet in het boek des levens staan opgeteekend, omdat zij de wet, welke door hen gekend en aan het volk voorgehouden wordt, zelve niet volbrengen; — de Priesters, die, door haat verblind, leidsmannen van blinden zijn geworden; — de Phariseën, die geslepen huichelaars, welke alleen op de volksgunst azen en liever hun geweten bezoedelen dan de achting van anderen verbeuren. Al die ellendelingen beheerschen het volk, waaronder het uitvaagsel der joodsche natie zich bevindt. En die allen hijgen van verlangen om Jesus te zien geeselen en zijn Bloed te zien stroomen, zelfs zullen zij door woorden en gebaren, ook door beloften de al gereedstaande beulen aansporen om al hunne macht op Jesus te beproeven.

— Geheel andere gevoelens moeten *ons* bezielen, als wij de drie aangrijpende tafereelen: *Jesus ontkleed*, *Jesus aan de kolom gebonden*, *Jesus gegeeseld*, zullen overwegen. Geene andere gevoelens mogen wij koesteren dan die van een teeder medelijken met den gefolterden Jesus en van eene hartelijke dankbaarheid voor zijne onbegrensde Liefde. Vooral mogen wij niet nalaten een vurig gebed tot Hem te richten, dat Hij in onze harten minstens een enkele vonk van die Liefde ontsteke, waarvan Hij brandde, toen Hij Zich door en voor zijne schepselen liet geeselen; dat wij mogen weenen over Hem even hartelijk als Hij voor ons zijn Bloed vergiet; dat wij door zijn smartvol lijden tot in het diepste onzer ziel mogen getroffen worden evenals Hij medelijden heeft met onze ellende. Ook moeten wij van Hem afsmeeken die heilzame vrees voor Gods strenge Rechtvaardigheid, welke zulk eene pijnlijke en vernederende voldoening voor onze zonden eischt van

---

het Lam zonder vlek, en vervolgens eene geduldige gelatenheid, als wij door de hand van dien vergramden Vader met tijdelijke rampen gekastijd worden, terwijl wij eeuwige straffen verdiend hebben.

Van den anderen kant mag eene zoete hoop ons bemoedigen bij het overdenken van Jesus' smaad — en smartvol lijden. Het is immers zoo troostvol te mogen denken, dat van den schuldenaar geene afbetaling meer gevorderd zal worden, als zijne schuld gedelgd is door een woord-getrouwen borg; dat Gods Rechtvaardigheid niets meer van ons eischen zal, mits wij onder de gestelde voorwaarden ons voordeel willen doen met de voldoening, welke Jesus, voor ons lijdende, haar aanbood. Die voldoening is ook overvloedig groot; zij overtreft eindeloos ver alle schuld der menschen. Wij zondige en ondankbare kinderen van een Vader, die met eene eeuwige Liefde ons beminde, hadden gevangen genomen, gegeeseld en bespot, ter dood veroordeeld moeten worden; maar Jesus, God en mensch, leed wat wij verdiend hadden en delgde door een verzoenend lijden van oneindige waarde alles wat wij aan God verschuldigd waren. Met dankbare liefde alzoo en met het volste vertrouwen op te zien naar den Stichter en Vultooier van ons heil, naar Jesus, die het lijden en het Kruis heeft verdragen — dit is ons aller dure plicht, vooral wanneer wij Hem aan den geeselpaal zien gefolterd door ondragelijke smarten.

Hoofdstuk VIII.

Jesus wordt ontkleed en aan de geeselkolom gebonden.

Nauwelijks had Pilatus het bevel gegeven, dat Jesus moest gegeeseld worden, of de beulen grepen onder woest getier Hem aan en sleurden Hem naar de plaats, welke voor het pijnigen der booswichten bestemd was. Jesus met de woorden van Ps.CXVIII,95. den Psalmist op de lippen: *booswichten wachten op Mij, om Mij te verderven*, treedt die plaats van afgrijzen binnen, waar Hij zoo ondenkbaar veel zal moeten lijden. De krijgsknechten of de uitvoerders van Pilatus' onrechtvaardig vonnis moeten Hem naar de geeselkolom als 't ware voortslepen, want Jesus is afgemat van vermoeyenis en bezit te nauwnood kracht genoeg om staande te blijven. Hoe bleek Hij ook is, en al zou aan anderen zijne wankelende houding reeds alleen medelijden inboezemen, voor die onmenschen, welke elk zedelijk gevoel hadden uitgeschud, voor de nijldige Joden en wreedaardige Heidenen is Hij al dadelijk een voorwerp van bittere spotternij. Toch slaat Hij, de barmhartige God-mensch, die gekomen is om allen zalig te maken, een medelijdenden blik over allen, die Hem als dolle honden omringden en zich zoo vreeselijk zullen vergrij-

pen aan de Majesteit van den mensch-geworden Zoon van God. Zelfs vindt Hij in zijne Liefde nog kracht om tot zijn hemelschen Vader een gebed te richten, waarin Hij genade en erbarming vraagt voor zijne pijnigers. Nog een oogenblik en Jesus staat daar naakt aan de kolom gebonden, terwijl al zijne ledematen trillen van namelooze smarten onder duizenden malen herhaalde geeselslagen. Intusschen klonk reeds het wreede bevel, dat Hij Zich van zijne kleederen zou ontdoen, terwijl zijne beulen, met den spotlach om den mond, Hem alreeds dreigen met de geesels, welke weldra op zijn onschuldig lichaam zullen vallen. Jesus, altijd nederig en zachtmoedig, ofschoon de Koning des Hemels en der aarde, gehoorzaamt aan den wil zijner beulen. Zich ontkleedende, bereidde Hij Zich voor om de diepste vernedering met het smartelijkst lijden te ondergaan. Misschien liet de Zaligmaker Zich de kleederen door de beulen van het lichaam rukken, opdat de smaad te bitterder zou wezen, of begon Hij zelf met dat beschamend werk om het geheel door die anderen te laten voltrekken, totdat Hij ontbloot was.

Zoo was dan het Engel-reine lichaam van den God-mensch ongedekt en aan aller blikken blootgesteld; de Arke des Verbonds was niet meer met het voorhangsel omkleed om ze voor ongewijde oogen te verbergen; Hij, die de schoonste der menschen-kinderen is, lijdt de beschaming der naaktheid om voor ons, die het kleed der onschuld en daarmee het eeuwig leven verloren hadden, het sieraad der genade en het gewaad der onsterfelijkheid te verdienen. Dat zuiver en vlekkeloos reine lichaam, dat geene zonde, zelfs geene begeerlijkheid kende, dat door God den Heiligen Geest gevormd en door God den

Zoon aangenomen is in den zuiveren schoot van de onbevleete Maagd, was ontbloot om voor ons de genade te verwerven, dat wij ons lichaam met allen eerbied behandelen en daarvan een onbesmet offer zouden maken voor God; Hij, die de minnaar en tevens de kuische Bruidegom van reine zielen is, Wiens schoonheid den mensch rein maakt en Wiens Majesteit de oogen der Engelen verblindt en tot diepen eerbied dwingt, staat blootgesteld aan de onbeschaamde blikken van spotzieke Joden en Heidenen.

Ofschoon in geheel anderen zin dan Michol, de echtgenoot van David, moet de geheele Kerk van Jesus met den diepsten eerbied zeggen, wat zij haren echtgenoot honend toebeet, toen deze in het gewoon linnen-gewaad van een leviet de

2 KOS. VI, 20. Ark Gods vooruitging: „*Wat was Israëls Koning heden vol „glorie! Hij vertoonde zich daar voor de oogen van de slavinnen zijner slaven ongekleed, in het gewaad van de laagste „volksklasse.*” Zoo durfde zij zich uitlaten, en waarschijnlijk zullen de omstaande Joden en de beulen Jesus even beleedigend bespot hebben in zijne naaktheid; doch wat David aan zijne trotsche vrouw ter hare bestraffing toevoegde, mogen wij ook Jesus nu in den mond leggen: „*Voor Jehova, voor den Heer, „die Mij tot Koning van Israël verheven heeft, wil Ik Mij nog „dieper vernederen en gering zijn in mijne eigene oogen. En „die slavinnen zullen Mij daarom hooger eeren.*” Ja, hooger eer, vuriger liefde, inniger dankbaarheid wijden wij aan Jesus, dewijl Hij om onzentwil die pijnlijke beschaming heeft willen ondergaan. Heerlijker ook vertoont Hij Zich nu aan onze oogen dan op den berg Thabor, toen zijne kleederen wit waren als sneeuw.

Waarlijk groot en eerbiedwekkend is de vernederde Jesus

in zijne kuische naaktheid. Toen Hij daar ontbloot stond en verachtelijk toescheen aan zijne spottende vijanden, toen *is* TIM III, 3-11, 12. *verschenen de Goedertierenheid en Menschlievendheid van God onzen Zaligmaker en leerde ons, dat wij, de goddeloosheid en wereldsche begeerlijkheden verzakende, ingetogen en rechtvaardig en godsdienstig leven moeten in deze wereld.* Waarom anders wilde onze goddelijke Verlosser ontkleed worden dan omdat de kinderen van Adam beroofd waren van de genade en de vervloeking als een kleed hadden aangetrokken, dan met het oogmerk, dat wij allen opnieuw zouden omhangen worden met dat schitterend bruiloftskleed, hetwelk ons in die dagen sierde, toen de hemelsche Bruidegom zich huwde aan onze ziel, welke Hij met eene eeuwige Liefde beminde.

Ook de hemelsche Vader wilde, dat zijn mensch-geworden Zoon door dat pijnigend zielelijden zou gestraft worden voor ons gebrek aan eerbaarheid. Jesus kwam af van Jericho en viel in de handen van roovers, die Hem met wonden overdekten en van alles beroofden; maar God, die door zijn Profeet beval den naakte te kleeden, zond geen Engel uit den Hemel af om Jesus' naaktheid te bedekken en Hem, zooals zijne waardigheid het vorderde, te omhangen met een plechtgewaad, waarop met gulden letteren geschreven staat: *de Koning der Koningen en Heer der Heeren* OPEN. XIX, 16.. Nauwelijks was de verloren zoon, die in ongebondenheid alles en ook zijne kleederen had verkwest, onder het oog zijns vaders gekomen, en aanstonds klonk het liefdevol bevel: *brenge spoedig het beste kleed*; maar nu Jesus, LUC. XV, 22 de Zoon van God, die kwistig was in zijne Liefde, daar ontbloot stond in het midden van eene brooddronken menigte, maakte de Vader voor Hem niet, zooals voor het eerste, zondige menschenpaar, kleederen van vellen om Hem te dekken,

zelfs geen Engel mocht Hem, als in den hof, komen troosten, ofschoon de schaamte Hem niet minder het bloed naar zijn goddelijk aangezicht joeg als de angst Hem in den Hof van Olijven water en bloed deed zweeten.

— Hoe afschuwelijk voor God moet de zonde van wel lust zijn, hoe diep moet de slaaf van die zonde wegzinken in een modderpoel van zedelijke ellende, als Jesus, Wiens schaamtegevoel verre boven het bereik van ons begrip verheven was, Zich zóó diep vernederd heeft, dat Hij, om den zondaar uit zijne schandelijke zonde op te heffen, die beschaming heeft willen lijden. Hij, de Heilige der Heiligen, de allerzuiverste Jesus, boette toen voor alle oneerbare woorden, voor alle onzuivere gesprekken, voor alle de zedigheid kwetsende gebaren en schandelijke ongebondenheden; daarom wilde Hij tot dien staat ge-
Ps. LXVIII, 8. bracht worden, dat Hij met den Psalmist moest zeggen: *om uwentwil lijde Ik smaad, dekt beschaming mijn aangezicht.*

Helaas! het kwaad is geschied, de zonde is door zoo velen bedreven; niets blijft hun, om het verledene goed te maken, meer over dan een berouwvol smeeken tot den vernederden Jesus om vergiffenis. Wat zij in de toekomst doen moeten, heeft de h. Paulus ons reeds geleerd: „*wereldsche begeerlijkheden* „*verzaken en ingetogen leven*” of, zooals hij op eene andere plaats zegt: „*den ouden mensch afleggen door ons vleesch met* „*zijne begeerlijkheden te kruisigen en dan Jesus Christus aan-* „*doen door zijne deugden na te volgen.*” Dit is een beter middel om de schande hunner naaktheid te bedekken, dan Adam in het Paradijs te baat nam, toen hij nà de zonde zich tusschen het struikgewas verborg en in zijne beschaming naar vijgenbladeren greep. Mochten zij dan naar den voorhof van Pilatus’

rechthuis vluchten en daar uit Jesus' lijden leeren, wat wij allen zonder uitzondering *verzaken*, wat wij allen *zoeken* moeten.

Vooreerst mag niemand bij dat voor alle menschen beschamend tafereel tegenwoordig zijn gekleed, als de rijke vrek uit het Evangelie, in het purper en fijn lijnwaad der zinnelijkheid. Ook alle overdrevene zorg voor kleeding en opschik is minstens ongepast voor den Christen, te meer daar wij weten, dat weldra *de mot onder ons de legerstede en de wormen ons deksel* Is. XIV, 11. *zullen wezen*, dat wij, misschien arm aan verdiensten, zeker verlaten van allen en ook beroofd van alles, wat ons op aarde dierbaar was, spoedig voor het oordeel van den eeuwig rechtvaardigen God zullen staan. Werpen we dan af al die overtollige praal, waarmede wij ons omhangen hebben en steken we ons liever in zak en boetekleed. Boven alles leggen we aan Jesus' voeten neder al die nietswaardige verontschuldigungen, die ijdele uitvluchten en valsche redeneeringen, waarmede wij zoo menigmaal onze geestelijke armoede willen bedekken. Het is te vergeefs, als wij daarachter voor het alziend oog van God onze schande trachten te verbergen. Wie onzer wijs wil handelen, hij volge het voorschrift van den grooten Apostel: *verzorg uw lichaam niet* R. M. XIII, 13 *tot begeerlijkheid; kruisig het met zijne begeerlijkheden.* Dit is GAL. V, 24. eene der voorwaarden om eens uit den mond des Rechters te mogen hooren: *trek aan de kleederen uwer heerlijkheid.* Is. LII, 1.

Doch daarmede kunnen wij niet volstaan: wij moeten niet slechts verzaken, wat ons verlaagt: wij moeten ook den Heer Jesus aandoen door in al onze werken een nieuwen mensch te openbaren. Arm aan geestelijke goederen zijn wij op deze wereld gekomen, maar niet zóó zullen wij den Hemel binnen gaan. Aan een elk, die den drempel der eeuwigheid heeft overschreden zonder met het kled der heiligmakende genade

MAT. XXII, 12. omhangen te zijn, zal de vraag gesteld worden: *hoe zijt gij hier binnen gekomen zonder een bruiloftskleed aan te hebben?* En het veroordeelend vonnis van den Koning zal dan luiden: *bindt zijne handen en voeten, en werpt hem uit in de duisternis daar buiten, daar zai geweest zijn en geknars der tanden.* Daarom: worden wij geboren zonder verdiensten, zorgen wij niet te sterven zonder verdiensten vergaderd te hebben. Alle huisgenooten van God moeten in het schitterend gewaad der genade en der glorie gehuld wezen; alle burgers van het hemelsch Jerusalem moeten witte kleederen dragen om het Lam zonder vlek te kunnen volgen, werwaarts het gaat. Wie ontbloot van verdiensten is, blijft daar buiten gesloten.

Maar hoe dan moeten wij, die het eerste kleed der onschuld verloren hebben, het terugvinden om den Hemel te kunnen binnentreden? Geen ander middel blijft ons over dan wat de verloren zoon in 't werk stelde. Ook wij hebben ons van den besten der vaderen verwijderd, zijn naar een vreemd land getrokken en hebben daar al onze goederen door uitspatting van allerlei aard schandelijk verkwest. Toen gold ook van ons het woord

OPENB. III, 17. van den Profeet: *gij zijt een erbarmelijke en arm en blind en naakt.* En waar hulp, waar voorlichting en een gepast kleed te zoeken, waar dat alles te vinden? Aanhooren we wat de ontkleede

OPENB. III, 18. Jesus ons toeroept: *Ik rade u aan goud van Mij te koopen, door het vuur beproefd, opdat gij rijk wordet en u kleedet met witte kleederen, en de schande van uwe naaktheid niet openbaar worde.* Aan die liefdevolle aanwijzing geven wij gehoor, als wij den eerst afgedoolden maar later bekeerden zoon op zijne schreden volgen. Eerst moeten wij tot het bewustzijn komen, dat wij verre van den weg der deugd zijn afgedwaald, dan opstaan en tot den goeden Vader, Wien wij zoo schandelijk ver-

lieten, terugkeeren, vervolgens aan zijne voeten nedervallende onze overgrootte schuld belijden en met een rouwmoedig hart bekennen: *Vader! ik heb gezondigd tegen den Hemel en tegen U; ik ben niet waardig uw zoon genoemd te worden; maak mij als een uwer huurlingen.* En dan, — welk eene vreugde voor den bekeerden zondaar — zal de Barmhartigheid Gods op die berouwvolle belijdenis dadelijk antwoorden: *haalt spoedig het eerste (het beste) kleet en trekt het hem aan.* LUC. XV, 22.

Laten wij ons dan tot Jesus, onze toevlucht en hoop, wenden met deze schuldbekentenis op de lippen: *tot op deze ure lijden wij en honger en dorst en zijn naakt en worden geslagen en zwervende dolen wij rond.* Ons vertrouwen zal niet beschaamd worden. Hij zal eerst ons in onze ellende bedekken met die heiligmakende genade, welke Hij door zijn lijden voor ons verdiend heeft, dan ons voeden en laven met zijn goddelijk Lichaam en Bloed, opdat wij versierd met zijne genade en versterkt door eene spijs des Hemels, als eens onze aardsche woonhut ontbonden is, een huis niet met handen gemaakt, eene eeuwige woonstede in den Hemel mogen vinden en den nu verheerlijkten Jesus, evenals de vier en twintig ouderlingen, mogen toezingen met witte kleederen gekleed en gouden kronen op 't hooft: *Gij, o Heer, onze God! zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht.* I COR. IV, 1. Openb. IV, 22

De dienaren van Satan, aan wie in dat uur van jammer en van verschrikking alle macht gelaten werd, bonden den goddelijken Zaligmaker aan de voor eene geeseling bestemde steenen kolom. En sterk waren — zonder twijfel — de koorden, waar-

mede Jesus gebonden werd; nauw werden zij ook om zijne handen toegehaald. Hij, die zoo vele wonderen gedaan had, — dit vreesden die verblinden — mocht eens van zijne Macht gebruik maken en Zich aan de wreedheid zijner beulen willen ontrukken. Dwaze inbeelding der Joden, ijdele vrees der beulen! Al maken zij hunne koorden sterker dan de zeven nog versche pezen waren, waarmede Samson door zijne trouwelooze vriendin werd gekneveld, zij kunnen den Almachtige niet binden, als Hij niet wil lijden. Neen, Jesus zal niet vluchten. De banden van zijne Liefde zijn sterker dan de boeien der wreedheid; hadden de eerste ontbroken, niets had den God van Almacht kunnen tegenhouden. Jesus kon ontkleed en gebonden en gegeeseld worden, alleen omdat Hij dat alles als een gedeelte van zijn lijden gewild had. Vele redenen dreven Hem daartoe aan; „Jesus liet Zich binden” — leert de h. Laurentius Justinianus — „om aan onze overgroote ellende te gemoet te komen, „om de eer zijns Vaders te bevorderen, om aan Gods oneindige Rechtaardigheid te voldoen en om ons zijne oneindige Liefde te betoonen.”

Wat leed reeds toen de goede Jesus, nog vóór het eigenlijk begin der geeseling — hoe veel nà een slapeloozen nacht, afgemat en uitgeput door vermoeienis, door slagen en stooten, door het onmeedoogend voortsleuren langs moeilijke wegen, door het wreedaardig aanhalen der koorden, zóódat zij diep in het vleesch doordrongen, door zijne naaktheid in eene koude, welke zoo scherp was, dat Petrus ofschoon goed gekleed huiverde van koude en verwarming zocht bij een goed onderhouden vuur? Welk een zielroerend schouwspel! Jesus, de arm Gods, de sterkte des Heeren, op Wiens schouders het gewicht des geheelen hemels rust, Hij staat daar gebonden aan eene kolom

en ziet rondom Zich verspreid de akelige werktuigen zijner aanstaande marteling. Geesels en roeden, lederen riemen, touwen met knoopen — hoe moeten wij ze noemen: werktuigen der menschelijke wreedheid of geneesmiddelen in de hand der goddelijke Liefde? Onze beminde Zaligmaker laat zijne oogen daarover heengaan, slaat zijne blikken op de rechters, dan op de beulen en alle omstanders, eindelijk wendt Hij Zich tot zijnen Vader, nog eens in stilte des harten zeggende: *Ik, de Zoon Gods, ben tot de geesels bereid.*

Zóó bidt Jesus tot zijnen Vader; maar wie met godsdienstige stemming eens den blik gaan laat over zijn leven en de schuilhoeken van zijn hart doorschouwt, vooral wie het leven der Christenen met eenige nauwlettendheid gadeslaat, hem zal het zeker niet bevreemden, als wij deze klachten in den mond leggen van Jesus, die aan de kolom gebonden is in geduldige afwachting van de geeseling, welke Hij ondergaan wil om nieuwe weldaden aan den diep gevallen zondaar te schenken. Die klachten worden Hem afgeperst door de ijskoude ongevoeligheid en zwarte ondankbaarheid zelfs van hen, die zich zijne leerlingen noemen.

„Ik ben de eeuwige Wijsheid, en hoe weinigen raadplegen
„Mij; — de onfeilbare Waarheid, en hoe weinigen gelooven
„zóó aan mijn Woord, dat zij uit dat geloof leven; — de on-
„eindige Goedheid, en hoe weinigen beminnen Mij metter-
„daad: — de onbegrensde Barmhartigheid, en hoe weinigen
„bouwen op Mij alleen hunne hoop en verwachting; —
„de onkreukbare Rechtvaardigheid, en hoe weinigen vreezen
„Mij genoegzaam om de zonde te vermijden; — de onvergan-
„kelijke Schoonheid, en hoe weinigen beijveren zich om Mij
„eens voor eeuwig te kunnen aanschouwen; — het ware Licht,

„dat iedereen in deze wereld komende beschijnt, en hoe weinigen komen tot dat Licht, omdat hunne werken boos zijn; — de éénige Leidsman, de ware Weg, welke ten leven voert, en hoe weinigen volgen Mij om het eeuwig leven eens te kunnen ingaan; — de Koning der Koningen, en velen schamen zich Mij te dienen; — Ik ben bereid aan allen alles te geven, en velen verzuimen Mij te vragen wat hun noodig is.”

— Wie onzer voelt zich, geleerd door eene treurige ondervinding, niet gedrongen om die doordringende klachten van den goddelijken Lijder te beamen? Maar dan ook ligt deze verpletterende gevolgtrekking voor de hand. Als wij, niettegenstaande Jesus dat alles en nog veel meer voor ons allen was en voortdurend blijven wil, toch nog ons eeuwig geluk missen en verloren gaan, neen, dan kunnen wij het niet wijten aan eenige tekortkoming van Jesus' voorkomende en helpende genade, maar moeten het alleen wijten aan de schuldige zwakheid van onzer eigen wil. Onze zaligheid is uit de oneindige verdiensten van Jesus' lijden en sterven, maar ons verderf is uit onze eigene boosheid. En wij gaan onzen eeuwigen ondergang te gemoet, als wij Jesus verlaten. Derhalve moet dit ons aller besluit wezen: opdat wij niet deelgenooten worden van Lucifer, die van God afviel en daarom tot de eeuwige straffen verwezen werd, willen wij Jesus, den weg en de waarheid en het leven, volgen tot aan het einde onzer dagen, zóó innig aan Hem ons verbinden, dat wij door niets van Hem gescheiden worden. Gebonden aan Hem door de zachte boeien van eene heilige liefde, willen wij Hem toebehooren in leven en in sterven; zijne wet zal ons een levensregel wezen, zijn voorbeeld een richtsnoer, zijn woord eene vraagbaak, zijn leven een toonbeeld

voor hetgeen wij doen, voor hetgeen wij laten moeten. Doch wij zijn zwak in onze goede voornemens, wankelmoedig in onze besluiten; eene treurige ondervinding van vele jaren heeft ons genoegzaam overtuigd, dat wij nu eens als een zwak riet door den wind van eer- of gemakzucht heen en weer geslingerd, dan weder door een storm van moeielijkheden en tegenkantingen ter neergeslagen worden. Daarom moeten wij ons aan die geesel-kolom vastklemmen en op die kolom mogen wij in onze zwakheid steunen; daarvan gaat eene goddelijke kracht uit, welke ons in staat stelt om zelfs tegen den lastigsten vijand onzer zaligheid den moeielijken strijd des levens zegevierend te voeren, om eene kroon van onvergankelijke glorie te verdienen. Dan ook zullen wij leven volgens de vermaning van den Profet des Heeren: *houdt wat gij hebt, opdat niemand uwe kroon neme; wie overwint, dien zal Ik maken tot een pilaar in den tempel van mijnen God.* — OPENB. III, 12.

~~~~~

Hetgeen de h. Paulus later in woorden uitdrukte omtrent zijne liefde tot God: *Wie zal ons dan scheiden van Christus?* ROM. VIII, 35. *liefde: verdrukking? of angst? of honger? of naaktheid? of gevaar? of zwaard? of vervolging?* — datzelfde toont Jesus, aan de geesel-kolom vastgebonden, in daden, welke van de hoogste Liefde voor den mensch getuigen. De Apostel riep in de verwoering zijns harten uit: *Wie zal mij scheiden van Christus' liefde?* Jesus bewijst ons, dat niets in staat is zijne Liefde voor den mensch, al is deze wankelmoedig in het goede en zwak in zijne voornemens, uit te dooven, zelfs niet te verminderen. Verdrukking en angst komen nu van alle kanten over onzen

Zaligmaker, maar vurig blijft Hij verlangen de pijnlijkste smarten voor ons te lijden; Hij heeft veertig dagen voor ons hongert en dorst geleden en ook nu is Hij uitgeput van afmatting, maar Hij blijft dorsten en hongeren naar de zaligheid van ons allen; beroofd van alles, ontkleed staat Hij in het midden zijner schepselen, en ofschoon de beschaming zijn gelaat kleurt, brandt zijn hart van eene heilige Liefde voor allen, ook zijne vijanden niet uitgezonderd; meest allen vervolgen en verdrucken Hem, en Hij offert Zich op als slachtoffer voor de zonden der geheele wereld; met zwaarden en stokken zijn zijne haters uitgetrokken om Hem gevangen te nemen, en nu zij Hem aan de kolom gebonden hebben, scherpen zij tegen Hem nog hunne tongen als die van eene slang en adderengif is onder hunne lippen, maar Jesus wil alles zoowel in zijne ziel als in zijn lichaam lijden, als Hij slechts den zondaar van het eeuwig ongeluk kan bevrijden. Kortom: niets zal in staat zijn om Jesus' Liefde voor den mensch te verkoelen: noch boeien, noch geeselslagen, noch doornen, noch nagels, noch kruis. Hij heeft den mensch van alle eeuwigheid lief gehad, Hij zal hem blijven beminnen ten einde toe, tot in den dood des kruises.

— Kunnen wij nog sterkere bewijzen van Jesus' Liefde vragen dan die vele zweetdruppelen, welke Hem de vermoeyenis op zijne verre tochten en de doodsangst in den hof en het lijden in het rechthuis afpersten, dan de tranen, welke Hij in de kribbe en in zijne nachtelijke gebeden, bij het graf van Lazarus en bij de gedachte aan Jerusalems ongeluk stortte, dan het bloed, dat vloeide reeds bij zijne besnijdenis maar bij stroomen vloeien zal in zijne geeseling? Er is niet aan te twijfelen: de Engelen

en alle Heiligen beminnen God vuriger dan wij kunnen be-
seffen, maar oneindig meer bemint de goddelijke Jesus een elk
van ons, en Hij toont die Lietde daardoor, *dat Hij voor ons,* ROM. V. 8.
toen wij nog zondaars waren, geleden heeft en *gestorven is.* Maar
moeten wij dan niet van verbazing als verstommen, wanneer
wij bedenken, dat er nog zoo velen gevonden worden, die den
goeden Jesus niet wederkeerig beminnen? Waarlijk, dit moest
als het grootste wonder van ondankbaarheid door allen veraf-
schuwd worden, dat zoo velen onder de Christenen hunne liefde
niet betuigen door zich voor zijne eer en zijnen dienst op te
offeren, door te spreken voor zijne belangen, door met geduld
de kruisen te dragen, welke Hij in zijne vaderlijke Goedheid
hun verzendt, door met onvermoeide inspanning aan eigene
heiliging te arbeiden, door dagelijks in de deugd vooruit te
gaan, door al meer en meer zich gelijkvormig te maken aan
den heiligen wil van God. Wel beminnen velen met woorden
en met de tong, maar hoe weinigen met daad en in waarheid,
zóódat hun dagelijksche handel en wandel in overeenstemming
blijft met hetgeen zij in de heiligste bewoordingen uitspre-
ken? Anderen zullen goed beginnen en aanvankelijk hunne
woorden door daden betuigen; vol ijver in den beginne, ge-
dragen door de oogenblikkelijke opwekking van een gods-
dienstig gevoel, meenen zij bergen van hinderpalen te kunnen
verzetten en tot alles in staat te zijn — maar ten tijde der
beproeving vallen zij af en vergeten wederom de liefde, welke
zij aan Jesus hadden toegewijd. Zij laten zich met iederen
wind van indrukken en van invloeden als onbedachtzame kin-
deren rondslingeren; boosheid der dwaling, arglistigheid der
mensen, onbestendigheid van eigen gemoed en onvastheid van
wil, al die verkeerde inwerkingen doen hen al spoedig die

vastheid verliezen der liefde, welke hun vroeger voor God tot eere verstrekke maar weldra hunne beschaming wordt.

JOAN. XV. 9. *Blijf in mijne liefde* — riep de Zaligmaker aan zijne Apostelen tot afscheid toe, vóórdat Hij lijden ging. Hetzelfde is tot ons gezegd. Niet slechts moeten wij in Jesus' liefde beginnen, maar blijven, maar volharden ten einde toe, evenals ons goddelijk Voorbeeld gehoorzaam aan den wil zijns Vaders bleef tot aan den dood des kruises. Jesus is de wijnstok en wij zijn de ranken; alleen zij, die met Hem, als de ranken met den wijnstok, door een levendig geloof en werkzame liefde verenigd blijven, zullen van Hem alle kracht en leven ontleenen en door Hem vruchten voor de eeuwigheid voortbrengen. Daarentegen, al wie met Jesus niet door eene heilige liefde verbonden blijven, worden doode en onvruchtbare ranken en, als geene vruchten voortbrengende, van zijne gemeenschap afgescheiden. Of met Jesus, of tegen Jesus; of de genade en het leven en de zaligheid, of de dood en de onvruchtbaarheid! Wie aarzelt hier in zijne keuze? Zeker, ook wij zullen daardoor bloot staan, evenals Jesus, aan het lijden, aan de verwoede slagen der booze wereld en aan de tegenspraak van onze begeerlijkheid. Jesus heeft voorspeld, dat zijne getrouwe leerlingen gehaat en vervolgd zullen worden, gelijk Hij zelf gehaat en vervolgd is; dat zij onafgebroken tegen de machten der duisternis strijden moeten. Maar dat vooruitzicht mag ons niet afschrikken. De liefde tot Jesus maakt elk juk licht en elken last zoet. En wie zou niet gaarne om Jesus eenige moeielijkheid, eenige vervolging willen verduren, te meer als hij daardoor aan den geboeiden Jesus leniging van smarten kan aanbrengen en zich vele verdiensten vergaderen, als hij zóó — volgens de uitdrukking van den h. Paulus — *de geboeide van Jesus* kan worden,

en ten laatste eene eeuwige kroon van heerlijkheid verwerven zal volgens dit woord van onzen goddelijken Verlosser:

Gij zijt het, die Mij zijt bijgebleven in mijne beproevingen, LUC. XXII, 28. en Ik beschik u..... dat gij in mijn Rijk eet en drinkt aan mijne tafel en op tronen zit, oordeelende de twaalf stammen Israëls.

~~~~~

Hoofdstuk IX.

Jesus wordt gegeeseld.

De geeseling van onzen goddelijken Zaligmaker is een dier tafereelen uit zijne lijdensgeschiedenis, hetwelk al onze aandacht vraagt en te gelijk hoogst leerrijk is voor onze godsvrucht. Wij zullen daarin aanschouwen een groot bloedverlies niet slechts uit eene of andere wond, maar uit bijna even vele wonden, als er slagen zullen vallen op het onschuldig lichaam van den goddelijken Lijder; wij zullen daarin als een wedstrijd zien aangegaan tusschen hetgeen de onmenschelijke wreedheid van bloeddorstige beulen vermag en hetgeen het onuitputtelijk geduld van Jesus wil verdragen; wij zullen daarin op vreeswekkende wijze aanschouwelijk zien voorgesteld en de openbaring van Gods Heiligheid, welke zulk een offer ter verzoening eischt, en de afschuwelijkheid der zonde, welke zoo zwaar geboet moet worden. Nu eerst zal dan ook de voorspelling van den Profeet ten volle in vervulling gaan, dat de Verlosser der wereld *van den zool der voeten tot aan de kruin des hoofds* moet gewond worden, zoodat er geene gezonde plek in het lichaam overblijft; want Jesus wilde door zijn lijden al de wonden genezen, welke door de zonden in onze ziel geslagen waren.

Terwijl Hemel en aarde, Engelen en menschen, zelfs de duivels al hunne aandacht op dat aangrijpend tafereel uit Jesus lijden gevestigd houden en reikhalzend uitzien naar hetgeen gebeuren zal, stamelen wij, die ook de ooggetuigen er van zullen zijn, eerst nog dit gebed: „Laat ons, o Jesus! uw lijden „met diepen eerbied vereeren, en Gij hemelsche Vader! wilt „niet toornig worden op de menschen, nu uw goddelijke Zoon „nameloos veel lijden en bijna sterven zal onder de handen „van zondaren. Gij zelf toch hebt door den mond van een on- „waardigen Hoogepriester laten voorspellen, *dat het ons nuttig* JOAN. XVIII, 14 „*is, dat één mensch voor het volk sterve, en niet de geheele natie „ten gronde ga.* Heb dan, om wille van uwen Zoon, medelij- „den met den zondaar en reken hem de schuld niet aan, welke „hij aan het lijden van Jesus heeft door zijne misdaden.”

Opmerkelijk kort zijn al de vier Evangelisten in het vermelden van Jesus' geeseling. *Pilatus nam Jesus en geeselde* JOAN. XIX, 1
Hem: na Hem gegeeseld te hebben, gaf hij Hem over om ge- MARC. XV, 15
kruisiga te worden. Dit is alles, wat zij daarover mededeelen. Zij beschrijven die strafoefening niet, want iedereen van dien tijd wist, wat zij in had; misschien ook was de schildering van al de omstandigheden te pijnlijk voor hun gevoel. Wij echter moeten de geschiedenis raadplegen om des te aanschouwelijker dat akelig tafereel ons voor oogen te stellen en zóó beter te beseffen, wat Jesus voor ons geleden, hoe vurig Hij zelfs de zondaren bemind heeft.

Door zijne soldaten, alzoo op romeinsche en niet op joodsche wijze liet de Landvoogd den Zaligmaker geeselen. Deze

enkele omstandigheid doet ons reeds denken aan eene onmens-
schelijk wreedaardige ten uitvoerlegging van Pilatus' schandelijk
vonnis. Volgens de latere rechtspleging der Joden werden aan
geen veroordeelde meer dan negen en dertig slagen toegediend;
2 COR. XI, 25. de h. Paulus schreef dan ook: *vijfmaal heb ik van de Joden
veertig min één ontvangen.* Bij de Romeinen daarentegen was
het aantal slagen onbepaald en hing grootendeels af van de meer-
dere of mindere wreedheid der rechters en der beulen. Met Jesus
gingen de soldaten met den uitgelatensten moedwil en de groot-
ste wreedheid te werk, en legden zich er op toe Hem zoo veel
mogelijk te folteren en hun gemoed in zijn lijden te verlustigen:
en dit met stilzwijgende toestemming van den lafhartigen rech-
ter, want hoe gruwzamer Jesus gemarteld en hoe meer diens
lichaam door de geeselslagen verscheurd werd, te eerder hoopte
hij bij de Joden medelijden voor Jesus te zullen opwekken.
Dit was zeker een even onvoorzichtig als onrechtvaardig middel,
maar van een vreesachtigen rechter, als Pilatus was, kunnen wij
niets beters verwachten. Reeds eenmaal had hij zich aan die
karakterlooze halfslachtigheid schuldig gemaakt, maar door dat
laffe heulen met twee partijen was hij van kwaad tot erger
vervallen. Hij wilde Jesus niet veroordeelen en zond Hem
naar Herodes, maar werd zoo de oorzaak, dat Jesus in den
erbarmelijksten toestand door de straten van Jerusalem gesleurd
en door Herodes' hof op de laagste wijze bespot werd; nu
durfde hij den onschuldigen Jesus niet loslaten, en
om aan vinnige vijanden voldoening te geven, laat hij een
schuldellooze geeselen.

Op welke eene mededoogenlooze wijze! Er waren bij de
Romeinen drie wijzen van geeseling gebruikelijk. De straf der
stokslagen voor gewone misdadigers; de afstraffing der slaven,

welke ook gebezigd werd om den vermeenden schuldige tot bekentenis te brengen; eindelijk de geeseling, welke onmiddelijk aan de voltrekking van het gevelde doodvonnis vóórafging. Deze laatste werd voor eene even zware straf als de kruisiging gehouden en dikwijls zoo wreedaardig toegepast, dat de slachtoffers niet zelden onder die marteling bezweken: de handelingen der Martelaren bieden daarvan meerdere voorbeelden aan. Het is aan geen twijfel onderhevig, dat Jesus op de laatstgenoemde wijze gegeeseld is. Er is ook niets tegen om de vrome overlevering te volgen, welke vermeldt, dat onze goddelijke Zaligmaker met verschillend marteltuig gefolterd werd: met roeden, met buigzame en te zamen gebondene dunne takken van boomen en met lederen riemen, aan wier uiteinden om de smarten nog te vermeerderen en het lichaam van een te rijten, knopen gelegd of scherpe haken aangebracht waren. Wat het aantal slagen betreft, welke de Zaligmaker wilde verduren, daarvan is weinig met zekerheid bekend. Vele godvruchtige schrijvers hebben zich met die vraag bezig gehouden, en allen komen hierin overeen, dat het getal minstens vijfduizend bedroeg. Doch waarom met eene overigens prijzenswaardige nieuwsgierigheid daarnaar onderzocht, terwijl eene alle gezag hebbende openbaring ons ontbreekt. Wij weten ook, dat God alles beschikt *naar maat, getal en gewicht*; dat Jesus, die allen WIJSH. XI, 22. in Liefde overtreft, alles geduldig verdroeg, dat Hij geene maat in zijn lijden wilde kennen, geene kleingeestige berekeningen maakte en evenmin den duur als de zwaarte van zijne pijnen angstvallig afmat. Wij bevatten eveneens gemakkelijk, dat het getal dier slagen en het gewicht zijner pijnen en de duur van zijn lijden buitengewoon groot moeten geweest zijn, als wij slechts de diepe ellende en de menigvuldigheid der zonden van hen

in aanmerking nemen, wie Hij in zijn Bloed met den Vader wilde verzoenen.

Zoo staat dan de goddelijke Middelaar tusschen God en den zondaar ontkleed en met gebogen rug aan de geesekolom gebonden, welke volgens een waarschijnlijk gevoelen weinig hooger dan drie voeten was en van boven en van onderen een ijzeren ring had, waaraan de handen en de voeten van den Lijder met stevige touwen waren vastgebonden. Elke beweging, waardoor de kracht der slagen eenigermate kon verminderd worden, was Hem derhalve onmogelijk gemaakt, terwijl alle ledematen bloot stonden aan de geeselslagen. Dat de beulen met alle kracht sloegen, blijkt reeds genoegzaam uit deze enkele omstandigheid, dat zij, om niet uit te glijden, hunne voeten gewoonlijk plaatsten op de kleederen van den veroordeelde. Nauwelijks was dan ook de straf-oefening begonnen, of wij zien, hoe Jesus ineen krimpt van ondragelijke pijnen, hoe al zijne ledematen beven van smart, en weldra zijn onschuldig Bloed over geheel zijn lichaam stroomt. Gij hoort hier niet de klaagliederen weleer met rouwmisbaar aan de rivier van Babylon gezongen door hen, die daar treurend nederzaten en weenden over het verlies van hun vaderland, ook riet de droeve toonen van Davids harpenspel, als hij snikkend bad: *erbarm U mijner, o God! volgens de menigte uwer barmhartigheden. Hier weenen geen priesters tusschen het altaar en den voorhof om te smeecken: spaar, o Heer! uw volk*; zelfs de rouwmoedige stem van den terugkeerende zoon: *Vader! ik heb gezondigd tegen den Hemel en tegen U, verneemt gij niet. Niets anders hoort gij hier dan de woeste kreten der buitenstaande Joden, dan de spotternijen der beulen, dan het snerpnd geluid der geeselriemen, dan de slagen, welke op Jesus' onschuldig lichaam nedervallen. Evenwel*

Ps. L, 2.

JOËL. II, 7.

LUC. XV, 21.

boven alles uit spreekt luide de stem des Bloeds van onzen broeder Abel, die door zijne nijdige broeders bijna ter dood toe geslagen wordt, die stem welke ten Hemel stijgt — niet om wraak te roepen over die broeder-moordenaars, maar alleen om Barmhartigheid voor den zondaar af te bidden, die zich zelve en zijn God vergeten heeft.

Zes beulen zijn de uitvoerders van de macht der hel. „Twee „zijn gewapend — aldus beschrijft de h. Hieronymus deze marteling des Zaligmakers — „met doornen roeden, twee anderen „met riemen waarin knoopen gelegd zijn, de overigen met ijzeren ketenen. De eersten beginnen uit al hunne kracht te „geeselen; wond op wond wordt geslagen en Jesus' Bloed vloeit „overvloedig. Toen zij door vermoedens waren afgemat, worden zij door de twee anderen opgevolgd, welke bij de reeds „geslagene wonden nog andere voegen. De laatsten nemen het „werk der vorigen over en scheuren met ijzeren punten vel „en vleesch van het lichaam.” — „Zoo gruwzaam” — voegt de h. Bernardus hierbij — „werd de Zaligmaker gegeeseld, „dat het Bloed naar alle zijden om Hem heen spatte.” Vele Vaders meenen ook, dat de duivels in dat uur van afgrijzen van de lichamen der beulen bezit hadden genomen om hen tot grootere woede aan te hitsen.

Hooren wij nog, wat de h. Maagd zelve heeft willen openbaren omtrent die marteling van haren goddelijken Zoon. Want — wonder van moederlijke teederheid, maar ook van een onovertroffene vrouwelijke zielskracht — zoodra zij vernam, dat Jesus zou gegeeseld worden, spoedde zij zich om zoo nabij mogelijk bij die plaats van lijden te wezen. Ofschoon zij het zieleleed voorzag, dat haar hart van smart zou verscheuren, ofschoon zij in tranen baadde, zij wilde haar eigen leed, even-

als de heldhaftige moeder der zeven machabeesche Martelaren, vergeten om door haar medelijden de pijnen van haren Zoon te verzachten. Jesus zou de Man van smarten worden, zij wenschte de Koningin der Martelaren te zijn, al zou zij in haar teeder hart lijden wat haar Jesus in zijn lichaam leed, al zou de geeseling van Jesus haar even veel tranen afpersen, als zij bloeddrops uit Jesus' lichaam sloeg. Wat die liefhebbende Moeder toen hoorde en zag, welk zwaard van droefheid toen hare ziel doorboorde, heeft zij in eene van hare openbaringen aan de h. Birgitta willen verkondigen: „Toen de tijd „van te lijden” — aldus sprak zij — „voor mijnen Zoon was „aangebrouwen, grepen Hem zijne vijanden, sloegen Hem in den „hals en op zijn wangen; toen zij Hem naar de kolom ge- „sleurd hadden, ontdeed Hij zelf Zich van zijne kleederen, „legde de handen op de kolom en zijne vijanden bonden „Hem daaraan vast. Ik was er bij tegenwoordig, en bij den „eersten slag viel ik in bezwijming. Weder tot mij zelve ge- „komen, zag ik zijn lichaam gegeeseld tot op de beenderen toe, „zóódat zij geheel zichtbaar waren en — wat nog hartver- „scheurender was om te zien — toen de geesels werden weg- „geworpen, waren zij met stukken vleesch als beladen. Mijn „Zoon stond daar bloedende aan alle zijden, over het geheele „lichaam verscheurd, zóódat er geene plaats voor| nieuwe „wonden overbleef. Eindelijk vroeg een der omstanders met „angstige bezorgdheid: „wilt gij dan dien mensch doodmartelen, „vóórdat Hij veroordeeld is.” „Dit zeggende sneed hij de „koorden door, waarmede Jesus gebonden was.”

Het zal wel nimmer aan eenig mensch gegeven worden om de naamlooze smarten te beschrijven, welke Jesus in ziel en lichaam,

de God-mensch in zijne allerzuiverste en allerheiligste, maar daarom ook allergevoeligste menschelijke natuur gedurende die geeseling heeft ondergaan. Alle omstandigheden van Hem, die lijdt, van hen die Hem doen lijden, van hen voor wie Hij lijdt, van tijd en van plaats, al die bijzonderheden vereenigen zich hier om dat lijden ondenkbaar groot te maken. Niemand ook kan beschrijven, wat onbeschrijfelijk is. God alleen kan naar hare volle waarde beseffen en de vernedering en de boetedoening, welke Jesus aan de geesekolom vrijwillig op Zich genomen had. Maar Hij heeft het ons toch eenigermate willen verklaren door den mond van zijne Profeten die, aangeblazen door den H. Geest, ons den gegeeselden Jesus in de akeligste kleuren afteekenden. Overdenken we slechts deze uitspraken van den grooten ziener Isaias, en geen onzer, die niet huiveren zal van diepe aandoening bij het aanschouwen van zoo groote ellende. *Hij draagt onze kwalen, Hij torscht onze smarten; wij hielden Hem voor eenen melaatsche, door God geslagen en vernederd, maar om onze ongerechtigheden is Hij verwond, om onze misdaden is Hij verbrijzeld; de kastijding, die ons vrede brengt, is op Hem, en door zijne striemen worden wij genezen... Hij heeft geene schoonheid en geen luister; wij zien Hem, maar Hij heeft geene gestalte.* — En alsof die teekening van den lijdenden Verlosser nog niet duidelijk genoeg ware, gaan David en Isaias samen om ze in al hare onderdeelen, tot in de laatste bijzonderheden, af te werken. *Op zijn rug* — voorspelde de koninklijke Profeet — *Ps.CXXVIII,3 smeeden de boozen, ploegers ploegden op zijn rug en maakten* Is. I. 6. *lange ploegsneden; van de voetzool tot aan de kruin des hoofds* — voegt Isaias beteekenisvol er bij — *is niets gezonds in Hem; daar zijn wonden en striemen en opgezwollen builen, welke noch verbonden noch met artsenij geheeld noch met olie verzacht zijn.*

Hij is het uitvaagsel der menschen geworden, meer gelijkend op een aardworm dan op een mensch; geen enkel lid, dat niet lijdt; geen schoonheid, geen luister, geene gestalte heeft Hij meer. Wij zoeken in Hem naar den Almachtige en wij vinden den Man van smarten, die de ellende kent; wij vragen naar den God der eeuwige Glorie en zien den door God vernederde en geslagene, die om onze ongerechtigheid gewond is, om onze misdaden verbrijzeld.

Welke zouden wel — dit mogen wij ons met angstige bezorgheid afvragen — de gevoelens van Jesus geweest zijn, toen Hij door zijne schepselen met zooveel smaad overladen en zoo gruwzaam mishandeld werd, van Hem die in dat uur van het grootste lijden in alle waarheid van Zich zelve mocht zeggen: *Ik word gekweld den ganschen dag, en mijne tuchtiging vangt aan met iederen morgen*, maar tot betuiging van zijne vlekkelooze onschuld onmiddellijk op die klacht kon laten volgen: *alrijk zijn mijne vervolgers, zij die Mij ongerecht vijandig zijn; Wat Ik niet geroofd had, gaf Ik weder*, „Ik boette, wat Ik niet misdreven had.” Jesus zelf heeft Zich verwaardigd reeds eeuwen te voren, door den mond van een zijner Profeten het antwoord op onze angstige vraag te geven. „*Ik weet de gedachten, welke Ik over u heb, de gedachten ten vrede, en niet ter verdrukking*; Ik denk er aan, niet welken onvruchtbaren boom Ik zal uitroeien, maar wat Ik nog meer voor mijnen wijngaard doen kan; — niet, hoe Ik op aarde straffen, maar hoe Ik in den Hemel beloonen zal; — niet aan het nemen van wraak, maar aan het vergeven van schuld.”

Ps. LXX, 14.

Ps. I.XVIII, 5.

JER. XIX, 11.

Zoo goed is Jesus, zoo barmhartig gezind ook jegens ons, groote zondaren, en toch — wie durft het tegenspreken? — wij waren de oorzaak van zijn lijden. Onze zonden waren de geesels, welke zijn lichaam verscheurden, de redenen waarom Hij veroordeeld werd, gefolterd is en ter dood zal gebracht worden. Wonderbare rechtspraak van God, geheimnisvolle orde! De ongerechte zondigt, en de Rechtvaardige wordt gestraft; de schuldige bedrijft de misdaad, en de Schuldellooze boet ze; de Heer betaalt wat de slaaf bedorven heeft, en de Zoon Gods neemt de schuld over van zijn schepsel. Zoo diep mogelijk heeft Jesus Zich voor ons vernederd, zoo veel mogelijk geleden; zijne Liefde was onuitputtelijk, zijn medelijden met ons kende geene grenzen. Velen waren vol trots en Hij de nederigheid zelve; velen bliezen zich op van hoogmoed, en Hij nam de gedaante van een slaaf aan; velen waren ongehoorzaam, en Hij boette er voor door gehoorzaam te worden tot aan den dood des kruises; velen waren zinnelijk en wellustig, en Hij leed voor die zonden in de geeseling; velen brandden van onreine lusten, en Hij brandde van Liefde.

Dat alles deed Jesus, en wat moeten wij doen? Hebben wij ons eerst standvastig in het geloof getoond door den versmaaden Jesus als onzen God en Zaligmaker te belijden en te aanbidden, laten wij nu onze ziel tot het grootste vertrouwen verheffen. Immers, wij mogen en moeten van den lijdenden Jesus alle goede gaven hopen, nu Hij Zich zelve niet gespaard en *ons met zijn Bloed voor God vrijgekocht heeft uit allen stam en taal en volk en natie.* Hoe onwaardeerbaar die weldaad is, beseffen wij het beste, als wij bedenken, welke afgrijselijke belediging door de zonde Gode wordt aangedaan. Zij is zóó bovenmate groot, dat geen mensch, al ware hij zuiverder en

heiliger dan de Cherubijnen en Seraphijnen, dat zelfs niet eene geheele wereld, al kon zij een onnoemlijk aantal van zulke Heiligen aanwijzen, niet in staat is om voor ééne enkele dood-zonde aan de goddelijke Rechtvaardigheid eene genoegzame voldoening te kunnen aanbieden, wat zij ook gedurende eene geheele eeuwigheid doen of lijden zoude. Stellen wij daartegenover de al het geschapene verre overtreffende, de oneindig verhevene waardigheid van onzen Heer Jesus Christus, die door de zonde beleedigd wordt, maar van Wien ook ééne enkele daad, veronderstellen wij de in schijn allernietigste, van zulk eene oneindige waarde is, dat Hij daardoor, volgens den eisch van de strengste Rechtvaardigheid Gods, kon voldoen voor alle zonden, welke ooit bedreven zijn of nog immer bedreven kunnen worden, al waren die zonden ook onnoemelijk in getal. Bijaldien dan ééne enkele handeling van Christus, ééne enkele gedachte zijns geestes of eene verzuchting zijns harten van zoo groote verdienste bij den Vader en van zoo groote waarde voor ons is, wat mogen wij dan niet verwachten door de kracht van Jesus' goddelijk Bloed, dat Hij in zoo rijken overvloed voor ons in de geeseling vergoten heeft? Beschouw hier, Christen ziel! met dankbare bewondering de onmetelijke schatten, welke gij in Jesus bezit. Een druppel van zijn heilig Bloed is genoegzaam, opdat gij verkrijgt het geloof van Abraham, de zuiverheid van Jozef, het geduld van Job, de zachtmoedigheid van Mozes, de heiligheid van David; opdat gij verwerft de liefde der Apostelen, de standvastigheid der Martelaren, de kuischheid der Maagden. „Dewijl „dan, o, Jesus!” — wie stort niet uit ganscher harte aan de voeten van den gegeeselden Jesus dit gebed — „alle goederen „door den Vader U geschonken zijn en al het uwe het mijne is, „kan ik niet zoo vele en zoo groote goederen wenschen, als

„Gij mij kunt en wilt geven, als ik ook kan verkrijgen.
 „Daarom weet ik dan ook, dat in het vervolg geen aanval des
 „vleesches of der wereld of des duivels zoo hevig meer zijn
 „zal, dat ik dien niet kan overwinnen, geene ondeugd zoo inge-
 „worteld dat ik ze niet kan uitroeien, geene deugd zoo moeie-
 „lijk dat ik ze niet beoefenen, geene zonde zoo verleidelijk
 „dat ik ze niet kan vermijden, niets zoo groot of voortreffelijk
 „wat ik niet kan verwerven — en dat alles door uwe oneindige
 „verdiensten, welke uwe Liefde op mij toepast. Ja, ik vertrouwd
 „dat ik door uwe genade alles zal vermogen; dat ook mij een-
 „maal, na een leven in uwen dienst doorgebracht, de poor-
 „ten van uw Rijk zullen ontsloten worden. *Gij, o, God! zijt* Ps. CXLI, 6.
 „*mijne hoop en in eeuwigheid zal ik niet beschaamd wor-*
 „*den.*”

— Dat alles kunnen alle menschen verkrijgen door de kracht van Jesus' Bloed, maar helaas! dat nu ook nog de klacht van David in den mond van Jesus past: „*wat voordeel brengt mijn* Ps. XXIX, 10.
 „*Bloed aan*, dat Ik met zoo groote Liefde voor allen vergoten heb en wel tot den laatsten druppel toe? Het was genoegzaam om niet slechts velen maar om allen zalig te maken, en het getal van hen, die zalig zullen worden, is gering; Ik kwam allen zoeken, die waren afgedwaald, en maar weinigen luisteren naar mijne stem; allen zijn geroepen en zij, die den Hemel binnengaan, zullen weinigen zijn; Ik toonde de goede Herder van al mijne schapen te zijn, en de meesten wijken van den waren weg af; Ik ging allen voor op den lijdensweg, die naar de glorie geleidt, en slechts eenigen nemen hun kruis op om Mij na te volgen. Ik heb al mijn Bloed gegeven, opdat de mensch nederig zou worden en hij blijft trotsch,

Ps. XIII, 3.

„kuisch en hij blijft aan de wellust overgegeven, getrouw en „hij maakt zich aan overtreding mijner wet schuldig, godsdienstig en hij verzuimt zijne plichten. *Allen zijn afgeweken, al te „gader ondeugend geworden; niemand is er, die goede doet, zelfs niet „één.* Wat voordeel levert Mij het vergieten van mijn Bloed op? „Zijn er vele tranen gestort, vele zuchten des harten geslaakt „om mijn lijden? Sloegen velen één enkele maal op hunne borst „uit diep gevoeld schuldbesef? Hebben velen uit liefde tot Mij „ééne zonde vermeden? Een landbouwer zaait en maait en „oogst vruchten in een rijken overvloed; de wijngaardenier ver- „zorgt zijn wijngaard en plukt de druiven, en Ik, Ik strooide goed „zaad uit en vind vele distelen en doornen; Ik plantte mijn „uitverkoren wijngaard en wachtte, dat hij goede druiven voort- „bracht; helaas! Ik vind zoo vele wilde druiven. Zoo werd „dan mijn Bloed, mijn zweet, mijne tranen, mijne wonden „door velen vruchteloos gemaakt. Zoo trok Ik dan weinig nut uit „mijne nederigheid, mijne zachtmoedigheid, mijn geduld, mijne „armoede, mijn lijden?”

Wie onzer moet zich verwonderen, wie niet treuren, dat Jesus' kostbaar Bloed, waardoor wij zijn vrijgekocht, aldus vruchteloos gemaakt wordt door de boosheid van vele menschen? Wij allen moesten Hem, die alles voor allen geworden is, beminnen even vurig als de Seraphijnen des Hemels; er mocht geen enkele gevonden worden, die Hem nog beleedigde. Doch, schande en beschaming over de menschen, die nog het booze doen! Helaas! misschien behoort ook wij tot het getal van die ondankbaren, welke hunnen plicht, hunne bestemming, hun eenig waar geluk hebben vergeten en liever Jesus opnieuw geeselen door zonden te bedrijven dan hun lichaam met zijne begeerlijkheden te kruisigen uit liefde voor Hem. Maar Jesus is barmhartig

---

en de Barmhartigheid zelve. Werpen wij ons daarom in den geest voor zijne voeten neder en smeecken wij Hem met David: *ontferm U onzer*. Uit Liefde voor de zondaars heeft Hij Zich laten ontkleeden, binden en geeselen; al waren dan ook onze zonden vermenigvuldigd boven de haren van ons hoofd, wanneer wij met een heilig berouw en met het vaste voornemen ze in het vervolg van ons leven te vermijden tot Hem met David biiden: *ontferm U onzer om de menigte uwer Barmhartigheden*, dan zal Hij onze misdaden niet meer gedenken.

Hoofdstuk X.

Jesus wordt met doornen gekroond

Zoodra de koorden, waarmede Jesus aan de geeskolom stond vastgebonden, waren doorgesneden, viel Hij op den met zijn goddelijk Bloed doorweekten grond, uitgeput en krimpende van pijn. Ter nauwernood bleven Hem nog zoo veel krachten over, dat Hij op handen en knieën Zich kon voortslepen naar zijne kleederen om zijn doorwond lichaam te bedekken. Doch ook nu mag Jesus nog geene rust vinden. Dezelfde beulen, welke Hem gegeeseld hadden, sleurden Hem van de plaats dier foltering naar den voorhof van het rechtshuis om den afgemartelden Zaligmaker met eene nieuwe soort van pijniging en van bespottig te overladen, waarvan de lange geschiedenis der Martelaren geen tweede voorbeeld vermeldt, welke ook aan die onmenschen door den vinnigsten haat der Joden of door de wreedheid der hel moet ingegeven zijn. „Waarlijk, een ieder zou het voor onmogelijk houden” — aldus roept de godvruchtige Lodewijk van Granada uit — „dat een „zoo gruwzaam spel door eene menschelijke ziel kon uitgedacht worden. Die smarten toch der doornen-kroning waren „zóó vreeselijk, dat een ieder, die zijnen doodsvijand in zulk

„een lijden had aanschouwd, van een innig medelijden verteederd zou wezet, zelfs al bezat hij het ongevoeligst hart. Dewijl echter de duivel zelf de uitvinder van die pijniging en de lijder de God-mensch was, dewijl ook de ingekankerde haat en de vervolgingswoede van dat booze volk der Joden in geene soort van marteling verzadiging vond, daarom wilde ook de oneindige Goedheid in de overmaat harer Liefde met geene mindere smarten Zich vergenoegen.” Dat die huurlingen alle menschelijk gevoel hadden uitgeschud, dat zij voor geene zachtere aandoening toegankelijk waren, hebben wij reeds meermalen moeten aanmerken. Daarenboven werd hun, wien het martelen eene lust was, alle vrijheid gelaten om aan hunne dierlijke wreedheid geen genoegen te weigeren. De Joden hadden uit vrije keuze en in hun bloeddorstigen haat hun Koning en Messias aan den moedwil der Heidenen prijs gegeven, en Jesus wordt nu het voorwerp der bitterste spotternij en der wreedaardigste foltering van een ellendig soldaten-geboefte, van het uitvaagsel des heidendoms. Alles ook maakt dien spot zoo grievend, dat lijden zoo pijnlijk mogelijk. De bedrivers van die wandaad zijn ongeloovige Heidenen, die lachen met alles wat heilig is en naar Godsdienst zweemt; de Lijder is Jesus, die Zich God en Koning genoemd heeft en Wiens geduld zij door geene geeseling overwinnen, Wien zij zelfs geene klacht hadden kunnen afpersen. Niet minder verachtelijk was hunne bedoeling. Zij zullen, in hunnen afkeer en diepen haat voor de Joden, Jesus, hun zoo gezegden Koning en hun Koning-schap op de laagste wijze bespotten. De h. h. Evangelisten hangen ons dan ook een akelig tafereel op van deze nieuwe marteling.

De krijgsknechten namen Hem mede in het rechthuis en verza- MAT. XXVII, 27
melden rondom Hem de gansche krijgsbende, welke gewoonlijk

MATXXVII,26 600 man telde. *En Hem ontkleed hebbende, wierpen zij Hem*
 JOAN. XIX, 2. *een scharlaken mantel om, vlochten eene kroon van doornen en*
zetten die op zijn hoofd en een rietstok (gaven zij Hem) in zijne
rechterhand. Aldus hadden zij Hem als een spotkoning toe-
 gerust met mantel, kroon en sceppter, als een theater-koning
 uitgedoscht. Maar ook de inhuldigingsplechtigheid mag niet
 ontbreken, het kroningsfeest moet nagebootst worden. *Voor*
 MATXXVII,29 *Hem neervallende dreven zij den spot met Hem en begonnen*
 MARC. XV,18. *Hem te begroeten, zeggende: Wees gegroet Koning aer Joden.*
 JOAN. XIX, 3. *En zij gaven Hem kaakslagen, en bespuwden Hem en namen*
den rietstok en sloegen Hem met den rietstok op het hoofd, en
nederknielende aanbaden zij Hem. Uitvoerig schetsen alzoo
 de Evangelisten dat afschuwelijk spel van die barbaren.
 Van de geeseling behoefden zij slechts melding te maken,
 dewijl het onmenselijke van die strafoefening aan hunne
 tijdgenooten duidelijk voor den geest stond; doch van zulk eene
 bespottig en mishandeling, als de doornen-kroning was, had
 nog nooit iemand gehoord. Allen moesten het ook besef-
 fen, op welke wijze Jesus van zijn geestelijk en eeuwig Ko-
 ninkrijk bezit nam. Wij, de onderdanen van dien Koning der
 eeuwige Glorie, zullen trachten al de bijzondere omstandighe-
 den en den diepen zin van die kroningsplechtigheden te
 doen uitkomen.

Wanneer een koning, ten dage zijner inhuldiging, met den
 koninklijken mantel omhangen en met de rijkskroon en sceppter
 versierd, op den troon gezeten is, naderen zijne rijks grooten
 in de nederigste houding om de betuigingen van hunnen die-
 pen eerbied en de verzekering van hunne onwankelbare ge-
 trouwheid af te leggen. Dit alles zullen die beulen, wier han-
 den nog rood zijn van Jesus' heilig Bloed, met hunne even

afschuwelijke makkers nabootsen. Zij hebben gehoord, velen hebben gezien, hoe Herodes Jesus van Nazareth bespote en in een spotkleed naar Pilatus terugzond; zij weten, dat de verachte Nazarener Zich Koning der Joden genoemd heeft; en dewijl zij ook de wijze kennen, waarop een Oostersch Vorst het grievendst kan beleedigd worden, zullen zij den goddelijken Zaligmaker ook zoo verguizen. Welke schuld de lafhartige Pilatus daaraan gehad heeft, kan met geene zekerheid gezegd worden. Had hij, middelerwijl Jesus gegeeseld werd, of reeds vóór het begin daarvan de gerechtsplaats verlaten om geen getuige van die straoefening te zijn en aan de beulen meerdere vrijheid te geven; had hij voorzien, hoe zij Jesus nog ná de geeseling zouden mishandelen en zóó door oogluiking en stilzwijgende toestemming, aandeel in die bespotting genomen? Zijn doel om aan den haat der Joden eenige voldoening te geven en Jesus zóó te kastijden dat zij van den eisch der kruisiging afzagen — mag een bevestigend antwoord niet onwaarschijnlijk maken, doch het Evangelie zwijgt daarover en geeft ons geene reden om hem eene nieuwe schuld ten laste te leggen. Voor ons is er ook weinig aangelegen om gissingen te wagen, nu de heilige geschiedenis daarvan niets meldt. Daarentegen is het voor ons van het hoogste belang en van veelzijdige toepassing opnieuw de overgrootte Liefde te overdenken, welke Jesus ook in dit gedeelte van zijn lijden ons betoond heeft. *De liefde* — zoo leert de^h Paulus — 1 COR. XIII, 4, *zoekt het hare niet; zij verdraagt alles, zij verduurt alles.* Deze drievoudige lofspraak zullen wij wederom door den goeden Jesus verdiend zien in zijne doornen-kroning, maar ook daardoor te meer ons opgewekt gevoelen om de oneindige Goedheid met alle krachten onzer ziel te beminnen en op de innigste wijze ons aan Hem te verbinden.

MATXXVII,28 *Jesus ontkleed hebbende, wierpen zij Hem een scharlaken mantel om.* Met deze woorden leidt de Evangelist het verhaal in van het allertreurigst tafereel, hetwelk wij overwegen. Of zij den Zaligmaker geheel ontkleedden en daardoor zijne diepe wonden openscheurden, of wel Hem het oppergewaad alleen afnamen, weten wij niet; in allen gevalle zal het eene of het andere door die ruwe soldaten niet zonder groote pijnen aan Jesus te berokkenen gedaan zijn. Om den beschermen den mantel, het wijde, purperen gewaad der koninklijke majesteit te verbeelden, wierpen zij Jesus waarschijnlijk den korten, rood geverfden soldatenmantel om, welken zij slechts voor het grijpen hadden onder die bende van krijgsknechten en welke in hun oog het geschikte kleed was om Hem als spot-koning voor te stellen. Voor ons echter is in die verguizing eene geheel andere, eene diepe beteekenis opgesloten. In die nieuwe ontkleeding van Jesus moeten wij zijne Liefde aanbidden, welke alles wegschenkt om ons allen te redden.

De wreedheid der Heidenen en der Joden had het maagdelijk lichaam van den mensch-geworden Zoon van God zóó door geeselslagen verscheurd, dat het overal met diepe wonden was doorploegd. Doch, alsof die wonden nog niet genoeg zichtbaar waren, wilde Jesus in tegenwoordigheid van die gansche bende en van de omstaande Joden ontkleed, door allen met diepe wonden overdekt gezien worden. Zoo werd de gelijkenis, eens door den Zaligmaker van den verloren Zoon gebezigd, in Hem zelve maar in geheel anderen zin vervuld. Ook Hij zeide tot zijnen hemelschen Vader: *geef Mij van 't goed het gedeelte, dat Mij toekomt.... en Hij werd verhoord om zijne eerbiedigheid.*

De hemelsche Vader gaf aan zijnen Zoon, toen deze mensch

werd, — eene *ziel* met onnoemelijke en overgrootte voorrechten versierd — een *Lichaam*, dat het schoonste was, hetwelk ooit gezien werd, en door eene bijzondere inwerking van God den H. Geest in den zuiveren schoot van de onbevleete Maagd Maria gevormd was — een *Bloed* uit het luisterrijkst koninklijk geslacht ontsproten; de Vader schonk daarenboven aan Jesus eene onverwinbare *Kracht* en sterke *gezondheid*; Hij rustte Hem uit met eene onmetelijke *Wijsheid* en *Wetenschap*, met eene ongeëvenaarde *Welsprekendheid*; in Jesus schitterden alle *Volmaaktheden* in den hoogsten graad.

Met die buitengewone gaven verrijkt, kwam de Zoon Gods, nadat Hij mensch was geworden, hier op aarde rondwandelen, wonen in eene woestenij, op onmetelijken afstand van zijns Vaders huis. In dit akelig gewest, waar zonde en lijden en dood heerschen, verkwiste Hij, als wij zóó mogen spreken, al de Hem geschonkene gaven — uit buitensporige Liefde voor diep ellendige zondaren. Hij was *schoon* van gedaante boven alle kinderen der menschen, en is geworden als een *melaatsche*, met wonden overdekt; zijn *Lichaam* bood Hij Is. I., 6. aan hen die Hem sloegen, zijne wangen aan hen, die Hem den baard uitrukten, zijn aangezicht keerde Hij niet af van hen, die Hem scholden en bespuwden; zijn *Bloed* vergoot Hij bij stroomen; zijne zalige *ziel* liet Hij door de grievendste smart en doodelijke droefheid verscheuren; vroeger riepen zij, die Hem hoorden spreken, vol verbazing uit: *nooit heeft een* JOAN. VII. 46. *mensch gesproken gelijk deze mensch*, en nu, door zijne vijanden beschuldigd, was Hij *als een stomme die zijnen mond niet* Ps. XXXVII, 14 *opent*, en door Pilatus tot zelfverdediging aangespoord, heeft Hij met geen enkel woord geantwoord; Hij was de eeuwige Wijsheid en liet Zich als een dwaze bespotten, de oneindige Al-

macht en liet Zich als een slaaf binden, de onuitputtelijke Rijkdom en liet Zich van zijne kleederen berooven; weleer moest

SPR. III 18. Hij van Zich zelve zeggen: *bij Mij zijn eer en rijkdommen en grootsche schatten*, en nu klagend uitroepen: *Ik ben een be-*

Ps. XIX, 18. *delaar geworden en arm*. Waarlijk, *de Liefde is sterk als de*

CANT. VIII, 6. *dood* en overwint alles; zij is milddadig en schenkt alles weg. Jesus heeft Zich zelve ontleedigd niet alleen door zijne goddelijke Majesteit onder de gedaante van een slaaf te verbergen maar ook nog door alle voorrechten, welke Hem van den Vader gegeven waren, als niets te achten en, om allen voor den Hemel te winnen, zelfs als het uitvaagsel der menschen te worden.

— O, gij! die deze woorden leest, vraagt het u zelve eens af: is het mogelijk Hem nog te vergrammen, die alles voor u leed en opofferde; is het mogelijk Hem niet te beminnen, die u met eene eeuwige Liefde beminde? Of is het zoo moeilijk Hem lief te hebben en uwe liefde door daden te bewijzen? Indien gij Hem niet bemint, bedreigt de Vader u met eene eeuwige straf; indien gij Hem wel bemint, verzekert de Vader u eene eeuwige belooning. Hoort, wat de God-minnende Augustinus na zijne bekeering tot zich zelve zeide en ons ter vermaning in zijne „belijdenissen” opteekende: „Wat ben ik voor „u, o, God! dat Gij mij beveelt U te beminnen en dat Gij „vertoornd wordt en mij met de zwaarste straffen dreigt, als „ik zulks niet doe? Is het dan een gering ongeluk, als ik U „niet beminde? Kan een grooter ramp of door een mensch ge- „vreesd of door een Engel uitgedacht of door God overgezonden „worden dan Jesus niet te beminnen, dan de Liefde te haten?” Och, mocht de Liefde van den lijdenden Jesus, die het zijne niet achtte maar alleen op onze zaligheid bedacht was, ons

hart van alle verkeerde neigingen zuiver en ons los maken van alle schepselen om geheel voor Hem te leven! „Wie niet „voor Jesus leeft” — roept de h. Bernardus uit — „is niet „waardig te leven, of liever, hij is reeds dood; hij, die niet „voor Jesus alleen in de wereld is, verdient er niet in te zijn.” Is Jesus ook niet genoeg voor elke minnende ziel? Laten wij dan met den Apostel alles verlaten om Jesus aan te hangen en te volgen. Dan zullen wij ook eens met Hem deel hebben aan al de goederen des Vaders en duizendvoudig terug vinden in de eeuwigheid, wat wij hier op aarde om Hem verzaakten.

Hoe kwistig ook Jesus met alles was, hoe bereidvaardig Hij ook alles om wille der menschen weggaf, toch was er iets, wat Hij in zijn lijden niet missen wilde. De *purper roode mantel* moest zijne schouders dekken, dien leende Hij zelfs van zijne vijanden. Zoo wilde, zoo beschikte Hij het, omdat daarin vele geheimen opgesloten zijn, daarin velerlei aanwijzingen gegeven worden ten opzichte van het leven der ware Christenen.

Mijn Geliefde is wit en rood, lezen wij in het Hooglied HOONGL. V, 10. van Salomon. Tweemaal liet Jesus Zich als Koning bespotten: eerst in het paleis van Herodes en Hem werd een *wit* kleed omgehangen, want Hij was de oneindige onschuld zelve; toen in het rechthuis van Pilatus, en de soldaten wierpen Hem een *rooden* mantel om, want Jesus was de Verlosser der wereld door zijn Bloed. God wilde, dat aldus zijn Zoon als Koning begroet en dat reeds bij de plechtigheid zijner inhuldiging zinnebeeldig aangeduid werd, dat niemand orderdaan van dat Rijk zijn kan, die niet omhangen is of met het witte kleed der onschuld of met het roode kleed der boete Maar

allen hadden het kleed der onschuld verloren en moesten van hunne zonden gereinigd worden in het Bloed des Lams. Daarom kleefde die roode mantel aan de nog versche wonden van Jesus' heilig lichaam en werd doortrokken met zijn heilig Bloed, want het feestgewaad, waarmede Hij eens versierd zou worden en hetwelk de heerlijkheid van zijn Koninkrijk moest afbeelden, zou bestaan uit de door zijn Bloed gereinigde zielen, gelijk de Profeet Isaias voorspeld had: *Sla uwe oogen naar alle*

Is. XLIX. 19. *zijden en zie, die allen verzamelen zich en komen tot U; zoo waar Ik leef, zegt de Heer, gij zult u met hen allen als met een sieraad kleeden en als eene bruid zult Gij u met hen omhangen.* Wie alzoo met Jesus' verdiensten hun voordeel hebben gedaan, in wien de oude mensch gestorven en de begeerlijkheid des vleesch es beheerscht is, al wie tot nieuwe menschen herschap en zoo schitterend van schoonheid geworden zijn, met hen zal eens de Koning der eeuwige Glorie Zich omkleeden evenals de bruid zich tooit met haar bruiloftsgewaad, en zij allen zullen het Lam Gods, dat voor hen geslacht is, aanhangen en het volgen op al zijne schreden.

Behalve deze twee grondwaarheden, welke de voorwaarden aangeven, waaronder de verlost e menschheid in werkelijkheid eerst van Jesus' Rijk op aarde en daarna van diens Rijk in de eeuwigheid deel kan uitmaken, duidde die roode mantel ook nog aan, waarvoor een ieder zich moet voorbereiden, als hij in zijn leven een ware leerling van zijn Zaligmaker zijn wil. Evenals Jesus ons niet wilde heiligen zonder zijn eigen Bloed te vergieten, evenmin zal iemand deelgenoot zijner heerlijkheid worden dan na eerst in dit leven met Jesus geleden te hebben. De Zaligmaker stichte zijn Rijk in zijn Bloed. Hij was de Koning van de Martelaren en van al die

onder zijne banier strijden; Hij wilde ook aan allen het sein geven van dien bloedigen strijd, waarin hun lichaam als slachtoffer zoude vallen, minstens in de beoefening der deugd gekruisigd worden met zijne begeerlijkheid. En welk gepaster teeken kon Hij hun tot dien strijd geven dan den bloedrooden mantel, waarmede Hij in zijn lijden werd omhangen. „Die „Koning van onze harten” — zegt de h. Ambrosius — „vertoont Zich aan ons in een scharlaken, in een purperen mantel „gekleed om ons de overwinning en de zegepraal van het martelaarschap aan te duiden.” De *overwinning!* Ja, maar niet dan nà een zeer harden strijd. Daarom moeten wij in dat bloedrood gewaad van den lijdenden Zaligmaker de herhaling lezen van die vermaningen, welke Hij ons reeds zoo menigmaal of zelf of door den mond zijner Apostelen voorhield: »neemt uw „kruis op en volgt Mij, verloochent u zelve en belijdt Mij „voor de menschen; wie zich zelve meer beminnen dan Mij, „zijn Mijner niet waardig. Des noods moet gij ten bloede toe „weerstand bieden, en altijd moet gij u gelukkig achten, als gij „om Mijnentwille gehaat zult zijn en vervolgd wordt. Alleen zij, „die Mij in mijne beproeving, in mijne vernedering en in mijn „lijden zijn bijgebleven en daarin volhard zullen hebben, zij „zullen Mij volgen in mijne heerlijkheid en met eere en glorie „gekroond worden in het eeuwig Rijk mijns Vaders”

Hoofdstuk XI.

De soldaten zetten Jesus eene kroon van doornen op.

Naast de Liefde van Jesus, welke *het hare niet acht*, zien wij tevens de Liefde, *welke alles lijdt*. De Liefde hield zich nog niet voldaan, ofschoon zij alles had weggeschonken om ons allen rijk te maken; zij wilde ook alles lijden om voor allen te boeten en naar den aard der zonden de straffen daarvan te dragen. De boosheid en wreedheid hieden raad om den goddelijken Lijder nieuwe martelingen aan te doen, en Jesus neemt ze met een minnend hart aan, omdat Hij daarvoor voor onze zonden kan voldoen.

JOAN. XIX, 2. *De krijgsknechten* — verhaalt de Evangelist — *vlochten eene kroon van doornen en zetten die op zijn hoofd*. Wie zal kunnen zeggen, wat hier het grootste is: of de smart, welke Jesus in zijn lichaam lijdt, of de Liefde, welke brandt in zijn heilig Hart.

KLAAGL. I, 12. Het lichaam zegt: *ziet, of er eene smart gelijk is aan de mijne*;

JER. XXXI, 3. het Hart roept ons toe: *met eene eeuwige Liefde heb ik bemind*.

Verwonderen wij ons ook niet, dat beiden, èn smart èn Liefde, den hoogsten graad in Jesus bereiken. Hij immers, die lijdt, is de onbegrensde Barmhartigheid, en Hij lijdt om den zondaar

van het grootste ongeluk te bevrijden. Wij zullen dan ook de dankbare getuigen er van mogen zijn, hoe in den lijdenden Zaligmaker dit woord van Israëls wijssten Koning in vervulling gaat: *Aanschouwt den Koning Salomon met de kroon,* HOEGL III, II. *waarmede zijne moeder hem gekroond heeft op den dag zijner verloving en op den dag van de vreugde zijns harten.* Heden immers, nu Jesus, de nieuwe Salomon, in zijn Bloed Zich met zijne bruid, de Kerk, welke Hij stichtte, verlooft, zal zijne moeder, de Synagoge der Joden, Hem kronen maar met de scherpe doornen, welke hare nijd en hare haat voor Hem vlochten. Te minder zal Hij die pijnlijke kroon weigeren, omdat de luchthartigheid van de kinderen dezer wereld zich met de zoo spoedig verwelkende rozen der aarde alleen wilde sieren en Hem, die voor alle zonden kwam boeten, niets over liet dan de doornen. Ook eene vóórafbeelding wordt aldus werkelijkheid. Isaäk zou aan God geofferd worden, maar God herriep het gegeven gebod, en in Isaäks plaats werd een ram als brandoffer geslacht, die met de hoornen in de struiken verward was geraakt. Eveneens zal nu het Lam Gods, welks hoofd met doornen gekroond wordt, opgeofferd, maar de kinderen der menschen gespaard worden.

~~~~~

Zoodra Jesus binnen het voorhof gesleurd was, dwongen Hem de soldaten op eene lage, gemeene bank neer te zitten, opdat zij des te gemakkelijker hunne verguizingen volvoeren en zich ten zijnen koste konden vermaken. Daarop vlochten zij eene kroon van lange doornen en drukten die — werktuig van diep gaande pijn en zinnebeeld van de allerlaagste be-

MATH. XXVII,
30.

schimping — op zijn gezegend hoofd; en alsof die doornen nog niet diep genoeg in Jesus' hoofd, dat reeds door de kaakslagen gewond was, doordrongen, *namen zij den rietstok en sloegen Hem daarmede op het hoofd.* Van alle zijden worden de aderen geopend, maar ook voor ons allerkostbaarste wonden gemaakt, want daaruit ontsproten zoovele rozen van Liefde, als bloeddruppelen er aan ontvloeiden. Zóó veranderde Jesus zijne smarten in hulpmiddelen te onzer verheffing en zijne doornen in pijlen, om daarmede het Hart zijns Vaders te treffen, en het door mededoogen met de ongelukkige zondaars te verteederen.

Die nieuwe marteling des Zaligmakers moeten wij gelooven, maar ze in hare geheele uitgestrektheid beschrijven, kunnen wij niet. Laten wij daarom liever met stille aandacht luisteren naar hetgeen de h. Maagd omtrent dit lijden van haren Zoon aan de h. Birgitta heeft willen openbaren en naar hetgeen Heiligen ons als vrucht hunner overweging mededeelen. „De doornen-,kroon wondde” — aldus spreekt de h. Moeder — „het eerbied-,waardig hoofd van mijnen Zoon zóó hevig, dat het afvloei-,ende Bloed zijne oogen en ooren vulde en zijnen geheelen ,baard bevochtigde. De doornenkroon sloot om het hoofd ,en reikte tot aan het midden van 't voorhoofd. Vele beken ,van bloed vloeiden uit die plaatsen, waarin de doornen door-,gedrongen waren, op 't aangezicht af. De haren, de oogen ,en de baard waren zóó zeer daarmede bevochtigd, dat ik ,niets anders op zijn gelaat zien kon dan bloed; ofschoon ik ,zeer dicht bij het Kruis stond, kon Hij mij toch niet zien, als ,Hij niet door het samendrukken der oogen het bloed daaruit ,had verwijderd.”

Niet alleen het overvloedige bloedverlies stemt ons tot

medelijden met den goeden Jesus, ook zijne ondragelijke pijnen verscheuren ons hart. Deze waren nog heviger dan die der geeseling, omdat het hoofd fijner gevormd en daardoor voor elke smart gevoeliger is. „Wie beschrijft” — roept de h. Leonardus van Portu Mauritio uit — „de smarten van Jesus? Een „enkele doorn, welke den voet van een leeuw doorstoken heeft, „veroorzaakt hem zulke hevige pijnen, dat hij brult en het „woud van zijn gehuil doet weergalmen. Doch welke vreeselijke „pijnen verwekten zoo vele doornen, niet in een voet maar in „het allergevoeligste hoofd van Jesus? Wie toch weet niet, hoe „smartelijk de hoofdpijn is? Het hoofd is immers de zetel van „'t leven, waarin alle uit- en inwendige zintuigen te zamen loo- „pen, waarin alle aderen en zenuwen hunne werkzaamheid uit- „oefenen, hetwelk ook in de innigste levensverhouding met het „hart staat. Lijdt dan het hoofd, dan kan de pijn niet gering „zijn en wat in andere ledematen eene lichte smart is, dat „wordt in het hoofd eene ware marteling. Wij moeten derhalve, „en met recht, zeggen, dat de doornenkroon aan onzen Jesus „een even veelvuldigen dood berokkende als er doornen aan „waren, welke Hem doodelijke pijnen veroorzaakten en, zon- „der Hem te doen sterven, in eene zee van de bitterste smar- „ten dompelden. Wij kunnen ons dan ook niet verwonderen, „dat zelfs Pilatus, toen hij Jesus zoo mishandeld en aan de „hevigste pijn ten prooi zag, door schrik bevangen werd. Het „aanschouwen daarvan bewoog hem zóó zeer tot medelijden, „dat, zooals hij meende, ook Jesus' onverzoenlijkste vijanden „daardoor zouden getroffen worden.” „Ik weet niet wat ik zeggen „zal” — aldus schrijft de reeds vroeger aangehaalde eerbiedwaar- „dige Lodewijk van Granada — „is de beleediging, welke onze „Verlosser onderging, of wel de smart, welke Hem werd aange-

„daan, het grootste? Wie herinnert zich ooit gezien of gelezen „te hebben, dat iemand op zoodanige wijze gefolterd is geworden, dat eene van doornen gevlochten kroon hem tot in „de hersenen doordrong en hem van den eenen kant met „smaad overlaadde en van den anderen kant hem ondragelijke „smarten bereidde? Het kon de wreedheid en woestheid van „die onmenschen niet voldoen, als zij den Zaligmaker met gewone en gebruikelijke straffen pijnigden; zij moesten nieuwe „en ongehoorde martelingen verzinnen, opdat Jesus zoo „grievend mogelijk beledigd en zoo smartelijk mogelijk gefolterd werd.” Toen de h. Birgitta dit smartvol lijden van onzen Verlosser overwoog, riep zij in de vervoering van hare dankbare liefde uit: „o, Jesus, spiegel der waarheid, zinnebeeld „der eenheid, band van liefde! gedenk uwe ontelbare wonden, „welke U van het hoofd tot aan de voeten overdekt en met „uw heilig Bloed rood geverfd hebben. Gedenk, welke smarten Gij in uw maagdelijk lichaam voor ons geleden hebt. „Wat hadt Gij nog meer voor ons kunnen doen? O, goede „Jesus! ik bid U: grif al uwe wonden met uw kostbaar lijden in „mijn hart, opdat ik daarin uwe smarten en uwen dood leze en „tot aan 't einde van mijn leven U daarvoor dankbaar blijve.”

Ja, vurige, hartelijke dankbaarheid is ons aller plicht. Waarom toch leed Jesus al dat ondenkbaar lijden? Het eenige antwoord, door ons schuldig geweten op die vraag te geven, moet luiden: Hij leed die smarten om daardoor te voldoen voor den grenzenlozen hoogmoed — heillooze bron van zoo vele zonden — voor alle zondige gedachten en voorstellingen van zoo velen. Het hoofd wordt te recht als de zetel van alle werkingen des geestes aangemerkt en door slechte, geheime gedachten wordt

somtjids de ziel zwaarder gewond dan door openlijke zonden. Die weken van hart en wuften van gemoed, die lichtzinnigen van geest, wier mond bijna geen ander dat dit wellustige woord kent: *laten we ons met rozen kronen*; die aan niets anders dan aan opsmuk denken, die hun tijd met nietswaardige dingen dooden, die geen zin hebben dan voor wat hunnen trots streelt, dan voor wat hunne geheime lusten voldoet — zij hebben hunnen Zaligmaker met scherpe doornen gekroond; voor hunne zinnelijke zonden boette Jesus door onbeschrijfelijke smarten. Eveneens hebben zij aan den Zaligmaker die pijnlijke kroon op 't hoofd gedrukt, die in het gebed aan vrijwillige verstrooidheden zich overgeven, die slechts oogen hebben voor hetgeen dezer wereld is en met euvelen moedwil hunne gedachten aftrekken van hemelsche zaken; verder allen, die toegeven aan onrechtvaardige oordeelvellingen, aan wraakgierige plannen, aan liefdelooze vermoedens. In één woord: — want alle zondige gedachten hier op te tellen is even nutteloos als ondoenlijk — elke zondige werking van onzen geest, tegen welke wet ook zij moge aandruischen, is eene doorn aan Jesus' kroon gevlochten, welke Hem wondde en pijnigde. En voor elke van die zonden wilde Jesus in dat uur van ondenkbare smarten boeten. Maar hoe nameloos veel moet Hij dan ook niet geleden hebben, want ontelbaar vele waren en zijn nog voortdurend die misdaden van den boozen mensch. O, wreede doornen! of liever, wreedaardige overtredingen der menschen! Zij hebben die doornenkroon voor den God-mensch gevlochten; en nog, even dikwijls als een Christen aan misdadige gedachten of voorstellingen van ijdelheid, van hoogmoed, van liefdeloosheid, van onreinheid of van wellust toegeeft, drukt hij opnieuw die folterende kroon in het doorwonde hoofd van zijn

God en Zaligmaker. En nog zouden zij, die dienaren van eene zinnelijke, van eene trotsche wereld, meenen hier langs een met rozen bezaaiden weg te kunnen wandelen en zóó den Hemel te kunnen binnengaan, welke niet verworven wordt dan door nederigheid, versterving en liefde? Bedriegen we ons niet: Jesus' doornenkroon predikt ons luide en voortdurend den harden plicht der zelfverloochening, „want” — zegt de h. Bernardinus — „het past niet, dat onder een met doornen „gekroond Hoofd ledematen gevonden worden, welke aan eene „zinnelijke weekheid verslaafd zijn.” Het is ook onmogelijk dat hij, die zich hier met rozen wil versieren, ginds met glorie zal gekroond worden; daarentegen zal hij in den Hemel verheerlijkt worden, die op aarde om wille van Jesus en van de deugd geleden heeft. „Indien wij met Jesus gestreden en geleden hebben” — leert de h. Paulus — „zullen wij met „Hem overwinnen en heerschen.” Jesus' Kruis, de roem en de eer van elken Christen, is ook het middel en de weg ter belooning.

Nog andere geheimenisvolle waarheden zijn hier op te merken. Jesus' kroon was gevlochten uit scherpe doornen. Er was op aarde, welke om de zonden der menschen met een vloek beladen was en distelen en doornen voortbracht, niets anders te vinden, waaruit Jesus' hoofdsieraad kon gevlochten worden; aan Hem, die de Koning was van alle lijdende zielen en geene andere volgelingen zocht dan wie bereid waren met Hem het martelaarschap des bloeds, minstens der liefde, het lijden en den smaad te gemoet te gaan, past ook geene

andere kroon. Zou een krans van bloemen wel een sieraad en niet veel meer eene wreede bespotting voor den lijdenden Jesus geweest zijn, en gaven die doornen niet beter den aard van zijne koninklijke waardigheid te kennen dan elke andere hoofdwrong? Jesus is immers geen Koning, die genoegens op deze aarde belooft maar wel het lijden en de vervolging voorspelt; onder zijne hovelingen duldt Hij geene zinnelijken noch lichtzinnigen, maar alleen hen, die de gemakken des levens kunnen verzaken en niet slechts belust zijn op hetgeen de zinnen streelt of aan de lagere neigingen des menschen voldoening schenkt. Wie zich onder zijne banier willen scharen, moeten ook hun aandeel in zijne smarten niet weigeren.

Bovendien, alles wat hier op aarde bloeit, alles wat voor vermaak of grootheid gehouden wordt, vergaat zoo spoedig en is niets meer dan schijngoed of klatergoud; maar de verdienste der wederwaardigheden, welke evenals de doornen voor een korten tijd wonden en pijn doen, blijft eeuwig. Daarom, al moeten wij hier beneden iets lijden, ook dit mag ons niet ontmoedigen. Wel is hier, in dit dal van tranen, in deze gewesten van straf en boete, een rijke oogst van die scherpe doornen; doch onze goddelijke Zaligmaker nam het grootste deel daarvan voor Zich zelve, vlocht daarvan een kroon en drukte die op zijn gezegend hoofd om de pijnen daarvan in onze plaats te lijden en om tevens — wonder van Jesus' Liefde — het nog voor ons overblijvend lijden des tijds, alle distelen en doornen des levens, de pijnen des lichaams en de angsten der ziel, tot een Gode welgevallig offer te verheffen en te heiligen. Aldus verdiende onze goddelijke Zaligmaker door de doornen, welke Hij van ons wegneemt en op zijn heilig Hoofd over-

plantte, voor Zich eene onverwelkbare kroon van eeuwige heerlijkheid; maar te gelijk maakte Hij onze doornen, door ze te bevochtigen met zijn kostbaar Bloed, tot bloemen, welke bloeien tot in eeuwigheid.

Nog eene andere beteekenis heeft Jesus' smartvolle kroon voor elke mediteerende ziel. *De kroon is van ons hoofd gevallen, wee ons, omdat wij gezondigd hebben*, aldus riep de Profeet Jeremias klagend uit. Eene kroon van blijdschap en van vreugde, van heiligheid en van onsterfelijkheid was door den God van Liefde den mensch in het paradijs opgezet, maar hij wierp ze in dartelen overmoed in 't slijk en vertrapte ze, alsof zij geene waarde voor hem had. Doch Jesus, die de alles overtreffende waarde daarvan kende en ook kwam om alles goed te maken, wat de mensch door de zonde had bedorven, raapte die kroon op en zette ze op zijn heilig Hoofd om ze in zijn Bloed van alle smet te reinigen en ze opnieuw aan den mensch te schenken door zijn lijden. En diep drukte Hij ze in zijn Hoofd, want vast en stevig moest zij voortaan op het hoofd van zijne verlostten staan; geen geweld van 'smenschen vijand moest haar kunnen ontrooven.

Zoo staat dan de lijdende, diep vernederde Jesus voor ons geloovig oog in eene Grootheid, welke door geen wereldschen glans of aardsche praal kon geëvenaard worden. Met glorie en heerlijkheid is Hij gekroond; een diadeem als van het zuiverste goud versiert zijn eerbiedwaardig Hoofd en de vele bloeddruppelen, welke uit zijne wonden vloeien, vonkelen als edelgesteenten van het zuiverste gehalte. Wat is Hij schoon, de Zoon des menschen, al heeft zijne stiefmoeder Hem een kroon van martelende doornen ingedrukt. Nu reeds is Hij, wat Hij eens voor ons allen zijn moet en zijn wil — de Ko-

ning der Glorie. Den vloek, over Adam en zijne nakomelingen uitgesproken, neemt Hij weg of liever: verkeert dien in zegen; Hij heiligt ons lijden en verwerft ons de kroon der eeuwige vergelding. Mochten wij Hem daarom te getrouwer dienen, des te vuriger beminnen. Zijne kroon is voor Hem het werktuig van de diepste vernedering en van het smartelijkst lijden, maar voor ons een onderpand der toekomstige heerlijkheid. Om ons daarmede eens te kunnen versieren, vraagt Hij van ons slechts de vervulling van deze ééne voorwaarde, dat wij namelijk ons niet aan deze wereld gelijkvormig maken, niet gezind zijn, niet denken noch handelen gelijk deze booze wereld, maar ten allen tijde in ons leven een beeld vertoonen van Jesus' lijden en sterven.

Hoofdstuk XII.

De krijgsknechten geven Jesus een rietstok in de hand en bespotten Hem.

In het treurig tafereel, hetwelk wij overwegen, neemt de bespotting van den goddelijken Lijder eene derde en voorname plaats in. Jesus' Liefde had alles weggeschonken, om allen rijk te maken aan bovennatuurlijke goederen; zij heeft ook reeds onbeschrijfelijk veel geleden, om voor alle zondaren te boeten; nog meer zal en wil zij lijden door de smadelijkste beschimpingen, om den diep gevallen mensch uit zijne ellende op te heffen.

MAT. XXVII, 29 *De krijgsknechten gaven Hem een rietstok in de hand* — met die woorden verhaalt de Evangelist die nieuwe wreedheid der brooddrunkene soldaten. Een riet, een broos en zwak riet moest dienst doen om het tegeno-vergestelde te verbeelden van hetgeen een schepter aanduidt in de handen van een wereldsch vorst. De rijksstaf beteekent kracht en macht van hem, die de drager er van is. Maar om Jesus en zijn heilig en bovenaardsch Koningschap te verguizen, moest Hij een riet, het zinnebeeld van broosheid en van zwakheid, in zijne handen dragen. Hij moest immers als een spotkoning voor-

gesteld worden; in hunne oogen was Hij niet beter dan een indringer, die zich wel Koning genoemd had maar inderdaad niets minder heeten mocht dan een verleider des volks, die anderen te zijnen voordeele bedroog.

Hoe eindeloos ver kan een mensch, die zijne oogen voor het licht der waarheid sluit, van den goeden weg afdolen; maar ook, met hoe groote Wijsheid weet God hem, zelfs bij de onzinnigste afdwalingen, aan zijne grootsche plannen, aan zijne liefdevolle oogmerken dienstbaar te maken. Toen die krijgsknechten Jesus als een spotkoning aankleedden, erkenden zij, tegen wil, Hem voor dengene, die Hij inderdaad was, als den Koning, die zijn geestelijk Rijk in zijn eigen Bloed stichten, het ook door de kracht van zijn Bloed zou uitbreiden tot aan de grenzen der aarde. Nu zij Hem zoo grievend mogelijk zullen beleedigen, werkten zij er toe mede om de doeleinden des Hemels te bevorderen, „niet volgens hunne meening” — merkt hier de h. Ambrosius aan — „maar volgens de be-„doeling van God.” „Die gebeurtenissen” — mogen wij hier met den h. Augustinus zeggen — „geschieden wel op aarde, „maar toch volgens de beschikkingen des Hemels; wel door „mensen, maar toch naar verordening Gods.” De Vader wilde, dat zijn Zoon als Overwinnaar begroet, als de beloofde Messias gehuldigd en ook als Koning zou vereerd worden, maar als Koning van een gebied, dat niet door wapengeweld veroverd en verdedigd werd, maar door de schijnbare zwakheid van den bespotten Verlosser gewonnen werd. Wat alzoo in de bedoeling van die soldaten een gruwzaam spel was, moest volgens Gods beschikking de uitdrukking zijn van eene hooge waarheid. Een even diepzinnig als wonderbaar geheim, dat al onze aandacht overwaardig is.

Nu de Koning met zijn plechtgewaad getooid is, met de kroon op het hoofd, den rietstok in de hand en den mantel om de schouders, nu Hij ook op zijn troon, een steenen bank, gezeten is, mag ook de begroeting, de hulding niet ontbreken. Maar, o God! op welk eene wijze vieren die ellendelingen den vrijen teugel aan hun spotlust. Wanneer een vorst dezer wereld op den dag zijner kroning door de onderdanen gehuldigd wordt, komen dezen tot hem, buigen hunne knieën om hem te vereeren, roepen hem juichend het „wees gegroet, „o, koning!” toe en kussen hem de hand uit eerbied voor zijne hooge waardigheid. Ook nu, bij Jesus' bespottung, zal geene enkele van deze drievoudige schijnvereering achterblijven; maar een zedeloos grauw, een heidensch gespuis vervullen hier die afschuwelijke rol en wel met eene onbeschaamdheid en eene wreedheid, welke niet geëvenaard kunnen worden. De Evangelisten hebben niet verzuimd al die akelige bijzonderheden, ofschoon in enkele woorden, op te teekenen; maar zij begrepen, dat eene korte vermelding van al dat lijden van Jesus ook voor ons genoegzaam zijn moest om ons te overtuigen, dat wij nimmer de diepte van Jesus' vernedering peilen, nimmer zijn onverwinnelijk geduld naar waarde kunnen schatten.

Eerst beginnen de soldaten Hem te begroeten, of gelijk de
 JOAN. XIX, 3. h. Joannes verhaalt — *zij kwamen tot Hem*, als om juichende en eerbiedig groetende Hem te vereeren, maar inderdaad om
 MARC. XV, 19. Hem te bespotten, *en zeiden: wees gegroet, Koning der Joden!* Dan *knielden zij neder en aanbaden Hem* in schijn om Hem, volgens Oostersch gebruik, als aan een allermachtigsten heerscher de nederigste vereering te bewijzen. Nog is hun spotlust evenmin als hunne wreedheid hiermede voldaan. Om den handkus te verbeelden, grijpen zij al lachende en honende

den rietstok uit Jesus' handen *en sloegen Hem* daarmede *op het Hoofd* en deden alzoo de doornen al dieper in de hersenen doordringen. Nog verder gaat hunne kwaadaardige onbeschoftheid: *zij gaven Hem kaakslagen* of met hunne gespierde vuisten of met den rietstok *en ten laatste bespuwden zij Hem*, het afzichtelijkst teeken van de diepste verachting gebruikende.

Wie dit afgrijselijk en duivelsch werk van die onmenschen eenigszins wil beoordeelen, hij bedenke, wie Hij is, die al die smarten en al dien smaad lijden wil om de zondaren uit hunne zedelijke ellende op te heffen. Die *de Eerstgeborene voor alle schepselen is*, wordt beschimpt en verguisd als de verachtelijkste der menschen; Hij, op Wiens schitterend gewaad met gulden letteren de weidsche titel geschreven staat: *de Koning der koningen en de Heer der heerschers*, wordt door onbeschaamde slaven onder een grijnzend hoongelach bespot in zijne waardigheid van Koning der Joden en met een gescheurden rooden mantel omhangen; Hij, *die met zijne drie vingers het gevaarte der aarde draagt*, moet in zijne almachtige hand een brozen rietstok houden; Hij, voor Wiens aanbiddelijk aangezicht de Engelen zelve, uit diepen eerbied, *het gelaat met hunne vleugelen bedekken*, wordt door deugnieten bespuwd; Hij, voor Wien de vier en twintig ouderlingen in den Hemel in stomme aanbidding nedervallen, Hem eer en lof en glorie en heerlijkheid toezingende, wordt door verachtelijke huichelaars, na een beschimpend kniebuigen, in het aangezicht geslagen; Hij, in Wiens aanschouwing de Heiligen hun eeuwig geluk genieten, wordt onteerd, verguisd, vertrappt door een alleraagst gemeen.

— Had Jesus, onze God en Zaligmaker, meer Liefde kunnen toedragen aan de menschen, al brandden zij van liefde voor Hem

evenals de Seraphijnen in den Hemel? Daarentegen, hadden de ongelukkige menschen Hem vinniger haat kunnen toedragen dan zij doen door Hem te beleedigen, al had de goede Jesus hun meer kwaad — akelige veronderstelling — berokkend dan de duivel zelf hun wenscht aan te doen? Doch neen! houden wij ons met die beschamende gedachten niet op. De onuitputtelijke Liefde van onzen beminden Verlosser moet nu al onze aandacht innemen. Het is Hem immers eigen te sparen en erbarming te oefenen, zijne vijanden te beminnen, te lijden voor die Hem vervolgen. Hij wiesch wel de voeten van den afvalligen Apostel, die Hem verraden zou; Hij genas het oor van den soldaat, die Hem kwam gevangen nemen; Hij vergaf alle zonden aan Petrus, die Hem met een godslasterlijken eed verloochende. Daaraan erkennen wij zijn van Liefde brandend Hart; daarom ook moeten wij, hoe schuldig wij zijn en hoe groot het aandeel zij, dat wij in zijne bespottung en pijniging gehad hebben, op zijne grenzenlooze Barmhartigheid een onbeperkt vertrouwen blijven stellen. Hij immers lijdt alleen om voor ons te voldoen, om ons van den eeuwigen ondergang te redden. Vergeten wij echter niet deze vermaning ter harte te nemen, welke dit nieuwe lijden van Jesus ons voorhoudt. Nimmer mogen wij, ook in het allerminste niet, gelijken aan die plicht-vergetene huichelaars, die Hem met hunne lippen en met uitwendige plechtigheden schijnen te vereeren, maar wier hart verre van Hem is: wij, Christenen, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid, Hem beminnen, niet alleen in woorden, maar inderdaad en met werken. Daarenboven; wie onzer, die een blik slaat op den lijdenden Jesus, zou zich nog over eene geringe beleediging durven beklagen, of liever zich niet verblijden, als hij voor Jesus of met Jesus versmading lijden mag?

Treffend en behartigenswaardig is hetgeen de h. Augustinus aanmerkt, als hij dat droevig tafereel van Jesus' bespottung heeft overwogen: „Zoo werd vervuld, wat de Christus van Zich zelve voorspeld had; zoo werden de Martelaars gevormd om alles te verduren, wat de vervolgers hun ooit zouden aandoen; zoo werd het geduld, hetwelk wij moeten navolgen, ons door Jesus aanbevolen, terwijl zijne ontzagwekkende Macht een oogenblik verborgen bleef; zoo overwon het Rijk, hetwelk niet van deze wereld is, de trotsche wereld, niet door een wreeden strijd maar door den ootmoed in het lijden; zoo werd die graankorrel, welke vermenigvuldigd moest worden, gezaaid in eene vreeselijke versmading, opdat hij zou ontkiemen met eene wondervolle glorie.”

Ja, Jesus overwon de booze wereld door ootmoed en geduld! Dit vooral is de geheimnisvolle beteekenis van dien brozen rietstok, die den scepter van Jesus, den Messias en den Koning, moest vervangen. Wilden zijne vijanden daardoor aanduiden, dat zijn Koninkrijk broos als een riet, nietswaardig zijn zoude? Ijделе spotternij van een diep gezonken volk! Alsof Jesus niet machtig was om door hetgeen bij velen zwak heette het schijnbaar machtige te overwinnen. Al droeg de verguisde Verlosser in zijne handen niets dan een rietstaf; al had het den schijn, dat Hij zwak en hulpeloos, dat Hij, ofschoon Zich Koning noemende, arm en verachtelijk was, dat geene waardigheid Hem sierde en geene volgelingen Hem vereerden; in werkelijkheid was Hij de Almachtige, die in Zich zelve alle macht vond en door Zich zelve alles, wat Hij wilde, ten uitvoer legde. Zijne beulen konden Hem voor een oogenblik beschimpen en vernederen, toch zou van Hem de profetie van David omtrent Gods vijanden in vervulling gaan: *Gij zult ze* Ps. II, 9.

beheerschen met een ijzeren scepter en als aardewerk hen verbrijzelen. Of heeft die toen verachte God-mensch niet koninkrijken en gewesten aan zijn gezag onderworpen, woeste volkeren getemd door de leer des Kruises, zijne machtigste vijanden overwonnen door de macht, welke van Hem uitging, en een geestelijk Koninkrijk gesticht, hetwelk in kracht en uitgestrektheid en duurzaamheid door een ander niet kan geëvenaard worden? Wie denkt ook hier niet aan die andere voorspelling van den Koninklijken zanger:

Ps. CIX 2. *van Sion zal de Heer den Scepter uwer macht doen uitgaan: heersch in het midden uwer vijanden! bij U is de heerschappij ten dage uwer kracht in heiligen luister.* Ook deze voorzegging is letterlijk vervuld geworden. De geheele geschiedenis van Gods Rijk op aarde toont ons in de levendigste kleuren de vervulling van die Godspraak aan. Het Koninkrijk van den Heer Jesus Christus, zijne heilige Kerk, ontstond in Jerusalem en is van daar uit over den ganschen aardbodem verbreid geworden. De Apostelen gingen uit Davids stad en verspreidden zich over de toenmaals bekende wereld, welke zij door Jesus, den Gekruisigde, te prediken en door, in zijnen Naam, wonderen te doen, dienstbaar maakten aan de leer des Kruises. Niet door eigen macht konden zij dat alle menschelijke krachten te boven gaande reuzenwerk ten uitvoer brengen; maar de op aarde bespotten Jesus, aan Wiens zijde altijd de overwinning is, bekleedde hen met eene goddelijke macht uit den Hooge, bevestigde hunne prediking door wonderwerken, boezemde hun moed in om zijnen Naam voor volkeren en vorsten te dragen, maakte hen, die uit zich zelve zwak en vreesachtig waren, machtig door zijne genade, eenvoudig als duiven maar tevens voorzichtig als slangen. Zóó heeft Jesus, die in zijn tijdelijk leven op aarde Zich liet verguizen en beschimpen,

barbaarsche en in de ellende van afgoderij en zedeloosheid weggezonden volkeren uit hunne verlaging opgeheven, de duivelen beschaamd en de helsche machten op de vlucht gejaagd, zijn Koninkrijk gegrondvest op de puinhoopen van een afschuwelijk Heidendom en de grenzen van zijne Kerk uitgezet tot aan de uiteinden der wereld. Zwakke middelen bezigde Hij alzoo om een goddelijk werk tot stand te brengen. Waarlijk, wij hebben alle redenen om met den lofzang van den h. Paulus in te stemmen, welken hij bij de overdenking van Gods wondervolle leiding aanhief: *het dwaze der wereld heeft God uitverkoren om* I COR. I, 27. *het sterke te beschaamen; en het onedele der wereld en het verachte heeft God uitverkoren, en hetgeen niets is, om hetgeen iets is te niet te doen.* Dat dwaze, zwakke en dat onedele der wereld waren — zegt de h. Athanasius — de volgens de wereld onwetende, machteloze en onaanzienlijke Apostelen, die evenwel door Gods kracht de waanwijzen der wereld, de machtigen en die bij de wereld voor groot gehouden werden, niet alleen beschaamden, maar ook door de kracht van Jesus' leer wonnen voor zijne Kerk en in nederige dienaren der waarheid herschiepen. Wie onzer huldigt dan niet met vurige dankbaarheid de onmetelijke kracht van dien rietstok, welke volgens de bedoeling van Jesus' vijanden het teeken van zwakheid zijn moest, maar inderdaad in zijne handen het zinnebeeld van goddelijke macht geworden is? Maar — vergeten wij dit nimmer — daarom ook wilde de Vader, dat Jesus' schepter een rietstok zijn zoude, *opdat geen* I COR. I, 29. *vleesch roeme voor zijn aangezicht.* De wonderen door Jesus en in zijne Apostelen en in zijne getrouwe volgelingen bewerkt, mogen niet toegeschreven worden aan het brooze riet, maar uitsluitend aan de Almachtige handen, die het droegen.

— Besluiten we deze korte opmerkingen met het volgende

schoone gebed, dat de h. Bernardus bij de overweging van de geheimen der goddelijke Almacht stortte, en waarin de behoeften ook van onze ziel staan uitgedrukt: „O, mijn God!” — riep hij uit, zich tot Jesus wendende „dewijl zelfs de zwakste dingen in uwe handen „zoo groote kracht en macht verkrijgen, en dewijl daarin een riet- „stok als een sceppter en als eene roede van ijzer was om vol- „keren te beheerschen, neem mijn hart in uwe handen; het is „niets dan een broos, hol riet, leeg aan goede werken en aan „verdiensten; niets dan een buigzaam en beweegbaar riet, dat „om zijne buitengewone lichtheid door elken wind heen en „weer geslingerd en door den minsten druk geschokt wordt. „Doch van het oogenblik af dat het in uwe handen zal rusten, „zult Gij het met uwe genade en met de kracht van uwen „goddelijken wil vervullen; Gij zult er een hart van maken, „dat edelmoedig en onwankelbaar, vol vurigen ijver is; een hart „bereid om alle moeielijkheden te boven te komen, om alle „hinderpalen, door eene onvermoeide volharding, te overwin- „nen.” Zou er onder de Christenen wel één zijn, in wiens mond die dringende smeekbede niet gepast, niet noodzakelijk is?

Nog één oogenblik verwijlen wij bij den gekroonden Jesus, om in het aanschouwen van zijn lijden de volle beteekenis, in zoo verre dit een mensch gegeven is, van de doornenkroning te begripen. Onmetelijk toch zijn de schatten van genaden, welke Hij door die smarten en die vernedering voor ons heeft verworven. Om slechts enkele van die genaden aan te halen, zullen wij op de twee volgende alleen wijzen. Hij heeft den vloek van de aarde weggenomen en, in plaats daarvoor den zegen over ons allen brengende, den gevallen mensch uit zijne

vernedering opgebeurd om hem eens met eer en glorie te kunnen kronen; den ijdel en waan van den hoogmoed heeft Hij tot schande gemaakt en de vermeende dwaasheid der nederigheid tot hooge eer verheven. Verklaren wij dit nader.

Jesus, de Koning der eeuwige Glorie, waarachtig God en in den tijd mensch geworden, neemt de straffen onzer zonden op Zich en wordt om onze misdaden geslagen, opdat Hij aan den mensch, den door eigene schuld onttroonden Koning der schepping, het verloren rijk des Hemels kon terug geven. Adam had aan God de gehoorzaamheid opgezegd, maar verloor daardoor de vriendschap met God, het schoone paradijs der aarde en het nog schoonere des Hemels; hij boette zijnen hoogmoed met het verlies van vele voorrechten, bij name van de heerschappij over de aarde, welke vóór de zonde aan zijn bevel gehoorzaamde, maar nu, weerbarstig en beladen met den vloek van God, distelen en doornen voortbracht. De kroon was den mensch alzoo van 't hoofd gevallen en van Heer der schepping was hij slaaf der zinnelijke lusten geworden; eene trotsche ongehoorzaamheid had hem van zijn troon in de diepste ellende neergeworpen. In zijne eindelooze Barmhartigheid daalde de Zoon Gods uit den Hemel op aarde neder, nam de gedaante van een dienstknecht aan, omkransde Zich, als het Offerlam dat voor de zonden der wereld moest geslacht worden, met scherpe doornen en laadde, ofschoon Hij de Heer der heerscharen was, op zijne schouders al den smaad, welke op Adam en zijn geslacht gevallen was. En misvormd wilde Jesus worden, lijden in lichaam en ziel, omdat de mensch door zijne zonden Gods evenbeeld in zich geschonden en naar lichaam en ziel straf verdiend had. Zoo boette de mensch-geworden Zoon van God door eene grenzenloze vernedering voor den grenzenlozen hoogmoed van den

zondaar. Doch ook zoo verdiende Hij, die alles kwam herstellen, voor den gevallen mensch al de goederen terug, welke deze door zijne overtreding van Gods gebod verloren had; de vernedering van Jesus werd het begin niet alleen van 's menschen opheffing, tevens het middel ter zijner verheerlijking, en de schijnbare zwakheid van den goddelijken Lijder openbaarde zich als de oneindige kracht ter herstelling van de gevallen menschheid. Een spotkoning verdient het ware, eeuwige koninkrijk voor zijne verlostent; zijne bloedige doornenkroon verwerft voor hen eene glorie-kroon in den Hemel; een spotschepter van riet verovert den staf der heerschappij in het onvergankelijk Rijk des Vaders; een roodkleurige, purperen mantel voorspelt een vorstendom door het Bloed van Hem verworven, die het Hoofd en de Aanvoerder is, ook de kracht en de vergelding van hen allen, die als ware kruishelden met Hem en voor Hem tot het laatste toe standvastig zijn gebleven.

Maar verder nog moeten wij onze blikken werpen. Jesus is vernederd geworden en heeft ons daarin een nieuw voorbeeld ter navolging gegeven. De doornenkroning van Jesus met al het daarmede verbondene lichaams- en zielslijden was, in zijne almachtige Liefde, niet alleen een middel om ons uit de peillooze diepte van onzen val op te heffen, ook voor Hem zelve heeft zij de beteekenis van eene zegekroon. Spottender wijze knielen de soldaten daar voor Hem neder en nemen de houding aan, alsof zij Hem aanbidden, maar door die vernedering verdiende Hij, dat elke knie zich buige van hen, die in den Hemel, op de aarde en onder de aarde zijn; zij schreeuwen, huichelende en lachende, Hem het „Wees gegroet! Koning der Joden!” toe, en nu gaat uit aller hart en mond de juichende en dankbare lofzang op, om noch op aarde noch in

den Hemel meer onderbroken te worden: *het Lam, dat ge-* OPENB.
dooft is geworden, is waardig te ontvangen de Macht en de
Godheid en Wijsheid en Eer en Heerlijkheid en Dankzegging;
zij slaan Hem met den rietstok op zijn gezegend Hoofd en
met de vuist in zijn eerbiedwaardig aangezicht, en nu breidt Hij
zijnen vreeselijken Rechterstaf en de ijzeren roede der vergel-
ding over zijne hardnekkige vijanden uit en ziet, aan des Va-
ders rechterhand gezeten, zijne vijanden tot een rustbank zijner
voetengemaakt. Hij is aldus zoo laag mogelijk verguisd geworden,
maar nà gestorven te zijn, is Hij nu met te grootere heerlijkheid
gekroond, en ook daarin is Hij het toonbeeld van ons allen; want
zooals het Hoofd is, moeten ook de ledenmaten wezen. Onder
voorwaarde evenwel, dat wij alle zondige ijdelheid afleggen, den
hoogmoed, wortel van vele zonden, verzaken. Jesus heeft de nede-
righeid tot hemelsche eer verheven. Voor zijne komst op aarde
was zij bijna onbekend, maar door zijn woord en voorbeeld heeft
Hij ons geleerd, hoe noodzakelijk zij ter zaligheid, hoe kostbaar zij
in Gods oogen is. Omdat Hij Zich zoo diep vernederd heeft,
— en de doornenkroon is daarvan het treffendste zinnebeeld
— werd Hem een Naam gegeven, welke boven alle namen is.
Wie alzoo waarlijk groot wil worden, moet eerst waarlijk nede-
rig zijn; wie eens in het Rijk der glorie met eene schitter-
rende kroon van heerlijkheid wil versierd worden, moet het moedig
besluit maken om hier met Jesus eene doornenkroon te dragen.
De rijke en blijvende belooning, welke voor die deugd is weggelegd,
zal toch wel eenige inspanning waard zijn. Wij kunnen de doornen
tellen, waaruit Jesus' kroon gevlochten was, maar niemand zal in
staat zijn om de genaden op te sommen, welke God zelf aan de
beoefening der nederigheid voor hier en namaals verbonden heeft.

Hoofdstuk XIII.

Jesus wordt aan het volk voorgesteld.

De Zoon Gods, die eenmaal uit de doornen van het brandende braambosch tot Mozes sprak, om hem de zending op te dragen zijn uitverkoren volk uit de slavernij der Egyptenaren naar de vrijheid van het beloofde land over te voeren, wilde, nu zelf gekroond met doornen, wel is waar stilzwijgend maar daarom niet minder indrukwekkend, spreken tot zijn volk, nu Hij op het punt staat hen door zijn dood uit de slavernij des duivels te bevrijden. Daarenboven beschikte God, dat de betekenisvolle kroning van den Verlosser niet in een beperkten voorhof besloten bleef, niet slechts aan eene enkele bende van soldaten voorgehouden werd, maar dat de Koning der zielen in zijn geheimzinnig plechtgewaad aan geheel zijn volk door een ongeloovigen Heiden werd voorgesteld. Waren ook niet reeds voor eeuwen alle inwoners van Jerusalem en in hen alle verlost door Salomon uitgenoodigd om den goddelijken Bruidegom, gekroond met den bloedigen krans van het Martelaarschap, welken de ondankbare Synagoge Hem in 't hoofd had gedrukt, te gaan aanschouwen, toen hij uitriep: *Gaat uit, dochters van Sion! en ziet den Koning Salomon met den diadeem, waarmede*

Hem zijne moeder gekroond heeft ten dage zijner verloving en ten dage van de blijdschap zijns harten. Wij zullen dan dat zinrijk tafereel in al zijne bijzonderheden beschouwen met het voor Jesus zoo troostend voornemen, om daaruit heilrijke lessen voor ons godsdienstig leven te trekken.

~~~~~

Het voorhof, waar Jesus gegeeseld en met doornen gekroond was, had door eene deur gemeenschap met de rechtzaal, waar de Landvoogd de beschuldigingen aanhoorde en onderzocht. Aan de voorzijde van de rechtzaal bevond zich eene verhevene, met steenen geplaveide plaats — wij hebben ze eene breede stoep genoemd. Daar stond de zetel van den rechter; daar ook sprak hij gewoonlijk zijn vonnis uit. De Joden stonden nog altijd buiten op de straat om niet door het binnentreden van de woning eens Heidens, voor de nog volgende plechtigheden verontreinigd te worden: schijnbaar nauwgezet in het onderhouden van geringere voorschriften der wet, verwaarloosden zij het zwaardere — het geloof, de rechtvaardigheid en de barmhartigheid. Toen de soldaten aan hunne wreedheid en spotlust ten koste van Jesus allen teugel gevierd hadden, sleurden zij Hem uit het voorhof naar Pilatus in de rechtzaal. Het geeft veel en wel ten nadeele van den Landvoogd te denken, dat zij Jesus in dien allerdeerniswaardigsten toestand, afgemarteld en op de laagste wijze verguisd, aan de oogen durven voorstellen van den rechter, die ook den meest schuldige niet mag laten mishandelen en daarenboven reeds tot driemaal toe de onschuld van Jesus openlijk betuigd had. Moeten wij daaruit

en ook uit deze omstandigheid, dat die beulen den Zaligmaker zoo langen tijd achtereen — omstreeks een vol uur — gefolterd en hun meester even lang hadden laten wachten, met den h. Augustinus besluiten: „daaruit is het duidelijk, hoe dat alles niet „buiten weten van Pilatus maar op zijn bevel, minstens met zijne „toestemming geschied is?” Het oordeel daarover aan God overlatende — want alle zekere gegevens ontbreken ook hier ten eenemale — moeten wij evenwel te zijner eere opmerken, dat Pilatus zelf door den beklagenswaardigen toestand van Jesus getroffen scheen en er een middel van wenschte te maken om Hem van den dood te bevrijden. Zelf door medelijden bewogen, hield hij zich overtuigd, dat het aanschouwen van Jesus in zijne diepe ellende hetzelfde gevoel in het hart der Joden zou opwekken.

Hij gaat dan, aan Jesus bevelende hem te volgen, naar buiten tot de Joden. De Zaligmaker gehoorzamende aan den wil zijns Vaders tot aan den dood des Kruises, was tot alles bereid en volgde als een Lam, hetwelk ter slachtbank geleid wordt. Helaas! in welken deerniswaardigen toestand? Slechts ten halve gedekt door den rooden mantel, vertoont Hij de nog bloedende sporen van de geeseling; zijne handen, met koorden gebonden, dragen den verachten rietstok: diep in zijn hoofd is de kroon van doornen ingedrukt; zijn aangezicht is hoog opgezwollen van de vuistslagen en bedekt met bloed en met het afzichtelijk uitwerpsel der beulen. Zoo gaat onze Zaligmaker, bevende van koude en afmatting, wegkrimpens van pijn, welke zijn geheele lichaam doorvlijmt, met gebogen hoofd en terneergedrukt door smarten en beschaming, met onzekeren tred naar de plaats, waarheen Pilatus Hem geleidde.

Zoodra de Landvoogd met Jesus aan zijne zijde — een tafereel zóó aandoenlijk, dat het de meest ongevoelige harten vermurwen

moest — op het vooruitstekend gedeelte van het rechthuis stond, gebod hij stilte en sprak het volk met deze woorden toe; *Zie, ik breng Hem tot u buiten, opdat gij weten moogt, dat ik* JOAN. XIX.4. *geene schuld in Hem vind*, daardoor willende doen uitkomen, dat hij den van vele misdaden aangeklaagden Jesus tegen zijne overtuiging in had doen kastijden om hun te believeen, maar nu met te meer recht van hen mocht vorderen, dat zij van den eisch der kruisiging afzagen. Al letten wij voor 't oogenblik niet op het verschrikkelijk vonnis der veroordeeling, hetwelk Pilatus met die woorden over zich zelve uitspreekt, daar hij bekent niet volgens zijn geweten noch volgens zijne overtuiging maar alleen uit menschenvrees gehandeld te hebben, toch zal niemand hem van lafhartigheid vrijspreken, nu hij opnieuw het recht over leven en dood uit zijne handen geeft en het woedende volk tot rechter aanstelt in eene halszaak, waarin hij alleen het vonnis moet vellen. Zelfs zijn volgend beroep op het gevoel en vooral op het medelijden des volks verschoont zijne handelwijze niet.

— Jesus andermaal onschuldig verklaard! Zal Hij toch sterven, dan is het, omdat Hij het uit Liefde gewild, niet omdat Hij het door schuld verdiend heeft. Maar is Jesus onschuldig, dan zijn wij de schuldigen, en zal Hij nog meer lijden en ook den dood ingaan, het zal alleen om onze zonden zijn. Waarom ons geschaamd dat oprecht te belijden, dewijl wij ons niet schaamden het kwade te doen, ofschoon de Hemel tegen ons getuigde. En helaas! nog gaan wij voort, Hem bijna elk oogenblik te beledigen en beminnen Hem schier nooit, zóóals de strengste verplichting het van ons eischt. Hij daarentegen heeft ons gespaard en ons de zonden vergeven en voor ons de zaligheid verdiend, toen vele redenen Hem als dwongen om ons

s. I. 3. te straffen en voor eeuwig van Zich te verwijzen. Vanwaar die boosheid des menschen en die Liefde van den beleedigden God? *De os kent* — aldus klaagde God reeds onder het Oude Verbond — *zijn eigenaar en de ezel de kribbe van zijn heer; maar Israel kent Mij niet en mijn volk begrijpt niet* (wie zijn weldoener is.) Doch *Jesus verloor ons, omdat Hij welgevallen aan ons had* en met eene eeuwige Liefde ons beminde —

Pilatus, die zich in dit rechtsgeding des Zaligmakers meer vreesachtig dan billijk toonde, wilde Jesus aan het volk niet alleen voorstellen om hun medelijden op te wekken, maar ook ter verdediging van Jesus zoude hij nog eene poging wagen. Evenwel, welk een onrechtvaardig rechter moet hij geweest zijn, die des Zaligmakers onschuld reeds herhaaldelijk en openlijk verklaard en desniettemin Hem tot zulk een deerniswaardigen staat van ellende gebracht had, dat hij, de woede van Jesus' vijanden kennende, zich kon inbeelden, dat het aanschouwen alleen van Jesus' toestand hun hardvochtig gemoed verteederen zou? O, Engelen des Hemels! gij die bij dat schouwspel tegenwoordig waart, mocht gij voor aller oogen zichtbaar geweest zijn, hoe gij daar nederknieldet om Jesus' heilige menschheid te vereeren en om te belijden, dat al uwe liefde voor Hem met die van Jesus voor de zondaren vergeleken koud was, kouder was dan ijzer; hoe gij daar in aanbiddende houding met gevouwen handen laag gebogen om te getuigen, dat Jesus' wil en zijn gebod alleen u er van terughielden om de Hem aangedane beleedigingen te wreken. O, volk der Joden! eens het uitverkoren en het beminde volk van God, hoe was het mogelijk dat zulk eene verblindheid uwe oogen be-

dekte, dat zulk eene verstoktheid van hart u beheerschte om de onschuld van den oneindig Heilige niet te willen erkennen? Gij hebt immers het geheele rechtsgeding in de handen van een wereldschen rechter gegeven; waarom u nu dan niet onderworpen aan zijne beslissing en zijne uitspraak niet aangenomen? Naar de stem van God hebt gij niet willen luisteren; opent nu ten minste uwe ooren voor de woorden van Pilatus, die van zijn rechterstoel en in tegenwoordigheid van Jesus zelven u toeroept om u te beschamen en tegelijk tot medelijden te stemmen: „*Zie, de mensch!* wien gij beschuldigd hebt? Hij is het, Wien „gij aan mij overgeleverd hebt en ter nauwernood kunt gij „Hem nog herkennen na de wreede strafbepaling, welke Hij „ondergaan heeft. Vraagt u zelven af, of Hij verdiend heeft „om zoo wreed tegen Hem te woeden? Hij is met geene Koninklijke waardigheid gesierd, maar door smaad vernederd; „waart gij vroeger nijdig op Hem, omdat Hij Zich Koning „noemde, hebt nu medelijden met Hem, omdat Hij tot zoo „diepe ellende vervallen is; houdt u er van overtuigd, dat „Hij nimmer meer den titel van Koning zal aannemen of Zich „een aanhang kan verwerven; Hij is bespot, gegeeseld, gekroond met doornen, gekleed in een ouden versleten mantel, „door allerlei soort van verguizing onteerd, gehoond door „duizende uitvindingen van smaad en beschimping — wat eischt „gij meer? Gij hebt meer verkregen dan gij verlangd en gevraagd „hadt, en ik, om u te believeu, heb meer gedaan dan ik wenschte „en dan ik bedoelde. Nu de strafbepaling aan Hem voltrokken en de smaad Hem aangedaan zoo buitensporig groot „zijn geweest, nu hebt gij eene reden te meer om uwen toorn „te stillen en uwen haat te vergeten. Of zou er in uw hart „nog plaats voor nijd overblijven, terwijl er in zijn lichaam

„geene gezonde plaats meer over is, waar de nijd nieuwe won-
den slaan kan?” Zoo ongeveer sprak Pilatus; maar wij zullen
uit den mond van het toegesprokene volk weldra vernemen,
dat noch het voorstellen van den bespotten Jesus, noch de
smeekende woorden van den rechter iets uitwerkten op het
verharde gemoed der Joden. Wij moeten echter eerst ons
nog met heiligere gedachten bezig houden.

Op bovenstaande wijze hebben wij gemeend de drie woorden
te mogen omschrijven, welke de Landvoogd tot het verbitterde
joodsche volk richtte. Voor ons, geloovige Christenen, zijn er
veel hogere waarheden in opgesloten. Wij aanbidden in dien
diep vernederden Jesus den God van eeuwige Majesteit, *onder*
JOB. IX, 13. *Wien zich buigen, die den aardbol dragen*, d. i. de machtigen,
die de aarde beheerschen. Jesus is voor ons de *God-mensch*,
door Wien alles gemaakt is en zonder Wien niets is; in Wien
wij zijn en leven en ons bewegen; zonder Wien wij allen ster-
ven, door Wien wij allen behouden worden; Hij is, die van alle
eeuwigheid was en in den beginne Hemel en aarde geschapen
heeft, aan Wien ook alle macht in den Hemel en op aarde
gegeven is. Hij is *de God-mensch*, Wiens geheele leven voor
ons een onderricht is, Wiens handelingen ons een zekeren
levensregel voorschrijven, Wiens woorden onfeilbare leerstukken
zijn; van Wiens leven ook slechts een enkel oogenblik meer waarde
heeft en van hogere beteekenis is dan de geheele duur van de
eeuwigheid der Hemelingen; Wien allen aanbidden, Wien te dienen
de hoogste waardigheid is, en aan Wien te gehoorzamen aan de

menschen ware vrijheid schenkt; aan Wien zich te onderwerpen eene eer is en aan Wien onderdanig te zijn glorie geeft, Wien te beminnen een geluk is. Vreest gij het kwade en hoopt gij wat goed is? De met doornen gekroonde Jesus is de *God-mensch*, door Wiens genade gij al het kwade vermijden kunt, maar van Wiens Goedheid gij ook al het goede verwachten moogt — goederen des ichaams en der ziel, tijdelijke en eeuwige goederen, der natuur en der genade, goederen der aarde en des Hemels. Eindelijk; die Jesus, Wien wij in de Glorie zijner vernedering daar zien staan, is de *God-mensch*, van Wien alleen ons eeuwig heil afhangt, alle glorie welke wij verwachten, alle gelukzaligheid welke wij hopen. Overdenk het bij u-zelf, o, mensch! wat gij aan dien *God-mensch* verschuldigd zijt! Hij, Hij heeft u geschapen toen gij nog niet waart; Hij heeft u het leven bewaard, nadat Hij het u gegeven had, en, opdat gij voor eeuwig gelukkig zijn zoudt, heeft Hij u met zijn eigen Bloed vrijgekocht, toen gij onder de slavernij des duivels gevangen waart; Hij gaf Zich zelve aan u, toen gij door de zonde verloren waart; Hij nam u op onder het getal der kinderen van zijne Kerk en maakte u deelgenoot van zijne H. H. Sacramenten, erfgenaam van zijn Rijk, en gedurende uwen geheelen levensloop was er geen enkel oogenblik, waarin Hij u niet vele weldaden schonk. De verguisde Jesus is de *God-mensch*, die ons dat alles gaf, nadat wij kwaad voor zijne oogen gedaan hadden. *Wat zullen wij Hem wedergeven voor alles, wat Hij ons gegeven heeft?*

Ps. CXV, 12.

Die God-mensch staat daar voor onze oogen in een zoo deerniswaardigen toestand, dat zelfs de bloeddorstige Joden, volgens Pilatus' meening, door het aanschouwen van die ellende moesten bevredigd worden. In den hof klaagde nog Jesus: *mijne*

ziel is bedroefd tot den dood; maar nu ontnemt de smart Hem alle kracht tot spreken. Doch kan zijn mond geene klacht uiten, zijn gelaat en zijne geheele houding spreken luider en indrukwekkender nog dan de droevigste woorden. Al zijne gelaatstrekken getuigen van de grievendste smarten naar ziel en lichaam. Zijn voorhoofd is door bloed onkenbaar geworden; uit zijne oogen, welke Hij uit schaamte niet durft opslaan, vloeien tranen, welke zich mengen met het bloed, dat van 't voorhoofd afdruppelt; de half geopende mond openbaart de doodelijke beklemdheid van zijn hart; de bleeke kleur van zijne lippen en van zijn gelaat teekent den stervende; zijne gebogene gestalte torscht ter nauwernood den ondragelijken last des lijdens, terwijl zijne ziel verscheurd wordt door de smadelijkste bespottingen, waaraan Hij ten doel staat.

„Waarom, — zoo moeten wij vragen — o, hemelsche Vader!
„al dat lijden naar ziel en lichaam op een gehoopt op uwen
„Zoon, Wien niemand van eenige zonde kan overtuigen? Waarom
„aan Hem uwe rechtmatige verbolging doen gevoelen, terwijl Hij
„zonder schuld is?” — Ook God roept ons toe, schoon in geheel
anderen zin dan Pilatus tot de Joden, en op ons zelve wijzende:
„*Ziet den mensch*. Ik had den mensch naar mijn beeld en naar mijne
„gelijkenis geschapen, geplaatst in het wonderschoone paradijs en
„overladen met vele en overgrooten weldaden en voorrechten.
„Doch hij werd ongehoorzaam aan mijn gebod, verviel in de
„diepste ellende en sleepte zijn geheele nakomelingschap mede
„in 't verderf. Eene zondige begeerlijkheid, welke in hem nu
„leefde, deed hem van zonde in zonde vallen en vermeerderde
„van dag tot dag zijne schuld. — *Ziet den mensch*, hoe diep
„hij gevallen is; zijn verstand is verduisterd en zijn verzwakte
„wil ten booze geneigd. Ik maakte hem vrij en hij heeft zijne

„vrijheid misbruikt om slaaf te worden van zijn vijand, den „Satan; Ik noemde hem mijn zoon en hij zelf heeft zich een „kind van gramschap gemaakt; hulpeloos lag hij in het booze „verzonken en zou reddeloos verloren geweest zijn, als mijne „grenzenlooze Barmhartigheid geen middel had uitgevonden om „hem uit zijne ellende op te richten. Daarom wilde Ik, dat „mijn Eeniggeboren, Goddelijke Zoon, door te lijden hem ver- „lossen, door vernederd te worden hem in eere herstellen, door „te sterven hem het leven der genade hergeven zou.”

Hoe vele gedachten bestormen alzoo onzen geest, welke treffende herinneringen worden bij ons levendig, wanneer onze oogen staren op een beeltenis, waaronder het *Ecce Homo* gedrukt staat! Daarin toch lezen wij de geheele geschiedenis van het menschelijk geslacht; daarin zien wij met de levendigste kleuren aanschouwelijk voorgesteld, wat de mensch eens was, toen hij, met het schitterend gewaad der heiligmakende genade omkleed, in het paradijs heerschte als koning der schieping; daarin lezen wij ook, hoe diep hij door zijne zonde gevallen is, en welk een beklagenswaardige slaaf hij werd én van zijn gezworen vijand, den Satan, én van zijne eigene, tot het kwade geneigde, begeerlijkheid; maar ook — en die verblijdende gedachte moet ons alsdan bemoedigen — wij zien afgebeeld, welke krachtige middelen eene oncindige Liefde én uitdacht én in 't werk stelde om ons allen uit onze zedelijke ellende op te beuren en in de verlorene grootheid te herstellen. Die gescheurde mantel om de schouders van den Godmensch geworpen, die rietstok in de handen van den Almachtige, die doornenkroon op het hoofd van den Koning der koningen, zij verkondigen overtuigend, dat de mensch, door het Bloed van den Verlosser rein gewasschen, en met de

noodige kracht uitgerust is om zich een Rijk van eeuwige heerlijkheid te kunnen verwerven.

Maar niet zonder streng gevorderde voorwaarden wordt die overwinning over zonde en dood en hel bevochten. Dat beeld van den lijdenden Jesus wijst aan ons allen den weg, welken wij voortaan bewandelen moeten om eens in de heerlijkheid te kunnen binnengaan.

Treed nader, gij, mensch van zonden! en leer hier van uwen
 I PET. II, 21. vernederden Jesus de deugd van ootmoedigheid, van Hem, *die voor ons geleden heeft, u een voorbeeld nalatende, opdat gij zijne voetstappen zoudt volgen.* Door hoogmoed zijn wij diep gevallen, door nederigheid kunnen wij uit onze verlaging opstaan, als wij namelijk worden als kinderen, die noch van rang noch van eerzucht weten, die niet hoogmoedig van harte of eigenwijs van gezindheid zijn, die niet naar het hooge trachten maar in het nederige welgevallen hebben, die zich zelve niet groot wanen, maar een gering gevoelen van zich zelve hebben. Of dringen ons, die onnutte knechten zijn en in vele dingen misdoen, niet alle redenen om met den ootmoedigen tollenaar, in deemoedige
 LUC. XVIII, 13. houding, de schuldbekentenis te stamelen: *God! wees mij sondaar genadig;* of durven wij vol zelfverheffing voor het aangezicht van een alwetenden God het den trotschen pharisaeër nazeggen: *God! ik dank U, dat ik niet ben gelijk de overige menschen?* Letten wij wel op: de onfeilbare Waarheid heeft het ons ter waarschuwing voorgehouden: *al wie zich verheft zal vernederd, en wie zich vernedert, zal verheven worden.*
 LUC. XIV, 11.

De nederigheid moest daarom de lievelingsdeugd van alle Christenen zijn. Doch, helaas! het is bij velen geheel anders. Het groot aantal van Jesus' leerlingen in aanmerking genomen, zijn er

weinigen, die genoemde deugd trachten te beoefenen, velen daarentegen, die den hoogmoed in hun hart aankweeken. Toch is die ondeugd afschuwelijk in de oogen van God en van de menschen. Een hoovaardige heeft welgevallen aan zich zelve en meent talenten, eigenschappen, zelfs deugden in eigendom te hebben, welke hem boven het gewone peil der menschen verheffen en hem op alle eer en achting van anderen aanspraak geven zouden. Lof en dank inoogsten is zijn grootste genoegen en, worden ze hem niet bereidwillig gegeven, dan moeten alle hulpmiddelen in 't werk gesteld, slinksche wegen ingeslagen worden om de opmerkzaamheid op zijne daden te vestigen en hem eer te doen geven. Ook ontziet hij zich niet de loftrompet over zijn eigen gedrag te steken en zich als den prijzenswaardigste voor te stellen. Maar blaam of atkeuring zijn hem onverdragelijk, verbitteren zijn gemoed en maken hem troosteloos. Zijn evennaaste, al is die beter en lofwaardiger, veracht hij; gaarne ziet hij anderen veracht en verheugt zich over hunne vernedering, maar verbijt zich van spijt, als hij een ander geprezen hoort. Hij immers is alleen goed en deugdzaam, maar in 't oog van zijn evenmensch zijn altijd zware balken te vinden. Hij alleen mag ook alles beoordeelen; voor zijn rechterstoel moet alles gebracht worden, en zijne liefdelooze uitspraak moet als eene wet voor allen gelden; maar over zijne woorden en daden en bedoelingen mag nimmer eene atkeurende stem opgaan. Hij is zich zelf genoeg en vergeet God.

Is het te verwonderen, dat Jesus over zulk eene gezindheid zijne sterkste verontwaardiging uitsprak, ze veroordeelde met een zeventvoudig wee, dat Hij ook, om voor de zonden van hoovaardij te boeten, zóó diep vernederd, bespot, beschimpt, verguisd heeft willen worden, dat Hij aan zijne verwoede vijanden als het uitvaagsel der menschen voorgesteld werd?

Hoe schoon en kostbaar echter in Gods oogen, hoe be-
minnelijk voor de menschen is de tegenovergestelde deugd!
Een nederig mensch heeft eene geringe meening van zich zel-
ven, want elk oogenblik staat hem zijne nietigheid en ook zijne
ellende voor oogen; hij kent zijne misslagen en verafschuwt
zijne fouten, maar daarom acht hij zich ook allen lof onwaar-
dig en meent zelfs berisping te verdienen. Voor zich zelven
kiest hij de laagste, maar anderen acht hij de eerste plaats
waardig. In zijne schatting tot weinig goeds in staat, is hij
hoogst voorzichtig in zijn oordeel over zijn evennaaste en veel-
eer geneigd tot prijzen dan tot laken. Hij is ook blijde, wan-
neer anderen geëerd worden, en het doet hem leed, als hij hen
veracht ziet. Hij schrijft zich geene deugden toe en stelt het
op rekening van eene vergissing, wanneer hij geprezen wordt.
Zeer bescheiden in zijne woorden, is eigen lof hem geheel
vreemd en nimmer zal hij het wagen iets ten zijnen voor-
deele te zeggen; veeleer zal hij beweren, dat aan zijne daden
veel ontbreekt, dat hij in zijne bedoelingen te kort schiet. Zich
zelven verachtende, prijst hij anderen en legt hij woorden en
daden van eik ander ten goede uit. De goede naam des naas-
ten vindt in hem een getrouwen verdediger; als hij zelf be-
schuldigd wordt, meent hij het verdiend te hebben en terecht-
wijzing neemt hij nimmer euvel op. Al zijne woorden dragen
den stempel van eenvoudigheid en oprechtheid, want pochen
noch veinzen kent hij evenmin als klagen, wanneer hem eenig
leed overkomt. Naar die gevoelens richt hij zijne geheele han-
delwijze in. Zijne goede werken verbergt hij onder een dich-
ten sluier des geheims om ze te beter voor de eeuwigheid te
bewaren, en zijne goede bedoelingen verzwijgt hij om bij God
alleen eer in te oogsten. Het liefst leeft hij in het verborgen,

---

dingt naar geen voorrang en zoekt nimmer boven anderen te schitteren. In kleeding en houding is hij altijd de nederige van harte, maar zonder daarvan eene ijdele vertooning te maken. Van alles, wat hij goeds doet, geeft hij aan God alleen alle eer; bij Hem zoekt hij altijd hulp, van Hem alleen verwacht hij den goeden uitslag zijner plannen en zijner inspanning.

Wij begrijpen nu, waarom Jesus de nederigen van harte zalig prees en hun de genade Gods beloofde, ook waarom Hij in geheel zijn leven, vooral in zijn lijden de treffendste voorbeelden van nederigheid ons voorhield. Bidden wij daarom den goeden Jesus, die een stortvloed van verasmading en verguizing over Zich liet komen, dat wij zoo veel mogelijk zijne voetstappen mogen drukken, dat wij aan die deugd eene groote plaats in ons hart inruimen, dat wij ze beminnen en in de vernedering ons verheugen. Zij maakt onze ware grootheid uit en verzekert ons eene buitengewone hulp van God in ons leven, een schitterende kroon in de eeuwigheid.

Hoofdstuk XIV.

Jesus wordt door de Joden ter kruisdood geeischt.

Het strekt onze natuur tot hooge eer, dat het aanschouwen van een lijdenden natuurgenoot haar tot medelijden stemt. Vooral wordt dit edel gevoel het sterkst in ons hart, als de lijder, door velen voor onschuldig gehouden, aan de hevigste folteringen en aan den grievendsten smaad is overgeleverd en desniettemin zijn leed met een bovenmenschen moed verdraagt. Dit gevoel beheerschte Pilatus en, naar alle waarschijnlijkheid ook het volk, toen het Jesus in zijne smarten en in zijne vernederingen aanschouwde. Althans de h. Joannes

JOAN XIX, 6 vermeldt uitdrukkelijk, dat *de Opperpriesters en de dienaren* -- alzo de hoogste en de laagste klasse der maatschappij -- *schreeuwden: kruisig, kruisig Hem.* Zouden wij uit die nauwkeurige aanwijzing van die schreeuwende personen niet mogen opmaken, dat aanvankelijk de burgerij, de middelklasse, voor dat toneel van smarten scheen te verstommen en met Pilatus in te stemmen. Maar die anderen, wier geest door haat verblind, wier gevoel door nijd afgestompt was, beducht ook dat het volk zich door zijn gevoel zou laten medeslepen, hieven

dadelijk hun moordkreet aan en eischten voor hun Koning en Messias een dood, die bij de Heidenen het smartelijkst en tevens het smadelijkst, bij de Joden met den vloek van God beladen was volgens dit woord der H. Schrift; *gevloekt is hij door God, die aan het hout hangt*. Doch als een slecht voorbeeld door hogere standen gegeven wordt, vindt het al ras navolging in de lagere klassen. Eveneens gebeurde het ook bij deze gelegenheid, zóódat allen weldra hetzelfde moordgeschreeuw lieten hooren. Elk oogenblik klimt dan ook de boosaardige nijd van het geheele volk en eene oogenblikkelijke stemming ten goede moet wijken voor den aandrang ten kwade. Het is alsof allen, door nieuwen haat aangevuurd, Pilatus toevoegen: „Wat gij tot dusverre gedaan hebt, is goed maar niet „genoeg; voltooi uw werk, want Hij verdient aan 't Kruis ge- „slagen te worden.”

Dit antwoord kon niet anders dan Pilatus ten hoogste verbazen. Hij had zich verwaardigd zelf uit 't rechthuis tot het volk te komen, op eene openbare plaats met het volk te onderhandelen. Zou hij zich wel die moeite getroost, zijn gezag in de waagschaal gesteld hebben, ware hij niet overtuigd geweest, dat hij door het deerniswaardig schouwspel des Zaligmakers en door zijne afdalende vriendelijkheid de Priesters gemakkelijk tot zijn gevoelen overhalen en van het volk verkrijgen zou, wat hij verlangde? Doch hunne hardnekkigheid ziende en zich verwonderende over hunne hardvochtigheid zoowel als vertoornd over hunne wreedheid, daarenboven verontwaardigd, omdat zijn plan mislukte en hij zijn doel niet zou bereiken, kon hij zijn wrevel noch zijne minachting voor zulke lage wezens verbergen en, als iemand die in zijne plannen gedwarsboomd en door toorn overmeesterd is, roept hij uit: *neemt gij*

en kruisigt Hem, want ik vind geene schuld in Hem. Wij vergissen ons niet in de bedoeling des Landvoogds, als wij die woorden van hem in dezer voege omschrijven: „verlangt gij „misschien door mijne handen uwen haat te koelen en van mij „een werktuig te maken, waardoor gij aan uwen nijd voldoe- „ning geeft? Meent gij, dat ik mij zal verlagen om een on- „schuldige te veroordeelen op uw geschreeuw? Neen, niet „zoo: ik ben de handhaver van het recht en geenszins van „plan de bewerker van onrecht of van onderdrukking te „worden. Ik ben een rechter om den schuldige te straffen „en wil niet de beul van een onschuldige zijn. Wat ik tot „dus verre gedaan heb, ik deed het in geen en deele om Hem te „straffen maar om Hem uit uwe handen te verlossen, ook om „lat ik verwachtte in uwe harten nog eenig gevoel van men- „schelijkheid te vinden, wanneer ik gedeeltelijk aan uwe wen- „schen te gemoet kwam. Nu gij u in geheel uwe afschuwelijke „geaardheid zoo duidelijk openbaart, drijft geene enkele reden „mij aan om nog verder te gaan. Billijkheid en rechtvaardigheid „beiden verbieden mij evenzeer om wien ook zonder reden te „veroordeelen en in dezen Mensch heb ik niets gevonden, wat „het inwilligen van uwen eisch, zelfs niet datgene, waartoe ik „mij reeds heb laten vinden, zou kunnen wettigen. Zoo gij „echter iets in Hem gevonden hebt, welnu neemt gij Hem dan „en kruisigt Hem, maar op uwe verantwoording, en zóó dat „gij van zulk een onrechtvaardigen moord rekenschap kunt „afleggen aan wie ze van u eischen zullen.”

Toen de Hoogepriesters en het volk deze woorden van Pilatus vernamen, begrepen zij aanstonds, dat zij niet zoo zeer een verlot inhielden om ten uitvoer te brengen, waarnaar zij verlangden, als wel eene uitvlucht om zich zelven uit de verlegen-

heid te redden, niet eene toestemming in hunne onbillijke eischen maar wel een verwijt over hunnen nijdigen en gloeienden haat, welke zelfs voor geene onrechtvaardige veroordeeling ter dood terugschrikte, niet een toegeven aan hunnen wraakgierigen aandrang als wel eene bittere spotternij met hunne machteloosheid om een doodvonnis te voltrekken. Om den Landvoogd te doen gevoelen, dat zij den zin zijner woorden gevat hadden, vooral om hem door eene nieuwe beschuldiging in nog grootere moeilijkheden te wikkelen, schreeuwden zij hem toe: *wij hebben eene wet, en volgens die wet moet Hij ster-* JOES. XIX. 7
ven, omdat Hij Zich zelven Zoon van God gemaakt heeft, alsof zij zeggen wilden: „Gij, Pilatus! hebt reeds meermalen be-
 „tuigd, dat deze Mensch onschuldig is, dat gij noch den wil
 „noch den moed hebt om Hem te doen kruisigen, maar dat
 „wij zelven Hem aan 't kruis moeten slaan, alsof wij menschen
 „zijn, die geene achting voor de wet, geene vrees voor God
 „kennen. Welnu, weet dan; wij hebben eene wet en wel eene
 „wet ons door den waren God gegeven; zoo gij, overeenkom-
 „stig uwe meening, geene schuld in Hem vindt, het is omdat gij
 „vele goden aanbidt, omdat gij aan die goden kinderen
 „toekent, omdat gij het voor geen doenwaardig misdrijf
 „houdt, als menschen zich zonen van God noemen. Wij daar-
 „entegen erkennen, overeenkomstig onze heilige leer, slechts
 „één God, en deze Mensch is des doods schuldig als een
 „godslasteraar, dewijl Hij Zich zelven als den waren Zoon van
 „God uitgeeft.”

Welk eene verblindheid in die Joden, welk eene hoogmoedige verwaandheid in hen, die zich er op beroemen, dat zij eene wet van God ontvangen hebben, en zich den schijn willen

geven, dat zij de getrouwe beoefenaars dier wet zijn! Wij hebben reeds aangestipt, hoe zij de geringere voorschriften onderhielden maar het gewichtigere, het zwaardere verwaarloosden. Barmhartigheid, medelijden kenden zij niet en werden daarin door een Heiden, zooals Pilatus was, beschaamd gemaakt; rechtvaardigheid bleef hun zóó vreemd, dat zij in dit voor hen zoo schandelijk rechtsgeding menigvuldige ongerechtigheden pleegden, dat zij alle recht met voeten traden, dat zij hunne beschuldigingen veranderden, zoo dikwijls als zij zulks voor hunne plannen dienstig achtten. Eerst betichtten zij den Zaligmaker, dat Hij Zich als Koning opgeworpen, dat Hij schatting aan den Keizer te betalen verboden, en het volk opgeruid zou hebben; maar zoodra zij bemerkten, dat de Landvoogd in al die beschuldigingen geen schijn van schuld ontdekken kon, namen zij tot een nieuw hulpmiddel hunne toevlucht en dienden eene andere aanklacht in, welke voor den Landvoogd onverstaanbaar was en hem in nog grootere moeilijkheid verstrikken moest — dat namelijk Jesus Zich tot Zoon van God maakte. Doch ook hier moeten wij wederom de beschikking Gods bewonderen; want Jesus dwingt hen, ofschoon Hij daar gebonden staat, om voor den *heidenschen* rechter te erkennen, dat zij Hem om geene andere reden — zooals reeds voor het *joodsche* Sanhedrin gebleken was, — ten dood eischten dan omdat Hij Zich den Zoon Gods genoemd had. En Jesus is de ware Messias en de waarachtige Zoon Gods; om de belijdenis van die waarheid zou Hij sterven, die getuigenis bekrachtigen met zijn Bloed en dood. Dit moest volgens Gods wil bekend worden aan Joden en aan Heidenen, aan de geheele wereld voor alle eeuwen, opdat allen den gekruisigden Jesus als hun God en Zaligmaker zouden aanbidden.

De wet, welke door deze pleitbezorgers van onrecht en van boosheid aangehaald werd, kon geene andere zijn dan deze: *al wie den Naam des Heeren zal gelasterd hebben, hij zal den dood sterven en de menigte zal hem steenigen.* Maar onder geen enkel opzicht kon die wet tegen den Zaligmaker aangevoerd worden. Wel wilden de Joden het als eene godslastering beschouwen, zoo dikwijls Jesus Zich als den beloofden Messias, als den Zoon van God verklaarde. Toen Hij, onder anderen, te Jerusalem op het feest der tempelwijding hun zeide, dat Hij één van wezen met den Vader is, namen zij steenen op om ze op Hem te werpen. De Zaligmaker vroeg hun: *vele goede werken heb Ik u van wege mijnen Vader getoond; om welk deser werken steenigt gij Mij?* En de Joden antwoordden Hem: *wij steenigen U niet om eenig goed werk, maar wegens godslastering, en omdat Gij, een mensch zijnde, U zelven tot God maakt.* Wel een blind en hardnekkig volk! Jesus' leer en leven, zijne wonderen en voorspellingen waren dan voor hen vruchteloos gebleven! „Konden zij” — vraagt de h. Chrysostomus — „afkeuren, dat Hij Zich den Zoon Gods noemt, die uit eigen macht de werken van God doet, die op velerlei wijzen overtuigend bewezen heeft, dat Hij de ware Messias, de Zoon Gods is?” Maar verder nog: zoo die leer van Jesus godslastering was, waarom eischten zij dan nu eerst zijn dood? Waarom hebben zij Hem vroeger niet gesteenigd? Waren zij toen zóó zeer verslagen door de weinige woorden, welke Jesus bij de vermelde gelegenheid te zijner verdediging sprak, dat zij niet in staat waren om Hem met een enkel woord te antwoorden? De steenen, welke zij toen in hunne handen hielden, zouden zij nu op Hem willen werpen, nu Hij niet de minste poging doet om Zich te verdedigen en Pilatus hunne redenen niet kan begrijpen?

En — om voor een oogenblik eene ongerijmdheid te veron-

derstellen — bijaldien Jesus wegens godslastering zou verdienen te sterven, met welk recht eischten zij dan den dood des kruises, terwijl de wet, waarop zij zich beriepen, den dood der steeniging als straf op godslastering bepaalde. Nog andere vragen dringen zich hier aan ons op. Wat dreef hen aan om Jesus aan de wereldlijke macht, welke over godslastering geen oordeel kon vellen, uit te leveren en met zoo veel aandrang den dood des kruises te eischen, welke bij de Romeinen alleen nog in zwang was? En als zij volgens hunne bekentenis — *ons is het niet geoorloofd iemand ter dood te brengen* — niemand mogen kruisigen, is het dan volgens hunne wet, als zij dien dood voor een onschuldige vorderen? Met andere woorden: zoo de misdaad, waarvan zij Jesus beschuldigden, slechts volgens hunne wet strafbaar was, waarom eischten zij dan eene andere doodstraf dan welke hunne wet voorschreef? Terwijl de Romeinen geene wet hadden, welke de godslastering verbood, hoe kunnen zij dan van Pilatus vorderen, dat Jesus een dood sterve, welke in de romeinsche wet nog alleen was opgenomen?

Het moet voor een ieder zonneklaar wezen, dat het aanstippen van vermelde onregelmatigheden reeds alleen en de verblindheid van dat ongelukkige volk en de hooge mate van hunne drift en van hunnen hoogmoed aantoonen, wanneer zij durven beweren: *volgens onze wet moet Hij sterven*. Doch evenmin als Caiphas wist, wat hij zeide, toen hij het profetisch woord uitsprak: *het is beter, dat een mensch sterve dan dat het geheele volk verga*, evenmin begrepen zij het gewicht van hunne woorden en bevroedden niet, dat zij eene groote, eene geheimzinnige waarheid uitspraken, toen zij de bedoelde beslissing der wet aanhaalden. Ja, zij hadden eene wet, door God hun voorgeschreven; de hun verkondigde voorspellingen waren door God gegeven; de hun bevolene offers waren door God gewild. Het

was ook volkomen waar, dat Jesus Zich Zoon van God genoemd had, maar dat was geen roef aan God gepleegd. Hij matigde Zich niet aan wat eens anders was, omdat Hij waarachtig de Zoon van God, God van God was. Hij verdiende alzoo, niet om godslastering te sterven maar als de ware Messias door ailen aangebeden te worden. Zou Hij toch den dood ondergaan, het was alleen, omdat het aldus in de wet geschreven stond, door de offers afgebeeld, door de Profeten voorzien was. Ook de geheele verordening der wet verkondigde luide deze waarheid, dat de Zoon Gods, eens mensch geworden, sterven moest, niet den gewonen dood van alle stervelingen, maar den dood des kruises uit gehoorzaamheid aan zijn Vader en ter verlossing der wereld. Daarom ook verklaarde Jesus, toen Hij van zijn dood sprak: *Gelijk Mozes de slang in de woestijn* JOAN III, 14. *verheven heeft, alzoo moet de Zoon des menschen verheven worden, opdat een iegelijk, die in Hem geloofd, niet verloren ga, maar het eeuwige leven hebbe.*

— Pilatus moest het betreuren, dat hij den Zaligmaker met al de uitwendige teekenen van diens ziels- en lichaamslijden aan de onbarmhartige Joden te vergeefs had voorgesteld; hij had hen immers niet tot medelijden kunnen opwekken. Voor anderen echter is die voorstelling, evenmin als elke andere bijzonderheid uit Jesus' lijden, zonder vrucht gebleven. Velen zijn, door een geloovig opzien tot hunnen lijdenden Verlosser, genezen geworden van de wonden hunner ziel, welke de beet der helsche slang hun toegebracht had; velen ook hebben met zulk een groot mededoogen het lijden van hunnen Zaligmaker overwogen, dat zij voor Hem gegeeseld, voor Hem als met doornen gekroond, voor Hem in hun hart gekruisigd zijn en zóó een eeuwig heerlijkheid bij Hem verdiend hebben.

— Laten wij ook — volgens de voorgehouden Wet Gods —

geloovig opzien naar den Bewerker van onze zaligheid en Hem zoo veel mogelijk teruggeven, voor alles wat Hij ons gegeven heeft. Daardoor bieden wij aan den lijdenden Jesus tevens eenige vergoeding aan voor het leed, dat de joodsche Oversten Hem berokkenden, toen zij van Pilatus zijne kruisiging afdwongen.

Eerst derhalve moeten wij den met doornen gekroonden Godmensch met een heiligen eerbied aanschouwen, Wien de Aartsvaders en Profeten verlangden te zien, en die aan ons door den hemelschen Vader als de Leeraar der waarheid is gegeven, Wiens voorbeeld wij ook navolgen, Wiens bloedige voetstappen wij drukken moeten. Vooral moeten wij tot Hem opzien om tot medelijden gestemd en tot berouw opgewekt te worden, om te weenen en boete te doen, dewijl ook wij door onze zonden Hem tot dien deerniswaardigen toestand gebracht hebben en niemand den dood der ziel kan ontgaan, die niet vol geloof op Hem zijn blik vestigt; want Jesus alleen is niet slechts het teeken maar ook de werkende oorzaak van behoud voor allen, die in geloof en in vertrouwen en met liefde naar Hem hunne oogen en verlangens richten. Eindelijk moeten wij naar Hem opzien en zijn misvormd gelaat aanschouwen, om in Hem als in een spiegel de gebreken te zien, welke ons nog aankleven, en te leeren, wat wij zijn en wat wij met zijne genade worden moeten. In één woord: door het beschouwen van den lijdenden Jesus moeten wij in de heiligste *waarheid* onderricht worden, den goeden *weg* zoeken en het eeuwig *leven* vinden.

Wanen wij evenwel niet, dat wij door die gevoelens alleen, zelfs niet door het rein wasschen van onze zielen in het Bloed des Lams aan *al* onze verplichtingen jegens den lijdenden Zaligmaker voldoen. Hij heeft Zich opgeofferd om ons zalig te maken; ook wij moeten van ons lichaam en van onze ziel, van geheel ons leven eene Hem welgevallige, eene heilige en on-

bevekte offerande maken. Niet te veel is dat van ons geëischt. Al geven wij Hem alles, wat wij zijn en hebben en alles wat wij kunnen, en dit alles voor den geheelen tijd van ons leven, het zou bijna nog even weinig zijn als wanneer wij niets gaven. En wat blijft ons dan nog over voor de andere weldaden, welke wij van Hem ontvingen? Het is zeker, dat al wijden wij Hem ook alles toe, Hij niets ontvangen zou, wat niet reeds vroeger even goed het zijne moest genoemd worden. Doch Hij eischt van ons die toewijding, die opoffering voor ons eigen geluk. Om dan alle goederen te doen terug keeren tot de bron, waaruit zij gevloeid zijn, zeggen wij uit een welgemeend hart: „aan U, mijn Jesus! geef en wijd ik toe mijn „lichaam, mijne ziel, mijn leven, mijne gezondheid, mijne vrijheid, mijne krachten, mijne bezittingen, mijne voorrechten, „in één woord: alles wat ik nu ben of ooit zijn zal. Ik geef „aan U terug en wil ook, dat tot U terugkeere alles, „wat ooit, hetzij nu of later van mij zal uitgaan: mijne „gedachten, woorden en werken, mijne plannen en mijne „inspanning, mijne eenzaamheid en mijn verkeer met anderen, „mijn voorspoed en tegenspoed, al het vreugdevolle en „het treurige, mijne liefde voor het goede en mijn afschuw „voor het kwade, kortom: alles wat Gij van mij verwachten „kunt, zij aan uwen dienst toegewijd. Alles tot Jesus en alles „om Jesus, omdat ook alles van Jesus en alles uit Jesus is. „De Joden schreeuwden tegen U: „kruisig Hem;” ik daarentegen roep U toe: Leve, heersche Jesus! Alles voor Jesus! Dit „alleen vraag ik van U ter belooning, dat Gij, mijn Zaligmaker, „mij moogt geleiden voor het aanschijn van uwen Vader en „deze weinige woorden ten gunste van mij moogt spreken: zie, „de mensch, voor wien Ik, uw Zoon, ben mensch geworden.”

Hoofdstuk XV.

Nieuw onderhoud van Pilatus met Jesus.

De Hoogepriesters en andere Oversten der Joden haatten den Zaligmaker, gelijk in hunne wet geschreven stond, zonder reden en daarom werden zij, in plaats van medelijden met den gemartelden Jesus te hebben, al onstuimiger en eischten, toen Pilatus Hem aan het volk vertoond had, met klimmenden aandrang zijn kruisdood, Hem beschuldigende, dat Hij Zich Zoon van JOAN. XIX, 8. God genoemd had. *Als Pilatus dat gehoord had, werd hij meer bevreesd*, ofschoon het geene geringe vrees was, welke hem reeds van het eerste oogenblik af bevangen had, waarop deze zoo netelige en gevaarvolle rechtszaak aan zijn oordeel onderworpen was. Nu echter nam zijn angst nog toe bij het vernemen van die nieuwe beschuldiging. Tot dus verre hadden de vijanden van Jesus die aanklacht verzwegen en slechts de andere op den voorgrond gesteld, dat Hij wenschte Zich als Koning op te werpen — eene misdaad, welke aan de majesteit van den Keizer te kort deed; en daarom hadden zij gehoopt, dat Pilatus, veel meer ijver zou betoonen, in het bestraffen van majesteitschennis dan van eene andere misdaad,

welke Gods eer aantastte. De eerste beschuldiging had Pilatus alreeds den schrik om het hart geslagen. Van den eenen kant kende hij de onschuld van Jesus, die in niets misdreven had noch tegen de joodsche wet, noch tegen den Keizer; van den anderen kant zag hij den haat en den nijd van het volk, hetwelk den Zaligmaker met groote hardnekkigheid betichtte van eene misdaad, welke zóó zeer tegen des Keizers waardigheid en belangen aandruischte, dat de enkele vermelding daarvan aan hem, als aan een getrouw onderdaan, de verplichting voorschreef om met vertoon van groote gestrengheid daartegen op te treden. Aldus was hij van weerszijden in het nauw gebracht en wist niet, wat hij doen zou. Veroordeelde hij den Zaligmaker, dan beging hij niet alleen eene hoogst strafwaardige zwakheid door een onschuldige uit vrees te veroordeelen, maar ook elk van zijne persoonlijke vijanden kon hem verantwoordelijk stellen voor den dood van zulk een groot Heilige en van zulk een uitstekend Profet. Liet hij daarentegen den Zaligmaker los, dan konden het geheele volk en de Oversten hem beschuldigen, dat hij de vrijheid geschonken had aan iemand, dien zij een verrader noemden, die — volgens hun zeggen — er naar streefde om Zich op den troon te plaatsen — eene aanklacht, welke zij aan den Keizer Tiberius, die hoogst achterdochtig van aard was, gemakkelijk als gegrond konden voorstellen. In die verlegenheid greep Pilatus, gelijk ieder wankelmoedige en in de verdediging der waarheid zwakke mensch, naar hulpmiddelen, welke menschelijke wijsheid hem aan de hand gaf. Eerst had hij beproefd zich uit de moeielijkheid te redden door den Zaligmaker naar Herodes te zenden; vervolgens trachtte hij met het volk zoo veel mogelijk tot een vergelijk te komen, een middel zoekende om hen van den eisch, dat Jesus gekruis-

sigd zou worden, goedschiks te doen afzien. Hiertoe nam hij zijne toevlucht tot twee maatregelen: hij stelde Jesus tegenover Barabbas ten koste van des Zaligmakers eer en aanzien; hij liet Hem wreedaardig geeselen en met doornen kronen ten koste van een onmetelijk lichamelijk lijden.

Geen van de maatregelen, welke Pilatus genomen had gaf het gewenschte gevolg. Maar ook de Oversten der Joden hadden tot dus verre hun doel gemist en van Pilatus geen doodvonnis kunnen afdwingen. Zij lieten daarom voor een oogenblik hunne staatkundige beschuldigingen varen om hunne aanklacht op godsdienstig terrein over te brengen. Was Pilatus vroeger reeds door vrees overmand, nog grooter vrees beving hem bij het hooren van deze tweede beschuldiging. Hij bracht zich Jesus' antwoord voor den geest, dat zijn Koninkrijk niet van deze wereld en Hij alleen daartoe in de wereld gekomen was om der waarheid getuigenis te geven; ook merkte hij bij Jesus zoo veel waardigheid in zijn gedrag op, zoo groote voorzichtigheid in zijne antwoorden en — wat bij hem nog meerdere verbazing verwekte — eene buitengewone zielskracht en standvastigheid in zijn stilzwijgen en in zijn lijden; hij had daarenboven zoo vele wondervolle feiten van Hem gehoord, dat hij het niet onwaarschijnlijk achtte: Jesus mócht soms zijn, wat Hij beweerde te wezen, de Zoon van God. In die opvatting werd hij nog versterkt door de valsche meening van den Heiden, die het voor waar hield, dat de goden kinderen onder de menschen hadden, welke, ofschoon van moeders zijde sterfelijk en lijdelijk, van vaders zijde buitengewone hoedanigheden bezaten en uitstekende daden konden verrichten. En daar de wonderen, van Jesus vermeld, zoo groot en zoo menigvuldig waren, dat zij niet dan door eene goddelijke macht konden ge-

wrocht zijn, werd de Landvoogd in zijne meening niet aan het wankelen gebracht doordat Jesus Zich lijdelijk en sterfelijk voordeed. Een hevige angst overviel hem dan ook, omdat hij iemand, die misschien van goddelijke afkomst was, had laten geeselen en bespotten; zijne verlegenheid, om te weten wat hem te doen stond, nam nog toe, dewijl hij kiezen moest om of wel aan een godslasteraar, zooals de Joden Jesus noemden, de vrijheid te schenken of over een Zoon van een God, wat hem niet onwaarschijnlijk voorkwam, het doodvonnis uit te spreken — in beide gevallen moest hij de wraak des hemels duchten.

Pilatus hield dan, om zich uit deze moeielijkheid te redden, een tweede onderhoud met Jesus, zocht Hem vervolgens uit de handen der Joden te verlossen, maar bezweek toch ten laatste uit laffe menschenvrees.

Dewijl deze zaak aan Pilatus hoogst belangrijk en alle aandacht overwaardig toescheen, ging hij door vrees en angst gekweid naar zijne gehoorzaal, riep den Zaligmaker ter zijde en vroeg Hem: *van waar zijt Gij?* Deze vraag betrof niet Jesus' vaderland of vaderstad, want Pilatus wist zeer goed, dat Jesus van Nazareth en een Galileër was, maar zij doelde op zijne hemelsche of aardsche afkomst. Het was, alsof hij zeggen wilde: „wat is er „waar van die Godheid, welke Gij, volgens de beschuldiging van „uwe geloofsgenooten, u toeschrijft? Wie zijt Gij; wie zijn uwe vaderen; komt Gij uit den Hemel of van een verborgen en verbijderd oord der aarde; leidt Gij uwe afkomst van een God „of van een mensch af?” Dit alles was in die vraag besloten.

Onze goddelijke Zaligmaker *gaf hem geen antwoord*, omdat Pilatus zich elk antwoord onwaardig gemaakt had. Toen Jesus hem omtrent het Rijk der waarheid had willen inlichten, toonde hij zich onverschillig en liep luchthartig over dat belangrijk onderwerp heen, alsof het hem niet aanging; nu vroeg hij alleen om een einde aan zijnen martelenden angst te maken maar geenszins om in de leer des heils onderricht te ontvangen; ook zijne vrees was niet de ware, welke uit liefde voor gerechtigheid en uit eerbied voor God ontspruit, maar die slaafsche vrees, welke voor geene zonde terugdeinst, als er slechts geene straf op volgt; het was ook nu de tijd voor Jesus niet, om die verhevene waarheid, zijne eeuwige afkomst van den Vader, te verklaren aan Pilatus, die ze niet begrepen zoude hebben, of, had hij ze begrepen, daardoor zijne schuld zou vermeerderd hebben, dewijl Jesus vooruit zag, dat hij, ook na dat onderricht, in zijne zwakheid een doodvonnis zou vellen. Te eerder nam Jesus dit besluit, omdat Pilatus reeds eene genadenvolle openbaring, uit zijn mond had mogen hooren omtrent zijn geestelijk, bovenaardsch Koningschap; maar daarmede evenmin zijn voordeel gedaan had als met de vermaning, welke God hem door zijne echtgenooten had voorgehouden om zich met dien Rechtvaardige niet in te laten. Het is waar: tot tweemaal toe had de Zaligmaker op eene dergelijke vraag van de joodsche Priesters in de meest duidelijke bewoordingen geantwoord, dat Hij de Zoon van God was. Doch aan hen gaf Hij dat antwoord, omdat zij Priesters waren, die door de H. Schriftuur voorgeplicht en verplicht waren om die waarheid aan anderen te leeren. Ook wilde de Zaligmaker aan niemand eenige aanleiding geven om te meenen, dat Hij Zich van den dood wenschte te bevrijden door een leek en een Heiden van eene waarheid te willen

overtuigen, welke Hoogepriesters en Schriftgeleerden als eene godslastering beschouwden. Aldus zweeg de Zaligmaker, als het zijne verdediging en zijne eer betrof, maar sprak, als zijn spreken noodzakelijk was voor de eer van zijn Vader en voor het heil der menschen; aldus was Hij, niet antwoordende stilzwijgend als een lam, maar sprekende leerde Hij als een Meester in Israël. Kon ook Pilatus met recht nog een antwoord verwachten, die Jesus, nà zijne verklaring, dat Hij in de wereld gekomen was om der waarheid getuigenis te geven, en in Wien hij geene schuld vond, had doen geeselen en nà die geeseling nog durfde vragen: *van waar zijt Gij?* Waarlijk, des Zaligmakers stilzwijgen was een streng oordeel over Pilatus' gedrag en tegelijk de vervulling der profetie van Isaias: *gelijk een schaap* Is. LIII, 7. *werd Hij ter slachting geleid, en gelijk een lam stemmeloos is voor dien, die het scheert, alzoo deed Hij zijnen mond niet open.*

Pilatus had verwacht, dat Jesus hem niet alleen een deemoedig en voldoende antwoord geven maar ook eenige redenen ter zijner verdediging bijbrengen zou; doch Jesus zweeg en Pilatus was nog meer verbaasd over dat stilzwijgen dan hij over welk antwoord ook zou geweest zijn. Dat een beschuldigde in zulk eene belangrijke en tevens voor hem hoogst gevaarlijke rechtszaak het antwoord wilde schuldig blijven aan zijn rechter en nog wel aan een rechter, die Hem met ongewone kracht verdedigde en om zijnentwil zich zoo veel moeite getroostte, dit was een nieuw verschijnsel en wel in staat om eens ieders verwondering op te wekken. Ook konden misschien geene woorden den heidenschen Landvoogd in de meening, welke hij nu omtrent den Zaligmaker koesterde, zoo zeer versterkt hebben als dat welsprekend stilzwijgen. Hij liet aan Jesus dan ook gevoelen niet alleen, dat hij te leur gesteld was, maar ook dat hij zich verwonderde

over de weinige ingenomenheid, welke Jesus voor zijne ijverige bemoeiingen toonde en wilde met veel goeden wil aan Jesus de gedragslijn aanduiden, welke Hij voor zijn eigen belang had moeten volgen; daarom zeide hij: *spreekt Gij tot mij niet? Weet Gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen, en macht heb U los te laten?* Pilatus bedacht niet, dat hij geene scherpere veroordeeling over zich zelf kon uitspreken dan in de aangehaalde woorden vervat was. Hij zal straks zijne handen niet behoeven te wasschen en daardoor den schijn niet behoeven aan te nemen, alsof hij de schuld van Jesus' dood op de Joden wierp: hij getuigde nu zelf dat hij, ofschoon den moed en de zedelijke kracht missende, de macht had om den Zaligmaker de vrijheid te schenken. Maar hij gevoelde zich machtig tegenover Jesus, die gebonden voor hem stond, alhoewel hij tegenover de woedende menigte zich klein en zwak gedroeg. Daarom durfde hij dan ook dat onzinnige woord uitspreken „of doen kruisigen of loslaten,” alsof hij als rechter niet reeds tweemaal voor het „loslaten” beslist had, en het aan zijne willekeur was overgelaten om iemand te doen kruisigen.

Zijne toespraak was alzoo aanmatigend en getuigde van zijnen heerschzuchtigen aard, als ware aan hem het onvoorwaardelijk recht van leven en dood geschonken. Wel moeten wettig aangestelde rechters de uitvoering van een rechtvaardig vonnis op de uitspraak der gerechtigheid laten volgen, en zóó kunnen zij den onschuldige loslaten en den schuldige veroordeelen, maar geenszins mogen zij het omgekeerde doen, gelijk die diepge-

DAN. XIII, 52. *zonken rechter, tot wien Daniël zeide: oude booswicht! nu komen de zonden over u, welke gij voorheen bedreven hebt, toen gij onrecht spraakt, de onschuldigen onderdruktet en de schuldigen vrij liet, terwijl de Heer gezegd had: een onschuldige zult gij niet dooden.* Helaas! al die rechters volgen dat booze

voorbeeld, die de uitspraak der wet verdraaien tegen recht en tegen rede, die door eigenbelang of eerzucht zich laten verblinden en de rechtszaak, welke aan hun oordeel onderworpen is, op eene dusdanige wijze weten te behandelen, dat zij uitloopt op de schuldigverklaring van den onschuldige en op de vrijspraak van den schuldige; van hen ook profeteerde Isaias: *Wee aan u, die het goede slecht en het slechte goed noemt... wee aan u, die om wille van geschenken aan den goddelooze recht verleent en aan den rechtvaardige zijn recht ontnemt.* Is. V, 20.

Om aan Pilatus te doen gevoelen, dat het misbruik, dat rechters van hunne macht maken, grootelijks aandruischt tegen het algemeene belang des volks en tegen de heilige wet van God, van Wien alle recht uitgaat, daarom verbrak nu de Zaligmaker het stilzwijgen. Hij, die de Rechter van levenden en dooden is, die ook in de wereld gekomen was om de waarheid aan allen te verkondigen, wilde nu, ofschoon van alle zijden door doodsgevaaren omringd, niet langer zwijgen en niet in gebreke blijven om eene hoogst belangrijke leering te prediken, vooral nu de omstandigheden de verkondiging daarvan dringend vorderden om den hoogmoed van Pilatus te beschamen en hem te gelijk omtrent den oorsprong van zijne machtsbevoegdheid te onderrichten. Daarom zeide Jesus: *gij zoudt tegen Mij geene macht hebben, JOAN. XIX, 11: ware u die niet van boven gegeven; daarom heeft hij, die Mij aan u overleverde, grootere zonde.*

Waardig antwoord, dat evenzeer van hooge Wijsheid als van groote Liefde getuigenis aflegde. Jesus erkent de macht van Pilatus als Landvoogd en als rechter, maar geeft hem tegelijk duidelijk te verstaan, dat alle macht van God komt, dat hij in het gebruik maken daarvan afhankelijk van Gods wet is en eens aan God rekenschap zal moeten geven van het gebruik,

hetwelk hij er van gemaakt heeft. Evenwel zou hij ook zijne rechtmatige macht tegen Jesus, die als Gods Zoon eindeloos ver boven alle aardsche macht verheven is, niet kunnen bezigen, bijaldien het niet door een bijzonder raadsbesluit van God beschikt was, die nu het oogenblik gekomen achtte om de machten der hel tegen zijnen Gezalvde los te laten.

Van die goddelijke beschikking kon de heidensche rechter geen denkbeeld vormen, zelfs giste hij het bestaan er van niet; voor hem loste het geheele rechtsgeding zich op in een tweestrijd tusschen den vinnigen haat der Joden, die Jesus' kruisiging eischten, en tusschen zijn rechtvaardigheidsgevoel, hetwelk Jesus' loslating krachtig bepleitte. Toch is hij schuldig, omdat hij uit misdadige zwakheid en tevens met volle vrijheid tot het voltrekken van een doemwaardig doodvonnis zal medewerken, omdat hij als een lafhartig werktuig dienst zal doen ter voldoening van den nijd en van de afgunst der vijanden van Jesus, omdat hij tegen recht en geweten, alleen om de mogelijkheid van eenig tijdelijk verlies te voorkomen, de Onschuld aan den haat van wraakgierigen zal opofferen. Maar veel schuldiger dan Pilatus zijn de Joden, vooreerst Judas, vervolgens de Hooge raad, eindelijk het geheele volk, die den Zaligmaker aan den heidenschen rechter overleverden. Zij immers waren door openbaringen van allerlei soort, door voorspellingen en vóórafbeeldingen, door prediking en wonderen tot de kennis der waarheid geroepen, maar verwierpen die hardnekkig, terwijl Pilatus de waarheid wel niet zocht maar ook niet haatte; zij waren schuldiger, omdat zij niet uit zwakheid of uit vrees voor 't menschelijk opzicht, zooals de rechter, maar uit helsche boosheid hun Messias ter dood zouden brengen, en bovendien door hun woest drijven en door hun onstuimig dwingen en door hunne weldra volgende bedreiging

de hoofdoorzaak zijn, dat de Landvoogd voor den aandrang hunner onrechtvaardige eischen bezwijkt.

— Aldus doet de liefdevolle Jesus nog voor 't laatste een beroep op het gemoed van Pilatus om in zich-zelf te treden en ernstig te overwegen, wat hem te doen staat, vóórdat hij zijn onherroepelijk vonnis uitspreekt. Zelfs schijnt de Zaligmaker de schuld van Pilatus te verkleinen; Hij wil hem niet verbitteren en liever de misdaad niet noemen, welke hij op 't punt is om te bedrijven, maar nog niet ten volle begaan heeft. Wat er op dat plechtig oogenblik in het diep geschokte gemoed van den Landvoogd wel mag omgegaan zijn? Hij, die zich een onafhankelijk rechter waande, ontleent zijne macht tegen Jesus van boven en slechts middellijk van den Keizer; hij zal dus ook van het gebruik daarvan aan eene bovenaardsche macht rekenschap moeten afleggen! Pilatus had eerbied genoeg voor het welmeenend woord van Jesus, voor diens kalme maar indrukwekkende waardigheid om niet tot in het binnenste van zijne ziel getroffen te worden door zulk eene taal, zooals hij ze nog nooit gehoord, door zulk eene houding, zooals hij ze nog nooit gezien had. Het kan ons dan ook niet verwonderen, dat hij, onder den indruk van dat alles en in den angst, waarin hij verkeerde, *van toen af*, vuriger nog dan vroeger, *begeerde Hem los te laten.* JOAN XIX, 12.

— Ook voor ons is in die woorden van Jesus eene dringende vermaning opgesloten. *Alle goede gave en alle volmaakte gift* JAC. I, 17. *is van boven, nederdalend van den Vader der lichten*, die aan allen overvloedig geeft, maar zonder Wien wij ook niets zijn, niets hebben. Wij mogen ons niet beroemen iets te bezitten, wat wij niet van den Gever van alle goed ontvangen hebben. Onze talenten, onze bezittingen, ons leven — alles in één woord is een genade, een geschenk van den goeden God. Aan Hem be-

hoort dus alles toe; tot zijnen dienst en te zijner eere moet alles gebruikt worden. De vrije beschikking daarover is niet aan onze willekeur overgelaten, maar moet geregeld worden naar den uitdrukkelijken wil van Hem, die het ons gaf. Wij zijn geene onafhankelijke eigenaars maar verantwoordelijke vruchtgebruikers. Daarom zal ook eens tot ons gezegd worden:

LUC. XVI. 2. *geeft rekening van uw rentmeesterschap.* Gelukkig hij alleen, die in dat strenge oordeel van God zal kunnen bestaan: hem zal het verblijdend woord toegevoegd worden door den rechtvaardigen Rechter: *Zeer wel gij goede en getrouwe knecht! omdat gij over weinig getrouw zijt geweest, zal Ik u over veel stellen: ga in tot de vreugde uws Heeren.*

Hoofdstuk XVI.

De Joden verwerpen Jesus als hun Koning.

Pilatus was op ernstige wijze gewaarschuwd en wel door den God-mensch zelve, dat hij een Rechter in den Hemel had, aan Wien hij eens rekenschap zou afleggen van hetgeen hij besliste; hij had vernomen, dat zijne schuld, ofschoon minder dan die van de Joden, groot zou wezen, bijaldien hij Jesus veroordeelde. Deze weinige woorden maakten op dien man, welke nog nooit in zijn leven zulk eene verhevene taal gehoord had, een diepen indruk. Maar ook Jesus beloofde hem er voor, dat hij eenige oogenblikken aandachtig had toegeluisterd, met de genade van eene hevige ontroering en van een goed voornemen. Pilatus nam van dat oogenblik af het kloeke besluit om zijne zonde niet te verzwaren door een onschuldige ter dood uit te leveren; *hij zocht van toen af* — hebben wij den h. Joannes JOAN XIX, 2 reeds hooren verhalen — *Jesus los te laten*. Wel had hij reeds in de laatste uren eenige pogingen in 't werk gesteld om aan Jesus de vrijheid terug te geven, zelfs hoogst onrechtvaardige middelen tot dat doel aangewend: herinneren we ons slechts de gelijkstelling met Barabbas en de geeseling; maar nu hij tot diep in zijne ziel geroerd is door de dringende woorden en

door de onovertroffen zielsgrootheid van den Zaligmaker, nu hij ook in Jesus meer dan een gewoon mensch vereert, schijnt hij onwankelbaar in zijn besluit vast te staan: Hij wil Hem redden en zal aan den eisch van Jesus' vijanden een beslissenden weerstand bieden. Naar buiten gaande, spreekt hij het vergaderde volk toe en besluit zijne rede met het voor de Joden verpletterend woord „los laten.” — Het begin is alzo goed en prijzenswaardig; maar hoe spoedig zullen zijne bestee voornemens door den stormwind van de woede des volks als weggevaagd zijn! Pilatus is een van die weifelaars, van die wankelmoedigen, welke wel goede voornemens maken kunnen, maar, als eene moeielijkheid zich voordoet, geen moed hebben om hun voornemen met kracht door te zetten, welke zich meer door de zucht naar de volksgunst dan door het besef van plicht, meer door eigenbelang dan door den eisch van het geweten laten geleiden. Zij willen twee heeren dienen en bedenken niet, dat zij of den eenen haten en den anderen liebbeben, of den eenen voorstaan en den anderen verachten moeten. Ook zoo gedroeg zich de romeinsche Landvoogd, ofschoon men hem een onbuigzaam karakter toeschrijft. Hij trad ditmaal met vasten moed op, en toch zullen wij na weinige oogenblikken hem door vrees voor het menschelijk opzicht, door zucht naar zelfbehoud en door zwakheid van geest zóó ver zien afdwalen, zóó diep zien vallen, dat hij tegen alle overtuiging in aan de schandelijkste onrechtvaardigheid zich schuldig maakt en zijn naam voor alle eeuwen schandvlekt.

Nauwelijks hadden de Joden het besluit van Pilatus vernomen, of zij schreeuwden het uit van woede — niet alleen de Oversten, maar nu het geheele volk. Om de ontkenning,

welke hunne bloeddorstige wreedheid moest voldoen, te verhaasten, lieten zij de beschuldiging van godslastering — een terrein waarop zij niet naar hun wensch geslaagd waren — wederom varen en brachten hunne aanklacht nogmaals op staatkundig gebied over, dat namelijk Jesus Zich Koning had genoemd; maar zochten het persoonlijk belang van Pilatus zoo veel mogelijk er in te betrekken en voegden daarom er nu de sluw berekende *bedreiging* bij, dat hij de gunst des Keizers zou verliezen, als hij den gene niet strafte, die naar koninklijke waardigheid gedongen en alzo Zich tegen den Keizer verzet zou hebben. *Zoo gij dezen* JOAN XIX, 2. *loslaat, zijt gij geen vriend des Keizers*, roepen zij hem toe — *want al wie zich tot Koning maakt, verklaart zich tegen den Keizer*. „Is „het voor u van geen belang” — willen zij zeggen — „dat Jesus „een lasteraar van God is, vergeet ten minste niet, dat Hij „een verrader tegen den Keizer is. Gij zijt de dienaar van „Tiberius; gij bevindt u hier om zijn gezag te handhaven en „zijne macht te doen eerbiedigen. Het is al veel, dat wij, om „als trouwe dienaren van zijn rijksg gebied ons te gedragen, dezen „mensch, ofschoon Hij onze lands- en geloofsgenoot is, aan u „hebben uitgeleverd. Verkiest gij Hem te verdedigen en los „te laten, wij van onzen kant zullen al onze verplichtingen „tegenover den Keizer weten te vervullen en hem bekend maken, welk soort van dienaren hij hier aangesteld, aan wie hij „zijn vertrouwen geschonken heeft.”

Wij kennen reeds genoegzaam den vreesachtigen en daarom zwakken aard van Pilatus om te beseffen, dat deze bedreiging der Joden zijn gemoed allerhevigst moest schokken. Zij wisten, dat de Keizer Tiberius een achterdochtig heerscher was, die geene misdaad zwaarder strafte dan gekwetste majesteit en reeds op het vermoeden alleen van eenige tekortkoming ten

minste het vonnis der ballingschap, somtijds de doodstraf had uitgesproken, dat ook alle aanklachten van die soort, tegen de bestuurders zijner wingewesten bij hem ingebracht, gereeden ingang vonden. Daarenboven was het geweten van Pilatus niet geheel zuiver; reeds meermalen had hij de Joden verbitterd en het was hem niet onbekend, dat er reeds klachten over zijn bestuur te Rome waren ingediend; hij achtte de Joden ook in staat om aan hunne bedreiging gevolg te geven, dewijl zij wel den ouden Herodes te Rome beschuldigd hadden en besloten schenen de rechtzaak tegen Jesus tot het uiterste toe door te drijven. Ook de groote toevloed van vreemdelingen drong hem tot toegeven, omdat de Paasch-feesten al meermalen tot het verwekken van een oproer misbruikt waren. Alzoo, een opstand in het naaste verschieft, eene aanklacht bij den achterdochtigen Tiberius, aanwijzing van een kroon-pretendent en ten gevolge van dat alles de ongenade des Keizers — meer was er niet noodig voor Pilatus om de vrees voor een tijdelijk onheil en de zucht naar zelfbehoud te doen zegevieren over zijn rechtvaardigheidsgevoel. Wat kon hem, — zoo redeneerde die laffe rechter — die geen hoogere dan aardsche belangen kende, er ook aangelegen zijn, als hij Jesus van Nazareth opofferde om zijne eigene eer en waardigheid en veiligheid te redden; van Jesus, al werd deze niet veroordeeld, meende hij niets te kunnen hopen, maar van den Keizer moest hij, eens aangeklaagd, alles vreezen. Hij bezweek dan ook voor den hardnekkigen aandrang van Jesus' vijanden en was weldra besloten om de stem van zijn geweten te smoren en liever Jesus aan een wissen dood prijs te geven dan zijn eigenbelang over 't hoofd te zien. Evenwel niet eerder dan na eerst nog eene laatste poging beproefd te hebben, of hij Jesus aan de woede zijner vijanden kon ontrukken; maar in zijne verlegen-

heid deed hij het op eene wijze, welke de nijdige Joden eer verbitteren moest dan winnen kon.

Het was nu — zegt de h. Joannes — *voorbereiding van Paschen* JOES XIX, 14 dat is: Vrijdag in de Paaschweek, of Vrijdag waarop Paschen viel, en wel *omtrent het zesde uur* volgens de *joodsche* uren telling, welke ten zes ure in den morgenstond haar eerste uur begon te rekenen; het was alzoo omstreeks elf uur in den morgen. Pilatus plaatste zich op zijn rechterstoel, welke op het steenen uitstek stond, en liet Jesus opnieuw naar buiten brengen: voorbereidingen, welke door wet en gewoonte waren voorgeschreven, vóórdat een doodvonnis mocht uitgesproken worden, maar waaruit de Joden ook, en te recht, opmaakten, dat de Landvoogd besloten was, om aan hunnen eisch te voldoen. Zij beschouwden dan ook al hetgeen volgde als eene gezochte uitvlucht, meer als een middel tot uitstel dan als een ernstig gemeente poging om Jesus te bevrijden. Met bitteren spot zeide hun Pilatus: *ziedaar uw Koning*, als wilde hij zeggen: „gij hebt dezen beschuldigd, dat Hij Zich Koning maakte; ziet „nu, hoe Hij geenszins het voorkomen van een Koning, ter nauwernood de gedaante van een slaaf heeft. Is het geene dwaasheid „zulk één te laten kruisigen, alleen omdat Hij Zich Koning „noemde?” De Joden altijd nog eenigermate beducht, dat Pilatus weifelen en eindelijk ten voordeele van Jesus beslissen mocht, *hielden aan met luid geschreeuw en eischen, dat Hij gekruisigd* LUC. XXIII, 23 *zou worden; weg, weg met Hem* — riepen zij — *kruisig Hem*. Nog eens vroeg Pilatus, verbitterd over die wreedheid en zijne spotternij voortzettende: *zal ik uw Koning kruisigen*; „wilt JOES XIX, 15 „gij u-zelf zóó verlagen, en voor anderen zóó belachelijk maken, „dat een ieder u bespotten kan, zeggende: wie zich een Koning „der Joden noemde, dien hebben zij aan het kruis geslagen?” Voor

geene overtuiging vatbaar, te verwoed om naar rede te luisteren, *antwoordden de Opperpriesters*, en in naam van het geheele volk: *wij hebben geenen Koning dan den Keizer*.

Staan wij hier een oogenblik stil; want verschillende gedachten verdringen elkander in onzen geest. Pilatus spotte met den titel van „Koning” maar trad hier, schoon onbewust, als tolk op van God, die hem tot rechter over Jesus had aangesteld. Hem was de taak opgedragen om aan het joodsche volk te vragen, of het Jesus, die daar voor hen stond, die reeds als Messias in het Paradijs en later nog meermalen beloofd, die vurig afgebeden en op verscheidene wijzen afgebeeld en bij herhaling voorspeld was, die Zich ook den Messias genoemd en betuigd had door de schitterendste wonderen — of het Hem als zijn Messias, als zijn Koning met diens geestelijk Rijk van waarheid en van zedelijkheid wilde erkennen. Voor de laatste maal werd die vraag aan de Joden voorgelegd. En het verblinde volk antwoordt met het afgrijselijk woord: *Weg met Hem; kruisig Hem*. Met die woorden zegt het ontaarde Jodendom zijn verbond met God op, verzaakt Gods heerscheppij en kiest in zijne plaats den romeinschen Keizer, wien het met den vinnigsten haat verafschuwde. Hoe peilloos diep is dat rampzalig volk weggezonden! Toen Jozue op het punt was van te sterven en afscheid nam van zijn volk en het bezwoer geene vreemde goden te dienen maar den waren God alleen getrouw te blijven, *Joz. XXIV, 24* betuigden al de Israëlieten: *Jehova, onzen God, zullen wij dienen en gehoorzaam zijn aan zijne geboden*. Ook in de volgende tijden waren de Joden, blijkens hunne kerkelijke schrijvers,

altijd nog gewoon te zeggen: „wij hebben geen Koning dan „God alleen.” Nu daarentegen hooren wij hen den lang verbeiden Messias en Koning verwerpen. Doch van zijnen kant wilde God, nu zij toch in hun hardnekkig ongelooft volhardden, dat zij hunne booze gezindheid, ofschoon geen twijfel daaromtrent mogelijk was, in de duidlijkste bewoordingen vertolken en ook met de meest mogelijke openbaarheid zouden uitspreken, omdat het eene zaak van het grootste gewicht en van verre strekking gold. Terwijl dan de Zaligmaker zelf tegenwoordig en tevens het geheele joodsche volk in hunne Oversten, Priesters, Schriftgeleerden en Ouderlingen vergaderd, terwijl ook eene ontzaglijk groote menigte van vreemdelingen van heinde en verre naar Davids stad toegestroomd was, zwoeren zij den Messias af, die hun door God beloofd en ook gegeven werd, en verzaakten hunnen waren Koning, om in zijne plaats een heidenschen Keizer als hunnen Heer te erkennen, die zij in het diepste hunner ziel haatten. Op eene openbare plaats van hunne Hoofdstad, op den vollen middag en in de ander zoo blijde dagen van hun plechtigst feest, dat hen aan de verlossing uit eene wreede slavernij herinnerde, verloochenden zij de ware vrijheid der kinderen Gods om een ander slaven-juk te gaan torschen! Van de dwingelandij der Egyptenaren bevrijd, stelden zij vroeger er eene eer in God alleen als Koning te hebben; en nu onderwierpen zij zich, uit haat tegen den Messias, aan de verfoeide overheersching der Romeinen. Zwaar woog dan ook de hand Gods op die ongelukkigen. Zij zijn geen volk meer gebleven, maar verstrooid geworden onder de Heidenen, nadat hunne Hoofdstad verwoest was. Zij hebben hun volksbestaan vrijwillig prijs gegeven, en zetten de overlevering hunner boosheid voort tot in eene afgelegene wijk van het weleer heidensche maar nu

christelijk geworden Rome, waar als Vorst des vredes de Stehouder zetelt van den Messias, Wien zij niet erkennen.

WIJSH. XI, 17. — *Waar in men gezondigd heeft, wordt men gestraft.* Aldus spreekt de H. Schriftuur, en wij zien die vreeswekkende waarheid bevestigd in de geheele volgende geschiedenis der Joden na Christus. Zij hebben Jesus als hun Koning verworpen en kwamen, tot straf daarvoor, onder de vernederende heerschappij van hunne wreede vijanden, door wie hun bestaan als volk vernietigd werd. Vreeselijke vóórafbeelding van het ongeluk, dat den Christen dreigt, die Jesus niet als zijn Koning wil dienen. Hij verloochent Christus, maar plaatst zich daarvoor in den harden dienst van Satan en gaat zijn tijdelijk en eeuwig ongeluk te gemoet. Op hem zal eenmaal, in den vollen zin des woords, toepasselijk zijn, wat Jesus eertijds in eene zijner gelijkenissen voorstelde: *doch die vijanden van Mij, die niet willen, dat Ik Koning wezen zou, brengt ze hier en doodt hen voor mijne oogen.* Geen Christen, die niet de rampzaligste gevolgen van zijne verblindings, van zijne heillooze tegenkanting tegen Jesus' koningschap zal ondervinden en hier en hierna maals. Eens immers, aan het einde der tijden, zal Hij, gezeten op de wolken des Hemels, in Majesteit terug komen om over allen te oordeelen en allen naar hunne werken te vergelden. Wij begrijpen, hoe noodlottig het voor allen is, Jesus niet als Koning te gehoorzamen. Weinigen zullen dan ook, als hun geloof niet ten eenenmale is uitgedoofd, dit ontkennen in woorden, maar wie onzer durft in waarheid beweren, dat hij Jesus ten allen tijde en in alles metterdaad als zijn waren Koning eerbiedigt. Ga eens uw levenswijze na van den morgen tot den avond. Er moest geen enkel vermogen van uwe ziel, geen deel van uw lichaam, geene enkele beweging uwer handen,

LUC. 19. 27

geen woord van uwen mond, geene gedachte van uwen geest, geene begeerte van uw hart zijn, waarover Christus niet heerschte, opdat Hij in waarheid uw Koning zij. Maar is er wel een gedeelte van uw bestaan, waarover Hij alleen en geheel beveelt? Heerscht Hij in uwe oogen, wanneer gij die daarheen keert, waar het bederf u aangrijnst; — in uwe tong, als die praatziek, uitgelaten, lichtzinnig, lasterziek en kwaadsprekend is en even dikwijls anderen hindert, beleedigt, of zedelijk doodt, als zij woorden uitbrengt; — in uwe handen, wanneer zij valsche stellingen ter neer schrijven of wat onwaar of onbillijk is onderteekenen of naar verbodene voorwerpen worden uitgestoken; — in uwe neigingen, gedachten en begeerten en in uwe handelszaken of betrekkingen met anderen? Of heeft daarin de begerlijkheid niet grooter gezag dan de wet van Christus, zóódat gij meer de drift eener bedorven natuur dan de aansporing der goddelijke genade involgt? Waarom toch het juk Gods verbrijzeld en zijne boeien verbroken en gezegd: *ik zal U niet dienen*, en waarom niet liever den last van JEREM. II. 20. Gods geboden zóó gedragen, dat Christus over u heerscht? Wel mogen wij die noodzakelijkheid dankbaar prijzen, welke ons noopt of wel Christus te verzaken en met de Joden te zeggen: *wij hebben geen Koning dan den Keizer*, of wel Jesus alleen als onzen Heer te erkennen en met den psalmist te zeggen: *ik vertrouw op U, o Heer! ik zeg: mijn God zijt Ps. XXX. 15. Gij! Mijn lot is in uwe handen*. Eene keuze moet gedaan worden en wel tusschen die twee uitersten. Wie niet voor Christus is, zal tegen Hem wezen. Vernemen wij daarom wat de h. Bernardus hieromtrent ons vermanend leert, opdat wij te gemakkelijker eene goede keuze doen.

„Kom, Heere Jesus! en neem alle ergernis weg uit uw rijk,

„dat is, uit mijne ziel, opdat Gij, zooals het U toekomt, daarin „moogt heerschen. De gierigheid wil in mijn hart haren zetel „opslaan, de ijdelheid mij beheerschen, de trotschheid mijne „koningin zijn, de wellust zegt: ik zal heerschen; de eergierig- „heid, de kwaadsprekendheid, de afgunst, de gramschap strij- „den in mij en om mij, van wie vooral ik de slaaf zijn zal. Ik „echter weerstreef zoo veel ik kan, ik verzet mij zoo veel ik „met Gods hulp vermag en roep mijn Jesus aan. Ik verdedig „mij zelve, omdat ik mijne vrijheid waardeer. Ik houd mij „aan God en mijn Heer en zeg Hem: ik heb geen anderen „Koning dan den Heer Jesus. Kom dan, Jesus! en verstrooi „uwe vijanden in uwe kracht, en Gij zult in mij heerschen, „omdat Gij mijn Heer en mijn God zijt, die het heil in Jacob „beveelt.”

Driemaal gelukkig zij, wier Koning Hij alleen is, die de Koning der koningen is, Wiens rijk ook geen einde zal hebben. Laten wij dan tegen het geschreeuw der Joden in: *wij hebben geen Koning dan den Keizer*, met vereenigde stemmen luide uitroepen: „wij hebben geen Koning dan Jesus alleen; „anderen mogen aan den Keizer alleen geven wat des Keizers „is, wij zullen ook aan Jesus geven wat Godes is. Daarom, o, „Jesus! ten bewijze dat ik U erken en van nu af ook als mij- „nen Koning verkies, geef ik mij en onderwerp ik mij geheel „en al aan uwen wil, aan uwe macht, aan uw gezag, opdat „Gij als Koning over mij onder alle opzichten beschikt, zoo „als het U behaagt. Het is mij dan ook onverschillig, of ik „arm of wel rijk ben, gezond of ziek, veracht of geëerd, droe- „vig of verheugd, mits ik zoo ben als Gij mij wenscht te zien. „Dat is het toppunt van mijne wenschen, dat is het hoogste „geluk, wat ik voor mij zelve begeer; niets anders wensch ik

---

„in den tijd en in de eeuwigheid, op de aarde en in den He-
„mel dan mij geheel en al aan uwen oneindig beminnelijken
„wil te onderwerpen. Ik aanbid ook, nederig voor uwe Majes-
„teit neergeknield, uwe goddelijke Voorzienigheid, en ik ver-
„lang geen enkel gevoel van vreugde, zelfs geen graad van ge-
„nade noch van glorie boven hetgeen Gij voor mij beschikt hebt.
„Ik wil ook niet, dat aan mijne keuze iets worde overgelaten
„van al datgene, wat den staat mijns levens, het uur of de wijze
„van mijn sterven aangaat of wat ook in eene of andere aangele-
„genheid zich kan voordoen. Snijd af, ruk uit, verwijder uit
„mijne plannen al hetgeen in tegenspraak zijn kan met uwe inzicht-
„ten omtrent mij; bepaal voor mij wat Gij wilt, als mijn Heer en
„mijn Koning, zóódat alles, wat ik kan, U ten dienste sta, alles
„wat ik ben, het uwe zij, zóódat ik de uwe en Gij de mijne
„zijt, ik uw dienaar, Gij mijn Koning in alle eeuwigheid.”

Hoofdstuk XVII

Jesus wordt ter dood veroordeeld.

De bloedige ontknooping van het allertreurigste tafereel, dat de aarde ooit aanschouwde, is nabij. Wij zullen de getuigen wezen van Jesus' veroordeeling ter kruisdood — eene gebeurtenis door den Zaligmaker zoo vurig gewenscht, hoogst zegenrijk voor den diep ongelukkigen mensch, ook reikhalzend verwacht en volhardend afgesmeekt door de heilige zielen in het voorgeborchte der hel, maar ook eene gebeurtenis, welke beschamend en verschrikkelijk voor den duivel zijn zal. Dat dit doodvonnis tegen den Gever van ons aller leven onverdiend en onrechtvaardig was, getuigden onder anderen èn Judas, die beleed onschuldig Bloed verraden te hebben, èn Caiphas die profeteerde, dat één mensch voor de redding van het geheele volk zoude sterven, èn Herodes die Jesus onveroordeeld terugzond, èn de echtgenoot van Pilatus door hare hem overgebrachte waarschuwing om zich met dien Rechtvaardige niet in te laten, èn Pilatus zelf door zijne herhaalde verklaringen en nu ten laatste door zijne ijdele handenwassing, waarmede hij zich aan het bloed van dien Rechtvaardige onschuldig meende te kunnen betuigen. Verfolgen we dan, door de mededeelingen van de Evangelisten

voorgelicht, den loop van het rechtsgeding ten einde toe. Ook nu zullen wij de onrechtvaardigheid, welke uit haat haar slachtoffer ten dood eischt, overwonnen zien door eene oneindige Liefde, welke uit grenzenlooze Barmhartigheid den dood verkiest om voor ons het leven der genade en der glorie te verdienen.

Toen Pilatus zag, dat hij niets vorderde, maar dat er meer opschudding kwam, nam hij water en wiesch zich de handen voor het volk, zeggende: ik, ik ben onschuldig aan het bloed van dezen Rechtvaardige; gij moogt lieden toezien. MATXXVII, 2

Welk een ontzettend tafereel, in weinige trekken ons geschetst, doch waarvan elk woord eene geheele reeks van gedachten in zich besluit. Bij alle Heidenen was het een door de wet voorgeschreven gebruik, dat de rechter niet staande maar zittende zijn beslissend oordeel over de aangeklaagden moest uitspreken: niet alleen omdat op die wijze zijne rechterlijke waardigheid met grooter ontzag omkleed werd, ook opdat hij door geen toorn vervoerd noch door de oogenblikkelijke opwelling van eenige drift medegesleept worden, maar met ernstige bedaardheid zijn oordeel vellen zou. Ook de beschuldigde moest, volgens romeinsch gebruik, naar buiten, in tegenwoordigheid van den rechter en van het volk gebracht worden. Al deze voorschriften zien wij hier opgevolgd: Pilatus is op zijn rechterstoel *gezet*, welke geplaatst was op het steenen, met verschillende kleuren van marmer ingelegde uitstek. Voor hem staat Jesus nog met de doornenkroon op 't hoofd, den purperen mantel om de schouders en den rietstok tusschen de gebonden handen — de Onschuldige voor hem, die zich aan de afschuwelijkste misdaad gaat

schuldigen maken, de oneindig rechtvaardige Rechter voor hem, die het heiligste recht schenden en den Heilige veroordeelen maar een moordenaar zal loslaten.

Het volk, het vergeefsche dralen van Pilatus moede en aangezet door zijne Oversten, dringt onstuimiger op Jesus' veroordeeling aan. Zelfs dreigt het tot oproer over te slaan. Pilatus — afschrikwekkend toonbeeld van menselijke zwakheid — ofschoon hij overtuigd is van Jesus' onschuld en ook den wensch koesterde om Jesus' leven te redden, werd door de vrees voor de menschen weerhouden om moedig aan het woest geweld der Joden weerstand te bieden en zijn plicht te betrachten. Hij had gehoopt, dat het volk, minder vijandig aan Jesus dan zijne Oversten, naar de stem van de overtuiging en van een medelijdend gevoel zou luisteren en terugschrikken voor de misdaad van een moord, maar ziet zich in zijne verwachting te leur gesteld. Hij neemt nu zijne toevlucht tot eene ijdele plechtigheid en vergenoegt zich met eene verklaring, waarvan hij het onbeduidende reeds tot vijfmaal toe gevoeld heeft.

Eerst wiesch hij zijne handen, daarin de gewoonte niet van de Heidenen maar van de Joden volgende. Wanneer namelijk dezen zich van de verdenking, dat zij in eene of andere misdaad betrokken waren, wilden zuiveren of hunne onschuld aan deze of gene misdaad betuigen, vooral wanneer zij verklaren wilden, dat zij geen deel hadden aan het vergieten van het bloed eens menschen, waschten zij hunne handen, over-

.XXI.6. eenkomstig hunne wet: *als in het land, dat de Heer u geven zal, het lijk van een verslagene gevonden en de moordenaar onbekend is..... zullen de oudsten der (naastbijgelegene) stad hunne handen boven (eene geslachte) jonge koe wasschen en zeggen: onze handen hebben dit bloed niet vergoten en onze*

oogen hebben het niet gezien. Dit eeuwenoud gebruik nam ook Pilatus nu te baat en voegde bij deze zinnebeeldige handeling, om te kennen te geven, dat hij den zin er van begrepen had, de betuiging zijner schuldeloosheid: *ik ben onschuldig aan het Bloed van dezen Rechtvaardige*; maar om tegelijk alle verantwoordelijkheid van die misdaad van zich af en op de Joden te werpen, laat hij er op volgen: *gij moogt toezien*, „ik wil de „schuld van zijn dood niet op mij nemen; ziet toe, wat gij doet, „want alles zal op u neerkomen.” Tot antwoord op die uitdaging schreeuwde het geheele volk: *zijn Bloed kome over ons en over onze kinderen.* Nu de Joden in hun eisch volharden en Pilatus, zwak van karakter en baatzuchtig van aard, liever aan het volk genoeg doen wil geven door een wettelijken moord te begaan dan zich aan een verwijderd gevaar bloot stellen door den Onschuldige aan de woede van een opgeruid volk te ontrukken, is het onzettend pleit beslist. De laffe rechter geeft uit zwakheid Jesus prijs en voldoet aan den dubbelen eisch van diens vijanden: *hij geeft hun Barabbas, die om een oproer en moord in den kerker was, vrij en levert Jesus aan hun wil over om gekruisigd te worden.*

MARC. XV. 15.
I. UC. XXII, 24

Aldus verhaalt ons het Evangelie het laatste bedrijf van dat vreeselijk tafereel, waarin wij van den eenen kant de woede en den onverzoebaren haat der Joden maar ook de karakterlooze toegevendheid van den Landvoogd in hunne geheele afschuwelijkheid ons zien voorgesteld, van den anderen kant de volkomene Offervaardigheid en de oneindige Liefde van den goddelijken Lijder moeten huldigen.

Pilatus had zijne laatste getuigenis omtrent Jesus' onschuld afgelegd en onmiddellijk daarop — wie kon het vermoeden — Hem ter dood veroordeeld. Waarlijk, een vreemd en ongehoord vonnis! Andere rechters verklaren, dat zij genoodzaakt zijn te veroordeelen, omdat een nauwkeurig onderzoek en het bewijs voor de schuld des aangeklaagden hun een vonnis ter veroordeeling afdwingen. Pilatus daarentegen verklaart ten aanhoore van het geheele volk en voor de zesde maal, dat hij geene schuld in Jesus vindt en desniettemin veroordeelt hij Hem ter kruisdood. Hij spreekt derhalve onwaarheid, als hij zich aan het bloed van dien Rechtvaardige onschuldig noemt. Of kan een rechter schuldeloos wezen, als hij het vonnis der veroordeeling uitspreekt tegen iemand, in wien hij, terwijl een tweevoudig onderhoud hem alle gewenschte inlichting gegeven had, met volle overtuiging en nà rijp beraad tot zes malen toe verklaart geene schuld gevonden te hebben? Nooit is schreeuwerder onrecht gepleegd, nooit zijn de eerste beginselen der rechtspleging op God tergender wijze verkracht. Pilatus oordeelt tegen zijn geweten in, hij veroordeelt tegen zijne overtuiging, hij geeft eene beslissing, welke hij onrechtvaardig noemen moet, hij beveelt, wat hij wenscht niet ten uitvoer te zien gebracht, en zoo toont hij zich als een dier lafhartigen, welke liever vrienden willen zijn van de wereld dan van God, liever hun plicht verzaken dan de volksgunst verbeuren, welke de stem van hun ontwaakt geweten smoren om hun eigenbelang niet uit 't oog te verliezen — en ten laatste de bewerkers van hun eigen ongeluk worden. Of heeft het Pilatus iets gebaat, dat hij onrecht deed om de vriendschap des Keizers niet te verliezen? De geschiedenis vermeldt, dat het uiteinde van Pilatus ongelukkig was: kort nà het tijdvak, waarin ons verhaal voorvalt, werd hij beschuldigd van

wreede handelwijze tegen de Samaritanen, te Rome veroordeeld, van zijne waardigheid ontzet en naar het zuiden van Frankrijk verbannen, alwaar hij zelf zich het leven benam door zich te verhangen of — zooals anderen berichten — zich in een meer van het kanton Luzern te verdrinken.

Evenmin als de verklaring van Pilatus, dat Jesus rechtvaardig en zonder schuld was, hem zelve onschuldig maakte aan een Gods moord, evenmin kon het ijdel vertoon der handenwassing hem van zijne zonde reinigen. Door elke betuiging van Jesus' onschuld bezwaart hij zijne ziel, en hoe plechtiger hij in tegenwoordigheid van het geheele volk erkent Jesus als den Rechtvaardige te moeten vrijspreken, des te grooter wordt zijne misdaad, als hij Hem ter kruisiging uitlevert. Al wiesch hij dan ook zijne onreine handen voor het volk, zijn geweten bezoedelde hij voor het alziend oog van God met het bloed van een Onschuldige. Of kunnen slechte handelingen door schoone woorden vergoelijkt, gruwelijke misdaden door nuttelooze uiterlijkheden bedekt worden voor't oog van Hem, die in 't verborgene ziet en als rechtvaardig Rechter, harten en nieren doorschouwende, de bedoelingen beoordeelt en de werken weegt naar den regel van een eeuwig recht? Neen, al de wateren des hemels konden Pilatus niet rein wasschen; al had hij met Petrus gewenscht, dat zijn geheele lichaam gewasschen werd, zijne misdaad ware even groot gebleven, zijne zonde niet uitgewischt. Op hem is onder elk opzicht toepasselijk deze uitspraak van den Profeet Jeremias: *al zoudt gij u ook met loog wasschen en veet* JER II. 22 *potasch gebruiken, toch zijt gij in uwe boosheid onrein voor Mij, spreekt God, de Heer.* Ook baatte het hem niets, dat hij de schuld op anderen wierp, zeggende: *ziet gij toe.* Hetzelfde hadden de Priesters tot Judas gezegd, maar daardoor zich niet

van vreemde zonden vrij gehouden. Voor het strenge Ps. XXX. 6, oordeel van God wordt meer gevorderd. vóórdát men *zijne handen onder de onschuldigen wasschen* mag en zich de getuigenis geven: ik heb het mijne gedaan; anderen mogen nu toezien, wat hun te doen staat.

— Pilatus wilde aan het Bloed van den rechtvaardigen Jesus onschuldig zijn — dien wensch zijns harten kunnen wij niet anders dan prijzen — maar hij gebruikte voor dat doel het juiste middel niet. Vooreerst had hij de Onschuld ten einde toe moeten verdedigen en dan, voor hetgeen hij reeds misdaan had, vergiffenis afsmeeken van Hem, die alle berouwvolle zondaren reinigt in zijn Goddelijk Bloed. Pilatus behoefde slechts zijne oogen in 't rond te slaan om de herinnering te verlevendigen aan het onrecht, dat hij reeds tegen Jesus gepleegd had: het voorhof, waar Jesus gegeeseld en met doornen gekroond was, en het plaveisel, waarop Hij stond, vertoonden de sporen van Jesus' onverdiend lijden, maar waren ook de beschamende getuigen van Pilatus' wreede lafhartigheit, van zijne onrechtvaardige toegevendheid aan den haat der Joden. Misschien kon hij zijn rechterstoel niet beklimmen zonder Jesus' heilig Bloed te vertreden; nog op dat zelfde oogenblik kon Hij Jesus' Bloed zien vloeien uit vele wonden — en van al die mishandelingen droeg hij de schuld, omdat hij den onschuldigen Jesus aan de wreedaardige baldadigheid der soldaten had overgeleverd. Doch vóór hem ZACH. XI. 1. stond de liefdevolle Jesus, die *eene bron geopend had ter reiniging des zondaars*, niet alleen voor het huis van David en voor de bewoners van Jerusalem, ook voor allen, die met geloof en vertrouwen naar Hem opzien. Bij Hem, maar bij Hem ook alleen had Pilatus reiniging van schuld, vergiffenis zijner zonden kunnen vinden, niet door die niets afdoende wassching van zijne

met onschuldig bloed bevlekte handen, maar door een nederig smeeken en een oprecht leedwezen.

— Pilatus heeft meermalen de genade, welke God hem liefdevol aanbood, niet gebruikt, maar wel verstooten. Ons komt het niet toe daarover te oordeelen, minder nog om daarom hem te veroordeelen. Aan God alleen is het oordeel en de wraak. Wat wij echter met alle zekerheid mogen zeggen, is dit: noch de Joden, wien hij wilde behagen, noch de Keizer, wiens vriendschap hij zocht, noch de Romeinen, wie hij in hun haat tegen den joodschen godsdienst volgde, zullen hem voor het oordeel van God eenige hulp, eenige bescherming hebben kunnen bieden. Daar stond hij van allen verlaten, alleen met zijne vreeselijke verantwoording.

Doch de ongelukkige Landvoogd was niet de éénige schuldige aan Jesus' uitlevering ter kruisiging. Onnoemelijk groot is het getal van hen, die door hunne zonden hun God en Zaligmaker opnieuw gekruisigd hebben. En wie onzer durft beweren: onder het getal van die verraders ben ik niet geweest? Des menschen hebzucht jeverde Jesus aan Judas over om Hem te verraden, een schandelijke ongebondenheid van leven aan de soldaten om Hem te binden, de gramschap aan den krijgsknecht om Hem in het aangezicht te slaan, de afgunst aan de Joden om Hem valschelijk te beschuldigen, de eerezucht aan Herodes om Hem te bespotten, de wellust aan Pilatus om Hem te geeselen, de hoogmoed aan de beulen om Hem met doornen te kronen — eindelijk de onbeschaamdheid en hardnekkigheid in het zondigen aan de Romeinen om Hem aan 't Kruis te slaan. Wie zich aan de eene of andere van die misdaden schuldig moet erkennen, hij moet bidden, dat het kostbaar Bloed van Jesus hem reinige. Dan eerst zal hij *schuldeloos van handen en rein van gemoed* wezen, Ps. XXIII, 4.

- Ps. L, 7. *In ongerechtigheden -- moeten wij met David verzuchten — werd ik ontvangen en in zonden ontving mij mijne moeder.* Doch nauwelijks waren wij met de erfsmet bezoedeld op de wereld gekomen, of God heeft ons door het heilzame bad des Doopsels rein gewasschen. Toch moeten wij elk van ons dagelijks bidden: *wasch mij meer en meer van mijne zonden*; wantreeds als kinderen maakten wij ons misschien aan vele overtredingen schuldig; als meer volwassenen bedreven we wellicht nog groo-
tere zonden. Maar niemand dan die zuiver van harte is, zal God zien. Daarom luide ons smeekgebed: *Schep in mij, o, God!*
- JOB. XIV. 4. *een zuiver hart. En wie kan hem rein maken, die van een onrein zaad ontvangen is? Zijt gij het niet alleen? „O, „Jesus,“ — laten wij dit van zijne Goedheid afbidden — „wasch „mij meer en meer in uwe tranen, want om mijnentwille hebt Gij „geweend; wasch mij meer en meer in uw heilig zweet, want „om mijnentwille hebt gij bloed gezweet; wasch mij meer en „meer in uw goddelijk Bloed, immers ook om mijnentwille hebt „Gij het vergoten. Eerst dan zal ik mogen hopen eens onder het „getal van die uitverkorenen te behooren, van wie geschreven staat: *dezen zijn het, die hunne kleederen gewasschen en wit ge-
maakt hebben in het Bloed des Lams.**

~~~~~

Schuldiger nog — Jesus zelf verklaarde het ons — dan Pilatus waren de Joden. Niet slechts hadden zij in hunne boosheid den Zaligmaker vervolgd, valschelijk beschuldigd, ter dood geëischt; nu zij hunne wenschen vervuld zullen zien, durven zij nog, om het volvoeren van hun moordplan te bespoe-
digen, den vloek, welke aan het vergieten van onschuldig bloed

kleeft, over zich zelve en — wat ons van ontzetting doet huiveren — ook over al hunne nakomelingen afroepen. In woorden kan hunne boosheid zich niet schrikkelijker uiten; alleen door hun Koning en Messias te kruisigen voeren zij die ten toppunt. Ten hemel schreeuwt om wraak hunne bloeddorstige wreedheid, luider nog dan het bloed van den onschuldigen Abel door eene broederhand vermoord. De Joden vervloeken zich zelve en zij trekken den vloek aan als een kleed, dat niet veroudert. Met die verschrikkelijke ontboezeming van verblindheid en van woede laden zij al den smaad en al de straffen, welke aan Jesus' dood verbonden zijn, op zich en hun nageslacht, en stellen zich en de hunnen verantwoordelijk, tot in de laatste eeuwen, voor het onrecht op hun aandrijven door den Landvoogd te plegen. De straf volgde bijna onmiddellijk op de misdaad: geen zeventig jaren later, toen zij andermaal tegen de overheersching der Romeinen in opstand waren gekomen, werd hun tempel verbrand, lag hunne stad in puinhoopen, en werden al de inwoners van Jerusalem en omstreken vermoord met uitzondering van weinigen, die of in de bergen vluchtten of met ketenen beladen de zegekar van den overwinnenden veldheer als oorlogsbuit moesten vooruitloopen. Akelig zijn de bijzonderheden, welke de geschiedenis ons van die treurige gebeurtenis meldt. In stroomen van bloed werd over het vergieten van Jesus' heilig Bloed wraak van hen geëischt. Van stad tot stad, van het eene gewest tot het andere, werden ware slachterijen onder de Joden aangericht; van 30 tot 50 duizend werden dikwijls in eene enkele stad neergehouden, totdat eindelijk bij den ondergang van Jerusalem, hetwelk den moordkreet tegen den Verlosser had aangeheven, dagelijks honderden en duizenden in het gezicht der stad aan het kruis geslagen werden, en een millioen lijken de schrikwek-

kende getuigen waren van het vonnis, hetwelk God over dat ongelukkig volk had uitgesproken.

Aldus werd het vreeselijk strafgerecht Gods voltrokken aan de Joden, die vroeger Gods volk bij uitnemendheid waren, maar nu „geen volk” heeten. Weenigen bekeerden zich op de prediking der Apostelen en vonden in het zalig gevoel van rust en vrede, welke de Kerk van Jesus hun aanbood, eene meer dan genoegzame vergoeding voor het verlies van hun maatschappelijk volksbestaan. De anderen zwerven, gebrandmerkt, evenals Kaïn, met het schandmerk van den Godsmoord, rond, zonder Messias, zonder Koning, zonder tempel, zonder heiligdom, zonder altaar, zonder priesterschap, en hebben geen duimgronds meer over gehouden van het land van belofte, dat God aan hunne Voorvaders schonk, maar waarvan zij zulk een slecht gebruik gemaakt hebben. Helaas! hoe waar zijn de woorden, welke de h. Hilarius weleer over de Joden schreef: „Israël door God van Pharao's slavernij bevrijd, in „de zee afgewasschen, in de woestijn met het brood der Engelen gevoed, door de wet Gods onderricht, door de Profeten „bestraft, zelfs bij Jesus' geboorte als ledematen van zijn lichaam „aangenomen en door zijn Kruis gered, zoo het geloofd had, ook „door zijne verrijzenis verheerlijkt, zoo het Hem beleden had: „Israël heeft niets van dat alles geloofd, niets van dat alles willen „behouden. Toen het zich moest verheugen over het bezit van „het Manna, verlangde het naar de vleeschpotten van Egypte; „toen het de wet had, aanbad het een kalf; de Profeten heeft het „vermoord, den hun voorspelden Zoon der Maagd gelasterd, „in den mensch geworden God niet geloofd, Hem, die de „zonden vergeeft, van eene verdichte misdaad beschuldigd, „voor geld zijn dood gekocht, Hem aan het Kruis geslagen,

„de getuigen zijner verrijzenis omgekocht, opdat zij zwijgen „zouden, de Apostelen omgebracht.” Slechts ééne hoop blijft, evenals voor alle menschen, nog voor dat diep ongelukkig volk over: dat de verdiensten van het goddelijk Bloed van den Verlosser ook over hen komen, opdat zij zich van hunne trouwlooze hardnekkigheid bekeeren en gelooven in den Heere Jesus Christus, Wien de Vader ook hun gezonden had, maar dien zij verwierpen en aan het Kruis sloegen. — Wij voor ons moeten bidden, dat God in zijne eindelooze Goedheid dat gezegend oogenblik verhaaste, opdat het overblijfsel van het vroeger uitverkoren volk Gods behouden worde.

~~~~~

Jesus' ter dood veroordeeling was de vervulling van den wensch der Joden en de voltooiing van de misdaad van Pilatus. Zij hadden Hem ten dood toe, sinds zijne geboorte af, vervolgd, onder andere redenen, ook omdat Hij hun hoogmoed vernederde, hunne huichelarij ontmaskerde en hun ongeloof beschaamde; Pilatus echter, ofschoon hij van oordeel was Jesus te moeten loslaten, heeft Hem ter kruisiging uitgeleverd — uit vrees voor de menschen. Helaas! hoe dikwijls zien wij in onze dagen datzelfde duivelsch werk hernieuwd door de boosheid en door de zwakheid; de boosheid vervolgt de deugd en het menschelijk opzicht levert haar uit. Werpen wij, te onzer waarschuwing, slechts een vluchtigen blik op het doen en laten van zoo vele Christenen en al aanstonds springt de waarheid van onze opmerking in 't oog.

Hebben zij Mij vervolgd — aldus voorspelde de Zaligmaker WIJSH. II 12.
— *zij zullen ook u vervolgen.* De geschiedenis der Kerk staaft op elke van hare bladzijden de vervulling van deze profetie.

Dikwijls hoort men zelfs door onwaardige Christenen eene taal bezigen, welke een schrille naklank is van hetgeen de wijze

WIJSH. II. 12. Man in deze bewoordingen uitdrukte: *Laat ons den gerechtige belagen, want hij dient ons niet; hij verzet zich tegen ons gedrag, hij verwijt ons, dat wij zondigen tegen de wet, en brengt ons in kwaden naam om onze overtredingen. Hij beroemt zich God te kennen en noemt zich een kind Gods. Hij is ons een bestraffer geworden van onze gedachten. Zelfs hem aan te zien valt ons lastig, omdat zijne levenswijze niet is gelijk die van anderen, en omdat hij een zonderling is in zijn gedrag.*

En waarom die vervolging van hen, die zich Gods kinderen noemen? Omdat een ieder, die het kwade doet, het licht schuwt; omdat de vijanden van Christus' Kruis door de deugd van Jesus' volgelingen in hunne boosheid beschaamd en hunne werken openbaar gemaakt worden voor hetgeen zij zijn. Al wie zich volgens het gebod der Kerk door een plichtmatig vasten versterft, staat bloot aan de laffe spotternij van hen, die liever brassen en aan onmatigheid zich overgeven; al wie de kuischheid lief heeft, wordt veracht door de wellustigen van aard en van leven; wie op Gods Voorzienigheid vertrouwt, staat in minachting bij allen, die al hunne hoop op mensche-lijke berekeningen bouwen; een oprecht en eenvoudig Christen is een afschuw voor die veinzaards, welke uit zijn op het verbloemen van hunne bedoelingen, op het verborgen houden van hunne gedachten, op het bewimpelen van hunne booze daden; wie geen aanzien van personen kent en aan God alleen wil behagen, wordt veracht door al wie dingen naar de gunst van machtigen en bedelen om de vriendschap van grooten dezer wereld. Tegen al de Christenen, welke hunnen plicht liefhebben en hun geweten zuiver willen houden, gaat uit den

mond der goddeloozen, evenals weleer uit den mond der Joden tegen Jesus, de kreet op: „weg met hen; zij zijn ons een „doorn in 't oog; omdat hun leven een luidsprekende afkeuring van onze daden is, moeten zij beschimpt en belachelijk „gemaakt worden; wij kunnen hen niet dulden en zij dienen „als een voorwerp van spotternij aan de verachting van alle „verlichten te worden prijs gegeven.” Daarom moet de goede lijden, omdat hij niet slecht is, de rechtvaardige veroordeeld worden, omdat hij onrecht haat. Hoe bedorven is de wereld, hoe ver afgedwaald hare volgelingen! Jesus, de oneindige Heiligheid zelve, stond ten doel aan de vervolging der Joden, omdat Hij de zonde bestreed; maar is het dan te verwonderen, dat de goede Christenen, om den naam van Jesus, vele vervolgingen te lijden hebben van de slechten? Een dienstknecht is immers niet meerder dan zijn Heer, een leerling niet beter dan zijn Meester! Nijdige en afgunstige Joden zullen er altijd gevonden worden; maar Jesus' lijden is ons een voorbeeld, tevens een troost en eene kracht. Ook wij moeten in ons lijden om wille van de deugd welgemoed blijven. Jesus heeft de wereld overwonnen en door het geloof in Hem zullen ook wij de wereld, hoe boos en wreed zij tegen ons moge wezen, overwinnen; en *aan hem*, die in dien harden strijd overwinnaar is gebleven, — zegt Jesus — *zal Ik geven te zitten op mijnen troon, gelijk ook Ik overwonnen heb en gezeten ben met mijnen Vader op zijnen troon.*

OPENB. III, 21.

Wat wij echter nog dieper dan al ons lijden van dezen tijd moeten betreuren, het is dat de deugd niet alleen *vervolgd* wordt door de wereldlingen maar zelfs *verraden* wordt door zog vele Pilatussen, die schijnen liever Gods genade te willen verliezen dan de vriendschap der menschen te verbeuren.

Wanneer van volksgunst ook slechts spraak is, dan wordt, helaas! dikwijls de stem des gewetens tot zwijgen gebracht, dan geldt geen recht meer, dan wordt de godsdienst veroordeeld, de deugd veracht en het heil der ziel verwaarloosd. Zoo handelde ook Pilatus. Toen de vrees van den Keizer te mishagen ingang in zijn hart gevonden had, week daaruit de vrees van God te beledigen, en van een rechtvaardig rechter, zooals hij had moeten zijn, werd hij een moordenaar der onschuld. Liever sterve Christus, dan dat de Keizer hem vijandig gezind worde! De onschuld, de billijkheid, elke deugd moge voor hem eenige waarde hebben, kostbaarder in zijn schatting was de vriendschap van Caesar. — Noodlottige ijver om meer aan de menschen te behagen dan aan God, laffe vrees voor den persoon der menschen, — hoe machtig zijn zij om zelfs sterken te doen vallen, om tot elke euveldaad ook goeden te verleiden! Wat noch de lasterlijke beschuldigingen der Phariseën, noch het beroep der Oversten en van het volk op hunne wetten, noch het woeste geschreeuw der Joden op Pilatus' gemoed vermochten, dat werkte het hooren van één woord uit: „gij zijt de vriend des Keizers niet;” dat vermocht de vrees voor de menschen. Maar wat is dan die laffe menschenvrees, welke bij zoo velen de oorzaak is van een schromelijken achteruitgang in hun zedelijk leven? Niets minder dan eene verachting van God en van de heiligste verplichtingen, dan eene laffe zucht aan menschen niet ongevallig te zijn, dan een misdadig zoeken om hun te behagen. Het is het nalaten van eenig goed werk om door anderen niet bespot, het bedrijven van eenig kwaad om door anderen toegejuicht te worden. O, hoe velen maken zich aan groote zonden schuldig, hoe velen storten zich misschien in een eeuwig verderf om dit eene woord: „wat zullen de men-

schen zeggen?" Wanneer ik in het huis van God, onder de heilige godsdienstplechtigheden, mijne knieën buig, en daar met gevouwen handen en neergeslagen oogen, in een woord: met dien eerbied en met die aandacht daar tegenwoordig ben, zooals het past en plichtmatig is — wat zullen de menschen zeggen? Wanneer ik, geslagen zijnde, niet terug sla, wanneer ik, volgens Gods gebod, het kwaad met goed vergeld en mij over de ontvangene beledigingen niet wreek — wat zullen de menschen zeggen? Wanneer anderen, aan een feestmaal gezeten, met hunne lasterzieke tongen den goeden naam des evennaasten bezoedelen of door verdachtmaking aanranden, maar ik hunne zondige gesprekken niet toejuich, en die veroordeel door een verachtend stilzwijgen of door een afkeurend fronsen der wenkbrauwen; wanneer ik mij schaam over losbandige onbeschaamdheid of wulpsche dartelheid en met wellustigen niet wellustig word — wat zullen de menschen zeggen? Derhalve, om aan de menschen niet te mishagen — weg met de deugd, weg met Christus' leer, weg met Gods gebod; de eerbaarheid wijke dan voor onzuiverheid, de zedigheid voor schaamteloosheid, de schaamte voor wulpschheid, de billijkheid voor onrecht, plicht voor flauwhartigheid, in één woord: elke deugd voor elke ondeugd. Gods wetten, de geboden der Kerk, de raadgevingen van Christus' dienaren — dat alles worde als met den voet vertreden, als ik slechts aan menschen voldoening schenk.

Zoo spreken eenige onbeschaamden met den mond, doch velen door hun gedrag, en maken hun leven gelijkvormig aan het betreurenswaardig voorbeeld, hetwelk wij in Pilatus verafschuwen. Omdat hij aan het volk behagen wilde, ontzag hij zich niet zijn geweten met de afschuwelijkste misdaad, welke denkbaar is, te bezwaren. Eveneens beledigen velen, om den

menschen niet ongevallig te zijn, Hem die door allen moet gediend worden. Velen zeggen zoo menigmaal: als wij dit of dat doen, wat zullen dan de menschen zeggen. Waarom zeggen zij niet liever: als wij het verbodene doen, wat zullen de Engelbewaarder, de h. Maagd, Christus, God zeggen? Niet de menschen, maar Jesus Christus alleen zal eens onze Rechter zijn; daarom moet er ons weinig aangelegen wezen, of wij door den menschelijken dunk geoordeeld worden. Welke zullen onze gedachten, welke onze gevoelens zijn, als wij eens onzen laatsten strijd zullen strijden en aan ons, op het uiterste liggende en van alle menschen verlaten, geene andere troost meer overblijft dan God alleen, maar dien wij om der menschen wille in ons leven verzaakt hebben? Zullen dan onze eenige, onze onpartijdige Rechters niet de woorden van den Profeet David herhalen: *de gerechtigten zullen het zien, en zij zullen vreesen, en zij zullen hem belachen en zeggen: ziedaar de man, die God niet nam tot zijnen helper* — of deze woorden van denzelfden Psalmist: *God verstroot het gebeente dergenen, die aan de menschen zoeken te behagen* — of deze woorden door God zelven aan Mozes ingegeven: *waar zijn hunne goden, in wie zij hun vertrouwen hadden? Dat zij opstaan en u helpen en u in uwen nood beschermen*. Pilatus ligt en brandt misschien in de plaats der eeuwigdurende smart. Waar zijn nu die goden, om wie hij zoo gruwelijk misdeed tegen de eeuwige Rechtvaardigheid? Kunnen zij hem eene behulpzame hand bieden om hem te verlossen, of eenige leniging aanbrengeu in de smarten, welke hij lijdt? Wij huiveren van schrik, wanneer wij ons in een dergelijken toestand verplaatsen en zeker te recht. Maken wij dan een vast besluit en zeggen wij tot den lijdenden Jesus, maar uit de volheid van ons hart:

„Dewijl ik, o, Jesus! van niemand eenige hulp kan verwachten, geen troost bij iemand vinden kan, dan bij U alleen,

Ps. LI. 8.

Ps. LII. 6.

DEUT. XXXII.
37.

„wil ik, wanneer het uwen dienst geldt aan U alleen, met ver-
 „achting van het oordeel der menschen, behagen, gedachtig aan het
 „woord van uwen grooten Apostel: *indien ik nog aan de menschen* GAL. I. 10.
 „*behaagde, zou ik Christus' dienaar niet zijn.* Ik wil niet rusten-
 „in niets behagen nemen, vóórdát ik het zoo ver gebracht heb,
 „dat, evenals Gij van uwen Vader, ook ik van U in waarheid
 „zeggen kan: *hetgeen zijn welbehagen is, doe ik altoos.* Ik wil JOAN. VIII. 29.
 „dan ook liever door ééne enkele handeling van één oogenblik
 „aan U alleen dan in alles aan alle menschen gedurende de
 „geheele eeuwigheid behagen; zelfs acht ik het voor een grooter
 „geluk U slechts éénmaal te behagen dan het gebied over de
 „geheele wereld te voeren. Welk eene eer, welk eene zaligheid
 „U, o, God! te kunnen dienen! Wanneer ik U toch behaag,
 „bemint Gij mij, en, wanneer Gij mij bemint, overlaadt Gij mij met
 „weldaden en dan zal het mij wel gaan naar ziel en lichaam, in
 „tegenspoed zoowel als in voorspoed, in den tijd en in de eeuwig-
 „heid. Wanneer ik, hier banneling op aarde, doe wat U, o, God!
 „behaagt, dan zal ik ook eens in het land der levenden met en
 „door U verheerlijkt worden." Maar wie van den goeden Jesus
 de noodzakelijke genade verkrijgen wil om aldus zijn geheel
 leven ten offer te brengen aan den Koning der eeuwige Glorie,
 hij bidde ook en volhardend en vurig, dat de verdiensten van
 Jesus' goddelijk Bloed over hem komen, opdat het hem, even-
 als het bloed van het geslachte Offerlam de Joden in Egypte,
 voor den verderf-engel beware en in het beloofde land binnen-
 leide, waar hij dan uit Jesus' mond zal mogen hooren: *omdat* MAT. X. 32
gij Mij hebt beleden voor de menschen, daarom zal ook Ik u,
 als mijnen getrouwen leerling, *belijden voor mijnen Vader, die*
in den Hemel is.

INHOUD

VAN HET EERSTE DEEL.

Jesus ter dood gezocht. — Jesus ter dood veroordeeld.

VOORBERICHT. Doel van dit werk. I—III.

INLEIDING. Vele onderwerpen zijn geschikt ter overweging. Het belangrijkste is het Lijden en het Sterven van O. H. Jesus Christus; uitspraken der Heiligen daaromtrent. — Voorwaarden voor eene goede overweging zijn: ingetogenheid; bidden om licht en genade; oefening van het geheugen, van het verstand en van den wil. — Onze wijze van behandeling om het lijden van Jesus in zijnen geheelen omvang te beschouwen. — Bronnen voor dit werk gebruikt. III—X.

EERSTE AFDEELING.

Jesus' laatste leeringen omtrent zijne Godheid.

HOOFDSTUK I.
Laatste gebeurtenissen
vóór de lijdensweek.

Voorafgaande gebeurtenissen. Opwekking van Lazarus; de Joden beraadslagen wat hun te doen staat en beslissen tot Jesus' dood; — ijdele uitvluchten ter vergoelijking van zonden verminderen hare strafwaardigheid niet. Jesus verblijft bij Ephrem. Op weg naar Jericho voorspelt Jesus nogmaals zijn aanstaand lijden en sterven — aardschgezindheid der Apostelen. Jesus berispt hen om hunne eerzucht en leert aan alle overheden eene nederige dienstvaardigheid. Genezing van een blinde; — een wonder ter genezing van de geestelijke verblindheid der Joden en van ons. Jesus' bezoek bij Zachëus — Hij toont Zich als den liefdevollen geneesheer der zielen 11—24.

- Bethanië en het huis van Lazarus. Gastmaal bij Simon den melaatsche. Martha en Maria; — hoe haar na te volgen? De leerlingen keuren Maria's liefdedaad af, maar Jesus verdedigt haar; — Goedheid des Zaligmakers voor allen. Judas, een dief, een ongeloovige, een wraakgierige, een verrader; — het verderfelijke der geldzucht. 24—41 Hoofdstuk II.
Bethanië.
- Jesus trekt als Messias op naar Jerusalem, zijne Hoofdstad, onder het blijde gejuich zijner vrienden. De goede gezindheid van zijne vereerders wordt beloond, de nijd der Phariseën beschaamd. Jesus weent over de stad; — wij moeten weenen over onze zonden. Hij gaat met zijne leerlingen naar Bethanië terug. 41—52. Hoofdstuk III.
Palmzondag.
- Jesus vervloekt den onvruchtbaren vijgenboom; — die onvruchtbaarheid een zinnebeeld van de joodsche natie en van alle Christenen, die geene goede werken opleveren. De tweede reiniging des tempels; de nijdige Joden worden opnieuw beschaamd; — de tempelzuivering leert ons eerbied voor Gods huis en innerlijke reiniging onzer harten. 52—63. Hoofdstuk IV.
Maandag in
de goede week.
- De Sanhedristen overleggen, hoe zij Jesus door strikvragen zullen vangen. De eerste vraag, welke zij Hem voorstellen, is deze: in welke macht doet Gij die dingen? Jesus antwoordt door drie gelijkenissen: a) van de twee zonen; — wij moeten gelooven en uit het geloof leven; b) van den huivervader, die zijn wijngaard verhuurde; — wij moeten in ons leven vruchten vergaieren voor de eeuwigheid; c) van den Koning, die een bruiloftsmaal aanrichtte; — zonder het kleed der onschuld treedt niemand den Hemel binnen. 63—78. Hoofdstuk V.
Dinsdag in
de goede week.
- Tweede vraag der Sanhedristen over het betalen van den cijnspenning; — wat wij aan God, wat aan den Keizer verschuldigd zijn. Derde vraag over de opstanding der dooden; — na dit leven van lijden wacht ons een leven van verheerlijking. Vierde vraag over het groote gebod der wet; — waarom is het gebod der liefde tot God het voornaamste en dat der naastenliefde daaraan gelijk? *Vraag des Zaligmakers* aangaande den Messias; — wij belijden Hem als God en mensch. 78—96. Hoofdstuk VI.
Nog Dinsdag
in de goede
week.
- De gift der weduwe; — wij moeten geven wat wij kunnen en met eene goede meening. De hoogmoed van Schriftgeleerden en Phariseën berispt; — een ieder blijve nederig ook in verhevene waardigheid Strafrede tegen de Phariseën: Goedheid van Jesus. Wat de Zaligmaker deed, was voor het joodsche volk Jesus' laatste tempelbezoek. 96—113. Hoofdstuk VII
Woensdag in
de goede week.
- De zaal van het laatste Avondmaal. Jesus neemt afscheid van Bethanië. Vervulling der vóórafbeeldingen van het O. Verbond. Eerste aanwijzing van den verrader; — Liefde van Jesus, verstoktheid van den gevallen Apostel. 113—128. Hoofdstuk VIII
De paasch-
maaltijd.

Hoofdstuk IX. Voorbereidingen des Zaligmakers voor de voetwassing; onstel-
 tenis der Apostelen. Petrus weigert eerst, maar wijkt ten laatste
 voor Jesus' bedreiging; — Jesus geeft ons een voorbeeld van
 liefde en van nederigheid. Ook aan Judas wast Hij de voeten;
 — Jesus' voorkomende Goedheid en Judas' boosheid. 128—141.

Hoofdstuk X. Jesus had reeds vroeger beloofd, dat Hij zijn Lichaam en
 Instelling van Bloed ons tot spijs en drank zou geven; sinds lang hadden de
 het Allerheiligste Sacra- Apostelen naar de vervulling van die belofte verlangd; Jesus
 ment, van een nieuw Verbond, van een nieuw Offer en van een nieuw
 Priesterschap. Jesus sluit een nieuw Verbond met zijne Kerk; — ongelukkig
 zij, die dat Verbond verbreken. Jesus geeft een nieuw, een god-
 delijk Offer; — alles stemt ons tot dankbaarheid. Jesus stelt
 een nieuw Priesterschap in; — het altaar is voor allen de bron
 van een nieuw leven. 141—162.

Hoofdstuk XI. Judas blijft hardnekkig in zijne boosheid; — ongeluk van
 Laatste aan- den verstokten zondaar. Satan voer in Judas' ziel; — eene hei-
 wijzing van ligschennende Communie verbreekt allicht den laatsten band
 den verrader. tusschen de ziel en haren God. Jesus zal nu door zijn lijden
 Jesus neemt en sterven den Vader verheerlijken en door Hem verheerlijkt
 afscheid van worden; — wie met Jesus wil verheerlijkt worden, hij zij ge-
 de Apostelen. hoorzaam aan den Vader. Jesus drukt aan zijne Apostelen en
 aan ons het gebod der liefde tot God en tot den naaste op het
 hart. Jesus belooft aan de Apostelen eene plaats in den Hemel;
 — dezelfde belooning wacht allen, die den goeden strijd ten einde
 toe strijden. Jesus belooft den Apostelen den H. Geest; — ook
 ons ter sterkte in alle moeielijkheid. Jesus vermaant zijne Apos-
 stelen tot het gebed; — hoeveel zouden wij vorderen, als wij
 goed baden. 162—187.

Hoofdstuk XII. Maria kende en overwoog voortdurend het lijden van haren God-
 delijken Zoon. Door die overweging werden alle deugden in
 Jesus en zijne haar vervolmaakt, vooral liefde tot God, dankbaarheid voor zijne
 H. Moeder. weldaden, medelijden met de zondaars; — redenen voor ons
 om door hare voorspraak alles te hopen. Jesus neemt afscheid
 van Maria. 187—198.

TWEEDE AFDEELING.

De hof van Gethsemane

Hoofdstuk I. Jesus verlaat Jerusalem. Zijn tocht naar Gethsemanie Ge-
 moedsstemming des Zaligmakers en der Apostelen; — met
 Jesus gaat welke gevoelens wij Jesus moeten volgen. Op weg naar den
 naar den hof van Olijven. hof voorspelt Hij aan zijne Apostelen hunne aanstaande er-

genis, maar zij gelooven Hem niet. In den hof gekomen, begon Hij bevreesd en bedroefd te worden. Hoe dit mogelijk was; — Jesus' angst is voor ons een groote troost. 198—215.

Jesus' vermoeienis en afmatting; de verhardheid van Judas; het afscheid van Maria; de haat der Joden; het vooruitzien van zijn lijden, van zijn kruis en van zijn dood; — wij moeten vreezen gedurende ons leven, om de eeuwige rust te kunnen genieten. 215—228.

Hoofdstuk II.
Uitwendige
oorzaken van
Jesus' angst.

Zijne Liefde tot God, die zoo zwaar beleedigd, en tot den mensch, die in de diepste ellende vervallen was; Hij was beladen met de zonden der geheele wereld en lag gebukt onder de schande van de misdaden aller menschen; Hij voorzag, dat zijne getrouwen veel om Hem zouden lijden, en dat anderen zijne weldaden met ondankbaarheid zouden vergelden. — Wij moeten Jesus' droefheid vereeren door berouw over onze zonden en door verbetering van ons leven. 228—240.

Hoofdstuk III.
Inwendige
oorzaken van
Jesus' droef-
heid.

Jesus bidt in zijne droefheid, en Hij bidt om van het lijden verschoond te blijven — maar voorwaardelijk, als het Gods h. wil is; — ook wij mogen vragen van tijdelijke rampen bevrijd te worden of verschoond te blijven, mits onder dezelfde voorwaarde. Jesus bad tot driemaal toe en al vuriger; — wij mogen nimmer in het gebed verflauwen. Hoe Jesus' gebed verhoord wordt; — wonderbare kracht van een goed gebed; wat de hof ons verder leert. 240—256.

Hoofdstuk IV.
Jesus en zijn
hemelsche
Vader.

De Zaligmaker verwijdert Zich van zijne leerlingen, na hen eerst tot waakzaamheid en gebed aangemaand te hebben; — Jesus' Liefde voor de zijnen. De Apostelen vallen in slaap, maar de vijanden van Jesus rusten niet; — onverklaarbare zorg der menschen voor tijdelijke, zorgeloosheid voor eeuwige belangen. Tweede en derde vermaning door den Zaligmaker aan de Apostelen gegeven; — wie zalig wil worden, hij wake en bidde; hoe wij moeten waken en bidden. 256—271.

Hoofdstuk V.
Jesus en zijne
leerlingen.

De hardnekkige boosheid van den verrader. Hij verzamelt zijne bende en geleidt haar naar den hof van Gethsemane; — de kinderen der duisternis zijn bedrijviger dan die des lichts. Judas geeft aan Jesus den verraderlijken kus; — Zachtmoedigheid des Zaligmakers; ondankbaarheid en trouweloosheid des zondaars. 271—281.

Hoofdstuk VI.
Jesus en
Judas

De ontfermende Liefde van Jesus. De Zaligmaker ontvangt van — en geeft den kus aan Judas; — reden voor elken zondaar om van Jesus vergiffenis te hopen. Jesus vermaant en bedreigt Judas; treurig lot van den onboetvaardigen, zalig geluk van den bekeerden zondaar. 283—294.

Hoofdstuk VII.
Jesus en
Judas.

Hoofdstuk VIII. Jesus gaat zijne vijanden te gemoet en zegt hun: Ik ben het, dien gij zoekt; zij vallen op den grond neder: — dat woord des Zalig makers herinnert ons aan zijne weldaden maar ook aan de verschrikking van zijn oordeel. Jesus berispt Petrus — en leert ons de zachtmoedigheid. Hij verwijt aan zijne vijanden hunne lage handelwijze; — gelijk de Stichter wordt ook zijne Kerk vervolgd. De Apostelen vluchten; — wij gedragen ons dikwijls nog lafhartiger. Vermetel vertrouwen van den zondaar. 294—315.

PERDE AFDEELING.

Jesus voor de geestelijke Rechters.

Hoofdstuk I. Waarom Jesus naar Annas gesleurd werd. De romeinsche soldaten; Judas; Petrus en Joannes. — Wij moeten met Jesus den lijdensweg ten einde toe afloopen. Caiphaz, zijn dienstpersioneel en zijn raad. — Evenals Jesus vervolgd werd, zoo ook zijne Kerk en hare dienaren. 315—329.

Hoofdstuk II. Voorloopig verhoor bij Caiphaz. Hij ondervraagt Jesus over zijne leerlingen en zijne leer; — het waardig antwoord des Zaligmakers leert ons in alle oprechtheid en zonder vrees te spreken, en te handelen. De kaakslag; wreed, beschamend, smadelijk en onrechtvaardig; Jesus' antwoord leert ons de deugd van zachtmoedigheid. 329—342.

Hoofdstuk III. Caiphaz moet valsche getuigen zoeken om zijn doel te bereiken maar zij stemmen niet overeen. Hij vraagt, of Jesus op die beschuldigingen niets heeft te antwoorden. — De Zaligmaker zwijgt en leert ons daardoor in nederigheid en zachtmoedigheid te lijden. Als ons geweten zuiver is, behoeven wij de lastertaal der menschen niet te vreezen. 324—352.

Hoofdstuk IV. Caiphaz, in verlegenheid gebracht, bezweert Jesus om te zeggen, of Hij de Zoon Gods is. Nu antwoordt Jesus en wel bevestigend. Zijne belijdenis is eene bevestiging van ons geloof; gevolgtrekkingen daaruit. Jesus wordt des doods schuldig verklaard — om onze zonden. 352—362.

Hoofdstuk V. Jesus wordt bespuwd, geslagen, beschimpt; — Hij boet daardoor voor de misdadige vrijheidszucht der menschen. Jesus wordt bespot in zijne waardigheid als Profeet; Hij boet daardoor voor alle zonden tegen de waarheid. 362—372.

Gemoedsstemming van den Apostel; de plaats, waar hij zich bevindt. Eerste verloochening; zijn zelfvertrouwen doet hem vallen. Tweede verloochening met een eed; — de eene zonde leidt tot eene andere. Derde verloochening met eene zelfvervloeking; — alle omstandigheden vereenigen zich om Petrus' zonde te verzwaren. Hoe Jesus door den val van Petrus leed, waarom God dien toeliet; lessen voor ons. 372—385.

Hoofdstuk VI.
De verloochening van Petrus.

Jesus zoekt het afgedwaalde schaaap door uitwendige en inwendige genade op. Petrus herinnerde zich het woord des Heeren en begon te weenen. Zijn berouw; zijn voornemen; zijne boetvaardigheid; — Gods Barmhartigheid met den zondaar 385—398.

Hoofdstuk VII.
De bekeering van Petrus.

Bedoeling der Joden met deze herhaalde vergadering. De vraag van Caiphas en van alle raadsleden Jesus belijdt opnieuw zijn Godheid en wordt ten tweedenmale veroordeeld. Judas heeft spijt, geen waar berouw over zijne misdaad. Ook hij had vergiffenis kunnen bekomen, maar slaat een verkeerden weg in. Judas en de priesters. Judas' wanhoop en zelfmoord; wanhopen aan Gods Barmhartigheid is het grootste kwaad. Wat de Joden doen met de dertig zilverlingen. 398—418.

Hoofdstuk VIII
Derde verhoor in den morgen. Wanhoop van Judas.

VIERDE AFDEELING.

Jesus voor de wereldlijke rechters.

Jesus door de straten van Jerusalem gesleurd. Maria; de vijanden van Jesus; Pilatus. Met welke bedoelingen en berekeningen de Joden den Zaligmaker aan Pilatus overleveren; — wij moeten in dat alles de beschikking der Voorzienigheid Gods erkennen. 418—427.

Hoofdstuk I.
Jesus wordt naar Pilatus gesl. urd.

Het paleis van Pilatus. De Joden blijven buiten staan; Pilatus vraagt hun, welke beschuldigingen zij tegen Jesus inbrengen. Zij antwoorden, dat Hij een boosdoener is. Door Pilatus in 't nauw gebracht, brengen zij eene drievoudige beschuldiging in. Op de derde beschuldiging alleen slaat Pilatus acht en vraagt Jesus, of Hij Koning is. Jesus verklaart, welke de aard van zijn koninkrijk is en welke zijne onderdanen zijn. — Wij moeten vragen: wat waarheid is, door die waarheid ons laten geleiden om door die waarheid gelukkig te worden 427—444.

Hoofdstuk II.
Eerste verhoor voor Pilatus.

De Zaligmaker, door Pilatus onschuldig verklaard maar door de Joden andermaal beschuldigd, zwijgt. Pilatus' verlegenheid; vernemende dat Jesus uit Galilëa is, zendt hij Hem naar Herodes.

Hoofdstuk III.
Jesus voor Herodes.

Waarom hij dit deed. Wie Herodes was. De viervorst is verblijd, vraagt naar vele dingen en wenschte een wonder te zien, maar wordt door Jesus naar verdiensten behandeld. De Joden beschuldigen opnieuw den Zaligmaker maar worden door een voor hen beschamend stilzwijgen gestraft. — Soms antwoordde de Zaligmaker, soms niet. Jesus' zwijgen was eene boetedoening voor onze zonden, een voorbeeld van nederigheid. 444-460.

Hoofdstuk IV. Hoe Herodes dezelfde blijft. Zijne laaghartige wraak; de wijsheid der wereld veracht de wijsheid Gods. Herodes bespot den Jesus door Herodus bespot. Zaligmaker en hangt Hem een wit kleed om; — beteekenis van dat kleed voor ons. Herodes zendt Jesus naar Pilatus terug en legt zóó getuigenis van Jesus' onschuld af. Herodes en Pilatus worden vrienden. Verlegenheid van den Landvoogd; — Jesus bespot boet voor den hoogmoed en leert de nederigheid. 460-471.

Hoofdstuk V. Gewoonte bij de Romeinen, berekening van Pilatus. Dubbele onrechtvaardigheid van den Landvoogd, toen hij aan het Jesus, Barabba en Procula volk de keuze liet tusschen Jesus en Barabba; — laffe menschenvrees sluit den mond, als spreken plicht is. De vermanende Procula; wie zij was en geworden is. Niet Pilatus maar zij ontving dat visioen en wel van God; — een nieuw bewijs, dat God de zaligheid van allen wil. 471-487.

Hoofdstuk VI. De Oversten der Joden zetten het volk tegen Jesus op. Jesus wordt achter Barabba gesteld. Pilatus vraagt: »Wien wilt gij, dat ik u zal loslaten?» Het volk antwoordt: »weg met dezen;» — eveneens doet een ieder, die in de bekoring toestemt. Nieuwe tusschenkomst van Pilatus ten gunste van Jesus; nieuwe verwerping van Jesus door het volk; — Jesus is nog barmhartig ook voor den grootsten zondaar. 487-496.

Hoofdstuk VII. Bedoeling en vrees van Pilatus. Zijne woorden tot den Zaligmaker. Jesus verklaart Zich tot de geesels bereid; waarom Hij die geeseling wilde lijden; — hoe weinig bereid zijn wij om Jesus te volgen. De Joden verheugen zich over Jesus' lijden en vernedering; met welke gevoelens wij de geeseling moeten overwegen. 496-506.

Hoofdstuk VIII. De beschaming van Jesus, door God gewild, opdat Hij boeten Jesus wordt ontkleed en aan de kolom gebonden. zouden voor s'menschen schandelijke ongeregelheden: — Jesus ontkleed leert ons, wat wij moeten afleggen, wat wij moeten aantrekken; middelen om het verloren kleed der onschuld te herwinnen. Jesus laat Zich binden, omdat Hij lijden wil. Hij beklagt Zich over de ondankbaarheid der menschen; — wij moeten Hem in zijn lijden troosten door ons aan Hem te verbinden. Jesus' Liefde voor ons kan door niets verminderd worden; — wij moeten door niets ons van Hem laten scheiden. 506-522.

- De Evangelisten vermelden daarvan geene bijzonderheden. Wat de geschiedenis, de h. h. Vaders, ook de H. Maagd daarover zeiden. De Profeten beschreven Jesus ná de geeseling. Gedachten van den geeeselden Zaligmaker. — Jesus' voldoening is oneindig groot; wij mogen dan ook alles van zijne genade verwachten; helaas! dat zoo weinigen hun voordeel met zijne verlossing doen. 522 — 536. Hoofdstuk IX.
Jesus wordt geeeseld.
- Wie den Zaligmaker aldus martelden Aandeel van Joden en van Pilatus daarin. Jesus laat Zich op nieuw ontkleeden om ons te toonen, dat Hij alles met Liefde voor den mensch weg-schenkt. Beteekenis van den purperen mantel, welken de soldaten Hem omhangen. 536 — 546. Hoofdstuk X.
De doornenkroning. De purperen mantel.
- Voorspelling en voorbeduiding van die kroning. Wat Jesus daardoor leed; voor welke zonden Hij door dit nieuwe lijden boette; driefvoudige beteekenis van die kroon van doornen. 546 — 556. Hoofdstuk XI.
Zij zetten Hem een doornenkroon op.
- De laagste verguizing gaat hier gepaard met de pijnlijkste smarten — en dat alles lijdt Jesus, de goddelijke Majesteit. Wat wij hieruit leeren. Beteekenis van den rietstok. De vernederde Jesus herstelt den gevallen mensch in eere maar leert ook de noodzakelijkheid der nederigheid. 556 — 568. Hoofdstuk XII.
Zij geven Hem een rietstok in de hand en bespotten Hem.
- Pilatus verklaart ten vierden male Jesus voor onschuldig en doet een beroep op het medelijden des volks; — Jesus onschuldig en wij de schuldigen. Ziet, den mensch; beteekenis van die woorden voor Pilatus, voor God den Vader en voor ons. — Afschuwelijkheid van den hoogmoed, voortreffelijkheid van den ootmoed. 568 — 582. Hoofdstuk XIII.
Jesus wordt aan het volk voorgesteld.
- Gezindheid van de menigte. Verontwaardiging van Pilatus. De Joden veranderen hunne beschuldigingen en beroepen zich op hunne wet. Hoe zij die misduiden. Wat wij tot den Zaligmaker moeten zeggen in plaats van »Kruisig Hem." 582 — 592. Hoofdstuk XIV.
Jesus wordt ter kruisdood geëischt.
- Nieuwe verlegenheid van den Landvoogd om de nieuwe beschuldiging, welke de Joden tegen Jesus' inbrengen. Hij vraagt aan Jesus: »van waar zijt Gij?», maar ontvangt en verdient geen antwoord. Hij toont zich verbolgen en beroept zich op zijne macht; Jesus' beschamend en leerrijk antwoord; — wij leeren daaruit alle gaven van God goed te gebruiken. 592 — 603. Hoofdstuk XV.
Tweede onderhoud van Pilatus met Jesus.
- Pilatus wil den Zaligmaker loslaten; de Joden bedreigen hem met de ongenade des Keizers. Hij vraagt: »zal ik den Koning der Joden kruisigen?» Zij antwoorden: „wij hebben geen Koning dan den Keizer." — Zij verwerpen, maar wij moeten Jesus als Koning erkennen en dienen. 603 — 614. Hoofdstuk XVI.
De Joden verwerpen hunnen Messias.

Hoofdst. XVII. Pilatus wast zijne handen, verklaart ten zeden male Jesus voor onschuldig en werpt de schuld op de Joden; geen dier middelen maakt hem schuldeloos voor God, terwijl hij Jesus ter dood overleverde; — alle zondaren hebben Jesus gekruisigd. Schuldiger dan Pilatus waren de Joden, die Jesus tot den dood toe vervolgd hebben "en nu schreeuwen:" Zijn Bloed kome over ons." — Voortdurend nog wordt de deugd door de boosheid vervolgd en door laffe vrees uitgeleverd 614 — 634.

